Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Hans Heinrich Ott

Examinis Perpetui In Annales Caes. Baronii Cardinalis, Centuria ...

2 : Qua describuntur Viri Apostolici, Evangelii cursus, Ecclesiarum vel fundatio, vel successio, persequutiones, haereses, Concilia, Doctorum monumenta, & si quae alia

Tiguri: Gessnerus, 1679

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616

Band (Druck) Freier Zugang

PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0001
DFG

— D58 p. 300 – 310. – 314 p. Jnd. 56. a. 4.

~~56. 7.~~

319

F. f – 1047 1.2.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn770150616/phys_0002
DFG

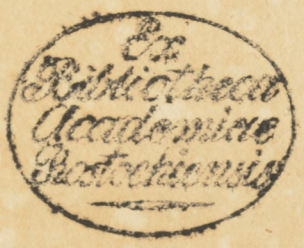

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0003
DFG

EXAMINIS PERPETUI
IN
ANNALES
CÆS. BARONII
CARDINALIS,
CENTURIA II.

Quâ describuntur
Viri Apostolici, Evangelii cursus, Ecclesiarum vel fundatio, vel successio, persequutiones, hæreses, Concilia, Doctorum monumenta, & si quæ alia.
Unâ cum Indicibus necessariis.

Composita à
JOH. HENRICO OTTIO,
Histor. Ecclesiast. Professore.

Ex Bibliotheca Academiae Rostochiensis

Ex Bibliotheca Academiae Rostochiensis

TIGVRI,
Typis & Sumptibus Davidis Gessneri.
MDCLXXIX.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0005
DFG

Viris admodum Reverendis, Excellentißimis, Celeberrimis, Doctißimis:

D. JOH. CASPARO VVASERO, Eccleſiæ Tigurinæ Antiſtiti.

D. JOH. RODOLPHO HOSPINIANO, Collegii Tigurini Præpoſito.

D. CONRADO BURKHARDO, Eccleſiæ ad Spiritum S. Paſtori, ac pro tempore Scholarchæ.

D. CASPARO SUIZERO, Græcæ & Hebr. Linguæ Profeſſori.

D. JOH. HENRICO LAVATERO, Med. Doct. & Phyſices Profeſſori.

D. JOH. HENRICO HEIDEGGERO, S. Theol. Doct. & Nov. Teſt. Profeſſori.

D. JOHANNI LAVATERO, Philoſophiæ Profeſſori.

D. JACOBO MYLLERO, Archidiacono.

D. JOHANNI MYLLERO, Vet. Teſt. Profeſſori.

D. JOHANNI HULDRICO, in Templo Abbatiſſano Paſtori.

D. PETRO FUESLINO, in Petrina Eccleſia Paſtori.

D. HULDRICO BULODIO, Archidiacono.

Quàm officioſißimè offert & dedicat

JOH. HENRICUS OTTIUS.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0006
DFG

DEDICATIO.

Mitissimi atque humillimi Servatoris nostri boni discipuli de prælatura inter se disceptantes (Matth. 18, 1.) quasi in re ardua & adhuc dubia Dominum suum ceu Judicem adeuntes rogant: *Quisnam maximus est in regno cælorum?* Quæstio sanè ominosa & mundani fastûs plena, quâ non modò regnum terrenum spirabant, sperabántque, sed de primatu etiam rixabantur. Unde Christus non modò directè illis non respondit, sed pueruli exemplo proposito à tanto typho graviter illos dehortatus. Adeò autem innatum est homini isthoc arrogantiæ vitium, ut non modò olim Pharisæos etiam, & quidem sub humilitatis specie, transversos egerit, sed sub N.T. viros quoque cætera non malos titillaverit, sic quidem ut multi veterum & recentiorum, opinione potestatis suæ & dignitatis decepti, nimium sibi sumpserint & tribuerint. Si omnes Spiritûs S. loculos, quos de venturo Antichristo nobis reliquit, excutiamus, clarè deprehendemus, de externo ejus regno, & quidem amplissimo, de fastu & pompa, de invasione, defectione, & vi coactiva tractare. Unde pro Monarchia Papali asserenda Pseudo-Anacletus Decretali III. *Licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset Apostolis.* Ecquid aliud reliquæ tam suppositæ, quàm genuinæ decretales, Paparúmque gnathones crepant, & ad extremum tædium inculcant? Quemadmodum autem præter magnum illum & singularem Antichristum, multi alii sunt, fuerunt & erunt ἀντιχείμενοι, ita multos hic præcursores atque præludia habuit. In exordio Novi Fœderis Ecclesia sub cruce degens persecutionúmque turbinibus perpetuis agitata de prælatione ac præeminentia non solicita fuit, veram fraternitatem atque communionem colentes de titulis grandibus non laborabant Sancti Viri, sed inter se æqualitatem & unanimitatem fovebant, & mutuas operas in domo Dei conferebant. Postquam verò bona quidem & pia intentione à successoribus distingui cœpti à Presbyteris E-

piscopi, postquam Sedes Sedibus, Ecclesiæ Ecclesiis, personæ personis antelatæ fuerunt, paulatim altius assurgere fastus & præeminentia singulari Cacodæmonis astu cœpit, usque quò in hierarchiam, Monarchiam, in tyrannidem & violentiam abivere, ac ipsus Antichristus natus & manifestatus, ita ut nunc remotis impedimentis solus obtineat is, qui obtinet. Inde nata valdéque hoc die agitata quæstio apud Latinos de Sedium plantatione, propagatione, successione, de earundem antiquitate, potestate, excellentia, privilegiis. Hinc primatias illarum & jurisdictiones commendare maximo nisu, & hoc ipso argumento unam alteri anteferre, hanc illi subjicere, pro hac tanquam pro aris & focis pugnare, imò non rarò anathemate ferire, litémve ferro decidere student. Verùm à dignitate & exaltatione urbium politica & seculari, Sedes Ecclesiasticas suam accepisse præeminentiam, nec quidem prioribus seculis, sexcenta monumenta, Imperatorum & Principum privilegia, ipsa Concilia & Patrum decreta te docent. Unde non divini, sed humani esse juris ejusmodi dignitates rectè concludas & firmiter credas. Ordinem, quem quævis etiam familia requirit, dum respexerunt, Christiani Imperatores & B. Patres, hierarchiæ viam aperuerunt. Tam est mortalibus altè insita antiquitatis opinio & æstimatio, ut ipsi olim Pagani, tum quod ad gentium, tum quod ad religionis originem, acriter inter se contenderint, indéque certaminis palmam decernere voluerint. Planè non alii hodie Latini, dum fundatores Ecclesiarum suarum, earúmque successionem interruptam indesinenter jactitant, vetustatem Sedium suarum, jura & privilegia nescio quæ ostentant, atque omne in his præsidium quærunt, maximè autem Caput Ecclesiastici hujus Imperii Roma, unde & dictaturam sibi adscribit ac plenum imperium in Ecclesias omnes cœteras.

Verùm ita obtendendo minimè faciunt satis nobis, quandoquidem 1. incerti sunt utplurimum fundatores, ac si vel maximè certi essent, nullas tamen ejusmodi præeminentias instituerunt: quin in universum mundum exire Apostoli jussi, ubique Ecclesias fundârunt & plantârunt, iisdémque privilegiis instruxerunt. 2. nec datur certa, continua & interrupta successio, maximè in Romana Sede, id quod primi Episcopi Romani, ac sequuta etiam dira schismata docent. 3. etiamsi daretur, successio tamen successio in loconon concludit, sed Apostolicæ continuatio doctrinæ. 4. sæpe errores antiqui sunt, & consuetudo perversa.

5. Jura

5. Jura & privilegia omnibus Ecclesiis à Christo æqualia data. 6. Fundamentum veritatis omnis firmissimum, certissimum & antiquissimum est SS. Scriptura, seu testimonium Spiritûs S. in Scriptura loquentis, nósque tum de regimine, tum de ordine Ecclesiastico præceptis & exemplis abundè instruentis.

In ea incidimus tempora, ubi homines non ampliùs hæsitabundi cum Apostolis quærunt, quisnam maximus sit in regno cœlorum, sed ipso facto Maximum, Ter-Maximum, Summum, Principem, Caput & Dominum constituunt & venerantur, qui dictare, præscribere, & tractare fasces pro lubitu queat. At novum hoc certè, & Christi institutioni, & Ecclesiæ libertati adversum: unde duo nonnisi Ministrorum Ecclesiasticorum genera sacer nobis ostendit Codex. Doctores nempe & Diaconos. Nullos ergo Prælatos reperias, dominium nullum, multò minùs universale seu vicarium Christi, vel Petri Caput. Et si vel maximè daremus, Papam, quà est Episcopus Romanus, Caput esse Ecclesiæ, non alio sensu, quàm Romanæ, id est, particularis, dici sic posset. Verùm multa hoc modo forent capita in mundo, nempe quivis in suo Episcopatu. Absit enim, ut nobis Romanum i.q. Catholicum. Sublato Vet. Test. typo solus & unus superest Christus, cujus vicarii Apostoli, horum autem successores omnes fideles Verbi præcones, quorum tum functio, tum jurisdictio æqualis. Nempe 1. spiritualia sunt Pastorum arma, non carnalia; tota est spiritualis potestas, eadem quæ Verbi, Christi, Apostolorum, in volentes, suadendo, non cogendo. 2. Ordinis potestas, ab hominibus instituta in Ecclesia, ubi synodi, conventus seu presbyteria convocantur, reguntur, canones & leges Ecclesiasticæ conscribuntur, disciplina exercetur, hæreses & errores examinantur, Ecclesiis consulitur &c. quæ quidem potestas apud totam residet Ecclesiam, adeóque illi Ministri, præsides seu Capita nonnisi totius Ecclesiæ delegati sunt. Ut ergo ii non sumus, qui ἀναρχίαν in Ecclesiam invehunt, vel qui omnem ὑπεροχὴν & πρωτείαν tollunt, ita vicissim divino jure æquales esse omnes, ordinis tamen gratiâ, ætatis, promotionis, officii, ministerii, meritorum denique & zeli respectu dispares esse asseveramus, ita tamen ut nulli in alterum dominium permittatur.

Atque hi ipsi illi penicilli sunt, quibus particularis Tigurina nostra Ecclesia depingi, & ab infinitis criminationibus, quibus impeti-

tur ab adversariis, vindicari potest. Nullum jus singulare, antiquitatem nullam, nullam præeminentiam Tigurina prætendit Ecclesia, nec gloriatur de successione, quanquam Thebaicæ legionis reliquias, ut & Magni Caroli tempora, tanti Regis & Imperatoris fundationes, donationes, diplomata producere in medium eáque ostentare posset; gloriatur tamen nec immerito, de immensa illa Benigni Numinis gratiâ, quâ ope Zuinglii nostri, lucem serenam Evangelii sui inferre urbi & agro placuit: ob salutarem nempe & glorioſam Reformationem atque repurgationem à spissis erroribus & intolerabilibus oneribus triumphamus & lætamur, quâ non ἐθελοθρησκεία conficta, non novitates adinventæ & obtrusæ, sed vetus, prima, & originaria Apostolicæ Ecclesiæ forma & facies, ope pientissimi Magistratûs, restituta, superflua resecta, depravata correcta fuerunt, adeóque pristinæ imagini abstersus pulvis, fuco sublato antiquus color redditus. Ne verò quis, prout fieri omnino solet, ex procacitate aliqua, ex zelo intempestivo, vel petulanti lubidine atque pruritu tantum susceptum negocium objiciat, Cynosuram & amussim V. Dei, ideam item primitivæ Ecclesiæ illi opponimus. Num non Corinthiacam Ecclesiam & Galaticam B. Apostolus jam suo ævo emendavit & reformavit? Annon eædem, si admitterent modò, hodie reformandæ, imò de novo plantandæ essent?

Neminem præterit, quàm hostiliter adhucnum invadatur ab adversariis bonus Zuinglius noster, quæ crimina in ipsum inferantur, quot & quantis devoveatur diris, quæ spicula in pios ejus manes jaciantur. Nec ipse modò, sed & universa Tigurina Ecclesia, uterque status cum populo, nec majores modò, sed etiam præsentes illorum successores, ob secessionem pessimè audiunt, *perduelles* nempe, *schismatici*, *hæretici*, *præjudicati* seu *prædamnati*, lucisque usura indigni, nec scripto, nec voce amplius audiendi. Vel unus ex sexcentis testis sit Florimundus Remundus è Gallis Burdegalensis, Regius Consiliarius, qui ita fabulosè dicam, an mendaciter de Zuinglii ortu, progressu, vocatione, doctrina, occasu part. 2. c. 8. & part. 3. c. 6. atque alibi refert, ut tædeat & pudeat vel leviter gnarum hominis vel supinæ ignorantiæ, vel levissimæ & projectæ audaciæ. Causam vis? Imponere ignaris & simplicibus, blandiri suis, maximè Clementi IIX. non velificare veritati voluit. Et tamen translator Germanus, non minor gnatho, nec conscientiosior, illustre, verax & necessarium opus nominat. At certè ita nihil lucrantur,

tur, perdunt plurima, desperatam causam insigniter produnt, non ad palinodiam, sed ad commiserationem & risum nos commovent. Non dixisse, non evomuisse, sed probasse sufficiat. At gratiæ sint aliis Gallis, qui veritatis vi adacti conscientiæ instinctu & veracium testium nube convicti, Zuinglii, & totius Ecclesiæ nostræ, cumprimis Amplissimi Senatûs atque Ministerii defensionem in se suscipiunt. Non gratum, non suave nobis divortium fuit, nec jucunda dissensio, unde multa incommoda, afflictiones, odia, inimicitiæ, hostilitates. At exire necessitas compulit, mandatum Dei jussit, ratio suasit, salus coëgit. Quare argumentis & ponderibus è Verbo Dei desumptis convincendi priùs, quàm reprehendendi, uti olim Zuinglius à Fabro postulavit. (a) *Iesus mihi pro archivis est*, inquit Ignatius. (b) *In indagatione veritatis nobis S. Scriptura judex esto*, ait Clem. Alex. (c) Et rectè Baronius (d) *Iura veritatis sunt ampliora omni antiquitate, quippe quæ nulla plurimorum seculorum valeant præscriptione lædi, nec innumera testium multitudine obrui atque labefactari.* Causa itaque mali quærenda, examinanda atque removenda, antequam jure defectionis incusari queamus. Nec tam exivimus, quàm inauditi ejecti & rejecti sumus: neque etiam rebus δὶς διὰ πασῶν differentibus iis præbere aures potuimus, qui syncretismum suadebant, qui *Interim* proponebant; vel accedere illis, qui *Neutrales*, adeóque tepidi esse volebant.

Nec est ut exprobrent Zuinglio nostro defectum vocationis, quandoquidem à proprio Episcopo missionem ad prædicandum Evangelium, deinceps ab Ecclesia Tigurina & ab Ampliss. Senatu legitimam vocationem, iterum ab ordinario Episcopo, adeóque à Papa Rom. adprobationem accepit. Quid mali itaque is commisit, dum illud ipsum docuit, ad quod à Deo & hominibus vocatus? Dei Apostolus fuit Zuinglius, hunc itaque respexit: Deo juravit, unde eidem obsecundavit, neque fieri servus & mancipium hominum voluit, sed officio suo ritè defungi. Doceant nos, quis olim miserit Felicem, Regulam, Exuperantium: aliósque plurimos alibi. Num verò vanum propterea fuit ipsorum Evangelium? Confer Act. 8. 1. Neque verò nos in Zuinglio hæremus: quis enim Paulus? Quis Apollo? (e) Et tamen quid obstat quò minus Zuinglio vera monenti, Verbum Dei sincerum & infucatum annun-

a) T. 2. p. 613. (b) Epist. ad Philadelph. (c) Strom. l. 7. (d) ad an. 109 § 51. (e) 1. Cor. 3. 5. cap. 1. 12.

annuncianti, aures demus? Licet autem solus in principio fuerit, mox tamen adstipulatores & sequaces, maximè ordinis sui collegas reliquos habuit, & ita quidem promptos, ut sponte & בשכם אחד apud Ampliss. Magistratum pro tollendis erroribrs atque superstitionibus crassis interceſſerint. Tantum verò abest ut lucrum aliquod vel commodum, dignitatémve quæsierint, ut jurisdictionem nimiam, quæ Verbi Dei Ministris non convenit, apud eundem ultrò deposuerint. Neque insimulandus hoc loco Ampl. & pientiss. Magistratus venit, prout fieri vulgò ab adversariis solet, quasi Ecclesiastica bona abalienaverit & diripuerit, quandoquidem eadem in sacros usus convertit, ad extruenda & restituenda templa, ad aperiendas scholas, ad vocandos & alendos doctos & pios Verbi præcones, ut & artium, linguarum, ac Theologiæ cumpr. doctores, ad sublevandos egenos. Verumenimverò ii nos non sumus, qui in Zuinglii verba aut dicta juremus, sicut nec in ullius alius mortalis vocem aut doctrinam, sed in unius Legislatoris Dei vivi Verbum & Testamentum, quod una nobis, clara, sufficiens regula atque cynosura. Pondera potiùs rerum, causas & occasiones reformandi hi tanti Zelotæ & Catholici Viri piè considerent, quàm crimen Reformationi intentent: Videsis Lucæ 11.v.52. Tot apologiæ nostræ, tot supplicationes, tot gravamina loquuntur. E` modio tollant impedimenta, & mox reconciliabimur. At non terminos, non ullam sophisticam curamus, sed rem, sed pondus. Eos verbo non dignamur, qui Zuinglii factum & interitum objectant, eóque denigrare illius doctrinam intendunt. Ecquid enim de Prophetis, de Apostolis, de primis Rom. Episcopis, de martyrum tot myriadibus, maximè de Christo Capite concludent & judicabunt?

Verùm satis tandem de his, quanquam plurima adhuc non minoris momenti restarent: ad Vos tandem Tigurinæ nostræ Ecclesiæ φωστῆρας, lumina & columina accedo, causam dicturus, quur Vos secundi hujusce seculi patronos & tutores ascisam, quare defensionem operis à Vobis implorem. Clam Vobis non est, quin optimi testes estis, stentorea voce, ad raucedinem usque & tædium objici nobis ab adversariis *Antiquitatem*, atque utinam canonicam & verè Apostolicam illi intelligerent! Dispiciendum itaque probè putârunt pientissimi Præcessores Vestri, quidnam antiquitas illa sibi velit, quid loquatur, intus quid lateat. Ut ergo orbi ostenderent, non novatores se, neque

neque veteratores esse, sed sinceræ veritatis amantissimos, proinde non illi modò veterum monumenta studiosissimè excusserunt, sed Vobis etiam suis successoribus eadem evolvenda commendârunt, unde factum, ut non solùm Vos Ecclesiasticarum Antiquitatum exactissimi scrutatores ac pervestigatores sitis, veritatisque constantissimi propugnatores, sed constitueritis etiam, ut semper aliquis prima illa antiquitatis tempora publicè profiteretur, & Auditoribus Scholæ nostræ enucleret. Quare postquam pridem hanc mihi lampada commiseritis, æquum & omnino necessarium duxi, ut Vos secundi hujus N. Test. seculi, quod ea monumenta, doctores, dogmata, ritus & mores ob oculos ponit, quæ historiam & doctrinam Christi & Apostolorum proximè exceperunt, patronos & hyperaspistas mihi conciliarem, eóque magis, quòd eadem jam benevolâ censurâ Vestrâ comitati estis, nullus dubitans, quin solito more Vestro & humanitate isthoc oneris in Vos suscepturi sitis: quod ut fiat, eâ quâ par est reverentiâ & summissione à Vobis vehementem in modum flagito & contendo.

Quod superest, à Deo intimarum miserationum Patre, imis suspiriis supplex peto, ut quemadmodum hactenus Ecclesiam Rémque Publicam inter tot syrtes, difficultatum & discriminum fluctus, præter & contra spem & meritum, stupente orbe, ringente hoste, gratiosè conservavit, naviculam Christo duce rexit, prudentes atque vigilantes nobis remiges concessit; ita Vobis dignissimis atque fidelissimis Majorum successoribus, in Ecclesiæ Scholæque salutem atque solatium, almi Spiritûs sui favonio & virtute adesse, sanctis & piis laboribus Vestris ex alto benedicere, in officio νηφαλίως, in vita κατηρτισμένως καὶ ἀμέμπτως, in doctrina συμφώνως καὶ κολλωμένως εἰς τὸ ἓν πνεῦμα, in charitate, fraternitate, & totius Ecclesiastici corporis conglutinatione συμψύχως καὶ συσσώμως conservare, hâncque Ecclesiæ felicitatem ad seros posteros propagare, ad adventum usque Domini nostri Jesu Christi perennem facere, Vósque tandem fidos servos cum ovibus Vestris ad æterna intromittere gaudia velit.

Venerabilium Dignitatum

Vestrarum

Devotissimus & observantissimus cultor

JOH. HENRICUS OTTO.

Brevis delineatio Reformationis Tigurinæ ad benevolum Lectorem.

VT omnis scrupulus ex animis hominum eripiatur, ac cavillandi criminandique occasio malevolis adimatur, operæ precium fuerit aliquantum excurrere in Huldrici Zuinglii Reformatoris nostri historiam. Natus est autem honestis parentibus in Toggio anno 1487. ipsis Cal. Januariis, inde à prima juventute Basileam, Bernam, Viennam Austriæ, Tubingam ad studia missus, unde redux Basileam magno cum applausu gradum Magisterii suscepit. Anno 1506. non minori cum admiratione primam concionem ad populum habuit, inde ad annum usque 1516. Glaronensi Ecclesiæ laudabiliter præfuit. Einsidlam vocatus paruit, spe ductus commodum & opportunum sibi fore locum lucri faciendi Christo eos etiam, qui B. Virginis visendæ gratiâ eò convolarent quotidie. Ibi loci an. 1517. disputavit cum Matthæo Cardinale & Episcopo Sedunensi de traditionibus humanis, & ceremoniarum nimio onere atque apparatu, hortatúsque omnes in auctoritate & potestate positos, ut melius tum Ecclesiæ, tum propriæ saluti consulerent. Interea an. 1519. à Tigurinis legitimam vocationem acceptans ipsis Calendis Jan. à S. Matthæo orsus primum sermonem habuit, ubi totam salutem & redemtionem hominis in uno solo Jesu Christo ostendit, non sine magno populi concursu, & omnium ordinum lætitia. Interea temporis Tigurum advolavit Franciscanus Monachus, Mediolano oriundus, Samson nomine, à Papa missus ad indulgentias offerendas. Publicè is prædicavit aperuisse Papam fontem gratiæ, ex quo manent in Helvetiam plenæ indulgentiæ in omnes illos, qui tantam gratiam numeratâ pecuniâ redimant: in eos etiam extendebat dictas indulgentias, qui torquentur in purgatorio, imò & in futura peccata, quæquis patrare cogitet. Huic ergo opponens se Zuinglius concreditas oves suas fidelis pastor monuit caveant sibi ab hoc lupo, docuítque remissionem & absolutionem à peccatis non auro, non argento, sed sola in Christum fide acquiri. Ipsum autem Zuinglium Hugo Constantiensis Episcopus per Vicarium suum Doct. Joh. Fabrum scripto confirmavit, ut quod cœpit, fortiter & constanter persequatur, se illi non defuturum promittens.

Ne quid igitur inconsideratè, intempestivè, & ex proprio cerebro hæc in parte gereretur, Ampliss. Senatus Tigurinus Synodum in 29. Jan. anni 1523. indixit, quò magnus Clericorum numerus, unà cum aliis ex agro & locis vicinis confluxit. Comparuit similiter nomine Constantiensis Episcopi Doctor Joh. Faber. LXVII. autem articulis Zuinglius suam doctrinam ventilandam Synodo proposuit. Omnes & singulos Consul publicè hortatus, ut quisque, cui Zuinglii prædicatio & doctrina minùs placeret, eámque ex Verbo Dei erroris convincere posset, liberè, tutò & absque omni periculo proponat, sicuti acta prælo excusa docent. Pratendentem Episcopi Vicarium, isthoc religionis negocium non huc, sed ad Generale

nerale Concilium decidendum spectare, hoc scuto Zuinglius retudit, quocunque deferatur res, tamen nonnisi ex S. Scriptura V. & N. Testamenti decidendam & definiendam. Quòd si Faber præstare hoc possit contra propositos articulos, paratum se esse ad recantandum: tergiversatus autem Faber ad Universitatem aliquam provocat, & ad scriptum, quod parare in animo habeat, id quod tamen haut unquam præstitit. Præter hunc in tota Synodo ne unus quidem aderat, qui articulos Zuinglii refutare sustinebat. Finita itaque Synodo conclusum fuit à Pientiss. Magistratu, ut pergat Zuinglius prædicare SS. Evangelium, & veram atque divinam Scripturam enarrare, prout hactenus fecerit: imò in urbe & agro deinceps nihil prædicandum aliud, quàm quod ex S. Evangelio & reliqua Scriptura Canonica probari queat. Inde tanta lætitiâ gaudióque perfusa ubique plebs, ut optare inceperit, omnia quæ Verbo Dei contraria, aboleri.

Verùm Prudentiss. Senatus festinationem plenioris Reformationis abhorrens, aliam Synodum per integrum triduum, nempe 26. 27. 28. Oct. anni 1523. celebrandam indixit, ad eámque Episcopos Constantiensem, Curiensem & Basileensem, illámque Universitatem, ut & XII. Cantonum Confœderatos invitavit. Neminem autem miseruni Episcopi, pauci insuper comparuere Cantones. Numerosior tamen erat hæc Synodus priori, quidpe cui circiter 600. sacerdotes, aliique docti & celebres viri aderant. Maximè verò tunc de Imaginibus & de Missa decertatum, obtentumque, Imagines abolendas, neque Missam hodierno die celebrari, prout Christus S. Cœnam instituit.

Nunc itaque tempus instare ratus Summus Magistratus ut officio suo defungatur, eaque aboleat, quæ pugnare contra Verbum Dei didicerit. Quare præcepit clericis omnibus, deinceps Processiones nullas fieri debere, neque hostiam in Processionibus circumferendam, aut populo adorandam in Templo proponendam. Insuper ex utroque ordine certi quidam fuere delegati, qui ex præcipuis urbis Templis loculos tollant, in quibus reliquias S. Martyrum latere dictabant, ubi tamen in multis nihil tale repertum; eas verò reliquias, quæ aderant honestè sepeliverunt. Adhæc organorum pulsatio sublata, ut & campanarum infuneribus, & ingruentibus tempestatibus: interdicta simul palmarum, salis, aquæ, cereæ benedictio, nec minus extrema unctio.

Die 26. Jan. an. 1524. omnes Cantones, Tigurino excepto, Lucernæ convenientes decernunt, nihil immutandum in fide, quæ durârit ultra 1400. annos, neque novæ fidei, neque Zuinglii mentionem ullam faciendam vel in hospitiis, vel in conviviis. Ab hoc tempore diffidentia inter Helvetios gliscere cœpit, unde per Legatos dehortati nos à proposito, veterem Religionem commendantes, promittentésque, gravamina si quæ vel de Papa, vel de Clero haberemus, unà nobiscum se emendare velle. Ad singula verò Ampl. Senatus Tigurinus d. 21. Martii graviter & sufficienter respondit, quorum summa: Rogare nos vehementem in modum, si ullo modo deprehendant hanc doctrinam Verbo Dei contrariam esse,

ut intra duos menses errores ostendant, eousque Confœderatorum, Episcoporum & Basileensis Academiæ responsum se expecturos negociúmque dilaturos esse.

Nullo interea temporis accepto responso Ampliss. Magistratus Tigurinus primos Ecclesiæ Ministros, & ex singulis tribubus Senatorem, ut & ædilem urbis ablegavit una cum fabris, qui clausis januis, sine omni tumultu, deposuerunt imagines. Agrum quod spectat, omnes communitates præsentibus præfectis rogata quid sentiant: postquam igitur communi ferè voce respondere, credere se cultum imaginum prohibitum esse à Deo, exemplo Magistratûs sui easdem removere mense Junio 1524.

Restabat adhuc Missa, cui tamen quotidie multum decedebat, libertas autem cuique fuerat relicta. Quia enim maxima cultûs divini pars in ea ponebatur è re non duxit Senatus, si illa aboleretur priusquam vulgus de S. Cœnæ institutione & legitimo usu sufficienter edoctus esset. Interjectis diebus mense Julio allatum Constantiensis Episcopi responsum, quod volebat & Missam & imagines retinendas esse. Eidem die 18. Aug. coetrarium ex S. Scriptura ostensum. Postquam itaque Tigurini plures menses frustrà responsum expectâssent, quinque Ecclesiastici viri 11. Apr. eoram Senatu ducentumvirorum se sistentes, firmis argumentis suaserunt mundo primævam S. Eucharistiæ celebrationem restitui, adorationémque hostia tolli. Hinc orta disputatio in ipso Senatu inter Ecclesiasticos & Archigrammateum circa vocabulum EST, in propositione HOC EST CORPUS MEUM. Decretum ergo & conclusum sequenti die 12. Apr. Celebrandam deinceps S. Cœnam eodem modo & ratione, quam instituit Christus, & usurpârunt Apostoli: abrogatam Missam ne quidem craſtinâ amplius dicendam. Permissum autem infirmis, ut alibi locorum eandem frequentent. Ob hoc itaque tripudiabant plerique cives: alios verò perplexos reddebant Monachi & sacrifici in concionibus & confessionibus, qui ab his liberati magna conscientia tranquillitate ultrò die 13. 14. & 16. Apr. ad modum dictum communicabant.

Ex his itaque discas 1. lentè reformatum. 2. ad mutandam religionem neminem coactum. 3. in Reformatione nihil novi introductum, sed omnium antiquissimum restitutum fuisse.

Quos Senatus Tigurinus ad disputandum invitaverit: vide oper. Zuinglii T. 2. p. 591. b. in responsione ad Antigraphum Ioh. Fabri. Quomodo cœpta Reformatio sit p. 607. ubi de disputatione prima: p. 608. disputatio altera. Senatûs Tigur. laus in hoc negocio: p. 631. b. Missæ abrogatio post auditas sententias, decreta, cui populi accesserunt vota: p. 249. confer p. 618. seq. Tigurina Ecclesia hæreses persequitur: p. 585. b. Veteris fidei studiosa: p. 590. b. malignè temeritatis accusatur: p. 613. a. Senatus scholas erexit & seminaria, atque aliàs bona Ecclesiastica piè disposuit & impendit: Bulling. de Episc. p. 73. Sacerdos Regi obediat, & tamen uterque alteri manum porrigat: ib. p. 71. Fusè de Reformatione Tigur. Bulling. in hist. de rebus Helvet. M. S. T. 3. item tract. adversus Cochleum. Hospinian. histor. Sacrament. parte altera: à p. 22. Confer Sculteum, Sleidanum, Ioh. Latum hist. p. 546. & 540. Adde Claudium atque Pajonum Gallos de Præjudicatis, alios. Adeóque exire necessariò tenebamur: Larroq. de Ecclesia: p. 138. factúmque absque schismate.

ECCLE-

ECCLESIASTICORUM ANNALIUM NOVI TESTAMENTI CENTURIA II.

JESU CHRISTI *Annus* 101.
TRAJANI *Imperatoris Annus* 2.

§. 1.) Quemadmodum Mercuriales ſtatuæ viam iter facientibus monſtrant, eóſque quodammodo dirigunt, ſic temporum periodi, quas epochas, numeros, ætates, & aliis variis nominibus appellitant, in utraque hiſtoria ſacra & profana hoc munere funguntur. Intellexit hoc Varro, quia tria temporum intervalla facit. 1. Ab hominum principio, uſque ad Cataclyſmum priorem, quod propter ignorantiam ſeu rerum obſcuritatem ἄδηλον, incertum, obſcurum. 2. A cataclyſmo priore uſque ad olympiadem primam, μυθικὸν dictum, quia fabuloſa multa referuntur. 3. A prima olympiade uſque ad nos, quod nominant Hiſtoricum, quia res in eo geſtæ veris hiſtoriis continentur. Plato in Timæo ſecundùm præcipuas tres animæ in microcoſmo facultates. 1. In ἡγεμονικὸν, ubi excelluit ſapientia, artes inventæ, gubernatio adhuc paterna fuit, plenum juſtitiæ, authoritatis & prudentiæ. Inde ἡγεμονικὴ, recta ratio & voluntas illi rationi obtemperans q. d. mentem ſeu intellectum, ſive rectam

a ratio-

An. 101. rationem talem, quæ illam, ut & appetitum atque locomativam gubernat. 2. In θυμικὸν, ubi fuit fortitudo in bellis, & imperia constituta sunt, à Nimrodo usque ad Julium Cæsarem. 3. In ἐπιθυμητικὸν, ubi senectus hominum languida ac voluptatibus dedita. Sic Bramines Indorum Philosophi etiam hodierni, in quatuor partes tempora distinguunt: 1. vocant Critaigom. 2. Treitagom. 3. Dvvaparugon. 4. Kaligom. (a) Planè sicut olim poëtæ, juxta quatuor anni tempora. 1. In auream ætatem, quæ ver, ubi Saturnus seu Noë dominatus, quæ seculi spatio duravit, à diluvio usq; ad Phaleg, quo tempore orbis nondum erat divisus. 2. In argenteam, quæ æstas, quâ agros colebant homines, domos extruebant: quo tempore turris Babylonica ædificari cœpta. 3. In aheneam, quæ autumnus, quâ Nimrodus emersit. 4. In ferream, quæ hyems, in quo nos quoque vivimus. Ad eundem ferè modum olim Deus Nabuchodonosoro statuam per somnium ostendit, cujus caput erat aureum, pectus una cum brachiis argenteum: venter & femora ex ære; crura ferrea, pars autem fictilis, quâ quidem nihil aliud, quàm quatuor Monarchiarum sibi invicem succedentium facta & fata revelare voluit.

Vid. an. 110. §. 5. *& an.* 167 §. 15. §. 2.) Eodem planè modò si Ecclesiæ, inpr. N. T. de quo nos agimus, statum respicias, maximum occurret discrimen, tum quod ad antiquitatem, tum quod ad puritatem. Virgo erat primum seculum & tempus verè Apolicum atque aureum, usque ad excessum duodecim Christi Apostolorum. Unde Niceph. (b) *B. Apostoli simplici in docendo oratione usi, stupendis miraculorum factis orbem terræ sibi subdidere, cœlesti vi atque virtute & spiritûs demonstrationibus omnia efficientes. Qui verò eis succesére aliquantò illis inferiores, virtutem eorum assecuti non sunt: propè tamen vitæ splendore ad eos accessere, non ita simplicem, ut Magistri eorum, orationem consectantes.* Nec alius Eusebius, qui (c) ex Hegesippo testatur, Ecclesiam mansisse virginem usq; ad excessum Johannis Apostoli, quam nulli hæretici contaminare potuerint, deinde verò in eam, ceu in desertam, vacuam domum errores irruisse. Ubi non sensus, quòd nullis omnino erroribus ac hæresibus conspurcata fuerit: vid. 2. Cor. 12. 20. Gal. 3. 1. 1. Joh. 2. 18. 19. Sed quia superstitibus adhuc Apostolis Ecclesia non tot, támque variis ψευδοδιδασκαλίαις corrupta fuerit. Etsi enim Ecclesia non uno eodémque tempore vitiata fuit & depravata, lentè tamen & paulatim id accidit, præter hæreticos enim errores varii pullulârunt, traditiones & superstitiones, Gentilismum & Judaismum redolentes, accreverunt, & jam hos, jam illos infecerunt. Quòd si mox ab Apostolorum excessu varii suboriri potuerunt errores, quid postremis demum seculis factum putes? Quotusquisque verò hæreticus est, qui Apostolos, eorum monumenta ac traditiones non prætexat? Non igitur facilè credendum cuique spiritui. Interim quantum Apostolis, viris Θεοπνεύστοις, quantum antiquitati tribuendum liquidò hinc patet. Corrupta autem deinceps Ecclesia 1. in ritibus 2. in

Vid. an. 120. §. 3.

a) Rogeri Gentil. Asiat. p. 285. (b) l. 4. c. 1. (c) hist. l. 3. c. 32. in Lat. c. 26. al. 32.

in cultu 3. in dogmatibus. 1. Peccatum in simplicitatem: corrupta regiminis forma, unde enata tandem hierarchia: discrimen ortum Clericorum, origo Monachorum &c. 2. Ligna, lapides, cineres, reliquiæ, altaria &c. culta. 3. Invocati Sancti, Maria, Sacramenta corrupta &c. vid. Humfrey de Lynd. Eq. Angl. dans la voye esgaree p. 276. An. 101.

§. 3.) Porrò ut telam ordiamur nostram, præsentem annum Cardinalis noster nonum fuisse Clementis P. vult: Coss. autem Sosium Senecionem, & A. Cornelium Palmam. Horum fasces Calvisius ad an. 99. collocat, ac Senecionis alterum consulatum fuisse dicit. Evangelistæ & Apostoli *Johannis* natalis apud Ephesum accidit, anno ætatis 98. juxta Bedam: 99. Usuardo: 106. Cedreno: 93. Spondano: Anno circiter 92. Blondello, Trajani tertio, secundùm Pareum ex Sophronio. Eundem à Trajano in exilium missum, post Trajani mortem Ephesum reversum annos 120. vixisse Dorotheus fingit. Hippolytus Thebanus in syntagmate Chronico, vult Johannem passioni Dom. superstitem fuisse annos 90. & Mariam Christum peperisse anno æt. XVI. ac post passionem Dom. vixisse annos XI. in universum annos LXI. Lambec. B. T. 4. p. 150. ipse Lambecius tamen T. 3. p. 267. obiisse Johannem anno Christi 99. vult. De ejus actis nomine Prochori divulgatis, vid. ib. p. 129. ejus M. S. quæ in Biblioth. Vindib. p. 245. Rectiùs Eusebius (*d*) *Ecclesia*, inquit, *quæ est apud Ephesum à Paulo quidem fundata, à Johanne verò ædificata, qui permansit in ea, usque ad tempora Trajani*: vid. Hier. Isid. alios. De eodem passionale Rom. ad 27. Dec. *Ad Trajani tempora perseverans, totius Asiæ fundavit rexitque Ecclesias, confectus senio, sexagesimo octavo post passionem Domini anno mortuus, juxta eandem urbem sepultus est.* Confer Hospin. ad dictam diem. Ejus octava d. 3. Jan. celebris: cujus abitum Græci 6. Kal. oct. recolunt. Igitur Johannes in vivis hactenus vicina Epheso loca perlustrat, Episcopos constituit, nec Romam eos mittit ut ordinationem, aut confirmationem accipiant: (*e*) Sic Polycarpum primum ordinat Smyrnæorum Episcopum, Ignatio, Irenæo, Eusebio attestantibus. At Clemens (*f*) Aristonem primum fuisse, ejúsque successorem Strateam, istum autem tertium Episcopum secutum alterum Aristonem. Et Suidas in voce Polycarpus, Bucolum primum fuisse Smyrnensis Ecclesiæ Episcopum. Ergo sanè plures uno tempore extitere. Neque omnes Episcopi à Petro ordinati: imò ne soli quidem Apostoli ordinaverunt: Act. 14. Tit. 1. Commendat Baronius (*g*) Chrysostomi (*h*) dictum, ubi de Johanne ait, quòd post mortem tanquam vivus Ephesum curet. At non intelligit Chrysostomus patrocinium Johannis, sed scripta quæ reliquit; quo modo Apostoli & Evangelistæ adhuc hodie nos curant. Dissertationem edidit in locum Joh. 20. v. 22. sive an Johannes in orbe sit superstes, Mitternachtus 8. Nauemburgi: 1665. confer Aug. tr. 124.

Obitus Johannis Apostoli.

Primi Smyrn. Ecclesiæ doctores.

d) *l.* 3. *c.* 17. *ex Irenæi l.* 3. *adv. hæres. c.* 3. (*e*) *vid. Eus. l.* 3. *c.* 23. (*f*) *constit. Apost. l.* 7. *c.* 47. (*g*) *in notis ad Martyrol. R. ad d.* 27. *Dec.* (*h*) *homil. in laudem XII. Apost.*

An. 101. 124. in Joh. Casalius (i) pro imagg. Sanctorum asserendis ex Abdia (k) ait inde processisse ut effigiarentur Beati capitibus radiatis instar solis, quia apparuerit magna quædam lux circa caput Johannis Evangelistæ versus finem vitæ. Resp. Eo ipso quòd Abdiam testem falsissimum adducit, penuriam argumentorum prodit. Apage ergo cum hoc impostore. Ecquî non potiùs coronas addunt, quas Beatis adscribunt S. Literæ? Acta de sepultura ejus, de vita illius ut & reditu cum Elia & Enoch: (l) item de tunica tempore Gregorii P. Romam allata (m) quoniam fabulosa & apochrypha, meritò hîc negligimus. Rectè ipse Annalista hoc doctrinæ medium novitatis arguit, erroréque vocat: §. 3. 4. & ad an. 604. §. 5. an. 853. §. 61. an. 867. §. 78. & alibi. Non tantùm verò Asiaticæ Sedi infixum sedisse, sed in remotis etiam locis prædicâsse, in Parthia & India ipse Baronius (n) non negat. Eundem martyrium Romæ subiisse, imò nonnulli ibidem etiam Apostolum egisse, ex Tertull. l. de præsc. c. 36. ajunt (o) Idem Tertull. l. 3. adv. Marcionem ait: *Habemus & Johannis Ecclesias* (en non solam Rom. Episcoporum successionem urget) *Nam ordo Episcoporum ad originem recensus in Johannem stabit authorem.* Proinde rectè nostri dicunt: Si Petrus ullo successore opus habuisset, potiùs Johannem hunc Apostolum, quàm Linum, vel alium electurum fuisse. Imò quis non videt judicium Johannis præponendum fuisse judicio mille Linorum, & mille Clementium? Quòd si verò ita, tum penes Papam non erit summa decisio. Ita sanè Cajetanus (p) ait, quòd sententia Johannis prævaluisset sententiæ Clementis, & sententiam Clementis fuisse subornatam sententiæ Johannis. Id verò si verum sit, tum Ecclesiæ Caput Clemens non fuit. Nec valet Cajetani distinctio, Johannem tenuisse locum Scripturæ, ut ejus Evangelium hodie; quia finalis decisio fidei Papalis, ut illi volunt, eundem locum obtinet h. perinde libera est ab errore, ac Scriptura ipsa. Imò quo loco Latini S. Scripturam habent? Cœterò licet Johannes naturali morte decesserit, tamen, aliorum exemplo, Martyribus, vel sanè Confessoribus meritò adscribitur, propter fervens oleum, cui confessionis causâ impositus fuerat. Johanni quæ supposita vid. Lambec. B. T. 3. p. 245. & T. 4. p. 236.

Martinus Viennens. Episc.

§. 4.) Huc Baronius (q) ex Adone *Martinum*, tertium Viennensem Episcopum, Crescentis & Zachariæ successorem, & Apostolorum discipulum collocat, cujus memoriam ad 1. Julii agitant. Ut autem vulgò in omnibus, etiam primariis sedibus fieri solet, ita & hoc loco annum Sedis certum Gallia Christiana (r) assignare non potest.

i) *de vet. rit. c. 2.* (k) *de hist. Apost. l. 5.* (l) *Spond. §. 2. 3.* (m) *Bar. ad Martyrol. R.* (n) *in Martyrol.* (o) *vid. Arnold. dans la grandeur de l'Egl. R. l. 1. c. 9.* (p) *l. de potest. Pap. & Concil. c. 9.* (q) *in Martyrol.* (r) *T. 1. p. 792.*

JESU

JESU CHRISTI *Annus* 102.
TRAJANI *Imperatoris Annus* 3.

§. 1.) Coss. Trajanus Aug. & Fronto, uterque tertiùm: quos Calvisius ad an. 100. numerat. *Clemens* natione Romanus, Episcopus Romæ, cùm 9. annis docendo curam adhibuisset, ministerio suo & officio *Evaresto* concredito, tertio hujus Imp. anno diem suum obiit. ut ait Eus. (*a*) Chronologia Saxon. ad an. 92. ejus mortem conlocat. Lambecius (*b*) ad an. 100. Eundem Clementem tertium post Petrum Pontificatum tenuisse, in persecutione Trajani in Chersonesum relegatum, & alligatâ ad collum ejus anchorâ in mare præcipitatum fuisse Martyrologium vult Romanum. Calvisius: Clemens in exilium actus dicitur d. 23. Nov. ponto mersus & suffocatus. Damasus eum martyrio coronatum simpliciter dicit, ac in Græcia sepultum. Eum in exilio in mari Pontico ab Aufidiano præside, ex Imp. jussu, propter propagatum ab ipso Evangelium, submersum, nec in vita tantùm, sed in morte multa accidisse miracula Spondanus (*c*) ex Metaphr. Gregorio Turon. & Nicephoro narrat, quarum tamen rerum testes longè locupletiores requirimus. (*d*) De obitu ita referunt Legendæ: *Cùm iter ad mare cœpisset, populus voce magna clamabat, Domine Jesu salva eum; & Clemens cum lachrimis dicebat: Suscipe Pater spiritum meum.* Adeoque solius nominis divini invocatione decessit. Corpus ejus sub Nicolao I. qui sedere cœpit anno 858. Romam translatum, & in Ecclesia, quæ in ejus nomine antea fuerat extructa, reconditum esse, Martyrol. Rom. ait. Ad nonum autem seculum hîc non attendimus. Eum annos 9. sedisse, Carranza, Starav. ajunt: annos 9. m. 2. d. 10. Platina, annos 9. m. 4. d. 26. Costerus.

§. 2.) In Petrinæ Sedis successione mirum quantum inter se discordent auctores. Primus Papa Rom. hic Clemens est judicio Alberti Stadensis: alii secundum illi locum assignant, sicuti Carranza: tertium alii, alii quartum; & sic alios, utpote Linum, Cletum, Anacletum nonnulli præmittunt, alii postponunt, unde Carranza totus ἀμπεωλεγμένος in re tam perplexa lectoris arbitrio judicium permittit. Ego rectè inde concludi posse dixerim, olim presbyteri seu sacerdotis, & Episcopi nomina eadem, adeoque plures Episcopos eodem tempore, ibidémque loci fuisse, ita tamen ut vel senior quisq; in fratrum collegio præsederit, vel ambulatorium munus illud fuerit. Pontificale dicit, cessâsse Episcopatum Clementis dies 21. At tam brevi dierum spatio, Chersoneso Romam de ejus obitu certum deferri nuncium, successo- *Romanæ Sedis successio.*

 rémque

(*a*) *l.* 3. *c.* 28. *conf. Rus. c.* 34. *Niceph. c.* 25. *l.* 3. (*b*) *T.* 4. *p.* 255. (*c*) §. 2. *item ad an.* 100. §. 4. (*d*) *vid. Hospin. de Templ. p.* 364. *Casal. c.* 66. *p.* 267. *impr. Jac. de Voragine.*

An. 102. rémque eligi potuisse ipse Baronius (e) jure negat; unde menses 4. d. 10. constituit. Interea ubinam militantis Ecclesiæ Visibile Caput? Vel quisnam locum illius supplevit? quæ Romæ sub hac persecutione Christianorum fuerit conditio, & an de Papa eligendo haberi comitia potuerint, colligere haut est difficile.

§. 3.) Fecit, inquit Pontificale, ordinationes duas per mensem Decembrem, presbyteros 10. diaconos 2. Episcopos per diversa loca 15. Num verò Universalis hic dicendus, qui intra novennium integrum plures non ordinavit? Romanæ ergo, non autem Universalis Ecclesiæ Episcopus rectè Eusebio atque cœteris vocatur. Notabis insuper, tot ordines sacros tunc temporis nondum fuisse. Ita non pro illo colendo, sed in memoriam ejus Romæ extructam Ecclesiam Hieronymus (f) attestatur. Imò quis inter hos fluctus extructam Ecclesiam credat? Quævis tunc temporis loca, ubi conventus sacri agebantur, Ecclesias dictas, etiamsi deessent Templorum structuræ, deinceps videbimus, vel sanè per anticipationem sic vocata. Variæ Constitutiones & decreta huic affinguntur Clementi I. *Ne laicus presbyterium ingredi præsumat, quando Missa celebratur* (g) Quasi verò Templa habuerint, eáque distincta, ut nunc sunt. Est autem presbyterium, ubi presbyteri seu Clerici subsistunt i. q. hodie chorus: in V. T. sanctum Sanctorum. Causam hujus instituti Hospin. de Templ. 87. promit. Ex hac ipsa autem onomatologia probamus Presbyterum & Episcopum eosdem fuisse, quia non excluditur à presbyterio Episcopus. 2. *Precibus divinis consecrandas Ecclesias.* (h) Item *Missas celebrandas nonnisi in locis sacratis.* (i) At cum tot millibus exul Clemens ubi celebravit? 3. Ex epistola ejus ad Jacobum, quam fictam esse lubens Bellarminus agnoscit, illi adscribitur, de consecr. d. 1. c. altaris, *Vestimenta sacra, & vasa vetustate consumpta incendenda, & cineres in loca occulta projiciendos.* & cap. seq. *Mortuos non obvolvendos vestimentis altaris.* Unde vestes sacerdotales illum quoque inter alios instituisse prætendunt. Inde Bona (k) ex Honorii Gemma animæ c. 89. Apostolos & eorum successores in quotidianis vestibus Missas celebrásse, sed Clementem tradente Petro Apostolo, usum sacrarum vestium ex lege (Mosis) sumpsisse; & Stephanum P. in sacris vestibus Missas celebrari constituisse. At meritò Bona asystata hæc vocat, & cum Josepho Vicecomite profanis Apostolos usos vestibus, argumento inter alia, ab inopia illorum desumto probat. Num ergo ditior, aut sanctior Clemens, vel felicior? Quartum Clementis decretum: *Ne Clericus à Laico in jus vocetur:* quod etiam Alex. I. Fabiano & Julio I. adscribitur. Quasi mera halcyonia jam fuissent. summáque libertas, ut de Clericorum & Laicorum adpellatione nil dicam.

Decreta Clementis.

§. 4.)

e) §. 24. Spond. §. 10. (f) de Script. Eccl. (g) de consecr. d. 2. c. Sacerdotum. (h) de consecr. d. 1. c. Ecclesias. (i) ib. hîc ergo. (k) Liturg. l. 1. c. 5. §. 2.

§.4.) Quinta ejus constitutio *Confirmationem puerorum continet*; at saltem à quibusdam illi tribui Staravolscius agnoscit, & quidem ut Presbyteri (hodie nonnisi ab Episcopis fit) pueris statim post baptisma manus imponant. Ergo continua fuit actio, & potiùs ceremonia baptismi seu precatio vel votum pro baptizato. Ita pòst S. Cœna sic etiam dicta, quæ lotis præbita: (*l*) Confirmatio ergo ad baptismum refertur, ejúsque quasi appendix est: (*m*) Jam pridem manus baptizatis, eaque solæ impositæ: Act. 8. 17. Hic ritus Melchiadi quoque tribuitur: de consecr. d. 5. c. Spiritus S. Eam Urbanum I. commendâsse dicit Starav. (*n*) quia omnes fideles per manûs impositionem Episcoporum Spiritum S. post baptismum accipere debeant, ut pleni Christiani inveniantur. Inde volunt Confirmationem perficere gratiam baptismi & dare Spiritum S. Hodie itaque non nuda est manuum impositio, nec cum baptismo statim peragitur, nec à baptista Presbytero, ut olim, ubi nec opus operatum fuerat, nec absolutæ necessitatis: nunc illam digniorem baptismate æstimant, sicuti apud Grat. de consecr. videre est, item in Concilii Trid. Sess. VII. quæ quidem incantatio apud Gentes olim in usu, quemadmodum Persius Satyra 2. ostendit, & ex Nundinæ Deæ officio manifestum. (*o*) Sextum Clem. decretum, quo *singulare cœmiterium martyribus constituit, seu potiùs VII. urbis regiones divisit VII. Notariis, singula singulis attribuens, qui martyrum gesta conscriberent*: de quo vide quæ ad an. 98. diximus. 7. *Semel tantùm in anno ordinem dandum.* 8. *Episcopum non à paucioribus, quàm à tribus ordinandum.* Quæ sanè omnia tam sunt ἄτοπα & inania, ut semet abundè refutent, & nonnisi sponte cæcutientes adstipulatores habeant. An. 102. *Confirmationis Sacr. Vid.* §. 24. & 29.

§.5.) De Clemente sic Pontificale: *Multos libros zelo fidei & religionis Christianæ scripsit. Fecit duas Epistolas, quæ Canonicæ nominantur.* Ergo reliquæ tales non erunt? Atque unam nonnisi scil. ad Corinthios, ei adscribit Eusebius (*p*) quam Romanæ Ecclesiæ nomine exaravit. Latinorum aliqui hujus Clementis scripta recipiunt, alii rotundo ore rejiciunt, alii callidè corrupta esse prætendunt, quò scil. illis pro commodo suo vel uti, vel eadem repudiare queant. Sic Baronius, Bellarminus, ac plerique cœteri Clementis scripta usurpant & reprobant, pro commodo & lubitu. Hinc Tirinus, adductis Bellarmino & Possevino testibus, ita de illis: Epistolæ ejus ad Corinthios & ad Jacobum fratrem Domini, X. libri Recognitionum, & IIX. Constitutionum Apostolicarum multis in locis depravata. At edicant hi Critici, ubi depravata, ubi integra? ubi contra nos, ubi pro illis? Censuram in Clementis scripta apud Robertum Cocum, Abrahamum Scultetum, Osiandrum, inpr. apud Joh. Dallæum in Pseudepigraphis videbis. Græci Liturgia Clementis, ut & Jacobi atque Basilii utuntur, quarum tamen stylus evincit, *Clementis scripta.*

l] Zimmerm. in Tertull. §. 128. p. 318. f. seq [*m*] vid. Dalle. de cultu Lat. l. 2. c. 2. p. 100. f. Confer Verg. de rer. inv. l. 4. c. 3. Hospin. de fest. Christ. p. 68. Zimmerm. §. 212. p. 407. [*n*] p. 16. [*o*] vide Sneur ad an. 269. [*p*] l. 3. c. 12. collat. cum c. 32.

An. 102. cit, eas longè seriùs, post ætatem virorum Apostolicorum fuisse concinnatas. Hanc Clementis Liturgiam in libro Constitutionum contineri & Apostolis dictantibus descriptam vult Bar. §. 23. Bellar. de Script. Eccl. & alii, qui eam legitimam esse putant, sed auctam à successoribus. Alii tamen, inquit Bona (q) non infimi subselli scriptores sunt, qui negant Clementem Constitutionum Apost. auctorem esse. Imò XII. Apostolorum nomine non unam, sed duas extare Liturgias apud Orientales scribit Abraham Ecchellensis. Illam denique Apostolicam Liturgiam alii existimant, quam Dionysius ille Areop. describit c. 3. Eccl. Hier. At multi hæc Dionysii scripta rejiciunt, inquit citatus Bona (r) & tamen à quibuscunque tandem conscriptæ hæ Liturgiæ, illustres in illis sententiæ pro nobis occurrunt. Sic Symbolum ejusdem Clementis, quò expositio Symboli Apostolici, aliud longè quàm hodiernorum Romanistarum Cathechismi & Confessinnes. Παράγραφα esse hujus Clementis scripta ex singulorum enucleatione liquidum fiet, ac licet genuina essent, scripta tamen Patrum fidem non merentur, nisi quatenus cum divino & unico Canone consentiunt: horúmque graves sæpe errores, ipsis Romanensibus hodie sæpe contrarii, isthoc etiam comprobant.

Decretales Epistolæ.

§. 6.) Occasione Decretalium Clementis monendus heîc lector, nos, ne reciprocare totiens ferram eandem, ac repetita iterare cogamur, in genere hoc loco de *Paparum Decretalibus* agendum censere. Ante omnia huc spectat, quod Joh. Lampadius (s) nobis reliquit: *Cum prima Centuria*, inquit, *neque Synodos Ecclesiasticas, prater Apostolicas, neque Patres nobis suppeditet, sed martyres: quapropter repudiamus Canones & Epistolas Pontificum Rom. quæ ceu Constitutiones Synodicæ, isto seculo concluse, nobis obtruduntur &c.* Et: (t) *Statuimus totum primum Tomum historiæ Ecclesiast. quâ Cæsar Baronius Legendas Sanctorum primi seculi excusare conatur, scatere omnigenis fallaciis.* Has Pontificum Decretales separatim edidit Joh. Sicardus, sed pauciores, quàm in Tomis Conciliorum, in quibus Augiæ stabulum occurrit. Harum defensionem temerè quinque libris scriptis suscipit Franc. Turrianus Jesuita, de quo Joh. Rainoldus Anglus (u) ita sentit: *Nullum credo opus unquam esse scriptum, quod potuerit Jesuitica impudentia insignius esse & luculentius documentum.* Easdem propugnat Collector Conciliorum T. 1. à pag. 77. edit. Paris. Bellarminus, licèt ægerrimè, errores aliquos in eas irrepsisse fatetur, nec audet eas indubitatas affirmare (x) Baronius vulpeculam agens, his armis Ecclesiam Rom. non indigere (y) scribit. Et in margine: *Non innitendum Apocryphis.* Ad annum verò 865. T. 10. suspectæ sunt ipsi hæ merces in Gallias primùm ex Hispania allatæ. Idem in Martyrologio ad 16. Oct. acerbè invehitur in Isidorum Mercatorem, quem ait has Decretales collegisse, vel potiùs effinxisse: eas vocat paleas, technam & impostruram. Cusanus dudum

q) *Liturg. l. 1. c.* 8. § 4. (r) §. 5. (s) *de Concil. part.* 1. *p.* 5. (t) *p. seq.* (u) T. 1. *Apocr. p.* 1348. [x] *l.* 2. *de R. Pont. c.* 14. [y] §. 7. *Sp.* §. 3.

dum eas rejecit (z) ergo in ore trium Cardinalium teſtium ſtabit hoc ver- An. 102.
bum. Imò alius accedat, Perronius nim. magnus Sedis R. hyperaſpiſtes (a) qui ſanguinis ſui jacturam pati cupit, ut nunquam Decretales iſtæ Epiſtolæ impreſſæ fuiſſent. Quî ergo ubique illarum teſtimonia & authoritas ab adverſariis, pro aſſerendis decretis, ritibus, dogmatibus, Sedis R. poteſtate & antiquitate, nobis objiciuntur: quos inter vel unum Caſalium de Veterum ritibus Romæ anno 1647. excuſum pro exemplo cape. Ita quidquid dicat Annaliſta noſter, ſæpius tamen pro his Decretalibus in arenam deſcendit. Vide Caſaub. in Bar. proleg. pag. 57.

§. 7.) De iiſdem Decretalibus Marca Archiep. (b) *Non eandem apud Gallos vim obtinuerunt Decretales Epiſtolæ, quæ antiquorum Pontificum, Clementis, Anacleti, & cæterorum nomine usque ad Siricium circumferuntur, quas Iſidori collectio eſt complexa: de quibus inter Nicol. I. & Hincmarum non levis controverſia mota eſt. Longè autem luculentius auctoritatem illis adimit l. 3. c. 5. à §. 1. Antiquo Juri, inquit, univerſalis Eccleſiæ aſſenſu roborato, ſucceſſit* JUS NOVUM, *quod ab anno 836. publicari cœpit; & adnitente Nicolao I. & cæteris Rom. Pontificibus paulatim uſu invaluit per Occidentis provincias: Jus illud comprehenſum eſt collectione Iſidori, quæ ex Clementis, Evariſti, & antiquorum Pontificum Epiſtolis, qui tempora Siricii præceſſerunt, & è Canonibus tam antiquis, quàm Gallicanis & Hiſpanicis compacta eſt. Epiſtolæ illæ apud eruditos viros gravi ſuſpicione laborant; tum ob verborum ſordes à ſecundi ſeculi, quo datæ dicuntur, elegantia & nitore alienas; tum ob ſtyli ſimilitudinem, & eundem ſcribendi characterem, qui in omnibus epiſtolis occurrit; ita ut ab uno auctore conſcriptæ eſſe videantur. Accedit uſus frequentiſſimus Vulgatæ Scripturarum Verſionis; unde fit, ut poſt Hieronymi ætatem efficta eſſe neceſſe ſit. Deinde & Hieronymo, qui Scriptorum Eccleſ. Catalogum contexuit, & Innocentio, Leoni, cæteriſque Pontificibus, quorum Germanæ Epiſtolæ ad nos pervenerunt, omnino fuerunt incognitæ. Turrianus his ſimilibúſque argumentis à Magdeburgenſibus prolatis ſatisfacere conatur, edito in eam rem volumine. Sed fortaſſe ceſſiſſet Dionyſii Exigui teſtimonio; qui cùm veterum Pontificum Epiſtolas jam ab 1100. annis cum ſumma diligentia colligeret, à Siricio initium ſuæ compilationis facit. Neque extant hæ Epiſtolæ in veteri Codice M. S. Eccleſiæ Urgellenſis, quo Iſidori collectio continetur:* eam autem à Riculpho Epiſcopo Moguntino ex Hiſpania primùm allatam & Gallis communicatam ibidem probat. Sic cap. ſeq. docet, quàm vehementer ſe Epiſcopi Gallicani Nicolao Papæ oppoſuerint, Decretales haſce obtrudere volenti, & quomodo tandem anno 992. illæ receptæ fuerint. Pergit l. 7. c. 20. §. 1. *Certum eſt & omnino indubitatum, ex ſententia omnium virorum eruditorum, ac Baronii quoque & Bellarmini Cardinalium, in univerſum omnes illas Epiſtolas Pontificum,*

z) *Concord. Cathol. l. 3. c. 2. Rivet. Crit. S. l. 1. c. 8.* (a) *in poſthumis p. 39. impr. p. 88.* (b) *de Concordia Sac. & Imp. l. 1. c. 9. §. 4 ſ.*

An. 102. *ficum, quæ tempora Siricii & Innocentii antecedunt, fabricatas fuisse ab Isidoro: quod colligitur non solùm ex barbarie sermonis, aut inscientia antiquitatis, sed etiam ex magno discrimine, quod intercedit inter disciplinam veteris Ecclesiæ, quæ in his Epistolis continetur &c. Ac tametsi Leo & Gelasius frequenter laudent Epistolas prædecessorum suorum, nullam Isidorianarum mentionem faciunt &c.* En ergo Papalis juris miserrima fundamenta! Non minus pulchrè & rotundè Bona: (c) *Baronius, Vicecomes, Scortia, Durantus, atque alii recentiores, ut probent Missæ nomen Apostolicæ ætatis esse, & Christianæ Religioni coævum, ex Romanis Pontificibus primi & secundi seculi, testimonia nullius roboris coacervant: dudum enim ab eruditis observatum est illorum epistolas decretales usque ad Siricium supposititias esse, à quodam Hispano sub nomine Isidori, sub finem septimi seculi pia fraude confictas &c.*

§. 8.) Plura adversariorum testimonia tum in fictas hasce Decretales, tum in Isidorum Mercatorem, ut & in Turrianū commentatorem apud Pseudo-Isidorum Blondelli, inpr. p. 7. prolegomenon, & à p. 112. videbis. Præcipuè verò ex nostris oculos illis configunt Cocus in Censura Patrum (d) Rivetus Crit. S. hincinde, utpote de Clementis l. 1. c. 8. Pet. Molinæ. in Novit. Pap. l. 3. c. 4. seq. Ravv in Papatu denudato p. 11. Witak. de Pontif. q. 4. c. 2. Vulson aux libertez des Egl. Gallic. l. 3. c. 2. Chamier T. 2. l. 13. c. 21. §. 3. Catal. Test. Verit. l. 2. à p. 93. edit. Genev. & à p. 74. edit. in 4. Dallæus in Pseudepig. lib. 3. c. 7. & de cultu Lat. l. 4. c. 16. Arnd. antiq. l. Decretales. Usserius quæst. de succes. p. 60. seq. aliique sexcenti, quorum hæc ferè summa. 1. Tamdiu non contemptæ & ignotæ jacuissent hæ epistolæ, neque Ecclesia tantum neglexisset thesaurum. Inde laudatus Dallæus sic de Isidoro censet: Ejus nemo paulò eruditior imperitiam summa cum impudentia conjunctam nescit. Ut enim fidem citius mereretur & auctoritatem Hispalensis Isidori nomen præfixit, qui vixit anno 636. cùm harum Epistolarum auctor an. 800. non superet, ut qui inseruit suæ collectioni Epistolas Gregorii II. & III. & Zachariæ P. Neque ab an. 636. ad 700. ullus in Hispalensi Cathedra Isidorus sedit Episcopus. Veri similius hunc consarcinatorem fuisse Germano-Francum, vel Franco-Gallum. 2. Petrus Crabbe, Conciliorum editor, in admonitione ad Lectorem, ante Decretales Liberii, dicit, exemplarium intolerabilem nimiámque differentiam ac depravationem esse. 3. Omnes hæ epistolæ ex uno ovo natæ & editæ, verisimiliter à Monacho maleferiato, qui nullam argumenti varietatem novit, in illa fortè dissensione & contentione, quæ Græcos inter & Latinos fuit, unde impostor nonnisi exaltationem Rom. Sedis ubique quærit & ad nauseam inculcat. Certè Bonifacii Moguntini Epistolam ad Ethibaldum Regem, de qua Bar. ad 741. §. 20. datam interpolavit. Cui accedit, quòd Moguntini omnium primi hanc farraginem in medium protulerunt, & per orbem totum dispersérunt, ut

c) l. c. l. 4. c. 3. §. 1. (d) p. 39. ad 41. item p. 76. ad 82.

ut eam ab hoc fonte ad hominum famam profluxisse constet. Unde Blondellus concludit, Benedictum Diaconum Moguntinum primum fuisse, qui hasce Epistolas in partes divideret, variis modis exornaret, Lothario & fratribus ann. 839. ad regnum evocatis dedicaret, seq; adeò vel auctorem earum proderet, vel ad incudem à se revocatas fuisse testaretur. An. 102. 4. Antiqui harum epistolarum non meminerunt, ne ij quidem, qui fuerunt diligentissimi antiquorum monumentorum scrutatores & pervestigatores, quales Eusebius, Hieron. Gennadius, Damasus, adeoque ne ipsi quidem Episcopi Romani, cùm esset illis de Dignitate contentio cum Episcopis Africanis. Ita Gratianus multa decreta aliis Episcopis tribuit, & quæ his adscribit, ea non habentur in eorum Epistolis. 5. Harum argumentum minimè congruit cum temporibus illis, quibus scriptæ esse dicuntur: nihil enim habetur de persecutionibus, periculis, suppliciis, martyriis, sed de iis tantùm, quæ ad pacem pertinent & tranquillitatem Ecclesiæ, de Regno Ecclesiæ Rom. de Clericorum ordinatione, de sacerdotibus non accusandis aut lædendis, de appellatione ad Sedem Apostolicam &c. nihil habent de hæreticis, aut Ethnicis &c. 6. Stylus est putidus, barbarus, sordidus, squalidus, rudis, indoctus, & multis in locis ne Latinus quidem, sæpe planè non cohærens. At alii longè viri fuere Episcopi Romani. 7. Falsa habent plurima: sic Clemens ad Jacobum scribit de morte Petri, & tamen Jacobus ante Petrum pridem mortuus est. 8. Hi Pontifices aut Scripturas non intellexerunt, aut absurdè admodum interpretati sunt, inde plures contradictiones habent & errores. 9. Idem ex ritibus constat non statim receptis, ex ceremoniis, vasis sacris, habitu Clericorum, ornatu remplorum &c. ex Archiepascopi, Patriarchæ, Metropolitæ nomenclatione: sic Zepher. Epist. 2. dicit: Episcopos ad judicia vocari esse contra Apostolorum instituta, & præcepta Imperatorum &c. Ita solum Missæ nomen fraudem detegit. 10. Harum compilator non LXX. neque veteri Italica, sed Vulgata Hieronymi versione utitur: sic ex auctoribus, qui longè post seculum tertium vixerunt, phrases, formulas, & totas sententias corradit, prout Blondellus in suo Pseudo-Isidoro ostendit: ita in consulatibus Romanis graviter aberrat, prout Baronius diffiteri nequit & notat. 11. Universalis titulum Gregorius M. nondum agnovit, qui tamen in Epistolis hisce occurrit, & Oecumenismus ex professo ac frequenter tractatur.

§. 9.) Scrupulum penitus omnem eximit Papa Leo IV. pui Epistola 4. circa an. 850. Britanniæ Episcopis scribit, & Gratianus dist. 20. Juri inseruit: *De libellis*, inquit, *& commentariis aliorum non convenit aliquos judicare: & S. Conciliorum canones relinquere: vel decretalium regulas, quæ habentur apud nos, simul cum canonibus, quibus in omnibus Ecclesiasticis utimur judiciis i. e. Apostolorum, Nicenorum &c. & cum illis regulæ præsulum Romanorum Sylvestri, Cyricii, Innocentii, Ozimi, Celestini* &c. Ita ergo rationem prædictarum Epistolarum non habet. At verò decennio pòst Nicol. I. præsulibus Galliæ

An. 120. has Epistolas recipere nolentibus, suámque libertatem asserentibus, in aliam longè sententiam scribit: d. 19. c. Si Romanorum. Ita ergo sensim, inpr. Ivonis & Gratiani operâ, falsa pro veris concessis obtinuerunt, & Canonicis Scripturis annumerata: eadem dist. c. in Canonicis. Et d. 20. c. Decretalia. Plura in hanc rem apud Justellum in Cod. Ecclesiæ Univ. T. 1. præf. p. 22.

§. 10.) Quò verò hisce Decretalibus colliment, divinatu minimè difficile, scil. ut primatum & Papale dominium inde ab initio obtinuisse probent. Unde ipsa etiam postrema Conciliorum Regia editio Parisiensis eas præmittere voluit, & ad harum imitationem sequentes Papæ similes Decretales emiserunt. His ergo fulcris, quæ mendacia verissimè dixeris, stant Papatûs primordia. At nulli Pontifices hoc testantur, antequam inciperent tyrannicè primatum affectare. In omnibus genuinis primorum Episcoporum Rom. Epistolis alium titulum non sumunt, quàm *Episcopus urbis Romæ*. Sic Clemens Epistolâ ad Corinthios nullam sibi auctoritatem sumit. Ita nonnisi *Romanæ urbis Episcopos* Hieronymus eosdem in Catalogo vocat, ubi contrà ad aliorum locorum Episcopos scribens, illos *Papas nominat*. Pessimè itaque hinc Paparum diffusam & illimitatam auctoritatem ex illis probare Rousselius (e) conatur, ac insuper addit: *Si quis conferat primorum Sedis Rom. Pontificum decreta, cum sanctionibus Synodorum sive Provincialium, sive Generalium, quæ deinde secutæ sunt, animadvertet has illis convenientes esse velut promulgantes Episcopi suis in provinciis, quod Ecclesiæ Principes statuerant: ut in civili Politia muneris est prætorum, præfectorum, & magistratuum provincialium, edicta Imperatorum & Regum in suis tribunalibus publicare.* Nimirum hac ratione non nisi mancipia, servum & brutum pecus, præcones & apparitores erunt quicunque viri Ecclesiastici, imò etiam Conciliorum decreta ac statuta nonnisi Papæ vox erit atque voluntas. Pergit (f) *Istæ autem Epistolæ fidem faciunt, quanti juris tum fuerit jurisdictio Rom. Pontificis. Quandoquidem de appellationibus, causis & negociis Ecclesiasticis edicta fecerunt. Neque verò minoris momenti esse debent, quòd quasi in sua causa loquuti sunt &c.* Extrema igitur quæque aggressi Papalis Monarchiæ fabri, nihilque non ausi, unde Marca (g) *In collectione Capitulorum Hadriani interdum nonnihil additur antiquis canonibus, interdum verò detrahuntur verba magni momenti, prout conducere visum est ad extollendum Romani Pontificis autoritatem.* In eundem sensum Gratianus d. 19. c. Romanorum, ex Nicolao P. ad Episcopos Galliæ: &c. seq. ex Agathone: *Sic omnes sanctiones Apostolicæ Sedis accipiendæ sunt, tanquem ipsius divina voce Petri firmatæ.* Iterum canonis sequentis argumentum: *Tolerandum est jugum, quod à S. Sede imponitur, licet intolerabile videatur.* Confer seqq. hinc glossa ad c. 9. q. 3. c. Nemo judicabit primam Sedem: *Si totus mundus sentiaret in aliquo negocio contra Papam, videtur, quòd sententiæ Papæ standum esset.* Quæ sanè omnia nonnisi vivæ & expressæ Anti-

christi

e) de Jurisd. Pont. l. 1. c. 3. §. 2. seq. (f) §. 3. (g) l. 7. c. 20. §. 4.

christi notæ censeri possunt. Circa Damasi & Siricii tempora nonnullas Decretales reperimus: inde profectum in deterius, donec tandem in omnes partes tyrannis grassaretur. Nec solis tamen Romanis id accidit. Nam & Græci nonihil tentârunt hujusmodi, ut videre est in Corpore Juris Græco-Romani: quanquam longè modestiùs. Adhæc tam Constitutiones, quàm Dispensationes nullæ fuerunt universales, sed in suis tantùm Ecclesiis seu territoriis, vel Provinciis, sive etiam Regionibus. Abominamur proinde, quæ d. 19. c. si Romanorum. §. quibus, in hæc verba: *Quoniam si V. & N. T. sunt recipienda, non quòd Codici canonum ex toto habeantur annexa, sed quòd de his recipiendis S. Papæ Innocentii prolata esse videatur sententia: restat nimirum quòd Decretales Rom. Pontificum Epistolæ recipiendæ.* Et d. c. In canonicis: *Inter Canonicas Scripturas Decretales Epistolæ connumerantur.* An. 102.

§. 11.) Nunc tandem in specie ad Clementem, ejúsque scripta nos vertimus. Is συνεργὸς Pauli: Philipp. 4. 3. vocatur: Διάκονος Petro adhibitus in plantanda Ecclesia: (*h*) Apostolus (*i*) Vir Apostolicus, imò penè Apostolus. (*k*) De scriptis ipsius Bellarminum de Script. Eccl. item Gerhardum, alios consule. Multa ipsius titulo suppositia esse, utpote disputationem Petri & Apionis &c. Spondanus (*l*) agnoscit, alia item germana, ceu Constitutiones Apostolorum, tum ab hæreticis, tum à Græcis corrupta esse. Sic ab Ebionæis & Eunomianis depravatos ait libros Circuitionum, seu Periodorum Petri, quæ ab aliis itinerarium Petri, ac rursum Recognitiones Clementis, & historias ejusdem; ut meritò libri illi à Patribus inveniantur proscripti. Certè Gelasius c. Sancta Romana. d. 15. itinerarium isthoc non corruptum esse dicit, sed damnat simpliciter. Huc ergo spectat, quod Witakerus Papistis objicit: Hanc respondendi rationem (quâ acta & scripta falsata obtendunt) esse valde periculosam: cavendum enim, ne si sic respondeatur, evertant omnia, & naufragium faciant atque jacturam omnium mercium Pontificiarum. Eadem scripta Clementis enervant ex Cusano Cocus: (*m*) Lipstorp. (*n*) Hornius (*o*) Illyricus (*p*) Chemn. (*q*) ubi inter cœtera: *Librorũ Clementis nulla certa est authoritas, multa enim scripta ejus nomine sparsa fuisse Euseb. testatur: & Ruffinus queritur, illis multa adulterina inserta.* Ecquid ergo nobis ex Clementis remanebit monumentis? Quid de his Pontificale supra §. 5. intelleximus. Spondamus de Epistolis illius ambigere, & tamen provocare ad Turrianum videtur, qui quinq; nobis exhibet. In eundem sensum Bar. (*r*) *Cujus fidei sint, inquit, ac firmitatis quinque illæ Epistolæ, in his non laboro.* Ast illarum auctoritate Latini non rarò errores suos propugnare conantur, & ex illis multa de verbo ad verbum in decretis Pontificum excerpta sunt. (*s*) De hoc Stra- *Clementis scripta.*

h) Ignat. ad Trall. (i) à Clem. Alex. Strom l. 4. (k) Hammond de Episc. dissert. 4. c. 3. §. 22. plura de Clem. ib. dissert. 5. c. 6. 7. 8. (l) §. 4. (m) p 80. (n) in infor. Mon. Pap. p. 26. (o) hist. Eccl. l. 2. c. 1. (p) in Catal. T. 1. à p. 55. (q) in Conc. Trid p. 782. (r) §. 6. de Dom. l. 3. c. 2. §. 2. (s) vid. Pet. Mart. contra Iardin. part. 4. obj. 1. Forer. T. 2. p. 84.

An. 102. ravolsc. (t) *Multa scripsit Clemens & accuratè & salutariter, quibus Christianam religionem illustravit:* ac post libros Constitutionum, quinque ejus Decretales recenset, quem Carranza sequitur.

Clementis prior ad Iac. Epist.

§. 12.) Duæ priores Clementis epistolæ ad Jacobum fratrem Domini Hierosolymam perhibentur scriptæ. Harum priorem pro errorum suorum assertione Papistici doctores haud rarò citant, uti Cocus ostendit, quam tamen de ponte dejicit, ut & Rivetus Crit. S. l. 1. c. 8. Blondell. ind Pseudo-Is. proleg. c. 13. & c. 17. & in ipso tract. à p. 1. ad 60. Osiand. cent. 1. epit. hist. Eccl. l. 3. c. 4. ipse Bellarminus de Script. Eccl. ut & Joh. de Turrecrem. Summ. de Eccl. l. 2. c. 101. adversus eos, qui ex illa epistola authoritatem Concilii supra Papam astruebant, & Pontificem deponi posse, etiam circa hæreseos crimen, affirmabant sequi ex verbis Petri ad Clementem: *Si mundanis curis occupatus &c. ex eo fiet, ut tu, tanquam qui non docueris quæ ad salutem hominum pertinent, deponaris.* Hunc Possevinus, & Monachus Kalteisen, plurésque alii sequuntur, quos inter Perronius. (u) Rectè de eadem Illyr. (x) *Tota fermè epistola papistica abominatio, præcipuè autem jus successionis fundatur* &c. Et Maresius (y) *Illam epistolam saltem ex parte satis antiquam esse vel inde liquet, quod Ruffinus eam ex Græco in Latinum transtulisse profiteatur. Meritò autem dixi, quod ad priorem partem, nam illam Blondellus in Pseudo Isidoro & Turriano vapulantibus, putat eundem habere authorem cum Recognitionibus, imò & cum Constitutionibus Clementis, quin suspicatur etiam haut immeritò, illum vel Palæstinum, vel Ebionicem fuisse, circa an. Christi 180. vel 200. quòd Hierosolymitanam Sedem omnibus aliis præferat. Sed idem Blondellus posteriorem Epistolæ partem, quæ ab illis verbis incipit. Sed & nunc exponit: demonstrat esse argumentum Isidori Mercatoris &c.*

§. 13.) Sanè sub falso titulo Papas R. se Clementis h. e. Universalis Ecclesiæ Episcopos vocare, ex ipsa Epistolæ in scriptione patet, quæ talis: *Clemens Jacobo Fratri Domini, Episcopo Episcoporum, regenti Hebræorum S. Ecclesiam, quæ est Jerosolymis, sed & omnes Ecclesias, quæ ubique Dei providentiâ fundatæ sunt.* Ergo Clemens Jacobum superiorem suum agnoscit, & tam Romanæ, quàm aliarum Ecclesiarum Rectorem. Episcopum Episcoporum, & omnium Ecclesiarum Rectorem, Papalis solius dignitatis & apicis titulum hodie esse contendunt. *Notum tibi facio:*) Nimirum hoc impostor agit, ut Monarcham Petrum faciat, & tum vera, tum falsa in unum Petrum conferat. *Præsentem* (Petrus) *vitam finivit*) quomodo verò Clemens Jacobo huic Petri mortem significare potuit, cùm Jacobum diu ante Petrum occubuisse certissimè constet. *Ipsi* (Clementi) *trado à Domino mihi traditam potestatem ligandi & solvendi, ut de omnibus quibuscunq; decreverit in terrâ, hoc decretum sit & in cœlis.*) Scil. sanè una hæc agitur fabula. Quasi cæteri Apostoli, horúmque successores non eandem acceperint potestatem. Quare verò Clementi quartum, vel tertium à Petro locum in Cathedra assignant?

§. 14.)

t) *in Concil. p. 12.* (u) *in post h. p. 311.* (x) *in Catalogo T. 1. p. 484.* (y) *in anted.*

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0030
DFG

§. 14.) *Ego* (Clemens) *procidens ad pedes ejus, rogabam, excusans me &c.*) Componant hæc cum eo, quòd Clementem post mortem Petri cessisse Lino & Cleto dicunt. Ast Pontificale Damasi: *Clemens ex præcepto Petri suscepit Ecclesiæ Pontificatum gubernandum* &c. addit: *ideo Linus & Cletus ante eum conscribuntur, qui ab ipso Principe Apostolorum ad ministerium sacerdotale exhibendum sunt Episcopi ordinati.* Ergo plures Romæ fuerunt Episcopi. Hinc Joh. III. & Leo II. Petrum adjutores acciviſſe Linum & Cletum, non tamen Pontificii potestatem, aut solvendi, vel ligandi normam eis tradidisse, sed Clementi successori suo, qui Sedem Apost. post eum, & potestatem Pontificalem tenere promeruit: Linum & Cletum exteriora ministrâsse, nec quidquam ex Pontificali ministerio potestatéve egisse, Petrum verò orationi institisse. His Marianus Scotus subdit: *Clemens ergo primus post Petrum Romanam Ecclesiam tenuit, vel cum eo Linus & Cletus, sicut cum Petro fuerunt. iterum: S. ergo Clemens non tantùm successor B. Petri fuit, sed etiam vivente Jacobo, novem annis ante passionem Petri Romanam Cathedram tenuit, juxta scripturas, & deinde post Petrum XXI. id est, XII. cum Cleto, vel cum Lino, & IX. annis post eos, usque dum in exilium missus est.* Sic Tertull. de præscr. Clementem à Petro ordinatum ait. Staravolsc. Clemens primus successor D. Petri. *Hæc Cathedra* (Romana, ex Petri sententia) *eum, qui cupit eam & audacter expetit, non requirit* &c.) Quot ergo indigni successores ac Simoniaci!

Petrus ad Clementem: *Te quidem oportet irreprehensibilem vivere, & summo studio niti, ut omnes vitæ hujus occupationes abijcias: ne fidejussor existas: ne advocatus litium fias: neve in ulla alia occupatione prorsus inveniares mundialis negocij occasione perplexus. Neque enim judicem aut cognitorem secularium negociorum hodie te ordinare vult Christus* &c. vid. Gratian. c. 11. q. 1. c. Te quidem. Ergo pauperculus non fuit Clemens, si fidejussor fieri, nequ e in obscuro latuit loco, si advocatum agere potuerit. Certè ex his verbis in criminalibus & civilibus causis Ecclesiastici, & ipsi etiam Pontifices à Magistratu seculari judicari possunt & debent. Ergo in civilibus causis non Laici Clericis, sed Clerici Laicis parebant, contrà quàm sentit Rufus adversus Carol. Molinæum (z) Non itaque Papa olim Dominus vel in sacris, vel in profanis, sed minister & servus, quandoquidem si mundialibus curis occuparetur, nec Ecclesiæ Verbum Dei docendo prodesset, deponi poterat:

§. 15.) Petrus ad presbyteros talem dirigit sermonem: *Ante omnia ut pudicitiæ studentes, adolescentes nuptijs jungant, quò calorem ferventis ætatis conjugali lege præveniant* &c. Atqui impudicitia hodie matrimonio Clericorum præfertur. Idem: *Si qui ex fratribus negocia habent inter se, apud cognitores seculi non judicentur, sed apud presbyteros Ecclesiæ, quicquid illud est dirimatur, & omni modo obediant statutis eorum.* En Presbyterii veteris ideam! eorum scil. qui aliàs ἡγούμενοι, ἐπίσκοποι, πρεσβύτερον &c. dicti.

Post

An. 102.

z) p. 599. *Molinæ. senatusc. Franc.* p. 117. *seq.*

An. 102. Post sermonem ad Presbyteros & Diaconos, de Primatibus seu Patriarchis, Archiepiscopis &c. agit. At verò hactenus Presbyter idem quod Episcopus, & vicissim: nec ulli ejusmodi gradus majores primis seculis erant auditi. *Vos per vestras diœceses* (ita Petrus ad Clementem) *Episcopos sacrate & mittite, quia nos ad alias partes (quod Dominus jussit) agere curabimus. Aliquos verò ad Gallias Hispaniásque mittemus, & quosdam ad Germaniam & Italiam, atque ad reliquas gentes dirigere cupimus &c.* En perfectum atque summum Monarcham Petrum, quando nimirum ferarum instar, ad necem abripiebantur Christiani. Neque tamen pudet horum Ruffum contra Car. Molinæum.

Ib. *In illis civitatibus in quibus olim apud Ethnicos Archiflamines eorum atque primi Legis doctores erant, Episcoporum Primates poni, vel Patriarchas, B: Petrus præcepit:* &c. *In singulis verò reliquis civitatibus, singulos & non binos, vel ternos, aut plures Episcopos.* Conf. Leon. II. Ep. 3. Burchard. l. 1. c. 125. inpr. Grat. d. 80. c. 1. Jam ergo abolitus tempore Neronis gentilissimus, cum omnibus sacerdotiis, majoribus & minoribus dignitatibus, omniáque ad Petri nutum & arbitrium disponebantur, ac summa ab ipso officia distribuebantur: Rufus p. 146. conf. de Dom. l. 3. c. 2. §. 2. & c. 10. §. 17. Arnd. antiq. l. Episcopi: §. 59. & 101. Nec alia Episcoporum, item Primatum & Patriarcharum ratio cum judiciis, ad quæ volentibus appellare concedit ibidem Petrus: At verò diu demum post Apostolos juxta politicas dignitates institutæ sunt primitus dignitates Ecclesiasticæ, hinc Romanæ Sedi primus locus ordinis nimirum, cessit.

Ib. *Episcopi vicem Apostolorum gerunt, reliquorum discipulorum vicem tenent presbyteri.* Quo ergo loco Papa habebitur, inferiores item & superiores ordines?

Ib. de foro competenti, ut & legitimo accusatore agit & reo, Sacerdotibus omnes Laicos subjicit.

Altera Clementis ad Iac. Epist.

§. 16.) In altera Epistola Clemens Jacobum de ratione S. Cœnæ, quasi harum rerum rudem instruit, ac presbyteri, Diaconi & hypodiaconi officia circa hæc significat. Eam habes T. 1. Conc. edit. Crabbi p. 288. & T. 1. edit. Paris. p. 105. quam ad incudem revocat Blondel. in Pseudis. præf. p. 62. & in tract. p. 60. ad 72. Cocus à p. 46. Dallæ. de cultu Lat. l. 6. c. 1. f. Eandem repudiat Bellarminus de script Eccl.

Clemens Apostolorum Patrem appellat Petrum, contra stylum N. T. & ipsius Petri.

Ib. Signa S. Cœnæ externa, communio corporis Domini vocantur, item fragmenta & holocausta, quorum tanta in altari copia offerenda, quanta populo sufficiat. *Quòd si remanserint,* inquit, *in crastinum non reserventur, sed cum timore & tremore Clericorum diligentiâ consumantur* &c. Contra asservationem, inclusionem & sepositionem Sacramenti statuit hæc Clemens.

vid. §. 30.

i, q.

i. q. de consecr. dist. 2. c. tribus gradibus. Tales reliquiæ olim in Ecclesia Hieros. comburebantur: Hesych. in Levit. l. 2. c. 8. Constantinopoli Scholasticis dabantur: Evagr. hist. l. 4. c. 35. de Gallicano more. vid. Concil. II. Matisc. anni 585. c. 6. de Hispanico Concil. Tolet. XVI. anni 693. can. 6. constit. Clem. l. 8. c. 31. (a) Contrarium statuit Concil. Quarinatense, de quo dist. 2. de consecr. (b) Idem contra privatam communionem facit. (c) Eodem loci jejunium post communionem præcipit. (d) An. 102.

Ib. Altare & reliqua templi plus quàm Mosaicè ornat, ut stupidus sit, qui illo tempore talia haberi & observari potuisse somniat. Vult ut res sacræ, utpote altaris palla, cathedra, candelabrum, velum, si fuerint vetustate consumpta, incendio dentur: cineres earum baptisterio inserantur &c. item ut sacræ vestes ne laventur extra sacrarium, nec nisi à personis sacris, nec nisi è vasis sacris &c. Et talia quidem allegantur in jure Can. de Consecr. d. 1. c. 40. nemo palla: item à Casalio de rit. vet. c. 35. p. 152. & c. 34. p. 146. f. seq. ad ducto loco Numer. 4. 11. De iisdem Polydorus agens tandem subjicit: *Atque hæc ferè omnia ex decreto Clementis accepta ferunt, quæ undecunque manârint* (en certus non est) *magis omnino Hebraica, quàm Apostolica instituta referunt. Quædam quoque alia sunt, ad usum Sacerdotum, mysticè ab insequentibus quæsita* &c.

Ib. Majora in templo ministeria illi, qui in conjugio vivit, interdicit. Atqui ne in ipso Concilio Niceno hoc obtinuisse novimus.

Ib. Ecclesias per congrua & utilia facile loca &c. in singulis sacerdotes poni oportet &c. vid. c. 16. q. 7. Ecclesias per. & d. 1. de consecr. c. 7. Casalius c. 33. p. 135. Etiam velut non ambigendum narrat Nicephorus Callistus hist. Eccl. l. 3. c. 18. ubi martyrium passus Clemens, ibi templum fuisse divinitus excitatum. Vide Selden. de Synedr. l. 3. c. 15. p. 322. Atque templa Christiani nulla tum adhuc habebant, adeóque nec dedicari poterant: (e) dedicationes quin etiam nonnisi precibus fiebant.

§. 17.) Tertia Clementis Epist. de officio sacerdotis & clericorum, omnibus Episcopis, presbyteris, Diaconis, & reliquis Clericis, ac cunctis principibus majoribus, omnibus generaliter fidelibus &c.) Nimirum tam splendida jam Ecclesiæ facies erat, tot jam Ecclesiastici ordines & orthodoxi Principes. Illam vide T. 1. Concil. p. 229. edit. Venet. & p. 112. edit. Paris. Hanc jure enervant & eliminant Blondel. in Pseudois. præf. p. 62. & in tract. à p. 72. Cocus p. 47. seq. *III. Clementis Epistola.*

Ib. *Dominus noster mittens vos* (Episcopos) *vice sua, loco Apostolorum, ad prædicandum &c.* Er. non Petrus misit.

a) *Adi Larroque de S. C. part. 1. c. 15. p. 299. & c. 16. p. 305. Cham. T. 4. l. 7 c. 9. §. 15. & c. 10. §. 29. 31. Chemnit. Conc. Trid. 285. seq. Confer constit. Clem. l. 2 c. 28. & l. 8 c. 31.* (b) *plura vid. Novit. Molina. l. 3. c. 5. p. 306. & 308.* (c) *Larroque l. c. cap. 11. p. 232.* (d) *Daill. de cultu Lat. l. 6. c. 1. p. 728.* (e) *Hospin. de Templ. 444. & 447.*

An. 102. Ib. *Aaron chrismate compositionis perunctus, princeps populi fuit: & tanquam Rex, primitias & tributum per capita accepit à populo, & judicandi populum sorte susceptâ, de mundis immundisque judicabat &c. quòd si temporalis gratia ab hominibus composita, tantum potuit* &c. Nihil profectò sani, nihil Christiani: nihil Laicis, quos vocant, juris libertatisve reliqui.

Ib. *Baptizandus Sacerdoti nomen det, eum audiat, frequenter jejunet, semet in omnibus probet, ut tribus mensibus jam consummatis, in die festo possit baptizari.* Nihil hîc Apostolici. Oleo baptizatos inungi jubet, & quidem uno cum baptismo actu, nullius chrismatis mentionem faciens. (*f*) Unde Bellarminus de Bapt. c. 27. §. Secunda est, & Vicecomes de Bapt. l. 5. c. 3. p. 671. rejecta collegarum sententia, ad Sylvestrum baptismalem chrismationem referunt.

Ib. *Homines per pietatem possunt esse impassibiles*) nota immobilitatem Stoicam. Atqui tales nec Prophetæ, nec Apostoli, nec martyres reliqui, nec ipse Christus fuerat.

Ib. *Liberi sumus arbitrii. Nam si hoc esset, ut videntes ea (quæ prædicata sunt) jam non haberent in potestate aliud facere, quàm audierant: vis esset quædam naturæ, per quam liberum non esset ad aliam migrare sententiam.*) Non Paulinus, sed Pelagianus est personatus hìc Papa.

Ib. *Cunctis fidelibus & summopere omnibus presbyteris & Diaconis, & reliquis Clericis attendendum est, ut nihil absque propriî Episcopi licentia agant:* 16. q. 1. cunctis fidelibus. & can. Apost. 38. Scil. etiam fideles seu Laici subjecti esse Episcopo, & nihil agere absque illius licentia debent.

Ib. *Quicunque obediunt Episcopis suis videntur aliquid gratiæ conferre Deo.* impiè.

Ib. *Virtutes in hominibus* ponit absque fide.

IV. Clem. Epistola. §. 18.) Epistola IV. discipulis suis Julio & Juliano, qui malorum hominum persuasionibus aliquatenus deviârunt, & gentibus inter quas habitabant. Eam habes T. 1. Concil. p. 296. edit. Venet. & p. 124. edit. Paris. Eandem confoderunt PseudoIs. præf. p. 62. & in tract. 87. ad 97. Cocus à p. 94.

Per ferrum facta sunt simulachra: ferrum verò per ignem confectum est, qui ignis aquâ extinguitur: aqua verò per spiritum movetur, spiritus à Deo initium habet.) Ingeniosa omnia!

Ib. *Regeneratio ex aquis* (baptismi) *& Deo renato, fragilitas prioris nativitatis amputatur & ita demum pervenire poteritis ad salutem.*) Quid ergo Christi sanguis?

Clementis Ep. V. §. 19.) Epist. V. de communi vita discipulis suis Hierosolymas. Hanc vide T. 1. Conc. p. 298. ed. Ven. & p. 130. edit. Paris. Illam proscribunt PseudoIs. præf. p. 62. in tract. à p. 97. item Cocus p. 50. Bellarminus de bonis

f) Dalla. de cultu Lat. l. 1. c. 12. p. 61. & 62.

nis operibus l. 3. c. 11. ad objectionem de communione rerum omnium, An. 102.
postquam respondit, verba in bonam partem accipi posse, tandem subjicit. Non opus esse multum in ea re laborare, quia, inquit, Epistola non est Clementis, aut ab aliquo valde corrupta est & depravata; quem propterea ibidem fictitium Clementem adpellat. Ait Clemens vitam communem omnibus esse necessariam: &: Communem usum esse omnium, quæ sunt in hoc mundo, *in omnibus autem sunt* (inquit) *sine dubio et conjuges, & per iniquitatem factum esse, ut alius hoc suum esse diceret, alius aliud.* Gratianum non puduit allegare c. 12. q. 1. §. dilectiss. Et hanc communionem Clemens Apostolicam vocat, quæ tamen Platonicæ, non Christianæ Reip. convenit: (*g*) imò verus Nicolaitarum error, unde Massonus l. 9. Chron. Nicolai hanc esse epistolam putat. Hoc dicto Libertas Gallica (*h*) Clericorum Collegia, communionem in victu, amictu &c. olim obtinuisse vult docere. (*i*)

At quid hæc tanta sphalmata viris doctis, primis Episcopis Rom. & B. Martyribus affingamus impostorum fraude decepti? Hîc ergo specimen habeas, qua ratione cum cæterorum Decretalibus comparatum sit. Porrò de genuina Clementis ad Corinthios Epistola ad an. 95. actum.

§. 20.) Sequuntur Διαταγαὶ seu Διατάξεις h. e. Constitutiones Apostolicæ, à Clemente, ut quidem ajunt, collectæ. Illas commendat & summam proponit earundem Staravolsc. p. 12. De iisdem Maresius: (*k*) De octo Constitutionum libris melius aliqui sentiunt, quàm de Recognitionibus: imò illi censentur esse in magna authoritate apud Abyssinos, & Apostolicæ censeri authoritatis. Illas tamen esse quoque apocryphas, nec à Clemente, nec ab Apostolis editas, & multa continere falsa atque absurda, docet Sculte-tus in Medulla Patrum l. 2. c. 5. Quarto demum seculo has Constitutiones scriptas ait Dallæus. (*l*) contra Vicecomitem & similes, qui ut unctionem baptismalem aliáque ad Apostolicam originem referre queant, eas ut Apostolicas allegant. Fatetur Bellarminus (*m*) *in Ecclesia Latina nullum fere nomen habuisse hasce Constitutiones, idem fere de ijs judicium fieri debere ac de Recognitionibus:* plura quoque in ipsis subnotavit non boni commatis, uti quòd Philippum, qui Eunuchum Candacis baptizavit, statuant fuisse Apostolum, quartas nuptias manifestam fornicationem appellent: Mariam Magdalenam negent Marthæ & Lazari sororem: dicant ad cõmunionem ancillam recipiendam, quæ soli suo Domino se prostituat, non eam, quæ pluribus faciat sui corporis copiam. Nugatur Gaulterius dicens, unà cum Canonibus Apostolos condidisse Liturgiam, quæ extet in Clementis constitt. Nam præterea quòd hasce Constitutiones non bonæ notæ agnoscunt plurimi eruditiores & candi-

Constitutiones Apost. post.

g) Plato l. 4. & 5. polit. (h) T. 1. p. 364. imò à p. 363. ad 365. f. (i) vid. de Dem. l. 9. c. 1. §. 6. & c. 7 §. 3. Vvitak. de Pœnit. cont 4. q. 4. & 6. Novit. l. 1. c. 36. & c. 49. & l. 2. c. 1. & l. 3. c. 5. & oper. T. 2. part. 4 p. 51. Forer. T. 1. p. 549. T. 2. p. 104. seq. (k) in ἀνεκδ. (l) de ador. l. 3. c. 4. & de cultu Lat. l. 1. c. 10. f. & c. 16 p. 87. [m] de script. Eccl.

An. 102. diores in ipso papatu, si illa Liturgia ab ipsis Apostolis communi consilio instituta fuisset, nulla subfuisset ratio, cur Petrus, Jacobus, Matthæus, Marcus speciales illas Liturgias fabricarent, quas illis affingunt. Tum si hæc Liturgia, quæ extat apud Clementem ab ipsis Apostolis condita fuit, non potest non accusari Ecclesia Rom. summæ levitatis, quòd illâ relicta, Canonem Missaticum, centonem inconditum, & ex dissolutis scopis conflatum ei substituerit. Dum auctam à posterioribus prætendunt adversarii, ipsam causam suam produnt: vid. Jo. Quintinum in Zonaram de Conc. præf. p. 13, 14. & in fine oper. à p. 802. Casaub. in Bar. proleg. p. 57. ad Baronii an. 32. §. 18. Bonam Lit. l. 1. c. 8. §. 5. Porrò Constitutiones quod attinet, eas Turrianus, Bovius & alii pro indubitatis obtrudunt: Possevinus, Petavius eas in medio relinquunt. De iisdem apertè Perronius: (n) *Mille in illis res malæ reperiuntur.* Et: (o) *Inter omnes hodierni temporis scriptores pessimè Turrianus de rebus judicat, unde Constitutiones Clem. defendit* &c. Sic Bona (p) *Non infimi subsellii scriptores sunt, qui negant Clementem Apostolicarum Constitt. auctorem esse.* Epiphanii Constitutiones Apost. quas hær. 70. n. 10. citat, alias esse Petavium asserere fatetur: ipse verò Bona præsentes quas tractamus, Constitutiones interpolatas putat. Confer eundem l. 3. c. 4. §. 4. De his vid. Bevereg. in Pandectas p. 5. T. 2. f. inter alia ex Dallæo: Constitutiones à Turriano editas longè alias esse & diversas ab iis, quæ Epiphanii temporibus extabant &c. Idem insuper in canonem 85. Apost. Clementi Alexandrino Constitutiones, & aliàs quidem, quàm modernas, utpote quæ corruptæ & interpolatæ sint adscribit.

§. 21.) Proœmium Turriani in IIX. Constitt. libros prolixum vide T. 1. Conc. p. 38. ad 62. editionis Crabbi: ipsos libros p. 63. ad 148. In eosdem commentaria Turriani cum summis: à p. 157. ad 276. Suis coloribus depinxerunt hasce ψευδῶν Cocus præf. p. 37. & in tract. p. 28. ad 36. ubi de insignibus falsatoris mendaciis: Rivet. Crit. S. l. 1. c. 2. Item Pseudoïs. præf. p. 55. & de primatu p. 5. ut & de Episc. p. 525. Ex professo autem doctissimè, ut singula, Joh. Dallæus in Pseudepigraphis. Ravv. à p. 8. Chemnit. Conc. Trid. p. 782. Negat Canonicas esse seu Apostolicas Baronius anno 32. §. 17. seq. an. 34. § 83. an. 44. §. 42. an. 102. §. 9. Spond. an. 33. §. 13. & aliàs. Perronius sectione superiore jam citatus in Replica ad Regem Britanniæ, librum illum non esse talis fidei ait, ut possit in rebus religionis auctoritatem decisivam obtinere, sive initio suppositus sub nomine Clementis, sive per hæreticos postea corruptus fuerit. Et tamen Baronius, Bellar. & cœteri, pro sui defensione haud rarò allegant: confer Spond. §. 4. At frustrà meritò tales nobis vendere merces tentant, inter alia etiam, quia si vel ad dogmata, vel ad ritus perventum, ipsi toto cœlo ab his differunt. (q) Epiphanius contra Audia-

n) *in Posth. p. 39.* (o) *p. 311.* (p) *Liturg. l. 1. c. 8. §. 4.* (q) *vid. Dalla. de ador. l. 5. c. 7. §. 766.*

Audianos hær. 70. τοῖς πολλοῖς ἐν ἀμφιλέκτῳ esse dicit h. e. à multis seu ple- An. 102.
risque illas haberi pro dubiis & incertis. Addit tamen, non esse reprobatas, quia omnis regularis ordo in illis habeatur, & nihil à fide adulteratum, neque à confessione, neque ab Ecclesiastica gubernatione & regula. Unde constat, non esse easdem constitutiones, quas Pontificii ediderunt, cùm in iis habeantur non pauca à fide adulterata & à confessione; plura ab Ecclesiastica gubernatione & regula; quod ne ipsi adversarii negabunt. (r) Nihil ergo efficiunt, quando illas à Patribus allegari ajunt, si jam olim aliæ fuerunt, si interpolatæ; vel annon etiam ex apocryphis & profanis multa allegant? Clementis nomen non apponunt, nisi posterioribus seculis. Citârunt aliquando veteres Constitutiones & Dispositiones Apostolicas, sed non scriptas, ut fatetur Basilius l. de Spiritu S. c. 27. Latè sæpe sumitur ille terminus Apostolicum, prout hodie inpr. apud Latinos fit. Facilè etiam fieri potuit, ut non ex his Constitutionibus, quas non nominant, sed aliunde ea testimonia accipiant. Ut verò in his fides adversariorum manifesta fieret, optandum aliquem variarum editionum collatione omnia in lucem producere. Certè Trullana, seu VI. Synodus, circa an. 690. can. 2. propter hæreticorum corruptiones, illas ad Ecclesiæ ædificationem & securitatem, rejiciendas aut abjiciendas judicavit. (s) Eusebius & Hier. omnia Clementis scripta improbant, unica excepta Epistola. Ruffinus apertè fatetur, multa adulterina in iis contineri, quæ regula Ecclesiastica non recipiat.

§. 22.) Verùm cujus sint furfuris hæ Constitutiones, pauca saltem ex sexcentis degustemus. Liber I. de Laicis agit. capite 6. fideles monet, ut sedentes percurrant Legem, Reges, Prophetas, psallant hymnos David, diligenter legant Evangelium. Et l. 4. c. 11. parentes hortatur, ut filios suos ab infantia erudiant sacris literis, & divina Scripturâ instituant. Ita l. 2. c. 5. Episcopum hortatur, ut V. & N. T. seu Legem & Evangelium, sive S. Scripturam diligenter populo legat & exponat.

Libro II. de Episcopis, Presbyteris & Diaconis tractat, ubi ita cap. 2. *Talem oportet esse Episcopum, qui sit unius vir uxoris, quæ quidem semel nupserit. Bene suæ domui præsideat. Sic enim probandus est, cùm ordinationem capiens in Episcopatûs loco collocatur, si sit honestus, fidelis, moderatus: si uxorem honestam HABEAT vel habuerit: si filios religiosè educatos &c. Et l. 6. c. 17. Episcopum, & Presbyterum ac Diaconum dicimus unius uxoris debere constitui, sive vivant eorum uxores, sive decesserint: non licere autem iis, si post ordinationem sine uxore fuerint, ad nuptias transire: vel si uxores habeant, cum alijs conjungi, sed contentos esse eâ, quam habentes ad ordinationem venerunt: ministros quoque Cantores, Lectores, Ostiarios, unius uxoris viros esse jubemus. Si ante nuptias ad*

r) *vid. Dallæ. in Pseudep. l. 1. c. 4. & l. 2. c. 15. num adulterata, an penitus supposita. Fusè Visserius in Ignat. part. 1. c. 7. toto seq. imò hæreseos suspectus harum interpolat. idem c. 15.*
(s) *Carranz. p. 622. edit. 1.*

An. 102. *Clerum venerunt, concedimus eis, ut uxores ducere possint, siquidem hoc expetent, ne si peccaverint, pœna afficiantur. Statuimus autem nemini licere ex Clero amicam, vel ancillam, vel viduam, vel repudiatam ducere, ut etiam lex vetat.* Quòd si vel Apostolorum, vel Clementis fuerint hæ regulæ, quî fit, quòd toties & toties de Clericorum cœlibatu litigatum fuerit in Conciliis? Et quare hodie tantopere discessum? Ergo Cantoribus, Lectoribus, Ostiariis instructi fuerant Apostoli?

§. 23.) Lib. 2. c. 21. de judicio injusto ita inter alia: *Justus à quopiam injustè occisus, apud Deum erit in requie sempiterna, similiter eveniet ei, qui ab Episcopo sine causa fuerit excommunicatus.* Fusè c. 11. q. 3. Ergo ut absolutio, ita & excommunicatio injusta est invalida apud Deum, quicquid apud homines. Putidè de his Rousselius (t) *Valent hæc apud homines, licet fortasse secus sit apud Deum.* Imò sanè certissimè secus est apud justissimum Deum, Quid ergo bruta nos fulmina moveant?

Lib. 2. 24. f. *Neque* (Episcopus) *abutatur rebus*) de dispensandis ab Episcopo bonis Eccles. plurimæ leges extant: vid. de Dom. l. 9. c. 7. §. 47. At quid hodie fiat apud Latinos nemini ignotum.

Lib. 2. 25. de decimis, primitiis & oblationibus. *Quæ causâ pauperum sponte offeruntur, distribuat* (Episcopus) *decenter in pupillos, in viduas, in afflictos & calamitosos, & in hospites egentes.* &c. Prædia olim ac similia diviter in tales usus oblata, at ubi horum dispensatio? de abusu de Dom. l. 9. c. 4. §. 12. & c. 6. §. 22. Ib. *quæ ex decimis & primitiis secundum mandatum Dei dantur, Episcopus, ut Dei homo, consumat.* An talia Clericis jure Ecclesiastico, vel civili debeantur, Alsted. de membr. Eccl. milit. c. 10. atque alios consule. Sanè, ut ferè cœtera, ex Mosé Casalius c. 71. probare hoc conatur.

Lib. 2. c. 28. *Presbyteri locum tenent Apostolorum Christi.* At Monarchicis Episcopi soli successisse Apostolis putantur. Meritò hinc Presbyteros & Episcopos eosdem esse nostri statuunt.

Ib. *Presbyteri tanquam consiliarij sunt Episcopi & Ecclesiæ corona; sunt enim consilium & senatus Ecclesiæ.* Hinc sanè Presbyterium. At illi quo loco & censu hodie sunt?

Ib. *Ad omnipotentem Deum accedere non licet, nisi per Christum.* Er. non per Sanctos.

Lib. 2. c. 30. *Vester Aaharon est Diaconus, Episcopus verò vester Moyses & Deus.* At aliud primitus Diaconi munus: Act. 6. Nulli tamen soli Monarchiæ dignitas à Clemente ullibi tribuitur.

Lib 2. c. 31. *Omnis laicus sine sacerdote aliquid attentans, frustrà facit:* conf. l. 8. c. ult. Imò sanè politicus ab Ecclesiastico ordine & munere distinctus esse debet.

Lib. 2. c. 36. Decem mandata Dei Clemens multifariam immutat, & pro

t) l. 8. c. 1. §. 17.

pro decimo recenſet, *Ne appareas coram Sacerdote vacuus.* Adeò ſcil. benevolus illis fuit. Sic c. 34. *Epiſcopum oportet ut patrem diligere, ut regem metuere, ut dominum honorare, offerendo ei in benedictionem veſtram fructus veſtros, & opera manuum veſtrarum tribuendo, inquam ut Sacerdoti Dei primitias veſtras, & decimas veſtras, primitias frumenti, vini, olei, pomorum, lanæ, & quicquid Dominus Deus vobis ſuppeditat.* Scil. ad Judaicæ reip. formam. An. 102.

Lib. 2. c. 41. exemplo recepti pœnitentis filii Luc. c. 15. probat, quemque pœnitentem manuum impoſitione ſuſcipiendum. At nihil de formula *Abſolvo te à peccatis tuis.*

Lib. 2. 57. & l. 8. c. 29. de erigendis Eccleſiis, earundem ſtructura, de Tabernaculo collocando, de ſeſſione Epiſcopi & Presbyterorum, de ſtatione Diaconorum, de aquæ oleíque benedictionibus abſente Epiſcopo permittendis presbytero, Ἀφταχὰς pro arbitrio dictavit, at de Eccleſiarum conſecrationibus ne verbum quidem. (*u*) Ibidem preces ad unum Deum diriguntur.

§. 24.) Liber III. de viduis. Cap. 1. *Oportet non temerè facere profeſſionem: ſed cum conſilio & conſideratione; præſtat enim eam non vovere, quàm vovere & non ſervare.*

Lib. 3. c. 9. *Periculoſum eſt, imò prater legem, & impium, ſi mulieres baptizent.* (*x*) Ita cap. 10. laico ullum opus ſacerdotale facere prohibet.

Lib. 3. c. 15. de Diaconiſſarum miniſterio. vid. Epiph. hær. 79. (*y*) Atqui hodie evanuerunt iſthæc.

Lib. 3. c. 16. conf. l. 7. c. 42. & 44. de Confirmatione ſeu Chriſmate. Triplex hodie apud Latinos oleum ſeu unctio, duæ baptiſmales, prior ex oleo ante tinctionem, altera ex Chriſmate in vertice baptizati poſt tinctionem; tertia extra baptiſmum in eo Sacramento, quod Confirmationem vocant, quæ æquè ex Chriſmate, non minus ac baptiſmalis poſterior, ſed quæ in fronte & unius Epiſcopi, non autem Presbyteri manu fit. Quæ diſtinctio ideo obſervanda, ne confundantur, prout fieri vulgo ſolet. Sic Tertulliani ævo unctio erat in uſu, at in baptiſmo, ab ipſo baptiſta adminiſtrata: diquidpe Chriſma, ſeu tertia ſpecies non extitit: imò ab Apoſtolis aqua nonniſi adhibita, neque aliud à Chriſto præceptum: Objicit Caſalius c. 37. p. 165. f. ex harum Conſtit. l. 7. c. 23. *Unges prius oleo ſancto, deinde baptizabis aqua, poſtremò ſignabis unguento chriſmatis.* Reſp. At omnia hæc ad unam baptiſmatis actionem pertinebant, ab eodem tinctore perficiendam: nec niſi figurativa erant, non autem peccata delebant ex opere operato, vel ex virtute aliqua interna & inſita: unde idem fictus Clemens ibidem: *ut ſit oleum unctionis participatio ſpiritus, aqua ſymbolum mortis, unguentum Chriſmatis ſigillum pactionum.* (*z*)

Lib.

u) *Caſal. c. 34. p. 148. ſeq.* (*x*) *Forbeſ. Inſtruct. l. 10. c. 13. §. 26.* (*y*) *Iuſtell. T. 1. p. 94. & T. 2. p. 1416 ſ. Zimmerm. in Tertull. § 73.* (*z*) *vid. Dalla. de cultu Lat. l. 1. c. 11. & 12. & l. 2. c. 1. i. Ravv de Conc. à p. 340.*

An. 102. Lib 4. c. 2. *Vos Episcopi maturis conjugio date conjuges: & si Virgo pupilla veniat ad ætatem maturam viro, eam fratri in matrimonium collocetis.* En Episcoporum officium! (vid. Usser. in Ignat. Part. 1. p. 3.)

Lib. 4. c. 12. coll. cum l. 7. c. 17. Omnes ad obedientiam, & debita præstanda officia Magistratibus hortatur: conf. Rom. 13. Neque enim tollit hæc Christiana religio.

§. 25.) Liber V. de Martyribus. cap. 12. & 16. 17. 18. Judaica, superstitiosa, & ipsis adversariis non probata de jejuniis, quadragesima & paschate tradit. (a) Hinc ipse Bovius in c. 18. *Nihil*, inquit, *adnotandum est, sed id totum delendum, ut nothum ac novum.* Item: *tantum abest, ut ea, quæ in hoc capite legimus, Apostoli statuerint, ut etiam contraria horum ab ipsis præcepta videantur.* Et: *Sed quid opus est aliunde argumenta petere? Ipsa constitutio se prodit, & tantùm non vocem emittens clamat se novam esse.* At mi Bovi si à materia seu rei novitate ita argumentari, indeque νοθείαν probare tibi liceat, prout planè concedimus, quid ni & nobis licebit? Et tamen Casalius pro ritibus suis probandis c. 62. p. 250. allegare cap. 17. & 18. non veretur.

Cap. 12. distinguitur quadragesimale jejunium à paschali, de quo alibi. (b)

Cap. 13. dicit Christum in S. Cœna tradidisse suis antitypa pretiosi corporis & sanguinis sui. Ergo signa illa externa non fuerunt ipsum Christi corpus & sanguis. (c)

Cap. 17. de Xerophagia, postremis quadragesimæ diebus indicta, sex scil. diebus majoris hebdomadæ. Conc. Laod. can. 1. Et Balsamo ad Can. Apost. 69. non solùm in XL. sed & feria IV. & VI ξηροφαγεῖν oportere notat. Frustrà pro delectu ciborum Latini hæc adducunt. 1. Quia fundamentum in Sacris non habent. 2. Res erat libera, unde vehementer variabat, nec ab universa Ecclesia recepta. 3. Nec ipsi Latini hunc morem retinent, unde olim à vino aliqui abstinebant. Vide Aug. & Hier. ita Tert. l. 1. c. 1. contra Psych. *Siccantes cibum ab omni carne & jurulentia, vividioribus pomis, ne quid vinositatis vel edamus, vel bibamus, lavacri quoque abstinentiam congruentem arido victui.* Idem docet Montanistas duas in anno hebdomadas Xerophagiarum, nec totas, exceptis scil. sabbathis & Dominicis, observare.

Liber VI. de schismatibus & hæresibus. cap. 2. *Quantò sacerdotium regno præstat, utpote pro anima certans, tantò graviores pœnas debet* &c. Ergo potestas Ecclesiæ propria tota est merèq; spiritualis. Ergo res seculares sacerdotes & Episcopi ne tractent: vid. de consecr. d. 2. ubi Clemens negat fas esse Episcopo gerere utrumque gladium &c. Unde rectè Aug. locum 1. Cor. 6. ad omnes fideles refert, ut ipse Rousselius de Jurisd. l. 4. c. 2. §. 2. notat, quic-

a) *vid Novit. Molin. l. 7. c. 7. p. 627. Chemnit. Conc. Trid. 781 seq. Rivet. Crit. S. l. 1. c. 2. p. 110. Visser. in Ignat. part. 1. c. 13. 14. Rauv. 458.* (b) *vid. Arnd. Ant. l. jejun. §. 33.* (c) *vid. Larrog. de S. C. part. 2. c. 3. p. 358.*

quicquid pro foro Eccles. ex Constitutionibus Clementis §. 3. de An. 102. blaterer.

§. 26.) Lib. 6. c. 14. Jacobus Hieros. Episcopus, filius Zebedæi, vivus fuisse fingitur, quando Apostoli & Presbyteri, cum fratribus, atque ipso etiam Paulo, Concilium Hieros. celebrârunt.

Ib. *Nos* (omnes Apostoli) *quibus Universalis Episcopatus creditus est & commissus, scripsimus vobis hanc Catholicam doctrinam ad vos confirmandos.* (d) Ergo omnes Apostoli universales erant Episcopi. i. q. Cypr. de simpl. Prælat. *Una est Ecclesia per totum mundum in multa membra divisa.* item: *Episcopatus unus est: Episcoporum multorum concordi numerositate diffusus &c. Episcopatus unus est, cujus à singulis insolidum pars tenetur, ut Episcopatum unum individúmque probemus.* Ergo etiam Apostolorum successores Universales erunt, qui præter propriam Ecclesiam, Universalis etiam Ecclesiæ solicitudine constringuntur. Imò nec Clerici tantùm, sed quivis etiam Christiani pro Universæ Ecclesiæ salute orare Dominum jubentur. Constit. l. 8. c. 10. Inde itaque Romæ nihil singulare accedit. Ac licet principatum aliquem ei concederemus, non tamen potestatis seu dominii, sed ordinis & dignitatis ratione id fieret, sicut Plato & Aristoteles Principes Philosophorum, Zachæus teloniorum dici solent. (e) Romanus Episcopus suos fines non secus atque alii, non verò liberam in omnes totius orbis Ecclesias jurisdictionem habuit: hinc Clemens loco jam allegato ita orare jubet: *Oremus pro omni Episcopatu totius orbis eorum, qui rectè tractant verbum tuæ veritatis, & pro Episcopo nostro Jacobo* (præmittitur Romano) *& pro paræciis ejus; item pro Episcopo nostro Clemente, & pro paræciis ejus: item pro Episcopo nostro Evodio, & pro paræciis ejus.* (f)

§. 27.) Lib. 6. c. 16. de libris falsò inscriptis. *Ne libros quos impii, nostri nominis inscriptione munierunt, approbetis: neque enim nomina Apostolorum attendere debetis, sed naturam rerum & sententiam nunquam à recto deflexam.* Quidni ergo nobis etiam in librorum & sententiarum probatione idem observemus?

Lib. 6. c. 23. *Pro sacrificio cruento rationale & incruentum, ac illud mysticum sacrificium corporis & sanguinis Domini, quod in Symbolum mortis ejus celebratur.* Ita l. 5. c. 13. signa S. C. *Antitypa* vocantur. Ita aliàs Patres panem signum, figuram, imaginem, similitudinem, memoriam, typum corporis Christi nominant. (g)

Lib. 6. c. 24. fingit impostor, Romanos renunciâsse paganismo, seu idololatriæ, fideles Romanos tributarios habuisse Judæos, Imperatores Rom. Christianos factos haut obscurè docet.

Reliquiarum cultum auctoris tempore nullum fuisse, nec sacrificium

d) *vid. Morn. myst. p. 20. Visser. in Ignat. part. 1. c. 16. p. 112. Vulso l. 2. c. 1. §. 5. de Dom. l. 4. c. 9. §. 13.* (e) *vid. Blondel. de pr. p. 4 seq. & 9. & 11.* (f) *vid. Cham. T. 2. l. 13. c. 20. § 27. Libert. Eccl. Gall. T. 1. 317.* (g) *vid. Lampad. de Conc. part. 2. p. 159. Larroq. de S. C. part. 1. c. 8. p. 186.*

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0041
DFG

An. 102. pro mortuis ex l. 6. c. 30. & l. 8. c. 18. 19. & 47. adparet. Quan quam Casalius c. 66. p. 269. ex c. 29. hæc adducit: *Pro fratribus nostris, qui in Domino obierunt, & acceptabilem Eucharistiam* (antitypon malè omittit Casalius) *offerte in Ecclesiis & cœmeteriis vestris. atque in exitu mortuorum psallentes eos deducite.* At ubi templa tum temporis? quis cum cantu publicè deduci potuisse mortuos credat? Legebant in ejusmodi funeribus S. libros, canebant psalmos, Eucharistiam etiam sumebant in gratam recordationem defunctorum, non ut eos è purgatorio liberarent: unde pro martyribus hoc etiam fecerunt, quos Latini à purgatorio igni exemptos statuunt.

§. 28.) Liber VII. de vita Christiana & gratiarum actione, atque de Catechesi ante baptismum. Cap. 3. *Ananias & Sapphira sententiâ Petri Coapostoli nostri interfecti sunt.* Coapostolus, non caput dicitur Petrus. Inanis itaque est Bellarminus, quando ex c. 37. & 46. primatum Petro addicere vult.

Lib. 7. c. 25. *Oratio Dominica ter singulis diebus recitanda.* Ecquidni verò pluries? Fortè quia illam aliqui negligebant. Ita Tolet. IV. Conc. can. 9. eos redarguit, qui non quotidiè, sed Dominica solùm die illam proferebant. Primas meritò jam olim inter orationes Christianas tenuit Oratio Dominica & Symbolum Apostolicum: de quo Zimmerm. in Tertull. à §. 224. Nihil hîc Pseudo Clemens de salutatione Angelica, quàm certè omittere non debuisset, si illa in usu fuisset. Addit etiam orationis D. conclusionem, quam Latini hodie negligunt. Clariùs de horis precum l. 8. cap. 34. *Precationes facite mane, tertia hora, & nona, & vespere, atque ad galli cantum.* (b) Casalius c. 34. p. 148. vult Petrum Missale instituisse, idque Clementi commendâsse ex præsenti loco, & ex l. 8. c. 15. testémque Baronium in hunc an. & Spond. §. 9. allegat. At procul ab hoc absunt hodie Romani. Sanè Greg. l. 7. ep. 44. *Orationem Dominicam idcirco mox post precem dicimus, quia mos Apostolorum fuit, ut ad ipsam solummodo orationem, oblationis hostiam consecrarent.* (i) *Mysteria* vocantur ea signa, quæ participârunt fideles, loco all. l. 8. c. 15. conf. l. 7. c. 26. ubi: *Hæc nobis constituit, ut mortem ejus annunciaremus.* (k)

vid. §. 31.

Lib. 7. c. 26. Nonnisi baptizati communicabant; quòd si quis ex Catechumenis ignoranter suscepisset Eucharistiam, statim instituebatur & baptizabatur.

Lib. 7. c. 33. de Antichristo, qui dicitur deceptor orbis, inimicus veritatis, mendaciique defensor.

Lib. 7. c. 41. de baptismi ritibus, qui ab Apostolico baptismo differunt: Dallæ. de cultu Lat. l. 1. c. 16.

Lib. 7. c. 48. *Gloria in excelsis:* &c. Hymnum Angelicum qui in missa apud

b) vid. Arnd. ant. l. oratio: §. 2. (i) vid. Hornb. Summ. contr. p. 797. (k) Larroq. part. 2. l. 7.

apud Lat. decantatur, ab Apostolis usurpatum hinc volunt: alii verò Telesphoro tribuunt. Resp. Clemens hoc loco non respicit missam, sed orationem matutinam: sicuti c. 49. agit de vespertina. Telesphori autem Epistola, ut & Damasus apocrypha sunt. (l) An. 102.

Lib. 7. c. 47. *de Episcopis, qui à nobis, dum viximus, ordinati sunt, certiores vos facimus, hos esse, Jacobum Episcopum Hieros.* &c. Jacobum non fuisse Episcopum propriè dictum, alibi demonstratum. Quidquid autem fuerit, à solo Petro non dicitur ordinatus.

Ib. *Evodius Episc. Antiochiæ à me Petro ordinatus, cui successit Ignatius à Paulo ordinatus.* Ita quidem Turrianus reddit. At Evodius & Ignatius non successivè, sed simul uno eodémque tempore Antiochenæ Ecclesiæ Episcopatum adeptos fuisse, ne quidem ipse Baronius inficiari potest. (m) Ergo plures eodem tempore uno in loco Episcopi. Ergo quàm Petrus, tam Paulus, & quidem in Patriarchali Sede, ordinavit. Porrò ait: *Anianum Alexandriæ Episcopum primum Marcus Evangelista ordinavit; huic successit Abilius, à Luca Evangelista ordinatus; Linus Claudiæ filius Ecclesiæ Rom. Episcopus primus à Paulo ordinatus, post mortem verò Lini Clemens, quem ego Petrus secundum ordinavi: Timotheus Ephesi Episcopus à Paulo ordinatus, cui successit Johannes à me ordinatus* &c. (n) Multa sanè hoc capite contra historiarum veritatem. Ad Linum doctiss. Arnoldus Abbas (o) notat: *Si caput Ecclesiæ non fuisset Paulus, aliud caput eligere non potuisset. Etsi Clementis electio à Petro facta suprema potestatis Petri indicium fuit, quidni & Pauli foret! Quinimo majorem Petro facere Paulum Clemens videri posset; ut qui Paulo primam Episcopi electionem tribuit; nisi Patres testarentur, Papæq; agnoscerent, Romanos Episcopos utriusque Pauli & Petri filios esse, & ipse Clemens utrique potestatem hanc tribueret. Licet hic Evodius à Petro ordinatus dicatur, idem apud Ignatium Ep. ad Antiochenos, per Apostolos creatus & datus perhibetur.* Petrus apud Clementem non se, sed Linum, primum Romanæ (non Universalis) Ecclesiæ Episcopum vocat. Imò utrique Apostolo jus vocandi Irenæus l. 3. c. 3. tribuit: *Fundantes & instruentes B. Apostoli Ecclesiam* (Rom.) *Lino Episcopatum administrandæ Ecclesiæ tradiderunt.* (p) Sic non minus uterque primum Alex. Episcopum creâsse, eámque Ecclesiam Patriarchalem fundâsse Nicol. I. Epist. 8. ad Michaelem Imp. testatur. At in tribus hisce Sedibus, ex adversariorum confessione omnis primatus consistit. Sic in his Constitt. l. 8. c. 33. *Ego Paulus, & ego Petrus constituimus:* quod Turrianus pro insigni prudentia sua & auctoritate, belle reddit: *Ego Petrus & ego Paulus constituimus.* Nec meliùs in notis suum excusat factum, dum ait: Clementem Petrum secundo loco posuisse œconomicè, ad docendam modestiam. Ita ergo Clemens modestiæ Petri, non item Pauli consuluit, nec Capiti suo honorem

l) Dalla. de cultu Lat. l. 9. c. 7. (m) an. 45. §. 14. (n) vid. Visser. l. c. p. 10. (o) de æqualit. Petri & Pauli l. 2. c. 1. (p) vid. Io. Nicolai de Antichr. à p. 222.

An. 102. norem decentem tribuit. Ita Turrianus & Petro & Clemente longè prudentior.

§. 29.) Liber IIX. de chrismatibus, ordinationibus, & canonibus Ecclesiasticis. cap. 2. *Episcopus imperitiâ, aut nequitia cumulatus, non est Episcopus, sed falso nomine gaudet, ut qui non à Deo, sed ab hominibus constitutus.* Et post pauca: *Perspicuum est igitur, falso nomine præditos Episcopos atque presbyteros, divinam ultionem non declinaturos.* Iterum: *Illudque præterea addimus, Deum talibus hominibus gratiam auferre.*) Neque ergo Rom. Episcopus, si malus fuerit Episcopus. Quot itaque, bone Deus! expungendi? quot inutiles? quot Simoniaci, impii, ignari, desides, rapaces?

Lib. 8. c. 5. seqq. de iis qui ad communionem Euchar. non admittebantur. Sicc. 6. *Exite Catechumeni in pace.* (q) His ergo dimissis fores Ecclesiæ claudebantur, ut exclusi ne ingredi, nec videre quidem possent sacra mysteria: custodiebantur insuper fores à Ministris, ne quis fidelium abscederet, & sic statim Missa fidelium inchoabatur. Sancita hæc expulsio, Bonæ judicio (r) in Concilio Laodic. can. 19. videtur. Atqui hæc egregiè contra communionem privatam faciunt: Confer c. 11. & 13. hujus octavi Constitt. libri: item Concil. Antioch. c. 2. can. Apost. c. 2. inpr. Larroq. de S. C. part. 1. c. 11. p. 231. seqq. Dallæ. de cultu Lat. l. 4. c. 10. p. 503.

Lib. 8. c. 4. *Hæc à præsule ordinante Episcopum exiguntur: ut conventus fiat cum presbyterio, præsentibus Episcopis &c. Presbyterium & populum percontetur, an ipse sit, quem rectorem postulant, & annuentibus illis percontari pergat, an ab omnibus testimonium reddatur, ipsum dignum esse &c. Omnibus etiam ex vero, non ex præjudicata opinione testificantibus, talem eum esse &c. tertio rursus rogent, an verè ministerio dignus sit &c. & cum tertiò annuerint, dignum esse, petatur ab omnibus decretum consensûs.* Sic cap. 16. Par universi cleri judicium in presbyterorum ordinatione esse voluit. Iterum c. 4. Non solus Petrus, sed & reliqui Apostoli, imò presbyteri quoque & Diaconi constitutiones de omni Ecclesiastica forma inducunt. Ita hæc reddit Marca: (s) *præcipit auctor: ut is, qui electus fuerit à populo, Episcopis præsentetur; & ut is, qui primus est inter eos, diligenter inquirat de omnibus iis, quæ necessaria sunt, ut ei manus imponatur.* Confer omnino Justell. T. 2. p. 1417. seq. Rossel. l. 2. c. 1. §. 5. Blondell. de Episc. p. 328. & 391. f. de Dom. l. 3. c. 3. §. 3. Dallæ. de ador. l. 5. c. 13.

§. 30.) Ut Pseudoclemens ad unum solum Deum preces fundi jubet: cap. 9. seqq. ita solum Christum Mediatorem agnoscit, & per eundem exaudiri vult: c. 9. & c. 12. f. 13. i. seque illi commendat: c. 14. c. 15. f. &c. (t) Nullibi invocantur Angeli, vel homines defuncti: sic c. 13. *Memoremus martyres sanctos, ut mereamur certaminis eorum participes fieri: precemur quoque pro iis,*

q) Dalle. de cult. Lat. l. 4. c. 1. p. 451. & c. 3. p. 467. (r) l. 1. c. 17. §. 6. (s) l. 6. c. 2. §. 5. (t) Dalle. de ador. l. 3. c. 12. à p. 406. & de cult. Lat. l. 9. c. 13. p. 1239.

iis, qui in fide requieverunt. Heîc c. 6. dicit Diaconus Catechumenis: *Commendate vos soli ingenito Deo per Christum ejus, inclinate & accipite benedictionem.* An. 102.

Lib. 8. c. 10. *Oremus pro iis, qui sacrificia & primitias offerunt:* item: *qui in Ecclesia oblationes faciunt, & pauperibus largiuntur eleemosynas.)* Inde olim S. mensa præparata, item Agapæ; Ministri etiam & pauperes alebantur. Unde liquet, panem usitatum in S. C. adhibitum. (u) Gr. θυσίας προσφέρειν, προσφέρειν. Hinc tales unà cum Δώροις in publicis precibus Deo commendabantur. Meminit Hier. in Ez. l. 6. inter offerendum Diaconum publicè adstantem in templo proclamâsse offerentium nomina & adjecisse: *Tantum offert ille. Tantum ille pollicitus est.* Neque tamen omnium promiscuè receptæ sunt oblationes, sed scelestorum, & pœnitentium, & universè τῶν ἀδέκλων καὶ ἀκοινωνήτων rejectæ. (x)

Lib. 8. c. 11. *Alii Diaconi deambulant* (in templis) *& contemplantur viros & mulieres, ne quis fiat strepitus, ne quis nutus faciat, aut mussitet, aut dormiat.* (y)

Lib. 8. c. 12. Christum in Cœna aquâ vinum miscuisse fingit. Addit tamen verba Christi: *Facite hoc in mei commemorationem.* (z) Ex eodem capite, ex responsis scil. communicantium adparet, olim in consecratione lingua nota usos fuisse.

Inde à c. 12. multa ἀσύστατα habet circa communionem, quæ Bellarminus atque alii infeliciter in errorum suorum defensionem urgere solent. Simul tamen varia pro nobis faciunt. Vide Larroq. part. 3. c. 1. p. 793. Dallæ. de cultu Lat. l. 3. c. 13. i. Ravv. 372. & 360.

Lib. 8. c. 13. *Sumat Episcopus* (S. Eucharistiam) *deinde Presbyteri, & Diaconi, & hypodiaconi, et Lectores & Cantores, & ascetici, & ex fœminis Diaconissæ, ac virgines & viduæ: postea pueri, & deinde cunctus populus ordine.* At pueris dare Eucharistiam Apostolicum non erat. (a)

Ib. *Diaconus distribuit calicem, Episcopus verò panem.* Quid ergo presbyter facit? Soli sacerdotes hodie apud Latinos Eucharistiam dispensant. Hîc Diaconis adempta panis, calicis sola relicta distributio. (b)

Utut Pseudoclemens omnia diligenter circà communionem usitata exsequatur, nihil tamen de geniculatione, nihil de adoratione &c. (c)

Ib. Diaconi inferant Reliquias (communionis S.) in tabernaculum s. pastophorium. Quid pastophorium vid. cent. 1. Item Hier. in c. 22. Esaj. Hospin. de festis Chr. p. 103. b. Veteribus est cubiculum, thalamus, exhedra: in Eccles. locus ubi sacerdotes se præparabant ad obeundum ministerium. Ergo non denotatur pyxis illa s. ciborium, cui hostiam includunt Latini, & in altari collocant, atque circumgestant. (d) Neque panis reser- *Vid. §. 16.*

u) Larroq. l. c. part. 1. c. 4. p. 53. f. (x) vid. Arnd. Ant. l. Cæna D. à §. 18. (y) Casalius c. 33. i. (z) Larroq. part. 1. c. 7. p. 137. & part. 2. c. 1. p. 325. (a) vid. Dall. l. al. l. 5. c. 3. p. 577. (b) Dallæ. de cultu Lat. l. 5. c. 2. p. 569. (c) Dallæ. l. c. l. 6. c. 1. (d) Dallæ. l. al. l. 6. c. 6. & c. 9. p. 770.

An. 102. vatio hinc concluditur, quia Reliquiæ seu residua ex S. Cœna, erant in pastophorium inferenda, sed postea distribuenda vel Clero; hîc c. 32. vel Catechumenis, vel scholasticis: vel erant comburenda, prout nim. mos obtinuit. (e)

§. 31.) Lib. 8. cap. 16. seq. c. 27. seq. Apostoli per preces & manuum impositionem ordinârunt, absque rasura & unctione: neque etiam ordinis fuit Sacramentum propriè dictum: (f)

Lib. 8. 33. Tam Sabbatho, quàm die Dominico feriandum famulis. Ibidem festa Apostolorum celebrari jubent Apostoli, quum adhuc in vivis essent. Neque tamen multitudini hodiernorum festorum illud caput respondet. Ubi ergo diversa illa festa, utpote B. Virgini hodiesacra? Frustrà tamen hoc & sequens caput adversarii pro Sanctorum cultu allegant, quia certiora longè requirimus & postulamus. (g)

Vid. §. 24. Lib. 8. c. 34. Canonicas horas inde probare volunt: At ibi certæ quidem horæ precibus assignantur, non autem præcisè septem, nec eo fine & ordine, qui in Papistarum horis est conspicuus. (h)

Lib. 8. 26. Negat PseudoCl. exorcistam ordinari: nam *hoc munus*, inquit, *spontaneæ Dei erga homines benevolentiæ & gratiæ est, qui illud nimirum gratis dat, cui vult.* (i) An verò reliquos Ordines, quos statuunt, ut & dona sua gratis non dat? Quare ergo Exorcistas ordinârios habent hodie?

Lib. 8. 35. *Ego Jacobus* &c. *Episcopus Hieros. ab ipso Christo & ab Apostolis ordinatus.*) Malè ergo Bellarminus negat illum à Christo, sed à Petro factum Episcopum; conf. l. 7. 47.

Lib. 8. c. 40. *Omnium animæ apud te vivunt, & spiritus justorum in manu tua sunt, quos non attinget tormentum: omnes enim sanctificati sub manu tua sunt.* Contra Platonicas, Virgilianas, & Gregorianas fabulas, quæ purgatorium spectant.

Lib. 8. 42. *Exequiæ mortuorum fiant tertio die, adhibitis psalmis, precibus & lectionibus, propter eum, qui tertio die à mortuis suscitatus est: die nono ad recordationem eorum, qui sunt superstites, & eorum, qui defuncti sunt: quadragesimo fiant secundùm veterem typum, Moysen enim sic populus flevit. item anno exacto, ad habendam memoriam ipsius defuncti, & suppeditetur ex bonis ejus pauperibus ad recordationem ejusdem.* Nihil hîc de intercessione pro liberatione ex purgatorio. At c. 44. invitati ad epulum funebre sobrii esse jubentur, ut preces pro defunctis adhibere Deo possint. Verùm ne hinc quidem purgatorius ignis concluditur, sed locus refrigerii, in quo commorari animæ credebantur, & gratiarum actio.

Cæterò

e) *vid. Arnd. ant. l. Cœna D. à §. 52.* (f) *vid. Blondell. de Episc. à p. 157. item à p. 160. coll. cum p. 162. seq. & 292. Ravv. 412.* (g) *vid. Dalla. in Pseudep. l. 1. c. 1. p. 12. Ravv. 320. Confer Casalium c. 60. Hospin. de festis Chr. c. 3 p. 9 b.* (h) *Ravv. 454. de tertia matutina Larroq. de l'Euch. part. 1. c. 10 p. 212.* (i) *Bonal. l. 6. 25. §. 17.*

Cæterò de his Constitt. ita Lipstorp. (k) *Clemens scire debuisset, & planè etiam proponere in his Constitt. privilegia Sedis suæ, cùm diversis in locis Episcopi officia accuratè persequatur. At ne verbum quidem de primatu Papali habet. quin Epist. ad Jacobum Hieros. Episcopum vocat Episcopum Episcoporum.* An. 102.

§. 32.) Clementis *Recognitiones* Gr. ἀναγνώσεις, seu singulariter ἀνάγνωσις, ἀναγνωρισμὸς, aliis eædem quæ Itinerarium Petri, aliis quæ Constitutiones: vid. Dallæ. in Pseudepig. l. 1. à p. 15. & c. 19. p. 226. & de usu Patrum p. 47. & 55. item de cultu Lat. l. 1. c. 10. p. 45. seq. ubi i. q. Itinerarium, vel Circuitum Petri, seu libros περιόδων esse probat, docétque indignum esse, eorum librorum testimoniis uti, *quia incertæ fidei*, fictíque nominis authoris, prout Bellar. l. de Baptismo c. 25. §. undecima. fatetur, & tamen ibidem ejus testimonio pro unctione baptismali utitur, eo argumento, quòd liber sit antiquissimus. Quid si verò ab antiquiss. hæretico fuerit conscriptus? Easdem malè defendit Sichardus contra Gelas. dist. 15. S. Romana. Negant harum auctoritatem Rivet. Crit. S. l. 1. c. 7. Cocus præf. p. 39. & in tract. p. 36-39. Blondel. in Pseudois. proleg. p. 59. & in tract. p. 92. item de Prim. p. 1145, seq. Spondanus an. 34. §. 78. an. 44. §. 24. & an. 51. §. 13. & ad hunc an. §. 8. Baron. ad an. 44. §. 2. esse quidem à Clemente scriptas volunt, sed ejus jam tempore ab Ebionæis & Eunomianis depravatas, unde à Gr. & Lat. proscripti sint hi libri. Idem Cardinalis ad an. 51. §. 53. tanquam *cœnosum gurgitem portentosis mendaciis & insanis deliriis refertum* improbat & procul rejiciendum non dubitat. Quicquid de iisdem libris confessus Bellarminus, tamen vel Clementis Romani, vel alterius æquè docti & antiqui esse dicit, saltem ut ejus authoritate l. 5. de lib. arb. c. 25. uti possit. Sixtus Sen. Bibl. l. 2. in voce Clemens. & ex eo Ant. Possevin. in eod. titulo illos repudiant, ut & Driedo, Pererius in Genes. l. 2. q. 1. Sic Rousset. de Jur. Pont. l. 8. c. 2. §. 8. Clementis Recognitionibus Eunomii dogma ab hæreticis insertum statuit. Verùm quibus armis se defendent tandem isti hac ratione? quomodo verum à falso dignoscent? quid si admittant & suscipiant nigrum pro albo? *Recognitiones Clementis.*

§. 33.) Cujuscunque sint furfuris istæ Recognitiones, nonnulla tamen pro nobis faciunt. Sic Rufinus in præf. in illos libros: *Cujus rei hanc rationem accepimus esse, quòd Linus & Cletus fuerint quidem Episcopi in urbe Roma, superstite videl. Petro ut illi Episcopatûs curam gererent, ipse verò Petrus Apostolatûs impleret officium: sicut invenitur apud Cæsaream fecisse, ubi cùm ipse esset præsens, Zachæum tamen à se ordinatum habebat Episcopum.*

Plebem etiam judicare in causis religionis l. 1. & 2. docet, ubi: Ex pacto coram populo disputârunt Petrus & Simon Magus, & dicunt, *Populus in unum congregatus sit judex de disputatione nostra.*

Contra prætextum antiquæ religionis l. 4. dicunt Gentiles, *impium est, si non*

k) in Monar. Pap. c. 2. §. 13.

An. 102. *non colamus ea, quæ nobis tradita à Patribus nostris, & religionem prævaricamur à majoribus datam. Hac ratione, si cujus pater latro fuit, aut leno, à patribus sibi datam consuetudinem mutare non debet.*

Contra imagines l. 5. ad responsionem Paganorum, dicentium, se ad honorem visibilis Dei, imagines visibiles adorare, regerit: *Si verè velitis imaginem Dei colere, homini benefacientes veram Dei imaginem in eo coleretis &c. Quis ergo,* inquit, *iste honor Dei est, per lapideas & ligneas formas discurrere, & inanimes atque exanimes figuras, tanquam Numina venerari, & hominem, in quo verè imago Dei est spernere.*

Canones Apost.

§. 34.) Apostolorum Canones nunc sese offerunt, falso prætextu ita dicti, quia, si revera tales essent, non minus quàm horum Epistolæ essent recipiendi. Ac licet hic titulus iis etiam conveniat, quæ etiamsi non ab ipsis Apostolis scripta sint, ab iisdem tamen quacunque alia ratione tradita & præcepta sunt: tamen Apostolos authores neutro modo habere possunt, prout ex tota serie manifestum clarúmque fiet. Omnes quidem ex adversariis patiter concedunt, non fuisse ab Apostolis conscriptos, at ubi nominatim definiendus scriptor, in diversa abeunt. Eos in Hieros. Concilio decretos, postea à Clemente in literas relatas Turrianus decernit. Binius vult 50. Canones ab Apostolis definitos, 33. vel ex eodem Concilio, vel aliunde ad nos dimanâsse, rejectis duobus canonibus. Albaspinæus nonnisi à viris Apostolicis sancitos publicatósque esse. (*l*) Rectè hoc loco Dalleus monet (*m*) quòd eodem argumento, quo Constitutiones Apostolorum Canones hi negari queant, hac inter alias, ratione fultus, quia Canones Constitutionibus continuò subjungi soleant. Sunt tamen ex adversariis, qui licet nullam Constitutionum rationem habeant, maximi verò Canones Apostolorum faciant, unde in ultima Conciliorum Paris editione anni 1636. illis omissis, hi adscribuntur: ubi contrà editio Veneta utranque partem exhibet. At ipse Gelasius utrunque separatim proscribit. Illos appendicis loco Constitutionibus suis Clementem addidisse, titulo περὶ συντάξεως, de compositione rerum Ecclesiasticarum, Spondanus (*n*) ex Photio tradit. Hinc eosdem à Clemente editos aliqui existimant, cum tamen plures Codices Clementis titulum non habeant. De his Staravolscius (*o*) *Canones hos authoritate Apostolorum conditos S. Clemens Gr. conscripsit: Dionysius autem Abbas Romanus, cognomento Exiguus, tempore Justin. Imp. Latinè transtulit.* Ecclesiastici Canones aliis vocantur sine dubio propter incertos auctores. Adrianus P. in Concilium II. Nicenum scribens Canones Apostolorum divinos nominat. Iidem Canones in Concilio Oecum. quod octavum Latini vocant, approbantur canone primo. Mirè tamen horum Canonum editiones variant, inpr. qui Constitutionibus Apostolorum adjunguntur. Eosdem Canones, ut & ipsas Constitutiones

(*l*) Dalla. in Pseud. ep. l. 3. c. 1. à p. 418. Pulso l. 3. c. 9. §. 29. (*m*) l. c. (*n*) §. 5. (*o*) p. 2.

tiones Perronius (p) apocrypha vocat. Canones, inquit, in majori veneratione Græci habuerunt: horúmque incertitudinem ex numerorum incertitudine demonstrat. An. 102.

§. 35.) An in Concilio facto, in quo Symbolum compositum dicunt, (q) hi canones collecti: num in Synodo Hieros. de quo Act. 15. sive in Antiocheno (r) variè dubitant Papistæ, uti non minus de canonum numero. Baronius §. 19. Synodi Antiochenæ ab Apostolis habitæ meminit, cujus canones his Clementis inserti, uno excepto de imaginibus, utpote pro quibus digladiatur. At sine fundamento & veritate hæc ita dici, suo jam loco comprobatum. Canones Apostolorum præmittunt Conciliorum Codicibus, ut sic auctoritatem illis concilient. Ridiculè sanè Spondanus (s) hos Canones à Gelasio (t) in Concilio Rom. à LXX. Episcopis anno 494. habito, inter apocrypha numeratos dicit propter inscriptionem, quia non Apostolorum, sed Clementis canones sint, quasi de nomine lis, non de re. Neque quosdam sed simpliciter omnes Gelasius rejicit, ita ut in judiciis non obtineant authoritatem. (u) Hinc Isidorus Hispal. pro quo malè Spondanus (x) Mercatorem substituit, apud Grat d. 16. *Canones Apostolorum nec Sedes Apostolica recipit, nec S. Patres illis assensum præbent, quòd ab hæreticis compositi dinoscuntur; quamvis in eis utilia inveniantur, tamen ab auctoritate canonica atq; Apostolica eorum gesta constat esse remota atq; inter apocrypha deputata.* Eosdem Canones Martinum Bracharensem (obiit 580.) in collectione omisisse docet Justellus (y) ita & Ferrandum (vid. a. 527.) Contra ipsorum tamen Paparum atq; Conciliorum sententiam pleriq; Papistæ vel in solidum, vel ex parte horum canonum auctoritatem mordicus defendunt, dum alii 85. alii 84. alii 60. alii 50. admittunt. Tom. primo Conc. impr. Colon. 1530. habentur canones 50. quorum ultimus, de trina in baptismo mersione agit. Atq; tot canones Patrum omnium consensu, velut authenticos recipi Staravolscius (z) ait, & addit, reliquos à Gelasio inter apocryphpa recenseri. At Gelasius generaliter de omnibus, non autem de quibusdam canonibus loquitur. Eâdem sententia Staravolscium præcessit Leo IX. d. 16. c. Clementis. Totidem juxta veterem editionem extant argumenta in impress. Veneta anni 1585. p. 13. quibus tamen mox pagg. seqq. canones 84. Græco-Latinos subjicit: iterum canones Latinos 75. à p. 149. octo Clementis Constitutionum libris, sed ordine & sermone à prioribus diversos, quasi Clementis studio collectos. In editione Surii anni 1567. & Binii 1606. habentur canones 84. qui olim divisi erant in 85. ut patet ex Concilio Constantinop. VI. in Trullo can. 2. Bellarminus unà cum Bar. nonnisi 50. Canones legitimos, reliquos sive 34. sive 35. spurios vult. (a) Hos Possevinus sequitur, dum ita in Clemente: *quod Gelasius, Leo IX. & Isi-*

e *dorus*

p) *in posth. p. 39.* (q) *an. 44. §. 4.* (r) *anni 43.* (s) *§. 5.* (t) *dist. 15. Sancta R.* (u) *Marca l. 3. c. 2. §. 7. Dalla. l. cit. l. 3. c. 3. 4. ubi etiam de Isidori Hispal. testimonio.* (x) *§. 6.* (y) *T. 1. p. 23.* (z) *p. 2.* (a) *Dalla. l. 3. c. 1.*

An. 102. *dorus hos canones reiciunt, intelligendum erit de libro, in quo sunt 85. Canones, id-que propter admixtionem canonum adulterinorum, quales sunt, can. 65. de jejunio sabbathi, & 67. baptizatis ab hæreticis, & aliis fortasse nonnullis.* Editio Concil. Regia Paris. præf. T. 1. ex Dionysii Exigui præf. plurimos canonibus consensum non præbuisse facilem profitetur. Nihil respondet collector illorum Conciliorum cùm ait (b) alibi plures canones conjunctos, alibi verò distractos fuisse, adeoque hinc variare Codices.

§. 36.) De eodem negocio Rousselius (c) *Non omnes Apostolorum Canones Canonici, sed 52. tantùm, ut discussit Baronius. Marca* (d) ait: *post aliquot Gelasii P. annos Dionysius Exiguus* (circa an. 527.) *Latinam interpretationem Græcorum canonum aggressus, 50. Canones Apostolicos Romanis communicavit, cæteris omissis &c.* At non studiò omisit, ut putat Marca, sed quòd ultra 50. non extabant. (e) Argumenta Canonum juxta Dionysium vide apud Justell. T. 1. p. 102. ipsos canones p. 112. Juxta alios Collectores ib. T. 2. p. 495. 673. & 710. Sexaginta canones recipiendos Zepherinus d. 16. scribit. 85. canones Clementis operâ edidisse Apostolos Jo. Antiochenus (f) asserit: idem facit Photius præfat. in Nomo can. (g) adi Jo. Quintinum de Concil. præf. p. 13. Quanti hos canones Græci præ Latinis fecerint docet Dallæ. l. 3. c. 2. à p: 430. Vise Zonaram, Balsamonem: p. 233--271. Perronius: (h) *Ecclesia Rom. nunquam recepit Canones Apost. Græci, à quibus Græcorum Canonum compilationem habemus, quos inter Balsamon, Alexius & alii, minimè consentiunt.* Horum numerum recentiores Carranza, Starav. Turrianus, Lambertus Gruterus, alii sequuntur. (i) Quur verò nonnisi 50. aut etiam plures, canonici, reliqui verò spurii vocentur, haut facilè adversarii dixerint, nisi quod contra rem suam facere videant, ut rectè nostri notant; adde quòd ipsis adversariis confitentibus, ex omnibus illis canonibus vix quatuor, aut tres hodie observantur in papatu. Unde liquet, jamdudum illos pro canonicis non habitos fuisse. Ita in margine T. 1. Concil. editionis Venetæ, de horum Canonum auctoritate valde perplexam rationem esse Collector agnoscit Gratiano allegato. Accedit, quòd testimonio auctorum probatorum hujusmodi canones destituuntur, quia neque à Justino, aut Irenæo, aut Clemente, aut Origine, aut Eusebio, aut Hier. aut Ambr. aut Athanasio, aut Augustino, aut etiam Gelasio, inter authentica Apostolorum scripta referri videas. (k) Ita ut meritò his se nostri opponant, utpote Cocus à p. 4. cumpr. laudatus ille Dallæus in Pseudepigr l. 3. alii plerique. Confer Usser. in Epist. Ignat. part. 1. cap. 6. à pag. 34. Rivet. Crit. S. l. 1. c. 1. p. 99. Casaub. exerc. 16. Magdeb. cent. 1. l. 2. c. 7. Vulso l. 3. c. c. 9. §. 37. Ravv. p. 7. inpr. Arnd. Ant. l. canones Apost. p. 95--105.

§. 37.)

b) p. 38. (c) *hist. Iurisd. P. l. 1. c. 4. §. 6.* (d) *l. 3. c. 2. §. 7.* (e) *Dalla. l. 1. l. 3. c. 2. p. 428. conf. Bevereg. in Pandect. T. 2. f. p. 1. seq.* (f) *Justel. T. 2. p. 501.* (g) *ib. 93.* (h) *in posth. p. 39.* (i) *Dalla. l. 3. c. 1. p. 417.* (k) *Dalla. l. 3. à c. 5. & c. 20.*

§. 37. Quo tempore merx hæc exponi cœpta disquirunt docti. Cen- An. 102.
tonem potiùs exhibent rerum & rituum, ab authoritate Apostolica remotorum. Primus illorum mentionem facit Epiphanius hær. 30. mortuus creditur an. 402. Plerique canones in Conciliis longè pòst habitis, tum conditi dicuntur, tum constituti à Patribus allegantur. (l) Et si tam antiqui & legitimi essent, de multis sanè in Conciliis demum & aliàs disceptandum non fuisset, sicut Victoris, Polycratis & Irenæi temporibus de Paschatis observatione factum novimus. Quin multa in iis dicuntur, quæ Apostolicæ doctrinæ, & rebus ac historiis illius seculi refragantur. Blondello (m) circa an. 200. conditi videntur. Bevereggio (n) itidem sub finem II. vel sub initium tertii. Hanc Canonum collectionem ante quintum seculum adultum non innotuisse Daliæo (o) videtur: in quæ vid. Bevereg. p. 7. §. 23. De eodem Marca (p) *Ecclesia occidentalis ante Concilum Nicenum nullos Canones noverat; sed moribus tantùm & jure non scripto regebatur. Deinde solos Synodi illius Ocumenicæ canones amplexa est, usque ad tempora Innocentii I. id est, ad an. 400. ut apertissimè sonant verba Epistolæ Innocentii apud Soz. l. 8. c. 26. plures tamen Synodorum canones Orientalis Ecclesia amplexa fuit.* Apostolicos canones quod attinet, eundem quem Constitutionum authorem facit, & tertio seculo floruisse omnibus esse hodie persuasum ait. Ita Dallæus: (q) *Illud inpr. certum atque confessum est apud universam Græcorum Ecclesiam jam inde à 1000. & paulò amplius annis perpetuò ac constanter pro Apostolicis habitos fuisse non modò 50. sed omnino 85. canones illos, quos Græci Codices exhibent &c. Latinorum longè alia ratio. Illi enim toto illo tempore, quòd à Justiniano ad proximum avorum nostrorum seculum fluxit, habuerunt & ipsi Canones Apostolorum, sed neque numero, neq; authoritate Græcis pares. Nam apud Lat. 50. tantùm, apud Græcos verò 85. numeratos.* Iterum (r) Hincmarum Rhemensem in opere 55. capitum a. D. 870. non tantùm hos Canones ab Apostolis conscriptos negâsse ostendit, sed de eorum origine sic etiam sensisse, Non fuisse constitutos Conciliorum Episcopalium authoritate, sed à primis temporibus traditione viritim Apostolicorum virorum fuisse mentibus commendatos; & partim verbis, partim sensu ac sparsim diversis quorundam Epistolis pro qualitate causarum & personarum ac temporum inditos, atque exinde antequam Episcopi Concilia liberè inciperent celebrare, à devotis quibusque collectos. Unde in numero canonum tantopere discrepant authores. Confer Bevereg. in Pandect. T. 2. f. à. pag. 2. b. præcipuè ejusdem Dallæi. cap. 21. libri 3. Nunquam autem pauciores canones quàm 50. nec plures quàm 85. extitisse Usserius in Ignat (s) docet.

§. 38.) Varia adhuc argumenta restant, quibus hosce Canones Apo-

(l) Blondel. in PseudIs. proleg. p. 57. (m) l. all. p. 57. (n) in Pandectis præf. ad lect. col. 4. (o) in Pseudep. l. 3. c. 21. p. 685. (p) l. 3. c. 2 §. 1. (q) l. al. l. 3 c. 2. p. 422. (r) p. 431. & l. 3. c. 19. p. 656. (s) part. 1. c. 6. p. 39.

An. 102. stolorum non esse comprobant, utpote sermo à stylo Apostolico omnino alienus, de quo Dall. c. 18. De ipsa Canonum materia in Canonum recensione audiemus. Adde quòd primi & antiquissimi Canonum Ecclesiasticorum Codices hos ignorârunt, tantum abest ut in Canonem Scripturarum Apostolicarum fuerint relati. (t) Cadit itaque Spondani argumentum (u) nihil in 50. ab Isidoro translatis canonibus esse, nisi quod Apostolicam doctrinam & sanctissimam morum disciplinam redoleat. Ecquî ergo tamdiu sepulti hi canones jacuerunt? Quur sanctissimos hos canones non sequuntur! Nec minus cadit ejusdem Spondani prætextus, dicentis, Vix reperiri Catholicum scriptorem Ecclesiasticum, aut sacrum conventum Episcoporum, penes quem aliquis ex canonibus illis non inveniatur pari consensione non probatus. At nullam apud antiquos Apostolicorum canonum mentionem fieri, ne ipsi adversarii (x) inficiari audent, unde hos ex illis transcriptos rectè nostri contendunt. (y) Neque ergo authentici hi canones dicendi, qui occurrunt apud scriptores, & à quibusdam, nimirum posterioribus recepti; neque Canonici sunt, quia in canonem nunquam, nisi per grandem errorem suscepti, sed revera apocryphis connumerandi, ac Pseudo Clementis canones censendi. Nimis itaque confidenter Franc. Sylvius (z) canonem 65. item & ultimum manifestissimè esse supposititios, reliquos verò vel Pontificum, Conciliorum, vel Patrum sententiis confirmatos Turriani testimonio dicit. At præcessisse Apostolorum canones probare debebat. Vel an ex titulo illorum id confirmabit. At verò Spondanus ipse (a) cum aliis, ex parte, inquit, nominis incertum est eos ab ipsis Apostolis esse conscriptos. Ergóne, quia ex traditione Apostolica? Ast plura hac ratione Apostolis adscribenda forent. Obj. aliquoties allegantur hi canones, non modò à Chalced. sed etiam à prioribus Conciliis. Resp. Vel expressè citantur, vel tacitè: at non negamus ex variis Conciliis & Patribus potuisse colligi, & sub Apostolorum nomine venditari: vid. Bevereg. in canones Apost. p. 3. a. b. seqq. Apostolici, aliis Ecclesiastici canones vocantur. Igitur sicut orientalium Codex ex variis Conciliis collectus, item & auctus postea; similiter Africanus, sic horum canonum collectioni accidit. Certè Codici Universali hi canones non additi, quod proculdubio factum fuisset, si pro Canonicis habiti fuissent.

§. 39.) Utut verò certent adversarii, tamen nec cum primitiva Ecclesia, neque cum moderna Romana conveniunt hi Canones. Igitur tam de materia, quàm de nomine lis est & controversia. Prodit canon 69. de quadragesima observanda. can. 73. de aureis & argenteis vasis, de velis: &c. Inutilis ergo nota ad Gratiani d. 16. c. canones: Apocrypha dicuntur, quia sunt sine certo authore, ut Sapientia Salomonis, liber Jesu Sirach, Tobiæ, Maccha-bæorum &c. At si incertus author, qui ergo Apostolis inscribuntur. Tam igitur

t) idem c. 19. seq. (u) § 6. conf. Bar. §. 12. & ad An. 44. §. 25, 26. (x) Spond. §. 6. (y) conf. Vasq. l. 3. c. 9. §. 5. (z) in Carranzam (a) §. 6.

igitur non authentici, quàm non Canonici. Ita nimirum noviſſimè & pleniſſimè doctrina ſalutis à Chriſto revelata & propoſita, atque ab Apoſtolis ſcriptis conſignata fuit, ut nova poſt Apoſtolos ſcriptione, vel alia extra N. T. opus non fuerit: Joh. 1. 17. Heb. 1. 1--4. Inde poſt Apoſtolos nulla datur authentias ſeu infallibilitatis chariſma, neque nova ſcriptura ſeu revelatio. Sed tamen etiamſi daretur adverſariis aliquid, circa horum canonum authentiam, in illis tamen deprehenderent non ſolum Petrum, ſed omnes Apoſtolos loqui & ordinare, neque ullam Petro prærogativam tribui, ſed ut membrum Apoſtolorum haberi, & his Apoſtolorum legibus ſubjici: ita canone ultimo poſt Paulum nominari. 2. Inter Epiſcopos nullum penitus fieri diſcrimen, quod ad electionem & conſecrationem: Can. 1. Quod ad muneris functionem Can. 3. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 25. 28. 39. 41. quod ad pœnam ſeu depoſitionem: Can. 29. 30. 31. 36. & 73. al. 74. &c. 3. Condemnatio & depoſitio ſine exceptione Romani, expreſsè Synodo permittitur, in pr. c. 73. 4. Quamvis viventibus Apoſtolis, & diu ultrà Metropolitanorum, Archiepiſcoporum & Patriarcharum nomina & officia ignota fuerint, ſiquidem omnes tum Eccleſiæ, tum Epiſcopi æquales extiterunt: tamen Can. 35. edit. L. ita decernitur: *Epiſcopus gentium ſingularum ſcire convenit &c.* ubi ſanè monendi fuiſſent Primates ſeu Metropolitæ nihil facere, neminem deponere debere, abſque Rom. Pontificis adprobatione. Fruſtrà ergo Spondanus *(b)* quærit, maturéne an ſerò, Hieroſolymíſne an Antiochiæ Apoſtoli hos compoſuerint Canones: fruſtrà Canonicam & Apoſtolicam auctoritatem illis tribuunt, imò S. Codici hujus farinæ traditiones præferunt. Non audiendus itaque Staravolſcius: *(c)* Præcipuè inter præſtantiſſimos orthodoxæ fidei theſauros, libros Clementis de conſtitutionibus, & doctrinam Apoſtolorum magnus Athanaſius laudat, proximo loco poſt Canonicos libros ab Eccleſia ætatis ſuæ adprobatos fuiſſe dicens. Plures tamen in hos Canones commentati, utpote Balſamon, Zonaras &c. Sic epitomen illorum adornavit Stephanus Epheſius: Lambec. B. T. 3. p. 262. qui tamen recentioris ævi. Omnia executus Guilh. Beveregius in Pandectis. An. 102.

b) §. 6. *(c)* *pag.* 2.

Accipe verò ipſos Canones.

Κανὼν α'. Canon. 1.

Ἐπίσκοπος ὑπὸ δύο ἢ πλειόνων χειροτονείσθω. Epiſcopus à duobus vel tribus Epiſcopis ordinetur.

β. Πρεσβύτερος ὑπὸ ἑνὸς Ἐπισκόπου χειροτονείσθω, καὶ Διάκονος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί. 2. Presbyter ab uno Epiſcopo ordinetur, & Diaconus, & reliqui Clerici.

γ. Εἴτις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, παρὰ τὴν τοῦ κυρίου διάταξιν τὴν περὶ τῆς θυσίας, προσενέγκῃ ἐπί τινα περὶ τοῦ θυ- 3. Si quis Epiſcopus, vel Presbyter, præter Domini de ſacrificio ordinationem, alia quædam ad altare attulerit,

An. 102 lerit, vel mel, vel lac, vel pro vino ſiceram factitiam, vel aves, vel aliqua animalia, vel legumina præter ordinationem, deponatur, præterquam novas ſpicas vel uvam tempore opportuno. Ne liceat autem aliquid aliud ad altare offerre, quàm oleum ad luminare, & incenſum tempore ſanctæ oblationis.

σας ἡ μέλι, ἢ γάλα, ἢ ἀντὶ οἴνου σίκερα ἐπιῤῥιπτοῦτο, ἢ ὄρνεις, ἢ ζῶά τινα, ἢ ὄσπρια, πλὴν τὴν διάταξιν, καθαιρείσθω: πλὴν νέων χλόων, ἢ σταφυλῆς τῷ καιρῷ τῷ δέοντι. Μὴ ἐξὸν δὲ ἔσω, προσάγεσθαί τι ἕτερον εἰς τὸ θυσιαστήριον ἢ ἔλαιον εἰς τὴν λυχνίαν, καὶ θυμίαμα τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας προσφορᾶς.

4. Omnis alius fructus domum mittatur, primitiæ Epiſcopo & Presbyteris, ſed non ſuper altare. Clarum autem eſt, quòd Epiſcopus & Presbyteri Diaconis & reliquis Clericis diſtribuunt.

δ. Ἡ ἄλλη πᾶσα ὀπώρα εἰς οἶκον ἀποστελλέσθω, ἀπαρχὴ τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ θυσιαστήριον· δῆλον δὲ, ὡς ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπιμερίζουσι τοῖς διακόνοις, καὶ τοῖς λοιποῖς κληρικοῖς.

5. Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus uxorem ſuam ne ejiciat religionis prætextu: ſin autem ejecerit, ſegregatur: & ſi perſeveret, deponatur.

ε. Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα μὴ ἐκβαλέτω προφάσει εὐλαβείας· ἐὰν δὲ ἐκβάλῃ, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ καθαιρείσθω.

6. Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus ſeculares curas non ſuſcipiat: alioqui deponatur.

ϛ. Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβανέτω, εἰ δὲ μή, καθαιρείσθω.

7. Si quis Epiſcopus, vel Presbyter vel Diaconus, ſanctum Paſchæ diem ante vernum æquinoctium cum Judæis celebraverit, deponatur.

ζ. Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἁγίαν τοῦ πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελέσῃ, καθαιρείσθω.

8. Si quis Epiſcopus, Presbyter vel Diaconus, vel ex ſacerdotali catalogo, facta oblatione non communicaverit, cauſam dicat: & ſi probabilis fuerit, veniam conſequatur: ſi autem non dicat, ſegregetur, ut qui populo offenſionis cauſa ſit, & ſuſpicionem dederit adverſus eum qui obtulit tanquam non rectè obtulerit.

η. Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἐν τῷ καταλόγῳ τῷ ἱερατικῷ προσφορᾶς γενομένης μὴ μεταλάβοι, τὴν αἰτίαν εἰπάτω. καὶ ἐὰν ἢ εὔλογος, συγγνώμης τυγχανέτω: εἰ δὲ μὴ λέγοι, ἀφοριζέσθω, ὡς οὖπος βλάβης γενόμενος τῷ λαῷ, καὶ ὑπόνοιαν ἐμποιήσας τῷ προσενέγκαντι, ὡς μὴ ὑγιῶς ἀνενέγκαντι.

9. Omnes fideles qui ingrediuntur, & ſcripturas audiunt, in precatione

θ. Πάντας τοὺς εἰσιόντας πιστοὺς, καὶ τῶν γραφῶν ἀκούοντας, μὴ μενόντας δὲ τῇ

τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει, ὡς ἀταξίας ἐμποιοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφορίζεσθαι χρή.

9. Εἴ τις ἀκοινωνήτῳ κἂν ἐν οἴκῳ συνδεῖπνήσαι, ἔστω ἀφορίζέσθω.

10. Εἴ τις καθημένῳ κληρικὸς ὢν κληρικῷ συνδεῖπνήσαι, καθαιρείσθω καὶ αὐτός.

11. Εἴ τις κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀφορισμένος, ἤτοι ἄδεκτος, ἀπελθὼν, ἐν ἑτέρᾳ πόλει δεχθῇ ἄνευ γραμμάτων συστατικῶν, ἀφορίζέσθω καὶ ὁ δεξάμενος καὶ ὁ δεχθείς.

12. Εἰ δὲ ἀφωρισμένος εἴη, ὑπτιαινέσθω αὐτῷ ὁ ἀφορισμός.

13. Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, ἑτέραν ὑπιπτεῦσαι, κἂν ὑπὸ πλειόνων ἀναγκάζηται· εἰ μή τις ἔνλογος αἰτία ᾖ, τοῦτο βιαζομένην αὐτὸν ποιεῖν, ὡς πλέον τι κέρδος δυναμένην αὐτῷ τοῖς ἐκεῖσε λόγῳ εὐσεβείας συμβάλλεσθαι. καὶ τοῦτο δὲ, οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κείσε πολλῶν ὑπισκόπων, καὶ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως μεγίστης.

14. Εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ἢ ὅλως ἐκ καταλόγου τῶν κληρικῶν, καταλείψας τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, εἰς ἑτέραν ἀπέλθῃ, καὶ παντελῶς μεταστὰς διατρίβει ἐν ἄλλῃ παροικίᾳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου. Τοῦτον κελεύομεν μηκέτι λειτουργεῖν, εἰ μάλιστα παρακαλεσθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου αὐτοῦ ἐπανελθεῖν οὐκ ὑπήκουσεν, ὑπομένων τῇ ἀταξίᾳ. ὡς λαϊκὸς μέντοι ἐκεῖσε κοινωνείτω.

15. Εἰ δὲ ὁ Ἐπίσκοπος, παρ' ᾧ τυγχάνουσιν, παρ' οὐδὲν λογισάμενος τὴν κατ'

autem & sacra communione non permanent, ut ecclesiæ confusionem afferentes, segregari oportet. An. 102.

10. Si quis cum excommunicato vel in domo unà precatus fuerit, is segregetur.

11. Si quis, cùm sit clericus, unà cum deposito clerico oraverit, deponatur & ipse.

12. Si quis clericus vel laicus segregatus, sive non recipiendus, discedens, in altera urbe receptus fuerit, absque literis commendatitiis, segregetur, & qui excepit, & qui exceptus est.

13. Si verò fuerit excommunicatus, aggravetur in eundem excommunicatio.

14. Episcopo non liceat sua relicta parochia, ad aliam transilire, etiamsi à pluribus cogatur, nisi sit aliqua causa rationi consentanea, quæ eum cogat hoc facere, utpote cùm possit ipse majus lucrum iis, qui illic habitant, pietatis verbo conferre; idque non ex se, sed multorum Episcoporum judicio, & maxima exhortatione.

15. Si quis Presbyter vel Diaconus, vel omnino ex clericorum catalogo, relicta sua parochia in aliam abscesserit, & cùm penitus transierit, præter sui Episcopi sententiam in alia parochia maneat, eum non ampliùs celebrare jubemus, maximè si eum adhortante Episcopo ut rediret, non paruit, in contumacia & insolentia perseverans: is autem ibi ut laicus communicet.

16. Sin autem Episcopus, apud quem sunt, nihili faciens decretam adver-

sus

An.102. ſus eos à munere ceſſationem, eos ut clericos receperit, ſegregetur ut immodeſtiæ & inſolentiæ magiſter.

ἀυτῶν ὁρισθεῖσαν ἀργίαν, δέξηται ἀυτοὺς ὡς κληρικοὺς, ἀφοριζέσθω, ὡς διδάσκαλος ἀταξίας.

17. Qui poſt ſanctum baptiſmum duobus conjugiis fuerit implicitus, vel habuerit concubinam, non poteſt eſſe Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex numero ſacerdotali.

ιζ. Ὁ δυσὶ γάμοις συμπλακεὶς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ παλλακὴν κτησάμενος, οὐ δύναται εἶναι Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ.

18. Qui viduam accepit, vel ejectam, vel meretricem, vel ſervam, vel mimam ſeu ſcenicam, non poteſt eſſe Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex numero ſacerdotali.

ιη. Ὁ χήραν λαβὼν, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταῖραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τῶν ἐπὶ σκηνῆς, οὐ δύναται εἶναι Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ.

19. Qui duas ſorores duxit, vel conſobrinam, non poteſt eſſe clericus.

ιθ. Ὁ δύο ἀδελφὰς ἀγαγόμενος, ἢ ἀδελφιδὴν, οὐ δύναται εἶναι κληρικὸς.

20. Clericus fide jubens deponatur.

κ. Κληρικὸς ἐγγύας διδοὺς, καθαιρείσθω.

21. Eunuchus, ſi ex hominum quidem injuria factus ſit, vel in perſecutione virilibus privatus ſit, vel ſic natus eſt, & dignus eſt, fiat Epiſcopus.

κα. Εὐνοῦχος, εἰ μὲν ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων ἐγένετό τις, ἢ ἐν διωγμῷ ἀφηρέθη τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἢ οὕτως ἔφυ, καὶ ἔστιν ἄξιος, Ἐπίσκοπος γινέσθω.

22. Qui ſe ipſum mutilavit, ne ſit clericus; eſt enim ſui homicida & DEI opificii hoſtis.

κβ. Ὁ ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν, μὴ γινέσθω κληρικὸς, αὐτοφονευτὴς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δημιουργίας ἐχθρός.

23. Si quis cùm ſit clericus, ſeipſum mutilaverit, deponatur: eſt enim ſui homicida.

κγ. Εἴ τις κληρικὸς ὢν, ἑαυτὸν ἂν ἀκρωτηριάσει, καθαιρείσθω, φονεὺς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ.

24. Laicus qui ſe ipſum mutilavit, tribus annis ſegregetur: eſt enim ſuæ ipſius vitæ inſidiator.

κδ. Λαϊκὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας, ἀφοριζέσθω ἔτη τρία. ἐπίβουλος γάρ ἐστιν τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.

25. Epiſcopus, vel Presbyter vel Diaconus, fornicationis vel perjurii, vel furti convictus, deponatur, & non ſegregetur: Dicit enim ſcriptura: Non vindicabis bis in id ipſum. Similiter reliqui quoque clerici.

κε. Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἐπὶ πορνείᾳ ἢ ἐπιορκίᾳ ἢ ἐπὶ κλοπῇ ἁλοὺς, καθαιρείσθω, καὶ μὴ ἀφοριζέσθω. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, οὐκ ἐκδικήσεις δὶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ. ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.

κς. Τῶν

κς. Τῶν εἰς κλῆρον προσελθόντων ἀγάμων, κελεύομεν βουλομένους γαμεῖν, ἀναγνώστας καὶ ψάλτας μόνους.

26. Ex iis qui non ducta uxore ad Clerum promoti sunt, jubemus, si velint, uxorem ducere, Lectores & Cantores solos. An. 102.

κζ. Ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον ἢ Διάκονον, τύπτοντα πιστοὺς μετανοοῦντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, καὶ διὰ τούτων φοβεῖσθαι θέλοντα, καθαιρεῖσθαι προστάττομεν. οὐδαμοῦ γὰρ ὁ κύριος τοῦτο ἡμᾶς ἐδίδαξε. Τοὐναντίον δὲ, αὐτὸς τυπτόμενος, οὐκ ἀντέτυπτε. λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει. πάσχων, οὐκ ἠπείλει.

27. Episcopum vel Presbyterum vel Diaconum, qui verberat fideles, qui peccant, vel infideles, qui injuriam fecerunt, & per hæc vult perterrefacere, deponi jubemus. Dominus enim nos nequaquam hoc docuit: contrà autem ipse verberatus non repercussit, maledictis petitus, maledicta non retulit: patiens non minatus est.

κη. Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος καθαιρεθεὶς δικαίως ὑπὸ ἐγκλήμασι φανεροῖς, τολμήσειεν ἅψασθαι τῆς ποτὲ ἐγχειρισθείσης αὐτῷ λειτουργίας, παντάπασιν ἐκκοπτέσθω τῆς ἐκκλησίας.

28. Si quis Episcopus vel Presbyter vel Diaconus justè ob manifesta crimina depositus, sibi aliquando creditum ministerium attingere audeat, ab Ecclesia omnino abscindatur.

κθ. Εἴ τις Ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας. καὶ ἐκκοπτέσθω ὡς τῆς κοινωνίας παντάπασιν, ὡς Σίμων ὁ μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου.

29. Si quis Episcopus, per pecunias hanc sit dignitatem assecutus, vel Presbyter, vel Diaconus, deponatur, & ipse, & qui eum ordinavit, & à communione etiam omnino exscindatur, ut Simon Magus à me Petro.

λ. Εἴ τις Ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω, καὶ ἀφορίζεσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ ἅπαντες.

30. Si quis Episcopus secularibus Principibus usus, per eos Ecclesiam adeptus sit, deponatur & segregetur, & omnes, qui illi communicant.

λα. Εἴ τις πρεσβύτερος καταφρονήσας τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, χωρὶς συναγάγῃ, καὶ θυσιαστήριον ἕτερον πήξῃ, μηδὲν κατεγνωκὼς τοῦ Ἐπισκόπου ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καθαιρείσθω, ὡς φιλάρχος. τύραννος γάρ ἐστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ, καὶ ὅσοι ἂν αὐτῷ προσθῶνται. οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφορίζεσθωσαν. τοῦτο δὲ μὴ μίαν καὶ δευτέραν καὶ τρι-

31. Si quis Presbyter contempto proprio Episcopo, seorsim collectas egerit, & alterum altare fixerit, Episcopo suo in religione ac justitia nulla in re à se condemnato, deponatur, ut ambitiosus: est enim tyrannus. Similiter etiam & reliqui Clerici, & quotquot ei accesserunt. Laici autem segregentur.

Hæc autem post unam, alterámque ac tertiam admonitionem fiant.

32. Si quis Presbyter vel Diaconus ab Episcopo sit segregatus; non liceat alii eum suscipere, quàm qui ipsum segregavit: nisi fortè mortuus sit Episcopus, qui eum segregavit.

33. Nullus externorum Episcoporum, vel Presbyterorum vel Diaconorum, sine commendatitiis recipiatur: his verò allatis, examinentur. Et si fuerint præcones pietatis, recipiantur: sin minùs, iis quæ sunt necessaria, illis exhibitis, ad communionem eos ne admittatis. Multa enim per surreptionem fiunt.

34. Episcopos uniuscujusque gentis nosse oportet eum, qui in eis est primus: & existimare eum ut caput; & nihil facere quod sit magni momenti præter illius sententiam: illa autem sola facere unumquemque quæ ad suam parochiam pertinent, & pagos qui ei subsunt: sed nec ille absque omnium sententia aliquid agat. Sic enim erit concordia, & glorificabitur Deus per Dominum Jesum Christum, & Pater per Dominum in Spiritu Sancto. Pater & Filius & Spiritus Sanctus.

35. Episcopus ne audeat extra suos fines ordinationes facere in urbibus & pagis sibi non subjectis. Sin autem hoc fecisse convictus fuerit, præter eorum sententiam, qui tenent urbes illas vel pagos, deponatur & ipse, & ii, quos ordinavit.

την παράκλησιν τοῦ Ἐπισκόπου γινέσθω.

λβ. Ἔι τις Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος ὑπὸ Ἐπισκόπου γένηται ἀφωρισμένος, τοῦτον μὴ ἐξεῖναι παρ' ἑτέρου δεχθῆναι, ἀλλ' ἢ παρὰ τοῦ ἀφορίσαντος αὐτὸν, ἐι μὴ ἂν κατὰ συγκυρίαν τελευτήσῃ ὁ ἀφορίσας αὐτὸν Ἐπίσκοπος.

λγ. Μηδένα τῶν ξένων Ἐπισκόπων ἢ Πρεσβυτέρων ἢ Διακόνων, ἄνευ συστατικῶν προσδέχεσθαι. καὶ ἐπιφερομένων αὐτῶν, ἀνακρινέσθωσαν. καὶ ἐὰν μὲν ὦσιν κήρυκες τῆς εὐσεβείας, προσδεχέσθωσαν. Ἐι δὲ μή γε, τὰ πρὸς χρείαν αὐτοῖς ἐπιχορηγήσαντες, ἐις κοινωνίαν αὐτοὺς μὴ προσδέξησθε: πολλὰ γὰρ κατὰ συναρπαγὴν γίνεται.

λδ. Τοὺς Ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης ἐκεῖνα δὲ μόνα πράττειν ἕκαστον ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις. ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι. οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεὸς διὰ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ Πατὴρ διὰ κυρίου ἐν ἁγίῳ πνεύματι, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

λε. Ἐπίσκοπον μὴ τολμᾷν ἔξω τῶν αὐτοῦ ὅρων χειροτονίας ποιεῖσθαι, ἐις τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις καὶ χώρας. ἔι δὲ ἐλεγχθείη τοῦτο πεποιηκὼς παρὰ τὴν τῶν κατεχόντων τὰς πόλεις ἐκείνας ἢ τὰς χώρας γνώμην, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ οὓς ἐχειροτόνησεν.

λϛ. Ἔι

λς. Εἴ τις χειροτονηθεὶς Ἐπίσκοπος, μὴ καταδέχοιτο τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν φροντίδα τοῦ λαοῦ τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ, τοῦτον ἀφωρισμένον τυγχάνειν, ἕως ἂν καταδέξηται. ὡσαύτως καὶ πρεσβύτερον καὶ Διάκονον: εἰ δὲ ἀπελθὼν, μὴ δεχθῇ, οὐ διὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ λαοῦ μοχθηρίαν, αὐτὸς μενέτω Ἐπίσκοπος, ὁ δὲ κλῆρος τῆς πόλεως ἀφοριζέσθω, ὅτι τοιούτου λαοῦ ἀνυποτάκτου παιδευταὶ οὐκ ἐγένοντο.

36. Si quis ordinatus Episcopus non suscipiat ministerium & curam populi sibi commissam, sit segregatus, donec eam susceperit: similiter & Presbyter & Diaconus: Sin autem profectus, non susceptus fuerit, non sua quidem voluntate, sed propter populi improbitatem, ipse maneat Episcopus, Clerus autem civitatis segregetur, quòd ejusmodi insolentis populi correctores non fuerint. An. 102.

λζ. Δεύτερον τοῦ ἔτους Σύνοδος γινέσθω τῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἀνακρινέτωσαν ἀλλήλως τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, καὶ τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ἀντιλογίας διαλυέτωσαν. ἅπαξ μὲν τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς, δεύτερον δὲ, ὑπερβερεταίου δωδεκάτῃ.

37. Bis in anno fiat Episcoporum Synodus, & inter se examinent decreta religionis & incidentes ecclesiasticas controversias dirimant: semel quidem quarta hebdomade Pentecostes: iterum autem Hyperberetæi duodecimo.

λη. Πάντων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ Ἐπίσκοπος ἐχέτω τὴν φροντίδα, καὶ διοικείτω αὐτὰ ὡς θεοῦ ἐφορῶντος. μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτῷ σφετερίζεσθαί τι ἐξ αὐτῶν, ἢ συγγενέσιν ἰδίοις τὰ τοῦ θεοῦ χαρίζεσθαι. εἰ δὲ πένητες εἶεν, ἐπιχορηγείτω ὡς πένησιν, ἀλλὰ μὴ προφάσει τούτων τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπεμπολείτω.

38. Omnium rerum Ecclesiasticarum Episcopus curam gerat, & eas administret, tanquam DEO intuente. Ne liceat autem ex eis aliquid sibi vendicare, vel propriis cognatis, quæ DEI sunt, largiri. Si autem sint pauperes, ut pauperibus suppeditet, sed non eorum prætextu vendat quæ sunt Ecclesiæ.

λθ. Οἱ Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου μηδὲν ἐπιτελείτωσαν. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ πεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθησόμενος.

39. Presbyteri & Diaconi sine sententia Episcopi nihil perficiant: ipse enim est, cujus fidei populus Domini est creditus, & à quo pro animabus eorum ratio exigetur.

μ. Ἔξω φαινέσθω τὰ ἴδια τοῦ Ἐπισκόπου πράγματα (εἴπερ ἴδια ἔχει) καὶ φανερὰ τὰ κυριακὰ ἵν' ἐξουσίαν ἔχῃ τὰ ἴδια τελευτῶν ὁ Ἐπίσκοπος, οἷς βούλεται καὶ ὡς βούλεται καταλείψαι καὶ μὴ προφάσει τῶν ἐκκλησιακῶν πραγμάτων διαπίπτειν τὰ τοῦ Ἐπισκόπου, ἐπὰν ὅτε

40. Manifestæ sint Episcopi res propriæ (siquidem res habet proprias) & manifestæ res Dominicæ. Ut sit in potestate morientis Episcopi, propria, quibus vult, & ut vult, relinquere, & non rerum ecclesiasticarum occasione res Episcopi intercidant, qui nonnunquam uxo-

An. 102. rem habet & liberos, vel cognatos vel famulos. Est enim justum apud DEUM & homines, ut nec Ecclesia damnum aliquod accipiat propter rerum Episcopi ignorationem: nec Episcopus vel ejus cognati Ecclesiæ occasione proscribantur, vel in negotia litésque incidant, qui ad eum attinent, & ejus mortem maledictis prosequantur.

γυναῖκα καὶ παῖδας κεκτημένου, ἢ συγγενεῖς, ἢ οἰκέτας. δίκαιον γὰρ παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις, τὸ μήτε τὴν ἐκκλησίαν ζημίαν τινὰ ὑπομένειν ἀγνοίᾳ τῶν τοῦ Ἐπισκόπου πραγμάτων, μήτε τὸν Ἐπίσκοπον ἢ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς προφάσει τῆς ἐκκλησίας δημεύεσθαι, ἢ καὶ εἰς πράγματα ἐμπίπτειν τοὺς αὐτῷ διαφέροντας, καὶ τὸν αὐτοῦ θάνατον δυσφημίαις περιβάλλεσθαι.

41. Jubemus Episcopum rerum Ecclesiæ potestatem habere. Si enim pretiosæ hominum animæ sunt ei credendæ, multo magis sunt committendæ pecuniæ, ut in ejus sit facultate omnia administrare, & iis qui egent per Presbyteros & Diaconos subministrare cum DEI timore & omni religione; etiam (si sit opus) in necessarium suum usum accipere, & fratrum, qui hospitio excipiuntur, ita ut ipse nullo modo egeat. Lex enim DEI statuit, ut qui altari assident, ex altari alantur; quandoquidem nec miles unquam suo viatico adversus hostes progreditur.

μα. Προστάσσομεν τὸν Ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων. εἰ γὰρ τὰς τιμίας τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς αὐτῷ πιστευτέον, πολλῷ ἂν δέοι περὶ τῶν χρημάτων ἐντέλλεσθαι, ὥστε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν πάντα διοικεῖσθαι, καὶ τοῖς δεομένοις διὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἐπιχορηγεῖσθαι μετὰ φόβου θεοῦ καὶ πάσης εὐλαβείας. μεταλαμβάνειν δὲ καὶ αὐτὸν τῶν δεόντων (εἴγε δέοιτο) εἰς τὰς ἀναγκαίας αὐτοῦ χρείας καὶ τῶν ἐπιξενουμένων ἀδελφῶν, ὡς κατὰ μηδένα τρόπον αὐτὸν ὑστερεῖσθαι. ὁ γὰρ νόμος τοῦ θεοῦ διετάξατο, τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου τρέφεσθαι. ἐπείπερ οὐδὲ στρατιώτης ποτὲ ἰδίοις ὀψωνίοις ὅπλα κατὰ πολεμίων ἐπιφέρεται.

42. Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus aleis & ebrietatibus vacans, vel desistat, vel deponatur.

μβ. Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος κύβοις σχαλάζων καὶ μέθαις. ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

43. Hypodiaconus, vel Lector, vel Cantor similia faciens, vel desistat, vel segregetur. Itidem & Laici.

μγ. Ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὰ ὅμοια ποιῶν, ἢ παυσάσθω ἢ ἀφοριζέσθω ὡσαύτως καὶ λαϊκοί.

44. Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, usuras exigens à debitoribus, vel desistat, vel deponatur.

μδ. Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, τόκους ἀπαιτῶν τοὺς δανιζομένους, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω.

45. Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, qui cum hæreticis solum comprecatus est, segregetur. Sin

με. Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος αἱρετικοῖς συνευξάμενος μόνον, ἀφοριζέσθω. εἰ δὲ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς

ὡς

ὡς κληρικοῖς ἐνεργῆσαί τι, καθαιρείσθω.

autem eis tanquam Clericis aliquid operari permiserit, deponatur. An. 102.

με. Ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον αἱρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα ἢ θυσίαν, καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν. τίς γὰρ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ. ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου.

46. Episcopum vel Presbyterum, qui hæreticorum baptisma vel sacrificium admiserit, deponi jubemus. Quæ est enim conventio Christi cum Belial? vel quæ pars est fideli cum infideli.

μζ. Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, τὸν τῆς ἀληθείας ἔχοντα βάπτισμα ἐὰν ἄνωθεν βαπτίσῃ, ἢ τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐὰν μὴ βαπτίσῃ, καθαιρείσθω, ὡς γελῶν τὸν σταυρὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὸν θάνατον, καὶ μὴ διακρίνων ἱερέας ψευδιερέων.

47. Episcopus vel Presbyter eum, qui verè habet baptisma, si de integro baptizaverit, vel si eum, qui ab impiis pollutus est, non baptizaverit, deponatur ut qui irridet crucem Domini & mortem & non discernat sacerdotes à falsis sacerdotibus.

μη. Εἴ τις λαϊκὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐκβαλών, ἢ ἑτέραν λάβοι, ἢ ἄλλην ἀπολελυμένην, ἀφοριζέσθω.

48. Si quis Laicus sua ejecta uxore vel aliam acceperit, vel ab alio solutam, segregetur.

μθ. Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος τὴν τοῦ κυρίου διάταξιν μὴ βαπτίσῃ εἰς Πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλ' εἰς τρεῖς ἀνάρχους, ἢ τρεῖς υἱοὺς, ἢ τρεῖς παρακλήτους καθαιρείσθω.

49. Si quis Episcopus vel Presbyter ex Domini ordinatione non baptizaverit in Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, sed in tres principii expertes, vel tres Filios, vel tres Paracletos, deponatur.

ν. Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος μὴ ἰδίᾳ βαπτίσματα μιᾶς μυήσεως ἐπιτελέσῃ, ἀλλ' ἓν βάπτισμα εἰς τὸν θάνατον τοῦ κυρίου διδόμενον, καθαιρείσθω. οὐ γὰρ εἶπεν ὁ κύριος, εἰς τὸν θάνατόν μου βαπτίσατε, ἀλλὰ πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

50. Si quis Episcopus vel Presbyter non tria unius mysterii baptismata perfecerit, sed unum baptisma quod datur in mortem Domini, deponatur. Non enim dixit Dominus; in mortem meam baptizate, sed euntes docete omnes gentes, baptizantes ipsos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti.

να. Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος ἢ Διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, γάμων καὶ κρεῶν καὶ οἴνου οὐ δι' ἄσκησιν, ἀλλὰ διὰ βδελυρίαν ἀπέχεται, ἐπιλαθόμενος ὅτι πάντα καλὰ λίαν, καὶ ἔκτισεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ βλασφημῶν διαβάλ-

51. Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex sacerdotali numero à nuptiis, carnibus & vino non propter exercitationem, sed propter abominationem abstinet, oblitus, quòd omnia valde bona, & quòd masculinum & fœ-

An. 102. mininum fecit DEUS hominem? sed blasphemans calumniatur opificium vel corrigatur, vel deponatur, & ex Ecclesia ejiciatur. Similiter & Laicus.

λει τὴν δημιουργίαν ἢ διορθώσθω ἢ καθαιρείσθω, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποβαλλέσθω ὡσαύτως καὶ λαϊκὸς.

52. Si quis Episcopus vel Presbyter vel Diaconus, eum qui à peccatis convertitur, non recipit, sed ejicit, deponatur: quoniam Christum moestia afficit, qui dixit: Gaudium est in cœlo propter unum peccatorem agentem pœnitentiam.

νβ. Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος τὸν ἀποστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ προσδέχεται, ἀλλ' ἀποβάλλει αὐτὸν, καθαιρείσθω. ὅτι λυπεῖ τὸν Χριστὸν τὸν εἰπόντα, χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

53. Si quis Episcopus vel Presbyter vel Diaconus in festis diebus carnem & vinum non sumit, abhorrens, & non propter exercitationem, deponatur, ut qui habeat inustam conscientiam propriam, & sit multis offensionis causa.

νγ. Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν οὐ μεταλαμβάνει κρεῶν καὶ οἴνου, βδελυσσόμενος οὐ διὰ ἄσκησιν, καθαιρείσθω, ὡς κεκαυτηριασμένος τὴν ἰδίαν συνείδησιν, καὶ ἄτοπος σκανδάλου πολλοῖς γινόμενος.

54. Si quis clericus in caupona comedens, deprehensus fuerit, segregetur, præterquam si in publicum diversorium in via propter necessitatem diverterit.

νδ. Εἴ τις κληρικὸς ἐν καπηλείῳ φωραθείη ἐσθίων, ἀφοριζέσθω. πάρεξ οὗ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύσωι.

55. Si quis clericus Episcopum contumelia affecerit, deponatur: Principi enim populi tui non maledices.

νε. Εἴ τις κληρικὸς ὑβρίσῃ τὸν ἐπίσκοπον, καθαιρείσθω. ἄρχοντα γὰρ τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

56. Si quis clericus Presbyterum vel Diaconum injuria affecerit, segregetur.

νς. Εἴ τις κληρικὸς ὑβρίσῃ πρεσβύτερον ἢ διάκονον, ἀφοριζέσθω.

57. Si quis clericus claudum vel surdum, vel cæcum, vel eum cui vitiosus est incessus irriserit, segregetur: similiter & laicus.

νζ. Εἴ τις κληρικὸς χωλὸν, ἢ κωφὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ τὰς βάσεις πεπληγμένον χλευάσῃ, ἀφοριζέσθω. ὡσαύτως καὶ λαϊκὸς.

58. Episcopus vel Presbyter qui cleri vel populi curam non gerit, & eos pietatem non docet, segregetur, & si in negligentia & socordia perseveret, deponatur.

νη. Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἀμελῶν τοῦ κλήρου ἢ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ παιδεύων αὐτοὺς τὴν εὐσέβειαν, ἀφοριζέσθω. ἐπιμένων δὲ τῇ ἀμελείᾳ καὶ ῥᾳθυμίᾳ, καθαιρείσθω.

59. Si quis Episcopus vel Presbyter, vel Diaconus, cùm sit aliquis ex

νθ. Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, ἢ διά-

ἢ Διάκονος, ἵνος τῶν κληρικῶν ἐνδεὴς ὄντος, μὴ ὑπαρχόντων τὰ δέοντα ἀφοριζέσθω. ὑπομένων δὲ, καθαιρείσθω, ὡς φονεύσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

clericis egenus, ea quæ sunt necessaria ei non suppeditat, segregetur: sin autem perseveret, deponatur, aut qui fratrem suum interfecerit. An. 102.

ξ. Εἴ τις τὰ ψευδεπίγραφα τῶν ἀσεβῶν βιβλία: ὡς ἅγια, ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας δημοσίευει, ὑπὲρ λύμης τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου, καθαιρείσθω.

60. Si quis falsò inscriptos impiorum libros tanquam sanctos in Ecclesia publicat, ad populi & cleri perniciem, deponatur.

ξα. Εἴ τις κατηγορία γένηται κατὰ πιστοῦ, πορνείας ἢ μοιχείας, ἢ ἄλλης τινὸς ἀπηγορευμένης πράξεως, καὶ ἐλεγχθείη, εἰς κλῆρον μὴ προσαγέσθω.

61. Si adversus fidelem aliqua accusatio intendatur vel fornicationis, vel adulterii, vel alicujus alius prohibitæ actionis & convictus fuerit, ad clerum ne provehatur.

ξβ. Εἴ τις κληρικὸς διὰ φόβον ἀνθρώπινον Ἰουδαίου, ἢ Ἕλληνος, ἢ αἱρετικοῦ, ἀρνήσεται εἰ μὲν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀποβαλλέσθω. εἰ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ, καθαιρείσθω μετανοήσας δὲ ὡς λαϊκὸς δεχθήτω.

62. Si quis clericus propter metũ humanum Judæi vel Græci, vel Hæretici, negaverit: siquidem nomen Christi, ejiciatur: si autem nomen clerici, deponatur. Pœnitentiam autem agens, ut Laicus recipiatur.

ξγ. Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, φάγῃ κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον, καθαιρείσθω. τοῦτο γὰρ ὁ νόμος ἀπεῖπεν. εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφοριζέσθω.

63. Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex sacerdotali catalogo, comederit carnes in sanguine animæ suæ, vel quid à feris captum, vel morticinum, deponatur: hoc enim lex prohibuit: si autem sit Laicus, segregetur.

ξδ. Εἴ τις κληρικὸς ἢ λαϊκὸς εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων ἢ αἱρετικῶν προσεύξασθαι, καὶ καθαιρείσθω, καὶ ἀφοριζέσθω.

64. Si quis Clericus aut Laicus in synagogam Judæorum vel Hæreticorum introierit ad orandum & deponatur & segregetur.

ξε. Εἴ τις κληρικὸς, ἐν μάχῃ τινὰ κρούσας ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κρούσματος, ἀποκτείνῃ καθαιρείσθω, διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ. εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

64. Si quis Clericus in jurgio quempiam pulsaverit, & uno ictu interemerit, deponatur, ob impotentis animi sui effrænationem; Laicus verò si fuerit, segregetur.

ξς. Εἴ τις κληρικὸς εὑρεθῇ τὴν κυριακὴν ἡμέραν νηστεύων, ἢ τὸ σάββατον (πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνου) καθαιρείσθω. εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

66. Si quis Clericus deprehendatur die Dominico jejunans, aut Sabbato, præter unum solum, deponatur: si verò Laicus, segregetur.

ξζ. Εἴ τις παρθένον ἀμνήστευτον βιασάμενος ἔχοι, ἀφοριζέσθω. μὴ ἐξεῖναι δὲ

67. Si quis virginem non desponsam vi allata habet, segregetur: ei autem

An. 102.

tem aliam accipere non liceat, sed illam retinere, quam elegit, etiamsi pauper sit.

68. Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus secundam ordinationem ab aliquo susceperit, deponatur & ipse & qui ordinavit: nisi utique constiterit quòd ab hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab eis baptizati vel ordinati sunt, ut fideles, vel Clerici sint, fieri non potest.

69. Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel Lector, vel Cantor sanctam Paschæ quadragesimam non jejunat, vel quartum diem, vel parasceven, præterquam si propter imbecillitatem corporalem impediatur, deponatur: si sit autem Laicus, segregetur.

70. Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex Clericorum catalogo jejunat cum Judæis, vel cum ipsis festos dies agit, vel ab ipsis festi xenia accipit (ut verbi gratia azyma, aut quid tale) deponatur. Si verò sit Laicus, segregetur.

71. Si quis Christianus oleum deferat in templum gentium, vel in Synagogam Judæorum, in eorum festis, vel lucernam accendit, segregetur.

72. Si quis Clericus, vel Laicus à sancta Ecclesia ceram vel oleum auferat, segregetur.

73. Vas aureum, vel argenteum, vel velum sanctificatum nemo ampliùs in suum usum convertat. Hoc fit enim præter jus & contra leges: si quis autem deprehensus fuerit, multetur segregatione.

αὐτῷ ἑτέραν λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκείνην κατέχειν ἣν ᾑρετίσατο, κἂν πενιχρὰ τυγχάνῃ.

ξη. Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος δευτέραν χειροτονίαν δέξεται παρά τινος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας. εἰ μήγε ἄρα συστήσει ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔχει τὴν χειροτονίαν. τοὺς γὰρ παρὰ τῶν τοιούτων βαπτισθέντας ἢ χειροτονηθέντας, ὥστε πιστοὺς ἢ κληρικοὺς εἶναι δυνατόν.

ξθ. Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν οὐ πάσχα οὐ νηστεύει, ἢ τετράδα, ἢ παρασκευήν, καθαιρείσθω. ἐκτὸς εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο. εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφορίζέσθω.

ο. Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος ἢ Διάκονος ἢ ὅλως ἐκ καταλόγου τῶν κληρικῶν, νηστεύει μετὰ Ἰουδαίων, ἢ ἑορτάζει μετ' αὐτῶν, ἢ δέχεται παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ἑορτῆς ξένια (οἷον ἄζυμα ἤ τι τοιοῦτον) καθαιρείσθω. εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφορίζέσθω.

οα. Εἴ τις χριστιανὸς ἔλαιον ἀπενέγκοι εἰς ἱερὸν ἐθνῶν, ἢ εἰς συναγωγὴν ἰουδαίων, ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν, ἢ λύχνους ἅψει, ἀφορίζέσθω.

οβ. Εἴ τις κληρικὸς, ἢ Λαϊκὸς, ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀφέληται κηρὸν, ἢ ἔλαιον, ἀφορίζέσθω.

ογ. Σκεῦος χρυσοῦν, ἢ ἀργυροῦν ἁγιασθὲν, ἢ ὀθόνιον. μηδεὶς ἐπ' εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετερίζέσθω παρανόμου γάρ. εἰ δέ τις φωραθείη, ἐπιπλήσσθω ἀφορισμῷ.

οδ. Ἐπί-

οδ. Ἐπίσκοπον κατηγορηθέντα ὑπό τινα παρὰ ἀξιοπίστων ἀνθρώπων, καλεῖσθαι αὐτὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων. κἂν μὲν ἀπαντήσῃ καὶ ὁμολογήσῃ, ἢ ἐλεγχθείη, ὁρίζεσθαι τὸ ὑπὲρ τιμίου. ἐὰν δὲ καλούμενος μὴ ὑπακούσῃ, καλείσθω καὶ δεύτερον, ἀποστελλομένων ἐπ' αὐτὸν δύο Ἐπισκόπων. ἐὰν δὲ καὶ οὕτω μὴ ὑπακούσῃ, καλείσθω καὶ τρίτον, δύο πάλιν Ἐπισκόπων ἀποστελλομένων πρὸς αὐτόν. ἐὰν δὲ καὶ οὕτως καταφρονήσας μὴ ἀπαντήσῃ, ἡ σύνοδος ἀποφαινέσθω κατ' αὐτοῦ τὰ δοκοῦντα, ὅπως μὴ δόξῃ κερδαίνειν φυγαδικῶν.

74. Episcopum à viris fide dignis ob aliquid accusatum, ipsum ab Episcopis vocari necesse est: & si se quidem stiterit, & confessus vel convictus sit, statuatur pœna. Si autem vocatus non paruerit, secundò etiam vocetur, missis ad ipsum Episcopis duobus. Si autem etiam sic non obedierit, vocetur tertiò, duobus ad eum rursus missis Episcopis. Si autem vel sic aspernans & contumax se non stiterit, Synodus ea quæ videntur, aduersus eum pronunciet, ne lucrifacere videatur, dum judicium subterfugit. An. 102.

οε. Εἰς μαρτυρίαν τὴν κατὰ Ἐπισκόπου αἱρετικὸν μὴ προσδέχεσθαι, ἀλλὰ μηδὲ πιστὸν ἕνα μόνον ὑπὲρ σώματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.

75. In testimonium aduersus Episcopum hæreticus ne admittatur: sed nec unus solus fidelis. In ore enim duorum vel trium stabit omne verbum.

ος. Ὅτι οὐ χρὴ Ἐπίσκοπον τῷ ἀδελφῷ, ἢ τῷ υἱῷ, ἢ ἑτέρῳ συγγενεῖ χαριζόμενον, εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Ἐπισκοπῆς χειροτονεῖν ὃν βούλεται. κληρονόμους γὰρ τῆς Ἐπισκοπῆς ποιεῖσθαι, οὐ δίκαιον, τὰ δὲ θεοῦ χαριζόμενον πάθει ἀνθρωπίνῳ, οὐ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν ὑπὸ κληρονόμους ὀφείλει λαθεῖν. εἰ δέ τις τοῦτο ποιήσει, ἄκυρος μὲν ἔστω χειροτονία, αὐτὸς δὲ ὑπομάσθω ἀφορισμῷ.

76. Quòd non oportet Episcopum fratri, vel filio, vel alii cognato gratificantem, ad Episcopatus dignitatem, quem vult, eligere. Episcopatus enim hæredes facere justum non est, ea quæ DEI sunt, humano affectu largientem, non enim licet Ecclesiam DEI in hæredes conferre. Si quis autem hoc fecerit, irrita quidem electio maneat; ipse autem segregatione multetur.

οϛ. Εἴ τις ἀνάπηρος ἢ τὸν ὀφθαλμὸν, ἢ τὸ σκέλος πεπληγμένος, ἄξιος δέ ἐστιν Ἐπισκοπῆς, γινέσθω. οὐ γὰρ λώβη σώματος αὐτὸν μιαίνει, ἀλλὰ ψυχῆς μολυσμός.

77. Si quis vel oculo orbatus, vel femore oblæsus, Episcopatu autem dignus sit, fiat: non enim corporis damnum eum polluit, sed animæ inquinatio.

οζ. Κωφὸς δὲ ὢν, καὶ τυφλὸς, μὴ γινέσθω Ἐπίσκοπος, οὐχ ὡς μεμιασμένος,

78. Qui autem est surdus & cæcus, ne sit Episcopus; non ut pollutus,

An. 102. sed ne Ecclesiastica impediantur.

ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζοιτο.

79. Si quis Dæmonem habeat, ne fiat Clericus, sed neque cum fidelibus precetur. Purgatus autem recipiatur, & si sit dignus, fiat.

οθ. Ἐάν τις δαίμονα ἔχῃ, κληρικὸς μὴ γινέσθω, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς πιστοῖς συνδυχέσθω. καθαρθεὶς δὲ, πεσδεχέσθω. καὶ ἐὰν ᾖ ἄξιος, γινέσθω.

80. Eum, qui ex vita gentili accesserit & baptizatus fuerit, vel ex improba vivendi ratione, non est æquum protinus Episcopum fieri. Iniquum est enim, ut qui sui nondum experientiam ostenderit, sit aliorum magister, nisi forte hoc divina gratia fiat.

π. Τὸν ἐξ ἐθνικῆς βίου προσελθόντα καὶ βαπτισθέντα, ἢ ἐκ φαύλης ἀναγωγῆς, οὐ δίκαιόν ἐστι παραχρῆμα προχειρίζεσθαι ἐπίσκοπον. ἄδικον γάρ, τὸν μηδέπω πεῖραν ἐνδειξάμενον, ἑτέρων εἶναι διδάσκαλον. εἰ μήτι κατὰ θείαν χάριν τοῦτο γένηται.

81. Diximus non oportere Episcopum vel Presbyterum se ipsum ad publicas administrationes demittere, sed in Ecclesiasticis negotiis versari, vel ergo ita non facere persuadeatur, vel deponatur. Nemo enim potest duobus dominis servire, secundum Domini præceptum.

πα. Εἴπομεν ὅτι οὐ χρὴ ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον καθιέναι ἑαυτὸν εἰς δημοσίας διοικήσεις, ἀλλὰ προσδιατρίβειν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χρείαις. ἢ πειθέσθω οὖν, τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἢ καθαιρείσθω. οὐδεὶς γὰρ δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, κατὰ τὴν κυριακὴν προστακτικὴν.

82. Servos in clerum provehi sine venia dominorum non permittimus ad possessorum molestiam. Domorum enim eversionem illud efficit. Si quando autem etiam dignus servus visus fit, qui ad gradum eligatur, qualis noster quoque Onesimus visus est, & domini concesserint, ac liberaverint, & ædibus emiserint, fiat.

πβ. Οἰκέτας εἰς κλῆρον προχειρίζεσθαι ἄνευ τῆς τῶν δεσποτῶν συγγνώμης, οὐκ ἐπιτρέπομεν, διὰ λύπην τῶν κεκτημένων. οἴκων γὰρ ἀνατροπὴν τὸ τοιοῦτον ἐργάζεται. εἰ δέ ποτε καὶ ἄξιος φανείη ὁ οἰκέτης πρὸς χειροτονίαν βαθμοῦ, οἷος καὶ ὁ ἡμέτερος Ὀνήσιμος ἐφάνη, καὶ συγχωρήσωσιν οἱ δεσπόται, καὶ ἐλευθερώσωσιν, καὶ ἐξαποστείλωσι, γινέσθω.

83. Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, exercitui vacans, & utraque obtinere volens, Romanum scilicet Magistratum, & sacerdotalem administrationem, deponatur. Quæ enim sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt DEI, DEO.

πγ. Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, στρατείαν χολάζειν, καὶ βουλόμενος ἀμφότερα κατέχειν, Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν καὶ ἱερατικὴν διοίκησιν, καθαιρείσθω. Τὰ γὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ.

πδ. Ὅτι

πδ. Ὅστις ὑβρίσῃ βασιλέα ἢ ἄρχοντα παρὰ τὸ δίκαιον, ζημιρίαν ζυνύτω. καὶ εἰ μὲν κληρικὸς, καθαιρείσθω. εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζέσθω.

84. Quisquis Regem vel Principem præter jus contumeliâ affecerit, pœnas luat: & si sit quidem Clericus, deponatur: si verò Laicus, segregetur. An. 102.

πε. Ἔστω ἡμῖν πᾶσι κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς, βιβλία σεβάσμια, καὶ ἅγια. τῆς μὲν παλαιᾶς Διαθήκης Μωυσέως πέντε, Γένεσις, Ἔξοδος, Λευϊτικὸν, Ἀριθμοὶ, Δευτερονόμιον. Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ, ἕν. κριτῶν ἕν. Ῥὼθ ἕν. Βασιλειῶν τέσσαρα. Παραλειπομένων τῆς βίβλου τῶν ἡμερῶν, δύο. Ἔσδρας, δύο. Ἐσθὴρ, ἕν. Μακκαβαίων τρία. Ἰὼβ, ἕν. Ψαλτηρίου ἕν. Σολομῶντος τρία. Παροιμίαι. Ἐκκλησιαστὴς. ᾌσμα ᾀσμάτων. Προφητῶν δεκαδύο. Ἡσαΐου ἕν. Ἱερεμίου, ἕν. Ἰεζεκιὴλ, ἕν. ἕν Δανιὴλ. ἔξωθεν δὲ ὑμῖν προσεπισκοπείσθω μανθάνειν ὑμῶν τοὺς νέους τὴν σοφίαν Σιράχ πολυμαθοῦς. Ἡμέτερα δὲ (τοῦτ' ἔστι τῆς καινῆς Διαθήκης) Εὐαγγέλια τέσσαρα, Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννου. Παύλου ἐπιστολαὶ δεκατέσσαρες. Πέτρου ἐπιστολαὶ δύο. Ἰωάννου τρεῖς. Ἰακώβου μία. Ἰούδα μία. Κλήμεντος ἐπιστολαὶ δύο· αἱ καὶ Διαταγαὶ ὑμῖν τοῖς Ἐπισκόποις δι' ἐμοῦ Κλήμεντος ἐν ὀκτὼ βιβλίοις προσπεφωνημέναι, ἃς οὐ χρὴ δημοσιεύειν ἐπὶ πάντων, διὰ τὰ ἐν αὐταῖς μυστικὰ καὶ αἱ πράξεις ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων.

85. Sint nobis omnibus Clericis & Laicis libri venerandi & sancti, veteris quidem testamenti, Mosis quinque, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium. Jesu, filii Nave unus; Judicum unus, Ruth unus. Regnorum quatuor. Paralipomenon, id est, derelictorum libri dierum duo. Esdræ duo. Esther unus. Maccabæorum tres. Job unus. Psalterii unus. Solomonis tres. Proverbia, Ecclesiastes. Cantica canticorum. Prophetarum duodecim. Esajæ unus. Jeremiæ unus, Jezechielis unus, Danielis unus; Extrinsecus autem à vobis intelligatur, debere vestros adolescentes discere sapientiam eruditissimi Sirach. Nostra autem, id est, Novi Testamenti, Evangelia quatuor, Matthæi. Marci, Lucæ, Johannis. Pauli epistolæ quatuordecim. Petri epistolæ duæ. Johannis tres. Jacobi una. Judæ una. Clementis epistolæ duæ, & constitutiones vobis Episcopis per me Clementem in octo libris editæ, quæ non sunt omnibus divulgandæ, propter ea, quæ sunt in eis mystica, Et actus nostri Apostolorum.

Confer Zonaram à p. 1. iidem Gr. & Lat. apud Balsam. à p. 233. & T. 1. Concil. Paris. à p. 1[illegible] ib. à p. 27.

§. 41.) Χειροτονείσθω: id verbi propriè significat protensa manu, seu per suffragia creare vid. 2. Cor. 8. 19. quod Vulgata non bene reddit, *Ordinatus ab Ecclesia*; nisi Ecclesiam hîc pro Presbyterio sumas, Rectè tamen

An. 102. in hoc canone pro χειροθεσία accipitur, seu pro ordinatione, quod i. q manûs imponere, juxta versionem Tigur. Gr. ἐπίθεσις τ χειρῶν, quo gestu personæ inter alia Deo consecrabantur: 1. Tim. 4. 14. Lat. initiatio, consecratio, adeóq; ab electione longè differt: quidpe in qua populus quoque suffragium habebat, (d) atque iterum tertium aliquod datur, scil. Confirmatio, quam nos summo Magistratui meritò deferimus; at Rousselius (e) magno cum errore Petro, cùm ait: *Christus, qui Apostolos & discipulos vocavit, confirmandi eos Potestatem dedit Petro.* Maximo abusu loci Luc. c. 22. 32. Christúsne perfectos Apostolos nondum habuit, vel confirmare illos non potuit? Ex Zonara Blondellus (f) idem docet, utut χειροτονία ἐυλογὴν, seu πάντων κύρωσιν alibi significet; hîc tamen consecrationem denotare, ex eo, quòd electo benedicens Pontifex manum extendat. Hunc Balsamon sequitur. (g) De hoc ritu Justellus (h) ex Concilio Laod. Zonara & Cypriano. *Is.* inquit, *fuit vetus mos Ecclesiæ in Episcopis ordinandis, ut rogarentur suffragia non modò Cleri, sed etiam populi atque ut omnium, de eo, qui ordinandus erat, judicia scisciterentur, illius nomen plebi publicè proponebatur, facta omnibus potestate, quidquid vellent eis objiciendi.* Idem (i) *Licebat cuique ordinandum accusare &c.* Verùm quî tandem fieri potuit, ut tempore Apostolorum Episcopus à duobus aut tribus aliis Episcopis ordinaretur, cùm Episcoporum officium in rerum natura nondum fuerint, ac si maximè fuisset, tam frequentes non erant. Unde meritò suppositum esse hunc canonem judicat Dallæus (k) quia constat ex Paulo, à presbyteris solitas imponi manus. Atqui presbyteri, juxta ipsos adversarios, non Episcopi sunt. Itaque presbyteri vocem ita nudè positam Episcoporum, qui nunc dicuntur, cœtum cum metropolitano collectum significare Binianum est somnium. Imò eo ipso quòd can. 1. & 2. hoc loco Episcopum à presbytero distinguunt, Apostolici non sunt. (l) Et quia alibi quoque occurrit hic canon, utpote in Synodi Nicenæ can. 4. & in Arelat. 1. can. 21. & II. can. 5. atque aliàs, sine ulla mentione canonis Apostolici, nondum hunc canonem usu receptum fuisse hoc seculo probatur. Alia insuper tum tempora fuerant, alia sub Constantino M. facies, nec de tribus tantùm Episcopis ibi sermo, sed de omnibus, qui fuerunt in provincia ejus. Ita in notis Carranzæ: *Ob raritatem Episcoporum vel aliam justam causam, per summi Pontificis dispensationem concessum, ut cum uno Episcopo ordinante adsint duo aut plures Abbates infulati, qui vicem Episcoporum gerant.* At quinam ante Monachos, Abbates, infulatos succurrebant? Neque est quod adversarii ex hoc canone ordinationem penes se esse jactitent, indéque notam veræ Ecclesiæ, seu veri Ministri faciant,

(d) *Rousset. l. 2. c. 1. à §. 10.* (e) *§. 9.* (f) *de Episc. p. 544 seq.* (g) *vid. Constit. Clem. l. 8. c. 27. item Visser. in Ignat. p. 111.* (h) *T. 1 p. 92. b.* (i) *T. 2. p. 1414.* (k) *in Pseudep. l. 3. c. 14.* (l) *ib. c. 18.*

faciant, quandoquidem penes hæreticos quoque, utpote Arianos, talis ordi- An. 102.
natio fuit: atque de ordinaria vocatione hoc loco sermo. Nihil hîc sanè de solius Petri, aut Papæ potestate: quin plurimi canones Apostolici reclamant: hinc Athanasius quoque fatente Bellarmino, novos Episcopos erexit & confirmavit. Idem Bellarminus canonem Apostolorum non semper observatum fuisse confitetur: hinc Conc. I. Arelat. decretum, ut per IX. aut ad minimum IV. Episcopos talis confirmatio fieret. Ubi pessimè à nostro canone discessum, si is Apostolorum fuit. Confer 1. Tim. 4. 14. ubi Paulus de Timotheo testatur, cum impositionem manuum ab ordine Seniorum accepisse.

§. 42.) Can. 2. Atqui Apostolorum ævo Episcopus & presbyter isdem fuerat: idem utriusque officium, electio, ordinatio. A presbyter dictum presbyterium, quod nil nisi concilium seu consessus Ecclesiasticus, ubi singulorum æqualis potestas, inter quos tamen unus præsidebat sympresbyter, non potestatis sed ordinis gratiâ, nec ab alio, quàm ab illo Presbyterio electus, absque nova consecratione seu manuum impositione: vide Ambr. in c. 4. ad Ephes. & in c. 3. 1. ad Tim. Hier. Ep. 83. ad Ocean. & 85. ad Evagr. de qua dist. 93. c. legimus. 24. & in c. 1. ad Titum.

Can. 3. In altari sacrificium Missæ celebratum hinc volunt Latini. At nihil aliud vult canon, quàm quod Dominus instituit. De altari non disputamus, quia illius in N. T. talis mentio non fit, sed Mensæ Domini, unde denominatio obtinuit. Aras nominat Tertullianus, altaria Cyprianus & hîc Clemens; verùm illa non erant lapidea, nec fixa, ut pòst Sylvester constituit, sed lignea, & quidem simplices Mensæ. Nulla primi Christiani altaria habuêre, unde Gentes hoc ipsum nostris exprobrârunt, uti apud Orig. Minut. Felicem, Arnob. & Clem. Alex. reperire est. Quin notant docti, altaris terminum pro mensa non rarò accipi ex V. T. usu: uti etiam pro anima justa & corde pio, quo pietas erga Deum exercetur.

In tertium & quartum discinditur hìc canon in editione Tigurina, Staravolscii, Carranzæ, & veteris Latinæ: inde canon quartus aliis quintus est. Nihil autem offerri in altari præcipitur, præter id quod Dominus mandavit, rectissimè, idque contra hæreticos. Ergo panem & vinum, ceu apta sacrificio sive communioni sacræ volunt offerri in altari, oleum item ad luminaria, & incensum, novásque spicas & uvas ex quibus fiunt panis & vinum. Reliquos fructus domum mitti jubet Episcopo & presbyteris, qui Diaconis & Clericis distribuant. (*m*) Distinguuntur ergo & à se invicem separantur oblationes quæ pro S. Cœna celebranda à fidelibus fiebant, ab iis, quæ charitativæ, ac pro Clericorum, atque pauperum sustentatione donabantur: i. q. Concilium Carthag. III. anno 397. celebratum, can. 37. Codicis

m) *Bona l. 2. c. 8. §. 3. adde Dalla. in Pseudep. l. 3. c. 14. p. 599.*

An. 102. dicis Africani, seu can. 24. illius Concilii. Ita Concilium Trullanum vetuit can. 28. offerri uvam, propter abusum, qui in quibusdam irrepserat Ecclesiis, ut eam Ministri sacræ communioni conjungentes simul populo distribuerent. (n) Neque sequitur ex oleo oblato fideles interdiu etiam luminaria in altari habuisse, prout Bona putat: (o) Paulinum autem, quem in testem advocat, non curamus. (p) Eadem ratio cum incenso, ceu Apostolicis temporibus ignoto, nec argumentatio ab usu Judæorum, & gentilium deducta ullum apud nos pondus meretur, nec enim sacrificium propriè dictum in N. T. statuimus. Non ergo Judaizamus, neque gentilismum revocamus. (q)

Can. 4. Num fieri hoc tutò Apostolorum ævo, vel primis seculis potuerit non disquirimus nunc. Vise Blond. de Episc. p. 136. Rectè de hoc Tilenus (r) *Non eodem jure primitiæ exigi, aut afferri possunt, quo decimæ. Nam cùm decimæ olim alendis Sacerdotibus solverentur, primitiarum oblatio, sacrificii propriè dicti, quod nonnisi Deo ritè offerri poterat, rationem habebat: quæ sacrificia cum unico Christi sacrificio abrogata fuerint, nefas est hujusmodi typos in Ecclesiam revocare.*

vid. §. 47. can. 17. §. 43.) Can. 5. Vetus editio, item Carranza & Staravolsc. Diaconum omittunt: vide dist. 28. si quis. Et d. 31. quicunque. Et quoniam. Hinc Cucchus (s) *Olim simplex fornicatio justa causa Clerico deponendo existimabatur.* d. 18. c. presbyter. ad quod rectè Maresius (t) *Tunc autem Presbyteris & Clericis licebat esse conjugatis.* Confer hîc can. 50. (u) Quid ergo fiet sacrificulis? Respondent, non permitti copulam conjugalem, liberorúmve procreationem, sed tantùm juberi uxoris curam gerere, ipsíque de omnibus ad vitam honestè degendam prospicere. (x) At satis non dicunt, quin Manichæismum sapiunt: conf. Grat. d. 31. c. si quis. Quod Deus conjunxit, homo ne separet. Conjuges certè olim Ministri habuerunt, & nihilo secius perpetuò & docebant, & ministrabant, nec soli Presbyteri & Diaconi sed ipsi etiam Episcopi: vid. Bevereg. in hunc can. Has, juxta canonem, ἐυβάλλειν, abjicere, seu, ut Gratianus loquitur, contemnere non debebant. Ceu non maximè contemnatur, cui benevolentia debita subtrahitur, quàm si negligatur quoad victum & vestitum. vid. Gangr. Conc. c. 1. & 4. Apud adversarios nefas est cogere concubinarium Clericum, aut Presbyterum ad concubinam suam abjurandam, conjugem autem suam abjurare tenetur. Quid quòd etiam qui post votum nuptias contraxerunt, separari non debent, ex c. quidam. d. 27. Sive dicemúsne Apostolos relictis uxoribus concubinas circunduxisse? Seu dicant, propter quid matrimonium sit institutum numnon,

n) *Vise Larroq. de Euch. part. 1. c. 4. p. 56. Arnd. ant. l. Cœna D. à §. 83. conjunge Casalium c. 11. p. 86.* (o) *l. 1. c. 25. §. 7.* (p) *Larroq. de Euch. l. 3. c. 1. p. 807.* (q) *Larroq. ib. p. 799. seq. collat. cum Bevereg. in hunc can.* (r) *disp. T. 2. 22. §. 26* (s) *Instit. Inv. Can. l. 2. tit. 2. p. 98.* (t) *p. 103.* (u) *Hospin. de Mon. p. 91. b.* (x) *T. 1. Conc. p. 40. edit. Paris.*

numnon propter humani generis propagationem ? Nulla lex in Ecclesiis Orient. sicut à Papa in occid. continentiam à conjugibus præcipiens fuit unquam proposita, nulla vis adhibita contra Clericos conjugatos. Casalius (y) negare non potest ex can. 25. al. 26. ipsi 27. Lectores & Cantores etiam post initiationem uxorem ducere potuisse. *Ea verò est differentia*, inquit idem, *inter Græcos & Latinos in sacris ordinibus constitutos : quod illis licuit post conjugium ad sacros ordines ascendere, & uti matrimonio antè contracto, quod Latinis est interdictum*. Confer de Dom. l. 2. c. 10. §. 4. inpr. 50. & §. 17. An non verò Episcopus aut alius Clericus conjugatus monstrum hodie apud Romanenses ? Candidè igitur ad marginem versionis Hervet. *Canon hic Apostolicus mutatus est per 12. canonem VI. Synodi.* Hinc Balsamon in præsentem canonem : *Ante VI. Concilium Trullanum, permissum fuerat Episcopo habere uxorem* &c. Hæretici quidam conjugium in universum omnibus fidelibus inquinationem esse fingebant, alii in solo ordine sacerdotali locum habere contenderunt, sub ἀλαβείας prætextu; ita hîc continentia non vituperatur, si quis ideo abstineat (z) ut expeditior sit ad Ministerii officia : eos contrà sub depositionis & excommunicationis pœna damnant, qui γάμον h. e. conjugium, nuptias & consuetudinem conjugalem, religioni, pietati, & reverentiæ S. Ministerii prorsus non convenire dicunt. vide infrà can. 17. & 26. alibi. Arndius Ant. l. de nuptiis à §. 178. canones Synodorum de hac materia agentium, in tria tempora distinguit, quorum prius ad an. 325. secundum ad Justinianum seu an. 530. tertium ad sequentia secula. Ad primum Apostolicos hos canones refert : item can. 14. Conc. Gangr. Neocæs. can. 8. Arelat. can. 10. Eliber. c. 8. ubi nullibi monogamia Clericis prohibita.

§.44.) Can. 6. Mitiùs hic canon exprimitur infra can 81. vid. d. 88. c. Episcopus. Et d. 36. c. si quis. Conf. 2. Tim. 2. 4. Luc. 12. 14. Hinc nihil magis interdictum olim quàm curæ & negocia secularia. (a) Ita Cypr. l. 1. ep. 9. monet, ne quidem fas fuisse Christianis ullos Clericos tutores, vel curatores suis liberis præficere &c. Ex quibus prohibitionibus apparet, variè semper in hac re peccatum fuisse. Nulla olim apud Ecclesiasticos jurisdictio erat contentiosa, nullum forum legibus, sed audientia & notio duntaxat, neq; in omnes personas, neq; in omnibus casibus. Novel. Just. 79. & 83. ut Cler. apud proprios Episcopos. Cujac. ad tit. de Episc. audien. in paratit. Conf. l. 25. cum Clericis Cod. de Ep. & Cler. Novell. Val. de Ep. Judic. Ita jurisdictio contentiosa ac negocium seculare interdictum illis fuerat, ut Imp. Justin. l. 40. talem constitutionem dederit, *Absurdum Clericis, imò etiam opprobriosum, si peritos se velint ostendere disceptationum forensium.* Hinc l. 23. consulta divalia c. de testam.

y) c. 91. p. 368. (z) *Chemnit. Conc. Trid. p. 497. fusiùs Cham. l. 14. c. 10. à can. 18. Drelinc. au faus visage §. 20. p. 204* (a) *Libert. Gall. T. 1. 544. inpr. Bevereg. in hunc can.*

An. 102. stam. sub auri librar. 50. mulcta aperire & publicare testamenta illis fuerat interdictum. ita nonnulla veterum exempla extant, qui ab officiis politicis traducti sunt ad Episcopatum, cujus gratiâ illa reliquerunt, ut Ambrosius, Nectarius, Sidonius Apollinaris &c. sed non reperti pii Episcopi, qui ab Ecclesia in Curiam transilierint. Neque ulla ratione effugiunt, qui dicunt, eos notari, qui sese implicant, non qui vocentur: ut & illos, qui sub fictitii suprematûs papalis prætextu talia negocia & officia tractant, adeòque non vocati ab aliquo Magistratu: vel eos, qui prætexunt, hîc prohiberi curam temporalium Episcopis quatenus sunt Episcopi, non autem, quatenus simul sunt Principes politici: quandoquidem absoluta sunt & illimitata canonis verba, ita ut ne illi excusentur Clerici, qui ab aliquo Magistratu vocati, munus suum Ecclesiasticum negligunt: nec isti, qui Episcopum simul & Principem politicum aliquem esse posse censent. Quid verò hodie Romanæ factionis Episcopi? Rarò concionantur, ac munus Ecclesiasticum, tanquam fastigio suo indignum, in alios rejiciunt, plebem per deputatos pascentes &c. Longè alia Ammianus Marcellinus, ipse licet Ethnicus, l. 27. de habitu vitæ beatorum, quos vocat, Episcoporum. Damnatum etiam in Paulo Samosat. maximo licèt Episcopo, quòd mundanas dignitates usurpaverit, & Ducenarius magis, quàm Episcopus vocari voluerit. (b) Neque audiendi illi qui prætendunt literarum ignorantiam in causa esse, quò minùs munia quædam & res politicæ Laicis personis committi queant: siquidem rarò hæc ratio obtinet, inpr. ubi doctiores Laici, quàm Clerici. Unde in variis Regnis magnæ Principum querelæ. Certè non eruditionis, neque experientiæ, sed dignitatis potiùs respectus habetur, ac talia sæpe Clerici sibi tribuunt, à quibus tota antiquitas abhorruit. (c) Nec regularium & secularium distinctio quidquam illos juvat, ut quæ in verbo Dei fundamentum nullum habet. Vel solam tot & tantorum prædiorum atque dominiorum invasionem considera, quibus ut aves rapaces inhiant, unde iisdem hoc Veneti exprobrant: (d) Atque ex his titulos amplissimos acquirunt. Modò utranque potestatem & utrunque gladium sibi & Episcopis tribuit Papa. Inde etiam:

Contra seculariæ Clericorum negocia.

vid. infrà can. 81.

Quicquid agit mundus, Monachus vult esse secundus.

§. 45.) Can. 7. idipsum quòd hîc sub depositionis pœna vetatur, diu in multis, iisque sanctissimis parœciis, imò diœcesibus Asiæ, orientis & Syriarum servatum τεσσαρεσκαιδεκατίται dicti: L. *Quartadecimani:* quales etiam Audiani hæretici fuerunt. Neque illi, qui aliter pascha celebrârunt, unquam hunc canonem protulerunt, vel leviter commemorârunt, vel quicquam ea de re à Clemente scriptum laudârunt. Iste canon si à Petro, aut Apostolis fuisset conditus, quis locus relinqui potuisset contentioni, quæ tempore Victoris, Polycratis & Irenæi erupit? Ephesini Judæorum more pascha celebrant,

b) Euseb. l. 7. c. 24. (c) ib. Gall. Christ. p. 372. f. seq. (d) cont. Paul. V. p. 34.

celebrant, Johannis Apostoli traditionem producentes, Romani secus, ja- An. 102.
ctantes Petri sui vetus institutum. Fortè inter ipsos Apostolos non convenit. Vide plurib. Beveregium.

Can. 8. Certè si admiserint hunc canonem infiniti Clerici erunt excommunicandi, cùm frequentissimè adsint Missæ, & neque communicent, neque rationabilem causam dicant, quur abstineant à communione. Quomodo ergo Apostolorum iram effugient Missarum spectatores? Frustrà hîc Franc. Sylvius ex Ep. 1. Anacleti, de iis Clericis heîc agi, qui diebus solemnibus assistunt & ministrant solemniter celebranti. Non enim attendendus PseudoAnacletus: neque in canone hoc quidquam de solis ministrantibus, sicut etiam malè huc detorquet Bona l. 1. c. 18. §. 9. Ideo candidiùs in Carranzæ editione Rothomag. *Totum hoc decretum non divino, sed humano jure constitutum, jam contraria consuetudine est abrogatum.* Idem ex Bellar. Suarezio, & Turriano Collector Concil. edit. Paris. p. 42. agnoscit. Sic in edit. Crabbi: *Omnes Præsentes communicabant.* Confer Arnoldum Abbatem de freq. communione: & Dallæ. de cultu Lat. l. 4. c. 7. f. *Solitaria communio.*

Can. 9. Non modò Clerici, sed & Laici præsentes communicare debebant. vid. de consecr. d. 1. c. omnes fideles. item Conc. Antioch. c. 2. & Agath. c. 31. constit. Apost. l. 8. c. 11. & 13. (e) Id quod ingenuè agnoscit Bona l. 1. c. 13. §. 1. Quî ergo Missæ privatæ permittuntur hodie, nec nisi theatrica spectatio est, apud quos magni est meriti instar interesse Missæ officio. Olim dicebatur: *Ite foras, qui non vultis accipere Sacramentum.* Et post cantatum Symbolum iterum: *Qui communicare non vultis discedite.* Nunc verò apud Latinos qui Missæ intersunt rari communicant, una iis cura est Sacramentum non sumere, sed adorare. Unde hæ locutiones natæ. *Audire Missam.* & *Videre Missam.* At eo ipso quia communio est, in ædibus privatis celebrari prohibetur Conc. Laod. c. 58. (f) Ergo malè semel nonnisi in anno communicatur. Futile est suffugium apud Carranz. edit. Rotham. cùm ajunt: *Hîc juxta expositionem Concilij Antioch. can. 2. non excommunicantur, vel damnantur ij, qui simpliciter & absolutè extra legitima & constituta certa tempora non communicant, sed ij duntaxat, qui certa de causa, nimirum ob aliquam superstitionem & pravam opinionem Scripturas quidem audiunt, sacram autem communionem aversantur.* Semper enim firmum manet, vi canonum omnibus esse communicandum. Futilius Staravolscius: *ij damnantur*, inquit, *qui statutis ab Ecclesia temporibus, puta circa festum paschatis, vel contemnunt S. Synaxin, vel ob aliquam superstitionem abstinent à communione.* At absolutè canon loquitur, omnésque fideles Apostolorum tempore frequentissimè communicârunt. *Laici etiam communicent.*

Ib. & can. 10. item 12. ἀφορίζεσθω, segregetur: ubi gradus major καθαιρείσθω, deponatur, ἀφορισμὸς i. q. ἀκοινωνησία: excommunicatio, abstentio, *Suspensio.*

h

e) *Adi Dalla. ibi c. 1. p. 452. seq. Dreling. an sanus visage §. 20. p. 178. Bevereg. l. c.*
(f) *Larroq. Part. 1. c. 11. p. 234.*

An. 102. tio, suspensio. Durum videtur, quòd cum suspenso orare, ne domi quidem liceat: nisi hæc subsit causa, si suspensio illa contemnatur: vid. can. 33. Laod. can. 2. Antioch. l. Adisis Zimmerm. in Tertull. §. 170. p. 362. & §. 190. p. 384. Tu consule Bevereg.

Commendat. literæ. §. 46.) Can. 12. γράμματα συστατικὰ i. q. συστατικαὶ ἐπιστολαί: Commendatitiæ literæ. Dabantur tum Clericis, tum Laicis à communione separatis, aut ignotis in aliam civitatem abeuntibus, ipsos loci illius Episcopo commendantes, ut censuris solutos, vel fideles existentes. Annot. ad Carranz: *Peregrinantibus, & de moribus suspectis dari tales literæ solebant, ne quid de illis dubitaretur, quibus quocunque pergerent, viatici loco apud Christianos utebantur:* Id ferè Reformati in admittendis peregrinis communicantibus observant. Contra hunc canonem graviter sæpe Episcopi Rom. peccaverunt, dum leviter interdum adpellantes, suspensos & excommunicatos suscepere, unde lites illis cum Orient. & Africanis. Nihil enim singulare, nec ulla ad Rom. Episcopum adpellatio heîc conceditur: vid. Nic. Conc. can. 5.

Can. 14. Rectè Carranza & Starav. ex can. 16. Antioch. *Intellige*, inquiunt, *non de his, qui aut vi expulsi, aut necessitate coacti, aut authoritate majorum hoc agunt, sed de his, qui avaritiæ ardore inflammati, sponte sua prosiliunt, & potiùs ambitioni*, quàm utilitati Ecclesiæ servire, & ut dominationem agant, insistere cupiunt. Scilicet aliud est translatio aliud transitio (*g*) Gr. μετάθεσις, μετάβασις, ἐπιβασία, i. e. translatio, migratio & invasio (*h*) Blondellus (*i*) ex Conc. Nic. can. 15. al. 16. Antioch. c. 21. Chalced. II. Arelat. c. 13. &c. eandem legem confirmat: ubi tamen nulla harum Synodorum authoritatem Apostolicam allegat, id quod omnino factum fuisset, si talis lex Apostolica extitisset. Verùm quot hodie in papatu invasiones inutilésque translationes? ut de beneficiorum pluralitate taceam. Ordinat profectò Papa in aliorum Episcoporum limitib. Clericos: disponit pro lubitu Episcopatus &c. vid. Bevereg.

Translatio & transitio. Can. 15. Confer can. 16. Conc. Niceni, &c. 3. Antioch. alia. Vide & Basilium ad Amphilochium can. 32. Spirituale enim conjugium inter gregem & pastorem: seu copula censetur. Hinc magna de translationibus licitis & illicitis quæstio. Permissas statuunt, quando transferendus plus posset lucri conferre ubi transire debebat, puta propter hæreticorum, vel fideliũ conversionem, & majorem religionis profectum. Non verò Pontificis R. authoritatem intervenire debere Niceph. l. 14. c. 39. exemplis docet. (*k*) Revocare sine venia abeuntem Clericum Episcopus poterat, ísq; parere cogebatur ac inobediens puniebatur: olim quidpe Clerici glebæ accensebantur terræ. Laica autem communio non fuit, ut fingit Bellarminus, sub una specie, sed 1. communio sola, absque potestate Sacramentum Eucharistias administrandi. 2. Communio

g) vid. Marcam l. 3. c. 2. §. 3. (*h*) idem l. 6. c. 8. §. 5. (*i*) de prim. 794. (*k*) Rousel. l. 1. c. 4. §. 78.

munio extra chorum, à communione Clericali loco, ordine & gradu distin. An. 102.
cta. (l) Clericus anteq. excommunicari potuit, priùs deponi & degradari h. e. ad Laicam communionem rejici debuit: Gr. ἰδιώτης ἔσαι καὶ λαϊκός.

Can. 16. Nec Romanus hîc excipitur Episcopus; unde meritò ataxias sæpe accusati Papæ Romani jamdudum, & Patrum in illos censuræ extant. Rectè quidem monet hoc loco Balsamon, Carthaginensem Episcopum ex alia Africæ diœcesi transferre potuisse absque dimissoriis literis illius, qui talem ordinavit: eodémque usum privilegio Constantinopolitanum; at nonnisi in suis provinciis facere hoc potuerunt, neque extra necessitatem. Quin & Imperatori licuisse Clericorum facere translationes idem docet.

§. 47.) Can. 17. idem dist 33. Si quis post. De simultaneo conjugio hic canon accipiendus: quemadmodum Judæi unà plures uxores habuere. Unde tale conjugium cum pellicatu hîc confertur. Clericus δυσὶ γάμοις συμπλακεὶς, qui una uxore non contentus alteri adhæserit, seu secundam sibi junxit. Apertè Paulus bigamiam successivam permittit 1. Cor. 7. 9. quia mortua conjuge liberatus est vir à lege mortuæ. v. 39. Clemens Const. l. 3. c. 2. bigamiam ideo à religiosis evitandam docet, quia Deus unam mulierem uni viro tradidit in prima creatione: quæ ratio quomodo solos Clericos, non item laicos obstringat; adeóque omnes homines à successiva digamia seu polygamia avocet, adversarii dixerint. Ad hunc canonem prolixè Dallæus (m) Canon Romanorum (modernorum) *Concubinatum irregularitate non puniri.* Itaq; quod hic dicitur, nunc usu revocatum & sublatum esse tradit Covarruvias referente Binio. Quanquam ipse Binius Concubinarium, non propter ipsum flagitium, sed tantùm ratione infamiæ irregularem hoc canone constitui ac declarari putat. Unde regula: *Si non castè, modò cautè.* Verùm rotunda sunt & aperta verba sine ulla exceptione. Fortè quemadmodum lupanaria Romæ concedunt, ad majora peccata evitanda, ita hoc loco Clericis concubinatus permittitur, vel saltem dignè non punitur, ne destituantur greges Latinorum suis pastoribus, neve matrimonium contrahant. *Siricius*, ait Rossetius, (n) & *Martinus relaxârunt hunc canonem* (de bigamia) *ut sinerent tales in minoribus ordinibus.* Ex malè intellecto loco ortus omnis error, *Episcopus, aut quisque Clericus sit unius uxoris vir.* An ergo Episcopus idem quod quisque Clericus? Simultanea hîc quoque intelligi conjugia non negat Staravolscius dicens: Statuitur, *ne quis duas simul, aut successivè uxores carnaliter cognoscens admittatur ad ordines sacros; nisi cum dispensatione Sedis Apostolicæ, similiter nec concubinarius infamis.* Ergo monogamia fuit permissa Clericis. Confer hîc can. 5. Ecclesiastico jure veteri ordinari potuisse conjugatos in Episcopos, Presbyteros, Diaconos quatuor

Polygamia. vid. can. 48.

l) Vid. Casal. p. 406. m. & seq. i. ubi satis obscurè loquitur. (m) in pseudepig. l. 3. c. 16. p. 612: (n) l. 1. c. 4. §. 13.

An. 102. priorum ætatum varia cùm testimonia, tum exempla probant: Confer Concilia Ancyr. Nicen. Gangr. atque etiam post ordinationem retinebantur. Hinc Episcoparum, Presbyterarum, Diaconissarum nomina. (o) Ecquo jure autem hoc canone ante baptismum aliquid conceditur, quod negatur post baptismum? (p)

Can. 18. al. 17. dist. 34. Si quis viduam. Ecquî vidua cum ejecta & meretrice eodem censu habetur? Nimirum judaizabant adhuc Apostoli.

Cler. negocia secularia.

§. 48.) Can. 20. al. 19. Ad hæc Staravolscius: *Si quis ex pietate miserabilem personam juvet, non peccat, sed meretur.* Panor. c. 1. Gemesius T. 2. variar. resolut. c. 13. n. 18. Eò tendit hoc præceptum, ne se Clerici negociorum molestiis, & vexationibus judiciorum objiciant. (q) Adde tu: scandalis apud vulgus. Vide Zonar. & Balsam. Hinc in Capitulari Gall. l. 1. c. 158. *ut nullus presbyter chartas scribat, aut conductor sui senioris existat.* Ita advocati esse non poterant, nisi pro se, vel sua Ecclesia, vel miserabilibus personis: neque negociatores, tutores & executores testamentorum. Fusè Libert. Gall. T. 1. p. 375. seq.

Eunuchi.

Can. 21. al. 20. dist. 33. Eunuchus. Ἐυνεχισμὸς alius voluntarius est, alius coactus; alius activus, alius passivus, sive à barbaris, sive à Dominis, sive à medicis ex morbo: activa exsectio ex indignatione, sive ex continentiæ studio profecta, sive per se, sive per alium repellit à clericatu juxta canones, quia tales αὐτόχειρες habiti, indigníque qui alios ad conflictum cum tentationibus & stimulis, imbelles ipsi hortarentur. Contra *Valesianos* agit hic canon II. seculo ortos: occasione loci Matth. 19. 12. vid. Bevereg. Ita can. 22. cui can. 23. conjunge. i. q. Nic. Conc. c. 1. etiam si zelo pietatis hoc fecerit, tamen est irregularis. Ergo sinister cœcus zelus non meretur, imò ne excusationem habet. Huc spectant, quæ monet Casalius p. 418. Adolescentuli, ut cariùs voces locent, se castrari permittunt. Hic abusus hodie maximè irrepsit in Ecclesia: ob quem dubio procul multa imminent à Deo flagella. Vide Inchofer Jesuitam. At ubínam fundamentum habet cœlibatus, Monastica vita, & sexcenta hujusmodi? Annon vitæ suæ insidias struunt cœlibes Sodomitæ & incontinentes? Num verò talis homicidii exemplum Apostolorum ævo accidisse quis dixerit? Eodem sensu can. 24. de Laicis agit. Adi Hospin. de Mon. p. 22. b.

Can. 25. duo sunt apud Carranz. Starav. & Crabbium; unus autem in veteri Lat. canon. vid. d. 81. c. presbyter. & c. si quis. &c. quidam. Tolet. Conc. IV. c. 42. Annon verò multa peccata duplici pœna puniuntur, utpote depositione & segregatione? Laici ita peccantes quare magis, quàm Clerici communione privandi sint, non video, quandoquidem Ecclesiæ satisfaciendum. Quot ergo Clerici erunt abjiciendi?

§. 49.)

o) *Consulè Hornb. summa cont. p. 919.* (p) *vid. Hornb. l. c. p. 920. & 922. adde Arnd. Ant. l. Clericus à §. 279.* (q) *Rousset. l. 4. c. 5. §. 10.*

§. 49.) Can. 26. apud Carr. Starav. & Crabbum est can. 27. in veteri verò Lat. 25. (r) Ergo in ipso Clericatu cœlibatum deponere licuit. At ordines isti post Apostolos inducti, nec illorum in S. L. ulla fit mentio. Non quòd Apostolorum ævo non essent, qui legerent, aut recitarent quidpiam in S. cœtu, aut quid aliud canerent. Verùm hæc ad S. ordines pertinuisse nunquam ostendent. Cœterò ante ordinationem Presbyteros, Diaconos & Hypodiaconos copulare nuptias & ordinari potuisse: post ordinationem verò solis Cantoribus & Lectoribus indultum Balsamo & Zonaras testantur. Solos Episcopos à conjugio Græci excipiunt hodie. Non exclusos à nuptiis presbyteros Grat. d. 28. c. si quis. ex Conc. Gang. probat. Sic Ancyr. Conc. c. 10. permittit Diaconis protestantibus transire ad nuptias. Et Hier. lib. contra Vigilantium asseverat, consuetudinem fuisse ut Diaconi priusquam ordinarentur, ducerent uxores, quò ita conjugati postea à diaconatu ad superiores ordines promoveri possent. An ergo tum Apostolorum canones receptos fuisse judicabis? Confer hîc can. 5. ita can. 51. hæresis est nuptias contrahendas Sacerdotibus prohibere tanquam rem profanam, immundam & ministerio indignam. Et Constit. l. 2. c. 2. item l. 6. c. 27. disertè negatur, legitimum concubitum hominis naturam contaminare, vel Spiritum S. auferre. (s) Non malè de Dom. (t) monet, canonem hunc desumtum ex chalced. Concilii can. 14. qui habetur etiam d. 32. c. 15. quoniam in quibusdam proyinc. An. 102. *Cœlib. Cleric.*

Can. 27. al. 28. Cur verò disertas leges Apostoli in ea peccata tulissent, quorum nulla erant, nulla probabiliter metui in eo rerum statu poterant exempla. Prolixè hic canon hodie infringitur ab iis qui vi cogere volunt ad religionem (u) item ab iis, qui judicia forensia, si non ipsi, tamen per alios exercent, ac pœnas varias & graves infligunt.

§. 50.) Can. 29. al. est. 28. al. 30. vid. Chalced. Conc. can. 2. Ejusmodi decreta contra Simoniam extant quamplurima. uti c. 1. q. 1. (x) At hanc ipsissimam negociationem strenuissimè præ cœteris & avidissimè exercet Rom. Papa: imò nulla alia ratione sémet intrudit. Cuique notum Reges & Principes maximâ auri massâ à Cardinalibus vota pro Papa eligendo emere. Hinc Bernhard. consid. l. 4. *Quem dabis mihi de tota maxima urbe, qui te in Papam receperit sine pretio, seu spe pretii non interveniente &c.* Eodem canonem seq. 30. applicabis, quandoquidem Regum & Principum artibus Papæ fiunt, ut de reliquis nihil dicamus. De Vigilio vide Liberati Breviarium c. 22. Elector Imperatoris accipiens pro suffragio pecuniam, amittit suffragium. (y) Hæc verò ratio in Ecclesiasticis si valeret, Papam non haberemus, & vix Episcopum unum & alterum. Ergo de Paparum successione & vocatione non *Simonia.*

r) *vid. Iustell. T. 2. p. 1416. a.* (s) *vid. Casal. c. 91. p. 368. Arnd. Ant. I. Clerus: à §. 254.* [t] *l. 2. c. 10. §. 6.* [u] *vid. Arnd. l. haret. à §. 9.* [x] *vid. Marcam l. 8. c. 13. §. 4. 5.* [y] *Rhmelin. in Anr. Bulla p. 75.*

An. 102. *Electio Clericorum.*

est quòd glorientur. Suffragiis olim, nec solius Cleri sed & plebis agebatur: quia ad totam Ecclesiam spectabat negocium. Ita rectè quatuor gradus in electione observant. 1. Plebis petitionem. 2. Cleri cum plebe electionem. 3. Episcopi judicium, an dignus sit. 4. Imperantis Magistratûs confirmationem vel consensum: à quo interdum etiam fiebat electio, quæ sic comparata, ut Episcopo remittatur probandus: & clero plebíque sistatur. Non ergo satis dicit Perronius (z) *Plebs non eligebat Episcopos, illi enim non nisi erat permissum dicere, quid reprehendant in electo.* Neque meliùs paulò pòst ait, *Episcopos Orientales confirmationem à Metropolitano suo: Metropolitanum* autem à Papa R. *obtinere debuisse: Patriarchas à Synodis creatos, Romam confessionem suam misisse.* Ita scil. somniat, nihil probat. Misit sanè etiam aliis Episcopus novus Romæ electus suam confessionem, num ergo ab illis confirmabatur vel dependebat? Vel si velis, eatenus ab aliis confirmabatur, quatenus eum ob editam orthodoxam confessionem in communionem suscipiebant. Hodie omnia à Papæ unius, ejúsque Delegatorum nutu, nec sine redemtione, omnia pendent. Sed quinam isti seculares principes tempore Apostolorum, contra quos hic canon sancitur? Neque tamen soli Petro hîc omnia deferuntur, unde Apostolorum Canones vocantur. Ergo non solus Papa Rom. regnat & dispensat: hinc æquali jure usi Apostoli, quam ob causam dicunt can. 27. καθαιρεῖσθαι προστάσσομεν: i. q. hîc καθαιρείσθω καὶ ἀφορίζεσθω. vid. 16. q. 7. c. si quis Episc. At nos ab electionibus, à Conciliis, & ejusmodi judiciis excluſos fuisse Laicos negamus: aliud insuper directivum esse judicium, aliud coactivum, seu Jurisdictionem aliam internam, qualis in Ecclesia, aliam externam, sicut in politia pronunciamus. De hoc Marca ipse Archiep. (a) *Jus novum* (ecquid ergo vetus?) *à canonibus Gallicanis collatum Regibus; nempe ut eorum voluntas, assensus & approbatio requireretur ad electionem Episcopi, quæquidem indulgentia non omnino abhorrebat à veterum regularum sensu, si discrimen observetur inter potentiam & præsidium &c.* Frustra Canonistæ Rousselius (b) & Rufus (c) Laicos electioni se non immiscere debere ex hoc canone contendunt, quandoquidem ipse hic canon primitivæ Ecclesiæ praxi, de qua in Apostolorum actis, contradicit, adeoque fidem suam prodit. Videsis M. Ant. de Dom. l. 3. c. 3. & l. 6. c. 7. §. 33. inpr. §. 39. Esto verò sanè canon Apostolicus, Magistratum tamen ab electione non repellit, quò minus isti etiam concurrant: unde Episcopus seu Presbyter ab extraneis etiam bonum testimonium habere debet: 1. Tim. 3. 7. Etsi Cornelius (d) de plebis quoque suffragio electus, quur Princeps plebis excluderetur? Sola itaque & inusitata laica potestas, sub qua malæ latent artes, prohibetur. Neque recentiorum & jam corruptorum seculorum, sed primorum & puriorum historiam attendimus: quanquam

(z) *in posth. p. 125.* (a) *de Concordia Sacerd. & Imp. l. 8. c. 9. §. 3.* (b) *l. 2. c. 5. §. 12.* (c) *contra Car. Molinæ. p. 155. & 492.* (d) *apud Cypr. l. 4. c. 2.*

quam & pro noſtra parte exempla minimè deſunt. Haut prætereunda quæ Perronius (e) nobis promit: *Nonniſi authoritas Papæ & Epiſcopalis dignitas juris ſunt divini: inſtitutio autem Patriarcharum, Metropolitanorum & Archiepiſc. non eſt juris divini, quia inſtituti à Conciliis, ab Eccleſia, ſicut & Cardinales.* à quibus ergo hi eligendi? At ubi Epiſcoporum inſtitutio in jure divino? ὦ ἐμὲ πέτρε. Atqui apertum eſt & manifeſtum, hos Canones neque à Petro, neque ab Apoſtolis cæteris editos. Sanè collectio eſt poſteriorum temporum, non ab uno, neque ex uno facta, vid. Bevereg. in canonem Apoſt. 35. Simile canone 82. videbis. noſter Oneſimus. & can. 85. ubi Clemens de ſe loquitur. An. 102.

§. 51.) Can. 31. Carranzæ, Starav. & veteri Latinæ eſt 32. aliis 30. Et Clerici & Laici proprio Epiſcopo debent ſubjici.

Can. 32. Nic. Conc. can. 5. & Antioch. can. 5. 6. & 13. ubi tamen hujus Apoſtolici decreti nulla fit mentio. Hac lege æquè Papa Rom. tenebatur, atque cæteri Epiſcopi. Hinc Concilium Afric. cui B. interfuit Auguſtinus, in Epiſt. Synodica ad Cœleſtinum P. *Impendiò deprecamur, ut deinceps ad veſtras aures hinc venientes non facilius admittatis, nec à nobis excommunicatos ultrà velitis excipere &c.* Ideo cùm Marcion à Papa ad communionem recipi cuperet, reſponſum tulit à Romanis: *Non poſſumus iſthoc facere ſine licentia Patris tui.* Sic ex can. 43. liquet, Romanum non minùs Metropolitanum fuiſſe, certos limites præſcriptos habentem, adeóque appellationes ad Rom. Sedem permiſſas non fuiſſe. *Appellationes.*

Can. 33. vid. Antioch. Conc. c. 7. Ergo ut diœceſis, ſic & poteſtas Eccleſ. diviſa eſt: quam Rouſſelius l. 8. c. 2. haut rectè *imperium* & *majeſtatem* vocat, cùm nonniſi miniſterium ſit. Immeritò ergo Papam *Principem Eccleſiæ* appellat, qui ſuperiorem non habeat: §. 1. Neque enim ad unum Papam formatæ ſunt datæ. Nec juvat illos, quòd ituri ad Imperatorem tales literas interdum à Synodis Provincialibus ad Epiſcopum Rom. acceperint, ab eóque ad Imperatorem, ut dicit §. 10. quoniam de aliis quoque hoc idem referri poteſt: ſicut non ad ſolius Romani, ſed ad aliorum quoque Epiſcoporum orthodoxiam provocatum. Alia inſuper cum Roma ratio, quia ibi Imperator ſedit; ac eo ipſo apparet, harum literarum uſum juris divini non eſſe. Non tantùm verò συστατικὰς ſeu commendatitias peregrinaturis datas, ſed ἀπολυτικὰς quoque ſive dimiſſorias à proprio Epiſcopo, rectè monet Balſamon; illæ de pietate & religione teſtabantur, hæ aditum ipſi faciebant, ut poſſet ſacris operari in aliena terra. Confer Conc. Eliber. c. 24. de quo apud Grat. d. 98. c. omnes. Et Conc. Wormat. c. 62. & Juſtell. T. 1. p. 93. b. *Commendat. & dimiſſoriæ literæ.*

§. 52.) Can. 34. Duo hîc Papæ poteſtatem infringunt. 1. Ubi unicuique

e) *in poſth. p. 223.*

An. 102. cuique genti, nationi seu populo datur primas seu Archiepiscopus. Ergo non ab Apostolis unum Caput omnium gentium seu primas institutus.

Monarchia Eccl. 2. Omnis dominatus primati adimitur, dum sancit, illum nihil absque cæterorum Episcoporum consilio & consensu agere debere. vid. Zonaram & Balsam. Ordinem certum dignitatum fuisse non negamus, at non Apostolorum tempore, quia nullum in veris ac indubitatis Apostolorum monumentis apparet vestigium, unde Nicena Synodus hæc jura ad CONSUETUDINEM refert, & nulla Apostolicæ authoritis, vel legis mentione facta, constituit, τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, antiqui mores obtineant. Neque hîc ordo Monarchiæ erat institutio, sed tantùm εὐταξίας quædam inter plurimos eiusdem muneris. Nec enim Archiepiscopus seu Metropolita imperium habebat in reliquos Episcopos; nec ex se, aut suo tantùm ingenio & lubitu quicquam poterat majoris momenti: sed de communi Episcoporum suorum consilio. Et quidem hoc canone non definitur is primus, unde apparet, liberæ electionis fuisse. Licet ergo ordo certus dignitatum fuerit, tamen Monarchia neutiquam instituta: vid. Conc. Ant. c. 8. al. 9. quare 1. ad politicam rationem hæc instituta via ibi docetur. 2. honore quidem cæteris præiit, at nihil amplius præter cæteros Episcopos agere debuit. 3. unusquisque Episcopus suæ parochiæ potestatem habuit. 4. Metropolitanus talis nonnisi antistes fuit, qui sine cæterorum consilio nihil agere debuit. In hoc canone ὁ πεῶτος, primus, nullus alius est, quàm promotione antiquissimus, Senior inter presbyteros loci cujusque; unde & τὰ πεωτεῖα obtinuit. Ex toto hoc canone apparet hanc præsidentiam, seu πεωτοκαθεδρίαν novi quid esse & antè inusitati, non ergo ab Apostolis institutum: item non affixum fuisse eundem hunc honorem uni Sedi, sed ætate & promotione primo tributus, unde εἰδέναι χρὴ, Nôsse oportet &c. Confer Beveregium. Cujuscunque valoris esse concedantur Apostolici hi canones, hîc tamen, ubi de politia Ecclesiæ agitur, sacerdotes simpliciter Episcopis & Archiepiscopis, sine omni ulteriori appellatione subjiciuntur atque ad illos ablegantur, nulla Papæ singulari mentione facta, ubi tamen ratio & locus maximè id postulâsset. Nec verò prætereundum Archiepiscoporum terminum in hoc ipso canone non occurrere, sed primum (Episcopum) quo quid aliud, quàm ordo aliquis indigitatur. (*f*) Insulsus hîc, ut vulgò est, Rousselius (*g*) *quia primas primati legem imponere non poterat, ergo uno supremo, scil. Papa, opus fuit &c. qui tum diffinire, tum corrigere in alterius provincia posset:* at nihil tale in Christi institutione, in Apostolorum praxi nihil, neque in Conciliorum statutis, sed omnium consensus in Generali Concilio requirebatur, potissimùm verò Imperatorum: in provinciali tum Episcopi cujusque tum cujusque, Metropolitani (vid. can. 37. & 74.) Unde

f) Oppositum statuit Rufus contra Car. Molina. part. 2. p. 24. seq. confer de Dom. l. 3. c. 2. §. 3. Alsted. de membr. Eccl. c. 1. §. 15. (*g*) *l. 3. c. 2. §. 4.*

Unde in Concilio Constantinop. ex sententia Nectarii & Theophili Alexand. totiúsque Synodi decernitur, Episcopum dejici non posse, præterquam à Synodo Episcoporum provinciæ, ut *Apostolici* canones constituerunt. (*h*) Ita in tertia, quæ Anacleto falsò tribuitur, Epistola: *Episcoporum ordo unus est, licet sint Primates illi, qui primas civitates tenent, qui & in quibusdam locis Patriarchæ à nonnullis vocantur &c. non omnes primates, vel Patriarchæ esse possunt, sed illæ urbes, quæ priscis temporibus primatum tenuere &c. Reliquæ metropoles, Archiepiscoporum, aut metropolitanorum &c. quia hæc eadem & leges seculi in suis continent Principibus* &c. Utut verò adversarii, vi Sardicensis Concilii, ex Socrate & Sozom. per γνώμην non tantùm suffragium, sed & authoritatem rerum Eccles. seu τὸ κῦρος Papæ Rom. tribuant, tamen quoque sententia Metropolitani, & collectio suffragiorum omnium Episcoporum γνώμης termino redditur, sícque ex duabus auctoritatibus, ut loquitur Marca (*i*) una integra solidáque totius Synodi sententia consurgit: adducto hoc canone, ut & can. 39. Laod. item can. 4. & 6. Niceno. (*k*) An. 102.

§. 53.) Non tantùm Episcopi extra suam diœcesin ordinare non poterant, sed ne Primates quidem in suorum Episcoporum diœcesi præter eorum sententiam, ut Balsamon interpretatur ex Conc. Antioch. c. 13. & 22. & c. 16. canon. Apost. Hinc intra suburbicar. civitatum limites constringebatur Romanus: ut fusè de Dom. l. 4. c. 2. à §. 12. ostendit: confer Nic. Conc. c. 6. item Ephes. & Ancyr. παροικία est membrum particulare & regionale universæ civitatis Ecclesiæ. Ἐκκλησίαι sunt majores Ecclesiastici conventus: aliàs etiam παροικίαι & διοικήσεις sæpe synonyma sunt. In Africa Ecclesia & propriè sumebatur de Matrice & principali Ecclesia. In occidente parœcia pars Ecclesiæ civitatis. Διοίκησις ex multis constabat parœciis, & plures provincias Metropolitanas & Ecclesiasticas complectebatur i. Ἐπαρχίας. Ἐπαρχία est provincia, plures παροικίας cum sui territoriis s. ἐνορίαις continens Sedes Episcopales. Infimis Lat. & Gr. temporibus dicta fuit διοίκησις, quæ olim erat παροικία. (*l*) *Parochiæ diœcesis &c.*

Can. 36. χειροτονίαν aliqui pro electione, alii pro ordinatione, alii pro utroque hoc loco accipiendam contendunt. Quid ergo promeruit Clemens, Petro inobediens, ac Lino & Cleto provinciam demandatam relinquens?

Can. 37. At quomodo de Conciliis statuunt Apostoli, si ante Constantini tempora Concilia congregari non potuerint? Quidquid verò sit, nulla prærogativa Papæ hîc datur, ita ut fraus sit & supposita Epistola Julii ad Episcopos Orient. c. 2. q. 6. c. 30. & aliorum similes de suis privilegiis. Ideo verò bina decreta Concilia, ut inter se invicem dogmata pietatis explorarent, & emergentes Ecclesiasticas contentiones amoverent. Confer Conc Nic. c. 5. Antioch. c. 20. alia; ubi tamen discrimen reperitur quod ad tempus celebrationis, de *Duo in anno Concilia.*

h) Marca l. 3. c. 2. §. 2. [i] l. 5. c. 12. § 7. [k] confer Blondel. de Episc. p. 96. seq. [l] vid. Arnd. Ant. l. Episcopi. à §. 95.

An. 102. quo Marca l. 6. c. 13. §. 7. Dallæ. l. all. p. 662. Quî igitur ab Apostolica constitutione discessum ? Verùm accommodari temporibus Apostolorum hoc decretum potuisse quisquam somniet ? Et tamen nulla Episcopi Rom. intervenit authoritas. Concilium verò Tolet. III. can. 18. statuit, ut si propter longitudinem itineris non possunt in anno bis Concilia provincialia nim. celebrari, saltem semel celebrentur, Tridentinum autem Concilium quolibet triennio; pessimo profectò exemplo, ob vitia & certamina crescentia: & pejori adhuc, quòd usum Conciliorum s. Synodorum non perpendentes, ipsis Apostolorum canonibus & statutis, ut putant, contradicere hac ratione non veriti. Bellè verò nonnisi Episcoporum congregandorum hîc fit mentio, cùm contrà Apostolorum praxis aliud longè doceat: de qua in Concilio Constantiensi, Basil. inpr. apud Æn. Silvium hist. Conc. Const. l. 1. nî sub Episcoporum nomine cœteros quoque subintelligas, quod æquum sanè, quia iidem tum Presbyteri qui Episcopi.

vid. can. 40. §. 45.) Can. 38. al. 39. al. 37. confer can. 76: Conferenda reperiuntur bona Eccles. 1. ad Epifcopi sustentationem. 2. ad cleri alimoniam. 3. ad pauperum levamen & in patrimonia non habentes, in exules & captivos. 4. ad Ecclesiæ reparationem & scholas. Igitur non distribuenda propinquis, at in alios bene merentes & dignos. Originarii tamen locorum exteris præferendi. Vise Arnd. Ant. p. 227. seq. de Dom. l. 9. c. 10. §. 5. Hammond. de Episc. differt. 3. c. 7. §. 1. & ab 8.

Can. 39. conf. Conc. Laod. c. 57. Ita hîc can. seqq. varios ordinum gradus & dignitates jam Apostolorum seculo obtinuisse (*m*) objiciunt, inpr. distinctionem inter Presbyterum & Episcopum. At nos clara, certa, authentica sectamur. Essentiale discrimen inter Episcopum & Presbyterum esse negamus, neque jure divino, tum quod ad ordinis potestatem, tum quod ad jurisdictionem unus altero major, multò minus tanquam Reges & Principes sunt Episcopi ratione Presbyterorum. (*n*)

vid. can. 38. Can. 40. ita editio Tigur. ut & Hervet. Hunc Carranza & Starav. cum præced. conjungunt. vid. c. 12. q. 1. c. sint manif. item de Dom. l. 9. c. 12. §. 4. Itaque bona propria à publicis secernenda. *Interdictus ergo Episcopus*, ait Rousfel. l. 5. c. 1. §. 12. *ex reditibus Eccles. augere privatas opes, ac suis cognatis & parentibus relinquere quæ Dei sunt.* (*o*) Unde si nihil ante episcopatum proprii habebat, relinquere Ecclesiæ debuit: sin habebat, æqualem portionem tum Ecclesia, tum hæredes accipiebant: quòd si inventarium suorum bonorum ipse non fecisset, quo discernerentur ab Ecclesiasticis propria, favor erat Ecclesiæ &c. vid. Balsam. Confer can. 103. Cod. Eccl. Univ. item Conc. Agath. c. 48. Greg. M. l. 9. ep. 14. Capit. Caroli M. l. 1. c. 156. Novell. Justin. Imp. 131. cap. 13. & tit. de bonis Cler. Cod. Theod.

Unde

m) *Rufus* p. 178. [*n*] *fusè Altsted. de membr. Eccl. milit. c. 2. à §. 12. inpr. §. 16. item Arnd. l. Episc. à §. 114.* [*o*] *vid. Arnd. l. bona Eccl. à §. 29.*

Unde liquet, an proprii quid Episcopus, seu Clericus habere potuerit: pro- An. 102.
inde isdem Rousset. §. 4. *Non ergo damnandi sunt*, inquit, *Sacerdotes, qui possident divitias seu patrimoniales, seu Ecclesiasticas.* Communis olim Clericorum erat vita, de qua Aug. can. certè ego sum. 12. q. 1. sicut verò postea illa, ita & communia bona defecerunt, propriáque sunt facta, quæ acquisiverunt. (p) Quo ergo jure paupertatis votum tantopere commendant omnium dictissimi? *Hoc decreto*, ait iterum Rousset. §. 16. *à Clemente etiam Constit. l. 2. c. 35. repetito, quia fortasse abutebantur Episcopi, aut nimiâ talium curâ avocabantur, proinde Concil. Chalced. can. 16. Oeconomum Clericum constituit, sed eligendum ab Episcopo, aut eo negligente, à Metropolit. &c. Deinde caperunt Imperatores œconomum dare, usque ad Isaaci Comneni imperium, qui rerum Eccles. procurationem Ecclesiæ restituit.* (q) Sed de his aliàs. De eod. de Dom. l. 9. c. 6. ubi §. 11. seq. docet, dominium bonorum Eccl. esse penes Ecclesiam, ita ut Principibus suum dominium reservetur: §. 14. sed Papæ negatur: §. 15. Malè tamen à §. 21. administrationem illorum præcipuam penes Episcopos esse dicit: quandoquidem Apostolorum tempore nulli tales, quos ille vult, fuerunt Episcopi. Ego omnino politicos bonorum Eccles. œconomos & administratores adhibendos censeo, vi loci Act. 6. 2. quia non hujus rei gratiâ Ecclesiastici à Domino vocati, neque in hunc finem præbendas, & quidem tantas sæpe, accipiunt; indignúmque ac offensione plenum, si secularium curarum mole præpediti, Verbi prædicationem, & quæ illi adhærent, intermittant. Ita ergo non modò Episcopos, sed divites Prælatos, ac patrimonia lauta Ecclesiæ habuerunt Apostolicæ, de quibus liberè disponere poterant? Quòd si itaque nullus Episcopus, multò minus Papa cognatis & amicis suis publica Ecclesiæ bona, & mundi peccata elargiri debet ad rationis & æquitatis gyrum revocandus erit. At quis Dictatori & potestatis plenitudinem habenti dixerit impunè, *Tu quid facis?* Quare Ecclesiæ thesauros & sudores, spem & patrimonium miserorum in tuos profundis, eósque Principes & Dominos ex vilibus reddis? Haut aberrant à vero, qui credunt, ideo cœlibatum obtrusum Clericis, ne bona Eccles. in proximos diffunderentur: at hîc medelam adhibet canon, scil. ut Episcopus uxori, liberis, cognatis & famulis ex proprio suo distribuat & in hæreditatem relinquat; bona autem Ecclesiastica Ecclesiæ &c.

Can. 41. i. q. c. 12. q. 1. c. *Præcipimus*, imò totam quæstionem examina. itaque ut spiritualium, sic & temporalium rerum cura & administratio penes Episcopum erat, & ita quidem, ut tum sibi atque suis prospicere, tum pauperes atque peregrinos fratres alere debuerit. At quis hodie bonorum talium usus in papatu? Quî ergo illorum abalienationem Protestantibus exprobrant? Quanquam omnes purgare nolim. Confer can. 59. item

p) *Libert. Gall. T. 1. p. 366. confer de Dom. l. 9. c. 6. §. 13.* (q) *vid. Arnd. l. 6. à p. 71.*

An.102. Rouſſel. l. 5. c. 1. §. 21. de Diaconis diſpenſatoribus Zepper. polit. Eccl. l. 2. c. 1. Hoſpin. de Templ. p. 477.

§. 55.) Can. 42. 1. q. diſt. 35. Epiſcopus aut Presbyter. Ita Can. 43. de iiſdem minorum ordinum vitiis. Quis autem credat tot ordines tunc extitiſſe, taliaque inter illos graſſata fuiſſe? vid. cap. 41. & 50. Synod. Trull. & Conc. Elib. cap. 79. Quid verò hiſce uſitatius apud Clerum Rom. Quin Cappucini etiam, & alii auſteriores Monachi aleâ & taxillis certare ſolent inter ſe pro certo numero Pater noſter & Ave Maria recitandorum ab eo, qui ſuccubuerit. Alibi vide de vita & moribus Clericorum.

Can. 44 vid. d. 47. Epiſcopus aut Presb. vid. Can. 10. in Trullo. Aſt quæ major uſura, quàm Papalis illa, quam in collatione præbendarum, dignitatum, & taxa ſua pœnitentiaria exercet?

Can. 46. de illegitimo hæreticorum baptiſmo, ita Can. 47. contra rebaptizationem in verè baptizatis. Quare ergo hæc Apoſtolorum deciſio non cohibuit à diſputationibus Cyprianum & omnes Eccleſias Africanas? Ea ſi vera ſit, neceſſe eſt omnem, jam à vetuſtiſſimis temporibus, Eccleſiam in graviſſimo errore verſari, præſertim Romanam, quæ hæreticorum baptiſmum recipit, quia inde à Stephano P. duce, ab anno 254. aut circiter, ad hæc usque tempora illum valere ſenſit. Ita Nicena Synodus Can. 19. ſolos ex omnibus hæreticis Paulinianiſtas rebaptizandos pronunciavit. Utut autem Canonem hunc explicent, nihil tamen obtinent, quia generaliter loquitur: niſi quòd Can 49. & 50. Valentin. & Manichæorum errores tangit, qui tamen ſeculo Apoſtolico poſteriores. Fusè de rebaptizatione Annibal Fabrotus apud Juſtell. T. 2. p. 1401. b. confer. d. 32. c. præter. §. ſciendum.

§. 56.) Can. 48. de conſecr. d. 4. Si quis Presbyter. Ut nuper de Clericorum ſecundis nuptiis, ſeu de bigamia ſimultanea, ac illegitimo divortio actum, ita non minus hoc loco de ſimilibus Laicorum peccatis tractatur. De hoc Seldenus (r) *convenit ferè cum Can. 5. utpote qui non divortium ſimpliciter reſpicit, ſed hæreſin illam primi ſeculi notiſſimam, quæ nuptias damnavit. Omnem itaque ſcrupulum de jure divino circa matrimonium, etiam Eccleſiaſticorum, tollere vult. Præſens autem Canon de Laicorum divortio ἀναιτίως, ἀλόγως, μὴ κατὰ νόμος facto agit.* Confer Conc. Gangr. Can. 14. inpr. Chemnit. Conc. Trid. p. 497. b. vid. Can. 17.

Can. 49. In nomine Trinitatis baptiſmum adminiſtrandum. Ita Can. 50. non unam, ſed trinam merſionem dandam in baptiſmo: vide de conſecr. d. 50. c. ſi quis. Diverſa autem trina immerſio à Trinitatis commemoratione, unde una immerſio eſſentiam baptiſmi non tollit, licet rectiſſimè trina urgeatur & obſervetur. Ecquomodo ergo una merſio ſufficit Latinis, ſi hic canon Apoſtolos auctores habeat? Adiſis Cham. T. 4. l. 5. c. 2. §. 7. 8. item Dallæ. de cultu Lat. l. 1. c. 15. p. 80. & in pſeudep. l. 3. c. 17. p. 626. Τείᾳ βαπτίσματι

r) De uxore Ebr. p. 600.

βάπτισματα hoc loco i. q. τρεῖς καταδύσεις, juxta Zonaram, Balſ. & Ariſtinum An. 102.
h. e. tres immerſiones ſeu intinctiones: apud nos ῥαντισμοὶ, aſperſiones ſeu affuſiones. Vide Zimmer. in Tertull. §. 88. f.

Atque hunc Canonem de trina immerſione Spondanus (s) poſtremum inter legitimos Apoſtolorum Canones, exemplo Dionyſii Exigui facit. Quo verò loco etiam præcedentes iſti cenſendi hactenus percepimus. Hinc ergo fit, ut ſequentium Canonum valorem facilè ſe eludere putent, qui tamen cum præcedentibus ejuſdem omnino monetæ. Certè 85. Canones habent Græci, totidémque Gentiani verſio: at 50. Dion. Exiguus. Non malè ex Canone 50. conjiciunt, hos Canones ſeriùs conſcriptos ex Soz. lib. 6. c. 26. quia ſerius vixerint, qui unam nonniſi merſionem urſerint. Ad quæ Beveregius Pf. ad lect. in Pandectas col. 4. ita reſpondet, ut dicat tamen hunc Canonem pridem conſtitutum fuiſſe: Jam ante Eunomium, alios extitiſſe hæreticos SS. Trinitatem, adeóque trinam merſionem negantes, ſed ſaltem in mortem Chriſti baptizandos dictitantes.

§. 57.) Can. 51. apud Hervet. eſt 50. Nimirum propter varios hæreticos aliud docentes data hæc lex, quibus clerici Romanenſes accenſendi, utut enim prætendant, ſe non abominari conjugium, carnes &c. revera tamen hoc faciunt, idq; contra Dei permiſſionem & præceptum; neque Eccleſia infringendi legem Dei poteſtatem habet: confer Rom. 14. 1. Cor. 8. Col. 2. Idem de carnibus & vino in feſtis diebus Canone 53. Injungitur ergo, ut nonniſi propter ἄσκησιν à carne & vino abſtineant. Jejunium igitur, quod conſiſtit in abſtinentia à certis cibis, non propter legem in conſcientia obligantem, ſed propter exercitationem permittitur potiùs, quàm præcipitur.

Can. 52. Canon de admittendis ad pœnitentiam lapſis ante Cyprianum ſancitus eſſe non potuit, cùm alius eſſet Eccleſiæ antiquioris uſus, & illa demum tempeſtate admittendos eſſe lapſos decretum ſit. (t) Manus autem pœnitenti lapſo impoſitas ex Cypr. l. 3. Epiſt. 14. ſeq. liquet. Triplex autem talis fuit χειροθεσία. 1. Ante pœnitentiam inchoatam, quâ tradebatur pœnitentia, ſive quâ pœnitentes ab excommunicatis ſegregabantur, aut vinculo Satanæ ita ſolvebantur, ut per pœnitentiam ſecuturam ſpem gratiæ acciperent. 2. Dabatur ipsâ pœnitentiâ durante. 3. Poſt pœnitentiam: fusè de his & eleganter ex Albaſpinæo Arnd. l. Manus impoſ. à §. 36.

Can. 54. vid. d. 44. c. non oportet: &c. Clerici. At hodie Romæ multò liberius eſt Clericis lupanaria ingredi, quàm olim ipſis licebat in cauponis comeſſari. Non igitur poſſe Clericos vini mercaturam facere, vel lavacrum conducere, vel aliam turpem mercaturam exercere, Balſamon docet.

Can. 58. Quot ergo, bone Deus! Deponendi forent Epiſcopi?

Can. 60. De hæreticorum libris hîc ſermo, qui ſub mentitis Apoſtolorum & diſcipulorum nominibus Evangelia, acta, itineraria, liturgias, & alia

s) §. 7. (t) Dalla de pſeud. l. 3. c. 12.

An. 102. ejusdem farinæ opuscula ediderunt: atqui talia nondum ipsis Apostolorum temporibus nata. Malè igitur Binius hunc Canonem cum l. 1. Constit. c. 6. comparat, quia ibi paganorum seu Gentilium libri, non hæreticorum prohibentur. An verò nullos hæreticorum libros à Pontificiis hodie prælegi existimabis?

§. 58.) Can. 63. confer Conc. II. Aurel. c. 19. 20. item Hornbek. summa contr. pag. 928. f. & 930. i. Atque ita defenderunt se Christiani contra Gentiles, se humanum sanguinem multò minùs comedere: vid. Balsam item Bevereg. At sanè Judaizant hæc, ac cum doctrina Apostolorum de cæremonialium abrogatione, & libertate Evangelica pugnant; unde pessimè hîc pro argumento lex allegatur. Apostoli quidem Act. 15. ob charitatem in casu scandali infirmiorum fecerunt decretum de sanguine, suffocato, & idolothytis. Hanc verò legem universalem seu perpetuam non fuisse 1. Cor. 10. videbis. Ita eandem ob rationem admisit, & non admisit circumcisionem. Ergo novus cultus, seu præceptum conscientiam obligans non fuit, sed ut libera observatione conscientiæ infirmorum consuleretur, ac lentè hæc lex sepeliretur. Malè ergo hîc præceptum seu decretum fit perpetuum.

Can. 64. vid. Can. IV. Conc. in Trullo. Hîc & alibi frequenter Clericorum & Laicorum mentio fit, ut & in cæteris Pseudo-Clementis scriptis: unde Rufus (*u*) hanc distinctionem, ejúsque antiquitatem probare conatur. At nos aliter longè: scil. hoc ipso talium scriptorum καινότητα καὶ ἀπάτην agnoscimus. Porrò orare cum Judæis i. q. Can. 45. orare cum hæreticis: id est, illos tanquam execrabiles non abhorrere, sed eis familiariter uti, communicare, & in hæretici preces mitius affectum esse, uti Balsamon explicat: Conf. Can. 70. & 71. vid. Rousset. l. 8. c. 1. §. 7. f.

Can. 65. Quare verò homicidæ mortis pœna non indicitur? Quare Clericum nonnisi manebat depositio?

§. 59.) Can. 66. al. 65. al. 64. confer Can. 69. & Constit. Apost. l. 5. c. 12. & l. 7. c. 24. Hic Canon ut & 85. seu postremus, valde suspectus est Spondano §. 7. ex Baronii §. 15. & Bellarm. de Pont. R. l. 2. c. 27. Possevino appar. in voce Clemens; Petavio notis in Epihp. pag. 359. & Binio. Collectori item Concil. T. 1. pag. 49. edit. Paris. Nec gratis. Tempore Augustini acris erat contentio de jejunio Sabbathi, Romanis prætendentibus traditionem Petri, hisce Canonibus contrariam, quòd Sabbatho esset jejunandum: Asiaticis verò opponentibus aliorum Apostolorum traditionem. Ignat. Epist. ad Philipp. *quicunque dominicam aut Sabbathum jejunaverit, præter unum Sabbathum Paschæ, ipse est Christi interfector.* Non die Dominico jejunandum volunt, quia dies lætitiæ: Beda hist. Eccl. l. 3. c. 23. neque Sabbatho, ne cum Judæis hoc pacto facere videantur. (*x*) *Sabbathicum illud*, inquit Arnd. pag. 534. priori-

u) l. al. p. 485. (*x*) Hornb. l. 8. p. 923. inpr. Bevereg. in hunc can.

prioribus tribus seculis Christi non occurrit. Demum in Hispania anno quinto An. 102.
seculi IV. cœpit, & eodem seculo exeunte Romæ atque in Occidente nonnullis locis Sabbathum jejunatum fuit: vid. conc. Elib. can. 26. item Aug. Ep 86. ad Casulanum. Idem interminabilem vocat concertationem, præcepto Domini aut Apostolorum non definitam, quibus diebus jejunare oporteat: ideo liberam rem nominat. Hic Apostolorum canon observabatur Mediolani, non item Romæ, ut Ambr. ser. de Enoch & Elia docet; ideo Aug. Ep. 18. ad Bonifacium affirmat, se jejunare diebus Sabbathi, si Romæ sit, non item si Mediolani degat. Ita ergo libertate sua usa fuit Ecclesia Mediol. neque enim obstringi se ad Romanorum ritus Ambrosius existimavit. Idem sensit conc. in Trullo can. 55. qui canon spurius est Romanensibus. Sic Orig. in Levit. liberum esse jejunium omni tempore dicit, & Hier. ad Lucinium Paulum, & cum eo credentes ipso die Dominico jejunásse. Videsis Socratem l. 5. c. 22. Cassian. l. 3. cap. 10. Tilen. part. 2. disp. 53. §. 43. *qui Sabbatho*, inquit, *olim jejunabant, eos Ecclesia Orientis tanquam teterrimos hæreticos execrata est: quales scil. fuerunt Simon Magus, Menander, Basilides, Carpocrates & alii, qui id instituerunt aut urserunt: nec dissimilis ejusdem Ecclesiæ sententia fuit de jejunio Pentecostes, per totos illos 50. dies utrunque tamen interdictum audacter perrupit Ecclesia Occidentis, Romani Episcopi ductu & auspiciis.*

§ 60.) Can. 69. *Apostolorum canon hic esse non potest*, inquit Dallæus (y) *qui quadragesimæ, quartæq; & sextæ feriæ jejunia sub gravissima pœna præcipit, quæ veri Apostoli neque præceperunt unquam, neque verò præcepisse à veteribus plerisque Patribus crediti sunt.* Gratis itaque adversarii: Concilia leges in conscientias, & coactivas ferre possunt, licet tantùm positivæ sint & Ecclesiasticæ, hinc comminationes, depositiones, excommunicationes. Resp. leges vel divinæ sunt, vel Ecclesiasticæ, illæ de ritu, hæ de dogmate agunt, licet in Conciliis de εὐταξίᾳ leges præscribere, ac deponendi inobedientes, & puniendi. Non tamen conscientiam obligant, nî contemtus accedât, aut scandalum: ita hoc loco corporis imbecillitas in jejunio publico excipitur. Sic infantes ad illud non obligantur &c. Ita Wheloc. ad hist. Bed. l. 3. c. 23. *Licet doctrina Ecclesiæ è Verbo Dei jejunium præscripserit, mediocritatem tamen illam, quæ cujusque naturæ viribus, & regionum discrimini conducit, retinendam decernit &c.* Inanis itaque Rousselius, quando (z) *ait: In omnes fideles potestas est Ecclesiæ quoad censuras, at amplior in clericos; quam Ecclesiæ jurisdictionem potissimam penes Pontificem Max. esse vult.* Et res ipsa docet, haud secus omnia administrari apud illos, quasi solus sit Ecclesia Papa, vel Caput illud Visibile. Etiam tyrannus potestatem in omnes exercet, sed iniquam. Ad hunc can. Carranz. in 1. edit. *Hinc collige jejunium ab Apostolis traditum, ut ad Pascha celebrandum præparentur fideles &c.* quæ annotatio in altera editione omissa. Et Staravolscius: *Modus observandi hoc jejunium,*

non

y) l. all. l. 3. c. 13. (z) l. 4. c. 6. §. 1.

An. 102. *non omnium unus & idem est. Sed quidam strictius & rigorosius jejunant, quidam verò laxius & quidam cum lacticiniis manducant.* Iterum Carranz. (a) *VII. septimanas præscripsit Telesphorus:* Grat. d. 4. c. statuimus. utut maturè latam de Quadragesimæ jejunio legem obtendant, tamen negare non possunt. 1. Ecclesiasticam fuisse legem non divinam, nec Apostolicam. 2. Non ab omnibus æqualiter receptam, unde diversimodè servata. 3. Tale jejunium indici debet, quod naturæ, vires non excedit, quo etiam Deo non illudatur, sicut usitatè hodie fit. vid Bevereg. qui prolixus in hisce.

§. 61.) Can. 72. at quodnam oleum toto illo beato Apostolorum seculo floruit, præter mysticum Spiritûs S.?

Can. 73. Ecquid Apostoli cum vasis aureis atque argenteis, cum tam splendida suppellectili, cùm lignea fuerint in usu? Confer Act. 3. 6. Quærunt hoc loco, an excommunicatio ob res temporales valida sit? Negat Rousselius (b) ex Gersonio, quia excommunicatio baculus purè spiritualis, temporalia autem non purè spiritualia, sed spiritualibus adnexa. Et quia excommunicatio majus damnum infert, quàm sit utilitas ulla temporalis. Et æquum non est, ut Ecclesia in sceleribus vindicandis atrocior sit justitia seculari, cui sufficit in corpora sævire: maximè cùm mansuetudo deceat Ecclesiam. Quâ fronte ergo excommunicati olim tot Impp. & Principes?

Ib. *Velum.* eo calicem fuisse opertum vult Bona l. 1. c. 25. §. 11.

Can. 74. in accusatione Episcopi requirit. 1. Κατηγορεῖσθαι παρὰ ἀξιοπίστων ἀνθρώπων. 2. Λαλεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων. Et ter vocatum Synodi judicio subjicit. Can. autem seq. hæreticum in accusationem Episcopi non admittit: nec unum solum fidelem, sed duos, vel tres. Ergo Episcopus reus non à Papa, sed ab Episcopis vocandus, & à Synodo judicandus, nulla adpellatione ad superiorem concessa, à qua subjectione ne Romanus quidem Episcopus excipitur. Haut ergo rectè hodie Papa ipsis etiam Synodis condemnare Episcopum prohibet. (c) Præterea ubi hîc can. 75. duo vel tres testes contra Episcopum admittuntur, Papa LXXII. requirit: c. præsul. 2. q. 4. Clarè itaque adpellationes seu peregrina judicia vetantur, adeoque delirat Rousselius (d) qui *peregrina judicia,* inquit, *non sequenda dixerunt, exceptionem addiderunt salva in omnibus Apostolicæ Sedis authoritate & prærogativa, innuentes peregrinitatis nomine non intelligendam esse Ecclesiam Rom. ut quæ sit omnium mater, sed judices seu Episcopos, non Provinciales, & non proprium Metropolitanum.*

§. 62.) Can. 77. & 78. al. 76. 77. de qualitate Episcopi quod ad corpus. Vitium Sacerdotis Episcopi dispensationi, Episcopi verò Papæ tribuunt. At hic canon ignoratus primis Ecclesiæ seculis ex confessione Rousselii: l. 1. c. 4. §. 6.

Can.

a) p. 47. edit. 1. (b) l. 8. c. 1. §. 33. (c) confer Marcam l. 3. c. 2. §. 2. f. (d) l. 4. c. 6. §. 2. m.

Can. 80. Novè vel conversus, vel baptizatus ne Episcopus protinus fiat, nisi fortè hoc divinâ gratiâ fiat: i. e. vel divina revelatione vel communi populi, seu Ecclesiæ consensu atque suffragio, ut explicant Balsam. & Justellus. (e) Sed an omnes apud Romanos antequam fiunt Episcopi, Abbates &c. specimen & documentum de se præbent, vel ascendunt per gradus? Omnésne discipuli antequam doceant? vid. d. 59. Ecquid de Paparum ruditate, ignobilitate atque artibus scriptores? Excipiunt hîc paucorum privilegia, tu dic singularia dona: anne enim à Papa Rom. Nectarius Constantinop. & Ambrosius Mediol. privilegia illa obtinuerunt? An. 102.

Can. 81. idem qui suprà can. 6. & infrà can. 83. Quasi verò Apostolis verendum fuerit, ne Christianis, quos Pagani vix aëre & luce communi frui patiebantur, nedum eos ad publicas dignitates admitterent, sacerdotium unà cum Romano Magistratu obtinere vellent. Aliàs confer 2. Tim. 2. 4. coll. cum Cod. Can. Ecclesiæ Afr. c. 16. Conc. Sardic. c. 8. alia. Futilis autem distinctio inter negocia impedientia ministerium, & promoventia. Quî enim Apostoli talia subterfugissent? Adde quòd consiliis secretioribus Regum interesse æraria publica administrare, castrorum curam gerere, exercitum conscribere & regere, legationes expedire & audire, juridicundo totum diem præesse, operam dare testamentis &c. impedientibus adnumerari jure debent: vid. Rousset. l. 6. c. 5. §. 4--6. Ravv. 196.

§. 63.)Can. 82. Vide sanctiones Justini, Leonis Novell. 123. c. 17. dist. 54. §. 1. 2. & Jus Can. Verùm eadem servorum, quæ & liberorum redemtio: Gall. 3. 18. Unde Onesimus frater Pauli: ad Philem. v. 16. Quantò minus ergo conjux invito altero conjuge Clericorum suscipere potest? & filius, aut filia in monasteria contra parentum voluntatem recipi debet, quod tamen in Ecclesia fit Romana?

Can. 83. vid. c. 23. q. 8. c. reprehensibilis: & c. Clerici: ex Conc. Tolet. & Navarr. Man. c. 27. n. 139. Inpr. prolixè Rousset. l. 7. c. 6. de bellatoribus Ecclesiasticis & Pont. Rom. ubi ita §. 1. infit: *Si vix, aut nevix quidem* (tu dic nullatenus ex Matth. 26. 52.) *gladius materialis pendet ex nutu, vel jussu Pontificis, quantò minus sacerdoti licet illius usus &c.* (f) At verò cum Julio II. Pauli gladium arripiunt,, clavibus Petri abjectis. Unde prodigiosa ambitione laborans Episcopus Rom. imperium sibi adscribit, supremámque potestatem in omnes Reges & magistratum tribuit. Quis mundum magis collisit, aut clades magis cruentas excitavit stragésque dedit, quàm Romuli successores? Annon plures sagum meliùs, quàm togam gestârunt, ut nihil nunc de cœteris dicam gregibus? Bevereg. per σεμνεῖον civilem quamvis administrationem, magistratum, aut dignitatem intelligit. Consule illum.

Can. 84. Pro nefas! Papa contrà deponit ipsos Imperatores Romanos,

e) T. 1. p. 70. (f) vid. Arnd. l. Cleric. à §. 334.

An. 102. terras adimit, distribuit & donat, jurisdictione & privilegiis exuit, à juramento & obedientia solvit subditos, rebelles & hostes facit, colla calcat, sepultura & ipso cœlo privat &c. Omnes Clericos suos, summéque facinorosos eximit, omni libertate eos donat, ut ad omnia paratos, expeditos & obsequentes habeat soli sibi obnoxios & juratos. Et tamen hujus canonis hypocritas non pudet. (g) Adisis censuram in Fulmen Brut. Sixti V. & hujusmodi alia. Magistratum reprehendere licet, sed modestè, nec convitiis, aut injuriâ lacessere: Bevereg. in canonem 84. Apost.

§. 64.) Can. 85. in edit. Crabbi & alibi est 84. ex epilogo autem faciunt can. 85. ultrò hunc canonem apocryphum & subreptitium adversarii adpellant, quia non sapit, nec in rem illorum facit. Illum Staravolscius ex Bar. (h) & Bellar. Conciliabulo Trullano adscribit. Sequitur Collector Concil. T. 1. p. 52. edit. Paris. Eundem rejicit Carranza, tum quòd inter Canonicos libros annumeret Clementis Constititutiones & epistolas apocryphas; tum quòd Apocalypsin, Esdram, Judith, Tobiam, Sapientiam, Ecclesiasticum ut apocryphos rejiciat, qui tamen communi Patrum & Conciliorum consensu, sacri sint. Parciùs in altera editione: *Nunquam enim* inquit, *Epistolæ Clementis habitæ fuerunt ut Scripturæ S. & Canonicæ, sicut nec ejusdem constitutiones.* Itaque nihil in hac editione de V. & N. T. libris. Et meritò, quia antiquitatem adstipulantem non habet, ut ostendit Dallæ. in Pseudepig. l. 3. c. 13. p. 582. Cocus à p. 8. Usser. in Ignat. part. 1. c. 16. p. 114. Ravv. p. 18. §. 2. 3. Confer Tilen. l. c. part. 1. disp. 4. Chamierum: alios. Quid quid sit tam Laicis, quàm Clericis S. Scriptura commendatur. Plura omnino vide apud Bevereg. in hunc canonem. Dicant simul, quo loco & censu Apostolorum Liturgiæ habendæ, quarum mentionem hic canon nullam facit, ad quas non rarò adversarii tanquam ad certam anchoram confugiunt, licet plus illis obsint, quàm prosint. In antiquissima Græcâ canonum collectione à Joh. Antiocheno elaborata tit. 50. nulla omnino librorum Maccabaicorum mentio extat &c. vid. Bevereg. in Pandectas p. 5. a. ita Athanasius, Amphiloch. Greg. Naz. Epiph. Concilii Niceni Patres hos libros omittunt. De Clementis Constitt. vid. suprà §. 20. Apostolicos & canonicos non esse hos canones inde discas, quia in Canone designando hallucinati, unde abest Judæ Epistola & Apoc. Joh. ideo correcti ab aliis.

§. 65.) Eudocia Heliopoli decollata perhibetur apud Bar. Martyrol. ad 1. Martii.

Cajus III. Mediol. Episc. Barnabæ discipulus, postquam multa in persecutione Neron. perpessus, in pace quievit: Martyrol. R. ad 27. Sept.

g) *Ruf. p. 555.* (h) *Spond. §. 7.*

JESU

An. 103.

JESU CHRISTI *Annus* 103.
TRAJANI *Imp.* *Annus* 4.

Coss. Trajanus Imp. quartùm, & Sex. Articulejus, seu Aurunculejus: hos Calvisius ad an. 101. reponit. Anacletum natione Græcum hoc anno successisse Clementi placet Baronio, cùm Pontificale dicat, nonnisi dies 21, sit P. cessâsse Pontificatum, de quo superiori §. 2. actum. *Anacletus*

JESU CHRITI *Annus* 104.
TRAJANI *Imp.* *Annus* 5.

An. 104.

Anacleti P. an. 2. Coss. Suranus, iterum, & Servianus. Imperator Christianos passim repertos cogi ad sacrificandum idolis, ac detrectantes interfici præcepit: Oros. l. 7. c. 12. In Ponto autem & Bithynia quia plurimi degebant Christiani insigneisque hactenus doctores habebant, ideo Plinius II. ibid. Proconsul (non autem in Hispaniis, sicut Jo. Funccius lib. V. comment. in chronologiam suam ad an. 110. falsò existimat) paternarum superstitionum tenacissimus, persequitur Christianos, verùm multitudine perturbatus ad Imperatorem ea de re scribit, & ab eo rescriptum in hanc sententiam accipit: Hoc genus inquirendum non esse, oblatos verò puniri oportere. De quo decreto vid. Tertull. Apol. c. 2. Eus. l. 3. c. 27. (a) Hæc Bucholz. ad an. 109. collocat. In Epistolam Plinii & Trajani responsum, commentariolum scripsit Jo. Gerh. Vossius, ubi p. 3. ait: Ex utraq; cognosci faciem Ecclesiæ, qualis fuerit proximis ab Apostolorum obitu temporibus. Nempe quàm simplex fuerit tum Christiana religio, quàm pura, ad solum Deum directa, & quæ vitæ innocentiæ. Unde de hac Plinii Epistola Eusebius in chronico, ex Hier versione ad an. 111. Præter obstinationem non sacrificandi, & antelucanos cœtus ad canendum cuidam Christo Deo, nihil apud eos reperiri. Præterea ad conferendam, disciplinam vetari ab his homicidia, furta, adulteria, latrocinia, & his similia. (b) Per antelucanos autem cœtus non intelliguntur horæ, quas vocant Canonicas, quia hos ex necessitate, metu Gentilium frequentârunt. (c) Ex hoc autem Plinii testimonio somniant aliqui, illum aliquando operâ Titi, Pauli discipuli, Christianum esse factum, imò martyrium tandem consummâsse. (d) Remisit quidem & mollita *illa persecutio, non penitus tamen cessavit.* (e) *Plinii II. Epist. ac Christianis.*

a) *vid. disser. in Ignat. part. postr. p. 11. 12.* (b) *vid. Dalla. de ador. l. 3. c. 12. p. 405.* (c) *conf. Zimmerm. in Tertull. p. 111.* (d) *Kortholt. de persec. p 86. confer. à p. 73.* (e) *ib. c. 89.*

An. 105.

JESU CHRISTI *Annus* 105.
TRAJANI *Imp* *Annus* 6.

§. 1.) Anacleti P. an. 3. Coss. Trajanus quintùm, & Appius Max. Hos Calvisius ad an. 103. collocat, ac Maximum secundùm fasces tenuisse ait.

Helcesaitæ hær. Hèic recensetur à Baronio (*a*) Elxai, seu Helxeus, al. Elci, Elcesai, unde Elcesei, seu Helcesaitæ hæretici. De his Aug. de hær. c. 10. *Ebioneorum hæresi Epiphanius Sampsæos, & Elcesæos ita copulat, ut sub eodem numero, tanquam una sit hæresis, ponat, aliquid tamen interesse significans. Quamvis & in sequentibus loquatur de illis, ponens eos sub numero suo. Eusebius verò Elcesaitarum sectam commemorans, fidem in persecutione dicit negandam docuisse, & in corde servandam.* Idem c. 32. Elcesæos & Sampsæos conjungit. Ad hæc Danæus: *Sampsai Gr.* Σαμψαῖοι, *quasi illi lacertarum generi similes, quas* ἡλιακὰς *Græci, id est stelliones appellant, genus animalis variis notis maculatum & mutabile. Itaque non malè* Σαμψαίους. שמשאין ἡλιακοὶ, ἡλιάζοντες, *solicolæ: de quibus Epiph. hær. 33. Essenos fuisse appellatos, propterea quòd solerent solem orientem adorare:* vid. Joseph ἀλώσ. l. 2. c. 12. Drusius de trihær. p. 129. Conf. Eus. l. 6. c. 31. Lutzenburg. in Elches. Ross. de relig. mundi, ab ἀχρομαλείᾳ dictos Sampsæos censet. De iisdem Hammond. de Episc. dissert. 1. c. 3. §. 11. Arnd. (*b*) *Sampsæos ortas dicit circa an. 195. Elchesaitas circa an. 239.* (*c*) addit: *librum quendam circumferebant, quem dicebant de cœlo lapsum, cujus verba si quis audisset, delictorum veniam præter illam, quam Christus exhibuit, consequeretur.* Et (*d*) *Osseni & Elcezaitæ lingua incognita orabant, cujus interpretationem nemo quærere debebat, sed saltem ita orare.* Quid aliud Latini hodie? Fidem simulari, adeoque negari posse docebant Helcesaitæ.

Rodericus. §. 2.) Rodericus è Scythia cum Pictis suis veniens, à Britannorum Regio Mario Arviragi filio Stanmoviæ cæsus fuisse dicitur. (*e*)

Mansuetus. Mansuetus Hibernus, primus Tullensium Episcopus, anno ministerii sui 40. mortem obiisse perhibetur. (*f*) vid. an. 44. §. 18. & 34.

Taurinus Taurinus primus Ebroicensium (non Eboracensium) Episcopus vixisse fertur. (*g*) Hunc Baronius pro more, missum vult à B. Clemente, & ita in Martyrol. Rom. consignatur ad diem 3. idus Aug. Cæteri verò Sixto Pontifice ad an. 260. Episcopum hujus loci fuisse produnt: ita Gallia Christ. T. 2. p. 571.

Trajanus de Dacis & Scythis subactis triumphat.

a) §. 2. (*b*) p. 461. (*c*) p. 464. (*d*) p. 833. (*e*) *Usser. Ant. Brit. p.* 580. *seq.* & 1074. (*f*) *idem p.* 1039. & 1074. [*g*] *idem p.* 30. & 1074. *item Franc. Bosquetus hist. Eccl. Gall. l.* 1. *c.* 29. & *l.* 3. *c.* 24. 37.

JESU

An. 106.

JESU CHRISTI *Annus* 106.
TRAJANI *Imp. Annus* 7.

§. 1.) Anacleti P. an. 4. Coss. Suranus atque Marcellus: quos Calvisius ad an. 104. ita ponit, Suranus II. & P. Neratius Marcellus. *Templum Petrinum Romæ.* *Anacletus, cùm adhuc Presbyter esset*, ut habet liber Pont. Rom. *construxit desuper corpus Petri in Vaticano Memoriam* (Gr. Martyrium) *seu Ecclesiam: quam perseverâsse inposterum, nec durissimis persecutionum turbinibus, quod omnem admirationem superat* (tu dic fidem) *prostratam esse, affirmat Cajus. Imò & Paulo memoriam celebrem in via Ostiensi erectam tradit.* Quæ Spondani verba mitigare videtur Staravolscius, cùm ait. *Clemens Memoriam B. Petri construxit h. e. quandam ædificii structuram, quæ postea in Ecclesiam fuit consecrata, ubi & ipse sepultus est in pace, juxta corpus D. Petri.* Scilicet sub dirissimis jam persecutionum procellis hi Romani Episcopi occupare Romam & potestate uti sua cœpere. At nonnisi multis pòst seculis Ecclesiæ in cujusquam Apostoli memoriam extructæ sunt. Nihilominus jubet præclarus ille & audax fictitius Pontifex, ut omnes Episcopi quotannis Petri & Pauli liminibus præsententur, omni excusatione deposita: vid. dist. 93. c. juxta S. Patrum. collat. cum can. 4. Synodi Rom. sub Zacharia. P. Verùm Romæ tunc nulla Petri & Pauli limina fuerunt. Huc pertinet quæ Polyd. Vergilius: (a) *Martyrum cruore maduit inpr. Rom. tellus refertáque est divorum reliquiis, quæ brevi tempore undique à nostris conquisitæ eò deportatæ sunt. Quæ res à principio nascentis religionis, cumpr. Cleto atque Anacleto P. curæ fuit: hic enim seorsum à Profana plebe, loca, ubi martyres sepelirentur, assignavit: ille verò notavit crimine sacrilegii, si quis impedisset, quò minus Apostolorum sepulchra inviserentur.* At alios sibi credulos quærat ipse nimis credulus, nos sanè tam faciles non habebit. Rectè T. 1. Conc. p. 134. edit. Paris. Augustinum adducit, qui l. 22. de C. D. c. 10. dicit: *Nos martyribus nostris non templa, sicut Diis, sed Memorias, sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt spiritus, fabricamus.* Atque tales memoriæ apud Eus. l. 3. c. 24. *Trophæa* dicuntur.

a) *Invent. l. 8. c. 1.*

An. 107.

JESU CHRISTI *Annus* 107.
TRAJANI *Imp. Annus* 8.

Anacleti P. an. 5. Coss. Candidus & Quadratus. Blondelli calculo (*a*) ad exitum hujus anni, vel 108. ineunte, Polycarpus ad Philippenses scribit: de qua Epistola Bar. ad an. 109. §. 31. & hìc infrà ad an. 169. in obitu Polycarpi.

Edessæ in Syria Sarbelius, cum sorore Barbea, sub Lysia præside martyrio absumpti perhibentur: Bar. §. 2. & in Martyrol. ad 29. Jan.

a) *de Episc. p.* 14.

An. 108.

JESU CHRISTI *Annus* 108.
TRAJANI *Imp. Annus* 9.

Anacleti P. an. 6. Coss. Commodus Verus atque Cerealis. Decem millia martyrum in Armenia, in monte Ararath crucibus affixa Bar. §. 2. & in martyrol. ad 22. *Junii ait*, de quibus tamen Radulphus Tungrensis (*b*) *De* 10000. *martyrum, quæ fabulosè (dicam donec aliud videro) finguntur, omni genere passionis Christi perpessi fuisse in monte Ararath, prope Alexandriam; nec eorum passio in aliquo martyrologio authentico annotatur, nec ipsorum diem Romæ in aliquo Calendario antiquo potui reperire &c.* Quæcunque tandem contra hæc κεηοφύγετα quærat Baronius, nihil tamen obtinet, quamdiu authoritate destitutus hæc nobis obtrudere conatur. Adde Radulpho Hospinianum ad dictam diem: item Kortholt de persecut. p. 100.

10000. mart.

Eodem anno Bar. §. 2. & in Martyrol. ad 3. Julii Hyacinthum cubicularium Trojani passum putat: ut & Romulum Aulæ Trojani præfectum. (*c*)

b) *de canon observ. propos.* 11. (*c*) §. 1. *& in passionali R. ad Sept.*

An. 109.

JESU CHRISTI *Annus* 109.
TRAJANI *Imp. Annus* 10.

§. 1.) Anacleti P. an. 7. Coss. Senecio & Sura: quos Calvis. ad an. 107. sic exprimit: C. Sosius Senecio IV. & L. Licinius Sura III. Simeon Cleophæ, Episc. Hieros. tum quia Christianus, tum quia ex Davidis stirpe oriundus, crucifigitur: Eus. l. 3. c. 10. & 26. anno æt. 120. prout Martyrol

Simeon Cleophæ vellitur.

rol. R. ad 18. febr. habet. Ejus mortem idem Euſ. in chron. ad an. 110. collocat. De eodem. Eutychius (a) *Trajanus Simeonem interfecit, cùm epiſcopatu annos XXVI. functus eſſet.* De hoc Blondell. (b) *anno de reditu* (Hieroſolymas ex Pella) *circiter 36. Chriſti 107. Trajani 10. poſt 46. annorum regimen, ſub Trajano Caſ. & Attico Conſulari, cruci ſuffixus Februarii 18. vel apr. 27.* (c) Hunc Simeonem ineptè Dorotheus cum Simone & cum Cleopha parente confundit, occisúmque in Oſtracina civitate Ægypti Cæſareæ ſub Trajano (fortè legendum Cæſare ſub Trajano) fabulatur. (d) Simeoni ſucceſſorem Juſtum faciunt, rejecto Thebute: Euſ. l. 4. c. 21. Unde hic Thebutis ſe non factum Epiſcopum indignatus, eouſque virginem Hieroſolymitarum Eccleſiam per ſeptem Judaicas hæreſes clàm devirginare ſtatuit, ut habet ex Hegeſippo Euſ. l. 4. c. 22. (e) Porrò Juſtum faſtorum Græcorum compilator à diſcipulis Domino cum Matthia oblatum putavit. An. 109.

§. 2. Ignatius Antiochenus Epiſc. Apoſtolorum, inpr. B. Johannis diſcipulus, Evodii collaborator, vinctus Romam ad cauſam dicendam mitti tur. Ideo autem eò miſſus credibile, quòd caput fuit fidelium Antiochenorum, & quòd Trjano Imp. Antiochiæ tunc degenti, animosè & fortiter reſtitit. De hoc Eutychius (f) An. *Neronis XII. conſtitutus eſt Ignatius Patriarcha Antiochenus, qui cum annos XXXII. præfuiſſet, morte affectus eſt.* Larroque (g) 1. febr. anno 107. vel 109. XI. Trajani occubuiſſe ſcribit. Non confundendus autem cum Ignatio Martyre Africano: apud Cypr. l. 4. ep. 5. nec cum recentiore multò Epiſcopo Conſtantinop. Hunc Θεοφόρον καὶ Θεολήπτην vocant, quòd illum infantulum Chriſtus in manus acceperit: Niceph. l. 2. c. 35. quod fabulæ propius, ut ſtatuit Bar. ad an. 71. (h) Teſtimonia veterum de Ignatio videbis apud Uſſerium part. 2. à p. 1. Adde Hier. & Bellar. de Script. Eccl. Conferatur homilia Chryſoſtomi, quæ eſt 70. T. 5. ejus operum editionis Græcæ Savilianæ. Forbeſ. hiſt. l. 1. c. 3. §. 13. Dallæ. de ador. l. 1. c. 9. p. 74. Vedel. in Ignat. præf. p. 44. *Ignatii certamen.*

§. 3.) Præter diverſos, quos Friſius in Biblioth. (i) atque alii recenſent, Vedelius, & poſt eum luculentiùs Uſſerius Archiep. Armachanus, cum notis Ignatii ſcripta publicavere. Eadem Extant in Biblioth. Patrum partim Baſil. præf. p. 8. & in opere ipſo p. 5.-70. partim in Pariſ. T. 2. p. 1. adjecto Ignatianæ vitæ & doctrinæ ſummario, & ſparſim notatis locis pluribus, quos ex illis epiſtolis citaverunt Patres. De his Cocus (k) *Sub Ignatii nomine prodierunt primò XI. Epiſtolæ, quæ paulò pòſt creverunt ad XII. & jam tandem ad XV.* Gerhard. Patrol. à p. 50. Ex profeſſo de ſcriptis tum Dionyſii Areop. tum Ignatii Jo. Dallæus: 1666. 4. Genevæ. De omnibus dubitat Larroquanus l. de Euchar. part. 1. c. 3, p. 40. in quo ſanè adſtipulatorem me habet:

a) p. 344. (b) de Epiſc. præf. p. 12. (c) vid. Kortholt. de perſec. p. 90. (d) idem Blond p. 104. (e) ib. p. 54 (f) p. 336. (g) de Euch. part. 1. c. 3. (h) conf. Micræl. hiſt. Eccl. l. 2. §. 1. fuſè Kortholt. l. c. à p. 91. Hammond. de Epiſc. diſſert. 4. c. 3 §. 23. (i) p. 87. (k) p. 109.

An. 109. habet: nec aliter sentit ipse Card. Perronius. De iisdem Balth. Ravv. p. 10. *Non omnes Ignatii Epistolæ ejusdem sunt authoritatis: duodecim hodie haud dubiæ fidei extare refert Possev. in Appar. Eusebius verò hist. l. 3. c. 36. saltem VI. numerat. Hieron. in Catalogo addit unam ad Romanos.* De iisdem Arnd. Ant. p. 867. Magdeb. Cent. 2. & Witak. de Script. q. 6. c. 12. aliquot monstrat corruptelas: quæ in Ignatii Epistolas irrepserunt. Licèt non negemus, quod Bovius nobis obiicit; quasdam sententias ex libris Clementis desumptas reperiri in Epistolis Ignatii, tamen nondum constat, hasce sententias omnes esse genuinas, & ab ipso Ignatio scriptas, quando nequit negari, in Ignatii Epistolis multa offendi adulterina. Prolixè de hisce Epistolis Blondell. de Episc. præf. p. 39. ad 49. In quem, ut & Walonem, pro Episcopatûs origine, censuram vid. Hammondi dissert. 2. c. 1. seqq. & c. 22. seq. p. 53. & c. 2. seqq. & c. 11. inpr. c. 24. à §. 22.

§. 4.) Omnes in genere Ignatii Epistolas suppositas pronunciat, scriptásque per Monachos S. Catharinæ Montis Sinai, Perronius in posthumis (*l*) Non solùm nothas & adulterinas Epistolas alii Ignatio tribuunt, sed illas etiam, quæ ejus genuinæ statuuntur, integras & incorruptas ad nos perveniisse asserunt, utpote Baronius ad hunc annum (*m*) ad quod Vedelius præfat. p. 33. ex Bellar. de Ser. Eccl. inpr. Usserius in notis ad singulas. Hinc traditiones Apost. non scriptas in XI. ejus Epistolis contineri Bar. §. 21. objicit, & illas traditiones notam veræ Ecclesiæ facit: §. 31. 32. (*n*) Ad quæ Vedelius præf. p. 17. inpr. seq. respondet. Miseræ sanè sunt traditiones istæ, quæ fundamentum nullum habent, ut ipse quidem Perronius nobis concedit. Iterum Barronius §. 33. Apostolicis Epistolis hasce comparat, de quo Vedel. p. 23. & 34. Sunt qui Ignatio XVI. alii XV. alii XI. alii & saniores quidem, VII. assignent. Quare nullius ponderis Mestræi objectio (*o*) Patres antiquos has omnes ferme, quæ præ manibus habentur, Epistolas ad Ignatium retulisse: quandoquidem non XII. sed VII. Epistolas illi tribuunt, quos inter Eus. l. 3. c. 30. & Hier. in catal. qui operâ datâ eas recensent (*p*) Scriptores recentiores hîc non admittimus. Inde manifestè erronea in Ignatio occurrunt: quòd ii, qui cum Judæis pascha celebrant: item qui sabbatho, aut dominicâ jejunant, tanquam Christi interfectores damnentur: quòd quadragesimale jejunium præcipiat &c. Honorandum primò Episcopum, & pòst demum Regem mandat: Edicit mulieribus, ne viros proprio nomine vocitent. Varios ordines sacros commemorat, inter quos etiam Laborantes &c. Adi Crit. S. Riveti l. 2. c. 1-3. Vedel. præf. p. 24. & 37. Novit. Pap. 1. l. c. 49. De iisdem Ignatianis Epist. author du Journal du 29. Nov. 1666. *De illis veteres sic clarè locuti, ut nullum reliquisse dubium videantur. Eusebii enim & Hier. tempore nonnisi VII. numerabantur: circa 6. seculum*

aliæ

l) p. 163. (m) §. 20. Spond §. 4. (n) confer Spond. §. 5. (o) Vedel. præf. p. 29. (p) Usser. p. 28. inpr. part. 1. c. 3. à p. 12. Kortholt de persec. p. 95. seq.

alia V. reperta : & à tempore Hier. alia tres novæ, at nonnisi Latinæ : unde communis sententia illas tres suppositas esse. Diversæ autem editiones sunt VII. priorum epistolarum, in prima longè ampliores sunt, ita ut existiment posteriorem editionem compendium esse prioris, vel priorem paraphrasin posterioris. Recens editio demum apparuit, quando Usserius invenit exemplar Lat. in Bibliotheca Anglica : & eodem ferè tempore Vossius Græcum in Bibliothecæ Florentina. Aliqui omnes XII. Ignatio inscribunt : alii nonnisi VI. vel VII. priores. Alii priori, alii posteriori editioni subscribunt. Salmasius & Blondellus omnes rejiciunt, quibus Dallæus accedit : Hammondus autem his se opponit. An. 109.

§. 5.) Nunc ordine primùm de VII. Ignatii Epistolis, quas genuinas plerique vocant, agemus. I. Epistola ad *Trallenses*. Pro authentia illius Hammond. differt. 2. l. c. c. 24. §. 19. I. *Ignatii Epist. ad Trallenses.*

Episcopo obedite ut Domino, ipse enim vigilat &c. item : *necesse est, ne quicquam faciatis sine Episcopo eorum, quæ facitis, sed obedite &c.* Hinc Bellarminus l. 4. de Pont. c. 16. vult, Papam leges ferre posse, quæ obligent conscientiam. Resp. 1. Omnibus ductoribus Paulus Hebr. 13. 17. hoc applicat, ad quem locum Ignatius respexit, unde etiam presbyterio, seu presbyteris & Diaconis obediri jussit. 2. Non de Papa, sed de Tralliano Episcopo loquitur. 3. Obedientiam in rebus divinis, quæ juxta Verbum Dei præcipiuntur, intelligit. (p) Inst. At Papa Episcoporum omnium summus est. Resp. Hoc verò demonstrent priùs adversarii : & si maximè ordine primus, non tamen potestate erit, seu imperio.

Ib. *Presbyteris subjecti estote, ut Christi Apostolis.* Uti paulò antè Christo Episcopum, sic hoc loco Apostolis presbyteros comparat. Itaque Apostolorum erunt successores, unde mox presbyterium consessum Dei, & fasciculum seu conjunctionem Apostolorum vocat. Nimirum quia Episcopi, presbyteri, pastores successerunt Apostolis. Non autem aliam Petrus, quàm reliqui successionem habet : quinimò tam presbyteros & Diaconos, quàm Episcopos Christi vicarios nominat. Sic Ignatius Romæ coronandus presbyteris & Diaconis (Polycarpo teste) commendatam & concreditam fuisse Philippensium Ecclesiam testatur. Ergo ut supremum gradum presbyteros considerat. Apostolorum successores Irenæus l. 4. c. 43. Cyprian. l. 4. ep. 9. Hier. in 2. Mich. citatus à Grat. d. 35. c. Ecclesia. Aug. ser. 36. ad fratres in eremo vocant. Proinde in Conciliis & Synedriis locum quoque presbyteri habebunt : hinc citharæ chordis ab eodem Ignatio in Epistola ad Ephesios conferuntur. Maximè quia non soli Episcopi, multò minùs solus Papa Roman. Christi vicarius, nec ordinarius, nec extraordinarius, confer Tit. 1. 7. Matth. 24. 45. 1. Cor. 1. 3. Quid ergo ad Papam, si presbytero sponte obediendum dixerimus? Quid præterea ad Episcoporum Monarchiam & eminentiam, seu jurisdictionem, si ratione ordinis, non ex divina, sed humana institutione,

p) *Vide Vedel. c. 2.*

An. 109. primos esse profiteamur, quibus tamen absque synedrio, seu compresbyteris nihil agere licuit? Vel quid tandem hæc erga fidos pastores obedientia, ad secularia clericorum negocia, quibus toti immersi & impliciti? Quid ad exemptionem, & totalem laicorum plus quàm servilem subjectionem?

§. 6.) *Ecclesia electa, cœtus sanctus, synagoga sanctorum.* Impii ergo in Ecclesia propriè non sunt.

Non ut Apostolus præcipio, sed ego meipsum metior, ne gloriando pereram. Ergo Apostolis, & sic eorum scriptis se suáque non æquiparat, proinde neque traditiones non scriptas obtrudit, sicut Baronius (q) & cœteri volunt. Idem habet ad Philadelph. Nullum ergo Apostolicæ Antiochenæ Sedi Ignatius singulare hac in parte privilegium tribuit.

Μὴ γὰρ οὐκ ἐβουλόμην ὑμῖν μυστικώτερα γεγράψαι: suppositum esse locum usque ad verba ἵνα Θεοῦ μὴ ἀπολλυθῶ: Vedelius c. 8. adeóque Ignatium primum hierarchiæ cœlestis scriptorem & assertorem non fuisse contra Baronii §. 35. ostendit. Potiùs hæc & similia totam mihi epistolam suspectam reddunt.

Quid aliud est Episcopus, quàm is, qui omni principatu, & potestate superior est; & quoad homini licet, pro viribus imitator Christi Dei factus est? Quid verò sacerdotium aliud est, quàm sacer cœtus, consiliarii & assessores Episcopi? Quid verò Diaconi &c. Ergo juxta Ignatium Episcopi summi sunt Pontifices, nec Romano subjecti, sed potestate pares. (r) Porrò verba de hac suprema Episcoporum potestate subreptitia esse ex l. 2. constit. Clem. c. 26. Vedelius judicat c. 9. Quantum verò ab hac doctrina Ignatiana discessum, ex Prælatorum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Cardinalium institutione, Papæ cumprimis Romani monarchia patet. Omnem superare principatum potestatem Ecclesiasticam ultrò damus, intra tamen Ecclesiam, non extra eam, h. e. in rebus Ecclesiasticis, non autem in secularibus, sic tamen ut laici ab hac non excludantur.

Ut Stephanus ille Sanctus Jacobo, Timotheus & Linus Paulo; Anacletus & Clemens Petro scil. Diaconi suis Episcopis ministrârunt. De Stephano contra Baron. an. 34. §. 291. seq. 300. vide Vedel. cap. XI. Ergo Paulus, æquè ac Petrus Romæ fuit Episcopus. Episcopum autem hoc loco i. q. Doctor, eundem Vedelium cap. 10. consule.

Descendit in infernum solus, rediit autem cum multitudine. Hîc, ut & apud Athanasium in symbolo, omittitur sepultura Christi. Contra alii commemorant eandem, & omittunt descensum ad inferos. Ruffinus in explicatione Symboli, quæ vulgò Cypriano inscribitur, in Romanæ Ecclesiæ Symbolo non haberi testatur. In Niceno quoque Symbolo ejus mentio non est. Quod inde factum, quia ἅδης, & שאול tam infernum, quàm sepulchrum significant, ac utraque tandem significatio expressa fuit. Rectè autem his locis

(q) § 31. 32. (r) Cham. T. 2 l. 10. c. 9. §. 5. Forbes. hist. l. 16. c. 1. §. 10.

cis sepultura intelligitur: Matth. 27. 52. quorum corpora sigilla fuerunt futuræ electorum Resurrectionis. An. 109.

§. 7.) II. Ex epistola ad *Magnesios*. *In Dei concordia omnia agite, Episcopo præsidente Dei loco, presbyteris loco Senatûs Apostolici, Diaconis mihi suavissimis, ut iis, quibus commissum est Jesu Christi ministerium.* Non plures quàm tres gradus in Ecclesia tunc fuisse Ignatius in suis Epistolis frequenter docet. Presbyteros autem succedere Apostolis hîc & alibi docet. Sicut verò Episcopi ex Ecclesiæ consuetudine magis, quàm ex dispositione Dominica, ita presbyteri cum Episcopo in commune regere Ecclesiam debent. Senatus Apostolicus i. q. alibi Synedrium, conventus, usitatè presbyterium, quia presbyteris constabat, quo nomine Episcopi etiam veniunt, & ii Laici, qui ad presbyterium alleguntur. Constit. Apost. l. 2. c. 28. consilium & senatus Ecclesiæ. Ita Pius I. ad Justum Viennensem Episcopum: nominibus enim illis conventus supremi ad res regundas tam Græcis & Romanis, quàm Ebræis dicti. (s) Nota hîc presbyteros loco Apostolorum esse, uti & in Clementis loco modò allegato: at hodie Episcopi Apostolorum successores dicuntur. Quo igitur jure presbyteri à Synodis, & aliàs excluduntur? In presbyteriis & Synodis aliquem requiri ordinem nemo negat, ordinis itaque primatum & præsidentiam concedimus, unde nihil obtinent qui dicunt, coronam semicircularem presbyterii ex utraque parte Episcopalem cathedram cinxisse. (Hammond. de Episc. dissert. 1. c. 13. §. 7. confer eund. c. 8. & 9. & 25. dissert. 2.) Urget hunc locum & similia Beveregius in notis pag. 14 b. at per Episcopum Synedrii seu Presbyterii præsidem, qui olim non Sedis, sed ætatis respectu ita dictus, sic vocatum contendimus, adeóque presbyterorum ætate, vel promotione primus erat: unde presbyteros Apostolis successisse dicit: & tam presbyterio, quàm Episcopo subjici Trallianos jubet. 2. Epist. ad Magnesios.

Omnes in unum templum Dei concurrite. Assutum esse hunc locum Vedelius vult c. 4. contrà Baron. §. 25. & ad an. 57. §. 99. quia tunc temporis Christiani templa nondum habuere, ut nec Origenis ætate, ex libro ejus 8. adversus Celsum, & Arnobii lib. 6. adv. Gentes. Vel certè catechresticè hîc Templum accipitur.

§. 8.) *Unusquisque Christi amans celebret diem Dominicum.* Traditiones in Verbo Dei non scriptas commendare Ignatium hinc volunt Latini: quibus fusè Vedelius c. 7. respondet.

Simus digni cognomento, quod accepimus &c. Ergo non quivis Catholicus statim est verè Catholicus, non quævis religio vera. Ib. *qui alio nomine appellatur præter hoc* (Christianorum) *hic non est Dei &c.* Sic sectarii & hæretici à suis capitibus denominari amant. Quò ergo Franciscani, Dominicani &c. pertinebunt? vid. Vedel. c. 10.

s) Selden. de Syned. l. 3. c. 15.

An.109. *Cùm Petrus & Paulus fundarent Ecclesiam* (Antiochenam.) Si ergo Petrus Antiochiæ Episcopus propriè dictus fuit, eò quòd fundavit illam Ecclesiam, ergo multò magis, vel æquo sanè jure Paulus etiam fuit, quia Petro prior hoc fecit. Ergo duo simul Episcopi, imò plures. Vedel. c. 11.

Ubi est Christianismus, ibi non est Judaismus, unus enim est Christus Jesus. Veræ ergo Catholicæ, puræ ac orthodoxæ Ecclesiæ nota est infallibilis vera doctrina, seu perduratio in vera fide. Ecquæ ergo Latinorum religio, ex Judaismo, Gentilismo &c. consuta.

3. *Epist. ad Philadelph.* §.9.) III. Epistola ad *Philadelphenses*. De fide hujus Epistolæ Hammond. de Episc. dissert. 2. c. 2. §. 2. & c. 19. & 21. & 24. à §. 4. & §. 15. c. 25. §. 23. 24. Philadelphensium Episcopus suscepit ministerium communis Ecclesiæ. (*t*) Ergóne Universalis fuit ? Plures sanè Universales fuere, ob merita sic dicti, eò quòd non sui tantùm commissi gregis, sed universalis etiam Ecclesiæ rationem ac solicitudinem habuerunt, déque tota Ecclesia bene meriti fuerunt. Vide Clement. constit. l. 6. c. 14. similiter Nazianz. in laudem Cypriani & Athanasii. At quid præjudicii ipsis concedent hinc Papistæ ? Ipse Eleutherus P. in Epistola sua, qualiscunque tandem illa sit, ad Episcopos Gallicos. *Hujus rei gratiâ*, inquit, *Universalis vobis à Christo Jesu commissa est Ecclesia, ut pro omnibus laboretis.*

Fugite ut filii lucis & veritatis sectionem unitatis, & pravæ doctrinæ hæreticorum &c. Paulò pòst: *Fratres, ne erretis, si quis eum sectetur, qui se absciderit à veritate, regnum Dei nòn hareditabit : & qui non abscedit à mendaci concionatore, in gehennam condemnabitur &c.* Ergo fideles probare spiritus possunt & debent. Ergo sine schismatis vitio à communione falsa pertinaciter docente seceditur. Imò hæreticum & schismaticum digito ostendit exerto, dum ait: *Si graditur secundùm aliena præcepta* (à Christo non præscripta) *hic non est Christi, sed vulpes, corruptor vineæ Christi.* Inde fideles olim: Ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχείοις εὕρω τοῦ εὐαγγελίου οὐ πιστεύω ; *Nisi Evangelium invenero in archivis, non credo:* quibus respondet : ὅτι ἐμοὶ ἀρχεῖα ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, οὗ παρακοῦσαι, πρόδηλος ὄλεθρος ; *Jesus mihi pro archivis est, quem nolle audire manifesta pernicies est.* De schismaticis & hæreticis hîc agit: Basil. Epist. can. ad Amphiloch. inter αἵρεσιν, σχίσμα, & παρασυναγωγὴν discernit. Hæresin statuit esse in omnibus, qui tuentur errorem fidei repugnantem ; Schisma dissidium definit ob controversias Ecclesiasticas. Parasynagogam eorum, qui synaxes seu mensas alias instituunt. Theodorus Studites Epist. ad Naucrat. tria hæreticorum genera facit : 1. eorum, qui κυρίως sic dicuntur, quia in præcipuis seu fundamentalibus fidei impiè sentiunt. 2. qui κατὰ κατάχρησιν sic vocati, qui in rebus minoris momenti discordant ab Ecclesia. 3. si quis non sit κακόδοξος, & interim crimen commiserit, & ejus convictus nolit cedere canonibus Ecclesiasticis. Omnia autem genera hîc intelligit Ignatius.

vid. §. 12.

§. 10.)

t) *Conf. Blondel. de prim. pag. 6.*

§. 10.) *Una utamini Eucharistia : una enim est caro Domini nostri Jesu Christi, unus illius sanguis, qui pro nobis fusus est, unus item panis omnibus fractus, & unus calix qui omnibus distributus est &c.* Oppositio est inter carnem & panem, inter sanguinem & calicem seu vinum : adeóque frustrà Bellarm. l. 2. de Eucharist. c. 2. inter carnem in cruce passam, & sanguinem ut in cruce fusum, à Sacramento Eucharistiæ distinguit Imò idem Bellarminus veritatis vi victus l. 4. c. 26. *Unum panem esse omnibus confr.* &c. dicit : Non multum esse fidendum Græcis Codicibus, quia multi sint in iis errores. Itaque contra transsubstantiationem clarissimè pugnat hic locus : ut & contrà communionem sub una : item contra Missam privatam, seu communionem solitariam. Sic unus olim panis oblatus, ac in multas concisus particulas, communicantibúsque distributus fuit. (*u*) An. 109.

Ib. *Unum altare omni Ecclesiæ.* At hodie multa altaria in uno Templo. Olim ut unus Episcopus, sic unum nonnisi in uno templo altare seu mensa potiùs. (*x*)

Una est Ecclesia, quam suis sudoribus & laboribus fundârunt S. Apostoli, à finibus terræ usque ad fines. Omnibus igitur Apostolis non minùs quàm Petro, fundamenti competit ratio, ex sententia Patrum. Hinc ergo Monarchia Petrina probari non potest : neque enim Petrus peculiari modo fundamentum dicitur, ut Bellarminus prætendit l. 1. de Pont. c. 11. Ita nec Ecclesia Romana, seu Sedes Petri, Petra statuenda, quia solus Christus illa petra est invicta, & inconcussa, ut in hujus Epistolæ inscriptione Ignatius ostendit. Patet insuper hoc loco, omnes æqualiter Apostolos prædicâsse Evangelium per totum orbem : Col. 1. v. 2. & 6. Non ergo solus Petrus per omnia transiit.

§. 11.) *Virgines solum Christum in precibus vestris ante oculos habete, & Patrem illius.* Quid luculentius contra Divorum adorationem. Subjungit : *Utinam fruar vestra sanctimonia, ut Jesu filii Nave, ut Melchisedec, ut Helisæi, ut Jeremiæ, ut Baptistæ Johannis, ut dilecti illius discipuli, ut Timothei, ut Titi, ut Evodii, ut Clementis, qui in puritate exegerunt hanc vitam.* Ne verò quis existimet, quòd Ministrorum Verbi conjugium improbet, mox subjicit, *Non quòd vituperem reliquos Beatos, quòd rei uxoriæ operam dederint &c.* Atque Petrum & Paulum, & alios Apostolos nuptiis operam dedisse asserit. Hinc Ignatii codices à philogamis depravatos clamant præter alios, Pisanus, (*y*) & Baronius, (*z*) quia in vetustissimis exemplaribus nulla Pauli mentio inter conjugatos, nisi in quibusdam Græcis, antiquitate tamen non æqualibus, ait Baronius, quasi unicus is & certissimus antiquitatis & authentias judex sit. Imò verba illa, *& alii Apostoli*, licèt sint in omnibus exemplaribus Græcis, Latinis, antiquioribus, recentioribus : videntur ex

u) Larroq. de Euchar. part. 1. c. 4. p. 60. (*x*) idem ib. c. 5. p. 102. Dallæ. de Cultu Latin. lib. 8. c. 30 p. 1145. Arnd. Ant. l. altare. §. 14. (*y*) de continentia c. 5. (*z*) ad an. 57. §. 64. 65.

An.109. textu abradenda, inquit Margarinus de la Bigne in hunc locum. Inprimis de Pauli conjugio vide Usser. part. 1. c. 17. toto. Iterum Ignatius: *Si quis universa hæc confiteatur, sed legitimam commixtionem, & liberorum procreationem, corruptelam & pollutionem appellet, aut cibos aliquos detestandos, putet, talis apostatam illum draconem in se habitantem fovet.* Ullibíne clericos eximit? (a)

§. 12.) *Principes obediant Cæsari, milites principibus: diaconi & reliquus clerus unà cum populo universo, militibus, principibus & cæsare, ipsi Episcopo pareant, Episcopus Christo &c.* Bella hæc omnia pro Papa & clero! At non Romanis, sed Philadelphensibus, qui proprium Episcopum habebant, hæc scribit. Præterea fideles hortatur, ast tum Cæsar, principes, populus universus, nondum tales erant. Unde jure merito locus suspectus, imò Epistola. Vide Usser. c. 16. à p. 119.

Hæc non ut Apostolus præcipio &c. ita ad Rom. *Non ut Petrus & Paulus præcipio vobis: illi erant Apostoli* (quare non dicit, Petrus erat Papa?) *ego autem sum minimus.*

Apostolis, ceu presbyterio Ecclesiæ) Apostoli sunt presbyteri: & presbyteri sunt Apostoli. Scil. Apostoli erant presbyteri universales totius Ecclesiæ: alii verò presbyteri i.e. presbyteri particularium Ecclesiarum, quorum collegium unum aliquem habebat, qui non potestate, sed ordine primus fuerat: confer Vedel. c. 14. Ad Apostolorum collegium confugere jubet Ignatius: quo quid aliud vult, quàm regimen Ecclesiæ non monarchicum, sed aristocraticum, adeóque Christi loco illos esse in his terris? Hinc Chrysost. hom. 17. in Matth. Sacerdotes omnes vicarios Christi esse asserit. Omnes enim sunt operarii Christi.

Si quis legitimum conjugium corruptelam vocet & pollutionem, (φθορὰν καὶ μολυσμὸν) aut cibos aliquos detestandos putet, *talis apostatam illum draconem in se habitantem fovet.* Duobus modis homo in habitantem Diabolum habere dicitur. 1. quoad vitam & actiones, tam internas, quàm externas, earúmque fontem & scaturiginem. 2. quoad fidem & doctrinam.

Jesus mihi pro archivis est. Docet, antiquitatem notam veræ Ecclesiæ non esse: aliàs sanè gentilismus Antiochiæ abjiciendus præ Christianismo
Vide §. 9. non fuisset. Ex antiquitate ergo & veritate æstimanda religio, nec mala consuetudo, utut diuturna, bona est. Hunc locum contra traditiones, de quibus Bar. §. 24. defendit Vedelius c. 17.

§. 13.) *Boni sunt sacerdotes, sermonisque ministri, præstantior est Pontifex, cui sancta sanctorum, & secreta Dei credita sunt.* Rectè Chamierus (b) hæc & alia similia non probare, primitus Episcopos non eosdem cum presbyteris fuisse: sed tantùm Episcoporum institutionem esse antiquam, at non Aposto-

a) *vid. de Dom. l. 2. c. 10. §. 17. item Usser. à p. 116. collat. cum Clement. Constit. l. 6. c. 8. & 10. & 25. Hospin. de Mon. p. 31. b. De ciborum autem prohibitione Vedelius c. 15.* (b) *Tom. 2. l. 10. c. 6. §. 33.*

Apostolicam. Neque ulla inde jurisdictio concluditur, sed ordo. Melior E- An. 109.
piscopus non ratione Ministerii, sed quantum ad authoritatem, non toto genere diversam, sed in eodem subsistentem. Ad hæc non immeritò suspectus est hic locus Vedelio, c. 18. ob vocabulum sacerdotis (ἱερέως) primitivæ Ecclesiæ incognitum. Summus Pontifex, ἀρχιερεὺς, solus est Christus, quæ tamen loquendi formula sequiori tempore non pro Romani Papæ Monarchia, sed pro quovis locali cuius Episcopo fuit accepta.

Decet vos, ut Dei Ecclesiam, eligere Episcopum, ut obeat legationem Dei, ut concedatur illis in eundem locum congregatis, etiam glorificare nomen Dei. Ergo institutio & confirmatio Episcopi, non ab Episcopo Romano dependit: quin ad clerum & populum, seu plebem talis electio pertinuit. De eodem Ignatius Epist. ad Smirnenses agit. Ad quæ Blondellus (de Episc. p. 392.) Constat clerum plebemque convenire, eligere, nominare, gratum habere, postulare, testari, annuere, rogari, consensûs decretum edere ante Constantini M. tempora ex æquo consuevisse. Ita in synodalibus canonibus singuli Episcopi à suis comprovincialibus ordinari, censeri, judicari, deponi jubentur. Pessimè ergò, & novo, & tyrannico exemplo adempta populo Episcopum eligendi potestas. (c)

§. 14. IV. Epistola ad *Smyrnenses*. Ejus inscriptio πεπληροφορημένῃ ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ (Ecclesiæ) *plenè instructæ in fide & charitate*: contra dubitantiam Pontif. facit. 4. Epist. ad Smyrnenses.

Dominus Jesus Christus rogavit, (Luc. 22.) *ne deficeret fides Apostolorum.* Proinde non pro solo Petro rogavit, uti somniant: Vedel. c. 3. conter Forbes. Instruct. Theol. l. 15. c. 11. §. 2. seq. ex Macarii homil. 5. & Theophil. in Luc. 22. ac Cypr. l. 4. ep. 4.

Omnes Episcopum sequimini, ut Christus Patrem; & Presbyterorum collegium ut Apostolos &c. item: *Sine Episcopo nemo quicquam faciat eorum, quæ ad Ecclesiam spectant.* Et: *Non licet sine Episcopo baptizare, neque sacrificium immolare, neque dochen celebrare.* Presbyteros subesse debere Episcopis, vult hic Ignatius. At juris divini hoc esse, probare adversarii ante omnia debent. *Idem Episcopum honorate ut Principem sacerdotum imaginem Dei referentem, Dei quidem propter principatum, Christi verò propter sacerdotium.* Profectò quemadmodum priorum decretalium faber suis se judiciis prodit: utpote toties & ubique repetitis coccysmis de clavibus Petri, de præeminentia Sedis Romanæ, de adpellationibus, dum etiam multas tum inusitatas novitates inducit; ita non minus fictus omnino hîc Polycarpus, dum nullibi non usque ad tædium de Episcopis, illorum jure & privilegiis tractat, quasi una hæc Christianorum religio & salus; quasi etiam temporibus adeò duris nihil non licuisset. Adde quod non modò multa inopportuna habeat, sed & insolita illis temporibus. *Principem sacerdotum* nobis exhibet.

c) *vid. Vedel. c. 19. de Dom. l. 3. c. 3. §. 5. Cham. T. 2. l. 13. c. 13. §. 4.*

An. 102. exhibet, at quarto adhuc seculo vetabant Africani, viri pientissimi, quempiam ita vocari. Ecquid ipse Gregorius Magnus? Sed demus hoc: tamen juxta Ignatium neque primus Episcopus, neque cœteri Papæ subsunt: vide Vedel. c. 5. contra Bellar. Quid si verò plures unà Episcopi, uno in loco extiterint. ita Θυσίαν i. e. sacrificium Ignatius vocat Eucharistiam: de quo idem Vedel. c. 4.

Ib. *Honorare oportet & Regem* (at tum nullus Rex,) *nec enim Deo quisquam præstantior, aut similis ei in rebus omnibus creatis.* Ergo potestas Regis à Deo, cui omnes se subjicere tenentur, etiam ipsi Clerici.

Laici Diaconis subjciantur, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Episcopo, Episcopus Christo, ut ipse Patri. En hierarchica! isthæc, ut & plura alia ex Clementis Constit. surrepta rectè nostri notant. Adhæc laicorum & clericorum termini tum in usu nondum erant. Et tamen nonnisi tres Ecclesiasticorum ordines recensentur, & apertè quivis Episcopus non Archiepiscopo, aut Patriarchæ, vel Papæ, sed Christo immediatè subjicitur. Ita in Ecclesia nemo major Episcopo, juxta Ignatium. Neque negamus majorem esse Episcopum suo principe politico, imò quemvis fidelium Verbi Ministrum, sed nonnisi in Ecclesia h. e. sacri ordinis seu ministerii ratione, & tamen principi suum jus non adimimus.

§. 15.) Ignatius inter cœteros eas salutat, quæ *in perpetua degunt Virginitate.* Resp. 1. Imò salutat etiam totas familias, seu conjugatos. 2. Non sequitur, has virginitatis votum fecisse, multò minus tale, quale hodiernæ vovent moniales. Adhæc si sibi donum hoc non concessum postea sentirent, nubebant, ut loquitur Cypr. l. 1. ep. 11. Quare per ἀειπαρθένους eas rectè intellexeris, non quæ necessariò in perpetuum abstinuerunt, sed ad id usque tempus, quo data est hæc epistola.

Locum Theodoretus dial. 3. ex hac Ignatii epistola de Eucharistia allegat, quem Baronius, Bellar. & cœteri, pro sua transsubstant. adducunt, qui tamen locus hodie in hac ejus epistola non extat: unde imponere probantur, quando vel verum Ignatium, vel saltem incorruptum ad nos pervenisse dictitant: de quo fusè Vedel. cap. 7.

5. Epist. ad Polycarp.

§. 16.) V. Ignatii Epistola ad *Polycarpum.* De hac judicia virorum gravium vide apud Usserium in Epist. Ignatii part. 1. c. 2. proleg. à p. 9. & parte postr. à p. 85. ita ut ex ipsis adverss. aliqui de authentia ipsius addubitent. Hos inter Bona Liturg. l. 1. c. 22. §. 1. contra Baronii an. 58. §. 102. ubi de cursoribus agit ad S. Cœtus convocantes: cui loco adde ejusdem Annalistæ an. 44. §. 79. Sequentibus autem rationibus Cardinalis Cardinalem refellit. 1. Quia in Ignatii epistola non de Cursore agatur qui S. Synaxim indiceret, sed de Legato, qui mittendus erat in Syriam ad Antiochenos. 2. Quia talis convocatio ad nascentis Ecclesiæ tempora difficillima referri non potest ob acerbiss. persecutiones, unde verisimilius solam devotionem aliquos coëgisse

coëgisse ad statutas horas concurrere. 3. Hanc epistolam non genuinum Ignatii fœtum esse, sed suppositititium. 4. Quia Baronius nullum illorum temporum testimonium proferat. Nimius itaque Episcopalis est Hammondus, dum pro Hierarchia defendenda quævis nimis facilè suscipit & admittit: vide illum dissert. 2. de Episc. c. 25. §. 4. seq. An. 109.

Si quis potest in castitate manere, maneat. At præmittit εἴ τις δύναται, si quis possit. Neque verò hîc votum continetur, neque cœlibatus absque conditione. Quæ utinam ratio restitueretur hodie Christiano orbi, neque inaniter tot frustráque, ac in sui perniciem hoc jactarent, séque contrà graviter polluerent. Vedel. c. 1. & 2.

VI. Epistola ad *Ephesios*. Rectè ad hanc Cocus: (pag. 113. f.) *Si hæ Epistolæ Ignatii essent, & incorruptæ atque integræ ad nostras manus pervenissent, ad calcem illarum haberent Amen, & gratia, quia in singulis id apponere solitum Ignatium Baronius ad hunc annum §. 35. testatur. Atqui nonnisi in Epistola ad Ephesios, eadem verba post salutationem habentur: nec in illa quidem, si vera sit editio, quam nobis dedit Perionius.* Confer Hammond. dissert. 2. cap. 15--18. & 20. &c. 24. §. 18. c. 25. §. 9--16. c. 26. §. 2. Epist. ad Ephesios.

Nisi quis intra altaris septa sit (ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου) privatur pane Dei. Ad hæc Vedelius: Altare apud veteres quatuor significata habet. 1. Notat Jesum Christum. 2. Ecclesiam totam. 3. Ecclesiæ universæ membra. 4. Mensam qua utebantur in Cœna S. quæ lignea primitus fuerat; ita dicta ad modum V. T. alii quidem totius Ecclesiæ, alii nonnisi altaris septa intelligunt. At quomodo inter hos turbines talia haberi potuissent? Frequentissimum verò veteribus Scriptoribus, ut nomine altaris locum designent, ubi consecrabatur & celebrabatur S. Cœna: ligneas autem habuisse tabulas vid. Larroq. de Euchar. part. 1. cap. 5. à p. 97. inpr. pag. 100.

Novi multos per vos transeuntes habere perversam doctrinam &c. Ergo hæreticus est is, qui eligit sibi, & pertinaciter sectatur doctrinam non traditam à Christo.

Os Christi (scil. Jeremias cap. 15. v. 19. dicit) *Si separaveritis pretiosum à vili, ut os meum eritis* (vos Ephesii.) Igitur quando Petrus os discipulorum dicitur, non mox sequitur ejus Monarchia. Contra Bar. an. 33. §. 12. Multò minus cùm Papa os Petri vocatur, ejus erit successor.

Frangentes panem unum, qui est medicina immortalitatis &c. Synecdoche etiam vini sacri perceptionem includens, more loquendi usitato. Unus autem communis fuit panis qui omnibus communicaturis frangebatur. (*d*)

§. 17.) VII. Epistola, ad *Romanos*. De illa Hammondus de Episc. dissert. 2. c. 10. & c. 25. f. & dissert. 3. c. 8. §. 14. *Epist. 7. ad Rom.*

Inscriptio: Ἐκκλησία ἥτις πεπρόσθηται ἐν τόπῳ χωρίᾳ Ῥωμαίων; *Ecclesiæ quæ præsidet in loco Romanæ regionis, seu in provincia sive præfectura Romana:*

m

d) *Dalla. de cultu Lat. l. 3. c. 26. pag. 435.*

An. 109. *na*: h. e. in urbicaria regione. (e) *Ecclesia Deo digna, decentissima, beatificanda, laudanda, digna quâ quis potiatur, castissima, & eximiæ charitatis &c.* Et paulò superiùs: *Ecclesia sanctificatæ & illuminatæ &c.* Ergo Caput est omnium aliarum Ecclesiarum, ajunt adversarii. Resp. 1. Præsidet Ecclesia, at non sola Romana, sed quæcunque alia, quia cathedra ei tribuitur, ac fidei & morum est magistra, cui se omnes submittere debent. 2. Non unum Papam, sed totam Ecclesiam Romanam alloquitur Ignatius. At totum illud corpus caput Ecclesiæ ne ipsi quidem adversarii faciunt. 3. Neque si daretur hoc, consequentia valida esset. Nam fuisse olim hanc Ecclesiam honore & authoritate primam damus, atque illi loci & ordinis primatum quendam concedimus, sed quid hoc ad potestatem Pontificiam. Præsideri dixit Ignatius, vel si activè reddere malis, præsidere, at non ubique, sed in loco Romanæ regionis. Sic sanctificata & illuminata vocatur; anne verò cæteras non sanctificatas & cæcas fuisse statuemus? Igitur Spondanus causam non habet, quur §. 3. tantopere glorietur, & ex Ignatio unum hoc dictum ad fucum faciendum seligat. An regio Romanorum, & totus orbis æqualia, ipsi dijudicent. Et quod potissimum, nullius in hac Epistola, Summi Pontificis fit mentio.

Frumentum sum Dei, dentibus ferarum molarum, ut mundus panis Dei inveniar. malè hæc ad operum merita torquent.

Non gaudeo corruptibili nutrimento, nec voluptatibus hujus vitæ: panem Dei volo, panem cœlestem, qui est caro Christi Dei, &c. Nihil omnino hæc pro transsubstantiatione faciunt, quandoquidem de vita æterna loquitur, quam ipsi Christus promeruit.

§. 18.) Octo insuper restant Epistolæ, falsò tamen Ignatio tributæ. De tribus postremis Martialis Mæstræus Doctor Paris. in notis ad Ignatium, ita loquitur: *Quod attinet ad duas priores Epistolas Ignatii ad B. Johannem Evangelistam, aliásque duas sequentes, alteram Ignatii ad Mariam Deiparam, & alteram Mariæ ad Ignatium, cùm Græcè nunquam conscriptæ repertæ fuerint, nec illarum ullus veterum Patrum ad Bernardum usque meminerit, tutius meo judicio fuerit eadem vel in apocryphorum ordinem redigere, aut saltem, ut non omnino certas ac genuinas habere.* Confer omnino Bellarm. de Script. Eccl. & T. 1. indicis Romani libror. expurg. cujus censura præfixa est Ignatianis Epist. T. 3. Bibl. vet. Patr. edit. 3. De earundem fide dubitare videtur Bar. ad an. 48. §. 26. & ad præs. an. §. 34. Quod si hæ tres Epistolæ Apocryphæ sint, vel certè dubiæ, quia illarum nulla extat mentio apud veteres, ob eandem rationem non melioris notæ erunt sequentes, de quibus jam-jam acturi.

Epist. ad Mariam Cassobol. a. Ignatii Epistola ad *Mariam Cassobolitem* seu Castabalensem proselytam, sive Zarbensem. Mæstræus putat fuisse honestam fœminam, cujus memi-

e) Hammond. *dissert.* 4 c. 5. §. 10. & 11.

meminerit Paulus ad Rom. 16. & ita dictam, quòd omnia secularia abjeciſſet, ut devotius ac ſimplicius vacarer Dei cultui. Hæc Epiſtola cujus ſit momenti vide Uſſer. part. ult. p. 76. & 81. Ab hac ad illum datas viciſſim literas volunt. An. 109.

Ib. *Cùm adhuc Romæ eſſes apud B. Anacletum P. cui nunc ſucceſſit Beatiſſ. Clemens, Petri & Pauli auditor.* Atqui Papæ nomen omnibus Epiſcopis commune fuiſſe, & fortè nec Ignatii ætate adhuc uſitatum, ne triviales quidem ignorant, ita ut Monarchiam Papalem non inferat, An verò Clementem ſucceſſiſſe Anacleto concedent? Errore librariorum factum putat Baronius ad an. 93. §. 1. & 7. cùm dicendum potiùs eſſet, Clementem ſucceſſiſſe Cleto, vel potiùs Lino, ſi credimus Turriano: pro Epiſt. Pontiff. l. 2. c. 10. inpr. adi Vedel. cap. 3. Tam Pauli verò, quàm Petri auditor Anacletus fuiſſe perhibetur: ſcil. quia uterque Romam fundavit: idem c. 4. & 5.

§. 19.) b. Ignatii Epiſtola ad Tarſenſes, cujus ſit commatis vid. Uſſer. part. ult. à p. 97. *Epiſt. ad Tarſenſ.*

Inter alia hoc inter hæreſes à Miniſtris Satanæ diſſeminatas recenſet, videl. Quòd Chriſtus ſit ille, qui eſt ſupra omnia Deus.

Ib. Eas, quæ in virginitate ſunt, honorate, tanquam ſacerdotes Chriſti. Minimè tamen monaſticum votum pro cœlibatu hinc concluditur, quandoquidem non tantùm omnes virgines, ſanctè & caſtè viventes, ſed & quivis verè Chriſtiani pii Dei ſacerdotes dicuntur. Adde quòd fœminæ etiam miniſterium Eccleſiaſticum exercentes apud Tertullianum virgines vocantur: vide Vedel. cap. 1.

c. Ejuſdem Ignatii Epiſtola ad *Philippenſes.* In hanc cenſuram vide Uſſerii part. ult. p. 114. ſeq. Et ſuo & Presbyterorum nomine ſcribit, itaque non abſque Senatu Eccleſ. *Ep. ad Philipp.*

Ib. (Crux) *Trophæum eſt contra ipſius potentiam, quod ubi viderit, horret, & audiens timet, & antequam fabricaretur crux, ſtudebat ut fabricaretur, & operabatur in Judæa, in Phariſæis &c.* Gratis pro crucis veneratione hic allegatur locus, quia hîc non de ſigno crucis, ſed de crucifixione Chriſti agitur. Vedel. cap. 1.

Ib. *Quadrageſimam ne ſpernite, continet enim imitationem converſationis Dominicæ &c.* confer can. Apoſt. 66. ſeqq. & conſtit. Clem. l. 5. c. 12. quæ falsò Ignatio, ut & integræ Apocryphæ Epiſtolæ tribuuntur: vid. Vedel. c. 2. & 3. ubi copiosè de quadrageſimali jejunio: ſic c. 4. de jejunio feriarum quartarum & ſextarum: cap. 5. & 6. de jejunio diei Sabbathi. c. 7. de Paſchatis celebratione. Ib. *Si quis cum Judæis celebrat Paſcha, aut ſymbola feſtivitatis eorum recipit, particeps eſt eorum, qui Dominum occiderunt & Apoſtolos ejus.* Ergo multi magni viri hoc crimine tenebuntur. Quis ad voces adeò tragicas, inquit Dallæus (*f*) non expaveſcat? Quis non totius

f) *de uſu Patr. p. 177.*

An. 109. religionis Christianæ summam agi putet? Annon verò seria magis tractari & inculcari potuissent? (g)

Ibidem negatur Verbum, quod caro factum est i. e. Filium Dei in homine habitâsse. Hinc Scholiastes: Hic locus videtur mihi non carere mendo.

Ib. *Saluto collegium virginum.* At quis credat Rousselio (h) & Baronio ad an. 57. §. 55. ac cœteris, monialium collegia jam Ignatii tempore extitisse? Σύστημα autem non Collegium, sed cœtum totum, corpus omnium, quotquot Philippis erant virgines i. q. σύστρεμμα apud Polybium:

§. 20.) Ignatii Epistola ad *Antiochenos.* De hac Usser. part. ult. à p. 103.

Epist. ad Antioch. *Evodius primus vobis ordinatus est ab Apostolis* (Petro & Paulo) *Antistes*: ἐνεχειρίσθη τὴν ὑμετέραν προστασίαν. Si Evodius primus fuit Antiochenus Antistes, ergo non Petrus. Nec satisfacit Baronius ad an. 39. 18. primum fuisse post Petrum; quia isthuc comminisci est, Petrus enim ab Ignatio, ejusdem loci Episcopo non numeratur. Si Petrus fuit, quare Paulus unà cum Petro alium ordinavit? Ergo & Paulus ejusdem cum Petro potestatis fuit. Et ea ratione Ignatius Evodium, quia primus fuit, Patrem vocat. Apostoli verò speciales Episcopi nullibi fuêre, sed fundârunt & plantârunt Ecclesias, sicut idem Ignatius Antiochenæ Ecclesiæ fundationem tam Paulo, quàm Petro in Epist. ad Magnesios adscribit. (i)

Rescribere fingitur suis: *Presbyteri pascite gregem, qui inter vos est, donec Deus designaverit eum, qni principatum in vobis habiturus est.* Non dixit: Pascite gregem, donec Papa Rom. vobis Episcopum ordinaverit. Etsi verò genuinum Ignatii fœtum hanc Epistolam non agnoscamus, inde tamen liquet, absente, vel sublato Episcopo licentiam Presbyteris dari gregis pascendi, & omnia, quæ Episcopus agebat, agendi, i. e. consignandi, ordinandi: prout Romæ etiam factitatum invenimus.

Ib. *Cæsari subjecti estote in iis, in quibus subdi nullum animæ periculum est.* Si de gentili Magistratu hæc dixit, neque ullum à subjectione exemit, multò magis hodie eadem subjecto locum inter Christianos habebit.

Ridiculè prohibet, Ne mulieres audeant viros proprio nomine vocare.

Ib. *Saluto subdiaconos, cantores, lectores, janitores, laborantes, exorcistas, confessores.* Bellè! Ergo probè jam his hominum generibus erant stipati Antiocheni. At subdiaconos, acoluthos, & tres minores ordines, exorcistas, lectores & ostiarios, procedente tempore Ecclesiam sibi constituisse à Magistro sententiarum rectissimè observatum. Ad hæc Bona l. 1. c. 25. §. 17. Solidum (ex hac epistola) argumentum pro omnibus (minoribus ordinibus) sumi non potest, quia nec singulos enumerat, & inter eos Laborantes recenset & cantores, miscens simul ordines & officia Ecclesiastica. Dicendum

g) *Consule Cocum pag. 114. Ravv. p. 466. Drelinc. au faus visage* § 18. *p.* 156. (h) *l.* 3. *c.* 4. § 9. (i) *vid. Vedel. c.* 1. & 2.

dum igitur, inquit, cum S. Thoma, quòd temporibus Apostolorum omnia ministeria, quæ ordinibus minoribus competunt, non à distinctis personis, sed ab uno duntaxat ministro exercebantur &c. at quid hoc aliud, quàm fateri, illos ordines Apostolorum tempore non extitisse, prout revera se res habet: ita ut falsus sit Casalius qui cap. 27. hunc locum pro se adducit. Salutat quoque Ignatius τὰς φρουρὰς τ ἁγίων πυλώνων τὰς Διακόνους: *Custodes sacrorum vestibulorum Diaconissas.* Ad hæc Cocus (k) Diaconissarum talium custodum nulla apud ullum veterum fit mentio, ut nec divinorum cursorum, de quibus Epistolâ ad Polycarpum: parcissima Laborantium. Confer Vossium in Epist. Plinii II. de Christianis p. 42. & Arnd. antiq. tit. Clerus à §. 161. & 172. An. 109.

§. 21.) e. Ignatii Epistola ad Heronem, Diaconum Antiochenum, pòst Ignatii successorem de hac Usser. pag. 109. *Epist. ad Heronem.*

Vino et carnibus ne prorsus abstineas, nec enim abominanda sunt. Confer constit. Clem. l. 7. c. 21. Propter hæreticos hoc in Epist. ad Philadel. dicit, unde fortè compilator id huc congessit. Ab hoc verò piaculo Papistæ an liberi, tu judica: vide Vedel. c. 1.

Ib. *Quicunque dixerit quidpiam* παρὰ τὰ Διαπεταγμένα, *prater ea quæ constituta sunt* (ordinata seu præcepta & tradita divinitus) *etiamsi fide dignus sit, quamvis jejunet, quamvis in virginitate degat, quamvis signa edat, quamvis prophetet, pro lupo illum habeas &c.* ubi per Διαπεταγμένα non intelligit traditiones non scriptas & Verbum Dei simul, sed Verbum Dei, seu illud, quod jam clarè & apertè Deus nobis patefecit, cui nec addi, nec detrahi quicquam vult.

Ib. *Nihil sine Episcopis facito. Sacerdotes enim sunt, tu verò Sacerdotum Minister, baptizant, sacra peragunt* (alii sacrificant, Gr. Ἱερουργοῦσι) *eligunt, manus imponunt; tu verò illis ministras, ut S. ille Stephanus Jacobo & Presbyteris, qui erant Hierosolymis.* Ex hoc & similibus Ignatii locis rectè Blondel. (l) colligit Episcopum cum Presbyteris olim ejusdem potestatis collegium seu presbyterium fecisse, cui æqualiter olim attendere & se subjicere cœteri debuerint. Observabis insuper. 1. Authorem hunc plures simul Antiochenos ponere Episcopos. 2. Duos nonnisi ordines facere Ministrorum, prout fit à Clem. in Epist. ad Cor. post Paulum ipsum, Episcopos & Diaconos. 3. Illum Episcopos Antiochenos eosdem statuere, Diaconorum respectu, qui erant Presbyteri Hierosolymitani. 4. Illis Antiochenis Presbyteris tribuit non tantùm jus tingendi & offerendi i. e. Sacramenta administrandi, sed etiam χειροτονίας καὶ τῆς χειροθεσίας i. e. eligendi & ordinandi: confer Vedel. c. 4. Ad hunc locum M. Ant. de Dom. Episcopali dignitati addictior, Episcoporum & Presbyterorum nomina confundi agnoscit, unde inter Episcopum primi & secundi ordinis distinguit. Verùm quia ta-

k) *pag.* 115. (l) *de Episc.* 305.

Añ. 109. lia hoc loco Episcopis tribuuntur, ut Presbyteris hodiernis non conveniant, putat Ignatium Heroni, tanquam futuro successori, etiam eos Episcopos commendâsse, qui alibi etiam fuere, ut illos in omnibus consulat. Consentit Hammond. (m) dum omnes Antiochiæ seu metropoli subjectos Episcopos intelligendos censet. Ast verò clarissimum ex textu fit, Ignatium cum Herone tanquam cum nudo Diacono Antiochiæ egisse, unde addit: *Tu verò illis* (Episcopis seu Presbyteris) *ministras*. Atqui solis Antiochenis, non aliis, ministravit. Plures ergo uno in loco Episcopi, ab inferioribus attendendi. Ita Antiochiam Hierosolymis simpliciter confert. Vide eundem l. 2. c. 3. §. 21. coll. cum c. 9. §. 4. Neque meritò isdem Hammondus l. c. Walonem i. e. Salmasium flagellat, quòd ex hoc loco Episcopalem modernum ordinem evertere intendit, quasi ita hanc Epistolam genuinam agnoscat, quam tamen alibi rejiciat: Quandoquidem isthoc ex adversariorum concessione facit, adeoque illos ipsorum & fidiculis conficere vult. Id quod nos toto hoc opere unicè sequimur.

Ignatii Epist. ad B. Iohannem & B. Virg. Mariam.

§. 22.) Porrò duas B. Ignatii *ad S. Johannem*, suum præceptorem, suppositas epistolas apud Usserium p. 188. seq. item *ad B. Virginem*, & hujus ad illum responsum: p. 190. seq. De singulis ib. part. 1. pag. 142. & 127. nec non apud Cocum à p. 109 videbis: de B. Mariæ Epist. Bellar. in Catalogo p. 27. f.

vid. an. 381. §. 16.

Cantum alternum seu Antiphoniam ab hoc Ignatio in Ecclesiam introductam, ostensámque ei cœlitus Angelorum visione, qui hymnos alter ad alterum S. Trinitati concinebant, Socrates l. 6. c. 8. scribit. At Theodoretus, l. 2. c. 24. inquit Bona l. 2. c. 4. §. 1. eam consuetudinem ad Flavianum & Theodorum refert; id tamen non absolutè de quocunque alterno cantu, sed de Psalmis Davidicis ex verbis Theodoreti intelligit. Apparet certè ex Liturgiis etiam Apostolorum virorúmque Apostolicorum, si modò genuinæ essent, tum vetustum fuisse Antiphoniarum usum, tum plebem etiam respondisse, idque linguâ cognitâ. Neque enim initio Religionis ubique virorum Ecclesiasticorum chori fuerunt & abundantia.

Dionys. Areopag.

§. 23.) *Dionysius Areopagita* conversus Act. 17. 34. anno 52. juxta Bar. (n) Primus Episcopus Athenienſis: Eus. l. 3. c. 4. Romam illum Athenis adducunt: de quo suprà ad an. 98. §. 5. inde cum Eutropio in Gallias à Clemente missus ac ibidem Paris. præfuisse Ecclesiæ fingitur. Eundem Dionysium Ughellus (o) primum Crotonienſem in Italia Episcopum factum ait quando illac transibat Romam petens. At mox alterum Episcopum Flavianum ad an. 537. sub Vigilio P. collocat. Tres autem Dionysii probè distinguendi apud historicos celebrantur. 1. hic noster præsens Areopagita. 2. Corinthius magni nominis Episcopus, ad an. 166. Justino σύγχρονος: vid. Eus. l. 4. c. 22. 3. Alexandrinus Episcopus ibidem celebris, Origenis discipulus,

m) *dissert. 2. de Episc. c. 7. à §. 11.* (n) §. 10. *Spond.* §. 1. & 4. (o) *Ital. S. Tig. p. 527.*

scipulus, ad an. 217. Verùm de Gallicano seu Paris. isthoc Dionysio ne inter ipsos quidem adversarios usquequaque convenit: vid. Bar. à §. 38. inpr. §. 49. ubi ipsum Greg. Turonensem, Gallicanum scriptorem, rerum illarum longè peritiorem, qui anno 574. vixit, flagellat, ipse tamen præ illo flagellandus. De Dionysio Martyrol. Rom. ad 9. oct. in hunc modum: *Lutetiæ Parisiorum natalis S. Martyrum Dionysii Areop. Episcopi, & Rustici Presbyteri, & Eleutherii Diaconi: ex quibus Dionysius ab Apostolo Paulo baptizatus, primus Atheniensium Episcopus est ordinatus: deinde Romam veniens, à B. Clemente R. P. in Gallias prædicandi gratiâ directus est: & ad præfatam urbem deveniens, cum ibi per aliquot annos commissum sibi opus fideliter prosequeretur, tandem à Præfecto Fescennino, post gravissima tormentorum genera, unà cum sociis gladio animadversus martyrium complevit.* Atque hæc cum aliis conferre ibidem laboriosè Baronius studet; unde etiam in annalibus §. 51. liberaliter potiùs, quàm constanter, *Jura*, inquit, *veritatis sunt ampliora omni antiquitate, quippe quæ nulla plurimorum seculorum valeant præscriptione lædi, nec innumera testium multitudine obrui atque labefactari.* Ergo sanè contrà S. Scripturam nulla valet antiquitas, nullus ex Patribus, nec quidquam aliud. Gal. 1. 8. Bar. accedit Bellarm. in Cat. ubi: *de Dionysii operibus* (quæ recenset) *viri docti & Catholici nihil dubitant. Soli hæretici Lutherani, & quidam scioli, Erasmus, Valla, & pauci alii hoc negant.* Sequentes ergo nec docti, nec Catholici, sed scioli sunt Gaza, Sixt. Senensis, Cajetanus, Petavius &c. de ejus operibus plusquàm dubitat Card. Perronius (*p*) *Nunquam ego allegarem*, inquit, *opera S. Dionysii* &c. Inpr. hunc Dionysium de ponte dejicit Launojus doctiss. Sorbon. discuss. cap. 3. pag. 52. Ex quo, ut & famosiss. Sirmondo, & aliunde fusè & luculenter idem probat Gallia Christiana T. 1. pag. 400. seqq. & Parisiensem quidem Decii demum tempore ex Severi lib. 2. & Greg. Turon. lib. 2. cap. 30. docet. Unde secundus loci Episcopus Mallo. 3. Massus. 4. Marcus. 5. Adventus. 6. Victorinus, qui sedit circa an. 346. Quia Bona (*q*) apertè & suo nomine hunc Dionysium impugnare non audet, ideo sub aliorum prætextu ita hoc præstat, & prolixè quidem ut νοθείας dubium nullum relinquat. Confer eundem l. 2. c. 3. §. 1. p. 324. Hilduinum Abbatem, sub Ludovico Pio, paulò post noni seculi initia, primum hunc finxisse Dionysium, & posteris persuasisse, edito, quod etiam hodie superest, de hoc argumento Areopagiticon opere, fabellis, & imposturis bene instructo, Dallæus de usu Patrum p. 31. ex Sirmondo & Launoyo attestatur: item p. 51. ex Eras. in act. 17. 34. quem Erasmi locum Bibliomastiges temerè expunxerunt. Ex silentio veterum Hypatius Ephesius anno 532. rejecit hunc impostorem: ib. p. 57. fusiùs de eodem à p. 95. ubi iterum Latinorum fides examinatur. Contra Baronii an. 48. §. 12. censuram

An. 109.

suprà an. 44. § 37. & 251. §. 1. 1.

p) *in posthum p.* 91. (*q*) *Liturg. l.* 1. *c.* 8. §. 5.

An. 109. furam in Gregorium Turon. agit p. 321. De eodem Pseudo-Dionysio habet Ursin. de Eccles. Germ. à p. 227. Adde his Zimmerm. in dictum Tertull. §. 131. p. 323. Larroq. de Euchar. part. 3. c. 1. p. 803. Hospin. ad 9. oct. & de Templ. p. 126. de Mon. p. 96. Gerhard. Patrol. à p. 13. Micræl. hist. Eccl. l. 2. §. 1. p. 53. Arnd. Antiq. à p. 857. item p. 732. Author du journal des scav. du 29. Nov. 1666. patrocinium suscipiens hujus Dionysii, ait etiamsi videntur ante tempora Gregorii M. non innotuisse, tamen compensari hoc silentium, sequentium seculorum consensu. Quod sanè perquam miserum & desperatum argumentum. Tu Morinum vise. Ejus M. S. apud Lambec. T. 4. B. p. 229. & T. 3. p. 230. De pluribus M. S. ejus operibus: idem T. 3. p. 70. ad 73. in eadem opera scholia: ib. p. 67. alius de vocabulis ejus difficilibus: p. 68.

§. 24.) At verò cujuscunque furfuris & notæ sit hic noster Dionysius, quàm immane tamen Latini ab antiquo discesserint, ipse nobis patefaciet. (r) Utut verò suspectus, & revera falsarius, multa tamen ex eo obtrudunt. (s) Ejus opera Latinè Parisiis excusa an. 1498. cum scholiis Jacobi Fabri Stapulensis: item Coloniæ 1546. cum commentariis Dionysii Carthusiani, cum aliquot versionibus. In eundem scholia extant Maximi. Nova editio Græco Latina Paris. an. 1615. operâ Petri Lausselii Societis J. Presbyteri edita. Ejus epistolam ad Demophilum, & Responsum vide apud Balsamonem (t) De eodem Maresius: (u) Utraque Monarchia Cœlestis & Ecclesiastica Dionysio Areopagitæ à Pontiff. scriptoribus adscribitur: item libelli de nominibus divinis, & de Theologia mystica, cum Epistolis nonnullis: sed res ipsa loquitur hunc scriptorem non esse Dionysium, Pauli discipulum, cujus meminit Lucas in Actis, verùm hominem esse aliquot seculis ipso recentiorem, utpote qui eum Ecclesiæ statum describit, qui ei non convenit, nisi diu post Apostolos, & pace jam Ecclesiæ reddita. Ideo nulla hujus authoris, quod fatetur Bellarminus, (x) ante seculum VI. apud veteres mentio reperitur, etsi Hieronymus & Eusebius diligentissimè incubuerint in conquirendis omnibus scriptis & monumentis eorum; qui ante se de rebus Theologicis scripserunt. Ficti hujus Dionysii carcer in templum abiit, volúntque fabulones, cùm decollatus fuisset in monte martyrum, suum caput in suis detulisse manibus usque ad secundum lapidem, atque ibi in gremium cujusdam matronæ deposuisse illo in loco, cui postea à Dionysio nomen impositum est, qui hodie notus sepulchris Regum Galliæ. Argumenta, quibus fusè evertitur Pseudo-Dionysii authoritas, cum solutione argutiarum in contrarium, reperies apud Rivet. l. 1. Crit. S. c. 9. 10. 11. & Cocum p. 92. 98. cumpr. verò prolixè & singulari tractatu Dallæus: 4. Gen. 1666. & aliàs hinc inde in suis opusculis, utpote de adorat. l. 4. c. 10. 634. Vise quoque Magde-

r) *vid. Dalla. de ador. l. 5. c. 7. p. 767.* (s) *idem de cultu Lat. l. 1. c. 10. p. 45.* (t) *edit. Paris. p. 1108. seq.* (u) *in anecd.* (x) *conf. Bar. §. 59. Spond. §. 15.*

Magdeburg. Centuriatores c. 1. l. 2. c. 10. Alsted. de Eccles. Triumph. c. 6. An. 109. §. 8. 9. Cham. T. 1. l. 9. c. 3. à §. 27.

§. 25.) Scriptor non est planè inutilis, nam etsi multa habeat Platonica ac plura magis subtilia, quàm solida, & totum ordinem cœlestis curiæ describat tanta cum asseveratione, ac si fuisset ipse hic magister ceremoniarum, & ibi Pauli inenarrabilia solus percepisset: potest tamen plurimum inservire ad cognoscendum Ecclesiæ statum & ordinem, post tempora Concilii Niceni, & quarti seculi. Authorem horum scriptorum non modò laudant Papistæ, sed mille etiam testimonia inde petunt. Usque ad Gregorii M. tempora delituisse hæc vult Bellarminus: verùm tantum thesaurum tandiu absconditum fuisse credibile haud est, cùm libri minoris longè pretii producti, & absque hoc Dionysio multa Ecclesiam latuissent. Quisquis mercium harum inventor, seculo quinto & quidem adulto vixisse creditur. (y) 2. Stylus authoris non simplex est & sincerus, sed argutus nimis, tragicus, ampullatus, inflatus, asper, obscurus & affectatus, nihil Apostolicum redolens, nihil Paulinum, imò nihil Atticum: quin suo quodam instituto & consilio voces in Ecclesia usitatas perpetuò refugit, unde Platonicus potiùs videri queat, inpr. etiam in argumento de Angelorum ordinibus. 3. Ejus libri pleni curiositatis, temeritatis & vanitatis, ita ut quæ ἄῤῥητα Paulo, ac nefas proferre, ipse, ceu scitu summè necessaria, expanderit: confer Col. 2. 16. Atque tantum abest, ut vel semel præceptoris sui Pauli meminerit, ut illius loco nominet Hierotheum quendam. 4. Utut obtendat Baronius (z) maturè hæc Dionysii opera innotuisse, secus tamen longè se res habent, prout docti id jam saris probatum fecere. (a) 5. Multa habet de templis, altaribus, locis sacris, de choris, catechumenis extra fores templi statuendis &c. quæ in usu nondum erant: vid. Hospin. de Templ. c. 5. ut neque Monachi, quorum tamen meminit Eccl. Hierar. c. 6. unde Monachus Græcus Illyrico fuisse videtur. In Epistola ad Demophilum ita de Templis loquitur, ac si magnificè fuissent extructa. Sic Patriarchar. meminit, quæ tamen dignitas & titulus longo tempore post demum obtinuit. 6. In libro de divinis nominibus c. 4. Ignatii ad Romanos sententia allegatur, *Amor meus crucifixus.* At hoc cum tempore minimè convenit, quia regnante Domitiano mortuus Dionysius, testibus Simeone Metaphrasta, Hilduino, Hincmaro, Trithemio p. 7. in fine libri de Eccles. Hierarchia Timotheum vocat filium, παῖδα, qui tamen illo si non major, certè par fuit pietate, authoritate & doctrina. Contrà Ignatius Timotheum jam tum, cùm ad Philadelph. scriberet, vita excessisse dicit. (b) Idem patet ex ejusdem Epist. ad Ephesios ubi Onesimum jam Ephesiorum Episcopum commemorat, quem Timotheo defuncto successisse ajunt. Sic l. 1. de divinis nominibus c. 3. scribit se adfuisse, unà cum Jacobo

n

y) *Dalle. de ador. l. 4. c. 10. p. 634.* (z) §. 61. *Spond.* §. 16. (a) *Rivet. à p. 153. Cocus p. 94. alii.* (b) *Bar.* §. 55. *Spond.* §. 13.

An. 109. cobo fratre Domini, Petro & plerisque aliis S. fratribus, ad contuendum corpus illud, quod authorem vitæ Deúmque conceperat, id quod fieri nullatenus potuit. Ita multò majores præceptores hinc inde nominat. At illius tempore præter Apostolos, vix erant alii scriptores Ecclesiastici. Sub finem Hierarchiæ dicit, studiorum suorum ăuces didicisse ab Apostolis, quos sanctos præceptores vocat, quænam verba sanctissima essent. Si igitur inter illum & Apostolos interjecti fuere alii duces, non fuit Apostolis coævus. Sic Clementem Philosophum Alexand. citat, qui multis pòst seculis vixit. 8. Libro de cœl. hierarchia c. 7. Cherubim insulsè derivat. Ita confer c. 13. ejusdem rationem de Seraphim.

§. 26.) Verumenimvero cùm pro illis, tanquam pro aris & focis pugnent, excerpamus nonnulla ex eodem, eísque illa reponamus. Cap. 5. Hierar. Eccl. (c) dicit Episcoporum hierarchiam immediatè terminari in Jesum, sicut inferiores ordines Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum terminantur in Episcopum. Ubi Dionysius non tantùm de ordine, sed etiam de jurisdictione Episcoporum loquitur, quia simpliciter dicit, Episcoporum hierarchiam terminari immediatè in Jesum; scil. ita, ut non ab hominibus sed à Jesu habeant omnem suam perfectionem, ratione nempe ordinis & jurisdictionis. Tres itaque nonnisi ordines facit, Episcopos, Presbyteros & Diaconos. (d) Addit: Jesum esse omnis hierarchiæ, tum sanctitatis, tum divinæ actionis principium. Et rursus *Jesus est omnium hierarchiarum author & perfectio.* Hinc Epist. 8. ad Demophil. *Quòd si quispiam* (ex Hierarchicis i. e. Episcopis, seu Apostolorum successoribus) *aberret ab officio, is cogatur in ordinem à Sanctis, qui sunt ejusdem ordinis.* Quid de Petri primatu inter Apostolos, ratione ordinis, qui in omni societate necessarius est, sentiat, id l. de divinis nom. c. 3. (ubi etiam Paulum magnis laudibus anteponit aliis Apostolis) explicat, quando ipsum Coryphæum, seniorem & summum Theologum &c. nominat, item Præsidem & Principem, non autem cum suprema potestate supra cœteros, nam alio loco præposuit Jacobum Petro, dum ait scribens ad Timotheum apud Damasc. orat. 2. de dormit. Deiparæ: *Aderat autem & Domini frater Jacobus & Petrus, suprema & antiquissima Theologorum summitas.* Porrò si Episcoporum summitas immediatè terminetur in Jesum, tum immediatè à Jesu omnem Episcopi suam accipiunt potestatem, quandoquidem simpliciter absque ulla reservatione Dionysius loquitur, ac init. c. 5. Eccl. Hierarch. pollicetur, se expositurum αὐτὰς τὰς ἱεραρχικὰς τάξεις τε καὶ ὁλοτελεῖς πληρώσεις, δυνάμεις τε αὐτῶν καὶ τελειώσεις. Quin ipse Bellar. l. de Clericis c. 14. hoc Dionysii testimonio probat, Episcopos esse Presbyteris majores, quantum ad potestatem jurisdictionis. Supra Episcopum ergo in Ecclesia alium gradum altiorem dari non statuit Dionysius. Nec in universali, sed in quavis particulari Ecclesia statuit Monarchiam.

§. 27.)

c) p. 122. (d) Arnd. Ant. l. clerus §. 179.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0114
DFG

§. 27.) De clavibus seu potestate Ecclesiastica in hier. Eccl. c. 7. (e) An. 109. Ei (Petro) *qui illuminatus fuit divinis illis benedicti Patris revelationibus, oracula dixerunt: Quicquid ligaveris* &c. *nimirum*, addit ille, *quia tum ipse, tum quicunque Pontifex* (i. Episcopus ἱεροτέλεστης) *ei similis, & pios admittit, & atheos excludit.* Hinc ibidem præmittit: *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis* &c. Quoquidem apertè docet, Eandem, quam Petrus, Apostolos potestatem à Domino accepisse. In eodem capite: *Separandi potestatem habent Pontifices, ut præcones divinorum judiciorum* ἐκφαντορικῶς καὶ διαπρεπῶς; *ut præco s. portitor sive nuncius: non quòd eorum irrationabilibus cupiditatibus sapientissima divinitas quasi ministra subsequatur.*

Idem cùm multas alias in hierarchiæ Eccles. ceremonias describat, unctionis tamen in ordinandis Ecclesiæ Ministris meminit nuspiam: prout c. 5. in confecrationis descriptione apparet: ubi ait: *Pontifex* (Episcopus) quidem &c. ita apud Lambec. B. T. 2. p. 783. Missa Pontificalis h. e. Missa celebranda per Episcopos.

Illam Liturgiam, ait Bona l. 1. c. 8. §. 5. i. quam Dionysius c. 3. magnifico stylo describit, Apostolicam plerique existimant. Quod quidem eatenus concedit, si hic Dionysius ille Areopagita, Athenarum Episcopus, & S. Pauli discipulus fuerit. Non autem fuisse prolixè ibidem probat.

De S. Cœna eod. cap. p. 99. *Positis in divino altari veneratione dignis signis per quæ Christus etiam significatur, & percipitur, sine morâ præstò est catalogus sanctorum, qui eorum conjunctionem cœlestis atq; sacræ unionis individuæ cum eo declarat.* Nihil ergo pro invocatione Sanctorum facit. Recitatio nominum piè defunctorum è tabb. seu diptychis in administratione S. C. quia non efflagitabantur intercessionis suffragia seu patrocinia Sanctorum, sed 1. Ut viventes ad pietatem & exemplum imitationis provocarentur. 2. Ut sancti illi prædicarentur esse non mortui, sed vivi. 3. Ut ostenderentur eos esse in memoria apud Deum. 4. Quando altari imposita sunt venerabilia symbola, per quæ Christus σημαίνεται καὶ μετέχεται, signatur & sumitur, statim, inquit, adest descriptio Sanctorum, ut indicetur individua ipsorum conjunctio: & sacratissima unio cum Christo: Hospin. de festis Christ. p. 12. & ex eo, imperfectè tamen & tacito nomine, Zimmerm. §. 226. Idem Dionysius multoties externa symbola vocat signa. (f)

Utut Dionysius dicto loco ritus Eucharisticos accuratè exponat, ne omissa quidem altaris & totius sacri ambitus suffitione, de aureo ligneóve vel gestato, vel erecto & adorato crucis signo nulla usquam occurrit (g) sic nihil habet de reliquiis sub altaribus. (h) Idem panem illum, qui frangebatur in sacra mensa, & ex quo communicantes omnes participabant, diserti ssimè

e) p. 149. (f) Lampad. de Concil. part. 2. p. 158. & 163. Larroq. de Euch. part. 2. c. 3. §. 1. (g) Dallæ. de ador. l. 5. c. 12. p. 785. (h) ib. l. 4. c. 10. p. 633.

An. 109. tissimè unum & eundem panem fuisse dicit. (*i*) Ibidem contra Missam privatam: *Cùm ipsemet Episcopus accedit* (ad S. signa) *tum cæteros invitat &c.* (*k*)

§. 28.) Vitam Dionysii Areopagitæ operibus partim præmisit, partim subjecit Lanssselius ex Sym. Metaphrasta, Suida, Mich. Syngello, Methodio, Maximo &c. Ita Joh. Docreus de vita, passione, sepultura Dionysii hujus sociorúmque ejus libellum scripsit. (*l*) Sub Domitiano decollatus à Methodio fingitur, & caput suum à loco cui Mont-martre nomen, ad S. Dionysii fanum, ubi sepultus, manibus suis ultra 2. milliaria gestásse creditur. Ad quæ rectè Molinæus (*m*) *Vetustissimus historicorum Christianorum Gallicanorum Sulpitius Severus hist. l. 2. ostendit, nullos sub Domitiano, ac diu pòst martyres extitisse in Gallia, quando scribit, Sub Aurelio Antonini filio persecutio quinta agitata, ac tunc primùm inter Gallias martyria visa: serius trans alpes religione transgressa.* Ad hæc Dionysius iste, qui judicis personam jam sustinuit, quando Paulus Athenis prædicavit, proculdubio justam jam ætatem egit, proinde nimium se extendi non permittit.

Zosimus. §. 29.) De *Zosimi* transitu vid. Martyrol. R. ad 19. Junii: item Bar. annal. §. 37. Kortholt. de persec. p. 100.

Parmenas. *Parmenas* unus ex VII. Diaconis, Philippis extinctus: martyrol. ad 23. Jan. & in annal. a. l.

Paulus Episc. Narb. De *Paulo* Martyrol. R. ad 22. Martii: *Narbonæ in Gallia natalis S. Pauli Episcopi, Apostolorum discipuli, quem tradunt fuisse Sergium Paulum Proconsulem, qui à B. Apost. Paulo baptizatus, & in Hispaniam cùm pergeret, apud Narbonem relictus &c.* De eodem Gregorius Turon. l. 1. c. 30. ubi tamen eum unà cum aliis, tempore Decii Imp. in Gallias perveniisse testatur. Unde Bar. ib. ut & in annalib. §. 49. erroris manifesti eum arguit, & scriptoris simplicitatem sugillat, ipse maximè coarguendus. In Gallia Christ. T. 1. p. 365. Paulus quidem primus recensetur Narbon. Episcopus, Româ cum VI. aliis Episcopis ad prædicandum in Galliam missus &c. Secundus loci Episcopus Stephanus vocatur. 3. Hilarius & quidem ad an. 422.

Eugenius Episc. De *Eugenio* Episcopo Tolet. Dionysii Areop. discipulo ad 15. Nov.

(*i*) *idem Dalla de cultu Lat. l. 3. c. 26. p. 436 & c. 24. p. 421. Launoy. part. 1. c. 7. i. & part. 3. cap. 1. p. 795.* (*k*) *iterum Dalla, ib. l. 4. c. 4. & c. 10. p. 505.* (*l*) *Fris. Bibl. p. 95. col. cum p. 133.* (*m*) *oper. T. 3. pag. 168.*

JESU

An. 109.

JESU CHRISTI *Annus* 110.
TRAJANI *Imp. Annus* 11.

§. 1.) Anacleti P. an. 8. Coss. Gallus & Bradua, quos Calvisius ad an. 108. vocat Ap. Annium Trebonium Gallum, & M. Atilium Metilium Braduam. *Ignatius* Romæ in Theatro à leonibus discerptus. Ejus cor integrum repertum, illiq; literis aureis nomen Jesu inscriptum fuisse Legendæ ajunt. Cæterò de B. Ignatii actis & martyrio Usserius in Ignat. part. postr. præf. item à p. 1. consule: collat. cum Euseb. l. 3. c. 30. Iren. l. 5. Ejusdem Ignatii elogium, Heroni illius successori tributum, idem Usser. part. med. à p. 191. exhibet. vid. Martyrol. item Hospin. ad Kal. Febr. Non autem est quur Baronius vel circa reliquiarum cultum, vel circa Ignatii translationem tantopere exultet, quandoquidem nec inter auctores convenit. Ignatii reliquias seu ossa à Syris, qui antea illum comitati fuerant Romam, Antiochiam translata, magno cum occursu atque triumpho vult annalista, vel quis sibi hæc talia vel somniando imaginari posset sub tam gravi persequutionis tempestate, per tantum itineris spatium, tanto omnium civitatium, quæ in via, cum concursu & applausu, solenniter referri potuisse? Adde quòd Cardinalis ipse haud diffiteatur ejusmodi translationes apud Romanos prohibitas fuisse, ac martyrum reliquias igni tradi, aut in fluenta projici solitas, ne à fidelibus honorarentur. (a) *S. Ignatii Passio.*

§. 2.) Ignatio in Episcopatu Antioch. *Hero*, illius Ecclesiæ Diaconus successisse statuitur. De illo Eutychius (b) Jeron anno Trajani VI. constitutus Patr. Antiochenus, qui annos 20. sedit. Ad an. VII. refert Regenvolscius. (c) Cùm igitur Hero ex Diacono legitur factus Episcopus, eo ipso constat nihil discriminis tunc fuisse inter Episcopos & Presbyteros: ut hoc ipsum suprà ad an. 109. §. 21. ex Ignatii ad Heron. Epistola didicimus. *Hero succedit Ignatio.*

Ad eundem an. *Onesymi*, Timothei in Ephesina Ecclesia successoris, martyrium collocant. De quo passionale Rom. ad 16. Febr. Vinctus Romam perductus, ac pro fide Christi lapidatus, primò ibi sepultus fuit, inde ad locum, ubi Episcopus ordinatus, corpus ejus delatum dicitur. Niceph. l. 3. c. 11. sub Domitiano deletum scribit. Tres autem Onesimos Baronius loco all. facit. 1. Pauli, de quo hoc loco. 2. Ab Andræa Constantinopolitanum Episcopum ordinatum. 3. Suessionensem. Vide Regenv. p. 280. Kortholt. p. 100. *Onesimi natalis.*

Phocas Synopensis in Ponto sublatus, cujus reliquiæ Viennam Galliæ translatæ, ut habet Martyrol. ad 14. Julii. Neptuno sacrificare nolentem *Phocas.*

a) vide Kortholt. à p. 98. (b) p. 351. (c) l. 3. c. 1.

An. 110. ardenti camino injectum ajunt. Illum Spondanus (*d*) ad hunc, Bar. (*e*) ad an. 114. collocant. Insuper Martyrol. ad 5. Martii alium Phocam Antiochiæ passum vult, eumque annot. in illum, anno 14. extinctum ajunt: vid. Hospin. ad 5. Mart.

Crescens. §. 3.) *Crescentis* passionem Spondanus ad an. 110. Bar. ad an. 118. collocant. De illo in Martyrologio ad 27. Junii: In Galatia S. Crescentis discipuli B. Pauli Apost. qui in Gallias transitum faciens, verbo prædicationis multos ad fidem Christi convertit: rediens verò ad gentem, cui specialiter datus erat Episcopus, cùm Galatas ipsos usque ad finem vitæ suæ in opere Domini confirmâsset, demum sub Trajano martyrium consummavit. Viennensem & Moguntinam Sedes erexisse Latini credunt, at in Galatia objisse ex Martyrol. discimus. Igitur satis maturè in Gallia & Germania nunciatum Evangelium. Ita Pezelius (*f*) *In Saxonia Egistus, Apostolorum discipulus, oves Christi collectas pascebat; Maternus & Crescens in aliis Germaniæ partibus:* Unde Ecclesiæ Germanicæ ab Irenæo, Tertulliano & Hieronymo celebrantur. Laudantur *Severinus* coloniæ (*g*) *Pontulus* Augustæ Raurieorum, *Fridolinus* Argentinæ &c. Episcopi &c. (mortuus hîc postremus dicitur anno 500. juxta Hospin. ad 6. Martii.) Alii ex Irenæi l. 1. adv. Valentin. c. 30. citò Ecclesias habuisse Germaniam docent. Porrò sub eodem Trajano *Zacharias* Viennensis itidem Episcopus, Crescentísque successor sublatus perhibetur. De ejus memoria Martyrol. ad 26. Maij.

vid. an. 33. §. 33. 36. & an. 44. §. 39.

Primus succedit Cerdoni Episc. §. 4.) *Cerdo* Episcopus Alexandr. anno Sedis XI. Baronii judicio, in cœlum migravit, cui *Primus* successit, qui eandem Sedem annos XII. tenuit. De his Eutychius (p. 347.) itidem Patr. Alex. *Cerdo sedit annos X. cujus loco Barmius* (Primus) *eligitur.*

Dyrrhachii in Macedonia *Astius* Episcopus: item VII. Itali ibidem, scil. *Peregrinus, Lucianus, Pompejus, Hesychius, Papius, Saturninus & Germanus intereunt:* de quibus ad 7. Julii; & Bar. in annal. §. 11.

Proclus & Hilarion circa hæc tempora obtruncati perhibentur: vid. 12. Julii. item *Helladius* Antisiodorensis Episc. ad 9. Maii; qui T. 2. pag. 266. Galliæ Christ. Eladius adpellatur ac quinto demum loco sine anno ponitur, cujus præcessor Valerianus anno 346. Concilio Agrip. interfuit. Eladio successit *S. Amator*, qui esse desiit anno 420. vel 418.

Iisdem temp. *Favorinus* & *Plutarchus* florent: item *Sextus*, præceptor Antonini, & *Agathobulus*, vid. Euseb.

vid. an. 101. §. 2. §. 5.) Eusebius l. 3. c. 35. ex Hegesippo tradit, Ecclesiam usque ad Trajani tempora integram & incorruptam mansisse. Quò plus igitur ab Apostolorum temporibus recessit, eò magis corruptioni obnoxia fuit. Tandem, cumpr. à Phocæ Imp. temporibus, prudentiores sub Antichristo doctores, liberè vel loqui, vel scribere ampliùs non ausi, adeò quidem, ut ipsi quo-

(*d*) §. 3. (*e*) §. 4. (*f*) *hist. part. 2. p. 261.* (*g*) *vid. Hospin. ad 23. Oct.*

quoque Imp. & Reges sua libertate privati fuerint, renitentibus tamen & hanc tyrannidem animosè notantibus & incusantibus haut paucis, uti varia id exempla probant obvia. An. 110.

JESU CHRISTI *Annus* III. TRAJANI *Imp.* *Annus* 12. An. 111.

Anacleti P. an. 9. Coss. Palma & Calvisius, qui Calvisio ad an. 109. A. Cornel. Palma, & C. Calvisius Tullus II. dicuntur: & his suffecti P. Ælius Hadrianus, qui postmodum Imperator factus est, & Publius Celsus.

Terræ motus ingens, quem Dio prolixè describit, Antiochiam concussit ac totam penè subvertit: vid. Evagr. l. 2. c. 11.

JESU CHRITI *Annus* 112. TRAJANI *Imp.* *Annus* 13. An. 112.

§. 1.) Evaristi P. an. 1. Coss. Piso & Hasta, juxta Cassiodorum; Baronio Crispus & Orfitus. Calvisio ad an. 110. Clodius Crispinus & Solenus Orphitus. Sedit *Anacletus*, juxta Carranz. an. 9. m. 2. d. 10. juxta Damas. Plat. Starav. an. 9. m. 3. d. 10. secundum Coster. an. 12. m. 2. d. 27. at duos tantùm dies ponit auctor des Estats. Munstero an. 12. m. unum cum dimidio. Eusebio l. 3. c. 12. al. 14. an. 12. sedit, Clementíque sacerdotium tradit. Ita alii hujus electionem ad an. 103. alii ad an. 84. collocant. Ejus memoria d. 13. Julii celebratur. Ordinationes fecit duas, secundùm Damasum, unam autem, secundùm Platinam; Presbyteros V. Diaconos III. Episcopos per diversa loca VI. Verùm si Universalis fuisset, nonne tanto temporis intervallo longè plures ordinâsset? Exilis ergo ejus fuit potestas, arctis limitibus circumscripta. Ecquis verò credat ipsum, ut & reliquos decessores in tantis discrimînibus sepultos fuisse in Vaticano, juxta corpus B. Petri, ubi eidem Anacletus memoriam jam antè extruxerat. Quare exempla ejusmodi memoriarum haut nobis objiciant adversarii. *Anacleti mors.* *an.* 106.

§. 2.) De Decretalibus Paparum Epistolis suprà ad an. 102. copiosè actum. Priorum autem unum & eundem fuisse insulsum compilatorem ex collatione clarum fit atque manifestum. Tres Anacleto adscribuntur, de quibus valde, frustrà tamen triumphant, unde Starav. *Ejus Epistolis omni sapientiâ plenis docetur Sedem Rom. supremum jus in Ecclesia habere, à quo nulla* *Decretales Anacleti.*

conce-

An. 112. *conceditur appellatio, ut Concilia Oecumenica approbârunt.* At quæ? Hæ sanè tres Epistolæ ingenium & defectum hominis abundè produnt, quandoquidem nulla in illis cohærentia, contrà S. Scripturæ intolerabilis perversio & abusus, stylus horridus, unicum exaltandæ Sedis Rom. studium, atque Clericos non in rebus sacris, sed profanis judiciis occupandi. Vix quidquam de S. Ministerio, de fidei dogmatibus nihil, nihil de diris persecutionum vexationibus, sed pomposa, omnia & ventosa, compilata longè pòst, è scriptis Ambrosii, Augustini, Isidori, Bonifacii Moguntini &c. His singulis larvam probè detrahit Blondellus in Pseudolsid. proleg. p. 62. seq.

Ejus prima Decretalis. Primam Anacleti Epist. vide T. 1. Concil. edit. Venet. p. 300 & T. 1. p. 134. edit. Paris. & in eandem Blondel. proleg. p. 32. & in ipso opere p. 101. Cocum p. 53. Ideo Bona (a) *Constat Analceti epistolam supposititiam esse, & ex malè compactis recentiorum sententiis consarcinatam.*

Ea in 4. partes dividitur. (a) de iis, qui sacerdotes accusant. inter cœtera. *Sit navis* (Ecclesiæ) *Author Dominus ipse omnipotens Deus, gubernator verò Christus, tum deinde proretæ officium Episcopus impleat, Presbyteri nautarum, Diaconi dispensatorum locum teneant* &c. ubi Papa? fortè quia Christi locum implet.

Ib. *Accusandi vel testificandi licentia denegatur iis, qui Christiani non sunt.* At tum temporis Episcòpi Rom. latitabant & nemutiebant quidem, nec accusationes audiebant, sed ipsi accusati martyria subibant. vid. 3. q. 4. c. Beatus prædecessor.

Ibi *Non oportet variis detractionibus & accusationibus labefactari judices & primates Ecclesiæ* &c. Otiosus ergò Imperator sedebat cum reliquis Magistratibus.

Deo sacrificantes perfectè, non debent vexari, sed portari, ferri, consolari, atque ab omnibus venerari. Latinissimè Latinorum Princeps!

§. 3.) (b) Secunda Epistolæ pars, ut Episcopus Deo sacrificans testes secum habeat, ut in sacratis sacrificare locis probetur: Deut. 12. v. 13. contra privatam Missam hoc loco, contra privatam communionem verò in proximè seqq. agit. Gratianus Soteri hunc canonem tribuit: Micrologus utrique adscribit. *At neutri convenire certissimum est*, inquit, Bona l. 1. c. 13. §. 6. *nihil enim magis alienum à praxi & spiritu illius seculi quàm solitariæ Missæ celebratio, nec puto voluisse S. illos Pontifices editâ lege abusum tollere, qui non-nisi post aliquot secula inter Monachos irrepsit.* Polydorus (b) Anacleto hoc decretum tribuit, rationem illius addens: *Ne frustra* (sacerdos) *beneprecando diceret, Dominus nobiscum, si minus quàm duo sacris interessent.* Verùm non administrantes, sed ad præsentem populum communicaturum hæc verba recitabantur, unde respondebat: *Et cum spiritu tuo.* Casalius pro more veterum ritus

a) Liturg. l. 1. c. 13. §. 6. (b) inv. l. 5. c. 12. f.

ritus ex adulterinis probans, cap. 35. i. ita habet: *Anacletus supposuit sacra* An. 112.
vestimenta sacerdotum & aliorum Ecclesiæ Ministrorum jam antea fuisse decreta, sic præcipiens Episcopis: Episcopus secum habeat Ministros sacros indutos vestimentis in fronte & à tergo. Optimè!

Ib. *Peracta consecratione omnes communicent, qui noluerunt (tu dic nolunt) Ecclesiasticis carere liminibus. Sic enim & Apostoli statuerunt, & S. Romana tenet Ecclesia.* Conf. de consecr. d. 2. peracta. Probè isthoc notandum contra communioem privatam. Ubi tamen hoc decretum non Anacleto, sed Christi institutioni, & Apostolorum praxi & mandato tribuendum: 1. Cor. 11. Ita Bona l. 2. c. 13. §. 4. *qui olim aderant communicabant.* ita Casalius c. 18. i. eidem Anacleto decretum hoc assignat, *ut omnes communicent.* Inde salutare hoc institutum, & ut omnes & frequenter communicarent, postea non continuatum dolet Polyd. inv. l, 5. c. 10. p. 384. Videsis Dallæ. de cultu Lat. l. 4. c. 17. Larroq. de Euch. part. 1. l. 11. p. 232. Novit. Molinæ. l. 3. c. 5. p. 307. Zepper. Polit. Eccl. l. 1. c. 14. p. 154. Hodie nonnisi spectatores sunt reliqui: quinimo Julius IV. ordinavit in Conc. Trid. si quis dicat Missam solitariam esse illicitam & abrogandam, hunc anathema esse.

(c) Tertia pars. De peregrinis & provincialibus judiciis. Sic (d) ut oppressus judicio secularium, appellet judicium sacerdotum, & de majoribus causis ad Sedem Apostolicam referendis. Hem felicia sub persecutoribus tempora!

Ib. *Privilegia Ecclesiarum & sacerdotum, Sancti Apostoli, jussu Salvatoris, intemerata & inviolata omnibus decreverunt manere temporibus.* vid. 25. q. 2. privilegia. & 3. q. 6. Leges Eccl. Idem hoc pro exeptionibus & immunitatibus Ecclesiarum & Ecclesiasticorum, Casalius c. 72. adducit. Quî ergo Trajanus, omnésque illius ævi magistratus non magnopere commendentur? Quare verò omnibus suis privilegiis exuit Papa cœteros Episcopos, ac in extremam redigit servitutem omnes Ecclesias? (e)

Ib. *Peregrina judicia submovemus.* Quam imperitè & incommodè locus Gen. 19. 9. de Lotho advena, & quidem sub Dei loquentis persona accommodatur!

Ib. *Unaquæq; provincia* (c. 3. q. 6. unaquæque) *tam juxta Ecclesiæ, quàm juxta seculi leges, suos debet justos, & non iniquos habere judices, & non externos, nisi Apostolicæ Sedis decreverit authoritas &c. ad XII. ejusdem provinciæ judices, ad quorum judicium omnes causæ civitatum referuntur, deferatur negocium. Si autem fuerit Ecclesiasticum, apud Episcopos &c. Si verò fuerit SECULARE, apud ejusdem ordinis viros, judicio tamen Episcoporum, quum Apostolos privatorum Christianorum causas magis Ecclesiis deferri* (ita pervertit locum 1. Cor. 6.) *Et ibidem sacerdotali judicio terminari voluit. Omnis*

c) *vid. M. Ant. de Dom. l. 9. c. 8 §. 38.*

An. 112. *enim oppressus* (2. q. 6. omnis oppr.) *liberè sacerdotum* (*si voluerit*) *appellet judicium, & à nullo perhibeatur, sed ab his fulciatur & liberetur. Si autem difficiles causæ, aut majora negocia orta fuerint, ad majorem Sedem referantur.* (His dictis non tantum Gratianus suum Jus, sed & Casuistæ ac Conciliorum Collectores, Theologi, & Canonici Juris Doctores, jurati Papales suas ornant & commaculant chartas.) *Et si illic facilè discerni non poterunt, aut justè terminari, ubi fuerit summorum congregata congregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet & debet, justè & Deo placitè coram Patriarcha NB. aut Primate Eccl. & coram patricio seculari judicentur negocia in commune. Quòd si difficiliores ortæ fuerint quæstiones, aut Episcoporum vel Majorum judicia, aut majores causæ fuerint, ad Sedem Apostolicam* (*si appellatum fuerit*) *referantur* &c. Adhuc porrò utrunque gladium, duplex forum ejusque plenariam ordinationem, obnoxium Imperatorem & magistratus omnes, negitet quis Papæ? Quid putidius amabò hisce, mendacius quidatque impudentius? Ecquod manifestius malæ ac desperatæ causæ indicium?

Secunda Decret. Anacl.

§. 4.) Anacleti Decretalis secunda, quatuor itidem partibus constans. (a) de ordinationibus Episcoporum & omnium Clericorum (b) de accusationibus Episcoporum (c) quòd minùs quàm à tribus Episcopis Episcopus non debeat ordinari. (d) in quibus civitatibus Primates, in quibus Metropolitani esse debeant. Fraudem ejus detegunt Blond. l. c. proleg. p. 63. & in tract. p. 120. ad 136. Cocus p. 55. Inter alia habet: *Ordinationes Episcoporum, authoritate aspostolica, ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis sunt celebrandæ.* dist. 64. ordin. Episc. Hac Epistola Casalius c. 27. utitur pro ordinum distinctione eorundémque functionibus.

Ib. *Sacra unctione, exemplo Prophetarum & Regum, capita eorum (more Apostolorum & Mosis) ungentes.* Hinc Unctio Anacleto tribuitur. (d) At non uncti fuerunt Apostoli, nec ullos Clericos, sed ægros sanandos unxerunt: quid verò nobis cum Mosaicis ritibus?

Ib. *Jacobus Hieros. à Petro, Jacobo & Johanne Apostolis est ordinatus.* dist. 66. porrò. Idem habet Anicetus in sua Epistola. Igitur Petrus in hoc collegas & æquales habuit.

Ib. *Sacerdotes à proprio ordinentur Episcopo, ita ut cives, & alii sacerdotes, assensum præbeant.* dist. 67. reliqui sac. (e)

Ib. *Summi Sacerdotes i. e. Episcopi, à Deo sunt judicandi.* Summi ergo Sacerdotis nomen non est Papæ proprium; neque reliqui Episcopi, quia Summi sunt, peccantes à Papa non judicandi, nî ipse quoque Papa judicari velit. (f)

Ut probet falsarius iste, Deum judicium in sacerdotes & Episcopos soli sibi reservâsse ex locis Matth. 21. 12. Joh. 2. 14. Marc. 11. 15. nummularios & venden-

d) *de Dom. l. 2. c. 2. §. 53. Novit. l. 3. c. 7.* (e) *Blondel. de Episc. 468. Zepper. polit. Eccl. l. 2. c. 3. Rauv. 226.* (f) *Cham. l. 10. c. 9. §. 1. seq.*

vendentes in templo Hieros. sacerdotes fuisse fingit, & quia hos Christus An. 112.
proprio ejecit flagello, ideo clericos à laicis non esse judicandos. Idem ex Ps. 82. *Deus stetit in synagoga Deorum* &c. probat, quo loco tamen de judicibus & principibus temporalibus sermo (ita Epist. 3. num. 5. idem testimonium habet.) Sic solos clericos servos Domini, proinde ab eo solo judicandos facit &c. Sic deinceps quæ de omnibus electis prædicantur, ea solis clericis applicat. Ut probet, Christum in sacerdotum calumnitoribus non habitare, locum ex Luc. 9. 58. profert: *Vulpes habent lustra* &c.

Ib. *Ejectionem* (depositionem) *Summorum Sacerdotum* (Episcoporum) *Dominum sibi reservâsse*. i. q. d. 80. eject. scil. ut Laicos excludat.

§. 5.) *Contemplari oportet Aaron summum sacerdotem, illum Episcopum fuisse, filios ejus presbyterorum demonstrâsse figuram* &c. Scil. totum V. T. cultum & ceremonias Mosis reducere vult.

Eadem religione Petri primatum elicere vult: *in N. T. post Christum Dom. à Petro sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primò pontificatus in Ecclesia Christi datus est &c. Hic ergo ligandi atque solvendi potestatem primus accepit à Domino, primúsque ad fidem populum virtute suæ prædicationis adduxit. Cæteri verò Apostoli cum eodem pari consortio honorem & potestatem acceperunt, ipsúmque principem eorum esse voluerunt* &c. i. q. dist. 21. c. in N.T. Adde his, quæ Epist. 3. habet. At non soli Petro, sed cum Petro reliquis simul eundem honorem & potestatem datam suo loco probatum ivimus, nec ipsus Anacletus negat. Si primus Petrus id accepit, ergo etiam reliqui, adeoque æquales erunt Petro. Ergo & reliquorum etiam Apostolorum successores erunt Episcopi, sicut hic falsator apertè profitetur. Quòd si Apostoli Petrum Principem suum esse voluerunt: Ergo à Christo Princeps non est factus. Ita Epist. 3. *Apostoli statuernt, quis eorum primus & potior esset.* Ergo ordinis fuit principatus, non honoris. Ergo clavium h. e. ligandi solvendíque potestas, quæ jurisdictionem quoque continet, æquè cæteris, ac Petro data. Confer c. 24. q. 1. c. loquitur. Nihil ergo Rufum (*g*) juvat, quando Petrum nihilominus Principem & caput fuisse contendit. Fuerit sanè, ut non inviti largimur, nihil tamen hæc ad singularem potestatem seu jurisdictionem. Et Cypriano, & aliis hoc paritatis testimonium, licèt immutatis nonnullis, tribuitur: unde discas haut antiquum esse impostorem, nec illo ævo antiquiorem, quo Romanus Papa universalem sibi potestatem tribuit. Nec obstat quando Ep. 3. dicit: *Inter B. Apostolos quædam fuit discretio. Et licet omnes essent Apostoli*, addit, *Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset Apostolis.* At ubinam voluerunt? Si voluerunt, ubi ergo à Domino? Neque Petro singulare in reliquos privilegium concessum unquam ostendent. Pone in

g) *contra Car. Mol. p. 86. & part. 2. p. 68.*

n. 112. Petro temporis, ordinis, vocationis, ætatis aliquod privilegium, ecquid inde momenti?

§. 6.) *Apostoli, jubente Domino, in toto orbe dispersi, Evangelium prædicaverunt: ipsis quoque decedentibus in locum eorum successerunt Episcopi* &c. (vid. Epist. 3. n. 1.) *Videntes autem ipsi Apostoli messem esse multam, & operarios paucos, rogaverunt Dominum messis, ut mitteret operarios in messem suam. Inde electi sunt ab eis LXX. discipuli* (at Domino ipsi hoc tribuitur Luc. 10. 1.) *quorum typum gerunt presbyteri, atque in eorum locum sunt constituti in Ecclesia* &c. Ergo omnes Episcopi æqualiter succedunt Apostolis: neque ulla differentia inter Petrum & reliquos Apostolos, atque inter Episcopos constituitur. Ita Alex. II. Epist. 1. *Episcopi successores Apostolorum sunt.* At Apostolicum munus post Christi in his terris, etiam quod ad jurisdictionem, supremum fuit.

Ib. Monarchiam evertit, dum plures Episcopos ad ordinandum aliquem Episcopum requiritur, *ne aliquid contra fidem Ecclesiæ unius tyrannica authoritas moliatur.* Præcipit ut ordinatio publicè fiat, seu ut ordinatio non conferatur, nisi Clerici & Laici fideles adsint.

Ib. *Provinciæ multo ante Christi adventum tempore divisæ sunt maximæ ex parte & postea ab Apostolis, & à Clemente, ipsa divisio est renovata* &c. vid. dist. 90. c. provinciæ. ubi ad politicam formam Ecclesiarum regimen institutum testatur. At sanè non ab Apostolis, nec à Clemente, ut nugatur ἰμπαίκτης, Ecclesiastica hæc ratio mandata; sed longè post, uti Concilia docent. Unde tamen hoc sequitur, non divini, sed humani esse juris Sedium prærogativas, ac ab ipsorum Ethnicorum more, originem ducere. Et hoc ipso Romani Episcopi primatum cadere, quia illi propter urbem, ceu orbis Dominam, & Imperatoriam Sedem, primæ fuerunt datæ. Non ergo ob Petri præsentiam. (*h*) Ideo verò apud Rom. primitus institutas provincias foráque diversa, ait Anacletus, ut qui ad aulam Imperatoris, vel Regum confugere non poterant, ipsa appellarent, quoties opus erat. At Reges sub Imperio Rom. tunc nullos fuisse neminem præterit.

Tertia Anacleti Epistola.

§. 7.) Tertia Anacleti Epistola quinque partes habet. 1. De bipartito ordine sacerdotum 2. De constitutione seu ordinatione Episcoporum ac presbyterorum. 3. De discretione Episcoporum & civitatum. 4. Ut difficiliores causæ ad Sedem Apost. referantur. 5. Non admittendos ad accusationem sive ad testimonium, qui antea inimici fuerunt, & de extraneo judicio. Eam enervant Blondel. Proleg. p. 63. in tract: 136. ad 147. Cocus p. 55. seq.

Episcopi Apostolorum, Presbyteri LXXII. discipulorum locum tenent. Ex hoc ipse Carranza: *Primùm à Domino constituti hi duo ordines, Episcopo-*

tum

h) Confer de Dom. l. 3. c. 2. §. 2.

rum & Sacerdotum, & amplius quàm isti duo, nec nobis à Deo collati sunt, nec Apostoli docuerunt. Confer Casalium c. 27. At septem hodie clericorum ordines, varia insuper Episcoporum, aliorúmque Prælatorum genera, quorum omnium Dux & Caput Papa Rom. (i) An. 112.

Ib. *Episcopi non in castellis, aut modicis civitatibus debent constitui. sed presbyteri &c.* dist. 80. c. Episcopi non in. item: *Episcopus ad honorabilem urbem titulandus & denominandus est: presbyter verò ad quemcunque locum, vel Ecclesiam &c.* de Dom. l. 9. c. 3. §. 9. Ergo ordinatio sine titulo, seu beneficio facta non valet: confer Concil. Melden. c. 52. quia scopus & intentio Ministri, seu illius, qui ex altari vivit, is thoc requirit.

Ib. *Presbyter ad quemcunque locum vel Ecclesiam præficiendus, in ea diebus vitæ suæ duraturus &c.* Eadem ratio cum Episcopis, quia spirituale cum Ecclesia conjugium censetur. Hinc gleba terræ Ecclesiastici censiti. At verò de translationibus sæpius alibi.

§. 8.) Ib. *Episcoporum ordo unus est, licet sint primates illi, qui primas civitates tenent, qui & in quibusdam locis Patriarchæ à nonnullis vocantur. Illi autem, qui in Metropoli à B. Petro Apostolo ordinante Domino, & à prædecessore nostro S. Clemente, seu à nobis constituti sunt, non omnes Primates, vel Patriarchæ esse possunt: sed illæ urbes, quæ præfatis & priscis temporibus primatum tenuere, Patriarcharum aut primatum nomine fruantur: reliquæ verò metropoles, Archiepiscoporum aut Metropolitanorum &c. quia hæc eadem & leges seculi in suis continent principibus: aliæ verò primæ civitates, quas vobis conscriptas in quodam tomo mittimus, à S. Apostolis, & à B. Clemente, sive à nobis Primates prædicatores acceperunt.* Nugatur cum aliis ex impudenti hac φιλοδοξία Rufus contra Car. Molinæ. pag. 287. vid. Conc. Antioch. c. 9. (k) Hinc igitur videas: unde Primatiæ ortæ, ex urbium scilicet amplitudine & præeminentia, seu ex ratione secularis dignitatis.

Ib. *Hæc verò SS. Romana & Apostolica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro primatum obtinuit; & eminentiam potestatis super universas Ecclesias &c.* d. 22. Ss. Rom. In ore quidem omnes indesinenter verba Christi, *Quicquid ligaveris &c.* sed gratis habent: (l) Ita hæc eadem collector Conciliorum (m) pro primatu Romanæ Ecclesiæ inter alia allegat. Et hac Epistolâ inferius: *Hæc Apostolica Sedes cardo & caput (ut prætactum est) omnium Ecclesiarum, à Domino, et non alio, est constituta &c.* Ita Petrum statim ab Apostolis principem electum, statim à Christo dicit, statim illi Paulum addit. Sic Romam ab ipso Christo primatum & eminentiam accepisse, mox verò à Petri præsentia & morte deducit.

§. 9.) Ib. *Adhibita est etiam societas in eadem Romana urbe B. Apostoli Pauli &c.* Quî ergo stomachantur hodie tantopere in famigeratum Ab-

i) vid. Dorschei Thomam Aquin. p. 113. Ravv. 234. Arnd. 212. (k) Cham. T. 2. l. 11. c. 18. §. 52. (l) de Dom. l. 4. c. 10. §. 13. (m) T. 1. p. 8. edit. Ven.

An. 112. batem Parisinum Arnoldum, quòd Apostoli utriusque æqualitatem & societatem assertum it ? Ex Romana Petri præsentia, institutione, regimine, morte, primatum Romæ adscribendum : at quid non de Paulo ?

Ib. *Pro omnibus assidua apud Deum omnium Sanctorum effunditur oratio* (à Petro & Paulo.) Unde ineptè invocationem Sanctorum extrudere volunt. Multò autem ineptius ex Rom. 1. 10. Annalista noster specialem curam & intercessionem pro Romanis.

Ib. Primas sedes à seculari regimine deductas describit, scilicet Romanam, Alex. & Antioch. sic tamen ut Romanam manifesta adulatione, sine ullo legitimo S. Codicis testimonio excipiat & præferat. Eodem testimonio pro Patriarcharum origine utitur Casalius pag. 409 ad caput 28. ubi verò Romano pag. 110. eam jurisdictionem tribuit, quæ excedit illam Patriarcharum, in causis scilicet universalis Ecclesiæ, in causis fidei, & moribus generalibus Ecclesiæ, seu de deponendis Episcopis, seu de judicandis ipsis patriarchis. Quem tamen non piget allegare sententiam Symmachi P. ad Eonium Arelat. *ad Trinitatis instar, cui una est atque individua potestas, unum est per diversos Antistites sacerdotium.* Videsis de Dom. l. 3. c. 10. §. 17. item à §. 1. Igitur tres nonnisi tales Sedes vocat. Nobis, quos Novatores vocat Veterator Baronius, (*n*) & nomen Patriarcharum, & rem displicere ait. Quidquid verò de nomine tum ex Judæis, tum ex Gentilibus adducat, non curamus, cùm & de Montanistis Hieronymus Epist. 54. hoc idem affirmet. Sedium verò prærogativas nullo in Evangelica & Apostolica historia fundamento niti, ipsa res docet. Neque enim solus Petrus præ cæteris tantam potestatem habuit, minus usurpavit, neque hæc sola loca præsentiâ suâ honoravit, imò Romam fortè oculis nunquam aspexit, certè sedem fixam ibi non habuit. Arbitraria ergo initio res fuit, ad politicæ formæ normam, quæ variè itaque deinceps immutata fuit. (*o*) Ideo tribus hisce sedibus pòst Constantinopolitana & Hierosolymitana accessere. Hæc ipsa Pseudo-Anacleti verba, totidem pene collectio Crescioniana apud Baronium ad an. 382. §. 19. & Spond. §. 4. tribuit Concilio Rom. sub Damaso, adeóque nugarum & impostturarum finis nullus est. Harum Sedium specialem fundatorem Petrum esse, seu illius auctoritate institutas Spond. ad ann. 39. §. 5. atque etiam reliquas Romanæ fuisse subjectas, ut vices ejus supplerent ad an. 325. §. 34. ait. R. Petrus multas alias fundavit, tum per se, tum per alios, ut non minus alii Apostoli. De Romana tabulas priùs legitimas producant. Aft ubi hæret bonus Paulus ?

§. 10.) Bellè hicce ἀπατηλὸς pro Petri primatu non modò Christi mandatum, sed & Apostolorum votum in testimonium profert, atque ex Cephæ nomine idem evincere contendit, dum id Caput & Principem, quasi ex Gr. κεφαλὴ esset, imperitè reddit.

Tonsura. Huic Papæ comæ & barbæ tonsuram Platina, Vergilius atque alii adscri-

(*n*) §. 2. *Spond.* §. 3 (*o*) *Cham.* T. 2. *l.* 11. *c.* 18. §. 51.

scribunt: alii verò Aniceto: vide Baron. ann. 175. §. 4. & Hospinian. de Mon. p. 63. a. sine dubio à similitudine nominis. Huc facit, quæ vir doctus monet: *Pierius in oratione de barbis sacerdotum putat, planè esse alium sensum decreti, scilicet teneri Laicos nec barbam radere, nec comam nutrire: cui sententiæ accedunt Capuccini, quibus volupe est barbas habere in folio, cùm Franciscani ejusdem cæteroquin ordinis sibi barbam radant ad cutem usque. Monet insuper Pierius, hoc fuisse decretum non Anacleti, sed Concilii Carthag. IV. & Alex. III. ex illo.* Alia verò primi illi sub cruce Episcopi curabant, quàm rationem de coma & barba Clericorum. An. 112.

Aliud ejusdem decretum, *ne Laici Episcopum accusent.* 2. q. 7. Laici.

Item: *Ut singulis annis Apostolorum limina visitent Episcopi, qui ordinationibus Apostolicis subjacent.* 9. dist. juxta S. utrum hoc temporibus tam duris fieri potuerit, & quidem ab universis Catholicis Episcopis, ecquis affirmaverit? Unde T. 1. Conc. edit. Ven. p 310. subiicit collector: *Hic est canon 4. synodi Rom. habitæ sub Zacharia P.*

Eidem Anacleto *Dominus vobiscum* assignat Jacobus Manlius: at Gratianus de consecr. dist. 1. Sotero.

Staravolscius ita hujus Papæ decreta exprimit: *De ordinationibus Episcoporum & omnium clericorum, de accusationibus eorum, déque ordine, primatu, ac prærogativis Ecclesiasticarum personarum: tum quo loco, & quibus testibus sit sacrificandum.* De eodem Casalius c. 26. *Decrevit ut clerici sacris ordinibus publicè à proprio Episcopo initiarentur.* Et Carranza: *In sacerdotio complexus est Anacletus Diaconos & Subdiaconos.*

§. 11.) Successit Anacleto post dies XIII. ut vult Damasus, *Evaristus*, natione Græcus, ex patre Judæo, nomine Juda Bethlehemitico, ne quis eum deducat ex tribu Dan. Ejus creationem Eutychius (*p*) ad annum Domitiani II. collocat, Costerus ad ann. Dom. 97. Les Estats ad 96. Carranza ad 110 Staray. ad 112. Trajani 13. De eo Spond. §. 4. ex libro de Rom. Pont. Titulos in urbe Roma divisisse presbyteris affirmat: de quibus etiam Baronius & ad hunc, & ad 439. annum: item in notis ad Martyrol. 26. Julii: ubi per titulos domos fidelium intelligunt divino cultui mancipatas, in quibus Christiani sacra peragere, seu synaxes agere consueverant, quas alias Ecclesias vocant. Horum titulorum nomenclationem à rebus fiscalibus derivant, cùm Tituli impositione rem aliquam sibi fiscus solitus esset vendicare: eos vela fuisse volunt imaginibus vel nominibus Imperatorum insignita, quæ cortinæ regiæ Ambrosio Ep. de Basilicis tradendis ad Marcel. eam tamen inter Titulos & Vela differentiam fuisse Baronius autumat, ut Velis imago depicta Imperatoris, Titulis verò nomen ejus inscriptum fuerit. Quæ tamen ratio an perpetua fuerit, dubito: ita conjectura mera, imò commentum, nullo fultum testimonio legitimo, quando Spondanus ait, Titulos hos Chri-

Evaristus succedit.

vid. an. 44 §. 52. & an. 93. §. 2.

p) pag. 347.

An. 112. Christianorum Crucis signo insignitos fuisse. De his ita Casalius c. 8. *Factum, suadentibus post Evaristum & Hyginum temporibus, ut se non amplius à Regionibus, quibus præerant : sed passim ab ædificiis, & patrimoniis Ecclesiæ à piis viris et matronis in subsidium presbyterorum et Diaconorum legatis, discriminis se causâ nuncuparent &c. Inde presbyteri & Diaconi Cardinales suos Titulos adepti etc. Hinc Tituli orti Equitii, Vestinæ, Pammachii, Lucinæ, Julii, Callisti, Pastoris, Eudociæ, Æmilianæ, Crescentianæ, Fasciolæ, Tigridæ. Tituli autem hujusmodi nihil aliud erant, quàm reditus vel proventus ex villis, prædiis, fundis, aut agris, à piis relicti &c.*

Romæ basilicæ, Tituli, Presbyteri, Diaconi.

§. 12.) De his suo i. e. Canonistarum more Rousselius. (q) *Aucto Romæ fidelium numero, cùm pluribus opus esset Basilicis* (quasi verò Basilicas habuerint temporibus tam iniquis,) *contigit, ut nonnulli Christiani suas ædes traderent Deo dedicandas : quas Episcopus consecratas distinxit alias ab aliis vario titulo affixo* (an licuit?) *adinstar fundorum principis &c. His ergo Ecclesiis seu Titulis adscribebantur Presbyteri, ita ut ab illis recedere non possent, nisi cum venia Episcopi &c. Diaconi autem diversis regionibus urbis præpositi fuerunt, tum ut scirent, quid in unaquaque regione fieret, & ad Ecclesiam referrent, tum ut pauperum curam haberent.* (At quid hodie?) Idem Rousselius Titulorum seu Basilicarum divisionem inter Presbyteros Evaristo tribuit: regionum autem urbis inter Diaconos Fabiano. *Evaristum*, addit, *imitati Hyginus et Dionysius, variè autem à variis immutata hæc & aucta*, ut ibidem proponit. Insuper *Evaristus VII. Diaconos ordinâsse fertur, qui custodirent Episcopum prædicantem*, (h. e. ei assisterent) *propter stylum veritatis* : aliqui, ut testes essent bene secti verbi: aliqui, ut ab his contra hostes veritatis defenderetur. Spondano pro more, ut hierarchiam cœlestem referrent: vide de Dom. l. 2. c. 4. §. 49. item Serranum de VII. Romæ Ecclesiis: 8. Colon. 1600. Casalius & reliqui pristinæ Ecclesiæ conditionem planè ad sequentem, vel etiam præsentem metiuntur & depingunt. Romæ in una Basilica olim plures fuisse presbyteros, vide apud Blondel. de Episc. pag. 224. De nomine verò ædificiorum nulla nobis lis, modò de re conveniat. Quare rectè Maresius: *Non Templa*, inquit, *& Basilicas, sed cryptas habuere & sepulchreta, fidelium tantùm titulis insignita. Sed hoc potuit fieri ab Evaristo, ut cuique cum presbytero illius assignaretur sua specialis parochia, in qua vicini Christiani minori cum strepitu & periculo possent convenire. Et dicitur Evaristus VII. Diaconos instituisse illis assignatis VII. urbis regionibus. Sed cùm verisimile non sit, Ecclesiam Romanam tamdiu Diaconis caruisse, cùm & ipse Linus Petri Diaconus statuatur, tamen assignatas suas in urbe regiones presbyterorum titulis seu parochiis respondentes, ut pauperum, qui in villis versarentur, curam respectivè haberent. Hinc verò factum successu temporis, ut Cardinales Ecclesiæ Romanæ, qui revera nihil aliud sunt, quàm illius presbyteri & Diaconi, ab hoc & titulo*

q) l. 2, c. 10. à §. 1.

& titulo illo solerent insigniri. Quamvis & Titulorum usum, & Cardinalium An. 112.
nomen in aliis quoque receptum fuisse ostendat Filesacus Sorbonista, de origine Parochiarum c. 3. quam hoc loco Damasus Evaristo Titulorum & Parœciarum institutionem tribuit, eandem ipse Dionysio P. ad an. 260. adscribit. *Non videtur res tam antiqua*, ait Salmas. (*h*) neque sanè calamitosum tempus id permisit. Certè Christiani primitus templa nulla habuere, unde illis hoc à Paganis fuit objectum: Orig. cont. Celsum l. 8. Minut. Fel. Arnob. l. 8. Polyd. l. 5. c. 6. inv. Unde in cæmiteriis, & ubi poterant, convenerunt. Mox aëris injuriæ depellendæ exigua ædificia in cæmiteriis struxêre, dicta *Fabricæ*, quales Damasus Fabiano P. tribuit. Post an. CCV. halcyonia quædam nacti sub Severo, Gordiano &c. *Oratoria* solidiuscula extruxere, quæ Eus. l. 8. c. 8. προσευκτήρια, unde Diocletianus mox ea sola æquanda curat. Quisquis ergo locus remotus & abditus templi loco ipsis fuerat, maximè etiam privatorum fidelium commodæ ædes, quæ tamen privatæ manebant, nî fortè tandem in fidelium usum offerebantur. Ecquis ergo credat nonnisi tot Romæ, conventus olim fuisse, quot jam Tituli, vel vetera Templa seu Basilicæ? Putásne verò nonnisi in consecratis convenisse locis? Certis autem nominibus seu Titulis distinctivis vocâsse loca adiri solita credibile, at sine publicè propositis tabellis, ut putant, vel signis similibus.

Fabricæ. Oratoria.

§. 13. Baronius per Titulum Ecclesiam, vel potiùs Basilicam intelligit, unde ad 26. Julii: *Romæ obtinuit vetus loquendi usus, ut non omnis Ecclesia, Martyrúmve memoria Titulus diceretur, sed tantùm insigniores Ecclesiæ.* Atqui hoc ipso probamus & contendimus hoc tempore nullos adhuc Titulos seu Basilicas fuisse. Idem ad 5. Aug. habet. *Eò etiam referri quis posse putet,* (ait Blondel. de Episc. p. 226.) *quòd ex ædificatis à Constantino M. Basilicis (si unam Apostolorum excipias, quæ usque hodie Basilica dicitur) nulla ad Gregorii I. tempora in titulis fuit: Marcellini & Petri, Crucísque Ecclesias primus inter Titulos retulit Gregorius; sed neutra deinceps Basilicæ nomine gavisa est, licet hanc inter præcipuas suas Ecclesias ad hanc usque diem numeret Roma: Marcellus anno circiter 310. sive XXV. sive XV. (quot ad annum 400. fuisse vult Onuphrius) titulos in urbe Roma constituit quasi dicœses: quorum (licet ante seculi quarti finem ad XXIIX. numerus excreverit, prout ex Concilii l. sub Symmacho subscriptionibus constat) nequaquam tamen in infinita propemodum Ecclesiarum urbicarum multitudinem per annos 1100. auctus est.* &c. Ita Alphon. Ciaconius in Pontifice 6. *Titulos in urbe presbyteris divisit, ut unusquisque suæ paræciæ terminis cœterísque limitibus distingueretur.* Adjungit: *Mandavit etiam ut oratoria prædicandi causa ædificata à Sacerdotibus consecrarentur.* Ad quæ Seldenus (*i*) *quasi dedicandi seu consecrandi ritus tunc fuis-*

h) *Appar. de prim. P. p.* 148. (*i*) *de Synedr. l.* 3. *c.* 15. §. 4.

An. 112. *sent in usu familiari Sacerdotales. Ita quocunque tandem nomine Templa appelles, minimè tamen credi fas est, tunc temporis externa, ejusmodi ædificia, multò minus Basilicas extruere publicè licuisse, nedum apertè Titulos affigere, quibus à profanis locis distinguerentur.* Seldeno Titulos à fiscalibus diduci titulis non sufficit, quia hoc nomine venit inscriptio etiam qualiscunque, quâ res, cui infixa incisave fuit, meliùs prætereuntibus innotescat: unde Τίτλος ex Lat. Joh. 19. 19. 20. i. q. ἐπιγραφὴ inscriptio, apud Marcum c. 15. 26. & Lucam c. 23. 38. Ita Alex. ab Alex. (*k*) *Tituli, quòd insignia capitis ea ornamenta ferrent. Atque ex hac origine,* subjungit Seldenus, *etiam hodiéque, Ecclesias ipsas, prædiáque illis assignata, in Jure Pontificio, ejúsque formis, passim denotant Tituli.*

Cardinales. §. 14.) Atque ex his Titulis & ordinatione Evaristi Cardinalium originem deducunt, unde hodiéque *Cardinales Presbyteri & Cardinales Diaconi.* (*l*) Alii Marcellum primum circa an. 305. autorem faciunt. (*m*) De his Spond. (*n*) *Perseveravit per multa secula, ut septem tantùm in Ecclesia Rom. Diaconi ministrarent, quibus Fabianus illud muneris postea addidit, ut XIV. urbis regionibus præessent, singulis binas assignans, ut pauperum curam agerent; unde & Diaconi Regionarii dicti, qui in Concilio Rom. sub Sylvestro Diaconi Cardinales nominati: ubi tamen in aliis urbis Ecclesiis non deerant Diaconi, in singulis saltem duo.* Triplex hodie Cardinalium officium. 1. Commune cum Episcopis, Presbyteris & Clericis. 2. Est eligere Papam. 3. Pontificem in regenda Ecclesia adjuvare. (*o*) Papam quomodo eligere teneantur, habebis Decretal. l. 6. Can. ubi periculum. De Cardinalibus consule Tileni synt. disput. T. 2. disp. 38. à §. 5. item Platum de Cardinalis dignitate & officio. 12. Lugd. 1623. alios. De iisdem Blond. de Episc. p. 225. Omnes titulares presbyteros, cujuscunque parochiæ fuerint, sive Episcopalis, sive obscurioris, pro Cardinalibus habuit Gregorius, qui Cardinalem parochialem, proprium, in Ecclesia peculiari incardinatum, ejus ministerio affixum interpretatus est. Cardinales itaque Christiani orbis Principes non fuisse, sed universos titulorum urbicorum Cardinales ad an. 1100. & quod excurrit, infra Episcopos quoscunque sedisse, Romanorum Pontificum Concilia docent. Quo circa errat Bellar. quando Apol. c. 4. p. 38. ait: Excrescente nimium Presbyterorum & Diaconorum multitudine paulatim ad paucos (eligendi Pontificis, eúmque consilio & operâ adjuvandi) redactam functionem, qui deinceps Cardinales i. e. principales dici cœperunt. Hinc etiam Baronius (*p*) *Titulus i. q. Memoria, seu Ecclesia.* Et dein: *Romæ obtinuit vetus loquendi usus, ut non omnis Ecclesia Martyrúmve memoria Titulus diceretur, sed*

k) l. 5. c. 4. (*l*) Bar. §. 9. (*m*) Polyd. l. 1. c. 9. confer ex Onuphr. Libert. Gal. T. 1. p. 396. (*n*) §. 5. (*o*) Bell. l. 1. de Cler. c. 16. §. Iam. de officio, Bar. an. 882. §. 8. (*p*) ad 26. Iulii coll. cum Bellar. de Cler. l. 1. c. 16.

sed tantùm insigniores Ecclesiæ, quibus præficerentur Cardinales Presbyteri. Inde ordinatus i. q. titulatus, attitulatus &c.

JESU CHRISTI *Annus* 113. An. 113.
TRAJANI *Imp. Annus* 14.

§. 1.) Evaristi P. an. 2. Coss. Calpurnius Piso, & Rusticus Bolanus. Hos Calvisius ad an. 111. reponit, eísque Calendis Julii suffectos ait C. Julium Ursum Servilium Servianum II. & L. Fabium Justum. Justus Hieros. ex hac vita subtractus anno episcopatus III. De hoc Eutychius (*a*) anno Imperii Trajani Imp. VI. constitutus est Judas (aliàs Justus) Episc. Hieros. post VII. annos sive Trajani 14. Zacchæus (al. Zacharias) qui VII. quoque annos sedit. Justo successerunt intra XXV. annos, Zacchæus (Hospin. & Martyrol. ad 23. Aug.) Tobias, Benjamin, Joannes, Matthias (Martyrol. ad 30. Jan.) alter Benjamin, Philippus, Seneca, Justus, Levi, Ephræm, Joses, Judas, qui ultimus ex progenie Judæorum præfuit illi Ecclesiæ. Regenvolscius (*b*) non tantùm ex Eus. l. 4. c. 5. Quindecim ex Circuncisione Episcopos Hieros. facit, omisso Benjamino hujus nominis II. Sed Justum etiam & Eumenem ex eodem Eusebii loco, ac priorem quidem, exactis undecim annis in Episcopatu Hieros. ad Ecclesiam Alexandriæ moderandam, sextum ordine designatum esse. Ego verò nihil ejusmodi apud Eus. reperio, sed Alexandrinos Episcopos cum Hieros. confusos à Regenvolscio statuo. (*c*) Porrò hic Zacchæus alter à publicano. Ex Judæ autem, ceu ultimi, historia colligit Baronius, gravi tum persecutione Ecclesiam Hieros. jactatam fuisse sub Adriano Cæs. ob Judæos rebellantes instigante illos Barchocheba, quos repressérit Imperator, neque Hierosolymis eos habitare permiserit, qui priori nomine urbi abrogato, eam de se Æliam appellari voluerit. Quòd autem Sulpitius Severus (*d*) inde colligit, Adrianum putâsse, se fidem Christianam loci injuria perempturum, ac loco Dominicæ passionis, Dæmonum simulachra constituturum, haut est probabile, cùm Adrianus Christiano nomini faverit, in suo lærario Christi simulachrum habuerit, & de Christo publicè colendo seria consilia agitaverit, quæ sacerdotes & Philosophi impediverunt. Sic Oros. (*e*) asseverat, Judæos Cotheba duce, excruciâsse Christianos, quòd illi adversus Romanos insurgere renuerent: at eosdem Christianos vindicatos ab Hadriano, Judæis introeundi Hierosolymam ademptâ licentiâ, Christianis autem civitate permissa. Fortè ex tyranno mitior factus Imperator. (*f*)

Justus Hieros. obiit.

Ejus successores.

vid. an. 130. §. 5.

§. 2.) Quòd si igitur usque ad an. 138. Episcopi Hieros. ex Judæis

a) p. 351. (*b*) *hist. l.* 3. *c.* 1. *p.* 209. (*c*) *confer Mycral. hist. l.* 2. §. 1. (*d*) *l.* 2. (*e*) *l.* 7. *c.* 13. (*f*) *conf. Kortholt. p.* 114.

An. 113. nonnisi oriundi fuerint, deinceps verò Marcus & sequentes ex Gentilibus; sequitur uno & eodem tempore non fuisse uno in loco diversos Episcopos, & neque schisma in magnis Ecclesiis, ut volunt Episcopales: vid. Hammond. de Episc. dissert. 5. c. 1. à §. 22. Ita ergo Legis servitus à libertate fidei atque Ecclesiæ sublata est, Marco ex gentibus apud Hierosolymitanos Episcopo constituto.

An. 114. JESU CHRISTI *Annus* 114.
TRAJANI *Imp* *Annus* 15.

Evaristi an. 3. Coss. Trajanus Aug. VI. & Julius Africanus. Phocas Antiochiæ martyr fit. Martyrol. 5. Maii. Inde credunt superstitiosi, quòd si quis à serpente morsus, januam basilicæ martyris credens attigerit, confestim sanetur.

An. 115. JESU CHRISTI *Annus* 115.
TRAJANI *Imp.* *Annus* 16.

Richimer Francus moritur. Evaristi P. an. 4. Coss. Publius Celsus & Clodius Crispinus.
Ad hos Coss. Calvisius ponit ex Trithemio Richimeri Francorum Regis obitum: cui successit Odemar filius, qui regnavit an. 14. homo pacificus.

An. 116. JESU CHRISTI *Annus* 116.
TRAJANI *Imp.* *Annus* 17.

§. 1.) Evaristi P. an. 5. Coss. Ninnius Hasta: & Manilius Vopiscus. Judæi diriter per Imperium Rom. tam in Christianos, quàm in Gentiles grassantes, magnis stragibus sequenti anno domantur, ut Eus. atque Dio habent, item Oros. l. 7. c. 12. De hoc Eutychius (a) *Eo tempore reversi Judæi Hierosolyma, cùm multiplicati essent adeò ut impleretur ipsis urbs, regem sibi præficere constituerunt, quod cum Trajano nunciatum esset, misso ille Hierosolyma duce cum ingentibus copiis, innumeros interfecit Judæos. Contra Trajanum istum*, pergit, *prodiit Babeli rebellis quidam, contra quem profecto Trajano inita est inter ipsos pugna, in qua multi ex utroque exercitu cæsi sunt, ipséque Trajanus in prælio interfectus.*

Judæi domantur.

(a) p. 351.

fectus. Atqui aliam in Trajano mortis rationem ad an. 119. videbis. De hoc Pezelius: *Excitârunt Judæi sub Trajano jam sene, & in Arabia bellum gerente, seditiones. Nam in Ægypto & Cyrene, et Cypro, suprà 40000. hominum trucidârunt insigni cum sævitia. Judæos autem Lucius Quietus passim profligavit, magnámque eorum multitudinem stravit, unde præses Judææ factus est ab Imp.* Id verò Bucholz. ad an. 116. ita reddit: *Cùm Judæi in Mesopotamia bellum adversus incolas redintegrarent, Trajanus præcepit L. Quieto, ut eos provinciâ exterminaret: adversus quos Quietus aciem instruens, infinita millia eorum interfecit &c.* De hoc Calvis. ad an. 114. ex Xiphil. *Judæi in Ægypto, duce quodam Andrea rebellant, & ad 200000. hominum millia occidunt, & reliquos occisorum carnibus vesci cogunt, multos à vertice serris discinderunt medios, multos objecere bestiis, multos inter se certare coëgerunt. Idem in Cypro etiam ad ducenta & quadraginta millia capitum trucidârunt: At L. Quietus ibidem internecione eos delevit, legémque tulit, ut Judæo capitale esset, si in Cyprum venisset. In Ægypto Alexandriæ Judæi similiter à gentibus superati.* Consule Eutr. Oros. An. 116.

JESU CHRISTI *Annus* 117. TRAJANI *Imperat. Annus* 18.

An. 117.

Evaristi ann. 6. Coss. Vipstanus Messala & M. Vergilianus Pedo. Horrendi occurrunt terræmotus in Oriente, quibus Antiochia etiam penitus eversa est: de quibus pluribus Dio in Trajano.

Hoc anno Euchus & Achlena sive Athena, parentes S. Cathaldi, & Dichus vir sapientissimus, in Hibernia claruisse Usserio dicuntur. (a)

a) *Antiq. Brit.* 751. *seq.*

JESU CHRISTI *Annus* 118. TRAJANI *Imperatoris Annus* 19.

An. 118.

§. 1. Evaristi P. an. 7. Coss. Ælianus & Vetus: hi Calvisio ad an. 116. Aimilius Ælianus & L. Antistius Vetus nominantur. Papias Hierapolitanus Episc. Johannis Evangelistæ auditor, teste Hieron. in catalogo, & August. de C. D. l. 20. c. 7. quod negat, & meritò quidem Baronius, (a) ut & Platina, (b) & alium Johannem seniorem intelligendum ajunt. Sanè id ipsum ipsius Papiæ verba volunt apud Eus. l. 3. c. 33. Hunc adversarii authoritate & antiquitate ejus abutentes magni faciunt, ut probare possint, Petrum Romæ *Papias.*

 fuisse

a) à §. 3. *Spond.* § 2. (b) *in Evaristo.*

An. 118. fuisse, quos inter Bellarminus, (c) ubi Apostolorum fuisse discipulum affirmat, ast seriùs vixisse ex superioribus patet. Scripsit quinque libros Explanationum Verborum Domini : Vir eloquentissimus habetur, sed exigui judicii : quia & fabulosus, & chiliasta, cum Cerintho docens, Sanctos regnaturos 1000. annis post resurrectionem cum Christo in terris, abusus loco Apoc. 20. vide Euseb. l. all. Hier. in Catal. Osiand. Cent. 2. Unde, teste Platinâ, Irenæum, Apollinarium, Tertullianum, Victorinum Pictav. Lactantium, quibus adde Justinum Martyrem, & alios celebres Patres, in errorem pertraxit. (d) Unde rectè Dallæus (e) probat consensum B. Patrum, non esse necessarium veritatis argumentum. Eò autem noxium magis dogma fuit, quia novissimum diem scire se somniabant : contra Matth. 13. 32. Tenuissimi fuit judicii Papias, ut loquitur Eusebius, & non solùm chiliastarum parens, sed quoslibet etiam obscuros rumusculos, quascunque aniles fabulas facilè sine judicio collegit, & studiosè disseminavit. Unde discas : 1. Patrum vel veris, vel suppositis scriptis extra Scripturæ consensum nihil tribuendum. 2. Sicut Papias traditionibus nimium intentus deceptus fuit, ita & alios secum abduxit : proinde ad traditiones non provocandum. Inde Baronius cautè de illis pronunciat : (f) *Ex quibus*, inquit, *facilè intelligas, in traditionibus habendum esse delectum, ut non mox, ut quis se aliquid ex majorum traditione accepisse tradit*, (ut de Papia accidit) *fidem omnes illi adhibeant ; sed illam esse traditionem tenendam & amplectendam, quæ ab Ecclesia Catholica sibi authoritatem vendicat.*

§. 2.) Verùm aliter nos longè, idque jure, ut enim Ecclesiæ judicium & consensum non negligimus, sic non eam intelligimus Ecclesiam, quæ nomen habet sine re, sed illam, quæ S. Scripturam pro norma, cynosura & judice retinet, illáque innititur. Proinde ab allegando Papia, & scriptoribus similibus abstinendum, ac Verbo Θεοπνευστῶ insistendum censemus. Hujus autem Papiæ memoria ad 22. Febr. recurrit. Alius fuit Lambardus natione, Grammaticus, qui circa an. 1200. claruit. Plura de chiliasmo in Apollinari, ubi an à solo Papa Rom. condemnatus fuerit videbis.

Seniorum nomine Episcopos, imò etiam Apostolos veniisse, ex ejus proœmio in libros V. de Dominicorum oraculorum enarratione Blondellus (g) probat : *Quæcunque*, inquit, *aliquando à Senioribus* (παρὰ τῶν πρεσβυτέρων) *rectè didici, & memoriæ mandavi, tibi contexere non gravabor &c. Si quando quis venisset, qui Seniores frequentâsset, Seniorum considerabam sermones, quid Andreas, &c. Quid etiam Aristion, & Senior Johannes Domini discipuli loquebantur.* Mox de Marco Evangelista, ex Johannis relatione verba facturus addit, *Hoc etiam Senior dicebat, &c.*

c) T. 1. contr. 3. generali, quæ est de Rom. Pontifice l. 2. c. 2 §. 1. (d) de Dom. l. 5. c. 8. 123 Rivet. Crit. S. præf. c. 9. p. 57. (e) de Patr. p. 288. (f) §. 5. obscurius Spondanus §. 2. (g) de Episc. p. 22.

JESU

An. 119.

JESU CHRISTI *Annus* 119.

TRAJANI *Imp. Annus* 20.

Evaristi P. an. 8. Coss. Niger & Apronianus; vel juxta Cassiodorum Catilius & Fulvus. Trajanus Imper. apud Selinuntem Ciliciæ civitatem, unde Trajanopolis postea fuit dicta, sive morbo, sive veneno fuit extinctus: de quo Baronius, alii copiosè. Calvisius ad ann. 117. Mortuus profluvio ventris, ubi vixisset an. 63. m. 9. d. 4. & regnâsset annos 19. m. 6. d. 15. Sub Trajano Imperium Romanum amplissimum fuisse statuunt, ut è Plinii II. Panegyri constat: fundamentum & primum lapidem Julius posuit: Augustus parietes: Tiberius verò tectum. (a) Trajano successit Hadrianus, ei affinitate junctus, adoptatus à Trajano studio Plotinæ Trajani conjugis. Igitur Hadrianus ex Syriæ provincia sibi commissa Romam contendit, & secum in urna aurea reliquias Trajani in curru triumphali vehit. Notant autem docti, primum fuisse Trajanum apud Romanos, qui in urbe, in foro sepultus: postea in ædibus, tandem in templis fieri solitum. (b) Ubi ergo reliquiæ, & illa Papistarum cœmiteria urbica? De anima Trajani precibus Gregorii M. P. ab inferis liberata Spondan. §. 2. Baronius T. IIX. ad ann. 604. ubi fabulam meritò contra Joh. Damascenum, & magni nominis recentiores Theologos (quos vocant) statuunt. (c) Atque utinam in cæteris non minus saperent! Hinc tamen Damasceni ingenium discas. Huc facit, quod nonnemo monet: Parùm abest, quin totus infernus in purgatorium degenerârit à tempore Gregorii I.

Trajani Imp. obitus.

Successor Hadrianus.

a) *Chr. Franc. in Imperio Ger. Rom. p. 32.* (b) *Rogers de relig. mundi* (c) *Casal p. 440. B. vid. Kortholt de persec. p. 101. seq.*

An. 120.

JESU CHRISTI *Annus* 120.

HADRIANI *Imp. Annus* 1.

§. 1) Evaristi P. ann. 1. Coss. Hadrianus II. & Fuscus Salinator. Licet nullum edictum ab Hadriano promulgatum fuerit contra Christianos, Tertulliano teste, sufficiebant tamen contra illos jam antehac latæ leges, sicque persecutionem quartam excitavit, quam alii tertiæ annumerant, alii ad an. 126. collocant, alii aliter, nimirum pro diversa ratione initii, medii & finis, hinc non tantùm sub Hadriano, sed etiam sub Antonino Pio motam dicunt. (a) Ben-Cochabum, qui se pro Messia venditabat, seditione irritatum Imp. in Christianos desæviisse ajunt, cui Aristides Philosophus, & Quadratus Athen.

Persecutio IV.

vid. an. 130.

a) *Confer Eus. l. 8. c. 2--9. Kortholt. à p. 103.*

An. 120. Athen. Episc. scriptis libris apologeticis, Serennius verò Granianus (al. Serenus Granius, al. Servianus) Imperatoris Legatus, literis finem attulerunt.

vid. an. 128. Sic cùm sub Antonino Pio persecutio recrudesceret anno 140. vel ut Baronius habet, anno 150. Justinus Philosophus apologiam exhibuit Imperatori, qui persecutionem inhibuit publico edicto promulgato Ephesi in totius Asiæ Concilio: prout hæc singula suis videbimus locis. (*b*) *Ælius Adrianus*, inquit Eutychius pag. 352. *contra rebellem in Babelem, profectus ipsum profligavit. Dein in Ægyptum contendit.* (*c*) *Gravia autem valde ab eo passi sunt Ægyptii, dum homines ad idolorum cultum adigeret, quam ob causam multos, etiam è Christianis, morte affecit: inter cæteros Martem Astatium cum uxore & duobus filiis, quibus ollæ aheneæ inclusis, aquam superfundens, ignem supposuit, donec coquerentur.*

§. 2.) Tam verò suspecta sunt Martyrologia & Legendæ, ut non tutum sit ubique de veritatis testibus ex illis facile quid pro certo & indubitato venditare. Occurrit Eustatius seu Eustachius miles, & Theopiste uxor, de quibus Niceph. l. 3. c. 29. item Martyrol. ad 20. Sept. hi cum duobus filiis Agapio & Theopisto damnati ad bestias, sed Dei ope nihil ab iis læsi, in bovem æneum candentem inclusi martyrium Romæ consummârunt. De Eustathii actis Lambec. B. T. 4. p. 130. Ita Marsus & Peregrinus Evangelium in Gallia docentes, supplicium capitis subiisse feruntur. Sic Romæ passi dicuntur Zoticus, Irenæus, Hyacinthus, & Amantius: Martyrol. ad 10. Febr. Regulus Arelat. Episc. 30. Martii, quem Gallia Christ. T. 3. pag. 1016. primum loci Episcopum ponit, absque anno tamen. Marcianus Ravennat. Episc. 22. Maii, atque alii alibi. Num hic an alius Agapius ignoro, quem Ughellus Ital. S. T. 5. p. 550. Veronensem tertium facit Episcopum defunctum ann. 130. Prid. Non. Aug.

vid. an. 128. §. 2. Non omittendum hoc loco, quod vult Hammondus, (*d*) ex epistola Adriani ad præsidem Ægypti Servianum, scilicet agnovisse tum ipsum Imperatorem discrimen inter Episcopos & Presbyteros, de qua Fl. Vopiscus in Saturnino: *Illi*, inquit, *qui Serapin colunt, Christiani sunt: & devoti sunt Serapi, qui se Christi Episcopos dicunt. Nemo illic archisynagogus Judæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum Presbyter non Mathematicus &c.* Atqui judicet æquissimus lector, num non alterum pro altero accipiat Adrianus, & annon potiùs rudis & ignarus rerum Christianarum hæc scribat?

§. 3.) Aliud Ecclesiæ malum, hæreticorum scilicet accessit furor atque rabies. (*e*) Nam etsi prioribus temporibus hæreticis non caruit Ecclesia, haut tamen propter Apostolos, eorúmque discipulos (qui Trajani temporibus penitus esse desierunt) altas agere radices potuerunt. Quamobrem sub Hadriani fascibus hæreses cæpisse Clemens Alex. (*f*) scribit, & Euseb. ex

Hæretici.

b) *Adi Magdeb. cent. 2. c. Osiand. c. 2. l. 1. c. 11. Vincent. l. 11. c. 52. Eusl. l. 4. c. 3. Niceph. l. 3. c. 29.*
(*c*) *Bar. ad an. 128. §. 6* (*d*) *dissert. 3. de Episc. c. 10. §. 8.* (*e*) *vid. Calvis. ad an. 118.* (*f*) *Strom. l. 7.*

(g) ex Hegesippo Ecclesiam virginem mansisse dicit, ut rectè Spondan. §. 4. annotat, & idem nos suprà anno 101. §. 2. attigimus. (h) Aliò autem Spondanum, cum Bar. §. 18. tendere animadverte, quando *Basilidem* pridem ortum cum aliis, at nunc demum grassantem in Ecclesiam irrupisse volunt, quemadmodum Usserius tract. in Ignatium (i) monet, nimirum ut Ignatii interpolatorem defendant, dum hic impostor non solùm in Epist. ad Philadelph. hæreseos à *Saturnino* primùm introductæ, suppresso authoris nomine meminit; sed etiam in Epist. ad Trall. nominatim Basilidem fugiendum esse hortatur; quum tamen sub Trajano martyrium subierit Ignatius, & sub successore ipsius Hadriano hæretici isti postea emerserint: teste Theodoreto l. 1. hær. fab. & Clem. Alex. suprà. item Eus. l. 4. c. 7. ut & in chron. ubi 25. annis post mortem Ignatii Basilidem collocat. Nec quicquam Baronii commentum illud rem juvat, Basilidem primùm in Ægypto, vivente adhuc Ignatio, inde post ejus mortem Saturninum in Syria scholam erroris aperuisse. Non enim primum pestifera hæc dogmata sparsisse Basilidem, sed Saturninum (al. Saturnilium) in hac nequitia ipsi præivisse, ex Tertull. de præscr. c. 46. liquet, qui postquam de Saturnino egisset, subjicit, postea Basilides hæreticus erupit. Sic non minus ex Epiphanio contra Basilidem hær. 24. patet, qui Basilidem, relicto in Syria illo suo condiscipulo, majora multò prædicare cœpisse scribit, ac plures quàm illum sectatores collegisse, & à Saturnilio ac Simone erroris argumenta mutuatum fuisse. Confer Aug. de hær. c. 3. & 4. Arnd. 452. Horn. hist. p. 64. Hammond. de Episc. dissert. 1. c. 3. à §. 9. Tam ergo felix & callidus commentor est Cardinalis, ut suis fabulis veteres vendat. An. 120. *Basilides.*

§. 4.) Alius fuit Basilides Episcopus Hisp. ob crimina in Synodo Afr. IV. unà cum Martiali damnatus: de quo ad an. 258. Hujus verò hæretici impura dogmata vid. apud Tertull. de præscr. c. 46. Danæ. in Aug. c. 4. Luzenb. Rossum, Horn. Micræl. Bar. & Spond. Hujus hæretici 24. volumina, quæ in Evangelia confecerat, fortiter refutavit Agrippa, cognomento Castor, sicuti Hier. de Scr. Eccl. docet, cujus tamen opus periit. Inter alia novos Prophetas, ad errorem suum nobilitandum excogitavit, simulare in persecutionibus prohibitum non esse, barbara Angelorum nomina confinxit, imaginibus, incantationibus & invocationibus usus, quæ utinam hodie revocata non fuissent! Saturninus Antiochenus, Basilides Ægyptius fuit. Basilidis filius Isidorus per omnia æquè futilis fuit, ut Epiphanes Carpocratis soboles. Sed bene est, quòd Spond. (k) ad se aliquatenus redit, nimirum quia Ignatius Basilidis quidem, non autem Saturnini mentionem fecit, credere se, post Ignatium demum Saturninum exortum. Ita profectò est. At Saturninum non præcessit, sed sequutus Basilides, ut suprà comprobatum.

g) l. 4. c. 21. Gr. κβ (h) conf. Dalla. de Patrib. p. 3. (i) part. 1. p. 117. (k) §. 11. Bar. §. 18.

An. 120. Nec juvat quicquam, quòd Basilidis mentio fiat in Epist. ad Trall. quia non Ignatii, sed deceptoris verba sunt.

Carpocrates. Gnostici.

§. 5. *Carpocratiani* á Carpocrate Alexandrino, qui & *Gnostici*, quo nomine eruditionem & rerum divinarum cognitionem sibi tribuebant: vid. Bar. à §. 20. Fæces hæreticorum meritò, ob turpitudines maximè infames & blasphema dogmata dicti. Duos inter se pugnantes Deos statuit, Legem & bona opera ceu inutilia rejecit, malorum spirituum insidias nonnisi obsequio evitari posse: Jesum nudum hominem esse, ac de utroque sexu: resurrectionem corporis non esse, sed μεταψύχωσιν &c. vid. Danæ l. al. c. 7. alios. *Floriniani* seu *Floriani*, item & *Libertini:* de quibus Forbes. instr. l. 1. c. 37. & l. 2. c. 2. *Adamiani:* Epiph. hær. 52. Danæ. c. 31. De Gnosticis Bar. à §. 13. Spond. à §. 12. Danæ. c. 6. Rossus: fusè Hammond. l. al. à c. 3. Gnosticorum hæresiarcham Basilidem vocat Hier. T. 1. p. 125. T. 3. p. 115. Inde orti etiam *Samosateniani* i. e. Ariani. Primus sceleratam Gnosticorum hæresin ab Ægyptiis profectus Marcus intra Hispanias intulit, ut habet Sulpit. Sev. l. 2. His celeribus suis Ecclesiæ cursum egregiè impediverunt atque sanctam Catholicam fidem denigrârunt: (*l*) ita ut nihil novi si ab adversariis hæreticorum crimina nobis imputentur. Dicti etiam *Borboriani* seu *Borborita, Coddiani, Stratiotici, Phibionitæ, Barbelitæ & Zacchæi, Naasiani.* Horum progeniem *Antitactas* etiam dictam Clemens Alex. docet. (*m*) Quia Scriptura commendat communionem inter fratres, quæ deducit ad regnum cælorum, isti κοινωνίαν illam de promiscua confusione libidinum interpretati sunt, ac naturales impulsus sequendos dixere. Interea legitimum conjugium, liberorúmque procreationem abominati: cumpr. ipsorum, Levitæ, ut Epiphanius docet. Quem errorem Latini, juxta vaticinium Dan. 11. imbibere, contra Legem Dei, & veterum consuetudinem, ubi multi olim Episcopi & presbyteri uxorati fuisse leguntur, utpote Vicelio conductitio rhetore fatente, Dionysius, Faustinianus, Sylverius, Sergius, Hormisda, Valerius, Tertullianus, Leo, Felix, Oceanus, Numidicus, Hilarius, Gregorius Nazianzeni pater, Restitutus &c. Quibus addi debent Chæremon, Spiridion, Basilii pater Nyssenus, Philogonius, Apollinaris, Synesius &c. Quin honorificum olim ex Episcoporum linea ortum fuisse, sicut Polycrates apud Eus. l. 5. c. 25. contra Victorem disputans gloriatur septem suorum συγγενῶν, cognatorum ordine fuisse Ephesi Episcopos, & se in successione esse octavum. Unde conjugii dignitas, castitas & sanctitas à Clem. Alex. Strom. l. 3. hoc non postremo argumento defendebatur, quòd Apostoli in sacratissimo Ecclesiæ ministerio constituti, fuissent conjugati.

§. 6.) Iidem hæretici Christum habuisse corpus phantasticum somniârunt. At quid hodie aliud, quàm corpus Christi sub speciebus panis & vini sine

l) Larroq. de S. Euch. p. 16. (*m*) Bar. §. 37. 38. Spond. 18.

sine suis proprietatibus fingitur? Iterum illi hæretici dogmata sua vulgo ignota esse voluerunt, & Laicis Scripturæ lectionem interdixerunt, teste Iren. l. 1. c. 13. ita sanè Romani. Adhæc isdem Irenæus l. 1. c. 24. docet Basilidis sectatores imaginibus & invocationibus usos: & c. 24. narrat, Carpocratianos seu Gnosticos imagines quasdam tum coloribus depictas, tum ex alia materia fabricatas habuisse: vid. Bar. §. 10. Spond. §. 7. confer Gejerum de superstit. c. 3. §. 43. & dixisse formam Christi illo tempore, quo fuit cum hominibus, à Pilato factam: *illas*, inquit, *imagines, cum imaginibus Philosophorum mundo proponunt, coronant, & reliquam observationem circa eas simpliciter ut Gentes faciunt.* Epiph. T. 2. l. 1. hær. 27. dicit: *Carpocratem occultè fecisse imagines Christi, Pauli &c. ipsisque suffitum fecisse & eas adorâsse.* Aug. de hær. scribit, Marcellinam sociam Carpocratis coluisse imagines Jesu & Pauli, Homeri & Pythagoræ adorando & incensum ponendo. Non ergo stultum figmentum nostrum est, ut stolidè Spond. à §. 7. Bar. §. 10. conjectat & fingit, imagines veras coluisse Basilidem, quas ille, pro lenienda idololatria sua, nonnisi amuleta & characteres fuisse somniat: neque exempla eum juvant, quandoquidem utrunque de illis dici posse certissimum. Vide Dallæ. de imag. l. 1. c. 7. ubi adversariis occurrit Christi imaginem obtrudentibus: Hospin. de Templ. p. 155. & 159. & 282. Quòd si verò imagine exprimere Christum, vel alios licuisset, id Patres non ita simpliciter reprehendissent. Miscuit autem Diabolus cultum Christi cum aliis, ut hoc ipso modo veræ religioni & cultui impedimento esset. Ejusmodi autem spurcos & nefarios hæreticos spargendi de fidelibus Christianis falsos rumores occasionem quoque præbuisse, rectè Bar. §. 22. seqq. item ad an. 179. §. 44. observat. Verùm inter alia Thyesteas cœnas, ἀνθρωποφαγίαν & similia graviter gnavitérque à se amoliti sunt: id quod profectò facere haud potuissent, si ullam Transsubstantiationem credidissent. (*n*) Quod malè Casalius ad suam transsubstantiationem transfert. (*o*)

n) *vid. Dalla. de ador. l. 2. c. 28. Kortholt. p. 189.* (*o*) *c. 9. p. 65.*

JESU CHRISTI *Annus* 121.
HADRIANI *Imp. Annus* 2.

§. 1.) Alexandri P. an. 1. Coss. Hadrianus II. rectiùs III. & Junius Rusticus. Mortem oppetiit Evaristus. vid. Martyrol. 26. oct. Sedit ex sententia Bar. an. 9. m. 3. Starav. an. 9. m. 10. Damaso, Platinæ, Carranzæ an. 9. m. 10. d. 2. in margine verò habet Platina an. 10. m. 7. Costero an. 13. Aux Estats & Calvisio an. 13. m. 5. Eutychio & Munst. an. 8. Eusebius hist. *Evaristus P. tollitur.*

An. 121. l. 4. c. 1. an. 8. idem tamen in Chron. Cassiodorus & Greg. Holoander, item Rom. Breviar. habent an. 12. Mariano Scoto an. 10. m. 2. Sepultus fertur juxta corpus B. Petri in Vaticano. Fecit ordinationes tres, creans Presbyteros VI. Episcopos per diversa loco V. quæ profectò exiles Universalitatis notæ. His verò Damasus addit Diaconos duos.

§. 2.). Ut parum nos movet, quando adversarii falsi crimen committunt, dum fictas Pontificum Decretales sine intermissione nobis objiciunt, sic similiter se habet cum duabus Evaristi suppositis Epistolis, quarum prima ad omnes Africanos Episcopos, cujus argumenta. 1. Septem in Civitate Diaconos esse debere. vid. an. 253. §. 2. 2. de uxore ducenda. Illam vide T. 1. Conc. ed. Crabbi p. 311. & edit. Paris. p. 167. ex eadem habet Carranza. Meritò rationibus fulti eam proscribunt Blondel. in Pseudis. præf. p. 63. & in tract. p. 147.-151. Cocus p. 64. Vult, ut nuptiæ cum utriusque partis consensu fiant, publicéque à Sacerdote consecrentur. vid. 35. q. aliter legit. Concil. Carthag. IV. c. 13. (a) Platina hierologiam nuptialem seu benedictionem solennem in Ecclesia peragendam Sotero vendicat. De hac Tertull. l. 2. ad uxorem: *De matrimonio quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & obsignatum Angeli renuntiant, Pater ratum habet* &c. vid. Arnd. Ant. l. nuptiæ: à §. 45. Cœterò ex hac Decretali malè Rufus (b) Papæ Rom. in Afros potestatem concludit, quia illis dat leges de nuptiis &c. Ita Rousel. (c) Papæ Monarchiam assignat, quia constitutiones pro universa Ecclesia sancit, & mandata dat. Resp. 1. Hoc ipso se produnt, dum pro hac sua dictatura suppositis uti coguntur. In specie quod ad hanc Epistolam, dicit impostor: *Hæc cunctis recitanda per omnes Ecclesias Aphricanas scripta dirigite, et istis connectite, quos adjunximus literas præfectorum, ut de his, quæ iniquè laudantur (si quid tale probari poterit) judicium fiat, & inhibita coërceantur, & præterita mala, & illicita conjugia, si doceantur admissa, digna severitate corripiantur.* Quasi præfecti provinciarum fideles jam fuerint, iisque præcipere Papa potuerit. Unde Turrianus Codices invisos aliàs & inauditos prætendens pro præfectorum supponit Prophetarum. (d) Quasi etiam ritu Christiano nuptiæ celebrari publicè in templis potuerint. Adde quod causas matrimoniales Ecclesiastici fori hodie faciant. 2. Non leges, sed Ecclesiastica consilia dici possent, qualia infiniti alii exteris etiam dederunt. 3. Ipsi has leges hodie non sequuntur, unde Trid. Conc. de clandest. matrim. Tametsi, inquit, dubitandum non est, clandestina matrimonia libero contrahentium consensu facta, rata & vera esse matrimonia, quamdiu ea Ecclesia irrita non facit: & proinde jure damnandi sunt illi, eosque S. Synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant &c. Evaristum ergo damnant, si non sit fictus; ita ex eodem 30. q. 5. c. 1. ubi definit conjugium

Prior ejus Decretalis.

vid. an. 179. §. 12.

a) *Polyd. l. 5. c. 5. Hornbec. Summa contr. p. 791.* (b) *contr. Molin. p. 308.* (c) *l. 1. c. 3. §. 6.* (d) *Dalla. de Patr. p. 26.*

gium legitimum non esse, nisi ab his, qui super fœminam dominationem habere videntur, uxor petatur, & à parentibus sponsetur. Sic Justiniani tempore non potuisse iniri nuptias à filio absque consensu Patris vid. Paganinum Gaudent. part. 1. cap. 14.4. Africa nondum est nobis universa Ecclesia. 5. Africanorum Conciliorum acta apertè huic potestati reclamant. An. 121.

§. 3.) Altera Evaristi Epistola de Episcopis ejectis, & aliis loco eorum substitutis. ἀσύβλητον esse invictis argumentis demonstrat Blondel. in Pseudis. præf. p. 33. & 63. in tract. p. 151. ad 158. Docetur & præcipitur in illa epistola, Laicos in Episcoporum accusatione non esse recipiendos; vid. 2. q. 7. i. Inde Rousselet. (e) *Primi Pontifices Romani in Epistolis suis edixerunt, ut Clericorum quidem accusationes ab Episcopis diffinirentur: Episcoporum autem non liceret absque S. Sedis authoritate* &c. Ergo multa profectò concilia malè contrarium decretis & exemplis docuerunt. Unde videas quò tendant cum Episcoporum & reliquorum exemptionibus. Confer Blondel. l. al. p. 32. ex Anacleti Epistola. *Posterior Decretalis.*

In eadem & illud memorabile, quòd docet: Episcopum esse Sponsum Ecclesiæ, quam nullatenus relinquere debet, ambitûs præsertim causâ, ut ditiori ampliorique conjugetur: ubi & de prædicandi atque invigilandi munere, Episcopo incumbente.

§. 4.) Eidem Evaristo decretum adscribitur, *ut nulla Ecclesia consecretur absque Missa, nec altaria absque unctione chrismatis, & sacerdotali benedictione: ut altaria nonnisi lapidea sacrentur. ut Ecclesia, de cujus consecratione ambigitur, à vicinis Presbyteris, Parochianis fideliter requiratur:* vid. Grat. de consecr. d. 1. omnes. c. altaria placuit, quæ constitutio Hygino tribuitur. Neque injuriâ hæc talia Papis adscribuntur Rom. quia Apostoli'ne χεὺ quidem de hisce. vid. Hospin. de Templ. 460. Bonal. 1. c. 20. §. 30. è veteri Test. & ab ipsis deinde Apostolis deducit: *Sunt*, inquit, *qui Evaristo P. ejus originem adscribunt, sed multò certius est Apostolicum constitutum esse, nisi dicamus, ab hoc Pontifice scripto promulgatum, quod sola traditione ab Antecessoribus acceperat. Alii ex adverso scribunt, ante imperium Constantini M. nullas fuisse Ecclesiarum dedicationes propter metum persecutionis, in quorum sententiam facilè ibo, si de publicis & solemnibus agant* &c.

§. 5.) Evaristo successit Alex. I. Romanus. Mariano Scoto dicitur IV. post Petrum. De illo Eus. hist. l. 4. c. 1. *Alexander quintus successione à Petro & Paulo NB. ducta, Pontificatum obtinet.* Ejus initium Costerus p. ad an. 106. les Estats ad 107. Calvisius ad an. 108. T. 1. Conc. & Ven. p. 315. ad an. 109. Herman. Contr. ad 110. Eus. in Chron. ad 111. Carranza in edit. 1. ad 112. edit. verò 2. ad 119. Baronius ad præsentem collocant. Creatum anno imperii Domitiani X. ait Eutychius (f) quem, ut & reliquos Episcopos *Alex. fit*

e) l. 4. c. 6. §. 2. (f) p. 347.

An. 121. Romanos, nonnisi Romæ Patriarcham vocat. De hoc Blondel. (g) *Evaristi anno 108. Trajani 11. oct. 27. martyrio coronati locum Alexander, Sixtus, Telesphorus, Higinus ordine tenuerunt, nec solido ullo argumento confici potest antiquum seniores Presbyteriis præficiendi morem vel abrogatum prorsus, vel contraria quacunque praxi violatum fuisse; nam quod in Alexandri P. actis, nimiâ (si Baronio ad an. 132. §. 1. credimus) antiquitate mendosis, revera minus fida (longè pòst) manu scriptis S. Dei martyrem (quo tempore passus est) ætate quidem juvenem, sed fide canum, ætatémque ejus annum XXX. non excessisse legimus, nullius planè ponderis est; cùm vetusta Bedæ, Usuardi, Adonis &c. martyrologia, sanctitate incomparabilem, fide charissimum fuisse uno velut ore docent, de ætate nihil habeant; & ab omni veri specie, Ecclesiarúmque universarum (quæ anno 314. triginta annos (Concil. Neocæs. c. 11.) nondum natis presbyteratum committi nequaquam patiebantur) consuetudine abhorreat: venerabili Ecclesiæ, toto orbe celeberrimæ presbyterio juvenculum, vix ultra annum vitæ 22. provectum caput anno 108. datum fuisse.*

(g) *præf. de Episc. p. 30.*

An. 122. # JESU CHRISTI *Annus* 122.
HADRIANI *Imperatoris Annus* 3.

§. 1.) Alexandri P. an. 2. Coss. Cæcilius Severus & Aurelius Fulvius, qui dictus postea Antoninus Pius Imp. Imperator rebus domi compositis Romanum lustravit Imperium, ac primùm quidem Galliam, Germaniam, atque Britanniam invisit. De hoc Usserius: (a) *Britanni*, inquit, *quorum curam Domitianus intermiserat, eo defuncto teneri sub Romana ditione non poterant: unde successor illius Hadrianus Britanniam petens, in ea multa correxit, murúmque per 80000. passuum primus duxit, qui Barbaros Romanósque divideret, stipitibúsque magnis in modum muratis sæpius funditus jactis atque connexis &c.*

Imperatoris itinera.

vid. an. 144 et 208. § 3.

§. 2.) Episcopo Alexandrino nomine Primo, defuncto successit Justus, quem Nicephorus Justinum appellat; non confundendus cum Justino Martyre & Philosopho. Huic ab eodem Niceph. anni X. tribuuntur: à Baron. XI. ad an. 133.

Alexandrini Episcopi.

Martyres diversos Annalista hoc anno notat, ceu sunt Faustinus & Jovita Brixiæ: Martyrol. ad 15 Febr. Hospinian. ad 16. De his Molanus ad Usuardum, ubi ita Imperatori respondent, *Non incendemus thus Diis tuis; quia indesinenter immolamus incensum uni Deo creatori nostro.* De alio Faustino Romæ sublato vide ad 22. Maii.

Sabina

a) *Antiq. Brit. 1024. & 1026. & 51.*

Sabina Romæ: 3. Sept. De hac Blondel. (b) ex Adone ad 4. Septembr. An. 122.
Cùm Serapia juxta aream Vindiciani in monumento illustris martyris Sabinæ 4. Kal. Aug. sepulta fuisset, compositum & ornatum est venerabile sarcophagum ambarum, & locus orationis condignè dedicatus 2. Non. Sept. Ad quæ Blondellus duo respondet. 1. Acta illa longo demùm tempore pòst malè fuisse descripta. 2. Non illicò sequi, Templum ibi fuisse extructum, sed locum tantùm, vel sanè domicilium certum fuisse designatum orationibus, in quo nihilominus habitari potuerit, adeóque nonnisi conventiculum fuisse. Idem (c) hoc ipsum comprobat ex responso Serapiæ Beryllo judici dato, quando loco templi & sacrificii ad pietatem & castitatem suam provocat, séque templum Dei esse ex 1. Cor. 3. profitetur.

Sophia Romæ passa: 30. Sept. Mater trium virginum martyrum Fidei, Spei, Charitatis: de quibus 1. Aug. Mater autem ad tumulum trium filiarum orans obdormisse dicitur. Verùm incerta hæc illis relinquamus, qui iis delectantur.

De Balbinæ filia Quirini martyris Romani (d) ab Alexandro P. baptizata, vide 31. Mart. in pr. Hospin. de festis Chr. p. 55.

b) *De Episc. p. 246.* (c) *p. 254.* (d) *de quo Bar. ad an. 132. §. 2.*

JESU CHRISTI *Annus* 123. An. 123.
HADRIANI *Imp. Annus* 4.

Alexandri P. an. 3. Coss. juxta Cassiodorum Glabrio & Torquatus: juxta alios Annius Verus & Augur. Continuatur persecutio, in primis sub Antonino proconsule Asiæ.

JESU CHRISTI *Annus* 124. An. 124.
HADRIANI *Imp. Annus* 5.

Alexandri P. ann. 4. Coss. Asiaticus & Quintus, ut Cassiodorus quidem vult: alii malunt Aviolam & Pansam.

Hispanias Imperator peragravit.

Coillo Britannorum Regi defuncto filius Lucius successisse scribitur. (Usser. Ant. Br. pag. 39. & 138.) Alius autem hic est Lucius ab eo, qui sub Eleutherio P. vixit.

JESU

An. 125.

JESU CHRISTI *Annus* 125.
HADRIANI *Imp. Annus* 6.

Alexandri P. an. 5. Coss. Verus & Ambiguus ; vel Arrius Pelinus & Apronianus. Imperator ex Hispania navigans in Achajam, tandem Athenis Eleusinia sacra suscepit, unde illius Ecclesiæ dispersio secuta. Ibi Publius, qui Dionysium Areop. in Episcopatu excepit, sublatus est : de quo Martyrol. ad 21. Jan. De hoc Blondel. (a) *Vetusti*, inquit, *Christianorum moris, quo primatus presbyteriorum Senioribus deferebatur, expressa in prima Athenien-* Athen. Episcopi. *sis Ecclesia successione vestigia extant ; ut enim Dionysio Areopagitæ, qui vere inter Pauli ἀπαρχὰς fuit, concredita primùm θεσία fuit, eodémque pro Christo passo Publio, antiquitate proximo ; postquam is martyrium fecit, tertio Apostolorum discipulo Quadrato &c. Successor itaque Publii fuit Quadratus, Apostolorum itidem discipulus, qui, ut Platina loquitur, Ecclesiam Dei ubique perclitantem, fide & industria sua, quoad fieri potuit, sustentavit.* Utut autem Hammond. (b) urgeat Epistolam Dionysii Corinth. Episcopi ad Athen. ex Euseb. hist. l. 4. cap. xy. ubi Publium θεσεσῶτα (præfuisse, præsidem fuisse) vocat : Quadratum κατασάντα ἐπίσκοπον, (creatum Episcopum) & quòd Dionysius Areopag. πρῶτον τῆς ἀθηναίων παροικίας τὴν ἐπισκοπὴν ἐγκεχείρικε (primus Athenensis Episcopatum Ecclesiæ administrârit ;) nihil tamen obtinet, quandoquidem, ut sæpe hactenus inculcatum, Eusebius ex usu communi loquitur, neque ordinem nos tollimus, de quo suprà Blondellus monet ; ita ut nihilominus omnis Ecclesiastica potestas Athenis penes totum presbyterium fuerit, & singuli Episcopi & Sympresbyteri nominari potuerint. Post Apostolorum demum omnium excessum, post Clementis Rom. ad Corinthios & Polycarpi ad Philippenses Epistolam scriptam, paulatim circa annum Christi 140. invaluisse discrimen inter presbyteros & episcopos, adeóque juris non divini, sed humani esse, Blondellus (c) docet.

a) De Episc. præf. p. 24 (b) de Episc. dissert. 4. c. 17. §. 10. (c) apud Hammond. præf. p. 12. & 15. seq. impr. in ipso tract. dissert. 1. c. 13. §. 10. seq. & dissert. 4 c. 17. §. 2.

An. 126.

JESU CHRISTI *Annus* 126.
HADRIANI *Imp. Annus* 7.

Alexandri P. an. 6. Coss. Cassiodoro sunt Gallicanus & Titianus : at Fastis Græcorum Glabrio atque Torquatus. Hadrianum, transacta Athenis hyeme, inde recessisse Euseb. in Chron. vult ; Romam autem abiviſse Baronius ait.

JESU

An. 127.

JESU CHRISTI *Annus* 127.
HADRIANI *Imp. Annus* 8.

Alexandri P. an. 7. Coss. Scipio & Aquilinus. Romam ex Africa, quò trajecerat, rediit Imperator.

JESU CHRISTI *Annus* 128.
HADRIANI *Imperatoris Annus* 9.

An. 128.

§. 1.) Alexandri P. an. 8. Coss. Verus & Bibulus : al. Celsus & Marcellinus. Imperator in Orientem profectus Athenas repetiit, ubi Jovis Olympii ædem atque aram sibi dedicavit. Hac occasione ob ingravescentem persecutionem usus Quadratus Episcopus loci, & Aristides Christianus Philosophus libros pro Christiana religione eidem Augusto obtulêre : ipséque Quadratus orationem insuper eadem de re coram Imperatore habuit, tantúmque perfecit, ut tempestatem gravissimam sedaverit. Confer Hieronym. de Script Eccl. & Epist. 94. Oros. l. 7. c. 13. Nicephor. l. 3. c. 21. Intercidêre autem utriusque Apologiæ. (a) Nescio ergo, quid sibi velit Aristides Gr. Lat. 8. Genevæ. (b) Fuit autem Quadratus eruditione, zelo, fide & prophetiæ dono excellens, qui ex illis quosdam oculis conspexit, quos sanavit Servator. Ex ejus apologia, ut Euseb. l. 4. c. 3. loquitur, illius intelligentiæ, & Apostolicæ rectæ doctrinæ indicia considerare licet. Hinc eidem l. 3. c. 37. coll. cum l. 5. c. 17. non solùm Prophetico chrismate illustris, sed & unus ex pluribus, qui primum gradum Apostolicæ successionis habuerunt. Ejus memoria ad 26. Maii celebratur, sicut & alius Quadrati Africani. Aristidis verò d. 31. Aug.

Aristides & Quadratus.

§. 2.) Neque horum duorum excellentium Apologiis, sed & Serennii Graniani al. Sereni Granii, Legati Imperatoris, seu Asiæ Proconsulis literis commotus Imperator ut remitteret à persequutione, is enim vir ad primè nobilis iniquissimum esse scribit clamoribus vulgi innocentium Christianorum sánguinem concedi, & sine ullo crimine, nominis tantùm & sectæ reos fieri. Id vulgò ad an. 127. collocant. His commonitus Hadrianus Minutio Fundano, Serennii successori rescripsit, sine objectu criminum, aut probatione Christianos non condemnandos. (c) Cujus epistolæ usque ad nostram memoriam durat exemplum, quod apud Otton. Frising. & apud Eus. l. 4. c. 8. & 9. ex Justini Mart. Apol. ad Antoninum Pium extat. Commentaria in

Vide ann. 134. Serenius & Granianus.

r hanc

a) *Vide Dalla. de Patr. p. 5.* (b) *Confer Kortholt. à p. 108. Pappi Histor. Eccles. à p. 119.*
(c) *vide Calvis. ad ann. 126.*

An.128. hanc Epist. edidit Gerhardus Jo. Vossius; ut & ejusdem Hadriani Epist. ad Servianum consulem: de qua etiam ad an. 120. §. 1. & 2. alia occasione egimus. Quin ad alios insuper Provinciarum præsides eam in rem ab Imp. scriptum fuisse Baronius ex Melitone affirmat. Calumniandi tamen libidine accusatos sæpe & vexatos fuisse Christianos non malè conjectat. (d) Ita Calvisius ex Suida ad an. 116. *Cùm Tiberianus Syriæ præses ad Trajanum retulisset se non parem esse Christianis occidendis, qui ultrò supplicia appeterent, mandavit Trajanus, ut ab iis abstineret.* Idem ex Spartiano ad an. 121. docet, Christianos Antonino Asiæ Præsidi catervatim semet obtulisse, fidémque Christianam professos fuisse.

d) *vid. Plat. in Evar. Eus. in chron. alibi.*

An.129. JESU CHRISTI *Annus* 129.
HADRIANI *Imp. Annus* 10.

Alexandri an. 9. Coss. Gallicanus & Titianus. Imperator Asiam minorem peragravit, de quo Spart. in Hadriano. Calvisius ad hos Coss. anno 127. ex Trith. ait: *Odemar Rex Francorum, cum annos 14. regnâsset, pacificè moritur. Succedit ipsi filius Marcomirus, qui regnat annis 21.* Eodem tempore Suetonius floruit, magister epistolarum Hadriani, Christianorum hostis acerrimus.

An.130. JESU CHRISTI *Annus* 130.
HADRIANI *Imp. Annus* 11.

§. 1.) Alexandri P. an. 10. Coss. Torquatus atque Libo. Syriam hoc anno Imperator adiit. Diversas horum itinerum auctores adferunt rationes: alii quia curiosus fuerit Imperator, tum aliarum rerum, tum religionum scrutator: (a) alii quia per orbem terrarum paci tenendæ operam intenderit. Sic ut pax ad orientem componeretur, passim deficientibus nationibus, quas Trajanus subegerat, eductis inde exercitibus volens cessit de Armenia & Assyria, qui & ante Trajanum Imperii limes fuerat. (b) De eodem Eutychius: (c) *Gravis Ælio Adriano morbus accidit; quare dum varias peragraret regiones, ad remedium corpori & morbo suo quærendum, Hierosolyma ipsi laudârunt, quò cùm perveniisset, ipsáque vastata inveniret, adeò ut nullum ædifi-*

Hierosolyma restauratur & delentur.

a) *conf. Calvis. ad an. 112.* (b) *Spart. & Aurel. Victor.* (c) *p. 352.*

ædificium, præter Christianorum Ecclesiam esset, extrui jussit urbem circa Templum, muróque forti cingi: quod cùm audirent Judæi, ex omni provincia omníque urbe confluxere, adeò ut brevi temporis spatio impleretur; cùmque multi numero evasissent, Regem illis nomine Barjuzium renunciatum esset, misit illis ducem è suis quendam magnis instructum copiis, qui urbem obsideret? Mortui ergo sunt, qui in ea erant fame & siti. Ea deinde capta, magnam Judæorum stragem edidit, urbémque diripuit adeò, ut desertam relinqueret. Atque hoc ultimum est Hierosolymorum excidium, Judæorum autem quidam in Ægyptum, alii in Syriam, & in montes, atque regionem Algaur fugerunt. Jussit verò rex, ne quis Judæus urbem incoleret, quin interfici ipsos, totamque eorum stirpem deleri: urbem autem à Græcis habitari, & de Imperatoris nomine Æliam appellari: ad Templi autem portam arcem hi struxere Græci, super qua tabulam magnam posuere Imperatoris nomine Ælio inscriptam, idque anno Imperii ipsius IIX. idem Græci, cùm Christianos simetum istud, sub quo erat sepulchrum & Cranium adire, atque ibi preces fundere viderent, eos hoc facere prohibentes, super simeto Templum Veneri sacrum struxerunt. (c) An. 130.

§. 2.) Urbium atque ædificiorum restaurandorum, pacísque firmandæ gratiâ profectiones tam longinquas suscepisse Imperatorem, variæ ejus res gestæ loquuntur. De hoc itin. Blondel. (d) ex Epiph. de pond. c. 14. *Universam* inquit, *urbem solo æquatam, Deíque templum calcatum invenit, paucis habitaculis exceptis, & Ecclesiâ Dei, quæ parva erat, eo loco, in quem ab Oliveto reversi discipuli cœnaculum conscenderunt. Ibi enim, i.e. in Sionis parte, constructa erat, quæ à desolatione (à discipulis scil. Pellâ reducibus) assumta erat, & habitationum partes circa ipsam Sionem, septémque Synagogæ, quæ solæ in Sione ceu tuguria perstiterant* &c. ad quæ Blondellus ib. *Quamdiu conditam ab Hadriano urbem nonnisi communibus ornatam ædificiis conspicati sunt Judæi; utut occupatum à Gentibus religionum suarum domicilium ægerrimè ferrent, vim sibi fecerunt; sed simulac Capitolini Jovis idolo templóque conspurcatum Deo ab antiquo dicatum locum viderunt, in nervum universorum erupit furor, nec ulterius eorum quisquam, qui patientiam teneret. Anno itaque Christi 132. Hadriani 17. Pseudo Christi Barcochobæ manus dementati, & in arma versi Palæstinam depopulati, annóque sequenti in Christianos pacis studiosos rabiem effuderunt; sed à Tinnio Rufo intra Betheræ non procul ab Hierosolymis dissitæ munitionis septa conclusi, anno 134. cum seductore suo meritas temeritatis pœnas dederunt, & anno 135. ordine decimus sextus, sed primus ex Gentibus Episcopus Hieros. Marcus, sedere cœpit.*

§. 3.) Quemadmodum igitur Judæi anno 121. rebellantes ab Annio Rufo Judææ præside repressi, sic anno isthoc duce Barcocheba, dirite toto

c) *vid. Calvis. ad an. 123. & 132. ad 135. Inpr. adi Beverег. in can. 6. Nicænum: p. 63. & can. 7.* (d) *præf. de Episc. p. 13.*

An. 130. terrarum orbe conjurati furentes ingentibus stragibus subacti: à qua persecutione nec Christiani immunes, quia cum Judæis contra Romanos insurgere noluerunt, teste oculato Justino Martyre, Samarita, viro literatissimo, professione & habitu Philosopho, qui eandem ob causam ex patria migrare coactus fuit, unde Ephesi Dialogum cum Tryphone, Judæorum ejus temporis Coryphæo, qui & ipse, eodem ex bello Judaico profugus, habuit. Inde idem ille Apol. 2. de Barcocheba: *Solos Christianos, ni Christum abnegaturi essent, ad sæva supplicia dari jussit.*

Justinus Martyr.

Vid. Bar. ad an. 135. ex Dione in Hadr.

§. 4.) Cum Judæis primùm variâ fortunâ pugnavit Julius Severus ex Britannia accersitus, unde Hadrianus oppidum Berheram (al. Bethoron) annos 3. & 6. menses (quandiu Antichristum duraturum Romanenses volunt) obsedit, tandémque expugnavit, & seditionis ducem sustulit, quem Judæi igitur non amplius Bencochab, filium stellæ: Num. 24. sed Bencozba i. e. filium mendacii vocitârunt. Numerus interfectorum scribitur fuisse quinquies centena millia; alii numerari non potuerunt, qui peste & fame perierant. In hoc bello, quod continuatum est annos 6. potentia Judæorum, quanta fuit reliqua, fracta est. Inde etiam Imperator pepulit ex Palæstina Judæos, eósque à Christianis distinxit, ab ingressu Hierosolymam illos arceus, atque ex ruinis urbem reædificari permisit, quam ex suo nomine Æliam vocavit, concesitque Christianis ut ibi habitarent, hinc primum Episcopum Marcum ex Gentibus natum acceperunt. Cassiodorus scribit, in fronte ejus portæ suem sculptum fuisse in marmore, ut significaretur, Judæos Romanæ potestati jam subjectos esse.

vid. an. 137.

§. 5.) Licet igitur Eutychius publicum locum, in quo Christiani convenerunt Hierosolymis, Ecclesiam vocet, haut tamen magnificam fuisse structuram credendum, sed instar Judæorum Synagogæ alicujus, tugurium, unde Epiphanius Ecclesiam parvam appellat. Imò Christianos illos sepulchrum Christi & Cranium, nullo ædificio instructum solitos adire isdem Eutychius docet. Ecquî opus fuisset cryptis atque cavernis, variisque meatibus, de quibus Bar. ad an. 130. §. 2. si liberè templis in Rom. Imperio frui Christiani potuissent?

vid. an. 113. & 140. inpr. an. 137. quæ fortè temporum diversitas historiam conciliat.

Inprimis benignè post hoc bellum sensit Hadrianus de Christo, quem voluit in Deos referre, & hoc fine varia extruxit templa, sine simulachris tamen. Unde Hadriana dicta. Atque hinc discas absque simulachris priorum Christianorum templa fuisse. Vid. Lamprid. in Alex. Sev. & ex eo Joh. Gerh. Vossium in Epistolas quasdam: Kortholt. p. 114. De sedatiore in Christianos animo habet Herm. Contr. ad an. 110. Rectè Casaub. ad Lamprid. cùm tam nobilem historiam, tot fidei Christianæ propugnatores acerrimi, viri undequaque doctissimi, & quorum intererat hanc memorare, constantes fileant, ut fabulam meritò explodit. Fons autem conceptæ opinionis (ut idem opina-

opinatur) hic est: Jusserat Hadrianus templa fieri in omnibus civitatibus, An. 130.
suo nomine sine dubio consecranda; sed Hadriano mortuo, priusquam absolverentur, mansere pleraque imperfecta; & ex iis unum (quod Tiberiade magnificè inchoatum erat) tandem in usum balneorum à civitatibus destinatum est. Ignari cùm viderent hæc, nec ullum simulacrum reperirent, velut in imperfectis, statim concluserunt, Christo fuisse exstructa. Christiani enim veteres per 300. annos ferè nullum simulachrum habebant in suis κυριακοῖς & oratoriis. (e)

e) *Rupert. hist. Vniv. p.* 310.

JESU CHRISTI *Annus* 131. HADRIANI *Imp Annus* 12.

An. 131.

Alexandri P. an. 11. Coss. Celsus & Balbus. Ex singulari quodam Hadriani Imp. in Antiochenos odio & commotione, quam in Syriaco itinere conceperat, factum ut Hiero, loci Episcopus, martyr occubuerit: cui Cornelius successit anno 143. Cui tamen Nicephorus tribuit annos 13. celebratur ad 17. oct. Hoc anno Imperator ex Syria in Arabiam, Imperii compositurus res, contendit. Aquisgranum circa hoc tempus conditum à Granio Sereno Legato in Germania.

JESU CHRISTI *Annus* 132. HADRIANI *Imp. Annus* 13.

An. 132.

§. 1.) Sixti seu Xisti an. 1. Coss. Catulljnus & Aper. De Alexandri P. passione martyrol. ad 3. Maii: *post vincula, carceres, equuleum, ungulas & ignes, punctis creberrimis per tota membra, confossus ac peremptus est. Eventius sio. verò & Theodulus Presbyteri post longos carceres ignibus examinati ad ultimum decollati sunt.* De Alexandro vid. Hospin. ad dictam diem, item Kortholt. p. 115. Ob conversos multos eósque præcipuos Romanos punctis confossus, vel ut aliis placet, capite truncatus, vel sanè utrunque perpessus: ac plurimi præterea alii cum eodem. Horum fides penes acta sit. De eodem ita Fridlieb. *Maximam partem Senatûs Rom. & Hermetem præfectum urbis ad Christianam religionem convertit.* Miracula ejus plurima memorantur, quòd filium Hermetis à mortuis suscitaverit, ejusdem ancillæ cæcæ visum restituerit, ignem, quo cremari debebat, restinxerit. Sedit Alexander an. 7. m. 5. *Alexandri P. pass.*

An. 132. juxta Calvis. ad an. 116. idem tamen ad an. 129. decem illi annos dat, & iterum aliter ad an. 130. Ex sententia Costeri sedit an. 7. m. 5. d. 19. Eusebio l. 4. c. 4. an. 10. Eutychio & Munst. an. 10. m. 5. d. 20. Spondano an. 10. m. 7. d. 2. Damaso, Platinæ an. 10. m. 5. Hujus mortem Eus. l. al. ad tertium Trajani an. collocat: Marianus Scotus ad ejusdem Imp. an. 19. Sepultus in via Nomentana. Sub martyrio rogatus, quare nihil respondeat, regessit, quia homo, cùm precatur, cum Deo colloquitur. Fecit ordinationes tres, Presbyteros VI. Diaconos 2. Episcopos per diversa loca 5.

§. 2.) Plurima decreta feciſſe fingitur (*a*) tres item decretales ad omnes Orthodoxos, unde omnipotentiam & monarchiam ejus colligunt, præsertim cùm hic Papa ex dicto Christi, *Tu es Petrus* &c. ita concludat: *Summarum dispositiones causarum, & omnium negocia Ecclesiarum Apostolicæ Sedi à Domino commissa.* (*b*) Atque inde Rousſel. (*c*) ita concludit: *Quamobrem indubitatum maneat, Pontifices Romanos, ut Ecclesiæ Monarchas, suo optimo jure constitutiones fecisse, leges sanxisse pro universa Ecclesia, easque misisse ad longinquas regiones* &c. At firmiori sanè fundamento opus pro ædificio tanto. Minimè nos tam malè consutorum centonum rhapsodiæ movent, multò minus terrent. Acta hujus Alexandri nimia antiquitate nonnihil (tu dic valde & penitus) mendosa esse Baronius fatetur. Decretales sani vix quicquam habent. Ingens in illis ἀνισοχρονία. In 1. & 2. Epistolis Trajanus & Helianus consules ponuntur: in tertia Helianus & Vetus: quo vitio non minus aliorum Epistolæ laborant. Adde quòd tales Epistolæ non jam barbariem, sed infantiam redolent, ac variis hinc illinc comportatis partibus conferruminantur, quarum hæc prima longam disputationem de Trinitate transcriptam κ τ πόδας ex Idacio Claro contra Vitimadum Arianum habet.

Ejus Decretales. §. 3.) Alexandri Decretalis. 1. de iis agit, qui sacerdotes accusant vel persequuntur. 2. de Scriptura vel confessione per vim extorta. 3. de querela adversus Episcopum, vel actores Ecclesiæ. 4. ut in oblatione Sacramentorum commemoretur passio Christi, & ut panis tantùm & vinum aquâ mixtum offeratur. 5. de benedictione salis & aquæ, sive cœterorum elementorum. 6. de Trinitate & unitate Deitatis. Hanc Epist. vid. T. 1. Conc. ed. Crabbi p. 316. & T. 1. ed. Paris. p. 180. item ap. Carranz. & alibi. Eam meritò rejicit & repudiat Blondel. in Pseudis. præf. p. 63. in tract. 159-172. Cocus 57--59. Nefanda autem S. Scripturæ depravatio occurrit, utpote quando ex Zach. 2. *qui vos tangit* &c. nonnisi ad clericos refertur. Ita ex 1. Cor. 6. fidelium lites ad Ecclesias deferendas & ibidem terminandas; quasi seculares fideles judices excluderentur. Nimirum politicum etiam forum sibi Ecclesiastici adscribendo πάρεργα tractant. Unde sanè Epistolæ papales, relicto vero animæ pabulo, S.S. Scriptura, quæ utilis est ad doctrinam, ad redargutionem,

(*a*) *vid. Starav.* (*b*) *vid. de Dom. l. 4. c. 10. §. 13.* (*c*) *l. 1. c. 3. §. 6.*

tionem, ad correctionem, ad disciplinam, quæ est in justitia, nonnisi de forensibus rebus, de Prælatorum & Clericorum dignitate & immunitate, de Romanæ Sedis dictatura & privilegio agunt, támque anxiè & toties eadem inculcant. Canonistam ergo h. e. conductitium agit Rousselius (*d*) cùm ait: *Proximi Apostolorum successores Episcopi Rom. sunt, qui melius illorum mentem scivisse credendi sunt, Episcoporum & Sacerdotum causas ad Ecclesiasticum forum voluerunt deduci: idque Alex. I. asserit à temporibus Apostolorum observatum & diffinitum* &c. Ast ubinam hoc Apostoli docent? quæ documenta prostant? umbræ quæ? quomodo Paparum fides, imò quomodo eis afficta locum habent? Non tamen interim negamus, sed cuivis Christiano id officii assignamus, ut amicè componere dissidentes juvet, neque verò ulla ratione proprium Ecclesiasticorum id esse volumus. An. 132.

§. 4.) Ib. *Scriptura vel confessio quoquomodo per metum, aut fraudem, aut per vim Clericis extorta, eis nullo præjudicio, aut nocumento sit.* 15. q. 6. Si quandoque. Ubi locis Scripturæ ita hoc putidè corroborat, ut non Helcesatis modò, sed omnibus omnino ad perjuria januam apperiat, vímque apertam Verbo Dei inferat.

Ib. Passionem Domini miscuit in precatione sacerdotum, quando Missæ celebrantur: *àpridie quàm pateretur*, usque ad illud, *Hoc est corpus meum.* (*e*) Id quod Bona (*f*) malè Apostolis tribuit, nec melius ex liturgia Jacobi & Clementis idem asserere conatur. Confer eundem Bonam (*g*) ex Bar. §. 3. ubi etiam argumento ex 1. Cor. 11. desumpto ad Apostolicam originem, non autem ad Alex. hunc referendum vult, quia Dominus mortem suam annunciari jusserit in celebratione cœnæ. At aliud longè annunciare mortem Domini, aliud certas formulas & preculas recitare ex liturgia. Vise omnino Dallæum de cultu Lat. l. 9. c. 17.

Ib. Vinum aquâ permixtum offerri in Missa jubet: quia sanguis & aqua exivit de latere Christi, ut significetur Christum Ecclesiæ junctum esse. (vide Plat. in ejus vita. Polyd. l. 5. c. 10. Durand. l. 2. c. 27. §. 1. Confer eund. l. 4. c. 30. §. 18. 19. Bellar. l. 4. de Euch. c. 10. Concil. Trident. Sess. 22. c. 7.) At rectè ait Tertullianus (de carne Christi: c. 7.) *Non recipio quod extra Scripturam de tuo infers.* Encratitæ i. continentes, dicti Aquarii & Hydroparastatæ, eò quòd vinum abominarentur, & aquam porrigerent in calice Sacramenti: de quibus c. 24. q. 3. can. quidam, & August. de quibusdam Eccles. dogm. c. 75. Hunc errorem inde natum docet Spondan. ad ann. 257. §. 5. ne persecutione urgente summo mane, seu potiùs nocturno tempore convenientes secretò ad S. Synaxin & Eucharistiam Christiani ex vini odore possent detegi. At aliam causam Epiphan. hær. 47. promit, quòd simpliciter isti hæretici vinum execrati, quia ansam peccandi porrigat: quibus sermonem Servatoris opponit: *vid. an. 257. §. 3. an aqua vino miscenda.*

l. 4. c. 2. §. 7. (e) Damasus. Polyd. l. 5. c. 11. de Canonis auctorib. Walafridus. Mictrologus. (f) l. 2. c. 13. §. 1. (g) §. 3.

An. 132 ponit: Non bibam de fructu vitis hujus, donec bibero ipsum novum vobiscum in regno cœlorum. (i) Ab Ethnicis verò desumptum hunc morem aliqui volunt, unde sacra Athenienſium νηφάλια & ὑδροφορία: Certè mixtionem vini cum aqua in S. Cœna à variis Conciliis, sine tamen ratione, confirmatam fuisse negare non possumus, quem errorem hodierni Pontificii strenuè propugnant, unde docent, Sacramentum quidem Eucharistiæ consistere posse sine aqua, sed gravissimo eos involvi peccato, qui aquam vino non miscent: vide Bonam l. 2. c. 9. §. 3.

Aqua consecrata.

§. 5.) Isdem Alexander ibidem instituit & mandat, ut aqua benedicta sale admixta, interpositis sacris orationibus, & in templis, & in cubiculis, ad fugandos Dæmones retineretur. Vide de consecr. d. 2. c. aquam sale. T. 1. Concil. edit. Paris. p. 179. Hospin. de festis Christ. p. 68. a. num. 3. & de Templ. à p. 324. Pontificale, Baronius & Bona l. 1. c. 20. §. 5 f. Casal. c. 36. pag. 162. & 163. huic Alexandro inventionem tribuunt. Alii Sixto etiam adscribunt. Optatus Milevit. l. 6. Donatistis imputat & objicit. Circa finem VI. seculi fideles Ægypti scribentes Anatolio Patr. Constantinop. incusant Timotheum Ælurum Episcopum Alexandr. hominem hæreticum, quòd aqua sale mixta (marina) altaria laverit & consecrârit id quod sanè non feciſſent, si ab Alex. P. hoc institutum, vel si tum in usu fuisset. (k) Ejusmodi aquam tantum posse ajunt, quantum aliæ nugæ, utpote crucis signum, Agnus Dei, cera benedicta. Solicitus inter cœteros est Azorius t. 2. inst. mor. par. 2. l. 9. cap. 15. quomodo videlicet sanctificetur ad reconciliandam Ecclesiam, humani sanguinis & seminis effusione pollutam, item ad repellendos invisibiles hostes h. e. dœmones, ad tollenda delicta venialia &c. (l) Certè non ab Apostolis, sed à Gentilibus hausus hic ritus, ut ex Homero, Plutarcho, Livio, Cicerone, Ovidio &c. liquidum fit. (m) Sic aquam spargere super mortuorum corpora apud eosdem olim in usu: Auson. epigram. in tumulum hominis felicis. Ipsi quoque Judæi atque Turcæ aquæ lustrali vim superstitiosam tribuunt: inde Hemerobaptistæ. Ita hoc loco noster PseudoAlexander de effectis incantatæ aquæ, quòd poculum sanctificet ac mundet, sterilitatem auferat rerum humanarum, inquinatos repurget, cœtera bona multiplicet, insidias Diaboli avertat, & à phantasmatis versutis homines defendat &c. ut hodie Pontificii, sic olim Ethnici aquam etiam lustralem in aditu Templorum habebant, quâ ingredientes aspergebantur, quò Valentiniani spectat exemplum, qui fortis Christiani dum inter amicos Juliani versaretur specimen præbuit in eo, quòd ædituo cujusdam templi, quod subierat sequutus Imperatorem colaphum infringeret publicè, propterea quòd ædituus ipsum ceu Christianum aqua sua lustrali ausus est aspergere: apud Theod. c. 16. ita

i) *Conf. Larroq. de Euch. part. 1. c. 2. p. 32. Dana in Aug. de hær. c. 64.* (k) *Larroq. l. c. part. 1. c. 5. p. 78.* (l) *vid. Geier. de superſtit. c. 3. §. 21. Ravv. p. 320. §. 13--16. Arnd. Ant. 790. i.* (m) *vid. omnino Majeri Transennam c. 32. à p. 40.*

ita Judæi lotionibus & aspersionibus plurimum etiamnum tribuunt. (n) De Gentilium superstit. Gerh. in Pass. D. Part. 1. c. 11. ad Matth. 27. v. 24. Mutii Pansæosculum Philos. c. 6. collat. cum lotione manuum Missificantis: Molinæ. Anat. Missæ l. 5. c. 22. Plura de Aqua lustrali qui desiderat, videat Hospin. de Templ. l. 2. c. 13. Neque pensi cujuspiam facimus Baronii (o) rationes, quia per se frivolæ, alienæ, & dudum ad illas responsum est à nostris. Figuras autem & typos futuri Christi meriti, oblationis seu sacrificii & ablutionis egregiè Diabolus imitatus ad superstitionem & ingentem abusum pertraxit. An. 132.

§. 6.) Quòd ritus istos, de quibus Alexander in Decretalibus suis, non ab ipso Alexandro inventos, sed jam usitatos contra hæreticos confirmatos vult Annalista, id pro modestia sua & reverentia erga Rom. Sedem agit, verùm quia contra communem auctorum assertionem & vocem affirmat, responso jure non dignamur: id quod de reliquorum etiam Paparum decretis intellectum accipies.

Epistola Alexandri P. secunda de causis & gravaminibus sacerdotum. vid. 3. q. 1. nulli dubium. & 1. q. 1. ipsi sacerdotes. & dist. 94. si quis autem. Eandem prosternunt atque proscribunt Blondel. in Pseudis. præf. p. 63. in tract. 172--175. Cocus p. 59. Obiter autem heic nota, stylum Decretalium priorum Paparum eundem planè esse & ejusdem impostoris, ut etiam materiam, quæ eò unicè tendit, ut nimium sacerdotibus tribuat, eos extollat atque immunes reddat, reliquos verò fideles conculcet & ceu pecus brutum faciat. *Ejus II. Decret.*

Ejusdem epist. III. ut vitentur detractiones & injustæ pulsationes. vid. 6. q. 1. Summa iniq. & 3. q. nullum dubium. Meritò rejicitur à. Blondel. l. al. præf. p. 63. & in tract. p. 175--177. *III. Decret.*

§. 7.) Sequentia insuper eidem Alexandro decreta tribuuntur. 1. ut Presbyter ab incestuosis Xenium non accipiat, ut eorum scelera reticeat. (p) At reticere hodie coguntur. *alia ejus decreta.*

2. Missam unam uno die celebrandam. Quod tamen aliis alii tribuunt. (q)

3. Mandavit fieri oblationem ex azymo, non fermentato, ut antea fieri consueverat. (r) Juxta alios tamen Clemens III. & Honorius III. azymos panes & vinum lymphaticum in missis haberi mandârunt, est l. 3. Decret. tit. 41. literas. Greg. I. azymis vel fermentatis uti liberum esse dicit. Cui sanè contradicere videtur can. 11. Concil. VI. Generalis, quo nulli *fermeut. panis, vid. an. 34. §. 36.*

n) *vid. Synag. Buxt. tit. lotio. & ib. c. 26, & c. 12. Drus. de 3. sectis Iud. l. 2. c. 14. à p. 96. Ricium in cœl. agricultura l. 3 p. 109. Reuchlin. de Verbo Mirif. l. 1. c. 16.* (o) §. 3. (p) *T. 1. Concil. ed. Ven. p. 321. & T. 1. edit. Paris. p. 195.* (q) *Polyd. l. 5. c. 12. ex Grat. & Plat.* (r) *Plat. Onuphr. Polyd. l. 5. c. 10. Calvis.*

An. 132. fidelium Judæorum azyma comedere licet: quanquam commune cum Judæis epulum intelligi potest. De eodem Zepper. (s) *Hostias primus introduxisse fertur Alex. I. quanquam alii ad Phocæ Imp. tempora circa an. 608. illas rejiciant. Gregorius sanè M. primus panum numulariorum in Registro suo meminit. His hostiis Honoratus, vel Honorius circa an. 1020. crucifixi imaginem imprimi curavit.* De hoc negocio Dallæ. (t) *Omnis Ecclesia, Græca quidem ad hunc diem, Latina verò ad postrema usque noni seculi tempora (quod doctiss. Sirmondus contra Bar. & alios propria nuper dissertatione de azymo validè asseruit, plenéque demonstravit) Eucharistiam in pane fermentato confecisse deprehendatur: Romanos constat jam inde ab undecimo seculo adulto veterem morem pro sua libidine mutâsse, instituisséque ut id sacramentum in azymo celebraretur.* Jam ergo azymum panem necessariò adhibendum statuunt: Durand. Rat. l. 4. c. 41. §. 9. Bellar. l. 4. de Euch. c. 7. Res in disceptationem venit inter Gr. & Lat. Tandem anno 1437. in Concilio Florent. antiqua libertas revocata fuit, ut quævis Ecclesia sive azymo, sive fermento liberè uteretur: Durant. l. 2. c. 38. §. 5. Inde inpr. panis communis usus probatur, quia ex oblationibus à populo factis parabatur communio, sicut & eleemosyna atque agapa: infantibus loco communionis dabatur mel & farina: reliquiæ communionis comburebantur, Clericis, vel pueris puris dabantur. Bona Cardinalium non postremus, quia cum Sirmondo fermenti usum defendit, unde vehementer offensi Latini, ideo apologiam Præfat. in Liturg. col. 9. parare debuit, quam vises. Sanè ab azymo pane introducto panis fractionem omitti cœpisse rectè docti observant. Azymum panem rejiciunt Moscovitæ s. Græci: Herberst. hist. Mosc. p. 36. Idem benedictionem, fractionem & distributionem in S. Cœna necessaria esse docuit: Drelinc. au faus visage §. 17. ex Cassandri Liturg. c. 20.

§. 8.) Alexandro I. successit post dies 25. Sixtus s. Xistus I. Romanus: Calvisio anno 116. Damaso anno 117. Carranzæ 129. Baronio 132. aliis numero VI. al. VII. al. IIX. est. Hic apud Platinam ex Damaso & Anastasio Pastoris filius (quem aliàs etiam Helvidium nonnulli nominant) dicitur, quod nomen Maresius proprium esse judicat; vel si appellativè sumendum tum sensu Ecclesiastico, non rustico accipi debere: quia Sixtus ex Patre Romano, qui cives altiores sumebant spiritus, quàm ut opiliones essent.

Antinous canonizatur. Eodem anno Hadrianus Antinoum in Nilo extinctum inter Deos retulit, eique aram, templum, festa, civitatem dicavit, de quibus multa apud scriptores sacros & profanos.

s) *Polit. Eccl. l. 1. c. 12. f.* (t) *de Patr. p. 331.*

JESU

An. 133.

JESU CHRISTI *Annus* 133.
HADRIANI *Imp. Annus* 14.

Sixti P. an. 2. Coss. Pontianus & Rufinus. Justo Fpiscopo Alexandr. suffectus Eumenes, septimus numero, ut chronicon vult Eusebii.

An. 134.

JESU CHRISTI *Annus* 134.
HADRIANI *Imp. Annus* 15.

Sixti P. an. 3. Coss. Cassiodoro Pompejano II. & Commodus: Græcis Augurinus & Severianus. Salvius Julianus perpetuum composuit Edictum, (a) quo statutum, *debere omnes civitates consuetudinem & leges Romanæ urbis sequi.* Quod profectò Edictum quasi fundamentum & basis Juris Romani dici queat: quam insuper rationèm in Ecclesiasticis probè is observavit, qui urbem modò possidet & insidet. Joh. Gerh. Vossius comment. in aliquot Epist. (b) hunc Dictatorem non Salvium Julianum, sed C. Julium Servilium Servianum nominat: ad quem Hadrianus Imp. rescripsit: de quo ad an. 128. §. 2. Juris sanè studiosus & amans fuisse videtur Imperator, inde Calvisius ad an. 122. ex Spart. *Circumiens Provinciis quibusvis prosficiebat, & de securitate & utilitate, in præsides & procuratores Provinciarum ita curiosè inquirebat, ut crederetur accusatores immittere; in dijudicandis verò controversiis adhibuit Jurisconsultos Julium Celsum, Salvium Julianum, Neratium Priscum.* Sic Eus. in chron. ad an. 125. *Adrianus*, inquit, *Athenienssibus leges petentibus ex Draconis & Solonis, reliquorúmque libris jura composuit.* Iterum Calvis. ad an. 126. *Hadrianus Athenis multum temporis exigit, easque instaurat, ut novæ Athenæ appellarentur.*

Edictum perpetuum.

a) *Eus. in chron. ad hunc annum.* (b) *p. 69.*

An. 135.

JESU CHRISTI *Annus* 135.
HADRIANI *Imp. Annus* 16.

Sixti P. an. 4. Coss. Hyberus & Silanus. Bellum Judaicum instauratur circa hæc tempora, cui finis tandem impositus an. 137. Calvisio an. 135.

confer an. 130.

An. 136.

JESU CHRISTI *Annus* 136.
HADRIANI *Imp. Annus* 17.

Sixti P. an 5. Coss. Servianus & Verus. Notant docti Plenilunium Eclipticum ad an. 17. Cæsaris Adr. 6. Maii: quam eclipsin secuta ultima clades Judæorum.

An. 137.

JESU CHRISTI *Annus* 137.
HADRIANI *Imperat. Annus* 18.

Judæi pelluntur Hierosolymis.

§. 1.) Sixti P. an. 6. Coss. Pompejanus & Acilianus. Hadrianus extincta gravi rebellione Judaica, Hierosolymam de suo nomine Æliam vocari jussit, ac portæ, quà Betlehemum egrediebantur, Suem in marmore sculptum imposuit, Judæos propria civitate patrióque solo penitus interdixit: quin & loca Christianorum sacra, utpote passionis, resurrectionis, nativitatis Christi, idolis illuc positis fœdâsse perhibetur: videsis Dallæum de adorat. l. 5. c. 2. p. 715. ex Eus. Hieron. Paulin. A quibus diversa jam superius ad an. 130. dicta sunt, quæ fortè ita conciliari possunt, ut tempora diversa etiam Imperatoris consilium mutârint, ejúsque propositum in Christianos mitigarint, ac meliora de illis edoctus humanior erga ipsos redditus, unde postea etiam plures adhuc subsequentes Episcopos seu Præsides Ecclesia illa habuit, ut mox anno insequenti videbis. Quidquid sit, certum delituisse lignum crucis Christi usque ad tempora Constantini M. adeoque neque cultam fuisse à Christianis. Judæos gentilibus valde exosos fuisse, ait Zimmerm. §. 109. quamvis causam illius odii ignorantibus, ut vix de ulla alia gente memoriæ proditum sit, quæ tantum omnium mortalium odium sustinuerit. Atque religionis diversitati, Judæorum pertinaciæ, & odio, rebellionum frequentiæ & vehementiæ facilè equidem hoc adscripserim. Porrò in hoc bello 600000. Judæorum cecidisse Rupertus (*a*) docet: Æliam item cum Templo post bellum conditam fuisse falsò Baronium scribere asseverat. De porco in marmore sculpto & portæ imposito & signis militaribus adhibito idem p. 311.

Aquila interpres.

§. 2.) Aquila s. Aquilas Ponticus, quem Judæi affinem Adriani Imp. fuisse dicunt, qui ab eodem Æliæ urbi extruendæ præfectus, à Christianis ibi degentibus conversus perhibetur, postea verò deserto Christianismo, vel potiùs ob nimium Astrologiæ studium excommunicatus ab Ecclesia Christiana

a) hist. Univ. p. 309.

ſtiana abiit ad Judæos, & ſtudium omne linguæ Hebrææ impendens novam An. 137.
verſionem adornavit geminam, quarum alteram fideliorem Hieronymus vocat. Ea enim potiſſimùm loca corrupit, quæ de Chriſto Servatore à Moſe & Prophetis dicuntur, tantùm ut ægrè faceret Chriſtianis. Alii hanc Verſionem ad an. 90. alii ad 130. collocant. Itaque Gentilis, Chriſtianus, Judæus fuit, unde mixtam religionem amplexus eſſe nonnemini videtur. De hoc judicium ſuum ad Pammachium perſcribit Hieronymus libro de optimo genere interpretandi Scripturas: Aquila Proſelytus & contentioſus interpres, non tantùm verba, ſed etiam verborum etymologias transferre conatus eſt, jure rejicitur à nobis. vid. Lambec. B. T. 3. p. 217. Malè autem Aquilas cum Onkelo confunditur. Nec credibile eundem fuiſſe Aquilam qui cum uxore Priſcilla Româ ſub Claudio pulſus, ut Platina putat in Sixto I. Secunda dicitur Verſio, quia τ LXX. præceſſit. Tertia fuit Theodotionis Marcionitæ, tandem Judæi: vid. an. 184. Quarta Symmachi Samaritæ vel Ebionitæ vid. an. 203. atque hæ tres Verſiones poſt LXX. magis communes & vulgatæ fuerunt.

JESU CHRISTI *Annus* 138. An. 138.
HADRIANI *Imp. Annus* 19.

Sixti P. an. 7. Coſſ. Comodus Verus & Pompejanus. Judæis penitus omni excluſo aditu Hieroſolymas veniendi, primus ex Gentilibus Epiſcopus ibi ordinatus eſt Marcus: cujus memoria d. 22. Junii celebratur. (a) Deinceps quot quiſque ex Præputio ſederit annos Euſebius ſe latere fatetur: illorum autem talis contexitur ordo, Caſſianus, Publius, Maximus, Julianus, Gajanus, Symmachus, Cajus & Capito, qui deſiit ſub Commodo Imp. Ultimum hunc Capitonem ceſſaſſe anno 166. dicit Baronius. Nicephorus verò in chronicis horum cuilibet ſuos annos adſcribit diſtinctos, ſed qua fide alii viderint. Quin etiam inter Julianum II. & Capitonem interſerit Eliam, Euſebio & Baronio tacitum. (b) Inde ergo liquet permiſſum fuiſſe Chriſtianis habere Hieroſolymis, non item Judæis: ac legalium obſervationem tamdiu obtinuiſſe in Eccleſia Hieroſ. ſaltem quod ad eos, qui præficiebantur regimini Eccleſiæ, & inſuper graviter errare eos, qui ſomniant VII. Diaconos Lucæ commoratos Græcos non Hebræos fuiſſe. *Epiſcopi Hieroſ.*

a) *Euſ. in chron. & hiſt. l. 4. c. 6.* (b) *confer Regenvolf. hiſt. Slav. l. 3. c. 1. à p. 268.*

An. 139.

JESU CHRISTI *Annus* 139.
HADRIANI *Imperatoris Annus* 20.

Miracula. Sixti P. an. 8. Coss. Ælius Verus & Vibullius Pius.

Refert Bar. §. 4. Gentiles, postquam virtute miraculorum religionem Christianam vidissent vehementer auctam, addictos etiam fuisse falsorum Deorum suorum miraculis, quæ tamen nonnisi impostura & præstigiæ fuerint, uti quando duo cæcitatem fingentes, tacto Hadriani corpore, visum receperint: prout Spartianus narrat. Talia quoque miracula de Æsculapio, qui templum Romæ habebat, venditabant. Colubri autem formam habuisse Æsculapium volunt. Ita Dio scribit de cultu cujusd. serpentis, quem posuerat Hadrianus Imp. in templo Jovis Olympii, quod Athenis sumptuosissimè erexerat, illúmque ex India deportatum ibidem pro Numine habitum. Confer Bar. an. 145. §. 15. & Casal. c. 67. seq. Neque quisquam dubitabit, quin Diabolus arte hac strenuè cultoribus suis imposuerit. Quî ergo hodie ejusmodi innitamur, & non potiùs manifesto & certo Dei Verbo?

An. 140.

JESU CHRISTI *Annus* 140.
ANTONINI PII *Annus* 1.

Hadr. Imp. moritur. Succedit Antoninus Pius. Vid. an. 130. §. 5. *ad an.* 224. §. 2.

Sixti P. an. 9. Coss. Camerinus & Magnus. Hadriano diris cruciatibus anno æt. 62. m. 5. d. 6. extincto, Antoninus Pius ex adoptione anno æt. 53. successit, sub quo pacem fuisse Ecclesiis scribit Sulpitius Sev. (*a*) Dignum profectò quod de hoc Hadriano Imp. Lampridius in vita Alex. Imp. refert: *Alexander Christo templum facere voluit, eúmque inter Deos recipere, quod & Adrianus cogitâsse fertur, qui templa in omnibus civitatibus sine simulachris jusserat fieri: quæ hodie idcirco, quia non habent minima, dicuntur Adriani.* His ut fucum faciat Baronius de Hadriano nihil superaddit, at de Alexandro 1. eum à matre à religione Christiana non abhorrente educatum. 2. hunc Alexandrum Christo qualemcunque cultum exhibuisse, dum Christi imaginem, Abrahami item Patriarchæ in larario suo coluit. At non quæritur, quis fuerit Alexander, verùm quid concesserit Christianis, & qualia tum templa haberi solita. Gentilem autem, non verò Christianum fuisse hinc abundè

a) *vid. Kortholt. p.* 127.

abundè constat, quòd præter Christi atque Abrahami, Apollonii quoque Tyanæi, Orphæi, atque aliorum imagines & habuit, & coluit. An. 140. De Hadriani Templis Epiphan. hæresi Ebion. & Arian. loquitur, Alexandriæ Templum fuisse pridem Hadriani dictum. (b) Ipse hic Hadrianus Locupletator orbis terrarum vocatus, item Hercules Romanus, Hercules Servator vel Averruncus: quoniam omnes Imperii Rom. provincias peragravit, providítque ne vel ab irruptionibus barbarorum, vel ab avaritia præsidum detrimenti quid caperent. Græculus etiam appellatus ab Imperitis, ob literarum, inpr. Græcarum studia. (c) Æneas Sylvius in Germ. c. 81. p. 74. coll. cum c. 85. ait Hadrianum immolationes humanas apud Germ. primum sustuliſſe. Quomodo verò Papæ, inpr. per Bonifacium Germanorum Apostolum, Germanos demum converterunt, cùm Germani viros quoque Apostolicos, & maturè Ecclesias habuerint?

In Hadriani persecutione ad hunc annum inter alios passi juxta Baronium: Terentius Tuderti in Umbria. d. 1. Sept. item Eleutherius Episcopus Illyrici, Messanæ, cum Anthia matre: d. 18. Apr. de quibus alios consule.

Ravennæ Calocerus hoc tempus. d. 1. Febr. De hoc Italia Sacra T. 2. *vid. an.* p. 328. cui quintus est numero. Primus autem Apollinaris (d) II. Aderitius. 75. §. 1. III. Eleocadius. IV. Marrianus. Colocerus Græcus dicitur, anno æt. centesimo deletus, Christi 132. Successit illi S. Proclus Syrus anno eodem de quo vid. 1. Dec. Hunc excepit S. Probus qui anno 142. occubuit id. Nov. Secutus S. Datus anno 175. evolavit anno 185 5. non. Junii.

b) *Hospin. de Templ.* 155. (c) *Rupert. hist. Vniv. p.* 308. (d) *vid. an.* 44. & 46. & 75.

JESU CHRISTI *Annus* 141. ANTONINI PII *Imp. Annus* 2. An. 141.

Sixti P. an. 10. Coss. Antoninus Aug. II. & Bruttius Præsens.

Leontium secundum Vicentinum Episc. deletum d. 16. Nov. vult Ughellus Ital. S. T. 5. p. 1009. Tertium Zachariam vixisse ait anno 167. post quem multi desiderantur Episcopi. Imò nullos habuisse tales Episcopos, quales ille vult, tu dixeris.

JESU

An. 142.

JESU CHRISTI *Annus* 142.
ANTONINI PII *Imp.* *Annus* 3.

Sixti P. mors.

§. 1.) Coss. Antoninus Aug. III. & M. Aurelius Cæsar. Sixtus P. occiditur. Romanæ Ecclesiæ Episcopatum tenuit annis X. ait Eus. in chron. ad an. 121. Starav. cum Carranza habet an. 10. m. 3. & quidem sub Hadriano, quod Bar. §. 3. non placet. Platina cum Damaso an. 10. m. 3. d. 21. Costerus an. 9. m. 10. d. 9. Calvisius ad an. 126. ponit an. 9. m. totidem. Errat Carranza quando ait Eus. hist. l. 4. c. 5. f. tribuere Xisto 12. annos, cùm dicat, duodecimo anno Imperii Adriani, ubi Xistus X. annorum spacium, in Romani Pontificatûs administratione confecerat, septimus ab Apostolis successit Telesphorus. Fecit ordinationes tres per mensem Dec. Presbyteros 11. Diaconos 3. Episcopos per diversa loca 4. Sepultus juxta B. Petrum in Vaticano. Licet autem nullum ab Antonino contra Christianos promulgatum edictum reperiatur, calumniis tamen adversariorum, vel invidiâ Magistratuum, ob longè

Sibyllini libri.

latéque propagatam religionem Christianam, Sixti & aliorum cædes sine dubio accidit. Quin etiam occasionem furori dare potuit edictum Imperatorium de prohibita sub pœna mortis Sibyllinorum carminum, & aliorum Gentilium vatum, ac Prophetarum lectione. De Sibyllis quoniam fusè alii actum heîc agere non lubet. Ea in Biblioth. Patr. edit. Basil. præf. p. 10. & in oper. p. 116. ad 168. habebis. Eadem in 8. libros digesta Gr. & Lat. adjectis earundem Sibyllarum oraculis ex Lactantio & aliis Tomo XIV. Biblioth. Patr. edit. Paris. à p. 1. De harum Sibyllarum origine & earum carminibus Onuphrius Panvinus. Confer Dallæum in Pseudepigr. à p. 177. & de usu Patrum p. 18. Id opus sub Hadriano circa an. 130. vel 138. effectum atque editum fuisse Dallæus l. all. p. 55. in pr. de adorat. l. 3. c. 22. p. 475. ex singulari tract. Gall. de Sibyllis docet. Unde ex illis versibus plurium Patrum error natus, sanctorum piorum animas extra cœlum usque ad carnis resurrectionem degere. Qui certè error cultum Sanctorum tollit. De iisdem libris Sixt. Sen. l. 2. Casaub. in appar. Bar. num. 18. & 20. & exerc. 16. c. 154. item Jac. Capell. contra Rosvveid. p. 58. Blondellus libro singulari Zimmerm. §. 120. Arnd. Ant. l. de Patr. §. 120. Burman. syst. l. 7. c. 1. §. 65. Alii sexcenti. Ficta esse non sine ratione volunt universa, alii multa sub Sibyllarum nomine falsò esse inserta.

Prior Sixti Decretalis.

§. 2.) Duæ autem Sixti P. nomine Decretales extant, ad omnes Christi fideles. Eas vid. T. 1. Concil. edit. Venet. p. 322. & T. 1. ed. Paris. à p. 196. Prior agit de SS. Trinitate: ut omnes fideles Valentinianorum hæresin vitando rectè de SS. Trinitate crederent, ut ait Staravolscius. Cùm tamen

tamen Baronius illam hæresin demum ad an. 145. collocet, & ipse Staravol- An. 142.
scius non diffiteatur, illam demum postea valde invaluisse sub Telesphoro.
Eam authoritate sua argumentis denudant Blondel. in Pseudo-Is. præf. p. 64.
& in tract. 177--181. Cocus p. 60. Baronius, Spond. & Rufus (a) hujus E-
pistolæ præfationem extollunt, quæ sic se habet: *Sixtus Universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus omnibus Episcopis in Domino salutem.* Resp. Univer- *Universalis Ecclesiæ Episc.*
salis Ecclesiæ Episcopi omnes sunt, sicut & Catholicæ atque Orthodoxæ. Aliud ergo longè Universalis Ecclesiæ, aliud Universæ Ecclesiæ, & omnium Episcoporum Episcopus, qualem Gregorius M. Antichristianum & Diabolicum esse dicit. Quicquid verò Baronius (b) impingere Gregorio conetur, tamen videmus mentitis subsidiis atque fulcris niti Papistas, eóque unicè Decretalium fabrum tendere, ut Sedem extollat Romanam. In politico foro similis falso testi is habetur, qui prudens falso testimonio utitur, causáque cadit. Ecquidni in Ecclesiastico? Igitur nos neque supposita, neque testimonia domestica suscipimus; vel œcumenicum, vel summum quis se vocet; quid ratio velit & permittat, quid dicant saniores dispiciendum; neque Tertullianus, quem allegant, quicquam contra nos facit, cùm Episcopum Rom. vocat Pontificem Max. & Episcopum Episcoporum, quoniam & de pluribus aliis dictum isthoc reperitur, ut suis videbimus locis, neque enim id infert, quod putant. Ecquî fit, quòd isdem Pseudo-Sixtus in hac Epistola nonnisi Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopum sese nominat? Novæ rei indicium, quòd Annalista noster antiquius Tertulliani testimonio allegare non potest. Imò Imperatores Romani, etiam Christiani: Constantinus M. Eus. l. 8. c. 29. Gratianus, Valens, alii hoc titulo usi, de quo adi Selden. de Synedr. lib. 1. cap. 10. ubi docet rejectum hunc titulum postea à Cæs. ob superstitionem Ethnicam. At si Cæsares rejecerunt tali de causa, quomodo verisimile fuerit assumptum à piis tunc Romæ Episcopis. Imò si assumptum fuerit, malè id factum omnino fatendum. (b)

§. 3.) Altera Epistola agit. 1. De sacris vasis. 2. De appellanda Se- *Posterior ejus Decr.*
de Apostolica. 3. De Episcopis rebus spoliatis, vel à Sede pulsis. Larvam illi detrahit Blondell. præf. pag 64. in tract. 181. seqq. Cocus pag. 60.

Ibi: *S. vasa non ab aliis, quàm à sacratis Dominóque dicatis contrectentur hominibus*; imò ne quidem ab omnibus; in genere autem nulla mulier, licet sacrata eadem attingat. vid. de consecr. d. 1. in S. Apost. & d. 23. cap. 25. Sacratas. cap. 26. non oportet. c. 30. non oportet. Huic quidem Sixto Platina hoc decretum tribuit, id tamen repetiisse Bonifacium I. an. 419. idem agnoscit. Durand. Rat. lib. 4 cap. 29. §. 6. statuit autorem Soterem. Idem in decretis Steph. 1. cujus initium: quanquam sperem. Judaica! vid. Hospin. de Templ. 105. & 323. quasi verò in his persecutionum imbribus vel fieri *S. Vasa à quibus contrectanda.*

t hoc,

a) *Contra Car. Molin. pag. 274. & 324* (b) §. 4. (c) *vid. Lipstorp. de Monar. Pap. p. 41.*

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0161
DFG

An. 142. hoc, vel somniari potuerit. Quàm parùm Ecclesia tum de vasorum sacrorum tractatione solicita fuerit, inde patet, quod B. Hieronymus ad Ripárium de Tolosano Episcopo refert, quòd ei pro pane Eucharistico recondendo canistrum vimineum suffecerit, & vitrum pro calice. vid. T. 1. Conc. pag. 197. edit. Paris. Volaterranus aliíque hunc Sixtum erigendas aras primum instituisse volunt: quo quidem Apostolicum usum seu divinæ esse originis negant: Hospin. de Templ. pag. 98. Seriùs tamen inventas Origenes cœteríque docent: neque sine causa pagani altarium defectum exprobrârunt Christianis, neque hoc negârunt illi. vide Zimmerm. à §. 42.

Ib. *Si quis pulsatus fuerit in aliqua adversitate, licenter hanc S. & Apost. appellet Sedem, & ad eam quasi ad Caput, suffugium habeat &c. Si autem ei necesse fuerit, eamque appellare minimè ausus fuerit, & vocatus tamen ab hac S. Sede fuerit, non renuat venire, sed confestim, ut ei renunciatum fuerit, venire festinet &c.* Rousset. l. 4. c. 6. §. 3. f. vid. 2. q. 6. si quis. & 8. q. 5. quilibet fratrum. At aliter longè Concilia, apud quæ appellationes & evocationes extraneæ erant prohibitæ. Nec ullum jus legitimum Papa R. monstrare potest in eos, qui sunt extra diœcesin ejus.

Formatæ. §. 4.) *Ad Ecclesiam suam non priùs revertatur, quàm literis Apostolicis vel Formatis pleniter instructus atque purgatus sit: ut postquam domum reversus fuerit, cognoscant vicini sui &c. ut prædicare possit omnibus, ab hac enim S. Sede, à Sanctis Apostolis, tueri* (en Grammaticum Sixtum!) *defendi & liberari Episcopi jussi sunt &c.* Id sic Staravolscius ex Pontificali reddit: *Episcopi à Præsule Rom. vocati ne recipiantur à suis, nisi literas secum ferant salutationis à Sede Apostolica.* Nimirum etiam hoc vinculo omnes Sedi R. obligare volunt. Formatæ ad unitatem probandam inventæ, ne fraus irreperet: ita dictæ, quòd certis literis conceptísque verbis conscriptæ. Illæ verò neutiquam unius Sedis Rom. fuere propriæ, unde Concil. Elib. cap. 58. *Placuit ubique, & maximè in eo loco, in quo prima Cathedra constitutus est Episcopus, ut interrogentur hi, qui communicatorias literas tradunt, an omnia rectè habeant, & suo testimonio comprobent.* Id sanè partim communio Sanctorum postulare visa, partim vagabundorum atque schismaticorum & etiam hæreticorum fraus atque deceptio. Neque ergo nobis adversatur, quod habet Optatus: (c) *Damasus, qui noster est socius NB. cum quo nobis totus orbis commercio Formatarum, & una communionis societate concordat.* Nec quod extat apud Aug. Ep. 163. In Niceno autem Concilio constitutum fertur, ne quicunque Clericorum in transferendo se, qualescunque literas confingeret, quasi à proprio Episcopo commeandi licentiam accepisset. Quòd si ita, tum apertè hæc Sixti epistola falsa erit, ut revera est. Itaque formam certam in Niceno Conc. adinventam Baronio placet. Antiquiorem usum illarum fuisse quàm à temporibus Nic. Concilii aliqui volunt. Quidquid sit, mali, aut periculi nihil contra nos in se *Formatæ* continent. *Missaticum* apud Busæum

vid. an. 325. §. 89.

c) l. 2. adv. Parmen.

sæum in Capitul. Caroli M. pag. 279. i. q. Formatæ, quibus datur alicui te- An. 142.
stimonium de profectione & mandato.

§. 5.) *Formata* conjunctionis & societatis symbolum erant: neque primitus ab Episcopo Rom. solo vel inventæ, vel adhibitæ fuerant. Dictæ *Epistolæ Eccl. variæ* etiam *Communicatoriæ*, unde Aug. ep. 162. communicatorias se scripsisse Donatistis negat: erant illæ vice *osculi pacis*, quod exhibebatur præsentibus: hinc *Irenicæ* etiam, & *pacificæ* dictæ, quæ legi proinde aliquando in publicis conventibus solebant. (*d*) Hinc quoque factum, ut *Canonicæ* adpellatæ, *Ecclesiasticæ*, Martinio (*e*) ex Niceph. Callisti l. 6. c. 30. ἐγκύκλιοι συλλαβαί. Evagrio Sozom. ἐγκύκλια γράμματα, & θεῖαι συλλαβαί. Synodo Ephes. συλλαβαὶ ἀποστᾶς. Hinc Græcis quoque τύπος, & τυπὸν ἐπιστολήν. Vid. Cujac in exposit. Novell. 6. & Carol. Labb. in synops. Basil. ubi inter alia multa: Dictæ *Formatæ* sive Formales, quia habent talem formam, qualem publica instrumenta & edicta habere solent. Et Wovver. (*f*) Formatæ Epistolæ, quòd certis literis, conceptisque verbis scriptæ. Ita πεπυπωμέναι ἐπιστολαί. Εἰρηνικαὶ, pacificæ: συστατικαὶ, *systaticæ, commendatitiæ*: Concil. Chalced. cap. 11. & 13. (Begleitsbrieff;) ἀπολυτικαὶ, *dimissoriæ testimoniales*, iter facientibus datæ: vid Can. Apost. 12. & 33. Formatæ Tertulliano *Communio pacis* & *contesseratio hospitalitatis*, dictæ *Communicatoriæ*, γράμματα κοινωνικὰ, quando fidei suæ professionem edebant, ut pro fratribus & membris Catholicæ Ecclesiæ haberentur: vid. Concil. Elib. cap. 11, 13. & Niceph. l. 13. cap. 12. Tanta nimirum veteribus pro conservanda Ecclesiarum communione cura fuit atque religio. Recens quoque ordinato Episcopo ab Collegis dari tradit Theod. Balsamon in Nomoc. Photii. Usitatum quoque ut Patriarcha novè electus cæteris scriberet Patriarchis ac confessionem & consensum mitteret, sicque communionem cum iisdem postularet, quod illi responsis suis gratulabundi acceptabant, quo loco inaniter hodie Latini triumphant, quando Rom. Patriarcham ita ad alios, ad ipsum etiam Imperatorem, scripsisse inveniunt, atque illum his, ad quos scripsit, fidei formulam præscripsisse jactitant; ita vicissim ad Romanum quando ab aliis sic scriptum occurrit, exponunt, quasi illi ad id obstricti ceu subditi fecissent, ut confessionem suam ederent, cujus ope ad communionem Catholicam i. e. Romanam admitterentur. At commune hoc erat, neque Sedi Romanæ proprium, unde Catholicæ fidei notam aliæ quoque habebant Ecclesiæ, cum quibus si quis communicabat, is inter Catholicos numerabatur. Sæpe Imperatores quoque tum ad Rom. tum ad alias Sedes confessionem suam edebant, & vicissim illæ ad hunc, nec immeritò, quia cuivis homini, inpr. verò Summo Magistratui fidei reddere rationem tenemur.

Porrò non modò claris & divitibus, sed pauperibus quoque peregrinantibus systaticæ ab Episcopis concedebantur, ut docet Baronius, ad fi-

(*d*) Bona l. 2. c. 6. §. 2. (*e*) in Lex. p. 918. (*f*) ad Siden. l. 7. ep. 2.

An. 142. dem eorum Catholicam testandam. Commendatitiæ autem illis dabantur, qui essent in Ecclesia opere clariores, vel etiam Clericis: iis enim instructi quocunque pergerent, apud Christianos illæ erant pro viatico: conf. 2. Cor. 3. 1. Gr. dictæ δοκιμασίας ἐπιστόλια, εἰρηνικὰ ἐκκλησιαστικά: pacificæ, quæ pauperibus etiam & opis indigentibus datæ. De usu pristino ac profano Turneb. l. 5. cap. 10. Formalem epistolam vocat Tranquillus cap. 13. in Dom. formatam Epistolam, quâ aliquid Imperator edicebat & publicè imperabat, aut publicè ad aliquos scribebat, ut ejus stylo & formâ, & exemplari similes scriberentur. Plura apud Justell. in Cod. Can. pag. 93. & 147. & 154. & 342. & 358. & 425. Ex Formatis itaque nullum pro Monarchia sua argumentum adversarii deducunt, merúmque figmentum est quando post nomen Patris, Filii & Spiritus S. etiam Petri nomen dicunt addi solitum, de quo Justell. 442. Chamier T. 2. l. 11. c. 18. à §. 63. Papisticè de his Collector Concil. T. 1. p. 197. edit. Parjs.

vid. an. 325. §. 91.

§. 6.) *Tessera* seu *Contesseratio* aliquibus i. q. *Formatæ*, alii tamen distinguunt, & exponunt Tesseram vel Contesserationem Signum quod ab Episcopo Ecclesiæ, in qua vivebat peregrinaturus deposcebat, ut inter ignotos hospitio recipi posset, vel aliàs subsidium & fidem mereretur: majoris autem certitudinis gratia, ne tale signum vel tessera adulteraretur, addebant Episcopi literas seu Formatas, certis signis scriptas. Ego tamen vehementer dubito num diversa fuerint Tesseræ & Formatæ: Tesseram putó fuisse signum illud, quod Formatis subscribebatur, utp. π. υ. α. π. i. e. S. S. Trinitatis nomen: cui insuper autor Epistolæ nomen suum primâ literâ adscribebat, tum secundam nominis literam ejus, cui mittebatur: sub id tertiam ejus nominis literam, qui ferebat epistolam: quartam literam loci, in quo scripserat: postremò anni numerum indictionis apponebat, cum voce ἔτους. Clerico ad Comitatum seu aulam Imperatoris ituro etiam dabatur: Concil. Milev. cap. 20. Hac occasione Annalista noster & ex eo Spondanus ad alia Epistolarum genera, formas & rationes transeunt. *Diplomata*, quæ missis dabantur, vel evocatis à principe, cursu publico utentibus, adscriptis etiam stativis seu diversoriis & mansionibus, quibus alerentur sumptibus publicis. A duplicata compositione dicta, seu quòd in duas plicas contracta essent. In Jure *Tractoriæ* vocatæ, quales Imperatores Christiani ad Concilia vocatis concedere solebant. Tractoriæ alibi quoque *Tractatoriæ*, quibus etiam præsides suos vocabant, vel evectionem aliquam concedebant. Tractorias insuper Metropolitanus mittebat ad Episcopos suos in Synodum convocandos, in quibus non ætatis, aut dignitatis, sed ordinationis præcedentia observabatur, sicut & in Conciliorum subscriptione. Tractatoriæ Augusti. Conc. 2. in Psal. 36. dicuntur etiam, quibus Episcopi se invicem certiores reddebant de singulis quæ contigerant scitu necessaria in rebus doctrinæ. *Divales*, ab Imp. missæ, aliàs etiam *jussum-, mandatum &c.*

Synodicæ,

Synodicæ, Συνοδικαὶ, *Synodales*, à Synodis missæ significabant decreta; ad unum autem, vel ad plures dabantur: sin ad omnes scriptæ fideles Encyclicæ seu Circulares vocatæ item & Catholicæ. Quales Jacobi, Petri, Joh. item Dionysii Corinth. Episcopi: Euseb. lib. 4. cap. 21. ἔκθεσιν πίστεως in Concilia editam cum aliis communicabat Synodus. Dicuntur & ἐνθρονιστικαὶ, eò quòd ab Episcopis nuper inthronizatis essent profectæ, quibus profiteri se significabant fidem in Synodis Christianæ Ecclesiæ firmatam & sancitam. An. 142.

Privatæ sunt, quæ à Catholicis Episcopis ad hæreticos, schismaticos, vel paganos datæ. Sic vocatæ, quòd communi nomine non fuerant scriptæ; vel ad eos, qui communione Ecclesiæ privati fuerant, seu quòd privatam religionem & cultum habebant; vel quod in eis nulla liceret pacis, salutis & benedictionis symbola apponere, prout aliàs in communicatoriis fieri solebat.

Dimissoriæ transeuntibus datæ Clericis, ordinationem in alterius diœcesi petentibus, quibus docebat Episcopus, tu dic Ecclesia, bona cum gratia discessisse. Alii ita: Dimissoriæ sunt, quibus Clericus voluntate sui antistitis profectus, vel dimissus demonstratur, sine quibus Clerico extra diœcesin peregrinari, nec inter alterius Ecclesiæ clericos cooptari, imò nec Episcopis ad comitatum proficisci licebat.

Pastorales, pro instructione datæ, à quibuscunque Episcopis.

Confessoriæ ab iis scriptæ, qui pro Christi nomine detinebantur in carcere pro commendatione lapsorum: de quibus Cypr. item Concil. Elib. cap. 25. & Arel. I. c. 9.

Literæ captivorum, pro redemtione illorum datæ: Conc. Lugd. II. c. 2.

Festivæ, quibus utebantur, cùm inciderent dies festi. Hos enim adeò sanctè observabant, ut neque ii, qui in exilio vivebant, eos prætermitterent. Solebant igitur bene precando tunc se invicem salutare, non præsentes tantùm, sed & absentes per literas. Hujus generis plures sunt apud Theodoretum.

7. §.) *Decretales* Romanorum Pontificum Epistolæ, quibus vel respondebant consulti, vel cùm quid servandum, vitandumve esset, decernerent. Ita nimirum Romanenses, nos verò non similiter; unde fit, ut priorum Episcoporum Rom. suppositæ sint per ingentem & intolerabilem fraudem, quò sic via sub tali prætextu præparetur ad sequentium Episcoporum invasionem & Monarchiam, prout ubique in hoc opere demonstratum imus. Confer omnino initium Bullarii Cherubini.

Literæ Apostolicæ olim, quæ ab Orthodoxis Episcopis, aut etiam sedibus illustribus scriptæ. Hodie, quæ à Papa Rom. datæ, quarum diversa genera, utpote Brevis seu Breve, quæ vox (a) illam chartam denotabat, in qua scripta erant bona Eccl. alio nomine dictum Commemoratorium, hod. Inventarium (b) Regias jussiones (c) Matriculam seu Catalogum, in quo no-

An. 142. mina scriberentur. At nos Papalem hunc terminum ad Decretales relegamus, Ecclesiæque libertatem assertam volumus.

Quæ literæ Sede vacante à Clero scribi solebant, *Clericæ* dictæ: harum fit mentio apud Cypr. Ep. 4. ed. Pamel. Ideo verò isthæc genera partim ex Bar. partim aliunde enotare volui, ut deinceps, quoties recurrerint, juvarent lectorem. De singulis hisce Epistolarum generibus tract. scripsit Franc. Bernardinus Ferrarius Mediolanensis 1613. item Rod. Gravienlis Colon. 1582. Adhuc ergo semel observare heîc non pigeat Communicatorias non ad Episcopum solùm Rom. sed & ad alios vel Patriarchas, vel Episcopos, & quidem etiam ab Episcopo Rom. inpr. post electionem, missas: de Dom. l. 7. cap. 10. §. 16. Idem etiam ab Imp. factum: §. 20. Itaque testes erant fidei, & mutuæ quidem, significatoriæ & pacificæ; quam tamen rationes postmodum sequentes Papæ in tyrannidem verterunt: §. 22. adeóque non ratione subjectionis ad Romanam Sedem, una est Catholica Ecclesia, sed ratione. 1. Unius invisibilis capitis. 2. Spiritûs. 3. Doctrinæ seu consensus. 4. Charitatis seu communionis, aliàs quomodo una esset. 1. Romana Sede vacante, & Clero vicem agente. 2. In schismate: hinc schisma inter Græcos & Latinos non à subjectionis negatione, sed à doctrinæ discrepantia ortum. Plura Justell. p. 1414. b. Mornæ. myst. 79. alii.

§. 8.) Verùm ad Decretalem Sixti nostri redeat tandem oratio, in cujus parte tertia de Episcopis spoliatis & ejectis ita agitur, ut omne judicium sibi, sub censura, decernat, propter propriæ Sedis apicem, & quia omnium rerum cura sibi sit commissa. Id quod è diametro Conciliorum & Episcoporum antiquorum, ac toties totiesque deinceps repetito, confirmato & usitato juri repugnat, idque penitus tollit. Attendant interea Episcopi, quod nam Sedis Rom. ergà ipsos munus esse hic profiteatur, cùm ait: *Ab hac enim Sede, à Sanctis Apostolis, tueri, defendi, & liberari Episcopi jussi sunt, ut sicut eorum dispositione (ordinante Domino) primitus sunt constituti, sic hujus S. Sedis (cujus dispositioni eorum causas & judicia servaverunt) protectione futuris temporibus sint ab omnibus perversitatibus semper liberi.* At quid hodie defertur Episcopis? Quid juris, aut libertatis ipsis amplius reliqui? An juramento ei obnoxii erant? An fratrum, collegarum, coadjutorum, administrorum censu habentur? num privilegia illorum antiqua defenduntur? (g)

Trisagium. Constituit præterea Sixtus, ut *Missarum actionem Sacerdote incipiente populus hymnum decantaret Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth &c.* at ubi hodie lingua nota? ubi populi vox & acclamatio? Collector Concil. edit. Paris. T. 1. p. 198. à temporibus Apost. hanc antiphoniam seu concentum populi deducere conatur: at nonnisi ex spuriis & Apocryphis. Eundem p. 212. ad Telesphori Epist. §. 3. confer. Certè Trisagium longè serius canı

g) de Dom. l. 9. c. 8. §. 38. & l. 2. c. 5. § 33.

ni receptum fuisse monumenta docent, postquam scil. Ariana surrexit fœx· An. 142.
vid. Casal. c. 44. alios. Discis tamen Centonem esse Missam: unde Platina in Sixto: Nuda erant hæc, & omnia simpliciter tractabantur: addit: Petrus ubi consecraverat, Pater Noster oratione usus. A quibus ergo aucta sit Missa subjungit & indicat, quanquàm malè in Schola Romana enutritus: vid. Polyd. l. 5. c. 11.

§. 9.) *Linteolum* super quo, inter sacra, corpus Christi ponitur, idem jussit, ne ex alio, quàm ex lineo panno, & quidem purissimo fieret: quod *Corporale* vocant: Plat. Polyd. l. 6. c. 11. Jus Canonicum inventum hoc facit adhuc recentius: de consecr. d. 1. cap. 46. consulto. ex Epist. Eusebii P. (an. 309.) & Sylvestri (an. 314.) decretum hoc producens: Consulto omnium statuimus, ut sacrificium &c. Durand. l. 1. c. 12. §. 3. in tempora refert Eusebii P. Bonæ l. 1. c. 25. §. 11. dicitur *palla linea seu sindon, Corporale:* quod ab Apostolis derivat, quia illos non in nudo altari consecrâsse omnino credendum. At præscripta hæc fides non sufficit. Fatetur simul, docere Pontificale constituisse Sylvestrum, ut sacrificium altaris non in serico, neque in panno tincto, sed tantùm in lineo ex terra procreato consecraretur. *Corporale, palla.*

Aliud decretum, ubi tamen dubium, an primi, secundi, vel tertii Sixti: (*h*) *De Presbyteris, per quorum negligentiam, sine baptismate aliquis moritur, adeóque à regno Dei excluditur.* Absolutam ergo necessitatem, ac opus operatum nota.

De eodem Sixto T. 1. Conc. Ven. p. 322. in marg. refert, eum Gallos in fide continuisse: id quod consultò omittunt Galli. De hoc Lætus (*i*) ex Plat. *Cùm Sixti temporibus propter frequentes cades pauci reperirentur, qui nomen Christi profiteri audereut, & Galli Christiani præsulem sibi deposcerent, sò Peregrinum Romanum civem misit, qui confirmatis in fide Gallis, Romam rediens ultimo supplicio afficitur.* Confer Bar. an. 192. §. 2. Micræl. hist. l. 2. §. 1. At in ipsa Gallia occisus dicitur in Martyrol. ad 16. Maji: conf. Hospin. ad eandem diem. Et quidem in Bangiaco vico: sicut habet Gall. Christ. T. 2. p. 266. ubi primus Antissiodor. Episcopus ponitur. Ejus *Marcellianus* successor, hujus *Valerius*, pòst *Valerianus*. *Jovianus* quoque Diaconus Xisti, missus ab eodem ad prædicationem & martyrium Evangelii in Galliam, Adriano Imperante: de quo ad 5. Maji. Sic in eadem Gall. Chr. p. 459. ab hoc Sixto *S. Genulphum* primum Cadurcensem Apostolum missum & Episcopum, absque tamen auctoritate, ajunt. *Peregrinus martyr.*

Sítne Sixti I. an II. commentarius ille Philosophicus, qui ejus nomine circumfertur in Bibliotheca Patrum, non est quòd solicitè inquiramus, cùm sit opus hominis Ethnici & Pythagorici, ut jam olim suo tempore notârunt Hieronymus Epistolâ ad Ctesiphontem & in cap. 22. Jer. & Aug. l. 2. retract. cap. 42.

(*i*) *T. 1. Conc. ed. Ven. p. 324. & Paris. 204. p. 60.*

An. 142. cap. 42. Baronius §. 5. vult à Ruffino translatore malè sub Sixti P. nomine hoc Sixti Gentilis opus venditatum fuisse.

Thelesph. fit Papa. §. 10.) Sixto successit *Telesphorus*, natione Græcus, ex Anachoreta. Itaque ex vita anachoretica ad Episcopatum hunc esse traductum volunt, cùm vitæ istius sub Paulo & Antonio in Dioclet. persecutione prima origo cœperit. Sed cùm dicit Platina, ex patre Anachoreta natum, id nomen malim sumi propriè, quàm appellativè; si tamen appellativum sit, tum qui primi hoc scripserunt, Monachos & Anachoretas olim à conjugio non abhorruisse censuerunt. Telesphorus ordine nonus putatur, à Bar. ad præsentem an. à Damaso, Costero & Agricola ad an. 127. à Calvisio ad 126. collocatur.

Hoc anno desinunt observationes Claudii Ptolomæi Pelusiensis Mathematici excellentissimi, de cujus operibus Frisius in Biblioth. alii.

An. 143.

JESU CHRISTI *Annus* 143.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 4.

Hero Cornelio Antiochia succedit. Telesphori P. an. 2. Coss. Priscinus & Severus. *Cornelius* Episcopus Antioch. postquam sedisset annos XIII. successorem nactus *Heronem II.* qui sedit 6. annis, juxta Niceph. at juxta Bar. annis 26. vel 27. De hoc Eus. in Chron. ad an. 144. *Heros quintus Antiochiæ constituitur Episcopus.* & ad an. 171. eidem Theophilum successorem dat.

Apollonius Brix. Circa hoc tempus passus dicitur Brixiæ Apollonius Episc. d. 7. Julii. Italia S. T. IV. p. 728. numero V. locique patronum vocat, ac eundem ad an. 116. collocat, cui successorem ad an. 160. S. Antigium dat. Primus ponitur Anatolonus, à Bartholomæo primùm Brixiis datus, quem postea successorem accepit. II. Recensetur Clatheus an. 65. al. 63. III. Viator, post translatus Bergomum; mortuus 88. IV. Flavius ab an. 88.

An. 144.

JESU CHRISTI *Annus* 144.
ANTONINI *Imp. Annus* 5.

Alexandriæ Eumeni succedit Marcus. §. 1.) Telesphori P. an. 3. Coss. Ruffinus & Quadratus. *Eumenes* Episcopo Alex. postquam sedit annos 13. suffectus est *Marcus II.* Hunc ad an. 145. collocat Eus. in Chron. ac ordine VII. vocat: mendum autem irrepsisse meritò judicat Baronius, dum decennium sedisse Eusebius asseverat, & tamen anno sedis septimo alium ei successorem assignat.

Imperator

Imperator Britannos per Lollium Urbicum legatum vicit, alio muro cespititio, submotis barbaris Caledoniis, ducto. (a) Unde eo tempore Appianus Alexandrinus (quem post Hadriani excessum scripsisse ex l. 1. de bellis civilibus constat) Britanniæ partem plus quàm dimidiam à Romanis occupatam fuisse memorat. (b) An. 144. *Romani in Britannia. vid. an. 122. § 1. & 208. §. 3.*

§. 2.) Sub Antonino Imp. feliciter propagatam esse per universum orbem Religionem Christianam Bar. ad an. 140. §. 8. ex Justino adv. Tryphonem probat: idem sub præcessore ejus Hadriano contigisse Usserius (c) confirmat idque etiam in Britannia accidisse contendit, ac subjungit: *Gildas licet in primo exortu Evangelii præcepta Christi à Britannis suis tepidè susceptа esse affirmet; apud quosdam tamen integrè, & alios minus, usque ad persecutionem Diocletiani, permansisse asserit: ne quis ante Lucii conversionem, religionem Christianam ab Apostolis, & eorum discipulis huc inductam, interiisse & extinctam fuisse existimet.* Ad Cataldum liberales disciplinas hoc tempore Lesmoviæ in Britania profitentem, ex finitimis & remotis regionibus innumeros confluxisse idem (d) habet: Hiberniæ autem Regem à duce Meltridis instigatum, Cataldum Diaconum in vinculis detinuisse, duce verò mortuo liberum dimisisse: addit, Cataldum Rachavensis Ecclesiæ in Momonia factum Episcopum, Ducatum Meltridis (à Rege in perpetuum concessum) duodecim Episcopis distribuisse, suamque ipsius Sedem in Archiepiscopalem erexisse. (e) *Religio Christ. crescit. vid. an. 152.*

a) *Visser. antiq. Brit. p. 1075. & 42. & 1024. ex Iulio Capitolino.* (b) *ib. p. 42.* (c) *p. 51. ex Eus. l. 4. c. 6. & Rufini hist. l. 4. c. 4. c. 8.* (d) *p. 754. seq.* (e) *p. 756. seqq.*

JESU CHRISTI *Annus* 145. ANTONINI PII *Imp. Annus* 6.

An. 145.

§. 1.) Telesphori P. an 4. Coss. Torquatus & Atticus Hero. Valentinianorum nefanda & spurcissima hæresis orta. De hoc Eus. in chron. ad an. 142. sub Hygino, cujus Sedis initium ad eundem annum collocat: *Valentinus hæresiarchas & Cerdo Magister Marcionis, Romam venerunt.* Isdem Eus. ad an. 146. *Valentinus hæreticus agnoscitur, permanet usque ad Anicetum.* Erat Valentinus Philosophus Platonicus, eloquio potens ac facundus, sed quòd petitione episcopatûs repulsam tulisset, ut habet Tertull. adversus Valent. c. 4. à fide Catholica defecit, quam in Ægypto & Romæ professus fuerat. Etsi verò natione fuerit Ægyptius, literas tamen Græcas callebat, qui postquam in Cyprum elapsus naufragium fidei fecit ex Theogonia Hesiodi, Ideis Platonicis & Evangelio Johannis, quod ex Canone solum recipiebat, XXX. fecit æonas, XV. mares, totidem fœminas, quorum principium *Valentinus hær.*

An. 145. fuerit profunditas & silentium. Ut Valentinus stylo pollebat, sic varias scripsit Epistolas, citatas Clementi Alex. & Epiphanio hær. 31. quin Tertulianus monet, eum scripsisse Evangelium de infantia Christi: Psalmos quoque scripsit, & specialem librum seu commentarium, quem σοφίαν inscripsit: etiam, Irenæo teste, corrasit innumeram multitudinem librorum apocryphorum, quibus suas præstigias defenderet. Ex variis præcedentium hæreticorum lacunis sua dogmata hausit, utpote Simonis, Saturnini & similium, prout hoc Danæus in Aug. demonstrat: ex professo autem de eodem ib. in c. 11. cæteri.

§. 2.) Docuit Valentinus inter alia, Filium Dei non assumpsisse carnem humanam ex substantia Virginis, sed spirituale seu cœleste corpus habuisse, quod per Virginem, velut per canalem transierit: quo quidem Anabaptistas adumbravit; Papistas autem, quia, cùm ex Scripturis arguebantur, in accusationem converterentur ipsarum, confugientes ad traditionem. (a) Rousselius (b) *Fuit quondam*, inquit, *secta Valentinianorum, ut ait Epiph. hær. 58. seu Valesiorum, ex August. hær. 37. qui, quos secum admittebant, persuadebant, ut se castrari permitterent, nec ante sinebant animalibus vesci, quam se emasculâssent: tunc verò concedebant, quasi non amplius periculum esset, ne per edulia ad illecebras carnis provocarentur.* At alii hi à prioribus hæretici, prout distincta apud Aug. & alios capita habent. Ab his tamen Latini non abludunt, qui cœlibatum suis clericis obtrudunt, & omnibus cœteris ciborum certorum abstinentiam.

§. 2.) Quòd Valentinus ex tædio denegati Episcopatûs in hæresin incidit (c) inde Hammond. (d) colligit, Episcopos, & quidem etiam in Ægypto, jam obtinuisse illam dignitatem. Resp. Circa an. 140 jam fundamenta ad Episcopales honores jacta, vide quæ diximus ad an. 125. Neq; inde sequitur, Juris divini fuisse: neque ordinem in presbyteriis tollimus: nec quotiescunque magnificum Episcoporum titulum audimus, mox papalem illam dignitatem atque præeminentiam imaginari nobis debemus. Quò enim sequiores scriptores ullo modo ex veteribus senio, promotione, eruditione, & aliis dotibus excellentiorem virum commodè nobis describerent, suis temporibus se se accommodantes, talem Episcopum vocitârunt, non secus atque alii alios Apostolos &c.

Alii hæretici. §. 3.) De Ophitis, Cajanis, Sethianis Baronius à §. 12. Spond. à §. 5. alii plurimi, qui de hæresibus scripsere, ad quos lectorem remittimus.

De *Ophitis* Epiph. hær. 38. August. c. 17. Rossus 261.

De *Sethianis* Iren. l. 1. c. 7. 14. 24. Epiph. hær. 39. Aug. c. 19. Multos hi habebant apocryphos libros, quibus nitebantur, septem libros ipsius Sethi, & alios, quos alienigenas appellabant, item revelationes Abrahami & Mosis.

De

(a) Bar. §. 10. Spond. §. 4. (b) l. 1. c. 4. §. 5. (c) Blondel. de Episc. p. 54. (d) dissert. 3. c. 10. §. 6.

De *Cajanis* seu *Cainitis* Aug. c. 18. Sic Augustini tempore impuri erant homines Abeliani, abeloitæ, abelonii, abelonitæ: de quibus Aug. c. 87. alii. An. 145.

Casalius c. 67. p. 276. exemplo Marci, Valentini discipuli docet, hæreticos *miracula* sua, quæ incantatione & magica ope patrârunt, orbi imposuisse. Quanto magis ergo in mundi senecta hoc idem Diabolus tentat?

Hoc tempore Arrianus historicus floret.

JESU CHRISTI *Annus* 146. ANTONINI PII *Imp. Annus* 7.

An. 146.

§. 1.) Telesphori P. an. 5. Coss. Avitus & Maximus. Apud Calvisium ad an. 144. Lollianus Avitus, & C. Gavius Maximus. Cerdoniani dicti à Cerdone, Marcionis præceptore, è Simonis schola orto. Duo principia contraria Cerdo statuit, Deum videl. bonum & malum, illum misericordem, Patrem Christi, & authorem Evangelii vocabat, hunc severum, mundi conditorem, & Legis Mosaicæ latorem & exactorem, unde Vetus Test. rejiciebat. Christum verè natum & passum, resurrectionem item carnis negabat: (a) Vixit Cerdo ante Marcionem sub Hygino I. & Antonino Pio Imp. E Syria Romam profectus, ubi, exemplo aliorum hæreticorum, venenum suum sparsit. Sæpe fictam erroris pœnitentiam simulavit, aliquoties exomologesin in Ecclesia fecit, idque Romæ. Propter magnitudinem urbis, & civium libertatem, in eo potissimùm loco tantæ pestes latere quidpe poterant, sed jam in urbe sepicolli agebat Satan mysterium illud iniquitatis, quod tandem demum absolvit. *Cerdoniani.*

§. 2.) Ad idem ergo ferè tempus refertur Marcio Stoicus Philosophus, genere Ponticus, Episcopi pietate illustris filius, Cerdonis discipulus, hinc præter dogmata cum Cerdone communia, etiam statuit, materiam creationis fuisse Deo coæternam, μεπμψύχωσιν dari, animas damnatorum tandem salvari, conjugium esse malum, & baptismum toties repetendum esse, quoties aliquis laberetur. Docuit cum Cerdone, Christum substantiam suam è cœlo, non ex Maria sumpsisse, nec tamen ferè esse Filium Dei, hinc genealogiam Christi à Matthæo & Luca descriptam, ex Evangeliis, aliáque delevit. Carnium esum prohibuit, copias maris h. e. pisces, sanctiorem cibum deputabat. Pro mortuis catechumenis alios vice illorum baptizandos substituit: gynæcobaptismum permisit: bella penitus damnavit. vid. Aug. hær. c. 22. River. Cathol. Orth. p. 23. Lutzenb. fusè in termino. Arnd. 456. *Marcio.*

a) *Dana. in Aug. de hær. c. 21. ex Iren. l. 3. c. 4.*

An. 146. §. 3.) Ita ergo Marcioni in variis Papistæ & Anabaptistæ consensum præbent. Ecquomodo enim carpere hos errores Catholica Ecclesia potuisset, si ipsa illos fovisset? Hostis nimirum professus fuit matrimonii, cui virginitatem ita prætulit, ut etiam perfecta conjugia, tanquam rem malam dissolverit, eradens, inquit Tertull. sanctitatis naturam, & compescens humani generis sementem, adeò ut nullum regenerationis lavacro censeret abluendum, nisi cœlibem, aut qui matrimonio renunciaret; ut ab hoc hæresiarcha cœlibatûs studium atque admiratio, & duræ illius leges originem traxerint. Licet enim ante ipsum Philosophi & Poëtæ iniquiores plerunque fuerint conjugio, tamen non ut rem suâ naturâ malam damnârunt, sed tantùm molestias hujus vitæ secum trahere prætenderunt. Eandem austeritatem in carnium esum exercuit: ita non minus leges speciales tulit circa jejunia, ut paulò pòst factum à Montano: Sabbathi quoque præcepit observationem, illóque voluit jejunari, quod antiquitas tanquam grande nefas abominata. Idem fingebat Christum ad inferos descendisse, ferè sicut hodie Papani, ut inde liberaret Core, Dathan & Abiram, ac omnes nationes, quæ Deum non coluerunt: contrà Abrahamum, Isacum, Jacobum, Mosen, Davidem, Solomonem &c. ibi relictos, quòd Deum Judæorum, & Creatorem sequuti fuerint. In baptismo opus operatum commendabat, unde in lapsis tertia vice repeti posse statuit. Scripsit Marcion Evangelium, Epistolam, Antitheses, & Apostolicum instrumentum, ut ex Tertull. liquet. Ei sese opposuerunt Justinus, Tertull. Orig. Clemens Alex. alii. Spond. §. 8.

vid. an. 167. §. 12. Eius appellatio.

§. 4.) Excommunicatus à proprio parente Episcopo ob virginem stupratam, nec receptus resipiscentiam fingens, Romam abit, veniam ibi faciliùs se impetraturum sperans, quam tamen non obtinuit, quia nondum Rom. Episcopus eam tyrannidem, quam nunc in alios Episcopos exercet, usurpaverat, ut Episcoporum Episcopum se diceret, vel adpellationes tales probaret, sed episcopatûs sui finibus modestè se continebat. Et sicut Marcion non à solo R. Episcopo, sed à Presbyteris, seu à Presbyterio Rom. absolvi cupiit, ita tota Rom. Ecclesia respondit Marcioni, se ἀνὰ ἐπισκόπου καὶ ἰδίου πατρὸς καὶ ἐπισκόπου, eum absolvere non posse; sine permissu patris ipsius & Episcopi facere hoc non licere. Causam addunt: *Est enim una fides, unaque consensio: nec possumus obsistere bono collegæ, tuo Patri.* (b) In clerum mortuo Pontifice, volunt Pontificii devolvi universam authoritatem. Sed fortè neque hîc vacavit Sedes, verùm unà cum Clero suo ita loquitur Rom. Episcopus. Scilicet in alius jurisdictionem involare nolunt, & causam ibi disceptandam judicant, quò spectabat. Nimirum juxta veterem consuetudinem, & totiens iterata Conciliorum decreta: vid. Ruffin. hist. l. 1. c. 6.

Unde

b) *vid. Epiph. hær. 42. Cham. t. 13. c. 9. § 4. T. 2.*

Unde quàm genuinæ sint istæ decretales, quas habuimus hactenus, manifestum. An. 146.

§. 5.) Ex desperatione igitur Cerdoni se adjunxit, quòd severiorem in se Ecclesiæ disciplinam experiretur. Diversimodè adventum suum Romam notant auctores. Tertull. l. 1. adv. eum, sub Antonino Pio: at de Præscr. c. 30. sub Eleuthero: Platinæ sub Hygino: Epiphanio post Hygini mortem: & inferiùs post tempora Aniceti. Irenæus l. 3. c. 2. eum jam ante Anicetum, vel saltem sub eo Romæ fuisse vult. At quidquid tandem adferat Baronius (c) tempus non quærimus, sed rem, scil. nihil in hac Marcionis hæretici adpellatione subsidii adversarios habere. Circuncursabant enim (ergo non tantùm Romam) uti Cyprianus l. 1. ep. 55. loquitur, ut cùm à suis justè damnati essent, fautores sibi acquirerent. Neque Romam saltem, sed & aliò tales abivere inquieti, sicuti Felicissimus & Fortunatus, privatus item & alii, prout isthoc Chamierus T. 2. l. 13. c. 9. §. 2. demonstrat. Neque verò hîc adpellationem fuisse concedimus. Sanè á parente primitus excommunicatus fertur propter stuprum. Jam autem propter stuprum & excommunicationem non fuisse ab Ecclesia Rom. rejectum, sed propter hæresin vult. (d) Nimirum timent Papistæ generali jurisdictioni suæ, & revidendi privilegio, idque meritò. Nec Irenæus, nec Tertull. appellatum dicunt: quin addit Epiphanius de Romani Episcopi, vel sanè Cleri responso: *Una est fides, & una concordia, non possumus adversari hanno comministro nostro* (συλλειτουργῷ.) Neque ab Episcopo Rom. sed à Πρεσβύτερις, qui ab Apostolorum discipulis edocti fuerant, ut Epiphanius docet, absolvi cupit, unde ipse Bellarminus ab Ecclesia Rom. absolutum dicit. At non factum ex responso Marcioni dato jam percepimus. Paucis ut expediamus, vinculum excommunicationis, à parente injectum Marcioni, dissolvendi potestatem Romanum Presbyterium sumere sibi, & alius invadendi provinciam noluit; deinceps autem ad hæresin delapsus à Romanis fuit dejectus: unde Blondellus (de Episc. p. 54.) ex Epiphanii hær. 42. Marcion invadendæ post Hygini dormitionem Romanæ Sedis spe depulsus apertum Deo Op. Max. Creatori piisque omnibus bellum denunciavit.

§. 6.) Appellationem ad Rom. Sedem Casalius c. 83. miserè tamen & perversè hoc & similibus exemplis probare instituit, at nos contrà demonstramus hinc, tantam quemque Episcopum, seu presbyterium in reos habuisse potestatem, ut cœteri Episcopi & Presbyteria, ipsum etiam Romanum, excommunicatos & rejectos suscipere non fuerint ausi, prioribus judicibus insciis aut invitis, id quod etiam in multis synodis decretum atque conclusum fuit. Neque adpellatio magis ad Romanam, quàm ad aliam Sedem dabatur. Utut ergo hæ eorum, schismaticorum, & aliàs turbulentorum ingeniorum exempla nobis Bellarminus atque cœteri objectent, nul-

c) §. 6. *Spond.* §. 4. (d) *Bar.* §. 6. i.

An. 146. lius tamen pensi facimus: quia contra canones egerunt, prout ex præsenti Romanorum responso patet. Sanè quidem vix ullus hæreticus in sua provincia damnatus, qui ad Episcopos Rom. non diffugerit, ac illi ambitionis sæpe pruritu iis plerunque favebant, & ita interdum fovebant, ut ab iis subinde deciperentur. Nempe vel à primis illis seculis omnes causas Ecclesiasticas ad consistorium suum & tribunal trahere scopus & consilium illis fuit. Verùm cœteros, quorum intererat, ac tota concilia fortiter illis canonum vi & jussu restitisse historiæ ampliter docent. Nos ergo jure ineptiarum Spondanum, de quibus ad an. 155. §. 1. arguimus, quando de hæreticorum talium Romam abitu ita somniat, ut Ecclesiæ suæ subsidium quærat, quod tamen sic est infirmum, ut deploratæ & desperatæ causæ haud leve esset indicium nostri jam manifestum fecerint & apertè demonstrârint, plures hæreticos Rômæ latibula quæsiviſſe, venenáque sua sparsisse, atque Marcionis exemplo, spe promotionum, ac ipsius etiam Sedis potiundæ gratiâ eò transiviſſe, neque dubitamus, quin pluribus etiam isthoc obtigerit, unde non modò exteros, sed hæreticos etiam plures Romanos Episcopos invasores reperias.

§. 7.) Porrò Marcionitæ tædio vitæ morti sese objiciebant, unde non martyres, sed αὐτόχειροι dicti. Utut verò tam à Cerdone, quàm à Marcione orti sunt Docetæ, δοκηταὶ, qui Christum non verè, sed δοκήσει tantùm habuisse corpus, & in eo passum esse docuerunt, sic Marcionis discipuli commemorantur multi, videl. Lucianus, Apelles, Potitus, Blastus, Sincerus, Basilicus, Prempon, Python, Hermogenes, Phemion, Barbarus, Stratio. Ex his duo insigniores Marcionis discipuli fuerunt Lucianus & Apelles. A Luciano (Tertulliano Lucanus) Lucianistæ & Lucanistæ: vid. Epiph. hær. 43. Ab hoc distinguendus Lucianus junior Arianus: item alius Ethnicus & revera atheus, cujus dialogi etiamnum supersunt, qui etiam hoc II. seculo vixit, & à nonnullis apostata à fide Christiana vocatur: negant alii, fidei tamen Christianæ callentem fuisse ex quibusdam locis patet. Alius apud Suidam Lucianus Martyr Nicomed. sub Maximino. Ab Apelle Apelliani, Apellitæ, quorum Præceptor cum Philumena sua, quam Prophetissam appellabat, & docebat esse Deum unum, qui sit reliquorum Deorum principium, Christo tribuebat verum quidem corpus, illud autem post ascensionem deposuisse &c. Arnd. p. 458. Ross. 265. August. c. 23. Alii verò à Marcionitis habentur Marcitæ: de quibus Aug. c. 14. Epiph. hær. 44. Tertull. de præscr. Eus. l. 5. c. 13. Luzenburg. à Marco: Equidem non modò propter nomen, sed & propter eadem dogmata cum Marcionitis eosdem esse statuo.

Lucianista.

Apelliani.

Marcitæ.

§. 8.) Callidè & intempestivè Baronius (e) Orthodoxis in convincendis ejusmodi hæreticis nullum præstantius fuisse argumentum dicit, quàm ad Ecclesiam Catholicam provocando, & ad traditionem ac consuetudinem

e) §. 21. *Spond.* §. 10.

nem, quæ inde ab Apostolorum temporibus per continuam & nunquam interruptam personarum successionem viguisset. Resp. 1. Ipse Deus in convincendis hæreticis, in reducendis errantibus, in instituendis rudibus, ad SS. Scripturas, ad Legem & Prophetas, ad Verbum suum, quo nobiscum loquitur, testimonio & exemplo invitat. 2. Veteres Christiani non ad Romanam, sed ad Universalem Catholicam Ecclesiam, cujus Romana nonnisi pars fuerat, provocabant; ita neque eas humanas traditiones curabant, quæ S. Pandectis fuerant contraria: sic non Romanum tantùm Episcopum & ejus Sedem, sed & cæteras Apostolicas, antiquas & Catholicas Sedes & Ecclesias magni faciebant, ut ex ipsis locis, quæ allegat Baronius, & testibus liquidum & clarum bono cum Deo fiet. An. 146.

§. 9.) Auctor Libelli Synodici, apud Justellum (*f*) ad hunc annum Synodum Rom. ponit XII. Episcoporum, contra Theodotum Coriarium Byzantinum, qui redargutus, quòd in persecutione sacrificâsset, Christúmque negâsset, impiè responderit: Ego Deum non negavi, sed nudum hominem. At rectè hoc Bar. ad an. 196. seu ad Victoris tempora refert.

f) *T. 2. p. 1167.*

JESU CHRISTI *Annus* 147. An. 147.
ANTONINI PII *Imp Annus* 8.

Telesphori P. an. 6. Coss. Antoninus Pius Aug. IV. M. Aurelius Cæsar II. à Cassiodoro autem ponuntur Orfitus & Priscus. Hos Calvisius ad an. 145. collocat, illos autem penitus omittit.

JESU CHRISTI *Annus* 148. An. 148.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 9.

Telesphori P. an. 7. Coss. Erucius Clarus & Claudius Severus. Priorem II. hac dignitate fuisse ornatum Calvisius ad an. 146. ait.

Ad hoc tempus Citerium Auscensium Apostolum reponunt, sine tamen testibus. (*a*)

a) *Gall. Christ. T. 1. p. 97.*

JESU

An. 149.

JESU CHRISTI *Annus* 149.
ANTONINI PII *Imp.* *Annus* 10.

Telesphori P. an. 8. Coss. à Cassiodoro ponuntur Gordianus & Maximus. Ab aliis duo Valerii Largus & Messalius, qui à Calvisio ad an. 147. recensentur.

An. 150.

JESU CHRISTI *Annus* 150.
ANTONINI PII *Imp.* *Annus* 11.

§. 1.) Telesphori P. an. 9. Coss. secundùm Græcos Torquatus & Julianus II. juxta Cassiod. Romulus & Glabrio. *Justinus Philosophus* & Martyr Apologiam Romæ scribit pro Orthodoxis, quam Imperatori, ejusque filiis adoptivis Marco & Lucio Philosophis offert, benignúmque Imperatorem erga Christianos homines fecit, ait Oros. l. 7. c. 14. In ea autem ipse annum 150. à nato Christo numerat. Fuit genere Samaritanus, Prisci Batti filius, Flaviæ (quæ nova civitas est Syriæ Palæstinæ) ortus. A pueritia Stoicorum, Peripat. Pythag. Platonicorum literis informatus: Christianorum verò constantiâ & martyriis conversus disputando & scribendo religionem defendit. Aliam Apologiam tempore V. persecutionis scripsit ad Senatum, de qua ad an. 164. Illam Calvisius ad an. 162. reponit, dicitque eam præpostero ordine præpositam esse priori. Kortholt. p. 142. seq. vult alteram illam, quæ Posteriori loco ponitur Antonino Pio dedicatam, priorem autem Marco Antonino. An verò oratione sua perfecerit, quòd intendit Justinus, meritò, obsequentes Christianorum cædes, dubitat Baronius. Neque rescriptum Antonini pro cessatione persequutionis, quod in operibus Justini, impedit, quia propter terræmotus, famem, inundationes, incendia anno 154. factum ostendit. Nisi singulares scelerum prætextus malum hoc concitâsse malis.

Justini Mart. Apologia.

§. 2.) Itaque quâ submissione & humilitate Magistratus, etiam infidelis & tyrannicus, orandus & interpellandus, ne inaudita causa accusati damnentur, & innoxio sanguine ille se polluat, heic discimus, neque seditiones ullatenus excitandas. De Diaconis seu bonorum Eccles. dispensatoribus, ita scribit: *Qui copiosiores sunt, & volunt, pro arbitrio quisque suo, quod visum est, contribuunt: & quod ita colligitur, apud Præpositum* (Diaconum, quem etiam pauperum vocat curatorem) *deponitur. Atque ille inde opitu-*

Diaconi i. q. Eleemosynarii.

opitulatur pupillis & viduis, & his qui propter morbum, aut aliam aliquam causam egent, quique in vinculis sunt, & peregrè advenientibus hospitibus &c. An. 150.

§. 3.) Diogenes Laërtius colligit vitas Philosophorum.

JESU CHRISTI *Annus* 151. An. 151.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 12.

Telesphori P. an. 10. Coss. Orfitus, & Priscus. Cassiodoro Præsens & Rufus.

JESU CHRISTI *Annus* 152. An. 152.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 13.

Telesphori P. an. 11. Coss. Gallianus & Vetus. Cassiodoro Commodus & Lateranus.

Cataldus Hibernus quid in patria, quid alibi præstiterit, tandémque quomodo Genevensium factus Episcopus, Usserius antiq. p. 754--760. & 1076. discutit. Sammarthani autem in recensione Genev. Episcoporum nullum Cataldum habent (a) à S. Nazario conversam urbem, inpr. S. Celsum juvenem. Episcopos autem primos, sine anno tamen, ita nominant. I. Diogenem. II. Dominium. III. Salvianum. IV. Cassianum. V. Eleutherium VI. Theolastum. VII. Fratrem. IIX. Pallascum &c. Passionale Rom. ad 10. Maii Cataldi Tarentini Episc. mentionem facit. *vid. an. 144. §. 2. Cataldus.*

a) *T. 2. p. 594.*

JESU CHRISTI *Annus* 153. An. 153.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 14.

Telesphori P. an. 12. Coss. Gordianus & Maximus. Cassiodoro Verus & Sabinus.

Misnæ Judaicæ collectio ab Alstedio ad hunc an. rejicitur, à Calvisio ad 190. Pleriq. R. Jehudam filium R. Simeonis faciunt autorem, dictum vulgò R. Jehuda Hannasi (הַנָּשִׂיא, princeps item Rabbenu Hakkadosch, & κατ' ἔπαινον Rabbi. Alii ei R. Addam atque alios coadjutores meritò addunt. Ajunt R. Jehudam ideo hanc Misnam seu διδάσκαλον collegisse, ne תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה Lex oralis, seu Traditiones Judaicæ cum dispersione Judæorum interiret, factum autem auspiciis Antonini Pii, quo familiariter *Misna Judæorum.*

An. 153. R. Jehuda utebatur. Opus isthoc sex partibus distinctum, appellatum fuit Misna seu secundaria Lex, ac textum Talmudis constituit, reliqua verò Talmudis Gemara dicuntur. Hic quidpe liber deinceps in scholis Judæorum publicè prælectus fuit, & variis Doctorum disputationibus illustratus, adeoque auctus, ut inde primò confectum fuerit Talmud Hierosolymitanum, de quo anno 230. & postea Babylonicum, absolutúmque volunt anno 500. Hoc autem versiculo argumentum horum VI. tractatuum continetur.

vid. an. 230. §. 3.

Semina, festa, uxor, nocumentum, victima, munda.

An. 154.

JESU CHRISTI *Annus* 154.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 15.

§. 1.) Hygini P. an. 1. Coss. Glabrio & Veranius, qui Calvisio ad an. 52. pertinent, eíque vocantur Sex. Acilius Glabrio & C. Valerius Omollus Verianus. Telesphorus P. martyrio tollitur, cujus memoria 5. Jan. agitur. Sedit an. 11. m. 9. minus diebus 3. juxta Bar. an. 11. m. 3. d. 22. Plat. an. 11. m. 3. d. 21. Damas. an. 11. d. 3. Starav. Carranz. an. 11. m. 8. de 28. Coster. an. 10. m. 8. d. 25. aux Estats an. 11. Eus. l. 4. c. 10. indices Crescon. Herman. Contr. Otto. Friling. l. 3. 34. Calvis. ad an. 137. sedit an. 10. m. 9. At eidem Calvisio ad an. 140. sedit an. 11. m. 9. Sepultus in Vaticano, juxta corpus B. Petri, ut Pontificale ait. Ordinationes habuit quatuor presbyteros ordinans 12. diaconos 8. Episcopos 13. Ex his Baronius §. 2. infert: *Perspicuum etiam in primis Romanis Pontiff. non solùm urbis, sed & orbis totius Ecclesiæ consuluisse.* Resp. 1. Episcopos, ut modò sunt, jam tum fuisse probet. 2. Consulere orbis totius Ecclesiæ cuivis Episcopo incumbebat. 3. Jus aliquod habuit Ecclesiasticum, tanquam Patriarcha primus, solúsque in occidente: non quidem ut ipse solus, sed ut ipse præcipuè hoc munere fungeretur. 4. Hæ ordinationes intelligendæ de Episcopis, ad ipsius diœcesin pertinentibus. 5. Quis tandem sibi fingat, spatio XI. annorum non plures Presbyteros & Diaconos per universum orbem fuisse ordinatos. (*a*)

Telesphorus tollitur.

§. 2. Una Decretalis ei adscribitur, quam habes T. 1. Concil. ed. Ven. p. 324. & T. 1. Paris. p. 206. quam jure decollat Cocus p. 61. Blondel. in Pseudis. præf. 64. & in tract. p. 183. Dieter. in Breviar. Pontiff. 39. In ea jejunium quadragesimale instituisse fingunt, *ut septem hebdomadas ante Paschæ jejunium celebretur*; seu, *ut septem hebdomadas plenas ante S. Paschæ Clerici omnes à carnibus jejunent, quia discreta debet esse vita Clericorum & Laicorum. d. 4. c. statuimus.* Casalius c. 62. p. 244. ex Bar. an. 57. & cum Collect. Concil.

Jejunium quadrages.

a) vid. de Dem. l. 2. c. 8 §. 14. 15.

Concil. edit. Par. T. 1. p. 205. & 210. vult quadrageſimæ jejunium inſtitu- An. 154.
tionis Evangelicæ & traditionis Apoſtolicæ eſſe: mox tamen agnoſcit cum eodem Baronio Telesphorum decreviſſe de numero dierum ſive hebdomadarum : at ſi quadrageſimale jejunium ab Apoſtolis fuerit inſtitutum, quomodo demum Telesphorus *de numero dierum* decernere potuit? Adde quòd fictus Telesphorus nonniſi Clericis illud præſcripſerit, cauſam addens, ut *diſcreta illorum eſſet vita à Laicorum.* Num verò VII. ſeptimanæ 40. dies efficiunt? Lepidè Caſalius p. 246. de ſuo addit: *Ita ſtatuit Telesphorus, non quòd Laici à carne & deliciis non debeant abſtinere, ſed quòd omnes, quos dignitas Eccleſiaſtici gradûs exornat, à Quinquageſima propoſitum jejunandi ſuſcipere debeant.* Quanquam negamus quod ibidem ait, *in totius occidentis Eccleſiis Chriſtianos omnes ſemper à carnibus abſtinuiſſe in Quadrageſima*, his ipſis tamen ejus verbis convincimus, non in toto Chriſtiano orbe in uſu fuiſſe. Initium jejunii quadrageſimalis, quod decreto Gregorii M. diebus 40. ſeu 6. ſeptimanis definitur Sixto I. tribuit Bar. ad an. 136. huic decreto addidit Telesphorus ſeptimam hebdomadam, unde quinquageſima dicta. De varietate Bellar. 2. de B. O. 15. cujus examen inſtituit Nigrinus inquiſ. Rom. Ep. p. 33. 34. Arnd. Ant. à p. 406. 809. Zimmerm. §. 207. confer Danæ. contra Bellar. part. 1. p. 74. inpr. 458. edit. in 8. alios. Nec modò ſolos Clericos tangit hæc Telesphori conſtitutio, ſed etiam nonniſi Romanos, unde Irenæus apud Euſ. l. 5. c. 26. al. 25. *Neque de die tantùm diſceptatio eſt* (inter Victorem & reliquas Eccleſias) *ſed & de ipſa ſpecie jejunii; ſiquidem alii unum ſibi diem eſſe jejunandum putant, alii duos, alii plures, alii 40. horas diurnas & nocturnas computantes, diem ſuum ſtatuunt. Et iſta jejuniorum varietas non noſtro demum tempore* &c. Dicit Irenæus conſuetudinem hujus jejunii ab hominibus ſimplicibus privata obſervatione introductam, ac addit, ad unitatem veræ fidei non opus eſſe ſimilitudine rituum in jejuniis. Nec conſiſtebat in abſtinentia à carne, ut ex Ignatio ad Heronem liquet. Non improbamus jejunium, modò non convertatur in medium ſalutis & abſit neceſſitas abſoluta atque abſtinentia à certo cibi genere. Nullum de obſervanda quadrageſima mandati vel tenuiſſimum veſtigium extat in Sacris, vid. Caſſian. in collat. 21. c. 30. quòd ſi etiam inſtituta foret ab Apoſtolis quadrageſima, conſtaret paſchæ feſtum, neque tot olim lites interceſſiſſent. Ecquid aliud iſthoc Papale decretum innuit, quàm novum eſſe, non vetus, prout auctores agnoſcunt? Teſtimonia, quæ allegant adverſarii, vel mala fide reddita, vel planè ſunt ſuppoſita, vel ex poſterioribus ſeculis, ut ſi pro exemplo, hanc ipſam Decretalem conſideres, nullius ponderis eſſe videbis.

§. 3.) Rectiſſimè de hoc Dallæus: (b) *Hoc quod Telesphorus edixiſſe fingitur, cum nullis Eccleſiæ Rom. ullius ſeculi moribus congruit; ne Gregorii quidem*

b) *de cultu Lat. l. 9. c. 9. p. 1199.*

An. 154. quidem ævo per plures, quàm sex ante Paſcha hebdomadas jejunâſſe certum eſt, ac ne nunc quidem per totas ſeptem jejunare. Si de aliquo Græcæ Eccleſiæ Epiſcopo diceret, apud quam per ſeptem ante Paſcha hebdomadas jam pridem jejunari ſcimus, minus miraremur; de Romano Epiſcopo id planè eſt incredibile. Quod abſurdum ut leniret epiſtolicus impoſtor, Telesphorum fingit non toti Eccleſiæ, ſed ſoli Clero ſuum illud abnorme jejunium præcipere. Itaque Bellarminus eorum opinionem memorans, qui Quadrageſimæ inſtitutionem ad Telesphorum referunt, ait (c) eam inde fortè natam eſſe, quòd Telesphorus legatur Clericis mandâſſe, ut ſeptem integras (plenas) hebdomadas à carnibus abſtinerent; aſtutè diſſimulans in libro longè antiquiori i. e. in Pontificali, legi, Papam illum conſtituiſſe, non quod hic dicit Clericis, ſed ſimpliciter & abſolutè conſtituiſſe; non ut à carnibus abſtineretur (quod idem dolo malo ex Pſeudo-Telesphori epiſtola ſupponit) ſed ut jejunia celebrarentur per VII. hebdomadas ante Paſcha. Sic Euſ. in chron. ad an. 136. Quadrageſimale jejunium à Telesphoro per hoc tempus inſtitutum ac præceptum quidam ſcribunt. En dubitat Euſebius cum aliis! Ab omnibus ferè, inquit Mareſius (d) Telesphoro tribuitur XL. inſtitutio, licet Baronius ad an. 136. illius reſtitutionem duntaxat vendicet ipſi, nimirum ut ad Apoſtolicam traditionem eam referre poſſit: attamen certum eſt hunc ritum nonniſi diu poſt illa tempora univerſaliter obtinuiſſe in Eccleſia, de quare conſulendus Molinæus in Novit. Pap. l. 7. c. 6. ſeq. Uno verbo cùm Paſchale jejunium eſſet 40. horarum, quòd illis diebus ſponſus ablatus fuiſſet, juxta dictum Chriſti Matth. 9. horæ paulatim in dies abierunt, quanta verò cum diverſitate et libertate docet Soz. l. 1. c. 19. & Socr. l. 5. c. 22. Ut ambitioſè Quinquageſima vocatur Herren Faßnacht/ ita quadrageſima contemptim Bauren Faßnacht. (e) Ait Telesphorus ſuppoſitus: à nobis & à cunctis Epiſcopis in hac Sede S. & Apoſtolica congregatis ſtatutum &c. Numne ergo Apoſtolicam inſtitutionem dixeris? Numne rectè Bellar. hoc Jejunium ex traditione Apoſtolica deſcendere, & in nullo Eccleſiæ Concilio inſtitutum? Per plenas Telesphori hebdomadas Sabbatha ſeu VII. dies Dominici etiam intelliguntur, quibus tamen jejunare plane nefas erat, ut liquet exemplis Ignatii & Canonum Apoſtolorum. Ibidem præcipitur abſtinentia à carne & deliciis, & per conſequens etiam à piſcibus, quibus ſua caro tribuitur, 1. Cor. 15. nec non à vino, quod maximum eſt libidinis incentivum, unde Manichæis dicebatur ſanguis Draconum. Non receptam fuiſſe hanc Telesphori conſtitutionem ex Tertulliano liquet, dum laxitatem nimiam orthodoxorum hac in parte improperat. Ecquî verò decretum hoc conciliabitur cum 1. Cor. 8. 1. Tim. 4. Rom. 14. &c.

§. 4.) Non omnia antiquorum decreta, quæ de hoc jejunio agunt, ſtatim de 40. diebus loquuntur, quin potiùs Eccleſiæ libertatem ſartam tectam manere volunt: vid. Hier. Epiſt. ad Marcellam adv. Montanum, qui plures quadrageſimas ſervandas prædicabat: & Chryſoſt. hom. 10. in Gen. Polyd.

c) Bellon. op. l. 2, c. 14. §. Tertia. (d) M.S. inedito. (e) Hoſpin. de feſto Chr. ad 14. febr.

Polyd. l. 6. c. 3. *falsò XL. inventum Telesphoro assignari dicit, quia, inquit,* An. 154.
anxit potiùs dierum numerum, quàm ejus instituti fuit author &c. ubi pluribus jejunii hujus inæqualitatem, inpr. ex Melchiadis præscripto, ac Tertulliani testimonio comprobat. Nonnemo Gregorio M. quoque assignat: de hoc tamen apud Grat. d. 4. c. denique. Ubi permittit Gregorius Laicis, *ut diebus Dominicis in Quadragesima carnibus vescantur, nequid pejus eveniat.* Ergo non putavit ille, hanc legem latam esse à Christo, aut ab Apostolis, aut eandem obligare conscientiam. Aug. Ep. 86. ait, se *evolvisse scripta Evangelica & Apostolica, atque ibi inveniisse, jejunandum esse, at quibus diebus jejunare oporteret, quibus non oporteret, præcepto Domini, aut Apostolorum non inveniisse definitum.* Ignoravit ergo Apostolicam hanc legem esse. Porrò cùm ad ea, quæ Spondanus ad an. 57. §. 57. & ad an. 136. item ad annum præsentem habet, fusè & copiosè Chamierus l. 19. c. 7. T. 3. Hospin. de fest. Chr. ad 31. Jan. Vedelius in Ignat. part. 2. à p. 49. c. 2. & 3. pertractent, nos illis diutius non immorabimur. Numne verò hodie in papatu fit, quod Telesphorus requirit? An has VII. hebdomadas omnes Clerici à carne & deliciis jejunent, hymnis & vigiliis atque orationibus Domino inhærere die noctúque studeant, ipsi viderint.

§. 5.) Eâdem Epistolâ Telesphorus instituit, ut nocte Nativitatis Dominicæ, Missas ter celebrent, & ut ante sacrificium hymnum Angelicum decantent. de consecr. d. 1. Nocte S. & c. 6. q. 1. Sacerdotes qui. Litaniæ in Latinorum Missa succedit hymnus Angelicus, *Gloria in excelsis Deo* &c. Hunc omnes noni seculi, & exinde scriptores Telesphoro tribuunt: videsis Dallæ. de cultu Lat. l. 9. c. 7. i. adde Plat. Marian. Scotum, Polyd. l. 5. c. 12. Concil. Paris. T. 1. p. 210. At omnes illi autores nonnisi ex adulterinis Pseudo Telesphori noni seculi impostoris, & ex Pseudo Damasi, in pluribus vitiati & interpolati scriptis suam sententiam hausérunt. Imo tum Telesphori, tum Damasi testimonium pro uno habendum, quia unus ab altero id sufuratus. De eodem hymno Bona (*f*) *Quidam*, inquit, *Apostolis tribuunt, eò quòd integer habeatur l. 7. Constit. Apost. c. 47.* Verùm ipsemet Cardinalis illas Constitutiones rejicit. *Alii*, addit idem, *Telesphoro, alii Symmacho adscribunt: plerique recentiores antiquiores sequuti, à B. Hilario Pictav. Episcopo completum fuisse asseverant: sed in vita & scriptis Hilarii, & in scriptoribus, qui quatuor post ipsum seculis floruerunt nullum hujus rei vestigium extat.* Utut ergo apud Athanasium Hilarii synchronum extet, tamen liquet hinc, illum hymnum in Latina Ecclesia usitatum non fuisse; neque si apud Athanasium extet, sequi statim, ab Apostolis fluxisse, eóque minus, quia oratione nonnisi Dominica ex ipsius Bonæ confessione, Eucharistiam primitus consecrârunt, & ejusdem confessione, priorum Paparum Decretales paleis annumerandæ. Egregiè ut cætera omnia, Dallæus l. al. p. 1202. ita habet: *Constat ex Pontifi-* *Hymnus Angel. in Missa.*

 ficali,

f) *Liturg. l. 3. c. 4. §. 4.*

An. 154. *ficali, & ex aliis multis ſcriptoribus, ante Cœleſtini tempora (i. e. ante an. 423.) non fuiſſe uſitatum, ut hymni in Euchariſtiæ ſacro canerentur: unde illud Pontificale in Cœleſt. Tantùm recitabantur Epiſtolæ Pauli Apoſtoli, & S. Evangelium, & ſic Miſſæ fiebant &c. plura viſe ibidem.* Eidem Telesphoro Faſciculus temporum ætate 6. præceptum aſſignat Evangelia & Epiſtolas ante Miſſam legendi. Id verò Platina Hieronymo tribuit. Hieronymus in apologia contra Vigilantium Conſuetudinem Apoſtolicam vocat, latè nimirum termino ſumpto. Hæc tamen olim non ſimpliciter lecta fuerunt, ut Papiſtæ faciunt, ſed explicata & ad uſum revocata. Vid. Bonam l. 2. c. 20. §. 5. alibi.

Evangelia & Epiſtolæ in Miſſa.

Jubet inſuper Pſeudo-Telesphorus, *ut Miſſa Natalis noctu fiat, & ut Miſſa ante horæ tertiæ curſum ne de cœtero celebretur.* At hæc nonniſi temporibus longè poſterioribus convenire poſſunt, ſiquidem Telesphori ævo familiare ac pene quotidianum fuit, non modò ante horam diei tertiam, ſed & ante ipſum diluculum Euchariſtica ſacra peragi. Adiſis Dallæ. l. all. p. 1200. ſeq. item Larroq. de Euchar. Part. 1. c. 10. p. 211. ex Hugone Menardo in Sacram. Greg. p. 64.

Tertia Decretalis pars de Epiſcopis honorandis & non detrahendis agit: vid. 6. q. 1. Sacerdotes qui. Idem non admitti Laicos vult in accuſationibus. Quaſi verò vel Telesphorus, vel alii Epiſcopi talia habuerint halcyonia.

Quarta pars, de accuſatoribus non recipiendis: *Accuſatori omnino non credi decernimus, qui abſente adverſario cauſam ſuggerit, ante utriuſque partis juſtam diſcuſſionem.* 3. q. 5. accuſatores. Et in dec. Stephani P. ac Julii. item 3. q. 9. accuſatori omnino. Non malè. Verùm ita directè contra Inquiſitionis praxin facit.

§. 6.) Verùm quid tandem negocii nobis cum tam futili merce. Ecquis barbariem poſteriorum ſeculorum non agnoſcat? In Miſſarum ſolemniis. Epiſcopi obediendi ſunt, non detrahendi, & non inſidiandi (id quod in præcedd. Decretalibus quoque obvium, quo unum eundémque fuiſſe impoſtorem, qui unam eandémque cantavit cantilenam, agnoſces:) item Cavere ſe, pro ſibi. At Linguæ Latinæ puritas anno 150. adhuc viguit. Archiepiſcopum ſe ibi Telesphorus nominat, cùm tamen ſub finem I V. ſeculi, anno circiter 245. poſt obitum illius hoc nomen demum invaluerit. Quomodo perſecutionum dirarum tempore legem ferre tam iniquam omnibus è cavernis & latebris potuit, ut nullus Laicus Epiſcopum arguat, aut accuſet? Quid ſi raptor ſit, aut homicida? Ex ſubſcriptione fraudem oſtendit Blondellus in Pſeudiſid. præf. p. 36. Unde videas cujus momenti ſit, quando inter alia adverſarii ex Telesphori legislatione pro Univerſa Eccleſia argumentantur.

§. 7.)

§. 7.) Successit Telesphoro Hyginus, natione Græcus, Athenienſis Philoſophus, obſcurus genere & factis. Decimus ordine Coſtero: octavus Carranzæ: creatus Damaſo, Agricolæ, Coſtero, aliis anno 139. Staravolſcio Baronium ſequuto 154. aux Eſtats 138. Chriſtianorum interea aliorum quoque ſanguis fundebatur in Italia & Gallia, atque aliis occidentis & orientis locis, quos inter Pontianus Spolitetanus, de quo Hoſpinad 19. Jan. de aliis vid Bar. §. 3. At vindex Dei oculus tum alias Imperii provincias, tum ipſam urbem Romam fame, terræmotibus, inundationibus, incendiis ita afflictavit, ut reſcriptum Imperator tum ad Aſiæ populos, tum ad alias imperii partes transmiſerit pro perſequutionis ceſſatione: quod integrum, ſi tituli errorem exceperis, apud Euſ. l. 4. c. 12. & in operibus Juſtini Martyris edit. Pariſ. p. 100. Otto Friſing. hiſt. l. 3. c. 24. (Bar. à §. 5. Spond. §. 3. ex Capitolino, Lipſtorp. format. Monar. P. p. 28. §. 15. Kortholt. de perſec. p. 129.) An. 154. *Hyginus ſuccedit.*

JESU CHRISTI *Annus* 155. An. 155.

ANTONINI PII *Imp.* *Annus* 16.

Higini P. an. 2. Coſſ. Præſens & Ruffinus.

JESU CHRISTI *Annus* 156. An. 156.

ANTONINI PII *Imp.* *Annus* 17.

Higini P. an. 3. Coſſ. Lucius Ælius Commodus & Sextilius Lateranus. Caſſiodoro Tertullus ac Sacerdos.

JESU CHRISTI *Annus* 157. An. 157.

ANTONINI PII *Imp.* *Annus* 18.

Higini an. 4. Coſſ. Severus & Sabinus al. Sabinianus. Caſſiodoro Quintillus & Priſcus.

JESU

An. 158.

JESU CHRISTI *Annus* 158.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 19.

Higinus moritur.

§. 1.) Pii P. an. 1. Coss. Silvanus & Augurinus. Higinus s. Genius martyr excedit ex hac vita: vid. Martyrol. ad 11. Jan. Sedit an. 4. m. 3. Bar. Carranzæ. At Costerus nonnisi habet an. 4. Plat. an. 4. m. 3. d. 4. Paris. Collect. an. 4. minus 2. diebus. Fecit ordinationes 3. Presbyteros 15. Diaconos 5. Episcopos 6. Sepultus in Vaticano apud B. Petri corpus. De hoc Mantuanus refert, quòd propter calidissimas persequutiones frequentius extra Romam vitam eremiticam & solitariam vixerit in locis aviis. Non jam hîc errat, sed fallit & imponit Annalium parens, quando ait, ideo Higinum no. num numero quibusdam esse, cùm revera sit decimus, quia ex Cleto & Anacleto unum faciant: at hæc vera causa non est, sed quòd Petrum inter Episcopos Rom. non agnoscunt, & æquè Paulum ac Petrum illis præmittunt: unde Irenæus: (a) *Fundantes igitur & instruentes B. Apostoli, Lino Episcopatum administrandæ Ecclesiæ tradiderunt.* In Irenæi Catalogo si personas numeres, fient à Petro ad Clementem quatuor, ad Eleutherium tredecim, computatis extremis. Atqui in his Irenæus Episcopos numerat duntaxat, à Petro ad Clementem tres: ad Eleutherium XII. Consentit Tertullianus. Breviar. Tolet. S. Isidoro in hymno adv. Marcionem. Sic Euseb. hist. l. 3. c. 2. *Post Petri & Pauli martyrium primus Rom. Ecclesiæ episcopatum Linus sortitò accepit.* Epiphanius: *Episcoporum in Roma successio hanc consequentiam habuit, Petrus & Paulus, Linus, Cletus* &c. Quòd si Paulum urserint, prout doctiss. Abbas Arnoldus admittendum necessariò contendit, lubentes ei Petrum collegam & æqualem dabimus, verùm non Papas, sed Apostolos, fundatores & generales Evangelii præcones.

§. 2.) Higini titulo (quibus verbis dubitanter loquitur Cardinalis, unde res gestas ejus obscuras vocat) duæ legunrur Decretales. Eas vid. T. 1. Conc. pag. 326. edit. Ven. & p. 215. ed. Paris. Harum imposturam detegit Cocus p. 61. Patet inter alia, quòd verbis vulgatæ Versionis utatur in citanda Scriptura, & in fastos consulares impingat. Nihil insuper dignum memoratu habet; quòd enim dicitur instituisse, ut Templa solenniter consecrarentur, & ne eorum numerus augeretur, vel minueretur absque metropolitani consensu, illis temporibus non convenit, quibus nec licebat Christianis superba usurpare templa, nec metropolitanorum nomen adhuc notum erat inter eos. Higino à nonnullis tribuitur liber de unitate & trinitate Dei, sed nullo jure, ut omnes docti consentiunt.

Prio-

a) l. 3. c. 3.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0184
DFG

Priorem Decretalem inutilem reddit & prosternit Blondellus in Pseud-Isid. præf. pag. 64. & 106. & in opere 189-192. Ea ad omnes Christi fideles data, ubi se urbis Romæ Episcopum nominat, & rectè quidem. At idem quod Universalis Episcopus esse pernegamus. Agit autem 1. de missione Filii à Patre. 2. de causis Episcoporum. 3. de criminationibus majorum. 4. de peregrinis judiciis. Primam Johannis epistolam ad Parthos scriptam ait: ita veterem ferram reciprocat dum ait: *Fratres, salvo in omnibus Rom. Ecclesiæ privilegio, nullus metropolitanus, absque cæterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia, aliquorum audiat causas eorum &c.* Neque hodie observatur hæc lex, neque peregrina vitantur judicia, quin Roma incessanter ab illis, lubens volénsque & invitans, etiam pulsatur. An. 158.

Alteram quoque Epistolam ejusdem esse commatis idem Blond. præf. pag. 64. & in tract. 192-194. manifestum facit: est autem ad Athenienses parænetica, ut in sanctitate persistant, in qua Priscianus in eo inter alia læditur, quòd consolor passivè adhibet.

§. 3.) A Gratiano & aliis plura ejus recitantur decreta. Inter alia *patrinum & matrinam Catechismo, baptismo & confirmationi* adhibuisse dicitur. De consecr. d. 4. in Catech. vocantur etiam offerentes, susceptores, compatres & commatres. Occurrunt etiam Constit. Apost. l. 3. c. 16. alii Gregorio id assignant: aliis Telesphorus instituisse parentes lustricos in Baptismo perhibetur; hos ἀναδόχους vocitat author recentior, qui sibi Dionysii Areopagitæ nomen fecit: *Sponsores* Tertull. de Bapt. cap. 18. quorum lustricorum parentum origo ab Ethnicis derivata à baptismo deinde ad militiam traducta satis antiqua est: usu tamen videtur invaluisse multum ante tempora Arianorum, sub quibus, ut loquitur Hier. contra Lucifer. ingemuit totus orbis, & miratus est se Arianum. Sanè ut tempore persecutionum ac dispersionum testes haberent juniores sacræ suæ tinctionis, non malè consultum hac ratione videtur: at verò aliena fide ita servari & adjuvari, id cum Evangelio minimè congruit. (*b*) Non plures tamen uno teste, vel patrino adhibere vetusta Ecclesiæ consuetudine licuisse Zepper. (*c*) ait, ubi simul turpem atque avaram nundinationem & quæstum in divino hoc Sacramento meritò reprehendit: vid. de consecr. d. 4. in Catechismo. Quod ad cognationem spiritualem, quam Nicolaus P. caus. 30. q. 3. cap. 1. potiùs vellet dici proximitatem spiritualem, & quæ impedimentis matrimonii contrahendi annumeratur ab ipso, ita ut conjugium non potuerit iniri inter parentem lustricum & filiam lustricam, vel inter hanc & illius filium, *quandoquidem*, inquit, *nec inter eos, qui naturâ, & inter eos, qui adoptione filii sunt, veneranda Romana leges matrimonia contrahi permittunt.* Verùm oppidò bene hanc rationem, tanquam futilem, ipsa Glossa rejicit, cùm talia conjugia legibus quidem Ro- *Sponsores in baptismo.*

manis

b) vid. Polyd. l. 4 c. 4. Casal. c. 5 p. 35. Zimmerm. §. 69. Dalla, de cultu Lat. l. 1. c. 2. p. 10. *c*) Polit. Eccl. l. 1. c. 14.

An. 158. manis prohibeantur, non tamen Canonicis, ut nec inter tutorem & pupillum, senatorem & libertinam.

Gradus matrim. §. 4.) Alia Higini decreta: *Soboles ex secundis nuptiis genita, consanguineis prioris viri copulari non debet usque ad quartam generationem.* 36. q. 10. si qua mulier.

Chrisma. Idem *Chrisma* instituit, ut habet Staravolscius: alii Urbano I. tribuunt. Num ergo Sacramentum N. T. à Christo institutum? De hoc Casalius c. 37. pag. 167. Unguntur omnes Christiani bis ante baptismum, sed oleo benedicto primùm in pectore, deinde inter scapulas: & bis post baptismum, sed Chrismate sacro, primùm in vertice, demum in fronte. At nulla primitus unctio in baptismo adhibebatur, impositio autem manûs & baptismus una erat actio, ita deinceps lotio & unctio.

Vid. an. 162. Dedicatio Templ. Dedicationem Templorum solenni cum ceremonia fieri voluit. Polyd. l. 5. c. 6. Unde de consecr. d. 1. *Omnes basilicæ cum Missa debent semper consecrari, & Ecclesiæ destructæ. ubi aut plures sunt, quàm necesse sit, aut majoris magnitudinis, quàm ex rebus ad eas pertinentibus restaurari possint, Episcopi providentia modus inveniatur, qualiter consistere possint, aut restaurari.* At quæ Templorum hactenus, & porrò in ferventissimis tribulationum turbinibus ratio? Casæ erant, & tuguriola humilia, cryptæ & meatus subterranei ad Constantini usque imperium. (*d*) Quicquid sit, consecratio rerum sacrarum olim non erat magica incantatio, vim tribuens ex opere operato, sed erat separatio simplex ab usu profano & communi, ad usum sacrum, quæ precibus ad unum Deum fiebat, ut cederent omnia in gloriam Dei & utilitatem proximi. Singulari verò & publico ritu omnia conventuum loca & res ita consecratas fuisse primitus nemo probabit. (*e*)

Altare violatum. Iterum de consecr. d. 1. *Si motum fuerit altare, denuo consecretur Ecclesia: si tantùm parietes mutantur, & non altare, salibus tantùm exorzizetur: si homicidio, vel adulterio Ecclesia violata fuerit, diligentissimè expurgetur, & denuo consecretur.* At tu certiora vide apud Hospin. de Templ. inde à p. 444. item 447. & apud nos hinc inde.

In ead. dist. 1. *Ligna Ecclesiæ dedicatæ non debent ad aliud opus jungi, nisi ad aliam Ecclesiam, vel igni sunt comburenda, vel ad profectum in monasterio fratribus. In Laicorum verò usum non debent admitti.* Scilicet nimirum jam tum monasteria erant.

Gradus Clericorum. §. 5.) De eodem Damasus in Pontificali, item Ado in Martyrol. ad 21. Jan. *Clerum composuit, & distribuit gradus:* alii institutionem graduum clericorum Higino, Cajo, Siricio adscribunt. Ad quæ Bar. (*f*) *Cùm, quæ ad Ecclesiasticam pertinent hierarchiam, jam à temporibus Apostolorum composita sint* (quis credat, aut demonstret?) *ab Hygino aliqua antiquæ formæ fuisse*

d) *vid. Hospin. de Templ. Bulling. Orig. err. pag. 56. alios* (*e*) *Larroq. part. 1. c. 7. p. 154.*
(*f*) *Spond. §. 1.*

se addita, vel eadem illustrata, æquum est existimare. Scilicet usitato hoc subterfugio consulere malæ rei annititur. Et falsa laborat hypothesi Cardinalis, nec meliorem inde consequentiam deducit. Indicare debebat, quæ addita & quomodo. Polydorus l. 4. c. 7. *Romani*, inquit, *Pontifices Hebræorum secuti institutum, primi omnium sacris quibusdam initiare cœperunt Ostiarios seu Janitores, Lectores, Exorcistas &c. quos quidem ordines Cajus Rom. Pontifex primus distinxit, quibus tanquam quibusdam gradibus ad Episcopatum ascenderetur. Nonnemo id Igino Pont. qui diu ante Cajum sedit, assignat, cum quo me consentire minus pœnitet: nam sic fieri potuit, ut quod Iginus inchoarat, Cajus ritè perfecerit. Atque tuno primùm cœperunt apud nos Sacerdotes novis & sacris initiari ordinibus &c.* Non igitur divina est Ordinum S. institutio, neque Apostolica: quin discessum à primæva simplicitate. Rectè de hoc Blondellus (*g*) ad Damasi & Adonis verba: *Ea inauditum antea inter Latinos de Seniorum primatu in electitios præpositos deinceps transferendo decretum innuere crediderim &c. Sublatis igitur maxima ex parte Senioribus illis, qui ab Apostolis ipsis ordinati fuerant, novi moris initio facto, presbyteriorum præpositos suffragiis in posterum creari placuit &c. Sicut anno Domini* 135. *Hierosolymis factum &c. sic jam Romæ ob Apostolicæ illius primæ successionis defectum, nova regiminis forma introducta est &c.* In argumentum hujus sententiæ adhibet, quòd post cleri compositionem ab Higino institutam, Sedes Romana per quadriennium vacârit. At nulla electione opus fuisset, si penes Seniorem hæc prærogativa mansisset, & si hæc innovatio omnibus probata fuisset. An. 158.

§. 6.) Gradus dari inter clericos sano sensu non negamus, utpote inter Seniores & Juniores; sic inter inspectores & inspectioni subjectos: rejicimus verò dignitates illas Ecclesiasticas quas prælaturas vocant, quibus dominandi potestatem concedunt, cùm summa esse debeat Verbi Ministrorum æqualitas & fraternitas. De VII. vel IX. Ordinibus Papisticis nil in S. Pandectis, neque ipsum Episcopum, strictè sumtum, in illis invenias. Dionysius in Hierar. Eccl. c. 5. tres ordines seu gradus recenset, Pontificum, Sacerdotum, Ministrorum. Canones Apost. quinque Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Lectorum & Cantorum. Similiter quinque habet Ambrosius comment. ad Ephes. 4. ubi tamen loco Cantorum ponit Exorcistas. Ignatius Epist. ad Antioch. & Epiph. in fine Panarii, octo habent, ac κοπιῶντας seu laborantes addunt. Adjicit etiam Ignatius Confessores. Canonistæ d. 23. & 25. Psalmistas adjungunt, sicque novem habent. Varia de hoc themate Grat. d. 21. ubi inter alia non tantùm ex Mosaica Lege, sed ex Ethnicorum quoque consuetudine graduum suorum distinctionem derivat. Singulorum Ordinum officium dist. 25. videbis. Tu confer cum his Aretii probl. 62.

 §. 7.) Hi-

g) *De Episc. præf. p. 31. & in ipso tract. p. 18. collat. cum Hammondi dissert. 5. c. 10. p. 285.*

Pius I. fit Papa.

§. 7.) Higino Pius I. succeſſit, Italus Aquilejenſis, filius Ruffini, frater Paſtoris, ut quidem habet Pontificale. Higinum anno 142. 11. Jan. ſublatum ait Blond. (*b*) ſedémque 4. annis vacâſſe, uſque ad conſulatum Clari & Severi, cum anno 146. concurrentem. Quod ſi ita, nonne Eccleſia ſine Viſibili Capite ſubſiſtere poterit? Notat Bar. §. 3. antiquorum aliquos Pium poſt Higinum ponere, alios verò Anicetum, cui Pius ſuffectus ſit. Idem refert Collector Concil. edit. Pariſ. T. 1. p. 221. ſine dubio ob allatam jam rationem. Pius Carranzæ IX. Papa dicitur: Coſtero XI. Starav. XII. Idem Pius electus Damaſo anno 150. Coſtero & Agricolæ 143. Carranzæ 147. Euſebio & Blond. 146. Herm. Contracto 140. eique nonus dicitur, ut & Calviſio ad an. 142. ex Euſebio.

b) De Epiſc. pag. 190.

An. 159. JESU CHRISTI *Annus* 159.

ANTONINI PII *Imp. Annus* 20.

Decretum Pii de celebrando Paſchate. Teſſares cædecatitæ.

§. 1.) Pii P. an. 2. Coſſ. Barbarus & Regulus. Ex Baronii relatione decretum facit Pius de celebrando Paſchate ſeu reſurrectione Chriſti die Dominico, contra Judaizantes, qui 14. luna Paſcha celebrabant, unde Teſſarescædecatitæ, vel Quartadecimani dicti. Alii quidpe in Aſia fortè Johannis Apoſtoli exemplum ſecuti eodem cum Judeis die celebrandum, nempe XIV. Luna; Alii in Eccleſia Rom. in diem Dom. Paſcha referendũ cenſuerunt, quòd eo die Dominus ex mortuis reſurrexiſſet. Natum hinc diuturnum in Eccleſia ſchiſma, Epiſcopis Romanis inſolentiùs negocium tractantibus. Pius autem primus fuiſſe fertur, qui inductus Hermetis libro Paſtorali, in quo Angelus Paſtoris perſonam induens tale quid ei mandarat, ſanxit ut die Dom. Paſcha celebraretur. Manſit hoc ſchiſma uſque ad magnum Concilium Nicenum, in quo Cæſarea auctoritate Conſtantini M. ea res ſopita. Hiſtoriam certaminum Euſeb. lib. 5. c. 21. recenſet. Pium poſtea plures Pontifices ſequuti, ut idem Euſ. in Chron. habet. Adde Polyd. l. 6. c. 7. Arnd. Ant. p. 412. & Calviſ. Ilag. in Chron. cap. 16. Ergo jam Papatus Rom. alios ſubjugare tentavit. Ergo plures aliæ Eccleſiæ, eæque ſplendidæ illiſe opponere auſæ, quæ tamen nihilominus verè Catholicæ ab aliis habitæ. Confer Bellar. l. 3. de cultu Sanctorum c. 16. §. quomodo Victor. Hermes autem hujus Pontificis frater dictus, librum ſcripſit, cui titulum dedit Paſtor, in quo refert, quòd ei præceperit Angelus Domini, habitu Paſtoris ad ſe veniens, ut Paſcha die Dom. celebraretur. Hinc & Baronius (*a*) hanc legem Pio ab Angelo revelatam dicit: Itaque ad revelationes ejuſmodi provocabat, & hanc ſuam

a) §. 1.

suam legem tanquam necessariam & divinam venditabat. Attamen eam A- An. 159.
sianæ Ecclesiæ, ceu Rom. Sedi non subjectæ, non attendebant.

§. 2.) Neque verò hanc legem pro Ecclesia Universali fecit Pius, quandoquidem Polycarpus Smirnensis Episcopus, sub Aniceto Romam venit collaturus cum illo: de quo ita Euseb. (b) *Cùm B. Polycarpus Romæ sub Aniceto ageret, ac propter alia minuta quædam inter se discrepâssent, mox conciliati sunt, de hoc verò capite nihil inter se contenderunt. Neque enim Anicetus Polycarpo suadere poterat, ut servaret, quæ cum Johanne discipulo Domini nostri, ac reliquis Apostolis, quibus cum fuerat conversatus, semper servaverat: nec Polycarpus Aniceto suasit ut servaret, qui sibi Presbyterorum quibus successerat, consuetudinem servandam esse dicebat. Et cùm ista sic haberent, communionem inter se habuerunt.* Ubi nota, Non Petri, sed Johannis maximam rationem haberi: nec Johannis solius, sed & reliquorum Apostolorum traditioni adscribi, neque ad Romanam provocari Ecclesiam. Presbyteros Rom. Ecclesiæ eosdem esse qui Episcopi. Graviter peccâsse Victorem, qui propter discrepantiam Paschatis Asiaticas excommunicavit Ecclesias. Nullam hîc Petri & Pauli traditionem obtendit Eusebius. Sed permittatur licet, eo ipso res libera & indifferens fuisse probatur, quia aliter Johannes Pascha celebravit. Ultimus Apostolorum obiit Johannes, neque decedens aliud mandavit, prout ex illarum Ecclesiarum praxi apparet. Nec aliam illarum Ecclesiarum, quàm verò Romanæ, rationem habendam fuisse dicendum, quoniam non minus Romæ, quàm alibi, Judæi fuerunt, seu infirmi. Ecquid opus fuerat revelatione, ac Pii legislatione, si Petri & Pauli erat mandatum, si Christi institutum?

§. 3.) Malam causam defendisse, vel peccavisse Romanos in hac temporis observatione, inpr. ne Judaizarent, non dicimus, sed tamen necessitatem imponere, maximè aliis etiam Ecclesiis minimè poterant, neque offendere alios hac ratione debebant, prout suo loco ex Irenæo & Polycrate audiemus: vide Socr. l. 5. c. 22. Alii igitur dijudicent, qua fronte Cardinalis noster (c) Polycratem, Polycarpum & Irenæum (quibus viris nihil ferè habet sanctius aut venerabilius omnis Christianorum antiquitas) mendacii arguere non vereatur, quòd Johannem Apostolum diei Dominicæ Pascha tradidisse negarent: & dum ad an. 167. §. 10. B. Polycarpum, sublata Lege Judaizantem facit. Aliud verò ex Ignatio testimonium, quàm ex supposita epistola ad Philippenses nobis promat Annalista, quin hoc ipso genuinam non esse probamus, quia contrarium, scil. Johannis Magistri sui, secutus fuit institutum. Puerile est, quando de diei Dominicæ institutione, seu observatione, tum ex Joh. Apoc. cap. 1. tum ex Ignatii epistola ad Magnesianos infert, nec enim unum tollit alterum, vel ponit. Unde apud Asianos, ubi docuit Johannes, invalida erat argumentatio. Abfit tamen ut B. Johannem

b) l. 5. c. 26. (c) §. 3.

An. 159. Quartadecimanorum caput facere conemur, quoniam hi necessitatem statuentes, sicque Evangelii libertatem negantes, secundùm Legem Mosis Pascha celebrandum statuere. Nec revera Orientales ad Johannem, nec Occidentales ad Petrum & Paulum rectè provocabant, quia utraque pars sua libertate usa, nec ulla legem imposuit, nec in ullam contentionem & certamen ea diversitas venit.

§. 4.) Nihil itaque ex hac Pii nomothesia, pro Rom. Episcopi Monarchia, ob allatas rationes concludunt. (d) Neque etiam hæc Pii lex ab Eusebio scripta, neque ab Hieronymo addita, teste magni Scaligeri editione: sed ab otiosis quibusdam fortè ex eadem falsa Decretali ejusdem non bono studio inserta. De hoc laudatus Eus. (e) *Variis Conciliis celebratis decretum factum, ut non alio die, quàm Dominico, mysterium Domini resurrectionis à mortuis celebraretur.* Quanquam ne id quidem omnes Ecclesias obligavit, donec confirmatum est à Concilio Niceno. Ex quibus tum Pii, tum Victoris satis insolentis, auctoritatem tanti non factam liquet. Itaque hanc primam inter Christianos, post Christi, & Apostolorum tempora controversiam de Paschate ortam Witakerus præfat. de Rom. Pontifice §. 4. docet. Quare non bene Baronius: (f) *Jure Pius, ne ob altercantium studia convelleretur, quæ ab Apostolis de ea re traditio esset, eandem decreto edito stabiliendam curavit.* Si enim decretum fuit quod sanè non concedimus, nec universale fuit, nec traditionem & pacem servavit.

Hermes. §. 5.) Sed annon hoc pessimæ rei nota, dum in tali negocio ad fictas revelationes confugiunt, ac sub ejusmodi larvis decipiunt? Ut enim decretis Papalibus, quæ ne quidem Papalia sunt, Apostolicam traditionem affingunt adversarii, ita cùm hæc per se non satis authoritatis habere viderentur, per visiones & revelationes ea stabilire cupiunt; ideo Angelum Hermæ varia mandata dedisse comminiscuntur, contra 2. Thess. 2. 2. Hunc Hermen salutari à Paulo Rom. 16. 14. plerique volunt. Valdè igitur grandævum fuisse oportet. Inter istam salutationem & Pii Pontificatum intercedunt anni ad minimum centum, & qui salutabatur non erat infans, sed vir gravis, notus Apostolo ex operibus bonis. De illo libro Hier. in Scriptoribus Eccl. *Apud quasdam Græciæ Ecclesias etiam publicè legitur. Revera utilis liber, multique de eo scriptorum veterum usurpavere testimonia; sed apud Latinos penè ignotus est.* Confer Adonem, passionale Rom. & in illud Bar. ad 9. Maji. At quî Latinus & Romanus scriptor Græcis magis, quàm Latinis, quorum tamen sententiam defenderat, quoque nitebantur, magis innotuit? Unde Bell. de Scriptoribus statuit diversos esse autores & libros, Hermetis autem seu fratris Pii interiisse, alterum Hermæ reliquum esse. Itaque unum esse nomen negamus. Quare Pastoris librum jure proscribit Cocus in Censura Patrum

d) *vid. Cham. T. 2. l. 13. c. 17. §. 3. Novit. Molina. l. 3. c. 2. p. 292. Carol. Mol. I. C. contra Ruf.* 137. (e) *l. 5. c. 22.* (f) § 4. *Spond.* § 2.

Patrum pag. 23--25. item Gerhard. in Patrol. à p. 1. & etiam Tertull. l. de Pudicit. cap. 10. An. 159. Ipse Baronius §. 5. ait, si innotuerit Latinis hic Pastoris liber, tamen inter Apoctypha numeratum, qui quidem legi publicè potuerit, non tamen citari ad fidem Catholicam probandam. Vise Eus. l. 3. c. 3. Alios etiam hoc nomine Pastoris venire, & quidem Presbyterum Rom. sub Pio passum Bar. ad 26. Julii ait, ut scopulos nim. inextricabiles eviter, cujus nomine Titulus extat in Viminali apud S. Pudentianam, juxta Martyrol. De quo Titulo vid. ad an. 44. §. 37. quem Ado loco adducto, priori Pastori seu Hermæ adscribit. De titulo alibi jam actum, tu Baronium ad Martyrol. 26. Julii literâ f. confer, inpr. eundem hoc anno §. 8. quæ omnia illi remittimus.

§. 6.) Eum Pastoris librum, qui Angelicam revelationem complectitur, vel alium habere ejusdem nominis auctorem, quàm alter ille, vel diversa esse scripta, quia revelationis hujus historia in altero illo non occurrit; quin etiam diverso tempore conscripta Bar. (g) judicat. Hermæ scripta vid. Bibl. Patr. edit. Bas. præf. pag. 14. & in opere p. 599. ad 643. in Paris. T. V. p. 1. ubi author Apocryphus seculi I. vocatur Possev. appar. t. 2. tit. Pastor: *Hic*, inquit, *qui modò extat, habetur supposititius à viris doctissimis.* Iterum censura, operi præfixa Biblioth. Patr. T. 1. *Dubitandum nullo pacto est, libellum hunc Pastoris, ut modò scriptus habetur, ab Herma Pauli discipulo non esse conscriptum, cùm & hæresibus et fabulis sit oppletus; eum S. Gelasius in Rom. Concilio inter Apocrypha abiicit: item & S. Prosper libro contra Cassianum c. 30. nullius authoritatis pronunciat esse. Verisimile est ab hæreticis depravatum.* Duas vias, item Judicium Petri quidam hunc librum vocârunt, quò plus illi authoritatis conciliarent. *Tres libri hodie Hermæ adscripti extant (h) quorum primus quatuor Visiones continet, inscribiturque Ecclesia: secundus XII. mandata moralia habet, & vocatur Pastor; tertius similitudinum liber est, quo X. similitudinibus moralia quædam docet, quæ simplici docendi genere longè facilius tradidisset, libri ut vetusti, ita fabulosi, in quibus contra Apostoli consensum astruitur liberum arbitrium, una pœnitentia, solitudo monastica, & purgatorium ab anu quadam, visione tertia revelatum.*

§. 7.) Idem Pastor errores quosdam noxios habet alios, illum præsertim, ubi duos genios statuit, unum bonum, malum alterum, singulis ab infantia destinatos & assignatos, quem errorem quoque propugnat Cassianus Semipelagianus. Copiosiùs de Pastore Blondell. de Episc. pag. 16--18. ubi ex illo probat, Romæ jus primæ Cathedræ sive Sedis communi presbyterii seu fraternitatis suffragio majori natu delatum, ei, qui postea Episcopus καὶ ἐξοχὴν fuerit dictus; ibidémque communi Seniorum consilio regi solitam fraternitatem: Cleri insuper post Apostolos duos tantùm gradus facere, Episcoporum, qui Ecclesiis; & Diaconorum, qui ministeriis præsunt.

Cum

g) §. 7. Spond §. 4. (h) Rivet. Crit. S. l. 1. c. 12.

An. 159. Cum quibus confer Hammond. dissert. 2. cap. 7. §. 7. inpr. dissert. 5. c. 9. §. 3-17.

Notandum insuper, quòd Hermas in multis Angelorum apud se, quas describit, apparitionibus, nusquam narrat ullum eorum, qui sibi visi sunt, à se fuisse adoratum.

Inter alia similitudine quinta de jejuniis multa disputat, & genus quoddam jejunii stationem vocat, ubi ita Angelus Hermæ mandat: *Die jejunii nihil gustabis nisi panem & aquam, & supputato sumtu, quem facturus eras, illum da pauperibus.* Item: *Si mandata Domini custodieris, scribéris cum electis: si autem præter ea, quæ mandavit Dominus, aliquid boni adjeceris, honoratior eris apud Deum, quàm futurus eras.* Idque probat hac similitudine: *Si servus diligentiùs, meliùs & rectiùs aliquid, quàm à Domino mandatum erat, efficiat, Dominus adeò hoc probat, ut faciat eum cohæredem filio.* At. 1. In S. Scriptura de prohibitione certorum ciborum nullum extat mandatum. 2. Neque fundamentum cultûs est ἐθελοθρησκεία sive opera supererogatoria & meritoria.

Dionysii Viennensis Episcopi & Confessoris memoria in Martyrol. Rom. ad Maji 8. ponitur.

An. 160.

JESU CHRISTI *Annus* 160.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 21.

Pii P. an. 3. Coss. Tertullus & Sacerdos. Circa hoc tempus sublatus censetur Vitalis Ravennæ, Pater Gervasii & Protasii: Martyrol. Ado & Hospin. ad 28. Apr. Alius ibidem Vitalis vixit, Coævus Venantio Fortunato, circa an. 570. uti vult Bar.

S. Antigius VI. Brixiens. Episc. cujus memoria est 18. Kal. Dec. Ei successit S. Evasius anno 206. de quo 4. Non. Dec. ut habet Ughellus Ital. S. T. 4. pag. 728.

S. Agrippinus VI. Neapolit. Archiep. VII. Eustasius, circa an. 180. ut eidem T. 6. p. 34.

An. 161.

JESU CHRISTI *Annus* 161.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 22.

Pii P. an. 4. Coss. Quintillus & Priscus. S. Ammonius fit Episc. Derthonensis: cujus memoria agitur d. 19. Jan. Successorem nactus S. Terentianum an. 176. martyr an. 187. 1. Sept. Eum excepit Constantinus circa an. 187.

187. Sequitur Laurentius circa an. 246. ut placet Ughello Ital. S. T. 4. p. 852. An. 161.

Plures barbaras gentes, æquitate Imperatoris permotas, sponte ejus fascibus se subdidisse Baronius ex Eusebii docet chronico. Contrà Usserius in Antiq. Brit. p. 1076. ad hunc annum notat ex Capitolino, in vita M. Aurelii Antonini, sub initia Imperii ipsius imminuisse bellum Britannicum.

JESU CHRISTI *Annus* 162. ANTONINI PII *Imp. Annus* 23.

An. 162.

Pii P. an. 5. Coss. Vibius Barus, & Annius Bradua. De Pudentianæ virginis martyrio Romæ exantlato vid. Martyrol. ad 19. Maii. Ubi hoc inter alia commendatur, quòd ipsa multis martyribus sepulturas exhibuerit: quare honestè olim sepeliebantur martyres, ita ut malè secus hodie fiat in Lat. Ecclesia. *Pudentianæ martyrium.*

Ibidem passus fertur Novatus, filius Pudentis Senatoris, & frater Timothei Presbyteri, ut & Pudentianæ atque Praxedis: quorum domus in Ecclesiam, Pastoris titulo commutata, ut habet Martyrol. Rom. ad 20. Junii. Verùm utut per Titulos majores Ecclesias intelligant, tamen hoc tempore tales nullas adhuc extitisse alibi à nobis factum est manifestum: simplices ergo & occulti conventus habiti, qualia loca dominium seu possessorem non statim mutârunt. Merces autem tam fallaces non recipimus, Epistolam scil. Pastoris ad Timotheum, & hujus ad illum, quas Bar. §. 2. & 3. exponit. Dedicationem Templorum, altarium &c. Higinum constituisse suppositum suprà ad an. 158. §. 4. vidimus. Nunc Pium id effectum dedisse prætendunt, quando rogatus à Praxede thermas Novati in honorem sororis suæ Pudentianæ dedicârit, adeoque Ecclesiam majorem seu Titulum Romanum constituerit, in eóque baptisterium consecrârit, ac ibi dona multa obtulerit: quasi dives jam Papa & à periculis liber: idem in Cœciliæ, Susannæ seu Gabinii & Lucinæ domibus feciisse contendunt Urbanum, Cajum & Marcellum (a) Resp. 1. At vix Christianis prorepere & aspicere lucem licebat. 2. Pauperculi erant Episcopi Rom. & plerunque latitantes. 3. Idololatricum est in alterius, quàm in solius Dei honorem templum consecrare. 4. Annon diu sine loci dedicatione prædicabant, & absque fontium atque fluminum consecratione tingebant; nec Episcopi soli, sed & alii quoque? (b) Evolve Hospin. de Templ. à p. 444. Quid veteribus fuerit & significarit dedicatio vide Whelocum in hist Eccl. Bedæ l. 5. c. 4. p. 376. seqq. ubi Deo factam vide-

a) *vid. Plat. item Polyd. l. 5. c. 6. Carriere chronol. Pontif. p. 11.* (b) *vid. Blondel. de Episc. p. 166.*

An. 162 bis. Simplex olim destinatio fuit ad usum sacrum precibus & orationibus ad Deum: at hodie ritus nonnisi superstitiosi, oblationes & dedicationes in honorem Sanctorum tum Angelorum, tum hominum, de quibus Casalius c. 33. à p. 135. & p. 138. ubi causas talis consecrationis partim Mosaicas & superstitiosas, partim frivolas adducit.

An. 163. JESU CHRISTI *Annus* 163.
ANTONINI PII *Imp. Annus* 24. *Baronio.*
M. AURELII } *Imp. Annus* 1. *Spondano.*
L. VERI }

Antonini mors. Pii P. an. 6. Coss. M. Aurelius III. & Lucius Verus II. Moritur Imperator apud Lorinum villam suam, de familiaribus & aliis optimè meritus, unde ei divinos honores decrevit Senatus: doctus etiam & literatus, unde inter alia libros de sua vita scripsit, & sub Phlegontis liberti nomine edidit. Multas gentes bello devicit, aut rebellantes vel repressit, vel contudit. Vide de hoc Imp. Kortholt. p. 135. Ab ejus excessu duo simul regnare Imperatores collegæ primùm sunt visi, Divi fratres ex Antonini adoptione dicti, ita tamen ut M. Aurelius tum ob virtutem, tum ob ætatem L. Verum tanquam Filium haberet, & Lucillam filiam ei desponsaret, dictus aliàs M. Aurelius Antoninus Philosophus. (a) Quæritur ergo num imperium sit Monarchicum, an Aristocraticum seu Oligarchicum, sicut Petrus & Paulus unum Caput Ecclesiæ Rom. constituuntur. (b) Cœterò quæ Annalista Bar. (c) de Lucillæ exorcizatione ex Metaphrasta, per Albercium Hierapolitanum Episcopum facta, deque omnium loci illius orthodoxia, ac Imperatoris frumentaria remuneratione erga eundem, τῆς φλυαρίας accensemus.

Duo Impp.

a) *vid. Kortholt. l. all. à p. 136. (b) vid. Kipping. l. 1. c. 13. §. 4. inpr. Rupert. in hist Univ. p. 323. (c) à §. 11. Spond. §. 5.*

An. 164 JESU CHRISTI *Annus* 164.
M. AURELII } *Annus* 2.
L. VERI }

Persecutio V. al. IV. §. 1.) Pii P. an. 7. Coss. Junius Rusticus, & Vectius Aquilinus. Persecutio V. excitata ut numerat Sulp. Severus l. 2. quartam vocant Eusebius, Oros.

Oros. Hier. (a) alii eandem ad an. 168. referunt. Licet autem publica lege non fuerit promulgata, privatis tamen rescriptis ad Proconsules, ut omnes publicè Diis sacrificarent, promota fuit. Sicut verò Justinus Martyr circa an. 150. Apologiam pro Christianis ad Antoninum, ita nunc aliam ad Senatum & Imp. dedit, eò quòd Crescens Philosophus Cynicus (quem φιλόηθυπον i. e. strepitûs popularis & insolentis arrogantiæ amatorem vocat) & alii ejusdem furfuris, odium apud Imp. conflarent, traducentes pios, quòd essent Deorum contemptores, Reip. sub prætextu Philosophiæ perturbatores; familiarum, sub castitatis specie, scissores. (b) Hæc Apologia præposteró ordine in editione Parisiensi priori præmittitur. De eadem persecutione Eutychius Patriarcha, (c) ubi priorem Imperatorem vocat Marcum, alterum Antonium Severum: de quo ita: *Magnæ hic calamitatis & tristitiæ diuturnæ Christianis author fuit, multis sub ipso martyrium passis. Ejus tempore magna fuit fames, siccitásque & pestis, dum per biennium non plueret.* (d) *Adeo ut parùm abesset, quin & Rex, & populus fame & peste perirent: rogati igitur Christiani, precibus suis magnam pluviæ copiam à Deo impetrârunt, ut & fames & pestis sublata fuerint.* An. 164.

§. 2.) Passa Romæ perhibetur Praxedes, ac sepulta NB. juxta sororem Pudentianam: d. 21. Julii

Item Ptolomæus & Lucius, de quibus Justinus Martyr & Eus. & ex illis Bar. à §. 18. seq. Kortholt. p. 173. vid. Martyrol. ad 19. oct.

a) *Kortholt. à p. 139. (b) vid. Zimmerm. in Tertull. p. 71. §. 97. & 99. (c) p. 360. (d) Bar. ad an. 176. §. 5. 6. 9. 22.*

JESU CHRISTI *Annus* 165. M. AURELII L. VERI } *Annus* 3.

An. 165.

§. 1.) Pii P. an. 8. Coss. Papirius Ælianus & Junius Pastor. Justinus Martyr Crescente Cynico insidias struente, Apologiæ nuperæ mercedem accipit, dum una cum aliis Martyr fit. (a) Ejus mortem Calvisius ad an. 163. collocat, quem sequitur Blondellus p. 21. de Episc. Decollatus autem Romæ, quòd nimis liberè præfectorum seu Magistratuum & Cæsaris castigaret crudelitatem, & quòd Crescentem Philosophum publica disputatione superâsset. Nævis non caruit: Chiliastarum dogma secutus; libero arbitrio in rebus spiritualibus favit: justificationem in Lege naturæ & Mosis olim *Justinus Martyr tollitur.*

a) *De hoc Eus. l. 4. c. 15. seqq. Hier. in voc. e. Forbes. Instr. l. 1. c. 3. §. 14. Arnd. antiq. p. 873. ad 176. Gerhard. Patr. ex Bellar. Regenvolsc. hist. Slav. l. 3. p. 299. Magdeb. & Hospin. ad 13. Apr.*

An. 164. sitam fuisse: animas piorum etiam ante Christum mortuum fuisse sub potestate Diaboli: essentiam divinam esse finitam: modum generationis Filii Dei æternæ similitudine potiùs rerum terrenarum exprimere, quàm mysterium fidei imperveſtigabile, rationem captivando, commendare voluit. (b) In Dial. cum Tryph. statuit Gentilibus à Deo solem, lunam, astra data, ut adorarent ea, ne essent sine religione penitus, ut hac ratione ad Deum appropinquarent; inde ipsos Philosophos, Socratem nominatim μετὰ λόγου vixisse, & Christum ex parte cognovisse, adeoque salutem consequutos fuisse affirmavit. Apol. 2. dicit Herodem Judææ imperâsse, quando Ptolomæus Philad. libros S. traduci curârit. De ipsius scriptis Euſ. l. 4. c. 17. Cocus Censura Patr. p. 118--120. Rivet. Crit. S. l. 2. c. 5. Friſ. Bibl. Micræl. hist. Eccl. l. 2. §. 1. p. 56. alii. Lambec. B. T. 4. p. 249. De eodem Maresius in ἀνεκδότῳ: *Pleraque ex ejus operibus non extant, nominatim ejus Psaltes, & liber de anima, & quod scripsit contra Marcionem, item epistola quam scripsit Papæ.* (nomen est proprium.) *Falsò illi adscribuntur quæstiones ad orthodoxos numero 146. quas illius non esse in confesso est, maximè quod ibi citentur Origenes & Irenæus, ipso juniores. Eidem malè inscriptus etiam liber Expositio fidei, adstipulante ipso Bellarmino, & probantibus è nostris Riveto, Sculteto &c. qui recentior videtur ipso Concilio Niceno, cujus quoque veteres inter opera Justini non meminerunt. Non erat autem quur Bellarminus Justini epistolam ad Zenam & Serenum, quæ tota constat præceptis moralibus, vocaret in dubium, cum nihil habeat indignum tanto scriptore. Ejus extra dubium est liber de Monarchia, licet de eo nonnulli dubitent.* De quæstionibus Hospin. de Mon. p. 26. b. Dallæ. de cultu Lat. l. 1. c. 10. p. 47. f. & l. 2. c. 17. p. 185. De ejusdem operibus Biblioth. Patr. ed. Paris. videbis p. 20. & in opere p. 1947. ad 1966. De Justino Drelinc. au faus Vis. §. 22. post Apostolos, & Clementis Epistolam ad Corinthios, primus est Justinus, cujus scriptum sine contradictione recipitur.

§. 2.) Nunc pauca ex Justini scriptis delibemus. In fine cohortationis ad Græcos: *Undequaque & modis omnibus scire convenit nullo planè pacto aliter, aut aliunde de Deo, vel de recta religione disci quicquam posse, quàm à Prophetis solis, qui divina inspiratione afflati vos docent & instituunt.* Et paulò superiùs: *Tempus jam est, viri Græci &c. vos divinis Prophetarum vacare libris, & ex eis veram addiscere religionem &c.* Ita traditiones rejicit Epist. ad Zenam & Serenum de vita Christiana in. In Dial. cum Triph. *Non humanis traditionibus & doctrinis jussi sumus à Christo ipso credere, sed eis, quas B. Prophetæ promulgârunt, & ipse Christus tradidit.* En traditionum terminum, quem malè Latini vulgò detorquent! Ipse Justinus in hoc suo Dialogo confugiebat ad S. Scripturas, ut in omnibus tutus esset. Sic Apol. 2. ἀνοήτους judicat, qui soliti sunt τὰ ἔθη πρὸ τῆς ἀληθείας τιμᾶν.

Ut

b) Dalla. de Patr. p. 255. & 287. Molina. Novit. l. 1 c. 49. Arnd. 749. seq.

Ut in priori, quæ aliàs tempore posterior, sic & in posteriori Apologia An. 165.
Justinus solicitè petit ab Imp. Antonino Pio & L. Cæsare atque Senatu Rom. ut suscipiant cognitionem causæ Christianorum, tum quoad vitam, tum quoad doctrinam. Id quod sanè pro politica potestate in Ecclesiasticis, & Clericorum subjectione facit.

§. 3.) Religionem veram non æstimandam qualicunque antiquitate & duratione, nec consuetudine, quantumvis diuturna, sed antiquitate divina, statim post initium prioris Apologiæ probat, dum ait: *Qui verè Pii & Philosophi sunt* &c. Idem in Dialogo: *Verba* (Scripturæ S.) *nos ut veterum priorum morum obliviscamur, docent, & sic habent: Audi filia* &c. Et Epist ad Diognetem, non procul ab initio: *Age igitur, postquam teipsum à cunctis cogitationibus mentem tuam præoccupantibus* &c.

Ib. Apol. 2., Quia Christiani dæmones seu idola non adorârunt, nec invocârunt, ἄθεοι habiti ab Ethnicis. At Justinus se Patrem, Filium & Spiritum S. colere, adorare ac cum oratione & veritate venerari regerit. Quod pulchrè sanè contra iconolatras facit. Ait Christum docuisse ὡς τ Θεὸν μόνον δεῖ προσκυνεῖν. Et ib. Θεὸν μόνον προσκυνῦμεν, ὑμῖν δὲ προς τὰ ἄλλα χαίροντες ὑπηρετῦμεν. Tryphon Christianis illud inpr. neque semel objicit, quòd in hominem crucifixum sperarent. Cur de divis tacet, si eos tum Christiani æquè atque nunc Latini colebant, & aliqua ab iis suæ salutis præsidia sperabant? Queritur ibid. quòd novilunia, sabbatha, festa, circumcisionem, & alia Judæorum repudient. In prolixo cum Tryphone colloquio, sicut & Tertullianus in aureo adversus Judæos libro, atque in cæteris plurimis Patrum operibus contra eosdem fusè explicatur quid Christianis Judæi objectârint, quid Judæis Christiani ex adverso responderint, at nihil de divis, de imaginibus, de adoratione Sanctorum hominum vel Angelorum. Imò apertè Apol. 2. ait: *Non colimus, quos homines effigiantes, & in templis collocantes Deos cognominârunt, quandoquidem hæc novimus animâ carere, mortua esse, neque Dei formam habere.* Sic eâdem Apol. Omnes imagines ad cultum propositas simpliciter damnari dicit.

§. 4.) Ib. Apol. 2. *Qui non ita vivere comperiuntur, sicut ille docuit, certum id documentum est, non esse Christianos, quamvis doctrinam Christi linguâ profiteantur. Non enim profitentes, sed operibus simul professionem confirmantes, salvatum iri dicit.* Sensus, nomen Christianorum non esse notam genuinam orthodoxæ & puræ Ecclesiæ, quum illud etiam hæretici & impii multi sibi vendicent & habeant sine re. Id insuper tum hæreticorum, tum Philosophorum exemplis probat, quorum illi omnes Christiani, hi licet summè discrepantes, Philosophi dici volunt. Sic in Dial. cum Tryph. *Plures, qui se Jesum profiteri dicunt, & Christiani nominantur, audio simulachris macta ta manducare* &c. Item: *Dixi, appellari quidem nonnullos Christianos, esse autem*

An. 165. *nullius Numinis cultores, et impios hæreticos* &c. Et paulò pòst: *Non enim homines, aut humanas doctrinas, sed Deum & disciplinam ab eo traditam, consectandam mihi esse statuo* &c.

Ib. Eos tantùm libros in canone collocat, qui à LXX. Græcè redditi fuerunt; cujusmodi certè non alii, quàm qui Codicibus Hebræis continebantur. Confer Orig. apud Euſ. l. 6. c. 19.

Ib. *Hierosolymis profecti XII. viri in mundum.* Et in Dialogo. *Ex Sion egressa lex* &c. Ergo sanè Hierosolyma prærogativam habet, eáque mater est, non Roma. Sic in expositione fidei: *J. Christus in cœlos rediturus Apostolos de gentium institutione & baptismi doctrina erudivit* &c. Nullum inter Petrum & reliquos facit discrimen.

§. 5.) In utraque sanè Apologia Justinus primitivæ Ecclesiæ simplicitatem puritatémque testatur in doctrina & ritibus, cumpr. sub finem posterioris tractatûs, diei Dominicæ observationem, ac utriusque Sacramenti administrationem ita describit, ut disertè Latinorum morem hodiernum oppugnet. Baptismum celebratum testatur in nomine Patris omnium, Domínique Dei & Servatoris nostri J. Christi, & Spiritûs S. Eucharistia autem sub utraque specie omnibus distribuebatur, prolato pane & poculo aquæ & vini. Imò semel atque iterum communicandi ritum accuratissimè describens nullam adoratæ hostiæ, vel vini mentionem facit, prout idem neque ab Apostolis fuit observatum: solum itaque Deum invocandum & adorandum inculcat.

Ib. *Quotquot persuasi credunt hæc, quæ dicemus, vera esse, & ad eum modum vivere pollicentur, ante omnia discunt precibus & jejuniis petere à Deo præteritorum peccatorum veniam, nobis unà preces jejunia que jungentibus. Deinde ad aquam à nobis ducuntur & renascuntur modo renascendi, quo & nos renati sumus.* Paulò pòst: *Sic ablutum & institutum ad alios fratres adducimus, ubi cœtus fiunt ut tam pro nobis, quàm pro recens illustrato* (baptizato) *precemur, quò inveniamur per veram doctrinam & bona opera digni observatores custodésque mandatorum &c. Post precationem nos salutamus osculo mutuo: deinde offertur præcipuo fratri* (τῷ προεστῶτι τῶν ἀδελφῶν, ei qui fratribus præest) *panis & calix aquâ dilutus, quibus acceptis tandem & gratiarum actionem Patri omnium agit, per nomen Filii, Sanctíque Spiritûs: atque ita gratiarum actionem diu, quo prædicta impetret, agit: post preces et gratiarum actionem totus cœtus accinit Amen* &c. *Præsidens verò postquam gratiarum actionem perfecit, & populus universus apprecatione lata eam comprobavit, qui apud nos vocantur Diaconi atque Ministri, distribuunt unicuique præsentium, ut participet eum, in quo gratia acta sunt, panem, vinum & aquam, & ad absentes perferunt* &c. Mox addit: *Sanguinem & carnem nostram per mutationem* (καὶ μεταβολὴν) alimoniæ scil. seu signorum externorum, *ali.*

§. 6.)

§. 6.) Plurima hîc notanda occurrunt, nos paucis adductis cætera lectoris relinquimus judicio. Baptismales hodierni ritus Pontificiorum nulli occurrunt, nullum chrisma, neque cæteros abusus reperias. (c) Ita S. Cœnam exactè describens docet, quod ad externam formam, administratorem aliter se non præparâsse, quàm quòd finito suo ad populum sermone & lectione S. Scripturæ, orationem fuderit ad Deum, osculo etiam mutuo dato, ei oblatus fuerit panis, vinum & aqua, quibus benedictis populus responderit Amen, adeoq; signa illa per Diaconos distribuerit. (d) Distribuens signa verba Christi ingeminavit, Facite hoc in mei commemorationem. Nihil hîc de adoratione signorum, nihil de reservatione, neq; de lingua ignota, quin populus addidit suum Amen. (e) Dum autem panem Eucharisticum mutari in carnem nostram testatur, docet panem adhuc esse cum editur, neque in corpus Christi transmutatum. Sic in eadem Apol. ostendit Christi corpus à cœlis contineri usque ad novissimum diem. (f) Nihil igitur hîc de hodierna Missa, imò ne vocabulum quidem notum erat. Nihil de lingua peregrina, quin populus Amen accinebat, qui sanè antiquus Judæorum mos & subscriptionis signum: 1. Cor. 14. 16. Nulla transubstantiatio, quin panis & vinum etiam post consecrationem, & nomen, & naturam retinent, nisi quòd, eodem Justino docente, non sit communis panis, nec communis, sed Sacramentalis potus. At objicit Casalius (g) dictum Justini ex dial. cum Tryphone: *An vos etiam de nobis creditis, homines nos vorare, & post epulum lucernis extinctis nefariè promiscuo concubitu misceri?* At quis transsubstantiationem hinc excsulpat? homines vorare dicit, non hominem: & ceu mendacia deridet, nullam autem transmutationem docet, quod tamen maximè hoc loco facere & explicare tantum mysterium debuisset. (h) Similiter nihil de missifico habitu, nihil de tot gesticulationibus habet, nihil de altari & similibus. Et quod nullo modo prætermittendum, scribens Justinus Romæ, loci primarium non Papam, non Monarcham, aut suam Sanctitatem &c. sed προεστῶτα Antistitem vocat: nec personarum Ecclesiasticarum alium reperias ordinem, quàm quòd unum nominat προεστῶτα, seu primarium inter fratres vel Antistitem, & quosdam Diaconos, cæteros verò fratres. Non itaque tot agnovit Ordines, neque Rom. Pontificem omnium Ecclesiarum Caput, quandoquidem hoc indicare neglexisse minime hac oblata occasione, imò necessitate debuisset; imò libro contra Tryph. passim disputat, omnes Christianos esse Pontifices, nec in N. T. esse sacerdotium, sicut fuit in Veteri.

An. 165. *vid. an.* 216. §. 20.

Ib. *Panem Christus nobis noster tradidit in commemorationem* (ἀνάμνησιν, recordationem) *corporationis propter credentes in eum, quorum causâ patibilis*

c) *vid. Dalla. de cultu Lat. l. 1. c. 8. p. 38. & c. 9. p. 43. & c. 10. c. ubi probat in fine secundi seculi abusus surrexisse. Adde Arnd. Ant. p. 33.* (d) *vid. Larroq. de Euch part. 1. c. 7. i. & Bart. 3. c. 1 p. 792. & ipsum Bonam l. 1. c. 4. f.* (e) *vid. Dalla. de cultu Lat. l. 8. c. 6. p. 1044. Bona l. 2. c. 12. & c. 17. §. 3. & c. 5 §. 6.* (f) *Larroq. part. 2. c. 5 p. 412.* (g) *c. 9. p. 65.* (h) *Larroq. part. 1. c. 8. p. 180. seq.*

An. 165. *lis est factus: & poculum in recordationem sanguinis sui tradidit gratias agentibus &c.* Fusè M. Ant. de Dom. l. 5. c. 6. §. 23. in appendice ad Justinum. Tricas Bellarmini contra Justinum, quas texit l. 2. de Euchar. c. 4. extricat Forbes. Instr. hist. l. 11. c. 11. à §. 7. Larroq. part. 1. c. 8. p. 175. & part. 2. c. 1. p. 323.

§. 7.) Ib. de illis qui communicârunt dicit: *Qui habent, indigentes omnes adjuvant, & assiduè alii cum aliis sumus.* Et mox, ubi de diei Dominicæ celebratione: *distributio communicatióque fit eorum, in quibus gratiæ sunt actæ, cuique præsenti* (unde ergo Missa privata?) *Absentibus autem per Diaconos mittitur. Cæterùm* pergit ille, *qui copiosiores sunt & volunt, pro arbitrio quisque suo, quod visum est contribuunt: & quod ita colligitur, apud antistitem* (παρὰ τῷ προεστῶτι) *deponitur, atque inde ille opitulatur pupillis, viduis.* Ex oblato pane & vino olim pars sumebatur, quantum sufficiebat, pro communione. Non solus autem panis & vinum offerebatur, sed & alia, nimirum pro necessitate pauperum. (*i*) Bellus hodie circa oblationes distribuendas Oeconomus Papa! cœteros quos dixeris? Nota Diaconorum olim quoque fuisse officium altaribus ministrare: de quo de Dom. l. 2. c. 4. à §. 48. Dallæ. de cultu Lat. l. 5. c. 1. p. 566.

Ib. de die Dominico: *Solis die omnium, qui vel in opidis, vel ruri degunt, in eundem locum conventus fit: & commentaria Apostolorum, aut scripta Prophetarum* (i. e. N. & V. T.) *quoad tempus fert, leguntur: deinde lectore quiescente, præsidens orationem habet, quâ populum instruit, & ad imitationem tam pulchrarum rerum cohortatur. Sub hæc consurgimus communiter omnes, & precationes profundimus, & panis offertur, & vinum & aqua &c.* (*k*) Sic quærente præfecto Rustico, quem in locum Christiani convenirent, ad balneum Timothinum mansisse, nec alium locum noviss se protestatus Justinus, eò unumquemque convenire respondit, quò vellet & posset, nec omnes in eundem locum convenire solere, quoniam Christianorum Deus loco non conscribitur: quo nihil absurdius aut à vero remotius dici potuit: si jam tum publicis ædificiis crucis insigni nobilitatis ad collectarum usum gaudebat Ecclesia, ait Blondellus. (*l*)

§. 8.) Idem libro de Monarchia Dei ab initio docet, doctrinæ efficaciam, quâ brevi tempore multos ad se trahit, non esse notam puræ atque orthodoxæ Ecclesiæ: quia error & hæresis etiam magnam efficaciam habet, & brevi tempore permultos occupare & seducere potest & solet.

In Dialogo: *Postrema & sempiterna lex nobis data est Christus: atque item testamentum fidele.* Nulla ergo lex humana conscientiam propriè obligans, nec jurisdictionem verè coactivam Papa habet. Ib. *Non humanis δόγμασι jussi sumus à Christo ipso credere.* Et: *Non homines, aut humanas doctri-*

i) Larroq. part. 1. c. 4. p. 55. & 58. (*k*) Hospin. de fest. Chr. p. 29. confer Kortholt. p. 76. Myr. sacral. p. 66. & 98. (*l*) de Episc. p. 238.

strinas, sed Deum & disciplinam ab eo traditam consectandam mihi esse statuo. An. 165.

Ib. *Annon Deus is erat, qui per Mosen sanxit, ne qua omnino fieret vel imago, vel similitudo, neque eorum, quæ in cœlo sunt sursum &c.*

Ib. Petrum nonnisi tanquam unum ex Apostolis seu discipulis Christi considerat: & licet Christum Filium Dei esse cognoverit, ac Christus ipsi nomen mutaverit, non tamen soli factum indicat, neque Monarchiam ullam inde deducit. Atque hoc docere tum fideles, tum infideles præcipuè debuisset Justinus.

§. 9.) Idem quæst. 1. ad Orthod. (si modò Justini sit opus,) docet, multitudinem & amplitudinem non esse notam veræ & orthodoxæ Ecclesiæ: *Orthodoxi & rectè sentientes soli Deo grati, Græcis, Judæis & hæreticis omnibus non modò numero nonpares, sed etiam pauciores sunt &c. dictum est de iis, Pauci electi, Angusta est porta &c.*

Ita lumen Propheticum seu rerum futurarum prædictionem talem notam quoque non esse ib. quæst. 2. docet, quia malis, item gentilibus etiam conceditur à Deo, & hæreticis seu Pseudo-Prophetis.

Nec miracula talem esse notam quæst. 5. ostendit: *Hæretici in Ecclesiis virtutes & miracula edunt &c. sicut sol oritur super malos et bonos &c.*

Quæst. 75. *Post exitum animarum è corpore illicò justi ab injustis segreganur, abducuntur enim ab Angelis ad condigna sibi loca. Ac justorum quidem animæ in Paradisum, ubi consuetudine & aspectu fruuntur Angelorum & Archangelorum, &c. injustorum autem animæ in ipsius orci loca. &c.* Et quæst. 60. *Narratio de Lazaro & divite evidens est & illustris repræsentatio, doctrinam illam habens, post divortium animæ à corpore, providentia & studio nullo homines opem aliquam consequi posse.* In Dialogo: *Piæ animæ in loco quopiam meliore manent, injustæ verò & pravæ in deteriore, judicii tempus expectantes.* Scilicet ante resurrectionem negat præmium reddi totale & integrum. (*m*)

Quæst. 126. religionem veram non ex felicitate externa ac temporali, non ex ubertate & tranquillitate rerum æstimandam, Gentilium exemplo docet.

§. 10.) Quòd occasione Papæ, cui se Justinus scripsisse ait, Baronius (*n*) diem nobis dicit, quia aliqui Episcopum Rom. intelligi censent, causam tantopere in nos debacchandi non habet. 1. Quia incertum manet, Romanúsne, an alius Episcopus vel martyr fuerit, cui scripsit, unde nec ipse Annalista liberè quid pronunciare audet. 2. Sive proprium nomen hoc loco sit, quale habuisse fertur Lycaoniæ martyr in Martyrol. Rom. ad 16. Martii, sive appellativum, perinde: sufficit Justinum reprehendere Christianismi quorundam præsumtionem, quæ animos illorum occupet juxta traditionem hominum, quasi hæreditario ab eis jure occupata sit religio, cùm tamen faciant

m) vid. Dalla. de patr. p. 290. Arnd. ant. p. 7. §. 13. & 21. (*n*) à §. 9. Spond. §. 4.

An. 165. & sentiant persimilia Pharisæis. Quæ profectò hodie Romanæ Sedi & curiæ rectissimè accommodaveris. 3. Papæ nomen Romano Episcopo tum proprium non fuit, sed omnibus commune, quasi Abbates seu Patres dixeris: dist. 18. cap. 15. hinc Proto-Papa &c. (o) Imò etiam Ethnici Papas habent. (p) Abuna Abyssinis Patriarcha. i. q. Abbas, Papa, pater. neque igitur tam malè nos nudum nomen habet. Novo ausu sibi & successoribus Gregorius VII. in Rom. Synodo anno 1073. proprium sibi fecit, ut cum nomine summam sibi soli potestatem, majestatem ac dominium adscriberet, réque ipsa exerceret, prout planissima omnia historia ipsius faciet. Huc spectat quæ Blondellus monet: (q) *Singuli Ecclesiarum præpositi Papæ ex æquo dicti sunt, ad quos, ceu promotione priores, & qui sequentium omnium ætate parentes erant, jure antiquo Presbyteriorum* πρωτεία *spectavit.* Meritò autem Rom. Episcopo Justini ævo supra alios Episcopos vel nomen, vel potestatem nondum tributam agnoscimus, hinc eum communi nomine Justinus in Apol. 2. πρωτῶτα τ ἀδελφῶν, fratrum præpositum seu Antistitem vocat, & reliquis fratribus accenset, sicut suprà §. 5. & 6. vidimus. Ad quem locum Blondellus l. all. p. 22. notat: 1. Tria nonnisi in unaquaque Ecclesia capitum genera fuisse, videl. præpositi, Diaconi & fidelium seu plebium. 2. Binos tantùm Christiani cleri gradus extitisse, præpositorum (quocunque sive Episcoporum, sive Presbyterorum nomine veniant) & Diaconorum. 3. Ecclesiis, quæ ab unico præposito regerentur, nihil ad integritatem deesse, creditum fuisse. 4. In Ecclesiis, quas plures simul præpositi regebant, nullum essentiale inter eos ratione muneris discrimen comparuisse, sed accidentale tantùm, ratione πρωτοδείας, vel ætati, vel merito pro fraternitatis arbitrio delatæ. Obj. πρωτῶς, præpositus, numero singulari effertur. Resp. In singulis Ecclesiis, non autem in sola Romana, fuit πρωτῶς. Nec sequitur, unus πρωτῶς in singulis Ecclesiis Justini seculo sacris operatus est, ergo unicus fuit in singulis Ecclesiis &c. Igitur sive sacris operantem, sive cujusque collegii seu Presbyterii πρῶτον, primum respexit; sive singulari expressit, quos Tertullianus Seniores, majores natu, præsidentes vocitat.

De aqua lustrali apud Ethnicos usitata idem Apol. 2. collata cum Pontificiorum apud Hospin. de Templ. pag. 327.

Agrippa Celadioni succedit.

§. 11.) Celadion Alexandr. Episcopus post 14. annorum sedem, ex hac vita migrans, Agrippam seu Agrippinum successorem accepit. (r) Sub hoc Serapidis Templum, quod in summo cultu erat apud Ægyptios, conflagrâsse dicit Gaulterius: at illius delubri destructionem & eversionem, multum ad id conferentibus Monachis Thebaidos, Ecclesiasticæ historiæ scriptores, rejiciunt ad tempora Theodosii Imp. Christiani: vid. Soz. l. 7. cap. 15.

o) vid. Lambec. B. T. 4. pag. 107. (p) Hornius orb. part. 2. p. 5. (q) de Episc. p. 54. (r) Eus. l. 4. c. 18. & 5. 9.

JESU

An. 166.

JESU CHRISTI *Annus* 166.
M. AURELII } *Annus* 4.
L. VERI }

Pii P. an. 9. Coss. Julius Macrinus & Cornelius Celsus.
Fidentius tertius fit Patavinus Episcopus, ut refert Italia S. T. 5. pag. 395.

JESU CHRISTI *Annus* 167.
M. AURELII } *Annus* 5.
L. VERI } An. 167.

§. 1.) Aniceti P. an. 1. Coss. Arrius Pudens & Gabinus Orfitus. Pius I. ad sydera missus martyr: vid. Martyrol. ad 11. Julii. Sedit annos 10. calculo Baronii. Staravol. in Catal. habet an. 9. m. 6. Costerus an. 11. m. 5. d. 17. Damasus an. 19. m. 4. d. 3. Eusebius an. 15. (l. 4. c. 11.) quem Carranza sequitur. Platina an. 11. m. 4. d. 3. aux Estats an. 9. m. 8. d. 24. De hoc Blondellus: (a) Electus anno 146. sublatus an. 150: vide Collect. Concil. edit. Paris. T. 1. pag. 222. Ordinationes V. fecit, Presbyteros 18. Diaconos 21. Episcopos 12. In Vaticano sepultus juxta Petrum. *Pii I. mors.*

T. 1. Concil. edit. Crabbi à pag. 328. nonnisi duæ decretales habentur: totidem, sed alias tamen, priorum nulla mentione facta, Annalista noster ad an. 166. nobis promit. Quatuor ipsi tribuit Staravolscius, duas postremas ante paucos annos ex Wiennensis Ecclesiæ archivis productas dicens. Biblioth. Patr. ed. Paris. T. 3. p. 15. nonnisi unam habet. Singulos quatuor ponit Collector Concil. ed. Paris. T. 1. pag. 223. seq. Omnes Blondellus in Pseud. Isid. à pag. 194. meritò explodit & furfuribus adscribit.

§. 2.) Prima Decretalis Pii I. ad universos Christi fideles, quo quidem argumento impostor auctoritatem universalem conciliare suo Papæ voluit. Ejus argumentum. 1. Ut die Dominico Pascha celebretur. 2. A quibus non oporteat Episcopos accusari, & de his, qui transgrediuntur jussa Apostolicæ Sedis. Eam eliminant Blond. l. al. & ib. præf. pag. 64. Cocus p. 62. Paschatis celebrationem quod concernit, argumentum ab Hermetis, qui doctor fidei & Scripturarum vocatur, visionibus ducitur, in quibus totius Papatûs fundamenta jaciuntur. At rejectæ à Gelasio dist. 15. & aliis, quos suprà ad an. 159. in apricum produximus, confer de consecr. dist. 3. c. nôsse vos. *I. Pii decretalis.*

a) *de Episc. pag. 18.*

An. 167. vos. Hinc judica, quàm vigilantes & oculati fuerint jam tum Romani Pontiff. qui neglectis S. Literis, fictis visionibus credidisse statuuntur. Attamen aliæ Ecclesiæ ejusmodi jussa flocci fecerunt, unde in primo OEcum. Concilio res demum decisa. Hæc Paschatis observatio aut ab Apostolis erat constituta, aut non: si prius, quomodo Pius eam instituere potuit? Sin posterius, potestatem non habuit, maximè quia Universalis non fuit. Quòd si confirmâsse, non de novo instituisse dicatur, negant hoc Asiatici & alii Græci. Utut sit, certum Paschatis celebrationem esse perantiquam in Ecclesia, etiamsi de illius die seu tempore acriter olim fuerit decertatum, quamvis tanti non faciat hanc controversiam Socrates: lib. 5. c. 21. Sanè in ipsa Anglia Pascha cum Orientalibus 14. Martii celebrârunt, teste Beda in hist. Anglosa. x. Olim S. Eucharistiam singulis diebus celebrârunt, non igitur solo Paschatis tempore.

§. 3.) Ib. *Oves Pastorem suum non reprehendant, plebs verò Episcopum suum non accuset, nec vulgus eum arguat &c.* Ejusdem argumenti Epist. 2. Anacleti, de quà suprà ad an. 111. Idem Pius 6. q. 1. oves, de Episcopis dicit, quòd sint à Deo judicandi, quia eos sibi oculos elegerit. At hoc quid aliud, quàm æqualitas Episcoporum, dum singuli sint oculi. Ex eodem de elect. cap. 1. in antiquis: *Nullus in Ecclesia, ubi duo, vel tres in congregatione fuerint, nisi eorum electione Canonica Presbyter eligatur. Si verò aliter quis Ecclesiam adeptus fuerit, eò quòd per cupiditatem illam acquisierit, atque aliter, quàm secundùm Canonicæ regulæ disciplinam egerit, expellatur.* Proinde electiones & collationes ordinariæ tolli minimè debent, nec reservationibus, gratiis expectativis &c. locus ullatenus dandus: vid. Grat. c. 11. q. 1. c. si quis. (b)

II. Pii decretalis. §. 4.) Secunda Pii decretalis ad Italicos. *Quæ divinis assignata usibus, ea ad humanos usus, sine sacrilegio, non posse transferri.* Ut autem infra Urbanus I. ita & hîc Pius de prædiis, terris seu possessionibus Eccles. loquitur: vid. 12. q. 2. c. prædia divinis. Id applicant Novati thermis, quas Pius Potentianæ dedicârit. Hac tempestate sacrilegium fecisse Lutheranos (c) ajunt. Verùm Pii tempore graves Christi Ecclesia persecutiones perpetiebatur, ac fideles sedibus suis pellebantur: (d) Cumpr. absurdum quando addit: *Si quis sacerdotum, vel reliquorum clericorum suo Episcopo inobediens fuerit &c. curiæ tradatur: qui autem facit injuriam, recipiat hoc, quod iniquè gessit.* At quæ tunc curiæ? qui Imperatores? Quare meritò hanc Epistolam profligat Blondellus in Pseud-Is. præf. pag. 64. & in tract. 197. Confer Selden. de Synedr. l. 3. cap. 15. pag. 325.

III. Pii Epistola. §. 5.) Tertia Pii decretalis ad Justum Viennensem Episcopum, cujus loco Baronius in margine Presbyterum ponit. Euprepiam Titulum domûs

b) Libert. Gall. T. 1. p. 31. Hosp. de Mon. 128. a. m. (c) Carranz. p. 48. ed. 1. (d) adi Hospin. de Temp. p. 476.

mûs suæ pauperibus assignâsse, ibique Missas agi significat. Inde Bona l. 1. c. 3. §. 1. Missæ nomen antiquissimum esse contendit, & quidem primo hoc testimonio. At Missæ tum ne quidem vocabulum natum fuit: accusamus autem Latinos quòd mercibus tam subtilibus molesti nobis sint, suámque causam non promovere, sed prodere dicimus. Timotheum (filium putat Baronius Pudentis) & Marcum certamen suum decertâsse indicat, de quibus vide ad 24. Martii. An. 167.

Quarta ad eundem epistola. Inter alia: *Tu apud urbem Viennensem ejus loco* (Veri martyris: 1. Aug.) *à fratribus constitutus, & colobio Episcoporum vestitus.* Colobium ἀπὸ τῆς κολοβῆς, tunica mutila ac manicis defecta, extantibus extra eam brachiis i. q. Exomis, ἐξωμὶς; inde colobium scorteum &c. At nihil hîc de Pallio à Pio redemto. Putat Blondellus (*e*) tempore Pii mutatam esse rationem præsidis in Presbyteriis & Ecclesiis, priùs ei hunc honorem tributum, qui ætate & promotione alios præcesserat, at jam per suffragia digniori cuique fuisse oblatum, idque probat. 1. Quòd Romana Sedes ab Higini morte integrum quadriennium vacârit antequam Pius electus, quod minimè accidisset, si simpliciter ad Seniorem & promotione ac meritis primum absque suffragiis & contentionibus, is honos & dignitas devoluta fuisset. 2. Quia hic Justus Viennensis à fratribus h. e. à collegio seu Presbyterio electus perhibetur. At licet senio & meritis hic honos tributus, tamen sine fratrum consensu & χειροτονίᾳ hoc factum non esse credibile. Non tantam verò habuisse potestatem tales præsides & inspectores, quantam postea Episcopi sibi sumpserunt, nec gradu divinitus instituto majores fuisse, fictitius heîc Pius subindicat, dum ait: *Presbyteri & Diaconi* (en duos ordines) *non ut majorem, sed ut ministrum Christi te observent.* Ergo Presbyteris par fuit Justus Episcopus, in eodem gradu, jure tantùm humano primum collegarum Caput, & fratrum superior. Hanc Epist. ut indubitatam, adducit Bevereg. in Pandect. T. 2. f. p. 14. b. pro Episcopatu. *IV. Pii Epistola.*

Honestè primitus sepulta fuisse etiam B. Martyrum corpora rectè Dallæus (*f*) demonstrat his Pseudo-Pii verbis: *Cura S. Martyrum corpora, sicut membra Dei, quemadmodum curaverunt Apostoli Stephanum.* Conferant. 8. 2.

Ib. *Salutat te Senatus pauper Christi apud Romam constitutus.* Senatum vocat Presbyterium Rom. Ergo olim, etiam Romæ, non solus Episcopus, sed reliqui etiam fratres & Presbyteri consilia sua conferebant, jus suffragii habebant, nec simpliciter sequi Episcopum tenebantur. Mos igitur erat priscis illis Episcopis, nihil sibi sumere authoritatis in suos compresbyteros, & nihil agere alicujus momenti citra Ecclesiastici Senatûs sententiam. Num verò hîc pauper Senatus, & dives Episcopus Rom. fuit?

§. 6.) Decreta Pii varia circumferuntur: at Dallæus de cultu Lat. l. 9. cap. 22. pag. 1271. demonstrat à Burchardo inprimis, undecimi seculi scri- *Pii decreta alia.*

e) tract. de Episc. p. 18. (f) tr. de adorat. l. 4. c. 13. p. 648.

An. 167. ptore, falsò inscribi, utpote de Virginibus ante 25. annum non velandis: de non jurando per caput vel capillum Dei: illud item, quo virum uxoris sine causa interfectorem jubet armis depositis publicam agere pœnitentiam &c. Verùm ordine potiùs agamus. 1. *De virginibus non consecrandis ante 25. annum, idque festivitatibus certis:* vid. c. 20. q. 1. Nimirum ut ad annos discretionis perveniant, ne votum immaturum edant, unde ulterius etiam protractum votum. De omnibus virginibus, sicut & apud Tertull. hoc alii intelligunt, & rectè quidem, de quo vide infrà ad an. 179. §. 10. Hospin. de Mon. pag. 69. b. Arnd. Ant. l. Monachi. §. 90. p. 641. & 798. ubi ex Polyd. l. 4. c. 13. ostendit, aliquos vi hujus decreti, Pio originem Monachatûs adscribere. At ne Pius quidem tutus habitare, & ne hiscere quidem audebat. Unde non ipse, sed Justinus Martyr Apologiam obtulit.

2. *De his, qui per caput, vel capillum Dei jurant, vel blasphemia contra Deum utuntur.* 21. q. 1. si quis per. Sequitur: *Et si quis per creaturas juraverit, acerrimè castigetur & juxta hoc, quod Synodus judicaverit, pœniteat.* At contrarium docuit Nicol. 1. responso Bulgaris dato, item Catech. Trid. ad præceptum, non assumes in vanum nomen D. id præterea quotidiana professio ac praxis docet.

3. *De pœna eorum, qui jubentibus & compellentibus Dominis suis, perjurium fecerint.* 22. q. 5. qui compulsus. &c. seq. qui pejerat in manu Episcopi, aut in cruce consecrata. Nova hæc & hodiernæ superstitioni accommoda.

4. *De illo, qui uxorem legitimam interfecerit, et aliam duxerit.* 33. q. 2. quicunque propriam.

§. 7.) 5. Quid faciendum, si negligentia sacerdotis de sanguine Domini aliquid stillaverit. De consecr. d. 2. per neglig. Item statuit: Ne panis consecratus terram, lignum, aut linteum profanum attingat. Ita verò se habet decretum: *Si per negligentiam aliquid de sanguine Domini stillaverit in terram, lingua lambatur, tabula radatur. Si non fuerit tabula, ut non conculcetur, locus corradatur & igne consumatur, & cinis intra altare recondatur, & sacerdos 40. dies pœniteat. Si super altare stillaverit calix, sorbeat minister stillam, & tribus diebus pœniteat. Si super linteum altaris, & ad aliud stilla pervenerit, quatuor diebus pœniteat. Si usque ad tertium, 9. diebus pœniteat. Si usque ad quartum, 20. diebus pœniteat, & linteamina, quæ tetigerit stilla, tribus vicibus minister abluat, ealice superposito, & aqua ablutionis sumatur, & juxta altare recondatur.* Hæc cùm pertineant ad cautelas Missaticas, soricum instar suo se judicio produnt, cùm iis curis Higini & Pii tempora non vexarentur. Autor tamen istarum mercium vivebat, quo tempore nec transsubstantiatio, nec communio sub una specie adhuc obtinebat. Unde eundem gravem pœnam decrevisse illis ajunt, qui negligentiores forent in attrectando Christi corpore & sanguine. Tunc enim Sacramentum in os fidelium nondum ingere-

ingerebatur. Ita olim Eucharistia à fidelibus etiam Laicis domum portata & in necessitates reservata fuit. Transsubstantiationis quàm sit tenera ætas vel inde liquet, quòd integro millenario neque nomen, neque rem in Conciliorum actis videre liceat. De præsenti Pii decreto ipse quoque Bellarm. l. 2. de Sacram. Euchar. cap. 5. fatetur, se non habere ipsam Epistolam &c. neque igitur Gratianum, Ivonem, Burchardum &c. suscipimus. An. 167.

§. 8.) 6. *Ne arreptitii, seu illi, qui à Dæmonibus eliduntur, altaribus ministrent.* 33. d. communiter.

7. *Ut de oblationibus, quæ offeruntur à populo, & consecrationibus, quæ supersunt, vel de panibus, quos deferunt fideles ad Ecclesiam, vel certè de suis, Presbyter convenienter partes incisas habeat in vase nitido & convenienti, ut post Missarum solemnia, qui communicare non fuerint parati, eulogias omni die Dominico, & in diebus festis exinde accipiant, quæ cum benedictione prius faciat.* Olim ex reliquiis Eucharistiæ, vel ex pane ab Episcopo in titulos seu Parochiales Ecclesias Presbyteris misso, vel à populo oblato, Eulogia fiebat, quæ post Missarum solemnia Catechumenis, atque iis, qui communicare non essent parati, omni die Dominico, & festis, in communionis & unanimitatis signum dabatur: vid. Aug. de meritis & remiss. peccat. c. 26. item Synod. Laod. Can. 14. Adeóque Pio huic usus Eulogiarum à Romanensibus adscribitur. At notat Bona l. 1. c. 23. §. 12. falsò Canonum collectores huic Papæ hoc decretum tribuere, non considerantes epistolam ejus, è qua sumitur, esse suppositiam: nec advertentes secundo seculo, quo ille vixit, nondum fuisse Eulogias in Ecclesia, de quibus Tertullianus, Cyprianus, & alii æquales silent, quia quicunque tunc aderant communicare solebant. Atqui Eulogiæ apertè hîc vocantur illæ reliquiæ, quas non consumebant communicantes, sed relinquebant. Tales autem reliquias jam primitus semper fuisse in Ecclesia diffiteri non debemus. De Eulogiæ termino litem sanè nulli movere volumus. Inde ipse Bona Cyrilli adducit epistolam ad Nestorium: *Accedimus ad mysticas Eulogias & sanctificamur, participes facti sacræ carnis & pretiosi sanguinis omnium nostrûm Salvatoris Christi &c.* Num ergo ante communionem & consecrationem totus panis, ita dictus vel an post dissectionem & separationem certæ partis, ea quæ ad communionem non adhibebatur sic adpellata; item quomodo illa relicta pars, quæ in Sacramentum non consecrabatur, benedicta fuerit quæritur? Atqui integros panes etiam ita appellatos & ad fratres missos fuisse antiquitas docet. Ad absentes quoque sanos & ægros sacra signa communicantes mittebant. (g) Idem tamen Bona aliud communionis genus vocat, quod per eulogias fiebat, fuisséque panem ait, qui supererat consecrationi, in particulas dissectum, & in fine Missæ à Sacerdote iis distributum, qui ob aliquod impedimentum non pote- vid. an. 260. §. 7. & an. 313. §. 13. seq. Eulogiæ.

g) vid. Launoy. de Euch. part. 1. c. 15. confer Balsam. in Can. 2. Conc. Antioch.

An. 192. poterant, aut non erant parati communicare. (*h*) Ego tùm pro communicaturis jam consecratum panem, tum illum qui fratribus tesseræ loco mittebatur, Eulogias nomine venire judico: unde de posteriore genere Aug. Ep. 31. f. panem unum, quem unanimitatis indicio misimus charitati tuæ, rogamus, accipiendo benedicas. Confer ejusdem Ep. 34. f. Et Ep. 35. Hunc panem Eulogiam esse, tu facies dignatione sumendi. Sic Epist. 36. Paulinus quinque panes Hipponensibus mittit.

§. 9.) 8. Decretum Pii. Laudabilis consuetudo, quâ nihil fidei contrarium agitur. Idita refertur: *Petistis per Hilarium chartularium nostrum à B. memoriæ prædecessore nostro, ut omnes vobis retrò temporum consuetudines servarentur, quæ à Petri Apostolorum principis ordinationum initiis, hactenus vetustas longa servavit. Et nos quidem juxta seriem relationis vestræ, consuetudinem laudamus, quæ tamen contra fidem Catholicam nihil usurpare dinoscitur*: vid. d. 11. cons. laud. (*i*) Igitur consuetudo postponenda veritati & rationi: Dei veritas, non hominum praxis attendenda: adeóque perniciosa consuetudo tollenda: vid. d. 8. Nihil ergo veritati derogat consuetudo aut præjudicat. Inde Justinianus in authentico, ut nulli Judicum: *Malè inventa, pravæq; consuetudines neque longo tempore, neque usu longo confirmantur.* Ad hoc Papale decretum Illyricus in Catalogo: (*k*) *Apparet Papas jam inde ab initio veteres Ecclesiarum consuetudines, quæ sibi parum essent utiles, immutare cœpisse, idque invitis & reluctantibus Ecclesiis. Apparet verò hanc consuetudinem quasi privilegium quoddam fuisse, aut certò aliquod præcipuum commodum afferens illi Ecclesiæ, quæcunque demum ea fuit, ut & ea flagitaret sibi veteres consuetudines, quæ inde ab Apostolis durârunt, conservari: & Papa id sibi parùm utile esse censuerit. Unde Sedis suæ, quam Apostolicam vocant, potestatem, suamet præscripta atque placita, utut novissima fuerint, & antehac ne audita quidem, Apostolica vocârunt, & ceu divina præscripserunt, & vel invitis obtruserunt.* Fruſtrà ergo de veteribus & Apostolicis consuetudinibus gloriantur Papistæ. Hinc Libertatis Gallicanæ Collector: (*l*) *Quæ juris communis Ecclesiæ fuerint, à multis quidem perdita, conservata autem esse in Galliæ regno.* Ast jus commune non ad unam solam, particularem, sed Universalem Ecclesiam, ad totum Christianum orbem spectat. Sed quid immoramur diutiùs in ficto hoc Pii decreto?

Specialiter de Pio refert Baronius (*m*) ex Damaso, quòd constituerit, Hæreticum venientem ex Judæorum hæresi, suscipi & baptizari. At Judæi Hæretici non sunt, sed infideles: nec decretum tale ab ipso factum credibile est, quia sive gentiles sint, sive Judæi, ad Christum venientes suscipiendi & baptizandi facta confessione: id quod Apostoli observârunt. Neque Judæos solos ita recipiendos, sed & Hæreticos quosvis Concilia statuerunt. Colle-

b) *l. 2. c. 19. § 7. (i) Libert. Gall. T. 1. p. 723. (k) p. 60. (l) T. 2. præf. (m) § 2.*

Collector Concil. ed. Pariſ. (*n*) per Judæorum hæreſin intelligit Cerinthi ſectam. An. 167.

§. 10.) Pio ſucceſſit Anicetus Syrus: Carranzæ & Euſ. in chron. Herm. Contr. eſt numero X. Coſtero & Agricolæ XII. Starav. XIII. Electus Damaſo, Agricolæ, Coſtero anno 154. Euſebio 156. Carr. 159. Herm. Contr. 160. Bar. hoc anno. Quemadmodum Romanenſes μετὰ πάσης σπουδῆς omnia in ſubſidium metropoleos ſuæ vocant, ſic tum in hæreticorum, tum in orthodoxorum Romam adventu nihil penitus negligunt, ac quæque extrudere atque obtrudere intendunt. Sub Aniceto Polycarpus, Smyrnenſis Epiſcopus, S. Johannis diſcipulus Romam venit, ut diſſidia de Paſchate celebrando ſuborta tolleret, ubi multos ſimul Marcionis & Valentini ſectatores atq; diſcipulos convertit: vid. Iren. l. 3 c. 3. Euſ. l. 4. c. 13. & l. 5. c. 23. ut & in chron. in Aniceto. Numne ergo ad hæreticorum furores dormitavit Clerus Romanus in ſua Eccleſia? Eò ipſo autem quòd Polycarpus Romam ſe ad componenda diſſidia circa Paſchatis celebrationem contulit, diſcimus alias Eccleſias in Epiſcopum Rom. non jurâſſe, quin pacificè transactum inter utranque partem fuit, ut mutuò ſe tolerarent, vide Epiſtolam Irenæi ad Victorem Romanum apud Euſ. hiſt. l. 5. c. 24. Certè Romam abivit, non ut Rom. Pontificem appellaturus, aut pedes ejus exoſculaturus, ſe illi ſujecturus, aut decreta ipſius accepturus, ſed cum eo conſulturus; contulit cum Aniceto, Johannis & aliorum Chriſti Apoſtolorum authoritatem & conſuetudinem produxit: Anicetus verò neque Petri, neque aliorum primatum & poteſtatem opponit: ſed tantùm dicit, conſuetudinem Presbyterorum, qui ſe anteceſſiſſent, ſervandam ſibi eſſe: non cogit Polycarpum ut idem obſervet, nec eum anathemate ferit: nec Polycarpus pro peccato habet à Rom. Epiſcopo diſſentire, ei credere ac ſubjici nolle, ac eundem ſuperiorem non agnoſcere. Nihil igitur ex ejuſmodi itineribus concluditur, quia de aliis locis idem dici poteſt. Sic Hegeſippus multarum Eccleſiarum fidem eas viſitando exploravit: Euſ. l. 4. c. 22. edit. L. Non veniebant, quemadmodum Sanderus (*o*) ſomniat, ut inferiores ad ſupremum paſtorem, ut neceſſariam cum illo tenerent communionem, ſed fiebat vel amicitiæ, vel communionis gratiâ, vel ut in rebus Eccleſ. conformarentur & coirent: Alii ut diſcerent, alii ut docerent. Unde Irenæus apud Euſebium contentionem aliquam in primo congreſſu Anicetum inter & Polycarpum fuiſſe ſcribit: ſed Anicetum propterea non fuiſſe offenſum Polycarpo, nec iratum. Quin potiùs & Euchariſtiam cum eo ſumpſiſſe, & ut Polycarpus in illa Eccleſia Euchariſtiam adminiſtraret, permiſiſſe.

Anicetus fit P.

Polycarpus Romam venit.

§. 11.) Sive igitur Euſebii locus ad celebrationem Liturgiæ ab Aniceto permiſſam trahatur, id quod Petro de Marca (*p*) non placet, ſive Anicetus

(*n*) T. 1. p. 223. (*o*) l. 7. n. 9. 12. (*p*) l. 5. c. 2. §. 5.

An. 176. tus Polycarpo permiserit Sacramentis participare contra Ecclesiæ cancellos, consensum tamen aliquem inter utrunque obtinemus, nec ullum Romani Episcopi in Polycarpum imperium, aut quidquam, quod in aliis Ecclesiis inusitatum fuerit. Concilium hîc nobis dat Libelli Synodici auctor, in quo Anicetus cum Policarpo & aliis X. Episcopis quartadecimanos damnârit. Verùm contra historiarum fidem id fit, Romam quidem Polycarpus ad sedandas in Ecclesia exortas contentiones contendit, at suam sententiam proposuit, libertatem Ecclesiæ defendit, & licet Anicetum in suas partes non pertraxerit, mansit tamen Polycarpus in sua sententia, hac pacis inita conditione, ne alter alterum propter diversitatem ceremoniarum condemnaret; *cùm propter diversam ceremoniarum observantiam non oporteat scindi fidei consonantiam.* Tandem Victor edictum Pii renovavit, & Antichristiano more Asiaticas Ecclesias diversum morem sequentes condemnavit: adeoque hoc discidium usque ad Concilium Nicenum duravit. Ex his apertè intelligimus alios Episcopos tum nondum ita timuisse Romanum, ut vel in minimis ei cedere necesse esse putaverint. Notandum præterea, & ipsum Episcopum Rom. tanquam æqualem & non superiorem, eam in ipsis ferre libertatem coactum fuisse. Adhæc, quod etiam plusculum observationi rituum tribuerint jam tum Papæ, aliique Episcopi & doctores, non tamen tantum, ut paulò pòst.

Hæretici Romam abeunt.

§. 12.) Romam confluxisse hæreticos historiæ fidem nobis faciunt, sive ut latitare faciliùs, sive ut venenum suum spargere & evomere possent. De Marcione suprà ad an. 146. §. 4. id audivimus. Hunc, ut & Valentinianos, cumpr. Marcellinam fœminam, sectæ Gnosticorum procacissimam, multos Romæ seduxisse Baronius agnoscit. De hac Aug. c. 7. de hær. ea colebat inter alia imagines Jesu, Pauli, Homeri, Pythagoræ eas adorando incensúmque ponendo: ut Pontificii iconolatræ in turpissimis hæreticis suos Patriarchas possint & debeant agnoscere. (q) Blondellus (r) docet, Marcionem Romæ se in Synaxin recipi petiisse: neminem verò ipsi permisisse (ergo non penes solum Episcopum id stabat) unde invidiâ elatum, quia illi nec præsidentia, nec ingressus Ecclesiæ datus, ad Cerdonis hæresin confugisse, & à presbyteris (nota pluralem) quæsisse, quâ de causa me non susceperitis (ergo totum presbyterium vel susciebat, vel rejiciebat:) respondent, *quia id facere non possumus sine honorandi Patris tui permissu* &c. Ergo aliis Episcopis libertatem non infringebant Romani. Ipsi tamen Romano Episcopo & Presbyteris imposuisse Marcionem Baronius (s) non diffitetur ex Tertull. de præscr. c. 30. dum ait, illum primò fidem Catholicam ibi simulâsse: & ut illi Ecclesiæ se ex animo adhærere demonstraret, 200. sestertia ei contulisse, verùm postea ad vomitum redeuntem sub Eleuthero P. cum suis sestertiis ejectum

q) *Conf. Euseb. l. 5. c. 16. Iren. l. 1. c. 24. Dona. in Aug. c. 6. Luzenb. in Marcellina, & cæteros.* (r) *de Episc. p. 19. ex Epiph. hær. c. 42.* (s) *§. 6. Spond. §. 5.*

ejectum esse. Haut leviter dimittendum, quod M. Ant. de Dom. monet (t) An. 167. Polycarpus in Aniceti Summi Pont. Ecclesia propria, curam gessit Episcopalem, præsente Aniceto: nimirum in ea Evangelizavit, multósque hæreticos convertit ad Ecclesiam Dei: veritatem fidei annuncians &c. de Polycarpi Epistola ad Athenienses: Lambec. B. T. 4. p. 258. & T. 3. p. 71. f.

§. 13.) Unà cum Polycarpo Hegesippum Romam venisse Pighius (t) *Hegesippus.* vult: ita Hier. de Script. Eccl. sub Aniceto eò appulisse, ibíque permansisse usque ad Eleutherum. At Eus. (u) ibi substitisse usque ad Anicetum. Vehementer hujus auctoritatem propugnant plerique adversarii, ut ejus testimonio defendant B. Petrum Romæ mortuum esse, & capite deorsum verso crucifixum, item Petrum excitâsse affinem quendam Cæsaris Ethnicum á mortuis, Simonem autem Magum planè extinxisse. Longè verò rectiùs Laur. de la Barre- Margarinus de la Bigne, ipse Bar. hîc §. 15. & ad an. 34. §. 227. ad an 72. §. 27. &c. negant commentarium de excidio Hieros. hujus Hegesippi esse, inpr. quia Constantinopoleos meminit, cui par Romanæ civitati dignitas sit tributa: unde auctorem tempore demum Niceni Concilii, seu Constantini M. vixisse arguunt. Quare vel homonymus fuit cum hoc nostro Hegesippo, vel aliàs nomine suppositio lusit. Candidè agit Bellarminus: (x) *Egesippi historia Eccl. cujus meminerunt Eus. & Hier. nunc non extat: libri verò de excidio Hieros. aut alterius Egesippi recentioris, aut supposititii sunt.* Ita Bar. de posteriori Egesippo (y) *alterius planè authoris est opus, qui post tempora Constantini floruit.* Imò Gratiano & Theodosio coævum fuisse volunt, quia l. 3. c. 5. ait, Antiochiam postpositam Constantinopoli posteriorem fuisse. (z) Ejus de Jacobo fragmentum: Lambec. T. 4. p. 236. Falsò igitur Trithemius (a) hos de excidio Hieros. & bello Jud. quinque libros antiquo Hegesippo assignat, & ab Ambrosio Mediol. translatos. Alii Josepho Gorionis filio, qui tempore excidii Hieros. vixisse creditus, at magno errore. (b) Et Hegesippi, & Papiæ, atque similium scriptis interitum attulisse sequentium temporum errores Dallæus de Patr. p. 6. statuit.

§. 14.) De antiqui & veri Hegesippi Romam adventu Martyrol. R. ad 7. Apr. cum Hier. sentit, & Ecclesiasticorum actuum à passione Domini usque ad suam ætatem sermone simplici texuisse historiam ait. Eam magno damno deperditam Baronius §. 15. fatetur, exceptis paucis fragmentis, quæ ab Eusebio recitentur: vid. Eus. l. 4. c. 8. Dietericus (c) dicit, eum multa in idololatras scripsisse, quòd tumulos mortuis templáq; facerent, uti etiamnum Latini. Hieronymus ait, eum scripto complexum traditiones Apostolicas: & ex eo Otto Frising. (d) unum nonnisi Hegesippum statuens, eum

t) l. 2. c. 7. §. 4. (t) *Hierar. Eccl. l. 3. c. 13.* (u) *l. 4. c. 21.* (x) *de Script. Eccl.* (y) §. 15. (z) *vid. Arud. antiq. p. 872. seq. Cocum à p. 120. Meier. Bibl p. 24. Rivet. Crit. S. l. 2. c. 4. Gerh. 93. Micral. hist. Eccl. l. 2. §. 1.* (a) *apud Ott. Fris. l. 3. c. 23.* (b) *vid. Biblioth. Patr. ed. Paris. T. VII. coll. 383.* (c) *in Brev. ex Plat. & Cent. Magd. 2. 10.* (d) *l. all.*

An. 167. Apostolicæ prædicationis traditionem simplici sermone, 5. libris fuisse complexum. Igitur per traditiones non nisi Apostolorum doctrinam, quam scripto complexi, intelligit. Quòd si enim traditiones non scriptæ ad salutem Ecclesiæ tam fuissent necessariæ, eas Deus intercidere passus non fuisset. Ad hæc Chemnit. (e) *Verisimile Egesippi scripta, si extiterunt, neglecta, & tandem suppressa fuisse à Magistris ceremoniarum, quia* viderunt traditiones Pontificias inde non stabiliri &c. Unde sub veterum tititulis scripta supposititia vel confinxerunt, vel confecta usurpârunt, vel si qua extabant, ad statum Regni Pontificii stabiliendum transformârunt, idque veterum Romanorum Episcoporum Decretalibus comprobat.

§. 15.) De Ecclesiæ Virginitate initio secundi hujus seculi vidimus. Ita Eus. l. 3. c λβ. & l. 4. c. 22. ed. L. ex eodem Hegesippo, de Ecclesiæ Hieros. puritate & corruptione in specie agit. Quare Ecclesia degenerare & errare potest, non tantùm in moribus, sed etiam in doctrina. Quî ergo Romani post tot à Christo passo secula adhuc vociferari audent, nihil erroris in Ecclesia sua esse, nec Papam unquam errâsse. Testatur Eusebius, Polycarpum Romæ plurimos Valentinianos. & aliorum hæreticorum peste infectos in viam revocâsse. Frigidos ergo Rom. Ecclesiæ Episcopos & doctores tunc fuisse oportet, quia externo auxilio & industria indiguere. Sine omni Papalis nominis reverentia Hegesippus Rom. Episcoporum successionem recenset. Frustra ergo Hegesippi testimonium Spondanus (f) objicit, ubi ait Eas Ecclesias, quas in Romano suo itinere transierit, servâsse omnia ut Lex præscripserat, docuerant Prophetæ, & Dominus ipse prædicaverat. Bene enim omnia ad amussim se habuisse finge, non tamen illam Ecclesiam ab errore immunem reddit, imò Hieros. Ecclesiæ malum ibidem recenset. Verùm quot Paulus jam in Corinthiaca Ecclesia vituperaverat? Tu verò nota, quando Hegesippum præcipuas aliquas Ecclesias in itinere visitâsse audis.

§. 16.) Cùm igitur veri Hegesippi V. libri non extent, falsóque illi alii V. de bello Judaico tribuantur, manifestum leve pro Petri Sede Romana ex illius hist. l. 1. c. 2. objici, adparitionem Christi Petro sub porta Rom. factam, quandoquidem hic recentior exiguæq; fidei auctor, ac omnem hujus traditionis fidem sustinet tanquam caput & primipilus. An verò Petro irasci Nero potuit quòd propinquum ejus suscitavit, & illud Simon Magus præstare non potuit? Quomodo occasionem tollendi Petri quæsivit is, quem penes omnis potestas, & qui audacter pro lubidine egit? Quare fideles Romani non similiter Paulum rogârunt, ut abiret? sive quare similiter Petrus vinctus fuit? Quid inde verò, si ponamus ea Christi ad Petrum verba? Num ergo hinc Princeps Apostolorum Petrus? Num Christi Vicarius? At hac ratione nonnisi in supplicio & Cruce Vicarius erit, quales infinitos Servator habuit: Conf. Act. 9. 4.

e) *Cens Trid. p.* 84 (f) §. 6.

JESU

An. 168.

JESU CHRISTI *Annus* 168.
M. AURELII ET L. VERI } *Impp. Annus* 6.

Aniceti P. an. 2. Coss. Servilius Pudens & Sufidius Pollio. Parthico bello post quinquennium absoluto uterque Imperator triumphavit, & Marcomannica expeditio parari cœpta.

JESU CHRISTI *Annus* 169. An. 169.
M. AURELII ET L. VERI } *Impp. Annus* 7.

§. 1.) Aniceti P. an. 3. Coss. L. Aurelius Verus III. & Vinidius Quadratus. Quoniam ob periculosissimum instans Marcomannicum bellum Imperator Verus Numina placare sibique reddere propitia studuit, prout Julius Capitolinus narrat, ideoque persecutionem in Christianos acriorem ac sæviorem toto orbe reddidit, inpr. quia responsa Deorum, seu sacrificulorum in necem Christianorum conspirabant: unde licet eam quidam ad. an. 164. collocent, alii tamen ad præsentem referunt. *Marcomannum bellum.*

Inter multos alios Smirnæ sublatos loci Episopus Polycarpus totius Asiæ princeps doctórque Apostolicus & Propheticus vir (*a*) ipsísque genti bus reverendus, negare & conviciari Christum constanter renuens, ignis flammas non sentiens gladio transfigitur. Is à plebe furente nominatim ad necem & supplicia postulatus, ac suorum consiliis & votis obsequutus in agrum suburbanum secessit, totóque illius sui secessûs tempore nihil aliud egit, nisi quod preces *ad Dominum* diu noctúque pro pace Ecclesiarum continuaverit, séque ad agonem præparaverit: (*b*) ante Sacramentum autem vel imaginem procubuisse ipsum, prout Latini hodie faciunt, sive alios fideles procumbere jussisse, nullibi quidquam legimus. Memoria Polycarpi d. 26. Jan. celebratur, ubi addit Martyrol. Rom. cum eo alios XII. ex Philadelphia venientes fuisse passos. (*c*) Ex eo verò quòd Polycarpus, Eusebio teste, ignis flammas non sensit, & ex circunfulgente fulgore odor exivit, Casalius c. 68. i. concludit vera miracula in Catholica tantùm Ecclesia continuásse: *Polycarpi martyrium.*

a) *in Epist. Ecclesiæ Smyrn. p.* 23. (*b*) *Euseb. hist. l.* 4. *c.* 15. (*c*) *vid. Kortholt. p.* 146. 150.

An. 169. at malè ad hodiernam Romanam traducit: quoniam Romanam veram Catholicam Ecclesiam esse, & talia in illa fieri miracula probare debet.

§. 2.) Si quid Polycarpo minus gratum, vel si quid adversum accideret, dicere solebat: *ô bone Deus, in quame tempora reservasti, ut ista patiar* (d) Cùm ipsi præses seu proconsul diceret: *Jurato per Cæsaris fortunam, convitiis Christum afficito, & te dimittam.* Respondit: *Octoginta sex annos illi jam servivi, & nullo me hactenus affecit incommodo. Quomodo igitur Regem meum, qui me ad hoc usque tempus servavit incolumnem, contumeliosis verbis possim afficere?* Summam Polycarpi vitæ & martyrii complexi sunt Iren. l. 3. c. 3. & Eus. l. 3. c. 30. & l. 4. c. 14. 15. Utut verò omnia de Polycarpo sigillatim fuerint descripta, nihil tamen neque de cruce, neque de reliquiis, neque de imaginibus, neque de Eucharistiæ icuncula, neque de divorum invocatione occurrit. Clemens fictitius Constit. l. 7. c. 47. vult, Polycorpum Aristoni, Stratææ, alteríque Aristoni ordine succedentibus suffectum fuisse; at verò hac ratione supra fidem grandævum fuisse oporteret, quidpe qui Johannis Apostoli discipulus fuit, ab eodem Smirnæ Episcopus ordinatus, nonnullos Apostolorum, & eorum qui viderant Dominum, Magistros habuit & vidit, ita ut ratione ætatis tribus aliis succedere non potuisset, unde nec Irenæus Polycarpi discipulus apud Tertull. de præscr. c. 32. priorem alium, cui suffectus fuerit, Smirnensem pastorem novit. (e) Ego plures eodem tempore Smirnæ fuisse Episcopos seu Presbyteros dixerim.

§. 3.) Si quidquam, hoc sanè studiosè perpendi est æquum, quòd Judæi simul & gentiles proconsulem monuerunt, ne corpus illius traderetur, ne Christo relicto hunc colere incipiant (Christiani:) quare igni illud combusserunt, Christianósque observârunt, ne ex igne illum eriperent. Ad quæ Smyrnensis Ecclesia in sua illa Epistola: (f) *Ignorabant infideles nos nec Christum unquam relinquere, qui pro totius servandorum mundi salute passus est, nec alium quempiam colere posse. Nam hunc quidem tanquam Filium Dei adoramus, martyres verò tanquam discipulos & imitatores Domini dignè, propter insuperabilem in Regem ipsorum ac præceptorem benevolentiam, diligimus, quorum & nos consortes & discipulos fieri optamus.* Eadem epistola extat apud Ignatii Epistolas edit. Usserianæ à p. 13. partis postr. ubi modò laudata sic redduntur: *Nunquam Christum relinquere possumus Christiani* (de adoratione agebatur illius martyris) *qui pro peccatis nostris pati tanta dignatus est, neque alteri cuiquam precem orationis impendere. Hunc nanque Dei Filium adoramus & colimus: ejus tamen martyres ut discipulos fideles, & devotos milites, honorificè ac libenter amplexamur, oramus etiam, ut nos socii ipsorum & condiscipuli esse mereamur.* Ubi hîc ullus duliæ, aut hyperduliæ cultûs mentio? ubi ossium, reliquiarum, imaginum adoratio? ubi prostratio ulla? ubinam

legunt

d) Eus. l. 5. c. 19. ex Iren. (e) Blondel. de Episc. præf. p. 24. & in tract. à p. 23. (f) apud Eus. l. 4. c. 16. ed. L.

legunt adversarii, Christianos idololatriæ à Judæis propter Sanctorum cultum accusatos? Ecquidnam præter Christum adoratum adferunt? Quicquid obtendant hîc & vereantur verpi, id frustrà & ex odio ab ipsis factum Smyrnenses fideles in epistola sua testantur, cum ajunt, se nullum, neminem alium, nisi unum ipsum Christum crucifixum σέβειν, colere. Tu jam simul cogita, benevole lector, an per durissima hæc tempora vel Romæ, vel alibi splendida templa erigi, & Episcopi Rom. ordine in Vaticano juxta corpus Petri collocari potuerint? Atqui vix Presbyteros seu Episcopos Ecclesiarum ipsi cives noverant. Ecquidni verò laudârint fideles martyrum constantiam, inpr. propter hæreticos Basilidianos & alios, fidei gratiâ nulla ejusmodi pericula subeunda docentes? Neque verò nos legitimum B. Martyribus honorem, exemplo Smyrnensis Ecclesiæ, unquam in disceptationem traximus. (g) An. 169.

§. 4.) Pergit Smyrnensis Ecclesia in descriptione Polycarpi: *Positum corpus in medio, sicut mos ipsis est, combusserunt, atque ita nos tandem ossa illius, preciosis lapidibus preciosiora, & auro probatiora, ex cineribus selecta, eo loco reposuimus* (ἀπεθέμεθα, quod vetus interpres Rufinus reddit, sicut conveniebat, ex more condidimus) *qui illis erat decorus consentaneúsque.* Ne verò idololatricam hanc Polycarpi fuisse depositionem, non autem honestam sepulturam, quis suspicetur, subjungunt, *sperare se & optare, ut aliquando in unum convenire, celebrem ejus martyrii diem, instar natalis festi, cum exultatione & gaudio recolere possint,* εἴς τε τῶν προηθληκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καὶ ἑτοιμασίαν; *cùm ad martyrum memoriam, qui antea tale certamen confecerunt, tum ad eorum exercitationem, mentísque ad talem constantiam præparationem, qui postea Christum eo genere mortis ingenuè confessuri sint.* Ne verò dubites de loco, ait Dallæus (h) vetustissima metaphrasis ab Usserio, append. ad Ignat. p. 28. edita, postrema verba sic reddit: *Nos collegimus ut aurum gemmámque pretiosam & sepulturæ ossa mandavimus.* Liquet ergo, honorem Martyribus olim præstari solitum, in eo situm fuisse, quòd corpora illorum cinerésve terrâ conderent, ac mortuali illorum die ibidem panegyri memoriam ipsorum celebrarent: nempe quò præsentes hac ratione ossibus ac cineribus ipsis ad imitationem eorum vehementius inflammarentur. Confer Epist. Lugdunensium apud Eus. l. 5. c. 1. item Cypr. Epist. de Confessoribus in carcere mortuis. (i) Utut omnia de Polycarpi obitu exactissimè narrentur, nihil tamen de decerptis reliquiarum particulis, nihil de ossiculis ad eos transmissis, ad quos scribunt, nihil de officio pro anima ipsius, de canonisatione nihil, aut de invocatione, & intercessione. At Romanenses hodie corpora inquietant & effodiunt, ingentíque largitate ea per totum orbem suum spargunt sanctéque veneranda exponunt. Memoriam illius martyrii, *vid. an. 216 § 12.*

g) *vid. Bulling. or. err. c. 6. & 13. Chamier. T. 2. l. 16. c. 9. §. 13. Forb. instr. l. 8. c. 15. §. 4.* (h) *de adorat. l. 4. c. 13. p. 648.* (i) *vid. Arnd. Ant. p. 417. & 842. & 810.*

An. 169. rii, neque illius tantùm, sed & aliorum, qui unà quoque erant coronati, se celebraturos profitentur, tum ad eorum recordationem, tum ad sui ædificationem Smyrnenses ajunt; se Polycarpum, aliósve precibus adituros non dicunt. (k) Non est igitur ut Baronius §. 15. glorietur tantopere de antiquo more Ecclesiæ, tum in condendis ac venerandis sacris Sanctorum Martyrum reliquiis, tum in celebrandis diebus festis natalium eorundem. Quur verò Smyrnenses fideles non ad *Martyrum cultum* atque *adorationem* æquè dixerunt, ac illud dixerunt, ad eorum *memoriam* se diem martyrii celebraturos? causa nulla alia est, nisi hæc; quia tum scilicet apud Christianos martyrum quidem memoriam celebrari fas solennéque erat; reliquias adorari aut coli religiosè, neque fas, neque religiosum erat. Sic laudatus Dallæ. (l) ex Polyc. apud Eus. l. 5. c. 24. docet, Philippum Apostolum, Johannem, Thraseam, Polycarpum & alios in Asia non tantùm obiisse, sed honestè etiam sepultos fuisse. De hoc Hospin. (m) *Smyrnenses*, inquit, *primi omnium, quod quidem sciam, mentionem harum memoriarum faciunt.* Unde etiam vero simile videtur, Polycarpum primum fuisse martyrem, cujus memoria die anniversaria, ex magno Zelo, & bona animi intentione, à Smyrnensibus, quorum pastor erat, celebrata fuerit. In maxima siquidem authoritate, non solùm apud gregem suum &c. Unde in Catalogo Hier. scribit, Polycarpum Asiæ totius Principem fuisse. Post Smyrnenses Tertullianus meminit harum solennitatum &c. Unde verò hæc consuetudo originem traxerit Cyrillus l. 6. indicat, ubi dicit *ad Græcorum vetustissimorum imitationem fieri*, apud quos, qui in Marathone ceciderant, anniversariis laudibus coronati fuerint. Pluribus idem Hospin. p. 10. b. & 22. a. quem vise. At verò utinam hasce novitates & imitandi rationem intermisissent veteres, quia ex nimio fervore, & martyrum commendatione ingentes tandem abusus exorti & ipsa idololatia!

§. 5.) Ante omnia autem oratio Polycarpi martyrium adituri consideratione perquam digna est, quæ ita habet: *Pater dilecti & benedicti Filii tui J. Christi, per quem tui cognitionem accepimus, Deus Angelorum & potestatum, Deus totius creaturæ, & justorum cujusque generis, qui vivunt in conspectu tuo, tibi gratias ago, quòd me hujus diei & horæ celebritate donâsti, in qua cùm in martyrum numero, tum in Calice passionis Christi tui, tormentorum particeps fiam, in resurrectionem vitæ æternæ, tam animæ, quàm corporis per immortalem Spiritûs S. virtutem: inter quos, quæso, martyres, hodie in conspectu tuo pro hostia pingui & accepta, admittar: sicut præparâsti, præsignificâsti, & jam tandem compleviſti, qui Deus verus es, & omnis mendacii expers. Ac propterea præ cæteris omnibus te laudo, tibi benedico, te glorifico, per J. Christum dilectum Filium tuum, Pontificem æternum, per quem tibi cum eo in Sp. S. gloria, nunc & in futura*

k) *vid. Dalla. de adorat. l. 4. c. 13. p. 648. & c. 15. p. 664 & 5, 16. p. 671. item de usu Patr. p. 125.* (l) *de ador. c. 3. p. 601.* (m) *de festis Chr. c. 3. p. 9. b.*

futura seculorum secula, Amen. Hinc itaque rectè nostri concludunt, per An. 169.
solum Jesum Christum, unicum Mediatorem & Pontificem nostrum, esse preces, gratiarum actiones & laudes nostras Deo offerendas, non autem per Angelos sanctósve demortuos. Ipsum Polycarpum quàm tenerè Smyrnensis Ecclesia & vivum dilexerit, & mortuum suspexerit, omniáque ejus facta, dicta, magna, minima in oculis gesserit, in actis passionis illius simplicissimè quidem, sed tamen efficacissimè atque effusissimè testatur, id quod etiam Judæorum calumnia demonstrat, qui eos Christo relicto hunc adoraturos sparserunt. Talem tamen ac tantum virum nusquam Smyrnenses in tota sua epistola invocant; quâ nullum est in rebus Christianis monumentum post Apostolicas literas præclarius: ratio, quia ἐφίλουν, diligebant quidem illum, unum verò Christum ἔσεβον, colebant. Polycarpus in actis martyrii sui (*n*) dicitur *Catholicæ Smyrnensis Ecclesiæ Episcopus, doctor Apostolicus, & Propheta Pius.* Quid ergo Episcopi Romani, vel illorum Ecclesia ex ejusmodi titulis prærogativam sibi tribuunt? (*o*)

§. 6.) Varia huic martyri scripta tribuuntur: vid. Hier. de Script. Eccl. Bellar. Gerhard. Arnd. Ant. à pag. 870. Usserium in Ignat. (*p*) ubi tandem (*q*) ita infit: Ex omnibus Polycarpi epistolis unicam ad Philippensium Ecclesiam data ad nostra usque tempora perduravit. De hac Maresius (*r*) *An illa Epistola, quæ hodie Gr. & Lat. extat, eadem quæ vetus illa sit, dubitant nonnulli, ubi versio etiam Latina alicubi obscurior & incommodior: Ambigunt Magdeburgg. & Rivetus Crit. S. l. 2. c. 3. alii tamen eruditi illam indubitanter admittunt. Placet illa Sculteto & Blondello, nominatim in Apologia pro Hieronymo de Episcopis §. 2. à pag. 14. ad 16.* (*s*) *maximè propter* θεοφορίαν; *Polycarpus & qui cum eo Presbyteri, Ecclesiæ Dei Philippis diversanti. Spirat quoque tota hæc epistola genium & simplicitatem priorum illorum temporum, nihilque continet, quod non conveniat viro Apostolico, præceptoris sui haut degenero discipulo. Suidas commemorat aliam ejus epistolam ad Dionysium, sed ejus apud veteres nulla occurrit mentio, ut putem Suidæ id imposuisse, quòd inter Pseudo-Dionysii epistolas una fertur scripta ad Polycarpum.* Non ejusdem sunt dignitatis cum epistola Polycarpi ad Philippenses, binæ aliæ, vulgò S. Martiali tributæ. Epistolam ad Philippenses vid. Biblioth. Patr. Bas. ed. præf. pag. 11. item in oper. T. 2. pag. 4. seq. in Paris. T. 3. pag 923. Ex responsionum capitulis B. Polycarpo adscriptis, fragmenta quinque Victoris Episcopi Capuani Catenæ in IV. Evangelistas inserta vide apud Usser. parte postr. pag. 31. seq. De Polycarpi ætate ib. à pag 61. de eodem testimonia veterum ib. parte 2. à pag. 6.

§. 7.) Non tantùm particularis, sed & universalis Ecclesiæ curam Episcopis incumbere, sine tamen dominio in alias, Polycarpi exemplo & zelo

n) apud Eus. p. 98. edit. Gr. L. (o) Larroq. de Ecclesia c. 10. p. 165. (p) c. 1. à p. 4. (q) c. 2. (r) in MS. (s) confer Hammond. in eundem præf. p 12. §. 2. & 3. & dissert. A. c. 22.

An. 169. liquet, quam gloriam ne ipsi quidem adversarii eripere illi possunt. Unde Baronius §. 20. Irenæum, Andochium Presbyterum, Thyrsum Diaconum, Felicem & Benignum discipulos in Galliam misit. Sic in epistola Smyrn. (t) *Universus populus Judæorum & Gentilium, qui Smyrnam colebat, irâ commotus* (in Polycarpum) *exclamat: Hic est Asiæ magister, Christianorum pater, nostrorum Deorum destructor pertinax violatórque templorum &c.* Et ipsa Ecclesia de eodem: (u) *Martyrium excelsum sustinet, & Magister adhuc vocatur à populo.* Hem quantas bullas excitarent tales tituli Romanensibus, si hæc talia de Episcopo Rom. prædicarentur. Hunc non vicini solùm, sed & remotiores magni faciebant, audiebant & quasi pro summo gubernatore habebant: at sanè non singulari Sedis prærogativâ, non jure aliquo, aut conventione, sed pietatis & reverentiæ studio. Sedis Rom. proprium esse volunt mittere discipulos & Episcopos in extera loca. At Polycarpus plures tales amandavit, sicut martyrologia consentiunt, & Lugdunensium ac Viennensium ad Asianos literæ. (x) Nihil hîc de licentia, privilegio vel vicariatu à Summo Pont. concesso. Misisse, non priùs ad Anicetum secum adduxisse Polycarpus perhibetur; quin ipse veri Episcopi munere defunctus in ipsa Rom. Ecclesia (y) Epistolis etiam vicinas Ecclesias contra hæreses confirmavit, iisdem quoque fratres quosdam monuit & cohortatus est. (z)

§. 8.) Non tantùm Magistratui in rebus æquis obediendum docuit, sed ipse hoc in vinculis constitutus professus est Judici: *Magistratibus*, inquit, *& potestatibus à Deo constitutis, eum honorem, qui nostrorum animorum saluti, nostræq; religioni nihil afferat detrimenti, pro dignitate tribuere docemur.* Διδάσκομεθα γὰρ ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναις τιμὴν τὴν πρέπουσαν τῶν μὴ βλάπτουσαν ἡμᾶς ἀπονέμειν.

De Benigno à Polycarpo in Galliam misso, & in Castro Lingonum Divionensi passo Martyrol. ad 1. Nov. Baron. annal. §. 20. De illo Blondell. (a) ex Legenda hæc ponit: Populum nostrum abluit aquâ, & balsamo livit; ad quæ ipsemet adnotat: Unica frontis unctione statim à baptismate per sacerdotem quemcunque administrato neophytos suos in hanc usque diem universus oriens consecravit, idemque Gallis nostris anno 441. Arausicæ congregatis placuerat. De baptismo veterum (at certè non primorum temporum) Zimmerm. in Tertull. §. 74. ex Vicecomitis l. 4. c. 13. ita habet: Jejunabant baptizandi usque ad horam vesperam, postea propter imbecillam puerorum ætatem matutinum tempus suffectum fuit: statim minister baptizatos osculabatur: postea idem baptizatum susceptori in manus dabat, ac linteis abstergebatur, eique adstantes gratulabantur, subsequebatur cantus: tincti verticem Chrismate ungebat sacerdos, manus imponebat, per benedictionem invitabatur Spiritus S. & veste candida induebatur.

t) pag. 23. (u) p. 28. (x) de Dom. l. 2. c. 8. §. 2. (y) Iren. l. 3. c. 3. (z) Euſ. l. 5. c. 19. al. 20. (a) de Epiſc. p. 214.

batur. &c. At quæ hæc conformitas cum Apostolico baptismate? Quovis tempore adulti & senes simpliciter mergebantur cum benedictione; circa manuum impositionem nulli litem movemus. De hoc Maurus instit. Cler. lib. 1. cap. 28. ita: *Postquam ascenderit baptizatus de fonte statim signatur in cerebro à Presbytero cum sacro Chrismate, sequente simul oratione.* Addit tamen: *Legimus in gestis Patrum, quòd Sylvester Papa* (obiit 335.) *in Ecclesia Romana* (ergo non ubique) *constituerit, ut sicut potestas & privilegium apud solum Episcopum constat* (quî ergo præced. temp. hoc non observatum?) *quòd sacrum Chrisma ipse conficiat, & baptizatum per manûs impositionem cum ipso Chrismate consignet propter hæreticam suasionem, ita Presbyter eodem Chrismate liniat baptizatum levatum ex aqua.* &c. En ex una continua actione duæ diversæ decernuntur! Sic Dallæus (*b*) ex Grotio in epist. ad Gal. *Unctio baptismo accessit, in occidente quidem diu, apud Græcos verò perpetuo, & nunc etiam; neque præter hanc ulla alia subsequens apud eos in usu est. Circa quarti autem seculi initia non satis visum oleo inungere, nisi et fragrantiori quadam unctione ostenderent à Deo lectos & Reges & Sacerdotes.* Latinorum ergo inventum Chrisma Episcopale. Inde Herberstein histor. Moscovit. p. 36. ed. Ger. de Johanne Russiæ metropolita, qui inter alia Archiepiscopo Romano ita objicit: *Quartum peccatum est unctio seu Chrisma, testantur enim Concilia, unum esse baptisma in remissionem peccatorum.* An. 169.

§. 9.) De Andochio Augustoduni Æduorum sublato, unà cum Thyrso Diacono & Felice Martyrol. ad 24. Sept. Ut verò Blondellus (*a*) Benignum, & reliquos Polycarpi Emissarios, oratoria & similia consecrandi, sic iisdem alios ordinandi coadjutores, omniáque munia obeundi potestatem accepisse à Polycarpo non ambigit (*b*) adeóque non solis Episcopis, specialiter sic dictis, convenire hæc dicit, quia nonnisi Presbyteri & Diaconi illi fuerunt juxta adversarios. Quinimo Presbyteros & Episcopos eosdem fuisse concludit. Ac licet quis ad Pothinum Lugdunensem præsidem cooperarios novos ordinandos, ab his missos fuisse finxerit, tamen ipse Pothinus nonnisi vel ætatis, vel suffragiorum jure à Presbyterio seu fraternitate προεδρίαν obtinuit, & ita quidem, ut absque horum conscientia, calculo, consilio & consensu nihil facere privato nomine potuerit.

In bello Marcomannico Mediolani sublatos Gervasium & Protasium Baronius ad an. 171. §. 4. Spond. ad an. 169. §. 2. ajunt: de quibus Bar. in Martyrol. R. ad 19. Junii. consule, ut & Hospin.

b) de cultu Lat. l. 2. c. 14. p. 172. (a) l. all. à p. 285. (b) à p. 315. f.

JESU CHRISTI *Annus* 170.

M. AURELII & L. VERI } *Annus* 8.

Pestis & fames.

§. 1.) Aniceti P. an. 4. Coss. Vettius Paulus & Junius Montanus. Lues maxima Babyloniæ ex arcula aurea in Apollinis templo à milite incisa oritur, ac in oriente & occidente, cumpr. etiam Romæ, vehementer grassatur: quam Tiberis inundatio, & hanc fames gravissima excipit, unde in Christianos recrudescit persequutio.

Theophilus Heroni succedit Antiochiæ.

Antiochiæ in Episcopatu Heroni juniori succedit Theophilus, vir omnino eximius, cujus librorum titulos Eus. l. 4. c. 24. recenset, de quibus Hieronymum (de Script. & ad Algasiam Epist. 151. q 6. Arnd. Ant. 878. vid. an. 182. §. 2.) consule. Consensum 4. Evangelistarum, sive commentaria, vel libros allegoriarum in IV. Evangelia scripsisse fertur, qui extant in Bibl. Patr. ed. Paril. T. 1. col. 349. Hunc deinceps alii sunt secuti ait Spond. ad an. 31. §. 2. Ita Chemnitius. (*a*) *Si opus illud*, inquit, *adhuc nostra ætate extaret, meritò ipsi, si non primæ, saltem secundæ partes, inter Scriptores Harmonicos tribuendæ essent: quia circa Tatiani tempora ipse quoque vixit et claruit &c. Fragmentum autem illud, quod Luscinius sub Ammonii nomine edidit, quia ipsius non esse ostendimus, non sanè contendere velim, sicut affirmare nec possum, nec ausim, Theophili hæc esse. Quia tamen vetus scriptum esse non est dubium, & ejus usus aliquis ad nostri instituti rationem esse potest, nominemus sanè illud Theophili Harmoniam &c.*

§. 2.) De his, ut & de comment. in Proverbia, ait Hier. de Script Eccl. & ex eodem Baron. §. 8. sibi non videri congruere cum aliorum ejusdem scriptorum elegantia & phrasi: quod etiam Sixtus Sen. (*b*) notavit, & Magdeburgenses (*c*) ad Autolycum hominem gentilem & sapientem libros 3. contra gentes, seu religionis Christianæ calumniatores scripsit, quos laudat Eusebius, qui Venetiis extant in Bibliotheca Diegi Hurtaldi: (*d*) eosdem vide in fine operum Justini Mart. ed. Paris. part. 2. à p. 69. Insuper contra Marcionem librum composuisse Theophilus, & contra Hermogenis hæresin fertur. Hermogenes autem, Tatianus & Montanus coævi censentur. Hermogenes aliter Hermias dictus, hinc Hermogeniani seu Hermiani; posuit materiam Deo coæternam, & in Deo unam nonnisi esse personam contendit: (*e*) alii distinguunt inter Hermogenianos & Hermianos, de illis Aug. ad Quod-

a) Harm. præf. c. 2. p. 6. a (b) Bibl. l. 4. (c) Rivet. Crit. 6. l. 2 c. 7. (d) Mejer in Bibl. seculo 2. item Frisius in Bibl. Regenv. hist. Slav. pag. 271. (e) Bar. §. 11.

Quodvultd. c.41. Danæ. in eundem Tertull. & alii: item Forbes. Instr. l. 1. An. 170.
c. 2. §. 5. ubi ait, confudisse Hermogenem SS. Trinitatem, sicut Victorinus
& Praxeas. De Hermianis qui & Seleuciani idem Aug. c. 59. Cassiod. hist.
Trip. l. 7. c. 11. Niceph. l. 11. c. 14.

§. 3.) Apud Camerarium in Chron. Niceph. legimus, quosdam censuisse Theophilum, cui Lucas Evangelium & Acta inscripsit, virum potentem & nobilem hunc eundem fuisse, qui Episcopis Antiochenis adnumeratur. At Chronologiæ ratio vehementer obstat. Lucas quidpe juxta Baronii calculum anno Christi 58. scripsit, sed Theophilus Antioch. Heroniil. hoc præsenti anno successit, & vitam adhuc, uti censet Cardinalis ultra 20. annos produxit. Porrò in isto authore perantiquo haud obscura deprehenduntur vestigia SS. Trinitatis, nominatim lib. 2. & quæ Scultetus putat Arianismum sapere, commodam interpretationem admittere possunt. Duplicem enim λόγον tribuit Deo, ἐνδιάθετον, qui fuerit ab æterno, & προφορικὸν, quem Deus tum genuerit seu emiserit ex se, cùm manum adhibuit creationi.

§. 4.) Alstedius (*f*) ad an. 170. notat Lucium Britanniæ R. fundâsse scholam Bannachorensem. Certè Monasteria scholas olim fuisse est compertum; in monasterio autem Bancor circa an. 601. MMC. degisse Monachos, Spelmannus (*g*) attestatur. Idem (*h*) asserit, eundem Lucium R. anno 170. ab Elvano & Medvino Româ reducibus fluctuantem confirmatum, Druidarúmque plurimos fide imbutos, & prope Ecclesiam Londini Bibliothecam fuisse conditam. *Bannachor. schola.*

f) *Chron. c. 30.* (*g*) *de Concil. p. 106.* (*h*) *p. 23. ex Bal. cent. 1. ca. 27.*

JESU CHRISTI *Annus* 171.
M. AURELII & L. VERI } *Annus* 9.

Aniceti P. an. 5. Coss. Sosius Priscus & Cœlius Apollinaris. L. Verus in itinere belli Marcommannici, cùm jam alpes transcendisset, sedens in vehiculo cùm fratre, apoplexiâ perit. Post cujus funus & apotheosin, M. Aurelius ad idem bellum progreditur, qui oraculo Alexandri impostoris deceptus, fermè 20000. milites perdit, Luciano teste. Hunc Lucianum aliqui Apostatam à fide vocant (*a*) negant verò alii. Cognomento vocatus blasphemus & atheus, patriâ Samosatenus, fuit primùm Antiochiæ, pòst defecit ad gentiles, & tandem laceratus est à canibus. Rectè de hoc annotat Calvisius: *L. Verus moritur.* *Lucianus.*

a) *Turfell. in epist. p. 157. seq. confer Tir. p. 18. 4.*

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0221
DFG

An. 172. visius: Vixit circa hoc tempus (b) ut Suidas habet, quanquam si scripta ejus attendas, videtur septuaginta annis posterior.

b) *an.* 104.

JESU CHRISTI *Annus* 172.
M. AURELII *Imp. Annus* 10.

Melito, & ejus Apologia.

§. 1.) Aniceti P. an. 6. Coss. Cethegus & Julius Clarus. Melito Sardensis egregius Antistes, à zelo, sanctimonia & martyrio commendatus. Alius longè à Meletio Thebaidos Episcopo à Novatianismi propagatore circa an. 300. Iterum alius, Sebastæ primùm in Armenia, deinde Antiochiæ Episcopus, SS. Trinitatis constans propugnator: de quo Eus. l. 5. c. 47. seq. l. 6. c. 23. Huic autem Melitoni nostro multæ lucubrationes adscribuntur, de quibus Eus. l. 4. c. 25. & l. 5. c. 23. Hier. Bellar. Gerh. de Script. Eccl. Arnd. Ant. pag. 876. Inprimis Apologeticum Imperatori Christianos persequenti obtulit. Huic quàm humiliter se Christiani subjecerint, manifestum ex Eus. l. 4. c. xζ. ubi: *Si te jubente hoc fit, sit sanè id rectè factum; nam Rex justus nihil injustè consulet, & nos hujusmodi mortis præmium lubenti animo ferimus.* (a) Liber de transitu Mariæ, quem eidem Trithemius inscribit, & Margarinus de la Bigne legendum studiosis commendat, à Gelasio in Canone S. Romana, item à Sixto Sen. in Biblioth. l. 2. à Bar. an. 48. §. 12. & ad præsentem an. §. 5. à Bell. & Joh. Maria, Possevino, Molano ex Beda, Suarezio atque aliis meritò proscribitur. Confer Riveti Crit. l. 2. c. 7. Cocum p. 124. seq. Frisii Bibl. Tirin. p. 20. Extat Bibl. Patr. ed. Paris. T. 7. p. 579. Inter varia Melitoni adscripta liber quoque est de Apoc. Joh. quæ omnia perdita. (b) Fragmentum epistolæ ejusdem ad Onesimum, & numerum librorum V. T. sua ætate receptum l. all. Eusebius proponit, ubi Canonem Hebræorum tantùm recenset. (c) Nam quòd librum Sapientiæ, & quidem illum solum, Canoni quoque addit, contrà Estheræ librum omittit, alium, quàm volunt Latini, sensum habet. *Vid. Rainold. de libris Apocr. lect. 14. Illyr. Cat. T. 1. p. 71. Arnd. l. al. & tit. Canon. p. 92. §. 15. & 19.*

§. 2.) Quod igitur Sapientiæ Solomonis ibi meminit, non eum sensum habet, ac si librum Pseudepigraphum, quem inter libros Apocryphos recenset Hieronymus & alii, Canonicis annumeraret, sed ipsum Proverbiorum librum intelligit; prout mentem Melitonis declarat Rufinus in expositione Symboli; quod etiam verba ostendunt, Salomonis Proverbia, quæ & Sa-

a) *Lipstorp. de Mon. Pap. c. 4. §. 17. p. 29. Kortholt. p. 143.* (b) *Dalla. de Patr. p. 5.* (c) *Novit. Mel. l. 1. c. 63. p. 235.*

& Sapientia ; Σολομῶντος παροιμίαι ἡ σοφία, correctius ἡ γὰρ σοφία ; ubi parti- An. 172.
cula quæ ad aliud, quàm quod præcessit, referre nequit, ita ut sive per appositionem addatur ἡ Σοφία ad παροιμίαι, sive per adversativum, ut constet Parabolas seu Proverbia Solomonis esse Sapientiam. Malè igitur Eusebii contextum distinguit Annalista noster §. 5. Solomonis Proverbia, Sapientia. Aliàs certum Sapientiam vulgò sic dictam, ut à Proverbiis distinguitur, non esse Solomonis, sed Philonis, qui vixit post tempora Christi. Manifestum tamen, Proverbiorum librum aliquoties hoc nomine à veteribus fuisse denominatum. Non solum Egesippus, sed & Irenæus, & universus veterum chorus, Solomonis Proverbia Sapientiam, omnis generis virtute plenam vocârunt. Estheræ librum, qui in Canone Hebræo extat, omisit Melito, quem tamen procul dubio alii conjunxit.

§. 3.) Apollinaris seu Claudius Apollinarius, Hierosolymitanus Epi- *Apollinaris Apologia.*
scopus, famâ conspicuus, Apologiam sive librum pro fidei defensione Christianorum ad Imp. scripsit, lenimentúmque persecutionis imperravit, quòd Lucius Verus diem obiisset : vid. Eus. l. 4. c. 25. 26. & 5. c. 18. Alias insuper lucubrationes reliquit, uti Hieronymus notat : adversus Gentes l. 5. de veritate l. 3. adv. Cataphryges seu Montanistas, eorúmque vates Priscillam & Maximillam. Præter Eus. confer Theodoret. l. 3. hær. fab. Frisii Bibl. Hier. alios : cujus tamen scripta naufragium passa. (e) Porrò Apollinarii plures fuere, de quibus Danæus in Aug. de hær. cap. 55.

Ex relatione Ughelli (f) Lucius quintus Atinensium ordinatus Episcopus. III. facit Hilarium ad an. 110. IV. Urbanum an. 132. VI. Solomonem, qui obiit anno 221. Igitur 50. annos V. & VI. sedissent.

Philippus, Gortynæ in Creta Episcopus, præclarum adv. Marcionem dedit librum. (g) Ejus memoria d. 11. Apr. celebris.

Similiter Modestus contra Marcionem calamum stringit. (h) Sic Musanus contra Encratitas. (i) utriusque autem Modesti & Musani, ut & Philippi scriptis hodie caremus. (k)

Sagaris Episc. & Martyr Laodiceæ mortuus ; Martyrol. 6. Oct. Bar. §. 6. ex Eus. l. 5. c. 25.

e) *Dalla. de Patr. p. 5.* (f) *Ital. S. T. 6. p. 535.* (g) *Euseb. l. 4. c. 22. & 24. Hier. Trith. Regenv. p. 285.* (h) *Hier. Bar. §. 8.* (i) *Hier.* (k) *Dalla. de Patr. pag 5.*

JESU

An. 173.

JESU CHRISTI *Annus* 173.
M. AURELII *Imp.* *Annus* II.

Montani origo.

§. 1.) Aniceti P. an. 7. Coss. Severus & Herennianus. *Montanistæ* circa hæc tempora exorti: aliis tamen ad an. 142. collocantur. (*a*) A *Montano* hæresiarcha, Phryge natione, discipulo Tatiani. Duas mulierculas circunduxit Priscam & Maximillam, quæ libros Propheticos scripsere, quorum Nicephorus meminit. Harum socia fuit Quintilla, unde Quintiliani dicti. Nominati quoque Cataphryges & Pepuziani à Pepuza Phrygiæ civitate; item Montenses, Cuzupitæ & Rupitani. (*b*) Seipsum Montanus asseruit Paracletum Spiritum S. unde ejus discipuli Spiritum S. sibi, non Apostolis infusum prædicabant. Mortuos baptizabant. Primas admittunt nuptias, secundas damnant; nuptiarum vinculum pro arbitrio posse dissolvi ajebant: incestuosos concubitus admittebant: pœnitentiæ virtutem tollebant. Prophetas arreptitios esse dicebant: panem cum sanguine humano in S. Cœna miscebant. Statuerunt contra Paulum mulieres Presbyteriissas, diaconas s. diaconissas fieri posse h. e. χειροθεσίαν seu ordinationem habere, sive authoritatem in Ecclesia ministerii obtinere, ut docet Ambr. in c. 3. Epist. 1. ad Tim. (*c*) Idem Montanus jejuniorum leges condidit, quo nomine hæreticus est habitus à veteri Ecclesia: quem insecutus senex Tertullianus commendavit ξηροφαγίας i. e. siccas, sive aridiores cibos certis temporibus, Orthodoxos autem *Psychicos* h. e. animales & carnales appellavit, quem hodie Latini imitantur. Causam hæresis τῇ φιλοπρωτείᾳ Montani adscribunt: (*d*) unde eum δημηγυμίαν ἄμετρον φιλοπρωτίας funditus evertisse ex Eus. (*e*) Blondellus (*f*) docet, adeoque cum plerisque aliis hæresiarchis. *Artotyrita* propago *Pepuzianorum*, qui loco panis & vini, panem & caseum offerebant & ita communicabant: adeoque S. Eucharistiam corrumpebant, obtendentes primos homines obtulisse fructus terræ & oves: vid. Epiph. hær. 49. Aug. hær. 28. & in eundem Danæum. Pepuziani à Pepuza loco, cui aliquid divinum imputabant Hierusalem vocantes, ut hodie Latini Romæ, Compostellæ &c. *Proculus* Montani & Cataphrygum sectator acerrimus.

Synodi hæreses damnant.

§. 2.) Conciliaribus conventibus Montanistæ sunt sublati: unde Eus. l. 5. c. 15. al. 16. *ubi fideles*, inquit, *qui Asiam incolebant, sæpenumero & multis in locis in unum convenerant, & doctrinam recens introductam explorare,*

a) *Blondell. de Episc. p. 54.* (*b*) *vid. Aug. c. 26. 27. & in eund. Dana. Theod. l. 3. c. 2. Forbes. instr. l. 12. c. 10. §. 1. & l. 14. c. 4. §. 3. Luzenb. p. 81. 156. & 160. Kortholt. 187. Arnd. p. 459. tot. alios.* (*c*) *vid. Concil. Epaun. can. 21. item Iustell. in Cod. T. 1. p. 86. b.* (*d*) *Forbes l. 2. c. 1. §. 14.* (*e*) *l. 5. c. 16.* (*f*) *de Episc. p. 54.*

re, & eam profanam ac detestabilem ostenderant, & errorem ipsum improbârant, sic tandem isti tum ab Ecclesia extrusi, tum à communione penitus expulsi fuerunt. An. 173. Sic Apollinarius refert Asiaticas Ecclesias Synodos celebrâsse & hæreticos excommunicâsse, sed nusquam id Romani Pont. authoritate factum memorat. Ita Eus. testatur l. all. in Montani, Theodoti & Alcibiadis causa nullas factas provocationes ad Rom. Episcopum, sed literas ad Gallicanam Ecclesiam missas. Scil. in rebus dubiis & nimium controversis non tantùm provinciales, & sæpe quoque vicini conveniebant, ac liberè judicabant, sed alii etiam sua sibi invicem non denegabant studia & judicia: solebant Ecclesiæ remotiores in aliis provinciis, consultæ per literas, quibus communiter subscribebant, suam sententiam exponere. Sic fratres & martyres, qui in Gallia erant, suam de Montani Prophetiis sententiam piam & orthodoxam, ad fratres in Asia & Phrygia perscribebant. Item Serapion in Epistola ad Caricum & Ponticum ait: *Ut autem sciatis, quòd ista, quæ nunc nova Prophetia, vel potiùs execratio nova processit, ab omni fraternitate, quæ in universo mundo est, respuitur & refutatur, transmisi vobis Claudii Apollinarii, Hierapolitani Asiæ provinciæ Episcopi literas, quibus de his plenius instruamini.* In hac autem ipsa Serapionis Epistola etiam subscriptiones quorundam Episcoporum & martyrum continentur. (g) Solebant etiam unum atque alterum ex præcipuis suis doctoribus ad alias mittere Ecclesias ut cum iis conferrent de rebus necessariis, & exortas hæreses arguerent ac refutarent, ortásque dissensiones componerent. Sic Gallicanæ Ecclesiæ Phrygianis Irenæum miserunt: & Polycarpus ex Asia Romam sub Aniceto venit, collaturus de quibusdam cum Romanis &c.

§. 3.) Montanistarum damnationem in frequentibus Synodis Asiæ & aliorum locorum, factam ipsemet Baronius agnoscit. Tres ordine recenset auctor Libelli Synodicii quarum prima Hierapolitana Apollinarii cum XXVI. Episcopis. Hujus autem Apollinaris memoria d. 8. Jan. celebratur. Secunda Synodus Achillana Sotæ cum XII. Episcopis: tertia Gallicana Confessorum. Ad hæc M. Ant. de Dom. (h) *Hæc est,* inquit, *prima mentio Conciliorum post Apostolos, quam ego observavi ad hæreses cognoscendas & profligandas. Regula profectò generalis toti Asiæ futuræ, ut non ad Papam, sed ad Concilia causas fidei referat.* Prodit ergo potiùs indolem Romanæ Sedis Baronius (i) quando dicit, Montanistas conatos quoquo modo Romanæ Ecclesiæ communicationem suffurari, quò sic ab universa Catholica Ecclesia viderentur esse recepti, eisque de facto Pontificem falsis ipsorum relationibus deceptum, pacificas literas dedisse, quas simulátque à Praxea reduce meliora edoctus, continuò revocârit. At quis exteros & peregrinos, & quidem suspectos atque hæreticos, nondum plenè exploratos, à suis damnatos, susci-

g) *Eus. l. 5. c. 19.* (h) *l. 7. c. 7. §. 6.* (i) *§. 4. Spond. §. 2.*

An. 173. pere & cum pacificis dimittere permisit ? Jure ergo à Conciliis jam damnatos meliùs edoctus commendare aliis noluit, imò nec potuit, quia recepti non fuissent. Præceps ergo Episcopus Rom. unde errorem etiam correxit.

§. 4.) Ex Tertull. lib. de Trin. adv. Praxeam: (k) Praxeas *Episcopum Rom. agnoscentem jam Prophetias Montani, Priscæ, Maximillæ, & ex ea agnitione* (approbatione) *pacem Ecclesiis Asiæ & Phrygiæ inferentem, falsa de ipsis Prophetis & Ecclesiis eorum adseverando, & præcessorum ejus authoritates defendendo, cogit & literas pacis revocare jam emissas, & à proposito recipiendorum charismatum concessare.* Utut igitur jam Montanistæ in Asia & Phrygia excommunicati fuerint, tamen de uno recognoscere illorum causam potuit Rom. Episcopus, id quod juxta Conciliorum decreta, nulli alii licuisset. Resp. 1. Utut alii Eleuthero, alii Victori, Zepherino alii isthoc tribuant, ego Aniceto, qui sub primo Montani adventu vixit, adscribendum censeo. 2. Patet hinc Pontificem R. errori esse obnoxium, quia Montani Prophetias approbavit. 3. Consensum cum Rom. Ecclesia non esse genuinam Ecclesiæ notam. 4. Alii in aliis diœcesibus Episcopi simili modo pacem Ecclesiis dare poterant, qui tamen universales non fuerunt. 5. Quia Montanus jam antè à comprovincialibus Episcopis fuerat condemnatus, itaque nec admittendus Romæ, nec excusandus fuerat. 6. Illa pax Asiæ & Phrygiæ illata, seu inferenda, tantum non potuit, ut Montanus cum suis ab illis Ecclesiis in communionem reciperetur. Bellarminus errorem Rom. Episcopi, Prophetias Montani, Priscæ & Maximillæ agnoscentis, indéque pacem Ecclesiis Asiæ & Phrygiæ inferre conantis, ita extenuare satagit, ut de fide Tertulliani, ceu Montanistæ dubitet. Resp. Tamen apertè tantum scribere mendacium ausus non fuisset, faciléque Rom. Episcopus suos defensores nactus fuisset. Igitur etiam Montanista Tertullianus, verum hoc loco dicere & testari potuit. Vel hoc saltem inde pateat, Tertullianum in ea hæresi non fuisse, quasi Rom. Episcopus errare non possit, præsertim cùm scribant authores, eum à Rom. Ecclesia secessisse propter levem offensionem Romanorum Presbyterorum: ergo ne Catholicus quidem existimavit errare non potuisse Rom. Episcopum, aut Ecclesiam illam. Imò Bellarminus ait Papæ R. persuasum esse à Montanistis, doctrinam Montani non esse diversam à doctrina Rom. Ecclesiæ. Quid hoc aliud, quàm esse Montanistam, unde Tertullianus, Episcopum R. agnovisse (i. approbâsse) Montani Prophetias. Utut Pamelius neget agnoscere, Tertulliano idem esse atque adprobare, id tamen ex eo patet, quòd addit: *Nos quidem agnitio Paracleti & defensio disjunxit à Psychicis.* Affirmat Tertullianus, Episcopum Rom. Ecclesiis Asiæ atque Phrygiæ pacem intulisse: non modò ergo fuit Montanista, sed & cum Montanistarum Ecclesiis communicavit. Unde Rhenanus in margine: Episcopus Rom. montanizat. §. 5.)

k) c. 1. p. 378.

§. 5.) Ut Montaniſtæ olim à carne abſtinebant, teſte Aug. l. 2. de mo- An. 173.
ribus Eccl. ita Montanus primus leges de jejunio ſtatuit, affirmante Euſ. (*l*) Hinc Apollonius, qui Romæ tandem capite plexus, contra hunc calamum ſtringit. (*m*) Montani ſucceſſor fuit *Theodotius* Epheſinus, unde Theodotiani. (*n*) Hi Chriſtum φιλὸν ἄνθρωπον fuiſſe contendebant, eúmque ex virili conceptum ſemine ajebant. Hunc excepit Proclus, item Alcibiades, Themiſton, Patroclus &c. (*o*) Sic Praxeas, contra quem Tertullianus ſcribit, orthodoxus primùm, poſtea unam tantùm in Deo eſſe perſonam docuit. De Montano ita Mareſius: *Nec Montanus*, inquit, *forſan perſonaliter voluit haberi pro ipſo paracleto, ſeu Spiritu S. ſed tantùm illius virtutem ſpecialiter in ſe effuſam.* Dreſſerus nullo antiquitatis teſtimonio Montaniſtis tribuit, quòd humanitatem Chriſti negarent, & absque carne in cœlum aſcenderit. Citat quidem Epiphanium & Euſ. ſed tamen neuter eorum hoc habet. Theodoretus quoque l. 3. eoſdem liberat ab horrendis myſteriis, quæ de illis ferebantur. Inter alia illorum dogmata fuere. 1. Omnes Prophetas, qui ante Montanum fuerant, ita in ecſtaſi fuiſſe locutos, ut ſeipſos non intelligerent. 2. Nuptias ſecundas omnino eſſe illicitas: atque huc ſpectant libri Tertulliani Montanizantis de Monogamia & ad uxorem. Nec abludunt Pontificii, qui bigamos ſtatuunt irregulares, ſeu inhabiles ad S. Miniſterium & ſolitam benedictionem negant ſecundis nuptiis. *vid. an.* 196. §. 11.

§. 6.) Tria à Catholicis in Montaniſtis reprehenſa, jejunia, ſtationes, ξηροφαγίαν. Leges quidpe fixit Montanus antea inauditas de jejuniis, quæ ſtata eſſe volebat, certísque diebus adſtricta, cùm antea eſſent arbitraria. Stationes in veſperam plerúnque produxerunt, ad macerationem carnis. Xerophagiam injunxit, ut ſiccarent cibum ab omni carne & jurulentia. Non minus vini uſum diabolicum vocârunt. Ita ergo Latinos ſtrenuos ſequaces habent, adeoque qui legerit Tertulliani Montanizantis diſputationes de jejunio contra Catholicos, quos ψυχικὸς appellat, putet, ſe videre ſcriptum Pontificium contra Reformatos. Nec puduit multos è Romanenſibus inde arma contra nos mutuare. Divortiorum quoque inter conjuges faciebant licentiam continentiæ ſtudio, ſicuti quoque fit in Papatu. Nefas præterea dicunt tempore perſecutionis fugere, quod propugnat Tertullianus de fuga, id quod refutat Martyr noſter Locor. comm. cl. 3. c. 12. § 22. ſeqq. Animam item faciebant corpoream, cui competeret effigies corporis, ut videre eſt apud Tertull. ipſum de anima, cujus libri c. 9. utitur teſtimonio ſuæ Prophetiſſæ, quæ dicebat, in ecſtaſi ſibi oſtenſam animam corporaliter, quæ ſpiritus videbatur. Haut abſimilia nugantur Papiſtæ, cùm animas è purgatorio reduces forma humanâ & corporeâ ſæpe apparere dictitant. Adhæc lapſis in aliquod peccatum Montaniſtis, nullum pœnitentiæ locum *vid. an.* 216. §. 23.

l) *l.* 5. *c.* 17. & *c.* 3. (*m*) *idem l.* 5. *c.* 18. & 21. (*n*) *Spond.* §. 3. (*o*) *vid. Kortholt. p.* 235.

An. 173. concedebant, Novatianorum instar, sed ad omne penè peccatum Ecclesiæ obserabant fores, inquit Hieronymus, more hodiernorum Anabaptistarum; ita homini Christiano militare nefas putabant, aut coronam in capite gestare, purpuram & alia ornamenta Christiano indigna pronunciabant; dicebant hominem conditum ad imaginem Christi venturi: animas pessimas in Dæmonas abire &c.

§. 7.) Miltiades insignis Rhodensis Theologus contra Montanum, Priscillam & Maximillam scripsit; item adv. Gentes & Judæos, Apologeticum insuper Principibus dedit. (p) Quæ hodie amissa. (q)

Thrasea Ep. Eumeniæ apud Smyrnam passus d. 5. Oct. vid Eus. l. 5. c. 23.

Cajus s. Gajus & Alexander Apameæ in Syria. d. 10. Mart. vid. Hosp. & Bar. §. 23.

Bar. §. 13. Themiso falsus Confessor. Unde Casalius (p. 288.) probare intendit certitudinem Legendarum. At in infinitis locis aberrare in confesso illi etiam habent.

p) vid. Eus. Hier. (q) Dallæ. de Patr. p. 5.

An. 174.

JESU CHRISTI *Annus* 174.
M. AURELII *Imp. Annus* 12.

Tatianus har.

§. 1.) Aniceti P. an. 8. Coss. Maximus & Orfitus. *Tatianus* hæreticus ex Mesopotamia oriundus, Justini Martyris discipulus & sectator, ex Philosopho Platonico Christianus factus: quandiu autem Magister Justinus vixit, nunquam se de fide malè sentire ostendit: schólam suam abinitio in Mesopotamia erexit, maximam prædicationis suæ partem Antiochiæ juxta Daphnem confecit, summa etiam cum æstimatione Romæ docuit. Inter infinitas penè lucubrationes, insignem pro Christianis contra Gentiles commentarium edidit, uti Hier. refert & Eus. l. 4. c. 16. Orig. l. 1. contra Celsum, extátque hactenus, utpote in fine oper. Justini Mart. edit. Paris. Non quidem illa prolixa est oratio, sed nervosa & lectu digna; quamvis in eo tam sit culpandus, quòd animas impiorum in corpore mori statuit, quàm laudandus, quòd S. Scripturam clavem statuat: quod malè concordat cum iis, quæ de Scripturarum obscuritate ad ravim usque disputant Pontificii. Harmoniam etiam IV. Evangelistarum, sed fide mala contexuit, quam Διὰ τεσσάρων, seu *Ex quatuor* vocavit, in ea, ut demonstrat Theodoretus (a) omnia omisit, quæcunque de Christi genealogia ac carne humana, ab eo susceptæ, fuerunt ab Evangelistis tradita, utpote quam cum Marcione negavit. Hunc librum

a) *har. fab. l. 1.*

brum aliosEvangelium secundùm Hebræos vocare ait Arndius (b)Deceptus An.174. Victor Capuanus, ex Baronii sententia, Ammonio Alexandrino Tatiani hujus, & vicissim Tatiano harmoniam seu consonantiam Ammonii tribuit. Et certè priorem hancce Tatiani non esse vel inde liquet, ait Maresius, quia refert Theodoretus, Tatianum recensuisse genealogias Christi, & alia, quæ Jesum secundùm carnem prodiisse ostenderent, illa tamen non exstant in opere moderno: utranque vide in Bibl. Patr. ed. Paris. T. 7. col. 1. & col. 73. Confer ed. Bas. præf. p. 14. & in opere 659--746. Plura habes de Tatiano apud Hier. & Bell. de Script. Ec. Gerh. in Patr. 106. & 471. in Victore Cap. De Ammonio Alex. Bibl. Patr. Bas. præf. p. 15. & in oper. 747. ad 793. Bell. p. 57. Gerh. 156. Arnd. 462. i. inpr. infra ad an. 234. §. 2.

§. 2.) Tatiani aliquot fuere, quos inter insignis martyr sub Juliano, in craticula tostus. (c) Tatiani hæretici *Encratitæ* etiam vocati, ab ἐγκράτεια continentia, effecto nomine, quia continebant se à vino, carne & conjugio; ideoque nonnisi aquam in S. Synaxi adhibebant, unde *hydroparastatæ*, *aquarii* s. *aquei* nominati. (d) Ita ingrati extiterunt Deo, ait Frisingensis (e) qui hæc humanis usibus procreavit. Contra hos Clementis testimonium ex Eus. (f) ab Apostolorum exemplo deductum, ibidem vide: & cum horum erroribus Papistarum praxin compara. Quòd contra Christi institutum & mandatum vini loco aquam in Synaxi S. adhibuerunt, meritò ipsis magno vitio versum fuit. At Latini nonne calicem Laicis adimunt? Nunquam tamen illi Patres eo argumento usi, quòd vinum in sanguinem Christi mutari debeat, quod procul dubio fecissent, si ita se res haberet. (g) Frustrà etiam isti hæretici cœlibes fuisse Apostolos sunt mentiti. (h) Tatiani *Severiani* etiam nominati, quia Severum quendam Tatianus scholæ suæ successorem habuit. (i) Ita Rhodon Asianus Romæ olim discipulus Tatiani, Encratitarum parentis. Multa hic scripsit, quæ jam amissa. (k)

§. 3.) Communionem bonorum vi Act. 4. 32. instar hodiernorum Monachorum & Anabapt. statuebant. (l) Ex quibus patet, ipsos etiam hæreticos splendida Apostolicorum, Catholicorum, Perfectorum &c. nomina sumere & arrogare sibi posse: & qui nomine continentes, re ipsa turpes esse. Quemadmodum hodie Latini omnes extra communionem suam viventes damnant, sic olim Tatiani faciebant. Uti olim loco S. Scripturæ suppositis utebantur (m) ita & Romanenses. Sic etiam monogamiam, licet ægrè, admittebant. Plura de Tatianis apud Iren. l. 1. c. 31. Eus. l. 4. c. 16. 26.

b) *Ant. p. 457. conf. p. 878.* (c) *Tripart. l. 6. c. 13.* (d) *Dana. in Aug. de hær. c. 75. Lutzenb. 65. m & 101. Rosf. 266. Kortholt 171. Arnd. p. 458. alii.* (e) *hist. l. 3. c. 26.* (f) *l. 3. c. 30.* (g) *Larroq. de Euch. part. 1. c. 2. p. 32. & part. 2. c. 10. p. 524.* (h) *confer Clem. Alex. Strom. l. 3. item Dana. in Aug. c. 40. de Apostolicis hæreticis. Chemnit. Harm p. 450. b. & 727. b. tot.* (i) *Aug. c. 24. Lebb & Fris. in Bibl. in voce. in Arnd. p. 178.* (k) *Dalla. de Patr. p. 5. ex Hier.* (l) *Dana in Aug. c. 40.* (m) *Martyrol. Bar. Præf. col. 8.*

An. 174. 28. 29. Epiph. c. 46. Tert. de præscr. c. 52. Clem. Alex. l. 3. Strom. & l. 2. Pædagogi c. 2. ad f. Philastr. l. 1. Damasc. l. 6. de hær. Rhodig. l. 3. c. 10. Plures apud Bar.

Docetæ. A Julio Cassiano, Valentini atque Tatiani sectatore, *Docitæ, Docetæ* seu Opinatores orti, qui phantasticum corpus Christo tribuerunt, nec verè, sed sola visione apparuisse dixerunt.

Pinytus. Ep. §. 4.) Pintus seu Pinytus Gnostii seu Gnosiorum in Creta Episc. quem Dionysius Corinth. Episcopus monuit, ne servandæ castitatis onus fratribus imponeret. Scilicet tum multi nimii cœlibatûs admiratores fuerunt, à Tatiano hæresiarcha, qui fratribus imposuerat, seducti. (*n*) De illo Martyrol. R. ad 10. Oct. *Inter Episcopos* (fuit) *nobilissimus, in scriptis suis, velut in quodam speculo, viventem sui reliquit imaginem.* Ejus hodie scriptis caremus. (*o*)

n) vid. Eus. l. 4. c. 22. al. 23. Niceph. l. 4. c. 8. Hospin. de Mon. p. 31. b. (o) Dalla. de Patr. p. 5.

An. 175.

JESU CHRISTI *Annus* 175.
M. AURELII *Imp. Annus* 13.

Aniceti P. martyrium. §. 1.) Soteris P. an. 1. Coss. Aurelius Severus II. & Cl. Pompejanus. Anicetus P. martyrio interit. Tempore Aurelii Antonini & L. Veri id accidisse Martyrol. R. ad 17. Apr. item Hospin. ad dictam diem ajunt. Ita Soterem anno 163. electum Damasus, Carranza &c. asseverant. Ex sententia Collect. Conc. T. 1. p. 236. ed. Par. electus anno 167. sedit an. 8. m. 9. Baronii calculo an. 8. minus mensibus 3. ac diebus 7. Starav. an. 9. m. 4. Carr. an. 11. Damasi & Plat. an. 11. m. 4. d. 3. Cosleri an. 11. m. 5. d. 17. Aux Estats an. 11. m. 5. d. 27. Munsteri an. 15. Crescon. an. 8. m. 3. Sepultus in cœmiterio Calixti: cessavit Episcopus dies 17. Ordinationibus. 5. Presbyteros 19. Diaconos 4. Episcopos 9. creavit. Hic nonnisi unam Decretalem ad Galliæ Episcopos scripsisse fingitur: at quàm leviter Rom. Episcopum suspexerint, vel ex sola de Paschate lite clarum. Quare autem universale mandatum ad solos Gallos perscribit? Eam vid. T. 1. Conc. p. 331. ed. Crabbi: & T. 1. pag. 237. ed. Paris. Impostura illius detegunt Blondell. in Pseudo-Is. præf. p. 64. in tract. 201. ad 205. Cocus pag. 62. Agit autem. 1. De ordinationibus Episcoporum & de causis eorum. 2. De Primatibus & Metropolitanis. 3. Si metropolitanus sine consilio egerit, vel si Episcopi eum suspectum habuerint. 4. De tonsura clericorum & habitu.

§. 2.) Cavit ne à paucioribus quàm à tribus consecretur Episcopus, idque Jacobi Hieros. exemplo probat, à Petro, Jacobo & Johanne sacrato: ex Anacleti II. epistola.

ex

Ut Archiepiscopus ab omnibus Episcopis, quibus præesse debet, eligatur & ordinetur 66. dist. c. Archiep. ab. At quæ hodie electio? Scilicet hæc dogmata fuere, quæ tempore tam calamitoso tractârunt. An. 175.

Archiepiscopus nihil de eorum (Episcoporum suorum) *causis: aut de aliis communibus, absque cunctorum illorum agat consilio: nec illi, nisi, quantum ad proprias Parochias, sine suo.* At ubi hodie proprias Parochias habent? illas quomodo administrant? Hinc æqualitatem omnium Episcoporum M. Ant. de Dom. (a) concludit, quandiu scil. quis muneri suo non deest. *Absque hoc*, inquit, *nulla differentia, nullum discrimen, nulla disparitas; omnes Episcopi duntaxat sunt, nullus inter ipsos Archiepiscopus, nullus Primas, nullus Patriarcha, Papa nullus: privatum solùm propriæ diœcesis bonum quisque, ut lubet, procuret: ad communem se, extra propriam diœcesin nemo extendat, nisi de communi fratrum suorum consilio: sive sit Episcopus simplex, sive Archiepiscopus, sive Patriarcha, aut Papa.* 9. q. 3. Archiep. nihil.

§. 3.) *Nulli Archiepiscopi Primates vocentur, nisi illi, qui primas tenent civitates, quorum Episcopos Apostoli & sucessores Apostolorum regulariter, Patriarchas & Primates esse constituerunt, nisi aliqua gens deinceps ad fidem convertatur, cui necesse sit, propter multitudem eorum, Primatem constitui; reliqui verò, qui alias metropolitanas sedes adepti sunt, non Primates sed metropolitani vocentur* vid. d. 99. Nulli Archiep. De Patriarchalibus sedibus, ab Apostolicis sedibus differentibus, earum numero & natura M. Ant. de Dom. l. 3. c. 10. ubi à §. 17. probat, quòd Civitatum secularis dignitas sedes potissimùm Patriarchales fecerit. (b) Hinc Polydorus (c) ex Clem. instituto, *ut in singulis gentium, quæ religionem in posterum complecterentur, urbibus, in locum flaminum Episcopi substituerentur, & in qualibet provincia Archiflaminis vice, unus Archiepiscopus constitueretur* &c. Inde Innocentii testimonio Sacerdotum & Episcoporum differentia introducta. *Ii Archiepiscopi*, pergit Polydorus, *modò Primates, modò Patriarchæ dicti: quatuor principio fuere, Romanus, Antiochenus, Alexandr. & Hieros. postea translata Byzantium Imperii Sede additus est & Constantinopolitanus. Verùm posthac ambitione paulatim modestiam è pectoribus hominum detrudente, plures creati sunt, usúque venit, ut hujusmodi ordini plus aliquid dignitatis ac majestatis accesserit. Et quoniam hisce Pontificibus sedes, in iis præsertim locis, qui insigniores essent, datæ sunt, idcirco & Metropolitanos vocamus, quòd unusquisque hodie in ea præsit urbe, quæ ejusdem provinciæ metropolis i. e. mater & caput est. Primates tamen & Patriarchæ antecellunt auctoritate Archiepiscopi Metropolitanis, sicut patet ex decreto Aniceti, qui statuit, ne Episcopus crimen Metropolitani sui ad alium, nisi ad Primatem aut Sedem Apostolicam deferret* &c. Meritò hîc locum habet Africani III. Concili sententia; *Primæ Sedis Episcopus non appelletur*

a) l. 3. c. 7. § 4. (b) confer eund. l. 3. c. 2. toto. (c) in v. l. 4. c. 12.

An. 175. *pelletur Princeps Sacerdotum, vel summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi, sed tantùm Primæ Sedis Episcopus.* (c)

§. 4.) Ib. Constituit ut Cleri comam non nutriant, sed desuper caput in modum sphæræ radant, ut quemadmodum à laïcis discreti esse debent in conversatione, ita & in tonsura, & in omni habitu ab iisdem sint discreti. d. 23. c. prohibete fratres. Polyd. l. 4. c. 8. alii Anacleto inventionem tribuunt: ut idem docet Polyd. l. 4. c. 8. (d) Idem institutum Martino assignatur: d. 23. c. non liceat. Item Gregorio, ut est in canone si quis. Et Concilio Agathensi c. Cleri. (e) Baronius ad an. 398. §. 73. id ipsum tribuit Concilio Carthag. IV. c. 44. & Optat. Milevit. l. 2. cont. Parmen. Donatistas Præcisistarum hodiernorum Patriarchas sic compellat: *Docete, ubi vobis mandatum est radere capita Sacerdotum, cùm è contrario tot sint exempla proposita fieri non debere.* Tonsuræ Clericorum originem in Ægyptios Sacerdotes rejiciunt Philippus Beroaldus & ex eo Jo. Bohemus. (f) Ex V. T. id deducit Polydorus. (g) Certè ab Ethnicis desumptus mos, contra Legem Dom. Lex. 19. 21. Ez. 44. nam, ut scribit Herodotus, Sacerdotes in Ægypto radebantur: vide etiam Baruchi 6. De allegoria attonsi capitis à Pontificiis excogitata lege c. 12. q. 1. duo sunt. Evolve insuper Aug. ser. 12. ad Heremitas. Vide Collect. Concil. T. 1. 240. ed Paris.

§. 5.) Hic Papa cum Polycarpo statuit tandem celebrationem Paschatis, esse liberam, nec propter ceremoniarum dissonantiam rumpendam esse fidei consonantiam. (h)

In Romana Ecclesia Episcopos & Presbyteros tunc temporis à docendi munere vacuos non fuisse patet ex historia Eleutherii, quem puerum Anthia mater Aniceto erudiendum tradidit. (i) Sic suprà ex altera Justini Apologia traditum quòd Romæ primarius inter fratres, Dominica die, ea quæ ex commentariis Prophetarum aut Apostolorum in Ecclesia lecta fuerant, exponat, monita & adhortationes instituat &c. Nec minori studio docendi, instituendi, visitandi, Sacramenta administrandi &c. alibi Episcopi intenti erant.

Soter P. eligtur. Aniceto succedit Soter Campanus, ut vult Baronius anno præsenti: anno 163. Damaso: anno 178. Fridliebio. Carranzæ est Pont. XI. ita Staravolscio, at in altero ejus catalogo est XIV. Christo primo loco numerato. XII. Dietrico. XIII. Platinæ, Agricolæ, Costero. Ex Diacono autem Soterem suffectum Aniceto, huic ibidem ex eodem ordine Eleutherum scripsit Hegesippus. (k)

§. 6.)

c) *vid. Spond. ad an. 97. §. 18. item Codicis Vniv. p. 73. ed. Tigur.* (d) *vid. an. 112. §. 10. conf. an. 102. §. 30. inpr. an. 58 §. 47. seq. Hospin. de Mon. 63. a. Casalius c. 49. p. 213. f. Arnd. tit. Cler. à §. 19. p. 190.* (e) *vid. Blondel. Pseudisid. præf. p. 36.* (f) *de morib. gentium c. 5.* (g) *l. 4. c. 8.* (h) *Iren. adv. gentes l. 3. c. 3.* (i) *Niceph. l. 3. c. 29.* (k) *apud Eus. l. 4. c. 22.*

§. 6.) Baronius Ecclesiæ Rom. obnoxius atque devotus cliens, jurejurando eidem obstrictus, liberalitatem illius, munificentiam, opúmque abundantiam commendat, sine dubio, ut præsentes illius divitias atque reditus colorare atque excusare eò magis possit. Quasi verò aliæ Ecclesiæ simili liberalitati non studuerint, non modo erga suos pauperes atque miseros, sed & erga exteros, cumpr. ad fovendos Christianos ad metalla damnatos; quasi verò ex opum & facultatum abundantia hæc fluxerit misericordia: confer 1. Cor. 9. c. 16. 1. seq. 2. Cor. 8. 1. cap. 9. 2. Philip. 4. 15. 16. Gal. 6. 6. 1. Tim. 5. 16. Insuper aliæ longè sunt in Curia Rom. acquirendi artes, aliæ insumendi rationes, quàm olim. Utut verò Dionysius Corinthiorum Episcopus (*l*) Rom. Ecclesiæ eleemosynas laudet, nihil tamen omnino derogare Ecclesiis aliis voluit; nullum inde primatum extrudit, quin de Rom. Episcopo ita loquitur: ὁ μακάριος ὑμῶν Ἐπίσκοπος Σωτήρ; *Beatus Soter vester Episcopus.* Quantum hodie stylus mutatus ab illo! Quid illo tandem fieret, qui modò Alexandrum VII. ita compellaret? Non hic Soter beatissimus, Sanctitas sua seu Sanctissimus, non Universæ seu Catholicæ Ecclesiæ, sed Romanorum cluet Episcopus. Nondum ergo bonus Dionysius Romanæ Curiæ atque assentatorum stylo fuerat assuetus. Ita non minus ipse Eusebius (*m*) Ἐπίσκοπον Σωτῆρος *Episcopum Soterem* vocat. Pulchrè verò de moderna Rom. Ecclesiæ munificentia M. Ant. de Dom. (*n*) *Mater* (Rom. Ecclesia) *jam effæta senióque confecta à filiis & filiabus lac reposcit & alimenta, quibus tamen amplissimis nequit saturari.* Ecqui non superiorum seculorum clamores & lamentationes! quas mille harpyiarum artes Simoniacas, auricupia, negociationes, emunctiones non exercuerunt? maximè verò etiam grande sacrilegium committunt, quando inexhausta illa bona non in egenos & afflictos impendunt, sed ut luxui plus quàm regali, atque nepotibus insatiabilibus, saltem aliquo modo faciant satis.

Divitiæ Rom. Ecclesiæ.

Dionysius Corinth.

§. 7.) De hoc Dionysio, viro perquam insigni Hospin. & Martyrol. R. ad 8. Apr. *Eruditione*, inquit, *& gratiâ, quam habuit in Verbo Dei, non solùm suæ civitatis & provinciæ populos, sed & aliarum provinciarum & urbium Episcopos epistolis erudivit: Romanósque Pontifices adeòcoluit, ut eorum epistolas publice legere in Ecclesia diebus Dominicis consueverit.* At quas tandem legere consuevit? Euseb. l. 4. c. xy. unius Clementis ad Corinthios mentionem facit. Sed & hoc non Romano soli, verùm aliis quoque sæpe factum Episcopis legimus. Imò tu potiùs audi, quid ibidem Eusebius de hoc Dionysio referat: *Suas præclaras & divinas vigilias non solùm iis, quibus præfuit, sed aliis etiam aliarum Ecclesiarum incolis affatim impertivit, & sanè Catholicis suis Epistolis* (καθολικαῖς ἐπιστολαῖς) *quas ad Ecclesias exaravit, omnibus permultum utilitatis attulit.* De quibus Epistolis ordine ibidem Eusebius (*o*) has igi-

ee tur

(*l*) apud Euſ. l. 4. c. xy. (*m*) l. all. (*n*) l. 9. c. 9. §. 5. (*o*) confer. Hier. de Scr. Eccl. Ruff. c. 23. Plat. in Sotere.

An. 175. tur si Romanus aliquis Episcopus dedisset, procul dubio ingens argumentum adversarii pro universali cura & regimine ipsius arriperent. Catholicæ Epistolæ i.q. Encyclicæ seu circulares, quia ἐν κύκλῳ, per orbem Catholicum missæ ab Episcopis, omnes Ecclesias toto orbe informabant: unde Petri, Jacobi, Joh. sic dictæ. Idem Dionysius Catechesin etiam Lacedæmoniorum Ecclesiæ inscripsit, cujus mentio apud Niceph. l. 4. c. 8. extat. Monuit per epist. Pinytum (p) μὴ βαρὺ φορτίον ἐπάναγκες τὸ περὶ ἁγνείας τοῖς ἀδελφοῖς ἐπιτιθέναι, *ne grave onus castitatis fratribus ex necessitate imponat, sed multitudinis accuratè consideret imbecillitatem.* Aurea singula verba, quæ Romanenses graviter frangunt. Pinytus gratias agit, sententiam probat ac petit, ut sibi in posterum quoque ejusmodi sanioris doctrinæ firmioríque cibi alimentum suppeditare pergat, quò suos auditores alat, ne semper lactis cibo inhærentes infantes permaneant. Unde colligas traditiunculis ceremoniarum, jejuniorum, virginitatis &c. suos auditores Pinytum onerare voluisse, hortatu verò Dionysii sapuisse. Atque utinam etiam hodie eandem Latini gratiam haberent! Notabis hoc etiam exemplum Maximilianum II. Imp. Pio IV. Pont. anno 1564. objecisse: vid. Thuan. hist. l. 35.

vid. an. prec. §. 4.

Idem Dionysius per epistolam Athenienses in Evangelii fide & constantia corroborat, simul & arguit quosdam velut pene prolapsos à fide, quando Episcopus ipsorum Publius martyrio fuit sublatus. (q) Omnia ejus scripta interitum sensere. (r)

Hæretici.

§. 8.) *Bardesanes* Syrus, vir primùm orthodoxus & doctissimus, unde multa scripsit pro veritate religionis, & grandia pro fide certamina sustinuit, vid. Hier. de Scr. E. tandem defecit & in Valentiniani transivit castra: humana omnia fato adscribenda esse voluit. Ejus discipuli scripta ipsius è lingua Syriaca verterunt in Græcam: vid. Aug. Epiph. Euf. Illius filius *Harmonius*, ad paternam delapsus hæresin, eandémque cum Græcis de animæ generatione & corporis interitu, nec non de futura regeneratione opinatus: vid. Soz. l. 3. c. 16.

Valentiniani à Valentino, Pythagoræ sectatore, in Cypro degente: docuit Christum carnem cœlitus attulisse, solam animam hominis salvari &c. vid. Philastr. & Irenæ. Variè autem pullularunt Valentiniani, quidpe ab his orti Ptolemiani, Ptolomæitæ, à Ptolomæo quopiam: vid. Iren. Epiph. Aug. Docuit quatuor esse Æonas i. e. secula, & alios insuper quatuor. His Gaulterius tribuit impossibilia à Deo præcipi, id quod tamen nec Epiphanius, nec veterum quispiam alius de ipsis refert. Solet scil. hic Jesuita veteribus hæreticis affingere ejusmodi opiniones, quas non habuerunt, ut eas postea per calumniam in nostros traducat. Verùm annon circa transsubstantiationem ejus erroris reus?

Secun-

p) Euf. l. all. (q) Euf. ib. (r) Dalla. de patr. p. 5.

Secundiani à Secundo, primario Valentini discipulo, & scholæ successore in Ægypto, quem Ptolomæus excepit: vid. Aug. c. 42. Epiph. l. 1. hær. 45. Docuit inter alia, Mulierem totam esse opus Diaboli, viri verò inferiores partes ejusdem Diaboli creationem esse, & ideo utentes conjugio asseruit Satanæ opus implere: vid. Chemnit. Conc. Trid. p. 450. b. An. 175.

Bassus Ebionis & Valentini discipulus & successor, Magiæ peritissimus. Hic XXIV. literis & VII. astris rerum omnium perfectionem, vitam & generationem omnium hominum consistere dicebat, non in Christi potentia; propterea quòd Christus dixisset, se esse α & ω, principium & finem: vid. Philastr.

§. 9.) *Heracleonitæ* ab *Heracleone*: Ir. l. 1. c. 4. Epiph. hær. 36. Aug. c. 16. Tertull. de præscr. c. 49. Principium unum esse dicebat, quem Dominum appellabat, deinde de hoc natum aliud, déque his duobus generationem multorum principiorum asserebat. Suos discipulos morientes, ut ab æterna vindicarentur morte, ungebant aquâ, oleo & balsamo. In hoc primam habemus originem extremæ unctionis Papalis. Preces insuper superstitiosas & invocationes vocabulis exoticis seu Hebraicis faciebant super morituris ad Dæmonem fugandum & arcendum, quod ipsum quoque in Papatu videre est, siquidem in ipsa visitatione ægrotorum, juxta rituale Rom. Parochus omnia ferè Latino sermone peragit, & lingua peregrina suas Litanias & preculas demurmurat. Similes hæretici apud Irenæ. occurrunt.

Marcitæ s. Marcosii à Marco: Iren. l. 1. c. 8. 9. Epiph. hær. 34. Aug. c. 14. Valentiniani discipulus. Dixit Christum putativè tantùm passum, carnis resurrectionem negavit: in Gallias venit maximéque nobiles fœminas magicis seduxit artibus, quædam illis in occulto mysteria promittens. Ab his Marcionitæ seu Manichæi sua duo principia mutuati. Inter alia pudenda mulieribus etiam tribuebant provinciam sacra administrandi, ita præludendo gynæcobaptismo Papali. Quin Baronius §. 25. refert, & ex eodem Casalius cap. 67. item Bona l. 1. c. 25. p. 257. eos in vitreo calice vinum album præstigiis suis mutâsse in rubrum, ac si per invocationem sanguis stillaret in calicem. Unde probare Latini suam transubstantiationem volunt, quia isti hæretici Catholicos sint imitati; cùm tamen neutiquam hoc sequatur, sed hoc, quod Marcitæ hi albo vino contra Ecclesiæ morem usi, ut hoc modo præstigiis dementare suos possint. Neque si vinum in sanguinem se mutare prætenderint, consequitur idem hoc fideles quoque fecisse. Imò Transubstantiatio videtur primam suam originem huic hæresi debere: vid. Iren. l. 1. c. 9. & Epiph. hær. 34.

§. 10.) *Colarbasii* à Basso quodam seu Colarba vel Colarbaso: Iren. l. 1. c. 10. Aug. c. 15. Tert. de præsc. c. 50. Epiph. hær. 35.

Archontici, à potestatibus, quas statuebant, velut secundarios quos-

An. 175. dam Deos, & Angelorum etiam ipsorum patres. Aug. c. 20. Epiph. c. 40. Ultimi erant ex Valentinianis hæreticis.

De *Prodicianis* Aug. c. 31. Epiph. & Theodor. l. 1. Socr. l. 4. c. 23. Socr. l. 1 c. 14. à Prodico, à quo profecti. Adamiani aliàs, quia Adami imitantur nuditatem, nuptias aversantur, sícque lectiones & preces perficiebant, continentiam exercentes. Ecclesiam suam Paradisum vocare solebant. Christum verum hominem professi naturâ Deum esse negabant; matrimonium quasi per se malum damnabant. (*s*)

§. 11.) Perusiæ passus *Constantius* loci II. Episcopus: Martyrol. ad 29. Jan. & Bar. hist. §. 7. Hunc circa an. 160. populus & clerus universus unum Constantium spectâsse, cuncti uno ore Constantium Episcopum conclamâsse feruntur. (*t*) Primum loci Episcopum Ughellus (*u*) S. Herculianum facit, sublatum circa an. 90. Hunc extinctum volunt circa an. 145. Tertium autem S. Florentium anno 253. quæ certè minus probè conveniunt.

Concordinus Spoletanus Presbyter: Bar. §. 7. quem Martyrol. ad Cal. Jan. tempore Antonini Imp. passum ait.

Soræ *Julianus*: Bar §. 7. & Martyrol. 27. Jan. quem Ughellus (*x*) anno 255. sublatum dicit, typographi sphalmate pro 175.

Romæ *Felicitas*: Nov. 23. cui VII. fuerunt filii, Januarius, *Felix*, *Philippus*, *Silvanus*, *Alexander*, *Vitalis* & *Martialis*, quos martyrio præmisit Mater ad 10. Julii: vid. Hospin. item Kortholt 175.

Glyceria seu *Glycerium*, Romana fœmina, Heracleæ passa. Bar. §. 7. Martyrol. 13. Maji.

s) *vid. Zanch. op. T. 3. p. 527.* (*t*) *Blondell. de Episc. p. 422.* (*u*) *Ital. S. T. 1. part. 2. p. 70.* (*x*) *T. 1. part. 2 p. 155.*

An. 176.

JESU CHRISTI *Annus* 176.
M. AURELII *Imp. Annus* 14.

Marcom. bellum. Soteris P. an. 2. Coss. Gallus & Flaccus. Victoria de Marcomannis, Quadis, Sarmatis, aliisque nationibus ope XII. Legionis, seu Melitinæ, quæ Christiana fuerat, à Melite sic dicta, ubi Paulus semina Evangelii sparserat, reportata fuit. Non dubium autem eos Marcomannos & Quados dictos olim, ubi nunc Moravi degunt atque Bohemi. In hoc limite Imperii semper bella difficilia Romani gesserunt. Alia insuper difficultas accessit, tanta nimirum siccitas, ut milites & equi siti perirent. Ita autem miseriæ subvenit Christiana hæc legio, ut publica precatione indicta, pluviam pro exercitu largissimam, & fulmina ingentia contra hostes impetrârit; hinc Legio ful-

Fulminatrix legio.

Fulminea seu Fulminatrix, Gr. κεραυνοβόλος fuerit dicta, idque ab Impera- An. 176.
tore ad Senatum perscriptum, & ne quis Christianis deinceps molestus esset, hujusmodi decreto sanciverit: *Quòd si quis Christianum detulerit, hoc solo nomine, quòd Christianus sit, volo ut Christianus delatus se Christianum impunè fateatur, modò nihil ei objiciatur præter religionem, diversum: delator verò ejus vivus comburatur.* Has literas vide in operibus Justini Mart. Gr. & L. p. 101. edit. Paris. & in eadem notas Gerh. Jo. Vossii à p. 75. Vide Oros. l. 7. c. 15. Eus. l. 5. c. 5. Dion. Antimach. p. 169. Ursin. de Eccl. Ger. p. 21. Pezel. Mellif. hist. part. 2. Blond. de Episc. 25. Kortholt. p. 210. & 223. seq. Rupert. hist. Univ. p. 329. Quo quidem memorabili exemplo discimus militiam legitimam haud Deo displicere, & Deum propter Ecclesiam Imperiis, sæpe benefacere: item nunquam suos deserere Deum, sed cælitus etiam, ex improviso suppetias illis ferre, faciléque suorum commoveri precibus. Ita pro militia Christian. Tertull. Apol. c. 42. & l. de Corona militis c. 1. *Navigamus etiam nos vobiscum, militamus & rusticamur.* Militare juramentum à Christianis militibus præstitum reperire est apud Vegetium l. 2. de re militari: *Jurant*, inquit, *per Christum & Spiritum S. per majestatem Imperatoris, quæ secundùm Deum humano generi diligenda est* &c. Itaque cùm Concilia militiam interdicunt, non omnem intelligunt, sed in quantum fuit idololatriæ signum, & quam nonnisi cum dispendio fidei, Christiani exercere possent, quòd immolare Diis milites Christianos cogerent Ethnici: confer Eus. l. 7. c. 15. item Zimmerm. in Tert. §. 217. Nihil in hac Christianorum devotione de reliquiis, de feretris, de adoratione mortuorum; nihil de processione ulla & similibus; sed de geniculatione, de precibus ad unum Deum directis. Lipstorp. (a) rejicit calculum Baronii ad an. 179. §. 49. testantis Aurelium ad extremum usque spiritum Christianos persecutum fuisse. Eum tamen ex Tertull. Casalius c. 3. f. defendere videtur, quando ait: hos imbres & fulmina, quòd nomen Christianorum Imperatori esset incognitum, vel quòd ore omnium Gentilium diffamaretur, eam à Jove fuisse concessam, cui reliquæ res omnes prosperæ, etiamsi Christianorum precibus impetrarentur, tribui solita. Verum rescriptum Imperatoris reclamare Baronio & Casalio dicimus. Obrui tamen alicubi variis mendaciis à malignis potuisse Christianos, ita ut sub maleficiorum titulo pertraherentur ad supplicia non negamus.

a) in Monarch. Pap. p. 30.

An. 177.

JESU CHRISTI *Annus* 177.
M. AURELII *Imp.* *Annus* 15.

Concilium Gallic. Soteris P. an. 3. Coss. Piso & Julianus, Tomus XXXIIX. Concilior. ed. Paris. *Concilium Gallicanum* ex duabus Galliæ Provinciis congregatum à fratribus Ecclesiarum Viennensis & Lugd. nobis edit. Horum habetur epistola synodalis de primis Galliarum martyribus ad Ecclesias Asiæ & Phrygiæ: vid. Eus. l. 5. c. 1. Ad annum hunc ponunt Parisini, addunt tamen simul annum imperii XVII. M. Antonini Aurelii. Epistolæ initium: οἱ ἐν βιέννῃ καὶ λυγδούνῳ τῆς Γαλλίας παροικοῦντες δοῦλοι Χριστοῦ &c. *Servi J. Christi, qui Viennam & Lugdunum Galliæ incolunt* &c. Fusiùs de his ad an. 179. videbis. Idem Eusebius c. 3. de quibusdam Phrygiæ hæreticis loquitur; *Cùm Montanus ait & Alcibiades* &c. quod quidem decretum non extat. De hoc ita Libellus Synodicus: *Synodus divina & Sacra Provincialis in Gallia, congregata à Confessoribus, quæ Montanum & Maximillam abdicavit* &c. At quare hi Conciliares non unius Papæ vocem & judicium expectârunt? De his Confessoribus, qui tandem facti sunt martyres, sic scribit Sulpitius sub Aurelio Antonini filio: *Persecutio V. agitata est, ac tum primùm martyria intra Gallias visa.*

An. 178.

JESU CHRISTI *Annus* 178.
M. AURELII *Imp.* *Annus* 16.

Soteris P. an. 4. Coss. Pollio & Aper, uterque secundùm.

An. 179.

JESU CHRISTI *Annus* 179.
M. AURELII *Imp.* *Annus* 17.

Persecutio recrudescit. §. 1.) Eleutherii P. 1. Coss. Commodus Aug. & Quintillus. Quanquam edicto Imperatorio vetitum fuerat, ne quis ob solius Christiani nominis indicium accusaretur, gravis tamen & acerba, in nonnullis terræ partibus persequutionis procella, ex temerario populi impetu per singulas urbes excitata contra Christianos eo prætextu ingravescere cœpit, quòd eos denuo maximæ impietatis in Deos, esûs humanarum carnium, & incestorum concu-

cubituum accusarent. Hinc Tertull. Apol. c. 7. *Dicimur sceleratissimi de Sacramento infanticidii, & pabulo inde, & post convivium incesto.* Et paulò pòst: *Quis unquam taliter vagienti infanti supervenit.* (Atqui ad transsubstantionis probationem objiciunt nobis hoc Latini, cùm tamen de vero infanticidio hoc intelligendum) *Quis cruenta, ut invenerat, Cyclopum & Syrenarum ora judici reseravit* &c. (a) Non autem à sola plebe, sed etiam à ducibus, Chiliarchis, Præsidibus, nec in una Gallia, licet præcipuè, sed in aliis quoque orbis partibus motam Eus. l. 5. c. 1. seq. docet. Suprà ad an. 169. §. 7. commemoravimus, quomodo Polycarpus in Gallias discipulos ad prædicandum Evangelium miserit, unde sine dubio divina benedictione accidit, ut ibidem Evangelium se dilataverit, adeoq; furori populi locus datus fuerit, hinc tum primùm intra Gallias martyria visa, seriùs transalpeis Dei religione susceptа, ut jam suprà ex Sulpitii l. 2. notavimus: unde correcturus illum Annalista (b) dudum in Gallia martyria occurrisse, adeoque etiam fideles dicit, nisi ita Severum explices, ut certas Galliæ Provincias intelligere dicatur; vel licet prius jam fideles ibi fuerint, liberos tamen à persecutionibus mansisse. Nimirum metuunt hi Legendarii Romani ficto suo Martiali, Dionysio Areop. & aliis. Quomodo ergo Bellarminus cum suis non modò seriùs gentes quasdam fuisse conversas ait, sed totius orbis conversionem soli Papæ Romano tribui contendit?

An. 179.

§. 2.) Hoc igitur tempore Gallicana Viennensis & Lugdunensis celebres Ecclesiæ extiterunt. Ita ex Asia venientes Doctores, à Polycarpo missi, Romani non fuerunt subjecti, unde cum Asiaticis communicârunt, unde Asianis & Phrygianis de suis scribunt. Inde Gallia Christ. T. 3. p. 1173. S. Andeolum ab eodem Polycarpo eodem missum, atque anno 190. cæsum ait, à quo Burgum S. Andeoli nomen acceperit. De his Gallorum Confessoribus seu Martyribus Martyrol. ad 2. Jun. quorum nomina Photinus, Diaconus, Vetius Epagathus, Maturus, Ponticus, Biblis, Attalus, Alexander, Blandina, cum aliis multis. Ado 48. commemorat, qui tunc Lugduni passi, de quibus Greg. Turon. alii, & censura in hos Blondelli de Episc. à p. 23. item de Primatu p. 711. & 714 ubi de Galliæ metropolib. Confer Kortholt. à p. 180. Non sola igitur Roma, sed aliæ quoque Ecclesiæ acta martyrum conscripsere, ita Smyrnensis ad an. 169. Sic Dionysii Alex. complures epistolæ ad diversos scriptæ apud Eus. l. 6. c. 33. & 34. &c. Ita tamen martyrologia depravata fuerunt, ac in ea obvia quæque congesta & comportata, ut ipsis quoque adversariis neutiquam arrideant. *Photinus* seu Pothenus Lugd. Episcopus nonagenarius, Irenæi præcessor fuit, eum autem certatim affligebant, cunctique putabant, magnopere delinqui, si quis à contumelia illi inferenda abstineret. (c) *Diaconus* Eccleſiæ Vienn. in sella ferrea exustus.

vid. an. 177. Vienn. & Lugd. Ecclesia.

Photinus.

Diaconus.

§. 3.

a) Korthort. à p. 182 Casal. c. 9. p. 68. (b) §. 38. Spond. §. 2. (c) vid. Plat. in Telesph. Regenv. 295. inpr. Gall. Christ. T. 1. 290.

An. 179. *Attalus.* §. 3.) Idem *Attalo* Pergameno, viro nobili, Lugduni accidit. Columna hic & stabilimentum continuum Ecclesiarum Gallicarum ab Eusebio dicitur. Exclamavit inter tormenta : *Ecce hoc est homines vorare, quod vos facitis ; nos verò nec homines voramus, nec aliud quoddam malum facimus.* (d) Atque hoc loco merito vapulat Ruffinus, qui ita Martyres Lugdunenses ad Paganos loquentes facit in sua versione : *Multum erratis, ô viri, putantes humanis visceribus vesci eos, qui ne mutorum quidem animalium carnibus utuntur.* Ita vero loquuntur Martyres : (e) πῶς ἂν παιδία φάγοιεν οἱ τοιοῦτοι οἷς μηδὲ ἀλόγων ζώων αἷμα φαγεῖν ἔξον: *Quomodo hi infantes comederent, quibus ne mutorum quidem animalium sanguinem gustare licet?* Nempe ex Apostolico decreto (quod diutissimè in Ecclesia observatum est, etiam ultra decimum seculum) Christiani tum ab esu sanguinis & suffocati abstinebant. (f) Porrò hic Attalus post primum suum certamen, quod in theatro obierat ex revelatione divina, reprehendit Alcibiadem, unà cum aliis tum quoque comprehensum : quíque antehac squalidè (πάνυ ἀυχμηρῶς βιοῦντα) vixerat, nec aliud quid in cibum usurpaverat præter salem, panem & aquam, atque ei in faciem dixit, non rectè eum facere, quòd creaturis Dei non uteretur & aliis præterea offendiculi occasionem relinqueret. Persuasus igitur Alcibiades cuncta intrepidè usurpavit ac Deo gratias egit. (g) Baronius (h) ideo reprehensum prætendit, ne Marcionis & Montani dogma sequi videretur, quasi repudiaret escam ut malam. At perinde est, eodem enim argumento Attalus utitur, quo tum hæritici illiveteres, tum Papistæ hodierni conficiuntur. Nimirum ab hoc crimine immunes se esse adversarii probare debent. Neque hæreticos hoc loco prætexuit Attalus, sed simpliciter libertatem Christianam. Inde probè observat Chemnit. (i) traditionem illam de jejunio in pane & aqua, & exemplum Essæorum tum cœpisse in Ecclesiam irrepere, non quidem eâ opinione, quasi reliqui cibi vel à Diabolo, vel per se abominabiles essent, sed ἀ ἄσκησιν, quia tali abstinentia peculiarem cultum se præstare existimârunt. At verò hoc loco Attalus, Spiritu S. συμβούλῳ, consiliario, dictatore, seu per illius revelàtionem, liberè, promiscuè, sine discrimine, absque delectu, & sine prohibitione, omne genus ciborum capessebat, & Deo gratias agebat: Alcibiades etiam sententiam Scripturæ edoctus, postea sine discrimine & delectu, quibúsque cibis cum gratiarum actione fuit usus. Epiphonema Epistolæ dicit : Peculiare beneficium Dei fuisse, quòd Ecclesia in illo errore non fuerit relicta, sed à Spiritu S. edocta de libertate Christiana in quibusvis cibis. Non est igitur quòd Montanos & Marciones hîc rejici Papistæ prætendant, quia nunquam à certis cibis propter abominationem illorum abstinuit, imò quidquid fecit per errorem fecit, unde postea etiam monitus neque propter ἄσκησιν ullos vitavit.

vid. an. 187. §. 1.

§. 4.)

d) *Euſ. l. 5. c. 1. p. 121 ed. Gr. L.* (e) *ib. p. 117. m.* (f) *vid. Hornb. ſumma contr. p. 928. f.*
(g) *Euſ. l. 5. c. 3.* (h) §. 33. *Spond.* §. 5. (i) *Conc. Trid. p. 786. b. ſeq.*

§. 4.) Eadem epistola refert *Alexandrum* Medicum, postquam illi bestiæ pepercissent, jugulatum fuisse. Ibidem *Epagathus* nobilis Christianus, advocatus dictus, occubuit. Insignis quoque veritatis testis fuit *Blandina* fœmina, quæ à mane usq; ad vesperam torta perpetuò dicebat, Christiana sum, sícque novas vires accipiebat: deinde, frustà tamen, ligno suspensa bestiis objecta fuit, tandem verò gladio jugulata. Memorant acta generosæ hujus fœminæ ardentes ex ligno, cui suffixa pendebat, preces, πλὴν ἔντονον προσευχήν; nullam autem ad Divam Virginem, vel alium quemcunque orationem ponunt. Cùm eadem per omnia tormenta crudelissimè raptata, reti postremò involuta tauro objiceretur, negant eam tot tantósque cruciatus sensisse, partim propter spem, quâ Dei promissis firmè adhæresebat, partim propter colloquia, quæ intra se cum Christo conferebat. Ejus victoriam nulli alii causæ adscribunt, quàm quòd Christum magnum & invictum, atque insuperabilem athleten induta esset. Sic de omnibus illis martyribus in genere testantur, etiam pro illis, qui supplicia eorum corporibus inflixerunt, exemplum Stephani perfecti Martyris imitatos, benignè orâsse, dicentes. *Domine ne statuas illis hoc peccatum.* Addunt, eosdem pro lapsis ardentissimè precatos multas ad Deum Patrem lacrymas pro eorum salute profudisse. Ipsi autem hi martyres quomodo mortui fuerint, ead. acta docent. Fratres obsecrabant cum lacrymis, ut preces pro illis ardentes & obnixè Deo funderent. Orthodoxíne hodie & beatè ex hac vita migrantes dicerentur tales Pontificiis? (*k*) Ut nihil de invocatione, ita æquè nihil de illorum canonizatione, utut Martyrologiis inscripti, Sanctíque vocentur, sanctitate scil. imputata per Christi meritum, & egregio regenerationis gradu, quo illustres erant & morum vitæque sanctitate fulserunt. Pervetustum fuit, inquit Casalius (*l*) in Ecclesia Catholica, ut particulares canonizationes in quibusdam provinciis seu diœcesibus fierent. Resp. 1. Nullæ erant olim canonizationes vel particulares, vel universales: unde initio demum noni seculi ad an. 804. prima occurrit. 2. Hoc ipso fatetur Casalius penes unum Papam olim non stetisse.

An. 179. *Alexander Medicus.* *Epagathus.* *Blandina.*

§. 5.) Quò collimet Spondanus, (*m*) quando inventionem cinerum martyrum Athanacensium mentionem facit, divinatu est proclive, qui tamen egregiè se confundit, dum ait: *Corpora canibus exposita, canúmque reliquias igni consumptas, cineres autem in Rhodanum projectos esse.* At omisit Spondanus, quæ expressiùs in illa Gallorum epistola apud Eus. l. 5. c. 1. f. Bar. §. 24. *Persecutores martyrum corpora inhumata projecisse canibus, adhibitis nocte ac die custodibus, ne quisquam eorum à Christianis sepeliretur:* μὴ κηδεύσῃ τις ὑφ' ἡμῶν: *reliquias verò combustas, & in favillam redactas in Rhodanum dissersisse,*

k) *vid. Dalla. de ador. l. 1. c. 9. p. 75. & 82. Kortholt, à. p. 196.* (*l*) *c. 69. p. 282.*
(*m*) §. 2.

An. 179. *sisse, unde Christiani in magno mœrore fuerant constituti & luctu,* Διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰ σώματα κρύψαι τῇ γῇ, *quòd martyrum corpora humo tegendi nulla dabatur facultas.* Olim igitur honestè sepeliebant Christiani suos martyras, ubi poterant, ast hodie effodiuntur & inquietantur, imò alia corpora supponuntur, uti Calvinus de reliquiis & alii plerique clarum id faciunt. (n) Scilicet non ideo lugent hîc fideles, quòd reliquias martyrum non tangere, non colere, non adorare, non invocare, nec procumbere coram illis potuerint, sed quòd more Christiano humo illos tegere non licuerit. Erántne igitur hi Lugdunenses Latinorum hodiernorum consecranei? Si reliquiarii fuissent, & altarium suorum jacturam deflevissent, doluissent quòd prohiberentur Asianis fratribus aliquid sanctissimarum reliquiarum impertiri. (o) Ita Pius P. Epist. ad Justum Viennensem Attalum ad se venisse scribit, epistolas Martyrum portantem, gaudium quidem sibi inæstimabile de eorum triumphis feciſse, de reliquiarum verò allatis particulis nihil dicit. Intensissimam dilectionem erga martyres suos Galli testantur, neminem tamen eorum invocâsse reperiuntur. Eadem Gallicana Ecclesia Vetium Epagathum, summis ut par erat, laudibus ferens, ejus plenissimam in Deum & in proximum caritatem, Zelum Dei, fervorem spiritûs, in omnibus Domini præceptis integritatem, ad omne in proximos officium sedulò exsequendum propensionem ac diligentiam disertè deprædicat. De altera illa pietatis, sed Latinæ, parte, cultu scil. & religione in Divos, planè nihil dicit. Iterum omnes hosce martyres etiam effusiùs commendat à summa modestia, atque ad Christi exemplum efficta humilitate, á Dei reverentia, à caritate in omnes, à precibus adinstar Stephani pro persecutoribus fusis, ab æquitate & commiseratione in fratres lapsos, & multis calidísque pro iis apud Deum Patrem lacrymis; de precibus ad Divos, de aliqua in eos pietate ac religione constanter tacet.

§. 6.) Præter hos martyres, in eadem persecutione, & hoc quidem anno, ut vult Cardinalis §. 36. occubuerunt *Atexander* (alius à priori) & *Epipodius*, quórum ille ad 24. Apr. hic ad 22. in Martyrol. R. collocatur. Horum socios 48. fuisse ibidem Baronius ait, at in Martyrol. R. ad 24. Apr. dicuntur numero 34. Quæ verò Annalista miracula ab Epipodii calceo edita, ex Greg. Turon. hist. c. 64. obtrudere conatur, ea recenti ac superstitioso auctori relinquimus. Idem Martyrol. ad 17. Jan. ait: *Apud Lingonas S. tergeminorum Speusippi, Eleusippi & Meleusippi cum avia sua martyrio coronati.* (p) At nec Surii testimonium admittimus. Non populi tantummodo in Gallia furorem fuisse, sed ipsorum quoque Præsidum, apud historicos obvium. Illi autem, si de Imperatoris vel voluntate, vel conniventia certi non fuissent, talia nunquam patraturi & permissuri fuissent: adde, quòd non

n) *vid. Hospin. de Templ.* 108. *Kortholt.* 206. *Dalla. l. all. l.* 4. *c.* 13. *p.* 649. (o) *Dalla. ib. c.* 3. *p.* 601. & *c.* 15. *p.* 665. (p) *Bar.* § 37.

non modò occidentis alias Ecclesias, sed & orientis immaniter hæc persequutio vexârit, unde *Athenagoræ* Athenienſis Philoſophi Chriſtiani legatio pro fidelibus ſuſcepta, & Apologia Imp. exhibita, atque liber de Reſurrectione, (q) quam gentiles irridebant. An. 179. *Athenagoræ Apologia.*

§. 7.) Apologiam iſthanc Conr. Geſnerus Latinitate donavit, impreſſ. Tiguri Lat. & Gr. 1559. & cum eadem Geſneriana verſione recuſa Pariſ. 1615. ac Juſtini Mart. operibus adjecta. Tractatus de Reſurrectione extat in Biblioth. Patr. edit. Pariſ. T. 9. In Apologia ſuperſtitiones Gentilium confutat, ac diluit crimina. Quemadmodum autem ſuprà Juſtinus Martyr fecit, aliique, ſic & Athenagoras in hacce Apologia ſua petit ab Imp. & quidem Ethnicis, ut cauſas Eccleſiæ Chriſtianæ cognoſcant; item, ut cum Chriſtianis agatur, quomodo cum aliis reis agi ſolet, ut videl. criminis rei puniantur, ſin minus abſolvantur: quod eò juſtiùs aſſeruit, quoniam Chriſtiani pro Rom. Imperio preces funderent & vota nuncuparent. Unde rectè noſtri concludunt, nec contra infidelem & tyrannicum Magiſtratum inſurgendum eſſe, ſed precibus & interceſſionibus agendum; præterea Eccleſiaſticarum etiam cauſarum cognitionem Principi ſeu Magiſtratui, etiam civili competere.

Athenagoras cùm ex iis criminibus, quorum à Paganis accuſatos fuiſſe Chriſtianos dicit, primum quod erat ἀθεότητος, impietatis, refellit, ita verſatur, ut Deum unum eſſe, eúmque à noſtris religioſiſſimè coli, rerum omnium conditorem ac conſervatorem Opt. Maximum fusè probet, oſtendátque illum opus non habere ſanguine, odore ſeu thurificatione, floribus, amare tamen magnum illud ſacrificium, quod eſt, ut illum agnoſcamus, ejúsque potentiam, quæ ſe quaquaverſum extendit, admiremur; ſufficere illi, ſi puras tollamus manus: addit: Nolite eſſe ſoliciti de holocauſto aut ſacrificio, quandoquidem Deus non curat, ſacrificium requirit incruentum, cultum rationabilem. Ita tandem omnia concludit: *Quantum igitur in me fuit, etſi non pro dignitate rei demonſtratum eſt, nos nequaquam eſſe atheos, qui Univerſitatis hujus opificem, ſimúlq; ejus Verbum Deum habemus & ducimus atque veneramur.* (r) Ad quæ infeliciter Bona: (s) *Licet non opus habeat ſanguine, non nidore, non floribus & ſuffimentis fragrantibus, tamen hæc non obſtant, quia de uſu thuris in ſacrificiis gentilium, deque illorum multiplici ſuperſtitione loquuntur: nos autem neque thure ſacrificamus Deo, neque ipſi ſuffitum tanquam indigenti offerimus, nec ſolum credimus ſine interno cultu ad religionem ſufficere.* Ita ergo reſpondet Cardinalis, planè quemadmodum qui imagines ſuas earúmq; cultum excuſare intendunt. At ſimpliciter in vero Chriſtianorum cultu talia negat & rejicit Athenagoras, ubi tamen maximè veram rationem ac uſum proponere, eósque inſtituere debuiſſet. De Euchariſtiæ, de Divorum, de Matris Virginis cultu, de reliquiarum & imaginum, crucísque veneratione ne quidem

q) *Bellar. & ex eo Gerh. Forbeſ. Inſtr. l. 1. c. 3. §. 15. Arnd. 877.* (r) *vid. Larroq. Part. 1. c. 8. p. 181. & Part. 3. c. 4 p. 877.* (s) *Liturg. l. 1. c. 25. §. 9.*

An. 179. quidem. Atqui hæc atheismo maximè opponi debuissent, si ullus cultus ipsis exhibitus fuisset: at non mundum, non creaturas, sed Creatorem ac totius opificem & conservatorem se colere profitetur: & de Angelis quidem apertè ait: *Non ad has colendas δυνάμεις nos conferimus, sed ad conditorem earum & Dominum.* Contra manducationem oralem ita circa finem. (t) *Quis igitur non amens in hoc vivendi instituto, nos homicidas appellet? Non enim carnes gustare hominum licet, antequam casus aliquis fuerit. Quemadmodum autem primum ab eis falsò dicitur: ita secundum quoque mendacium est* &c. (u)

§. 8.) Idem Athenagoras testatur, gentes quidem simulachrum ab ipso Numine distinxisse, & tamen crassam idololatriam commisisse, dum scribit: *Non defuisse* (inter Ethnicos) *qui hæc* (de idolis loquitur) *nihil quàm simulachra* (εἰκόνας) *esse dicerent, Deos verò, quorum honori ea sint dedicata, & quæcunque in ipsos conferentur reditus, sacrificia, ad ipsos referri Deos, & propter ipsos fieri, neque alio modo homines convenire Deos posse.* Is non procul abinitio comparationem inter Gentiles & Christianos instituit, quâ docet, nec felicitatem, nec infelicitatem notam esse veræ Ecclesiæ, dum ait: *Mansuetudinem ac lenitatem vestram, animum erga omnes placabilem & benignum* &c. De falsis miraculis: *Fieri quosdam effectus ad nomen idolorum non negamus. Sed qui in idolis operantur, Dæmones sunt* &c.

Libro de Resurrectione liquet, Christianorum sacrificia eo tempore nonnisi spiritualia fuisse, adeoque tum nondum natum Missaticum sacrificium. In efferendo verò ἀυτεξουσίῳ justo liberalior est, non minus quàm Justinus. Angelis quoque deputat specialem rerum naturalium curam, Deo duntaxat generalem. Aliquot exAngelis fingit captos amore mulierum, & libidinis, æstu abreptos à Deo defeciisse. Digamiam seu secundas nuptias speciosum seu honestum adulterium appellat.

Soter P. tollitur. §. 9.) Soter P. testimonium veritati suo sanguine perhibet anno 171. Damaso, Costero, aliis. Anno 177. Carranzæ. Baronio sedit an. 4. minus diebus 12. Damaso an. 9. m. 7. d. 21. Carranzæ an. 9. Platinæ an. 9. m. 3. d. 21. Starav. in ind. an. 5. m. 3. d. 21. in ipso opere an. 9. m. 7. Costero an. 7. m. 11. d. 18. Collector. Concil. ed. Par. an. 4. minus 12. diebus. Staravol. & Carranzæ est XI. Pontifex, Dieterico XII. Costero XIII. ejus memoria d. 22. Apr. celebratur. Habuit ordinationes 3. alii ponunt 5. al. 6. creavit Presbyteros 8. (al. 18.) Diaconos 9. Episcopos 11. Sepultus in via Appia, cœmiterio Calisti.

Prior ejus Decretalis. Decretales duas scripsisse fertur, quas habes T. 1. Concil. ed. Paris. à p. 243. l. ad Campaniæ Episcopos de fide propter Cataphrygarum hæresin tum exortam, in qua docetur, quòd *Christus in divinis Scripturis dicitur secundùm carnem factus, non autem secundùm divinitatem.* At in hac Epistola nil nisi nudus Scripturæ textus malè contextus. Ecquî verò de hoc ad solos suos

(t) p. m. 34. (u) Larroq part. 2. c. 9. p. 506.

suos Campanos scribit? Eam ut & alteram jure decollant Blondell. in Pseud- An. 179.
Is. præf. pag. 65. in opere 205--209. Cocus p. 63.

§. 10.) In posterio. i constituit Soter *sacratas Deo fœminas vel Monachas S. vasa, aut sacratas pallas non contingere, nec incensum circa altaria deferre debere.* dist. 23. d. sacr. Deo. Ridiculum decretum! quasi jam thurificatio fuerit in usu, cùm eam Leoni III. tribuant: (x) quare omnia, quæ Bona l. 1. c. 25. §. 9. adfert, simpliciter rejicimus. Causam decreti adducit Baronius (y) quòd ex Montani secta fœminæ se sacris ministeriis immiscerent. Ut verò res ipsa per se superstitiosa, sic ratiunculis rancidis in illa epistola corroboratur. Et sanè rectè pro Monachas Cardinalis (z) reponit Diaconissas: ita verò compilatoris novitii fraudem aperte detegit: quis enim jam tum Monachas extitisse dixerit? Et Monachorum & Monacharum instituta & nomina adhuc ignorabantur in Ecclesia, & tantum abest, ut thus mitterent in acerram illi veteres Christiani, ut è contrario, qui severioris paulò erant disciplinæ, nulli Christiano permitterent thus vendere, prout videre est apud Tertullianum. Tertulliani Cyprianique Virgines novimus, ait Cham. (a) sed monasticam tamen vitam nullam advertimus. Tertullianus jubet velari omnes Virgines Christianas, non tantùm aliquas, scil. post pubertatis initia prima. Ita non minus de habitu muliebri, & de cultu fœminarum scripsit. Atque huc referri queat Pii I. præscriptum: *Virgines non velentur ante XXV. annos, nisi fortè necessitate periclitantis pudicitia virginalis.* Unde Polydorus (b) fatetur, quosdam esse, qui tradant Marcellam, quæ cum Hieronymo familiaritatem habuit, primam fœminam ausam esse illud Romæ profiteri. Quicquid sit, ne Diaconissarum olim munus fuerat sacra in cœtibus tractare: ast hodie vel ipsa baptismi administratio muliebris promiscuè permittitur.

Posterior. vid. an. 423. §. 3.

vid. 216. §. 11.

§. 11.) Idem hoc Soteris testimonium pro sacris vasis & pallis Casalius c. 35. pag. 152. allegat, at meritò dubiè de illa Platina loquitur: *Extabat ejus epistola &c.* Et revera aliam Tomi Conciliorum supponere videntur, quandoquidem Carranza, Staravolscius &c. alia decreta illi adscribunt; sunt autem.

Ut quisque sacrificans sacerdotem seu adjutorem habeat secum, qui cœpta Sacramenta expleat, si necessitas ingruerit; d. 1. de consecr. ut illud & 7. q. 1. illud divin.

Nullus post cibum potúmque, sive quodlibet minimum sumptum, missas facere, nullus absque patentis necessitatis proventu, minister vel sacerdos imperfecta officia præsumat omnino relinquere. At Christus post Paschatis celebrationem S. Cœnam instituit: ita primi Christiani suas habuerunt Agapas: 1. Cor. 11. quas aliqui ante, aliqui post S. Synaxin sumpsere.

x) *vid. Hospin. de Templ. p.* 105. (y) §. 51. (z) *l. all. Spond.* §. 4. (a) *T. 3. l. 20. c. 22. §.* 160. (b) *l. 4. c.* 13.

An. 179. *Presbyter Missam non celebret, nisi duobus præsentibus, sibique respondentibus, & ipse tertius habeatur, quod pluraliter ab eo dicitur: Dominus vobiscum. Et illud in secretis Orate pro me aptissimè convenit, ut illius respondeatur salutationi.* de consecr. d. 1. c. hoc quoque. At hæc responsoria & antiphoniæ olim à toto cœtu fiebant. Scil. preces hæ liturgicæ publicè olim fiebant, præsente, respondente & communicante cœtu, id quod primi quique asseverant Liturgici libri. Hinc Missa ipsa nomen accepit, quod illi dimitterentur, qui communionis participes fieri vel per ætatem, vel per vitium aliquod, non poterant. Adeóque apertè hæc contra linguam peregrinam & Missam solitariam, privatam & clancularíam faciunt. Quis credat insuper Soteris ævo Ecclesias jam abundâsse sacerdotibus atque Ministris? Tu vise Dallæ. de cultu Lat. l. 4. c. 16. Larroq. de Euchar. part. 1. c. 11. p. 233.

Juramentum malum, quod incautè promittitur, non servandum. 22. q. 4. si aliquid.

A nullis in Cœna Domini perceptio Eucharistiæ negligatur, exceptis his, quibus pro gravibus criminibus inhibetur & c. de consecr. d. 2. in Cœna Dom. Per Cœnam Domini Pascha intelligunt. At primi Christiani non annatim, sed quotidie panem frangebant: Act. 2, 46. c. 20. 7. 1. Cor. 11. 33. &c. sícque nulla erat solitaria Missa.

vid. an. 121. §. 2. §. 12.) His decretis alii (c) insuper addunt: *ut nuptiæ palàm & in celebritate fiant ac benedicantur.* Seu, ut Platina: *Instituit ne legitima haberetur uxor, nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset, & quam parentes solenni pompa, more Christiano, marito collocâssent: quámque etiam paranymphæ de more custodivissent. Et hæc constituisse dicit, ob multa pericula, quæ in novas nuptias cadere solent ex præstigiis & magicis artibus.* Tu dic ob promiscuam hæreticorum libidinem &c. Gratianus hoc decretum Evaristo tribuit. At quæ tempora cum pompa in publicum prodeundi! De his Szeg. (d) Nuptias in publico celebrari præcepit Nicol. 1. illis ceremoniam addidit Evaristus & Hormisda. Item (e) Sponsum & Sponsam juramento obstringi instituit Soter. Confer cap. 3. q. 5.

Eleutherius. Soteri successit Eleutherius, natione Græcus Nicopolitanus: Damaso, Costero, aliis 171. Carranzæ 177. Fridliebio 182. Eusebio in Chron. Herm. Contracto, Carranzæ est XII. Platinæ, Costero XIV. Starav. XV. &c. Ex Diacono factum Episcopum Blondell. (f) ex Hegesippo apud Eus. l. 4. c. 22. ait. De hoc Illyr. (g) narrat, eum ab Aniceto S. Literas edoctum (docebant quidpe olim Episcopi Rom.) sacro cleri numero insertum esse anno æt. 15. gradum accepisse, triennio póst Presbyterum creatum, anno æt. 20. Episcopum delectum, & in Illyriam missum esse. Unde qui gradus Romæ tum fuerint colligi potest. Sic qui vitas Rom. Episcoporum hujus seculi legerit,

c) Starav. (d) Spec. pag. 239. (e) p. 245. (f) de Episc. præf. p. 66. (g) in Catal. T. 1. p. 84. ex Niceph. l. 3 c. 29.

gerit, quoties ordinationum mentionem faciunt, quas ii Episcopi celebrâ- An. 179.
runt, nonnisi referunt Presbyteros, Diaconos & Episcopos ordinatos esse.

§. 13.) Propter pericula & dissensiones in Phrygia ex Montanistarum seu Cataphrygum Prophetiis suborta, in Gallia Orthodoxi sententiam suam exponunt, & ad fratres in Asia & Phrygia constitutos scribunt; imò & Eleutherium R. Episcopum Ecclesiasticæ pacis, non verò subjectionis gratiâ, ut Eus. l. 5. c. 3. loquitur, compellant. Unum eundémque tum latorem, tum literarum fasciculum fuisse ex cap. 4. collato cum c. 3. tum ad Asianos, tum ad Romanos aliqui volunt, Irenæo scil. Presbytero hoc officium fuisse demandatum, ac propterea Eleutherio commendatum. Verùm esto, si non Irenæum, alium tamen in Asiam cum responso ablegârunt, & quidem suo arbitrio, quo judicium suum liberè explicârunt. Ecquid verò inde, si Romam missus Irenæus? Ecclesiasticæ pacis gratiâ factum id Eusebius docet. (h) De pace itaque Eleutherium admonuerunt. Unde inscitiam & inquietum Rom. Prælatorum ingenium facilè colligas, qui temerè turbas moverunt, fraternámque pacem & unitatem Ecclesiæ dilacerârunt. Equidem Paschatis litem subinnui, quæ postea sub Victore magis fervuit, crediderim: unde illum graviter corripuit: Eus. l. 5. c. 23. 24. Romanum nonnisi Episcopum vocat Eusebius, ad quem fideles Galliarum scripsere: & ipsa inscriptio habet: *Salutem tibi in omnibus ac semper per Deum optamus, Pater Eleuthere.* In ipsa autem epistola Irenæum fratrem ac Presbyterum suum commendant. Ad hoc Blondellus (i) *Sederat jam* (Irenæus) *in Lugdunensi Cathedra novennio toto Pothini loco, à fratribus, constitutus & colobio Episcoporum vestitus. Igitur si Episcopi distinguerentur à Presbyteris, eorúmque jus divinum esset, eum à communi collegarum sorte eximerent* &c. At de hoc Hieronymus in Catalogo: *Irenæus Pothini Presbyter, à martyribus ejusdem loci, ob quasdam Ecclesiæ quæstiones, legatus Romam missus &c. Postea, Pothino martyrio coronato, in locum ejus substituitur.* Ad quæ iterum Blondel. (k) 1. *Martyrum legatus dici non debuit, quia annis aliquot post martyrum excessum à fraternitate universa Romam destinatus, martyrum jam coronatorum sententiam literis è carcere scriptis expressam secum detulit. Fratres ergo Gallicani, non martyres Eleuthero scripserunt.* 2. *Martyrum epistola ad Eleutherum, qui Sotheri nondum successerat, data non sunt, sed ad Asianos fratres; eas tamen postea communi Ecclesiarum Gallicanarum scripto inseruerunt, post restinctum persecutionis incendium superstites.* 3. *Non postquam legati munere functus est Irenæus, sed decennio antè, anno nimirum Christi 167. Soteris 6. coronatus est Pothinus &c.* Ita postea idem Irenæus, ut Eus. l. 5. c. 19. habet, cùm quidam sanam & sinceram Ecclesiæ consuetudinem Romæ depravare studerent, varias contra eos composuit Epistolas. Irenæus itaque Lugdunensis Romanæ Ecclesiæ laboranti succurrit, & Eleutherum adjuvat, ut illius Ecclesiæ sincera consuetu-

Galli orthodoxi in Phrygiam & Romam scribunt.

od

h) *vid. an. 187. sub f. & an. 173. §. 1. seq. Cham. T. 2. l. 13. c. 6.* (i) *de Episc. p. 31.* (k) *à p. 26*

An. 180. do ab hæreticis non labefactaretur. Annon ergo cum Polycarpo & aliis universalis fuit? (*l*)

l) de Dom. l. 2. c. 7. §. 5. confer Gall. Christ. T. 1. p. 291.

JESU CHRISTI *Annus* 180.
M. AURELII *Imp. Annus* 18.

Hæretici Romæ.

Eleutheri P. an. 2. Coss. Rufus & Orphitus. Ex sententia Baronii, & epitomatoris Spondani Romæ hactenus carioſus ſenex *Valentinus* degit, cujus duo fœtus *Florinus* & *Blaſtus*, olim Rom. Eccleſiæ Presbyteri, de quibus Aug. c. 66. (*a*) Neque hi ſoli, ſed & *Marcion* ibidem fideles veneno ſuo vitiavit, qui poſt aliquot ſimulatas exomologeſes pœnitentiam tandem confeſſus, (*b*) adimplere conditionem præſcriptam ante mortem non potuit, quæ talis erat, ut antequam pacem reciperet, cœteros quoque, quos perditioni erudiſſet, Eccleſiæ prius reſtitueret. At verò nec Marcionem, nec ullum alium ab alio excommunicatum, ſine conſenſu ejus, à quo excommunicatus fuit, ad communionem ſuam recipere potuiſſe Epiſcopum Rom. ſuprà ad an. 173. cognovimus: & ſi interdum tentatum, irritum hoc ab aliis fuit habitum, prout in exemplo Feliciſſimi, apud Cypr. Ep. 55. ac Baſilidis & Martialis apud eundem ep. 68. patet. Si itaque ex conſenſu ſuorum gratiæ & pacis ſpes ipſi facta, haut improbamus: ſin minus, quî excuſari poſſit non videmus, niſi quatenus non minus Romanæ quoque Eccleſiæ nocuit. At verò ſeriùs, & quidem jam in Photini locum promotum Irenæum Romam fuiſſe miſſum, adeóque tardiùs etiam hæc omnia geſta, antè intelleximus.

§. 2.) Bar. §. 7. ſeq. recitatis illius temporis Chariſmatis in Eccleſia fulgentibus, ipſe, nec immeritò, ea refellit, quæ ab Irenæo, Tertull. Clem. Alex. Baſilio, & compluribus aliis de reſtitutis ab Eſdra Scripturis tradita ſunt. Unde videas quo cenſu Patres habuerit.

vid. an. 46. §. 4.

Hoc anno deceſſiſſe ait Ughellus (*c*) S. Urſicinum, VII. Papienſem Epiſc. Ei ſextus eſt Leontius, qui anno 158. ſucceſſerit S. Obediano. Quartus illi S. Profuturus ad an. 139. ſublatus anno 144. ſine tamen juſtis rabulis.

a) Forbeſ. l. 1. c. 37. Arnd. p. 460. (b) Tertull. de præſcr. (c) Ital. S. T. 1. part. 2. p. 5.

JESU

An. 181.

JESU CHRISTI *Annus* 181.

M. AURELII *Imp. Annus* 19.

Eleutheri P. an. 3. Coss. Lucius Aurelianus Commodus Aug. II. & Candidus Verus.

JESU CHRISTI *Annus* 182. An. 182.

COMMODI *Imp. Annus* 1.

§. 1.) Eleutheri P. an. 4. Coss. Brutus Præsens II. & Quintilius Gordianus. M. Aurelius in expeditione Marcomannica Sirmii in Pannonia morbo tentatus abstinentia cibi mortem voluntariam oppetiit. *Aurel. Imp. moritur.* De voluntaria morte nihil habet Herodianus, sed gravissimo repente perculsum morbo, post prolixa & fidelia monita & filio, & educatoribus data, magno cum ejusdem desiderio data decessisse. Adeò, inquit, literarum antiquitatis studiosus, ut nemini sit in eo genere Græcorum Romanorúmque secundus. Argumenta sunt permulta, quæ ab illo dicta atque conscripta ad nos usque pervenerunt. Commodus non malæ spei adolescens, mox concione egregia ad exercitum habitâ, Imperator renunciatus anno æt. 19. omniáque initio bene gerebantur, usque quò paulatim ab adulatoribus nepotibus seductus in pessima quæque ruit, adeóque turpiter & crudeliter vixit. Utut verò Imperator sævitiam in omnes longè latéque exercuerit, nullum tamen Christianis facessivisse negocium reperitur, quippe Marciam pellicem Imperatoris Christianam, ab eo multa beneficia impetrâsse Christianis ajunt. *Successor Commodus.*

§. 2.) Theophilus Antiochenus hoc anno obiisse Baronio videtur, unde Eusebium corrigit, qui ad an. 179. ei successorem Maximum VII. Antiochiæ Patriarcham substituit. De Theophilo jam an. 170. actum: vide Martyrol. R. ad 13. Oct. De ejus operibus Bell. & ex illo Gerh. quæ dubia. *Theophilus Antioch.* (a) Hic l. 1. ad Autolycum de adoratione & intercessione loquitur: *Neque ipse Rex, quos sub se habet dispositos, Reges vocari vult. Rex enim ipsius nomen est, neque alii licet eo vocari; ita neque alium adorare licet, nisi solum Deum; vel, ut habet interpres: ita adorandi cultus nemini nisi Deo soli deferendus est.* Ital. 2. (Divina lex non modò prohibet) *ne idola adoremus, sed etiam, ne elementa, Solem, Lunam, & reliqua astra, vel cœlum, terram, mare, fontésque religiosè colamus; ac denique præcipere soli vero Deo, universorum conditori in cordis sanctitate, puróque animo esse serviendum.*

a) Larroq. 312. & 328. i.

JESU CHRISTI *Annus* 183.
COMMODI *Imp. Annus* 2.

Lucius Angl. R. *vid. an. 44 §. 25. seq.*

§. 1.) Eleutheri P. an. 2. Coss. Commodus Aug. III. & Antistius Burrhus. Dum hoc tempore sub Commodo Ecclesia ubique pace frueretur, magna illius accessio facta. Hos inter Annalista *Lucium Britonum R.* ex miraculis & vitæ integritate Christianorum (fortè eorum, qui in Arimathiano seu Avalensi collegio vixerunt) conversum numerat. Hic, ex veterum sententia (*a*) Elvanum & Medvvinum, alii vocant Eduanum & Meduanum, viros spectabiles & S. Scripturæ peritos, Romam ad Eleutherium cum literis ablegavit, ut ad se doctores mitterentur. Annuentem his Eleutherium Legatos priùs baptizâsse ferunt, ac Elvvanum Episcopum, Meduinum verò doctorem ordinâsse, & cum duobus adjunctis Fagano & Derviano, aliis Fugatius & Donatianus, in Angliam remisisse, qui tanto cum fructu opus perfecerint, ut ne unus quidem infidelis remanserit. De his duobus postremis Polydorus, (*b*) ubi ab Eleuthero missos totam Britanniam convertisse ait, & loco trium Archiflaminum tres Archiepiscopos; vice 28. Flaminum totidem Episcopos constitutos esse.

§. 2.) Resp. 1. Anglia maturè ante Gallos & Germanos conversa. (*c*) De XII. Apostolis à Philippo è Gallia in Britanniam missis, quorum dux Joseph. Arimath. vid. ad an. 35. § 2. Imò Petrum & Paulum eò penetrâsse scribunt. At deliquium lucem Evangelii passam volunt, cujus scintillas hic excitârit Lucius. 2. Incerta sunt, quæ de Lucio referuntur: unde eum circa an. 181. obiisse perhibent. (*d*) De eodem Seldenus. (*e*) *Miserè depressum ignem cœlestem, quem Josephus cum suis accenderat, denuo excitâsse fertur Lucius Rex, ex miraculis Christianorum, eorundémque morum probitate conversus, & in hunc finem P. Romanum Eleutherium (juxta Bedam an. 156. quem tamen ante 171. annum minimè Papam fuisse constat.) mandatis literis consuluisse.* Idem habet Usserius. (*f*) *Apud Bedam & librum Pontificalem de hoc Christiano Britannorum Rege primùm legimus:* quibus subjungit: *Britannicæ consarcinator historiæ, id satis esse non existimans, Regulo hoc in Romanæ insulæ Monarcham transformato, in urbibus illius XXIIX. totidem ab eo constitutos Episcopos somniavit: cui & suum de flaminibus & Archiflaminibus centonem Galfridus Monemuthensis deinde assuit. Ingens certè, non tantùm circa totam historiam, sed privatim etiam circa hujus Lucii ætatem discrepantia.* Centum ferè annis à Vir-

a) *Usser. ant. Brit. p. 49 Spelm. de Concil. p. 12. §. 15.* (*b*) *hist. Ang. l. 2. & inv. l. 4. c. 12.* (*c*) *Niceph. l. 2. c. 40* (*d*) *Spelm. de Concil. p. 16.* (*e*) *metamorph. Angl. p. 51.* (*f*) *Antiq. Brit. præf. pag. 2.*

à Virginis partu conversionem hujus Regis contigisse Paulus Jovius (*g*) An. 183. pronunciat. Albertus Kranz (*h*) sub P. Alexandro I. Ninius sub Evaristo an. 164. vel 167. (*i*) Beda (*k*) sub Eleutherio P. (*l*) R. 3. Gratis Reges Britanni pacifici in meridionali hujus insulæ parte collocantur, qui tamen Romanis fuerunt subjecti & in provinciam redacti, neque alium præter Imperatorem, regem habuerunt. Confer Cornelium Tacitum in vita Corn. Agricolæ, & Dionis abbreviatorem Xiphilinum, in vita Neronis & Severi. Tum temporis Christiani in Britannia meridionali persecutionem sub Romanis Gentilibus patiebantur. Septentrionalem verò partem quod spectat, quæ Scotia hodie, & Northumbriæ comitatus adpellatur, ea tunc, atque diu etiam posthac gentilismo addicta fuit. (*m*)

§. 3.) Circa hæc tempora lucem illatam Britanniæ non negat Chemnitius, (*n*) at nihil exprimit de Lucio: *Britanniam*, inquit, *seu Angliam, omnium provinciarum primam Christi nomen recepisse Sabellicus author est. Doctores enim Ecclesiarum Britannicarum numerantur inde ab anno Dom. 170. & ulterius, & tamen per multos annorum centurias Britannia legem cœlibatûs Sacerdotum ignoravit.* Confer notas Wheloci in hist. Bedæ l. 1. c. 3. & 4. ut verò celebrium virorum errores mentes aliorum, inprimis insequentium occupare facilè solent, ita hoc loco accidit. Verùm à Beda, superstitionibus & fabulis jam addictiore, imponi nobis non patimur, multò minus à larvato illo Damaso: neque Galfridum, anno demum 1151. (quando scil. ejusmodi næniæ locum facilè reperiebant) Monachum seu Episcopum, tanti facimus. (*o*) De literis, quas Rex per Legatos Romam misit Usser. hist. c. 4. à p. 44. & à p. 35. & 39. Spelman. à p. 31. Ut meritò de hac epistola dubitamus, imò de facto inter spuria rejicimus; sic non minus responsum Eleutherii ad Regem, adstipulante eodem Spelmanno à p. 34. Unde Parisienses Collectores nullam talem illi tribuunt. Recentiora sapere hanc epistolam judicat etiam Whelocus in hist. Bed. l. 2. c. 17. p. 151. Illam habes ib. part. 2. inter leges Edovardi pag. 142. ubi habetur annus 169. al. 156. Remittit P. Eleutherius Regis Legatos cum aliis à se delegatis Fagano & Derviano: Spelm. p. 12. §. 15. & p. 32. quibus Timotheum & Aharonem addunt: Usser. c. 4. à p. 53. & à pag. 976. Faganum, alii Fugatium, Fagaunum, Foganum, Fuganum, Euganum, Figinum appellant; sic Derivanum, Damianum, Dumianum, Dunanum, Dumanum, Duuianum, Divianum, Dunianum, Dimianum, Divvanum, Dimanum, Dinnamum, Divinianum & Donatianum. (*p*) Hæc verò quàm inania & fabulosa omnia idem Usserius pag. 52. 53. & 99. satis clarè docet. Fagani & Derviani res gestæ in insula Avalloniæ Spelm. pag. 14. à §. 17. Usserius c. 6. p. 104. seq. de donatione Regis ib. à p. 125. seq. Spelm.

g) in descript. Brit. (h) metrop. lib. 6. (i) Usser. 975. (k) l. 1. hist. Angl. & in epit. p. 489. edit. Wheloci (l) fusè Usser. p. 34. & Spelm. p. 31. & 34 seq. (m) confer Bar. ad Martyrol. R. 26 Maji. (n) Conc. Trid. p. 505. b. (o) vide copiosè Usser. c. 5. (p) Usser. p. 72.

An. 183. pag. 33. De sedibus episcopalibus ab iisdem institutis etsi prolixior Armachanus, eum tamen hîc audire ἐν βραχέσι ne pigeat: *Lucius Londini Ecclesiam S. Petri fundavisse, & primam metropolitanam totius regni constituisse traditur*: pag. 66. *cui etiam construendæ Theanus primus Londinensium Archiepiscopus, & Ciranus Archipincerna regius operam contulisse feruntur*: pag. 67. *Secundam Metropolim (quam alii tamen primam esse malunt*: p. 97. 98.) *Eboraci collocatam fuisse volunt*: *vel Fagano, vel Theodosio nescio quo, primo Archiepiscopo ibi ordinato*: p. 71. 72. *Tertiam in urbe Legionum ad Iscam fl. apud Cambrenses positam*: pag. 78. 79. *cui septem Episcopatus subjecti fuerint*: pag. 87. seqq. & 92. 98. *Giraldus Cambrensis quinque Metropoles, juxta provinciarum Rom. numerum (q) commentus, XII. Episcopatus earum cuique assignat*: *(r) alii Ethnicorum flaminum & Archiflaminum loco, tres tantum Archiepiscopatus, & XXV. vel XXVIII. Episcopatus substitutos fuisse asserunt*: pag. 65--58. & 92. 99. 100. vide eundem à p. 56.

§. 4.) Faganus & Dervvianus Romam redeunt, actorum suorum rationem reddituri; omnia autem à Papa probantur, Rexque Epistolam accipit per hos ipsos reduces: Spelm. pag. 32. f. Usser. cap. 6. à pag. 100. de qua jam actum. Quoto anno abierint & redierint: pag. 101. In hac epistola Eleutherius *Regem esse Dei Vicarium in regno suo dicit, cúmque habeat S. Scripturam, ex ea posse ac debere subditos ad Legem Christi & ad Ecclesiam congregare.* ad quæ Parsonius: (s) *Multa sunt in illa epistola, quæ probabiliter suadent confictam esse.* Et (t) *Illa epistola magis refert ministrum Anglicanum, quàm Episcopum Rom.* (u) Faganus & Dervvianus reduces in Britanniam quæ gesserint: Usser. 104. seq. & pag. 1078. Mox à Servatoris ascensione Evangelii præcones appulisse in Anglia doctissimi Britannorum scriptores consentiunt: postea obtenebratam hanc lucem, vel publicè saltem non admissam statuas perinde: alia insuper inducta facies, quando infideles Anglo-Saxones eandem regionem inundarunt. Quidquid sit, Ecclesia illa Britannica consensit quidem in summis fidei dogmatis cum cæteris Orthodoxis Ecclesiis, ritibus tamen & moribus à Romana dissensit, unde nullam capitum tonsuram admisit, nec Pascha Romanum &c. de quibus Whelocus ad Bedæ l. 1. c. 1. & ipse Beda l. 5. c. 23. & l. 2. c. 2. Unde Augustinus Monachus à Gregorio M. missus in Angliam circa an. 596. non tam ut converteret infideles, quàm ut ibi ritus Rom. introduceret, & illos ad obedientiam Sedis Rom. perduceret. At quid illi Bangorensis responderit Abbas vide apud Nob. Spelm. Concil. T. 1. p. 109. ad an. 601.

Lucius patriam relinquit.

§. 5.) Regem tandem Lucium dignitate spreta in Germaniam concessisse, Evangelium ibi prædicaturum, ac ultimo Episcopum Curiæ Rhetorum lapidibus à gentilibus obrutum & extinctum esse contendunt. De Peregrinatio-

(q) à p. 94 (r) p. 92. seq. (s) Tripl. convers. Angl. part. 1. c. 8. (t) Apol. causæ Cathol. c. 5. (u) Cocus in censura præf. p. 22. inpr. Usser. à p. 103.

grinationibus ejus Usserius p. 136. ubi adductis variis testibus, huic fabulæ addictioribus, omnia tandem in summam contrahens, dicit: *Gallias prædicandæ veritatis causâ primùm petiit, inde transmisso Rheno in superiorem Germaniam concessit, in Bavariam perveniens Salisburgi prædicavit: & ad Danubium hærens eosdem incolas instituit. Deinde Augustam Vindelicorum petiit, ibique in Suevia passim prædicavit Christum, unde ædicula illa Augustæ posita, quæ anno 1051. S. Gallo dicata fuit: qui verò Sylvani & Cybeles cultum præferrent, Lucium convitiis incesserunt, lapidum jactu petierunt, in puteum malè mulctatum deturbârunt; unde piorum auxilio ægrè semianimis extractus & sanatus, in Alpinam Rhætiam concessit. Iter autem ingressus periculosum, collem illum supra arcem Guterbergam transcendit, qui usque ad tempora nostra S. Lucii clivus (Steig) appellatur: atque in regione, ubi jam est urbs Chura sive Curia, & pago Tigurino strenuum se Evangelii præconem gessit; & Curiensis Ecclesiæ Episcopus effectus, plures homines à tenebris ad lucem convertit. Inde Churæ extra urbis muros cœnobium S. Lucii erectum. Hunc tandem Antoninus Verus Imp. qui Christianos tum persequebatur, de religione tentavit, & cum nollet abnegare, occidi jussit. Continuit is se aliquandiu in montis caverna supra Curiam: sed tandem ab infideli populo & præfecto regionis illius ex spelunca sua ad Martis castrum, sive arcem Martialem perductus, juxta urbem Curiensem tertio die Dec. martyrio occubuit. Trimis quoque sive Trimontii pro Christi nomine ignis supplicium passa est soror ejus Emerita, quæ totum ferè Rhetiam ad cultum Christi adduxisse fertur. Ejus tamen memoria in Rom. martyrologio non extat.* Confer eundem Usserium p. 975. His Guleri Rhetiam adjunge p. 33. Alsted. Chron. c. 34. ad an. 190. Ursinum de Ecclesiis Germ. à p. 231. ubi ex Britannicis antiquit. inter cœtera: *Sceptrum Regium anno Christi 179. cepit, idque annis 12. tenuit* &c. idem Ursinus p. 32. i. & 33. & 36. m. ex Brunneri l. 4. Boicorum p. 441. An. 183.

§. 6.) Neque tempore convenire, (x) neque mortis genere, constat. Curiæ Rhetorum violenta interiisse morte nostris placet; (y) at in Britannia defunctum & sepultum esse Anglorum est conjectura. (z) Omnia præterea fabulosa vide apud eundem Usser. p. 131. à m. & à p. 134. ad 140. Lucium Regem non à Fagano & Duuiano, sed à Marcello, Tungrorum ac Trevirorum Episcopo baptizatum fuisse alii volunt, atque ex eo tempore proventum Ecclesiarum Tungrensium ex Britannia proveniisse tradunt. (a) Eum Lucium qui Rhetis & Bavaris Evangelium prædicavit Cyrenæum fuisse alii pronunciant: de quo Act. 13. 1. & hunc ipsum alii Simonis illius, qui Christi crucem portavit Marci 15. 1. filium: alii Pauli commilitonem & cognatum, de quo Rom. 16. 21. fuisse censent: Avent. annal. Bojor. l. 2. Nec desunt, qui Lucium Britannicum à Timotheo S. Pauli discipulo baptizatum fuisse tradant. *vid. an. 201. §. 5.*

x) *Visser.* 34. 136. 975. 1074. (y) *Visser.* 137. *seq.* (z) *idem* 134. *seq.* & 139. *seq.* & 43. *seq.* 1079. *Spelm. p.* 36. (a) *Visser. p.* 53. & 976.

An. 183. tradant : Petr. de Natal. l. 1. c. 24. Naucler. Chronogr. vol. 2. gener. 6. Pantal. de viris illustr. Ger. part. 1. De hoc Zimmerm. in Tertull. §. 246. *Anno 60. & deinceps vocati Vindelici Rheti & Provinciæ Danubio contermina circa Ratisbonam à Lucio Cyrenensi.* At paulò pòst subjicit: *Augustâ Vindelicorum anno 140. vocata à Lucio, quam confirmavit Narcissus Gerundensis anno 290.* Ita omnia fluctuant, ut nihil omnino certi & firmi concludi possit: nec ullatenus dubito, quin duo confundantur, imò plures Lucii. Audax fuit & temeraria Monachorum manus, ut merces suas felicius venum exponant, nomen & famam conquirant, nec difficile erat rudi & illiteratæ imponere plebi. Theanum primum Archiepiscopum Londin. faciunt: (*b*) Secundum autem Eluanum, de quo Balæ. cent. 1. c. 27. quòd à Lucio R. cum Meduino socio Romam missus, fidei doctrinam, quam ab Arimathianis patribus in Avalensi collegio didicerat, confirmatam reportârit & auctiorem reddiderit: fluctuantem Regem, Druidarúmque plurimos eâdem imbuerit, & prope Ecclesiam Bibliothecam condiderit, anno 170. Eò singula tendunt, ut Roma omnia sibi asserat. At verò dicant interim, à quo missus hic Lucius Rex & soror ipsius ad prædicandum.

Indorum conversio. Pantænus. §. 7.) Indorum seu Brachmanarum nuntii ad Demetrium Alexandriæ Episcopum venerunt, petentes, ut eruditus quispiam & pius doctor Evangelii sibi mitteretur. *Pantænus* autem Stoicæ sectæ Philosophus, ac præcipuus Alexandr. Ecclesiæ Doctor, vel potiùs scholæ Alexandr. Catechetes, Clementis Alex. præceptor, à Demetrio, inscio atque inconsulto Episcopo Rom. missus est illuc: Eus. l. 5. c. 10. Hier. ep. 84. & in catalogo, ubi commentaria aliquot in Scripturam reliquisse Pantænum indicat, quibus hodie destituimur. Indos à Pantæno non tam vocatos primùm, quàm confirmatos Zimmerm. l. c. ait. Hoc Pantæni iter Cardinalis ad an. 185. Spondanus ad 183. collocant: non modò verò desiderio propagandæ fidei motus, sed abipsis Indis expetitus, & ab Alexandrina Ecclesia ad id destinatus iter suscepit: non solus itaque Papa Rom. mittit, ac præterea Demetrius Indorum Legatos Romam non ablegavit. Sic Athanasius Alex. ubi ex Frumentio audiit, (*c*) Indos duci maxima cupiditate luminis divini cognitionis percipiendi, eundem Frumentium Episcopum facit, eóque mittit. Non gratis autem Pantænus Catechetes in schola Alexandr. vocatur, quia illi catechetica institutio erat demandata, qua rudiores lactis potu alendos informavit; diversa à locorum Theologicorum tractatione, quâ solidiori cibo pascuntur adulti. Ita hunc Pantænum in eadem schola exceperunt Clemens Alex. Origenes, Tryphon, Heraclas, Dionysius, Anatolius, Theon, Pierius, Athanasius, alii. Hospin. de Templ. 418. Alexandriæ schola fuit toto orbe celeberrima: Bull. de Episc. p. 102. Porrò hic ipse Pantænus Alexandriam redux Evangelium Matthæi Hebraicè à Bartholomæo descriptum, secum

Catechetes.

b) *Splem. p. 23.* (*c*) *Rufin. l. 1. c. 9. Socr. l. 1. c. 15. ita Theod. & Soz.*

secum reportâsse fertur. Ejus memoria 6. Julii celebris. Non dimitten- An. 183.
dus hêc Lutzenburg, dum Indis à Thoma conversis pravos errores adscribit, quorum tamen plures neutiquam errores dicendi, utpote cùm infermento conficiunt, & sub utraque specie communicant.

§. 8.) Theodotio Ephesius, al. Ponticus, Tatiani Philosophi, adhuc fi- *Theodotio.*
delis discipulus, vir doctissimus: Ebionita factus, inde Marcionita, tandem Judæus: alii verò statim initio Marcionitas sectatum, at offensum à sectæ illius hominibus studio linguæ Hebrææ se dedisse, & novam versionem Græcam V. T. confeciisse, quò ita errores & deliria Marcionitarum faciliùs refellere posset. In hac interpretatione magna fide & diligentia versatus, ut cæteris omnino purior habeatur, & à LXX. minimùm recessisse judicetur. (*d*) Et tempore, & hæresi & natione alius fuit à Theodotio hæretico, ut *vid. an.* rectè notat Danæus in Aug. c. 33. Etiam alia quædam elaboravit opuscula *196. §. 11.* juxta Trithem. De eodem Platina in Sotere: *Multa*, inquit, *ad laudem religionis nostræ scripsit, maximè verò Apellem hæreticum scriptis suis percommode irridet, quòd Deum, quem coleret, ignorare se diceret. Affirmabat enim Christum non Deum in veritate, sed hominem in phantasia apparuisse.* De hoc Theodotione Annalista ad an. 184. Spond. ad 183. agunt: vid. etiam Lambec. B. T. 4. p. 264.

§. 9.) Libera & ingenua Baronii confessio, quando §. 11. ait, petulantiam atque insolentiam, quæ quadragesimæ tempore exerceri solet, à Gentilium bacchanalibus originem ducere vid. Hosp. de festis Gent. & Christ. *Bacchanalia.* ad Kal. Jan. item ad 14. & 18. Febr.

d) vid. Hier. T. 7. f. 32. h. confer ejusd. præf. in Dan. T. 5. f. 272. & Æn. Sylvium in descr. Asiæ c. 78.

JESU CHRISTI *Annus* 184. An. 184.
COMMODI *Imp. Annus* 3.

Eleutheri P. an. 6. Coss. Petronius Mamertinus & Trebellius Rufus.

JESU CHRISTI *Annus* 185. An. 185.
COMMODI *Imp. Annus* 4.

Eleutheri P. an. 7. Coss. Commodus IV. & Aufidius Victorinus.

Liberius IX. Episc. Ravennensis electus, obiit autem anno 206. judicio italiæ S. T. 2. p. 328.

JESU

An. 186.

JESU CHRISTI *Annus* 186.
COMMODI *Imp. Annus* 5.

Eleutheri P. an. 8. Coss. Marcellus & Ælianus.

S. Kalimerus V. Mediol. Ep. tollitur, ut quidem vult Italia S. T. 4. p. 57. Hunc populus unanimi acclamatione suffecit demortuo *Castritiano* sublato an. 131. Kalimerum sedisse ajunt an. 53. al. 43. al. 39. al. 55. Successorem habuit *S. Monam* an 188. qui divinitus populo ostensus eligendus perhibetur. Ergo penes populum erat electio.

An. 187.

JESU CHRISTI *Annus* 187.
COMMODI *Imp. Annus* 6.

Decretalis Eleutheri.

§. 1.) Eleutheri P. an. 9. Coss. Maternus & Bradua. Baronius Eleutheri decretalem ponit ad Galliæ provincias, adversus Montani & Marcionis hæreses. Superius autem in itinere Irenæi Romano eas hæreses Romæ potiùs, quàm in Gallia radices egisse, & contra easdem Irenæum ibi pugnâsse cognovimus. Neque est ut triumphent adversarii, quasi hanc nos adprobemus Decretalem, eò quòd omnibus Episcopis Universalis dicatur commissa Ecclesia, quandoquidem saltem ex concesso ita argumentamur, planè quasi ex Alcorano quodam, quia οἱ ἐνάντιοι, quos inter ipse Baronius, de hujus Epistolæ αὐθεντίᾳ nihil omnino dubitant, & de optima nota commendant. Rectè autem nostri eandem eliminant & explodunt. Blondel. in Pseud-Is. præf. p. 65. in tract. 209-215. Cocus p. 64. Eand. vid. T. 1. Conc. p. 335. seq. ed. Ven. & T. 1. p. 250. ed. Paris. Amicas inter se literas, easque frequentes, inpr. in rebus arduis atque difficilibus missitâsse Ecclesias ad an. 173. vidimus, & alibi: neque Irenæum ad P. Rom. Gallorum causâ, vel tanquam juratum & ex debito abiviſse, ad an. 179. percepimus, ubi similiter §. 3. de Alcibiadis quoque abstinentia actum fuit. Tale quid igitur præcessisse hanc Decretalem haut existimandum. In ea autem agitur. 1. De escis irrationabiliter non vitandis. 2. De accusationibus Episcoporum & omnium Clericorum. 3. De accusationibus omnium comprovincialium h. e. ne quis Christianus, Severianorum hæresi infectus, aliquem cibum abominetur: ne quis privetur sacerdotio, nisi accusatus & criminis convictus: ne reo absente fiat decretum. Inter alia: *quia omnes Clericorum accusationes difficile est ad Sedem Apostolicam deferre, finitiva Episcoporum tantùm judicia huc deferantur, ut hujus S. Sedis autoritate finiantur.* At nec Apostolorum, nec successorum

sorum seu Episcoporum consensus ita definivit, sed contrarium profectò An. 187.
statuit, & adpellationes ac litium extra territorium decisiones, sive extra provinciam fieri negavit: ut metropolitas atque primates nullos tum fuisse jam non dicam.

§. 2.) Ib. *Si leges seculi accusatores requirunt, quantò magis Ecclesiastica regula. Et: Caveant judices Ecclesiæ, ne absente eo, cujus causa ventilatur, sententiam proferant* &c. 2. q. 1. nihil contra. 2. q. 3. caveant Judices. Varia de accusatoribus Clericorum Arnd. Ant. l. Clerus à. §. 115. seqq. At quotiens sine accusatore judicia fiunt, ab ipsis etiam accusatoribus quoties inauditi judicantur, inpr. in Conciliis? Quid aliud Hispanica illa inquisitio?

Ib. *Non potest homo condemnari examine, quem Deus suo reservavit judicio.* Resp. De mortuis, item penes quos absoluta est potestas, non autem de exemtione Clericorum intelligi hoc debet.

Ib. *Universalis vobis à Christo ſ. commissa est Ecclesia, ut pro omnibus laboretis, cunctis opem ferre non negligatis.* vide Collect. Paris: l. all. p. 253. Baronius prodit Epistolæ hujus pretium in examine horum verborum, cùm ait: *ut omittamus suspicionem adulteratæ epistolæ* (facillima responsio, vehementer tamen periculosa) *cùm quæ in ea posita sunt de judiciis, exscripta videantur,* (non aliena ergo Imperator habet) *ex Constantini Imp. constitutione & interpretatione ad eam oppositâ, quæ in Codice Theodosiano leguntur: dicimus horum verborum legitimum sensum, ut oppugnantibus hæreticis universalem Ecclesiam omnibus Episcopis ejus defensio competat.* Neque alium nos sensum urgemus. (a) At in hac epistola de judiciis & litibus agitur. Quòd si verò regimen, cura & solicitudo totius Ecclesiæ incubuit multis, tum regimen non fuit Monarchicum. Probè autem distinguenda *Universalis Episcopus & Ecclesiæ Universalis Episcopus*; quorum illud Antichristianum, hoc orthodoxum est. Ecquî verò fit, quòd Turrianus l. 2. contra Magdeb. c. 9. veritatem hujus Eleutherianæ epistolæ ferventi spiritu defendit, Baronius verò de illa haud leviter suspicatur? (b) Nec quidquam Cypriani sententiâ & exemplo probat, sed apertè sibimet contradicit, dum ait: *Una est Ecclesia per totum mundum in multa membra divisa.* Et: *Episcopatus unus est, Episcoporum multorum concordi numerositate diffusus.* Item: *Episcopatus unus est, cujus à singulis insolidum pars tenetur, ut Episcopatum unum indivisúmque probemus.* Certè nec ipse negat Baronius universalem curam ad privatos etiam Episcopos pertinere. Sic non minus Athanasii exemplo comprobat, de quo suo loco ξ. θ. Idem Athanasius orat. in laudem Cypriani: *Non solùm Carthaginensi Ecclesiæ præfuit, aut Africæ, sed universo occidenti, imò & orienti ferè ipsi, meridiei & septentrioni.* Fruſtrà vero annalista suam de Capite sententiam interserit, non enim membris diversa munera tribuuntur his exemplis, à

a) *vid. Blondel. de pr. P. p. 7.* (b) *Rivet. Crit. S. l. 4. c. 22.*

An. 188. muneribus, quæ capiti conveniant, sed eadem prorsus; ut nulla suo illi capiti cura generalis conveniat, quæ non etiam tota in solidum, & similiter in his membris reperiatur. Sic Cyprianus (c) parem se Stephano in potestate & regimine Ecclesiæ censet, cùm ait inter alia: *Nostrum est consulere & subvenire* &c. *gubernandæ Ecclesiæ libram tenentes* &c. *facere te oportet plenissimas literas ad Coepiscopos nostros in Gallis constitutos* (scil. ut Marcianum, Novatianam hæresin propugnantem, excludant.) Jam si solius erat Rom. Pontificis, & non etiam aliorum, scribere literas in Gallias, cur Cyprianus sibi etiam curam arrogat communem cum Stephano? Nonne scribere literas hujus curæ effectus erat? Interim, antiquitati Ecclesiæ Rom. aliquid tribuere Cyprianum ultrò largimur & meritò. In solidum ergo pars unius illius episcopatûs, sive militantis universalis Christi Ecclesiæ, à singulis Episcopis tenebatur.

§. 3.) Cæterò occasione hujus epistolæ Eleutherio decretum adscribunt Anastasius, Platina &c. contra Severianos, seu potiùs Marcionitas, ut nullæ escæ tanquam communes vitentur, quoniam universos Deus ad cibos tribuit fidelibus: confer Rom. 14. 2. 3. 1. Tim. 4. 3. Jure nationem suam defendit doctiss. Blondellus, & Turrianum injuriæ postulat, quando (d) ait: *Cùm audisset ab Eleutherio adversus Montanistas decretum, nullam escam usualem, quam Deus creavit, repudiari debere, somniavit Gallos ab Eleuthero reprehensos, quòd escas irrationabiliter respuere soliti essent.* Missus quidem Romam legatus Irenæus, ob quasdam Ecclesiæ quæstiones, sicuti nuper audivimus, quæ videbantur quoque spectare ciborum distinctionem; at non suscepit hanc legationem consulturus, quid de Montanistis faciendum, sed potiùs moniturus Ecclesiam Rom. ne Montanistæ, qui tunc plurimùm Romæ poterant, audirentur, & ut pax & concordia in Ecclesia constitueretur. Contra Eleutheri decretum Gregorius I. in diebus jejunii usum carnis, lactis, casei, butyri atque ovorum (quod carnem sapiant) jejunantibus interdixit, & pisciculis solùm, non grandioribus illis, vesci permisit. Sic Greg. II. & VII. Calixtus II. &c.

c) *l. 3. ep. 13.* (d) *in Pseud-Is. præf. p. 36.*

An. 188.

JESU CHRISTI *Annus* 188.
COMMODI *Imp. Annus* 7.

Eleutheri P. an. 10. Coss. Commodus V. & Acilius Glabrio.

JESU

An. 189.

JESU CHRISTI *Annus* 189.
COMMODI *Imp. Annus* 8.

§. 1.) Eleutheri P. an. 11. Coss. Crispinus & Ælianus. *Apollonius* senator Rom. à servo, quòd Christianus esset, proditus, quanquam insigni volumine seu Apologia in senatu lecta, fidei suæ rationem reddidisset, tamen ob legem pronuper à Romanis latam, quæ plecti jubebat Christianos semel ad eorum judicium pertractos, nec revocantes, capite diminutus est. vide Hier. in Catal. Eus. l. 5. c. 21. Ejus memoria d. 18. Apr. peragitur. Putamúsne verò aut loci, aut refugii multum ejus temporis Episcopum habuisse, si virum illum, senatoria dignitate conspicuum, quem & urbis favor, & ordinis amplitudo eximere odio debebat, nec civitas, nec dignitas tutata est. Fabulæ ergo, quod alii de templis, titulis, sepulturis & cœmiteriis Rom. Episcoporum & martyrum Romæ extructis. Quin Augustinus hoc refutat dicens: *Martyribus nostris templa non extruimus.* Nugantur itaque, qui ajunt, S. Savianum etiam viventi Petro templum condidisse & consecrâsse. Dura seculis Antonini & Commodi Christianorum conditio fuit, cùm Principes Augusti, tuendæ religionis prætextu, ipsam fidem in Christum subvertere & extinguere niterentur. *Apollonius Senator R.*

§. 2.) Alius est Apollonius scriptor Ecclesiasticus, cum superiori non confundendus: hic teste Hier. & Eus. (a) librum adversus Montanum scripsit, eumque eo etiam nomine perversi spiritus esse arguit, quia jejunium legibus circumscripsit. Niceph. (b) ex doctrina Judæ ait, adventum Antichristi tunc expectatum. *Quæ opinio*, ait Illyricus, (c) *si quis Montani hæretici conatus consideret, non prorsus vana fuit. Quid enim aliud Montanus, novis suis paracleti conflicti traditionibus & legibus jejuniorum & nuptiarum dissolutionibus egit, quàm ut fundamenta prima totius Antichristianismi jaceret?* Huic Apollonio, testante Hier. Tertullianus se opponit, qui editis 6. libris de ecstasi adversus Ecclesiam, septimum nominatim adversus Apollonium direxit, ad ea diluenda, quæ hic de Montano & illis vatibus monuerat.

a) *l. 5. c. 16.* (b) *l. 4. c. 36.* (c) *in Catal. T. 1. p. 90.*

An. 190.

JESU CHRISTI *Annus* 190.
COMMODI *Imp. Annus* 9.

Eleutheri P. an. 12. Coss. Fuscianus & Silanus.

An. 191.

JESU CHRISTI *Annus* 191.
COMMODI *Imp. Annus* 10.

Eleutheri P. an. 13. Coss. duo Silani Junius & Servilius. In Ecclesia Antiochena Maximino sufficitur Serapion, eloquentiâ, & honore apud omnes insignis : Eus. l. 5. c. 18. & 21. Scripta quædam recensentur l. 6. c. 10. Plures autem hoc nomine veniunt, de quibus onomastica. Hic ex anachoreta factus dicitur Episcopus. Exaravit ad Domnonem judaizantem librum, quia is persecutionis tempore ad Judæos, tum ut plurimum tutos atque securos defecerat. Ad Carinum & Pontium de Montano librum. De Evangelio sub nomine Petri librum. Epistolas breves sed plures. Hier. in Catal. autor est, Serapionem fortiter pugnâsse contra Docetas hæreticos, atque eum in finem eruditè confutâsse Evangelium, vulgò tunc dictum secundùm Petrum, quo hæretici potissimùm nitebantur. De hujus autem scriptis, olim celebribus, nil hodie prostat. Frequenter verò observare licet, & hoc quoque loco, exemplo Domnonis, longè tutiores Judæos, quàm Christianos sub Gentilibus vixisse, licet tam Judæi, quàm Christiani idola abhorruerint, & Christiani erga Magistratum & quosvis Paganos longè fuerint fideliores, quàm Judæi: quin imò accidit sæpe, ut Judæi vel accenderint persecutiones in Christianos, vel gentiles adjuverint. Inde autem ejusmodi Gentilium iras ortas & sententias in Christianos latas crediderim, quia Judæi nati tales; Christiani autem ex Gentilibus potissimùm conversi.

Serapion.

An. 192.

JESU CHRISTI *Annus* 192.
COMMODI *Imp. Annus* 11.

Eleutheri P. an. 14. Coss. Commodus VI. & Petronius Septimianus. Romæ Eusebius, Pontianus, Vincentius & Peregrinus d. 25. Aug. passi, Julius item Senator d. 19. Aug. aliique de quibus Bar. *ſ.* 2. 3, unde denuo videas, quænam tunc Romæ libertas fuerit Christianorum.

JESU

An. 193.

JESU CHRISTI *Annus* 193.
COMMODI *Imp. Annus* 12.

Eleutheri P. an. 15. Coss. Bradua II. & Apronianus. Vindicem Dei oculum hoc anno, ob innocentem fusum sanguinem, sensit Roma, ibi siquidem palatium, pacis & Vestæ templa incendio absumta, ac per plures dies igne vagante, maxima urbis pars solo æquata. Ideo non modò plurimæ tabernæ, sed libelli etiam, qui ad principatum pertinebant, omnes ferè consumpti sunt, inter hæc spolia quoque Hierosolymitana numerantur. Hæc Calvisius ad an. 191. Eus. in Chron. ad 194. collocant: ubi iterum hic ad an. 190. ille ad an. 188. notant in Capitolium fulmen ruisse, & incendio facto Bibliothecam sumptuosissimam cum quibusque vicinis ædibus concrematam, anno verò insequenti pestem sæviisse gravissimam. *Incendium Romæ.*

JESU CHRISTI *Annus* 194.
COMMODI *Imp. Annus* 13.

An. 194.

§. 1.) Victoris P. an. 1. Coss. Commodus VII. & Pertinax II. Sive martyr, sive confessor obiisse creditur Eleutherius: vid. Martyrol. R. ad 26. Maji. Sedit juxta Damasum & Plat. an. 15. m. 3. d. 2. Starav. an. 15. d. 23. Coster. an. 15. d. 13. Eus. in Chron. an. 15. Fridl. an. 12. Sepultus juxta corpus Petri. Tribus ordinationibus fecit Presbyteros 12. Diaconos 8. Episcopos per diversa loca 15. De ejus Decretali ad an. 187. videbis. *Eleutheri mors.*

Eleuthero Victor natione Afer, succedit: Damaso, Costero an. 186. Carranzæ an. 198. Eus. an. 195. Platinæ & Cost. est XV. P. Eusebio XIII. *Victor fit P.*

§. 2.) Commodus obstructis faucibus strangulatur, posteaque à successore inter divos refertur. Venenum hausisse priùs, clàm porrectum à Martia, Herodianus (*a*) ait: is autem cùm multum evomuisset, veriti ne se colligeret, atque omnes hujus rei conscios cædi imperaret, magna mercede Narcisso persuaserunt, ut ipsum in cubiculo strangularet. Factum isthoc in domo Vestiliani Eusebius dicit. Uti autem defunctis bonis & piis Imperatoribus suis felicia & beata, ita huic mala quævis imprecantes acclamaverunt, sicut Lampridius habet de Senatu: *Hosti patriæ honores detrahantur, parricidæ honores detrahantur, parricida trahatur, hostis patriæ, parricida gladiator in spoliario lanietur, Hostis Deorum, carnifex Senatus, qui Senatum occidit* *Commodus tollitur.*

a) *l. 1. cap. 97.*

An. 195 *in stoliario ponatur, unco trahatur* &c. De turpitudinibus ipsius Rupert. hist. Univ. à p. 332. Inter omnes Romanos principes quinque flagitiosissimi fuere, Caligula, Nero, Domitianus, Commodus & Heliogabalus.

An. 195.

JESU CHRISTI *Annus* 195.
SEVERI *Imp. Annus* 1.

Pertinax. Victoris an. 2. Coss. Sosius Falco & Erutius Clarus. Commodo successit Æl. Pertinax, humili genere oriundus, ab omnibus tamen vir optimus habitus, corruptum Reip. statum emendaturus, à prætorianis petulantibus, post tres ferme menses, contra voluntatem populi, occisus est: de quibus omnibus Herodianum l. 2. alios insuper consule. Hunc excepit Didius Julianus, verùm quia stare promissis militibus factis non poterat, ab omnibus contemnitur. Tandem frustrà ambiente majestatem Nigro, totius Syriæ præfecto, Senatus Juliani morte decreta, omnem honorem Augustalem in Septimium Severum, patriâ Africanum, ex Pannoniis reducem, transfert. Is ergo imperii initio bene habuit Christianos, eósque contra furorem populi defendit, unde illos egregiè floruisse & ubique omnia impleviſſe Tertul. lianus (*a*) tradit.

Didius Julianus.

Septimius Severus.

a) Apol. c. 37. adv. Iud. c. 7. 8. coll. cum Niceph. l. 5. c. 26.

An. 196.

JESU CHRISTI *Annus* 196.
SEVERI *Imp. Annus* 2.

§. 1.) Victoris P. an. 3. Coss. Severus Aug. & Albinus Cæsar. *Clemens Alexandr.* hoc tempore floret, ab opido, ubi educatus, ita dictus, sicut etiam Atheniensis, à patria; Pantæni successor, Origenis autem tum præceptor, tum præcessor. Eusebio l. 6. c. 13. Titus *Flavius Clemens* etiam vocatus, & *Stromateus*. Cassiodoro *Contextor*, ab insignibus Stromatum libris, quos ita ob varietatem argumenti vocavit. Ejus scriptorum Hieronymus & Eus. all. meminere, quin & ipse aliorum etiam à se editorum, utpote de Resurrectione, de nuptiis, de continentia. Vide Bellar. de Script. Eccles. & ex eo Gerhardum: Arnd. pag. 886. 888. Micræl. hist. Eccl. l. 2. §. 1. pag. 51. Cassiodorus eundem inter eos recenset, qui à principio usque ad finem explanârunt S. Scripturas: in quem sensum Eus. l. c. quòd in hypotheseon libris universam Scripturam divinam compendiosis dissertationibus explanârit. Confer Plat.

Clemens Alex. floret.

Plat. in Sotere. Hi autem octo hypotheseon libri omnino à pædagogo di- An. 196.
stinguendi, cùm illi nonnisi tribus constent libris. Hypotheses verò quasi informationes & Catecheses dicuntur, sive formulæ, secundùm quas sana doctrina in Ecclesiis & scholis traditur: confer 2. Tim. 1. 13. Tales Catechistæ etiam fuere Nazianzenus, Didymus, alii, inpr. Origenes, unde ejus tractatus περὶ ἀρχῶν. Quare adhuc hodie illi commendandi Magistratus, qui juventuti hac in parte probè prospiciunt: contrà Juliani illi dicendi, qui claudunt scholas, catechisationes vetant, & dogmatum Christianorum ignorantiam inducunt; (a) Recipitur ejusdem Clementis oratio exhortatoria ad Gentes. Porrò adumbrationes ipsius seu scholia in Epistolas Canonicas alterius esse judicant: Rivet. Crit. S. l. 2. c. 8. Mejer Bibl. p. 27. In Biblioth. Patr. ed. Paris. in 1. Petri vide T. 1. pag. 561. in Epist. Judæ pag. 563. in epistolas Joh. p. 564. Opera ejus Gr. excusa Florent. f. & Gen. 1592. item Lat. Paris. 1590. & 1572. Gr. & Lat. f. Paris. 1629. Gelasius P. d. 15. c. Sancta Rom. omnia Clementis opuscula proscribit. Confer Lambec. T. 3. p. 224. & p 69. m.

§. 2.) Certè grandibus nævis ejus scripta non carere ultrò docti largiuntur: ab Arianis autem fuisse depravata Baronius (b) ex Rufini Apologia pro Origene docet. Primus autem habetur, qui à puritate atque simplicitate doctrinæ Evangelicæ degeneravit, & cum ea Philosophiam Platonicam, stylo ultrà quàm subtili ac contorto miscuit. Hinc verè de eo Chemnitius: (c) Duo valde pernicioſa mala in Ecclesiam invexit, de quibus tamen ipse gloriatur l. 1. Strom. Cœlestem siquidem veritatem admiscuit Philosophiæ decretis. Et quidquid titulum traditionis habere audivit, statim tanquam Apostolicum arripuit & consignavit. (d) Nam & l. 6. ex Apocryphis Petri & Pauli contendit probare, sicuti Sancti V. T. per Legem Mosaicam salvati sunt, ita Græcos per Philosophiam, item per Solis & Lunæ venerationem. Negat Ghristum quidquam profuisse ante suum adventum. De hoc prolixè Casaub. in exerc. 1. in Bar. (e) Ex eodem fonte non tantùm recitat, sed multis argumentis confirmare conatur l. 6. Christum & Apostolos impiis apud inferos annunciâsse Evangelium, ut non manerent in damnatione, sed converterentur post mortem, qui in vita Evangelium audire non potuerunt. l. 4 dicit: sive hîc, sive alibi agatur pœnitentia, nullus enim locus vacat misericordiâ Dei. Et lib. 6. Forsan cessabunt supplicia post hanc vitam. (f) Ita purgatorio fundamentum jactum, cui successor Origenes strenuè postea superstruxit. L. 2. Strom. quatuor hypostases in Deo ponit. Et l. 4. afflictiones fidelium non voluntate, sed sola Dei permissione evenire: nec aliter de ipsa Christi morte judicat. L. 3. Deum esse corporeum, animas ex corporibus oriri. L. 3. & 5. Lapsos esse Angelos ob commixtionem cum fœmi-

a) vid. Hornbekii orat. in obitum Car. de Maets: m. p. 35. (b) §. 26. Spond. §. 2. (c) Conc. Trid. p. 528. b. (d) conf. l. 5. Strom. ad 1. Cor. 2. 6. (e) ap. 2. & inde Arnd. p. 750. (f) confer Dalla. de Patr. 258.

An. 196. fœmininis, quibus imprudenter multa secreta, aliàs non revelanda, indicârint. L. 6. dicit Paulum hortari Christianos, ut libros Græcorum & Sibyllarum lectitent. Secundas nuptias fornicationis arguit; lib. 1. Strom. ait Christum anno XXX. passum & unum saltem annum docuisse: id quod l. 7. repetit. Ex Evangelio secundùm Ægyptios dictum citat: *Veni ad dissolvenda opera fœminea.* Astsúntne hæc, & plura alia, traditiones illæ, quas omnes & singulas hodie Pontificii veras agnoscunt atque profitentur? seu quibus S. Scripturæ insufficientiam probant?

§. 3.) Ab Arianismo tamen Clementem liberant Baronius, (g) & Schottus: (h) saltem ut insectationis crimen nobis impingant, & erroribus suis vetustatis prætextum quærant. Igitur in quascunque syrtes & scopulos impegerit Clemens nimio traditionum amore, pergunt tamen eundem ob unum hoc magnificere & extollere: (i) quasi verò omnis traditio bona sit & sancta? Ergo & Chiliasmus Papiæ, & sexcenta alia rejici non debent. Nimirum S. Scripturam malè detortam, Patrum dicta & nævos, Conciliorum decreta, Paparum edicta, abusus qui paulatim irrepserunt, traditionum nomine venditant, eáque non modò æquiparare S. Scripturæ, sed longè anteponere non verentur. Unde tam absurda ipsorum de Verbo Dei Theologia, commendationésque traditionum tam indignæ, ut ipsos Talmudistas si non superare, at referre certè videantur. Nihil hoc loco divinæ illos juvant traditiones Apostolorum, quas instinctu & dictamine S. Spiritûs viva voce suos docuerunt, ac easdem deinceps scripto consignaverunt; 2. Thess. 2. 15. Inde factum, ut ipsum Verbum Dei scriptum hoc quoque nomine tum in ipsa S. Scriptura 1. Cor. 15. 3. Act. 6. 14. cumpr. verò apud Patres veniat. Pharisæorum autem traditiones, de quibus Matth. 15. 2. h. e. eas, quæ in Verbo Dei, ceu veræ Christianæ Theologiæ unico principio & basi fundatæ non sunt, libenter eis relinquimus. Quare Traditionum terminum probè distingui postulamus, quod nobis negare ne ipsi quidem adversarii possunt. (k) Ita Clemens Strom. lib. 7. *In indagatione veritatis nobis S. Scriptura judex esto.* Quæ tandem traditiones istæ, quarum auxilio & obtentu Episcopi Rom. supra omnes cœteros Sedem suam exaltârunt, jugúmque orbi imposuerunt? Rousselius gnatho & Canonista insignis (l) nos docet: *Medii*, inquit, *& postremi Pontifices plurima sanciverunt, & ad se revocaverunt in exaltationem authoritatis Ecclesiasticæ, quæ primi ignoravernnt: nempe quod necessitas, aut abusus causam dederint, ut intentiore gladio uterentur: seu quod non satis, ut videbatur, reverentibus eam majestatem, aut temporali ejus dominio invidentibus visum sit adhibere ad obedientiam exigendam, & illud dominium conservandum, plurima quæ an prædecessoribus placuissent ambigitur* &c. bellé! Concludimus cum Julio Rogerio Papæ Protonotario, non

g) §. 26. (h) *ad Cod* 100. *Bibl. Photii Blondel. in Pseud-Is. præf. p.* 33. (i) *vid. Bar. l. all. Forer. antiq. Pap. T.* 1. *p.* 629. 6. 25. 683. (k) *Forer. T.* 1. *p.* 627. (l) *l.* 1. *c.* 2 §. 17. *f.*

non eam esse traditionem, quæ intercedente temporis intercapedine nomi- An. 196.
ne Apostolorum, vel aliorum venditatur.

§. 4.) Quòd si tam avidè Clementem in traditionum commendatione audiant, eúmque planè sequendum putent, ergo neque illum ipsum in aliis, quæ Verbo Dei consentanea & convenientia dicit, rejiciant. Multa is in Protreptico scribit contra imaginum cultum, & addit, nullam fuisse Christianis sensibilem imaginem Numinis: *Annon sunt prodigiosi*, inquit, *qui lapides venerantur? item statuentes eos ante fores, perinde quasi agendi vim habeant &c. sensu carenti lapidi, ligno & diviti auro nihil penitus curæ est &c. sunt autem imagines quovis auro viliores: & quomodo quæ sunt nullo sensu prædita, divino sint honore affecta &c. Nobis autem non est materiæ sensilis imago sensilis, sed quæ percipitur intelligentia, Deus, qui solus verè est Deus, intelligentiâ percipitur, non sensu &c.* Apertè imagines πᾶν, εἰς προσκυνεῖν prohibet: atque eandem etiam ob causam pictores reprobat. *Nobis apertè vetitum est artem fallacem exercere. Non facies enim, inquit Propheta, cujusvis rei similitudinem eorum, quæ sunt in cœlo, & quæcunque sunt in terra infrà.* Item: *ignorantia summa est* ἀθεότης *quæ* Δεισιδαιμονία, *qui non intelligunt, neque cognoscunt Deum benefactorem, finxerunt quosdam Servatores. Simulachrum est materia mortua opificis, non se defendunt ab incendiis &c. Sed inquiunt, non habemus hæc tradita à Patribus nostris, quorum consuetudinem NB. evertere non rationi consentaneum. Respondè illis, quære tuum verum Patrem: ter infelix est ista consuetudo ex dementia, quam odit* θεοσέβεια, *verus Dei cultus. Vide istos* λατρεύοντας *servientes, circa idola veste sordida &c.* Idem Clemens Strom. l. 5. *Moses multis antè seculis apertè legem sanxit, nullam oportere nos sculptilem, vel fusilem, vel fictam, vel pictam imaginem, simulachrúmve facere, ut sensilia minimè attenderemus, sed ad ea transiremus, quæ percipiuntur intelligentia* &c. Item: *Quis est iste Dei honor, per lapides & ligneas figuras discurrere? latentis est serpentis persuasio, quum insensa colitis.* Et l. 6. Strom. *Nobis nullum est simulachrum in mundo, quoniam in rebus genitis nihil potest referre Dei imaginem.*

Eò quòd nec idola, nec ullam creaturam, sed solum unum DEUM colerent, pro atheis Christiani gentilibus fuerunt habiti: ad quod idem lib. 7. Strom. sic respondet: *Is qui persuasum habet Deum esse omnipotentem, quique divina mysteria à Filio ejus unigenito didicit, quomodo ille atheus est i. e. impius? is enim atheus, impius, qui non putat esse Deum.* Annon verò necessariò hoc loco Divam Virginem, reliquos Sanctos, reliquias, imagines &c. objicere Gentilibus debuisset Clemens, si hæc talia coluissent Christiani? Multa hujus generis alia idem habet in προτρεπτικῷ seu adhortatione sua ad Gentes: (m)

§. 5.) Multa Clemens de sacrificiis scribit, at nusquam vel minimam Missæ mentionem facit: semper ille verum Ecclesiæ Christi sacrificium dicit, pre-

m) vid. Scultet. in Medulla part. 1. l. 5. c. 1.

An. 196. ces esse: altare piam animam, item totum cœtum Deum invocantium: *Sin autem gaudet Deus honorari*, inquit 7. Strom. *cùm naturâ nullius indigeat, non abs re nos Deum precibus honoramus, & hoc sacrificium optimum &c.* Quin eodem libro diserte negat Christianos Deo sacrificare, dicit enim: *Propter quam causam meritò Deo non sacrificamus, qui nullius indiget, & omnia præbuit hominibus: sed eum glorificamus, qui est pro nobis sacrificatus, nos ipsos sacrificantes &c.* (n) Et Pædag. l. 2. c. 2. *Id, cui benedixit Christus, vinum fuisse demonstravit ipse, quando dixit discipulis suis, non bibam posthac de fructu vitis, usque bibero novum vobiscum in regno Patris mei.* Cap. 5. l. 1. copiosè probat, quod edere carnem Christi nonnisi allegoricè dicatur: ait enim, quòd τὸ αἷμα οἴνῳ ἀλληγορεῖται, vinum allegoricè significare sanguinem. Et quod magis notandum, Clemens ut ea Pauli verba *Lactis potu vos alui*: 1. Cor. 3. 2. allegoricè intelligenda esse probet, verbis Christi, edite carnem meam, & bibite sanguinem meum, ceu simili exemplo id ibidem probat. Iterum l. 2. c. 2. Encratitas reprehendens, vini usum condemnantes, dicit: Jesum Christum bibisse vinum, eique benedixisse cùm dixit, *accipite, bibite, hoc est sanguis meus, sanguis nimirum vitis*: postea subjicit: ἢ λόγον ἢ περὶ πολλῶν ἐκχεόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εὐφροσύνης ἅγιον ἀλληγορεῖν αἷμα: *Sanctus iste liquor exhilarans* (vinum scil.) *allegoricè significat Verbum, quod effudit sanguinem suum pro pluribus in remissionem peccatorum.* Quòd si ergo nonnisi significat, certè non erit ipse Jesus Christus. Et paulò pòst: οἶνος ἦν τὸ εὐλογηθέν; *vinum erat id, quod consecratum fuit.* Ergo post consecrationem transsubstantiari non credidit: idque nostro argumento probat, scil. quia Christus dixit: *Non bibam posthac de fructu vitis*: & huc locum applicat, ubi Pharisæi accusabant Dominum, quòd edax sit, & vini potor. In eodem capite duplicem Christi sanguinem facit, unum corporalem, quo liberati sumus à corruptione: alterum spiritualem, quo uncti sumus, & quem participamus sine corruptione Domini, quando bibimus sanguinem ejus. Plura ex hoc Clemente vid. apud M. Ant. de Dom. l. 5. c. 6. à §. 27.

§. 6.) Collegit hic Clemens 3. Strom. longa oratione omnia hæreticorum argumenta, quibus conjugium proscribere conati, quæ postea Tertullianus & Hier. ab illis mutuati; unde patet, ex qua topica desumtæ hodiernorum Latinorum rationes. Inter alia Clemens hanc dæmoniorum doctrinam vocat: 1. Tim. 4. 3. item conjugatos solutionem quærere non debere: 1. Cor. 7. 27. Confer Eus. l. 3. c. 30. Idem l. 7. exemplo uxoris Petri ad mortem tractæ utitur. Iterum: *Jam verò unius quoque uxoris virum utique* (Paulus Apostolus) *admittit, seu sit Presbyter, seu Diaconus, seu Laicus, utens matrimonio citra reprehensionem.* In matrimonio etiam esse castitatem quoque affirmat. Eos qui propter educationis molestias matrimonium fugiunt, peccare dicit contra charitatem, vi locorum 1. Cor. 7. 14. 1. Tim. 5. 14. c. 3.

n) vid. Larroq. part. 1. de Euch. c. 8. p. 183.

14. c. 3. 4. c. 2. 15. Sic: *Apostoli docentes de castitate, nusquam prohibent* An. 196, *conjugium* &c. Ib. eos refellit, qui hac in parte Dominum Christum se imitari dicunt. Et l. 7. Strom. *Revera vir ostenditur non in eo, quòd vitam egerit monasticam, sed ille viros vincit, qui in matrimonio & liberorum procreatione, & domûs cura atque providentia, citra voluptatem & dolorem se exercet: & cum domûs curatione est indivulsus à Dei charitate, & insurgit adversus omnem tentationem, quæ affertur per filios, uxorem & famulos, & possessiones* &c. Conjugatos itaque ordinari, seu recipi & admitti in Clericorum ordinem posse Apostolorum exemplo docet.

§. 7.) Nullibi in libris suis plurium graduum facit mentionem, quàm Episcopi, Presbyterorum & Diaconorum; nisi quòd alicubi viduas adjungit, quæ pauperibus inserviebant, & ideo diaconatûs functionem juvabant, nec tamen disertè iis ministerium in Ecclesia tribuit, multò minus gradum adscribit. l. 6. Strom. *Qui hic in Ecclesia fiunt Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum profectus Angelica gloria illiúsque dispensationis imitamenta sunt.* Et: *Eam quæ meliores facit in Ecclesia imaginem servant Presbyteri; ministratoriam Diaconi.* Divinitus verò nonnisi duos ordines institutos ex eodem demonstrat Blondellus de Episc. à p. 36. confer quoque p. 305.

Idem in Protrept. variè Gentilibus exprobrat, quòd mortuorum sepulchra non modò templa, sed etiam altaria fecerint; *ea quidem*, inquit, *honesto nomine templa dici, revera autem sepulchra esse, quæ templorum nomine gaudent. Vos autem* (alloquitur Paganos) *vel nunc certè, superstitionis oblivíscamini, sepulchra honorare erubescentes.* Sic Strom. l. 6. refert, Paganorum sapientes in plerisque templis suis, cùm ea consecrarent, loculos sive thecas mortuorum posuisse, eorumque animas dæmonum, sive geniorum nomine appellare, docerèque ab hominibus esse colendas, ut quæ propter vitæ puritatem, divinæ providentiæ munere, potestatem acceperint loci illius, qui terram ambit, ad hominum ministerium incolendi ac lustrandi. Has autem curatrices humanarum rerum animas, nihil istos referre putavisse Deósne, an Angelos vocemus.

§. 8.) Pædag. l. 3. c. 11. Pili capitis tondendi sunt non novaculâ, sed tonsorum forficibus.

Lib. 2. Strom. Virtus, continens Ecclesiam, ut pastor ait, fides est, per quam servantur electi Dei. Ergo non sufficit externa unio.

Lib. 6. Strom. Quintum præceptum est de honorare Patris & matris. Sic deinceps. Decimum præceptum est de concupiscentiis omnibus. (o) Ita ergo malè expurgator h. e. falsator, expunxit secundum præceptum de imaginibus ex Clemente: secundum autem Clementi fuisse, ex ejusdem libri verbis, patet, quando ait: *Hæc cùm ita se habeant, oportet Græcos discere per Legem & Prophetas, colere unum Deum, qui est verè omnipotens. Deinde*

o) *edit. Gr. Medic. p. 292.*

An. 196. *doceri per Apostolum : Nobis autem nullum est simulachrum in mundo, quoniam in rebus genitis nihil potest Dei referre imaginem* &c. Et l. 1. Strom. *Numa rex Rom. erat quidem Pythagoreus, ex iis autem, quæ à Mose tradita sunt, adjutus prohibuit Romanis, ne homini, aut animali similem Dei facerent imaginem.*

§. 9.) Quænam sit vera Ecclesia docet l. 7. Strom. inter cœtera: *Dicimus unam solam esse veterem Ecclesiam Catholicam, collectam voluntate unius solius Dei, & per unum solum Jesum Christum, in unitatem unius solius fidei* &c.(p)

Eus. hist. l. 2. c. 1. ex hypothes. Clementis hæc tradit: *Petrus, & Jacobus & Johannes post assumtionem Servatoris, quamvis ab ipso quoque Domino aliis essent prælati, gloriam tamen hanc sibi ipsis non vendicarunt, sed Jacobum Justum Hierosolymorum Episcopum constituerunt.* Unde facilè discas. 1. Non unum Petrum Prælatum esse aliis. 2. Hanc Prælationem non induxisse ullum dominium, multò minus primam Sedem, sed in certo quodam intelligi negocio, in cœteris æquales fuisse. 3. Hierosolymitanam Sedem primo loco habendam. Quòd si Petro divino jussu ea functio mandata fuisset, ut cœteris omnibus præesset, eáque res tantopere Ecclesiæ Dei necessaria fuisset, perfidè Petrus fecisset, qui neglecto Christi Præceptoris & Domini jussu ac mandato, neglectóque publico Ecclesiæ Dei commodo, ea functione ac officio defungi neglexisset, aliísque eam contra Dei ordinationem ac dispensationem demandâsset. Certè non solum Petrum, sed & Jacobum atque Johannem summum dignitatis inter Apostolos locum habuisse Eusebius ex Clemente testatur, qui sane si Monarchiam in Petro agnovisset, dum hæc scriberet, illam omnino significasset, neque ita ulla ratione scripsisset. Pergit porrò Eus. l. all. ex Clemente: *Jacobo Justo, inquit, & Johanni & Petro post resurrectionem suam Dominus scientiam tribuit, illi verò reliquis eam Apostolis tradiderunt, & Apostoli postea τοῖς LXX.* &c. Quòd si eam dignitatem Petro tribuisset, quam hodie tribuunt, an tandem Petrum postposuisset aliis, & quidem eo loco, ubi anteponendus maximè videbatur? Imò clarissimè eandem potestatem, dignitatem, scientiam, quam aliis, ei adjudicat, unde factum, ut eandem similiter exercuerit.

§. 10.) Ut appareret & manifestum esset, quæ traditiones in pretio habendæ, Clemens per seriem successionum ab Apostolis doctrinæ fidei securitatem deductam esse asserit, ad aliquos, qui suo tempore erant veræ traditionis peritissimi, quorum opera se usum affirmat in suis libris conscribendis, in quibus doctrinam jam ab Apostolis explicatam potiùs se tradere profitetur, quàm ex ingenio & peritia elaboratum. Atque isti, inquit, apud Eus. l. 5. c. 11. veram SS. doctrinæ traditionem, quam successionis serie ab ipsis usque S. Apostolis, Petro, Jacobo, Johanne & Paulo deducta, velut filius à Patre acceperant, licet pauci numero (pauci enim sunt patribus similes) assiduè conservantes, ad nostram ætatem usque, divina favente clementia

p) *Larroq. de natura Eccl. p. 17.*

mentia, vitam propagârunt, quò antiqua illa & Apostolica doctrinæ præ An. 196.
dictæ semina in animis nostris insererent.

§. 11.) Theodotus Byzantinus hæret: distinguendus ab aliis hujus *Theodo-*
nominis: de quibus ad an. 173. §. 5. & an. 183. §. 7. Hæreticum Theodo- *tus.*
tum à Victore in Concilio Rom. præsentibus 14. aliis Episcopis, abdicatum, ceu ducem Pauli Samosateni & Nestorii, auctor libelli Synodici ad an. 198. dicit. Eus. l. 5. c. postr. nihil de Synodo, neque de præsentibus habet Episcopis, sed saltem à communione rejectum ait, idque ea occasione, quia Samosateniani sibi consentientem mentiti Victorem. Sic isdem libellus Synodicus sub eodem Victore Synodum Rom. ponit, quæ Sabellium & Noëtium abdicârit, ut & Valentinum; de qua tamen nihil reperio, ac de utraque silet Staravolscius. Theodotus hìc Byzantinus Thrax fuit natione, arte coriarius seu σκυτεὺς, ut ait Epiph. adde Aug. de hær. c. 33. & in eundem Danæum. Non fuit novæ auctor hæreseos, sed veterem renovavit, & hanc ipsius postea etiam Samosatus interpolavit. Victor itaque non de novo damnavit, sed jam pridem damnatam, talem agnovit & professus est. Alii Artemonem discipulum Theodoti faciunt, alii & rectiùs fortè præceptorem: vid. Eus. l. 5. c. 29. Quidquid sit, contra Artemonem sub Zepherino, qui Victori successit, liber editus & à Catholicis adprobatus, in quo pro Christi deitate citabantur scriptores Victore antiquiores, ut Justinus, Miltiades, Tacianus, Clemens, & coætaneus Victoris Irenæus. Quin ipse Johannes in Epistolis suis tales proscripsit. Theodotus ob abnegationem fidei pudore suffusus, patriâ Byzanto relictâ, Romam venit: itaque à Byzantina Ecclesia non amplius toleratus. Quòd si igitur Romę primò omnium hæreticus agnitus, mirum non est, si eum Victor primus damnârit: id quod aliæ quoque Ecclesiæ in aliis præstiterunt. Adde quòd illa prima damnatio non privavit reliquas Ecclesias suo jure. Quantum enim exteræ Ecclesiæ Victoris temeritati tribuerint in Paschatis negocio, deinceps liquebit. Certò Theodotiani iidem qui Alogiani, quòd Christum esse λόγον Θεȣ̃, seu Deum, sive Dei *Alogiani.*
Filium negarent. (9) Iidem S. Johannis Evangelium & Apocalypsin respuerunt.

§. 12.) Melchisedeciani, qui, teste Augustino c. 34. Melchisedech sacerdotem non hominem fuisse, sed virtutem Dei esse arbitrantur.

De Praxeanis, Patripassianis, & Monarchicis, Artotyritis, Ascodrogitis &c. Augustinum atque alios consule.

Meretur autem hoc loco jure patrocinium Euseb. contra eos, qui eum, ubi minus arridet, ἀφ' ἑ ἰανίζοντα semper proscindunt, cum tamen allegato loco i. e. l. 5. c. ult. optima fide impuram Arianorũ scaturiginem non edat modò, sed penitus etiam damnet & proscribat. Haud ergo procul aliquando abfuerit

9) *Dana. in Aug. c. 30.*

An. 196. ab Arianiſmo, vel penitus eum foverit, non impedit; perdurâſſe tamen non dicendus, neque enim de Arianis ea nobis monumenta reliquiſſet, quæ habemus. Ita ergo ex his hæreticis Eccleſiæ maculas & defectus videmus.

Circa hæc tempora Candidus in Hexaemeron pulcherrimos tractatus edidit. (r) Sic & Appion, alius longè ab Appione Grammatico, contra quem Joſephus duos libros ſcripſit.

Heraclius, ex quo quidam perperam faciunt Heraclitus, ſub Commodi Severíque imperio, commentarios in Apoſtolum conſcripſit, Hier. teſte. Unde tamen nihil reliqui.

Maximus ſub iiſdem Principibus famoſam quæſtionem, inquit Hier. ſcripſit inſigni volumine. Unde malum? Et quòd materia facta ſit à Deo. Plura Euſ. omnia autem periere.

In Ponto crematus Athenogenes, inſignis Theologus. Bar. §. 7. martyrol. ad 18. Jan.

r) *Friſius ex Hier. & Euſ.*

An. 197.

JESU CHRISTI *Annus* 197.
SEVERI *Imp. Annus* 3.

Pallium Tertulliani. vid. an. 216. § 3. & 319. §. 13.

§. 1.) Victoris an. 4. Coſſ. duo Flavii Tertullus & Clemens. Quærit hoc loco Baronius, quo tempore & qua occaſione ſcripſerit Tertullianus tractatum ſuum de *Pallio*: de eodem themate agit Franc. Junius in notis ad eum tractatum, impreſſis Lugd. Batav. 1576. item Antuerp. 1596. & Genevæ 1594. Cumpr. verò Claud. Salmaſius, impreſſ. Pariſ. 1622. & Franc. Francus in confutatione animadverſorum Ant. Cercœtii, ſeu potiùs Dionyſ. Petavii: Middelb. 1623. Rectè autem Baronius obſervat, non tum pallium induiſſe Tertullianum, quando Chriſtianus factus, vel quando baptizatus fuit: quare errant illi, quibus perſuaſum, omnes, qui de paganis Chriſtiani fierent, pallium ſumere ſolitos, quidpe Chriſtiani habitu diſtincti à paganis neutiquam fuerunt. Igitur Presbyterum factum Tertullianum pallium induiſſe Salmaſius docet, ac Chriſtianorum ſacerdotes pallium primis illis Eccleſiæ temporibus geſtâſſe, nec omnes quidem, ſed ſolos aſcetas, & qui inter Presbyteros durioris & auſterioris vitæ propoſitum ſectarentur; imò ne omnes quidem hunc habitum uſurpâſſe, quia certum, quoſdam ex illis ἀκριβῶς χριστιανίζοντας in communi veſte durâſſe: quare arbitrarium illud omne fuiſſe, & ex laicis etiam quoſdam ἀσκητικώτερα βιοῦντας, genus id veſtis in uſu habuiſſe vero ſimile eſſe.

§. 2.) Illud pallium, quod in naſcente Eccleſia Tertullianus & alii ſumpſe-

ſumpſere, & unde γραϊκοὶ ἐπιθέται, vulgò Chriſtiani dicebantur, non fuit An. 197.
Græcorum vulgare pallium, ſed peculiare Philoſophorum, quod τρίβων & τριβώνιον vocant. Unde τριβωνοφόροι Philoſophi. Hoc igitur, qui ſtrictiorem Chriſti diſciplinam profitebantur, geſtabant inter Chriſtianos, ut Epiſcopi, Presbyteri, clerici, Monachi. Περιβόλαιον, exterior veſtis, quæ aliis ſuperponitur, τὸ ἐπάνω τῶν ἄλλων ἐπίβλημα, amiculum, pallium, quo nomine Philoſophicum etiam venit: Bevereg. in Conc. Gangr. Can. 12. p. 185. Suidæ ἱμάτιον Ῥωμαϊκὸν: Athemidoro φαιλόνη, φελόνιοι, Paulo φενόλη; ita reſpondet L. Penulæ: eidem Suidæ Ῥωμαϊκὴ στολή. Φελόνιον i. q. βῆρον, lacerna. Veſtis ad pellendum frigus & pluviam apud Romanos uſitata. Ergo tunicis cincti erant, lacernis induti. Ἀσκηταὶ quoque nuncupati Græcis Philoſophi, quod vocabulum Monachis poſtmodum hæſit & auſterioris notæ Chriſtianis. Pallium itaque veſtis Græcorum propria fuit, ut toga Romanorum. (a) Hinc palliati i. q. Græci: & quia palliatus fuit Rabirius, hoc ei tanquam probrum fuit objectum. Et palliatæ fabulæ, in quibus Græci inducebantur. Igitur Græci omnes olim communiter uſi ſunt pallio, & quidem viri, pueri atque mulieres, niſi quòd mulierum palladium dictum, quaſi palliolum, quia à virorum atque puerorum pallio erat diverſum, ut notat Demſterus: (c) vid. an. 319. §. 13.
ætate verò Tertulliani ſoli Philoſophi & liberalium artium magiſtri pallio utebantur, adeóque Philoſophica veſtis erat. Græcanico porrò illo pallio etiam Judæi amiciebantur, adeóque etiam Apoſtoli, & ipſe Dominus. Philoſophicum pallium ſordidum plerunque erat & illuvie plenum, unde Hier. ad Marcel. *Si tunica non canduerit, ſtatim illud: Græcus eſt.* Cynicum pallium à Philoſophico & communi nec formâ, nec materiâ differebat, ſed ſolo amiciendi modo. Salmaſius (d) notat, totum Athenienſium populum à Palladio dividi in τριβωνοφόρους & βιρροφόρους h. e. in palliatos ſeu Philoſophos, & in birratos h. e. reliquum populum. Birrus, ſeu Birrum, βῆρος & βηρός, βηρίον, βίρρίον, βέρρος, lacerna: vid. Bevereg. Inde diminutivum birretus, infimæ latinitatis ſcriptoribus, pro capitis velamento & pileolo. Helv. Barretlin. Birrus τὸ κοινὸν σχῆμα, ἡ κοινὴ ἐσθὴς, quæ à pallio ſive tribone diſtinguebatur, quod geſtamen erat omnium aſcetarum h. e. tam gentilium, quàm Chriſtianorum Philoſophorum. Pro conditione & dignitate geſtantium cùm de colore, tum de materia pretioſiores erant, aut minus pretioſi birri. Pretioſioribus utebantur vulgò Epiſcopi, poſtquam pallia reliquerunt & Philoſophari deſierunt. (e) Birrus, lacerna, chlamys, mandya eadem Salmaſio veſtis (f) τρίβων & τριβώνιον, pallium Philoſophorum paſſim. Junio i. q. lacerna, penula, φαινόλης, μανδύη: Regen oder Wettermantel; veſtis, quæ tunicæ inducitur. Ῥάκος recentioribus Græcis propriè eſt Monachicum pallium, inde ῥακοδύται, & ῥακενδύται, Monachi. Præter pallium autem & tuni-

a) *Alex. ab Alex. l. 5. c. 18. Demſt. antiq. Rom. l. 5. c. 31.* (b) *ib. c. 32.* (c) *c. 35.* (d) *p. 25.* (e) *viſe Arnd. Ant. l. Clerus § 37. item, à § 43 -- ad 56.* (f) *p. 23. & 27.*

An. 197. & tunicam, omnium Monachorum communem amictum, Ægyptii Monachi cucullum parvum, & meloten h. e. pellem caprinam gestabant, quibus non utebantur Europæi ascetæ.

§. 3.) Ῥάκος igitur i. q. τεβέννιον, tam Monachorum, quàm Monialium pallium: hinc ῥακενδύτης i. q. Monachus seu ῥακοφόρος. Monachi olim iidem qui ascetæ, ἀσκηταὶ; seu qui olim Philosophi in sua quisque secta. At verò quidquid tandem vel de Tertulliani, vel Philosophorum, vel Monachorum pallio proferatur, id omne nihil nos movet ad hodiernorum variorum ordinum Monachalium vestitum vel probandum, vel imitandum, quoniam mera sunt humana inventa, imò quia sub meriti censuram veniunt illæ vestes, dudum à Synodo Gangrensi Can. 12. proscriptæ & anathemati subjectæ fuerunt. Ea quidpe Synodus necessitatem vestis mutandæ ab ascelis & Monachis illo Canone removit, quum nihil facere ad pietatem sanctioris vitæ propositum illam habitûs mutationem contra Eustathium judicavit. Ipsius Tertulliani patet exemplo, plerosque antiquorum Christianorum ascetas communem vestem pallio mutare solitos, simpliciſſimo utpote ac viliſſimo. Ita Heraclas Presbyter Alexandrinus, de quo ex Eusebio Baronius §. 16. & in martyrol. R. ad 14. Julii, pallium Philosophicum assumpsit, (g) & quia ἀσκητικώτατος fuerat, nudipedalia sibi indixerat. (h) Tu pleraque talia confer cum Hospin. de Mon. item T. 2. Conc. p. 517. ed. Paris.

g) Salmas. p. 9. (h) pag. 20. & 356.

An. 198. JESU CHRISTI *Annus* 198.
SEVERI *Imp. Annus* 4.

Victor de Paschate. §. 1.) Victoris P. an. 5. Coss. Dexter & Priscus. De Paschate celebrando nihil præcepisse Apostolos, sed liberum cuique reliquisse, ex diversa celebrandi ratione constat. (a) ut autem Orientales à sua consuetudine celebrandi Paschatis cum Judæis averterentur, admonebant eos Anicetus, Soter Pius, Eleutherus. His Melito Sardensis, & Polycarpus Smyrnensis Episcopi responderunt, adiaphorum esse, de quo Ecclesia non turbanda. Cessârunt illi, donec Victor rem acrius urgeret ac dissentientes excommunicaret. Hinc tamen manifestum, rituum libertatem tunc concessam fuisse, nec omnes à Romana Sede dependisse, neque etiam monitos in re adiaphora Episcopum Rom. curâsse. Ante omnia verò, ut lectori antiquitatis monumenta circa hanc materiam pateant, Eusebium l. 5. à capite xγ. in Lat. c. 22. al. 23. Soz. l. 7. c. 19. Niceph. l. 4. à c. 36. evolvat, quibus Hospin. de festis Christ. à p. 70.

a) Dalle. de cultu Lat. p. 40.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0272
DFG

à p. 70. b. addatur, unde argumentorum phalangen contra Pontificios quisque instruere facilè queat. Oppidò bene Ravv *(b) utut secundum seculum controversiarum fuit feracissimum, eas tamen omnes per Rom. Pontificum definitionem fuisse compositas, hactenus asserere nemo ausus est.* Bellarminus hanc quæstionem à Victore decisam jactitat. Resp. 1. particulare exemplum, unde nihil concludas, quàm Episcopum Rom. æquè atque alium de controversiis Theologicis posse judicare. Infallibile autem & supremum ejus judicium ita non probat hoc exemplum, ut planè contrarium evincat. 2. Controversia præsens non dogma fidei, sed indifferentem ceremoniam concernebat. 3. Correptus, reprehensus & acriter objurgatus fuit à diversis propter excommunicationem Orientalium. An. 198.

§. 2.) Baronius ut in toto vasto opere suo, sic & hoc loco, unius Papæ sui Romani ὡς συναγορεύων causam agit ac defendendam suscipit. Non Romanam solùm Synodum, sed & cœteras ejus authoritate & jussu fuisse convocatas, ac quasdam approbatas, quasdam improbatas asserit, tandem inobedientes excommunicatione percussos. At si Romani Papæ decreta pro legitimis à reliquis Ecclesiis habita fuissent, quî factum, ut illæ Victoris decretum & Concilium denovo examinarent, idque vel improbarent, vel sequerentur? Neque ab Eusebio (c) Romana Synodus prior, sed Palæstina ponitur. Effecit quidem Victor per literas, ut Concilia passim fuerint coacta, & ipse Synodum non ex Episcopis, sicuti hodie fit, sed ex Presbyteris & Diaconis collegerit, at non tanquam ex propria auctoritate, sed potiùs tanquam inquietus homo isthoc fecit, prout acta testantur. Ob quam causam, inquit Eusebius, conventus Episcoporum, & Concilia per singulas quasque provincias convocantur. Neque hinc sequitur, uti Bellarminus existimat, Episcoporum nonnisi esse in Conciliis definire, quia 1. olim omnes Pastores & Presbyteri Episcopi dicti: Philipp. 1. 1. 2. Conventus Episcoporum latè seu à potiore parte ita dicuntur, unde Presbyteri atque Diaconi Episcopis in aliis Conciliis adjunguntur. Hinc Damasus de Victore: Fecit Concilium, & collatione facta cum Presbyteris & Diaconibus &c. Gratis autem collector Conciliorum (d) ad eventum hujus litis ex Sanderi l. 7. de visib. Mon. Eccl. provocat, quia non Victoris autoritate & summa potestate moti reliqui tandem à sententia discesserunt, sed ipsius rei pondere. Imò multi graves & sancti viri, déque Ecclesia maximè meriti deduci à sententia se non passi. Ex toto negotio, & ipsis Synodis apparet, libertatem singulis Ecclesiis mansisse, & Episcopum Rom. omnes obstringere nec potuisse, nec debuisse: quæ profectò eadem ratio circa hæreticos compescendos; unde tot támque diversæ Synodi, Concilia, decreta.

§. 3.) Proinde Concilia de hæresibus, rebus dubiis & controversis cognoverunt, non autem solus Rom. Episcopus. Is itaque tantam potesta-

b) De Concil. p. 33. (c) l. 5. c. 24. l. 22. (d) T. 1. p. 340. ed. Ven.

An. 198. tem tum non habuit, quantam sibi fingunt, quin ejusdem judicium in aliis Conciliis sub censuram revocare, in aliam ire sententiam, adeóque ei resistere & ab illo dissentire licuit. Quòd si verò Oecumenicus & παντοκράτωρ fuisset, adpellationes ad Rom. Sedem prohibitæ minimè fuissent, ut factum videmus in Nicæno Conc. c. 5. sic in Antioch. c. 6. & 15. Milevit. c. 22. Hæreticus in Papatu definitur, qui non credit iis omnibus, quæ in Ecclesia Rom. pro veris tradita sunt: c. nulli. d. 15. Licet Rom. Ecclesia una sit & particularis Ecclesia, prætendit tamen se centrum esse unitatis & communionis, quam nemo deserere possit absque infallibili salutis dispendio: unde etiam magisterium fidei & totam dictaturam in omnes Ecclesias sibi adscribit. Quid ergo iis agitur, qui in communione ejus non manserunt & ita mortui sunt, & quidem illo tempore, quando Rom. Ecclesia adhuc pura & Orthodoxa censebatur? Quid censendum de omnibus Ecclesiis diœcesis Asianæ, quæ plures provincias comprehendebat, Ciliciæ & Mesoporamiæ? Quid judicandum de bona parte occidentis quæ seculi sexti tempore se à Romana separavit communione, eò quòd quintum Concilium tanquam Chalcedonensi contrarium approbârant Romani. Et sic infinita alia. (e) Obj. At si Victor eam potestatem non habuisset, Orientalibus Anathema non dixisset. Resp. Illi verò non modò non obtemperârunt, sed eundem etiam acriter objurgârunt, & nihilominus manserunt in Ecclesiæ unione, neque se hæreticos esse ullatenus crediderunt; imò nec alii hoc statuerunt, nec ab iis abstinuerunt, licet in hac controversia à Victore non dissenserint; hinc Irenæus multíque alii Episcopi Occidentales hoc ipsum anathema pro anathemate non habuerunt, & nihilominus pacem cum Orientalibus coluerunt, invidiámque & temeritatem Victori exprobrârunt. Confer Eus. l. 5. c. 23. Urget Bell. (f) excommunicationem Victoris, ceu argumentum, quo primatus stabiliatur. Verùm redarguit Victorem Irenæus, quòd non rectè fecerit abscindens à corporis unitate tot & tantas Ecclesias Dei, quæ morem sibi antiquitus traditum custodirent. Regerit ad hoc Bellarminus. 1. Victorem sententiam non mutâsse. Resp. Hoc non primatum, sed pertinaciam, non legitimum jus, sed detestabilem fastum Victoris arguit. Object. 2. Eadem potestate Ecclesias Asiaticas absolvisse, quâ ligaverat. Resp. Non de facto, sed de jure quæritur: imò remisit potiùs. Obj. 3. Alios Episcopos non excommunicâsse Victorem, quod tamen fecissent, si illum de numero Episcoporum, & non potiùs omnium caput ac judicem censuissent. Resp. Nulla est consequentia. Noluerunt autem alii Episcopi severitatem Victoris imitari, quin illam detestati fuerunt. Obj. 4. Non docuisse alios Episcopos, sententiam Victoris esse irritam, & Victorem excedere suos limites, judicando sibi non subjectos. Resp. At liberè præter cœteros Irenæus factum Victoris reprehendit, & correptione gravi docuit, nec se, nec Asiaticos

cos

e) vid. Larroq. de Eccl. c. 4. à p. 46. (f) l. 2. de Rom. P. c. 19.

cos Episcopos Rom. Pontifici, ut judici legitimo, supremo & infallibili fuisse subjectos, cui non liceat dicere, *Papa cur ita facis?* Obj. 5. Victorem prudenter egisse, unde ejus sententia in Concilio Niceno sit approbata. Resp. Hanc excommunicationem Concilium Nicenum nunquam tractavit, nec probavit. Pascha autem die Dom. celebrandum non Victoris, vel alius Papæ R. auctoritate decrevit Nicenum Concilium, sed propria, sibi à Deo commissa potestate. An. 198.

§. 4.) Non tantùm de Paschatis, sed & de jejuniorum celebrandorum diversitate quæsitum & actum, nec suo, sed etiam Ecclesiarum Gallicanarum nomine Irenæus reprehendit Victorem, ostendens, dissonantiam jejunii fidei concordiam commendare, & Victoris prædecessores Eucharistiam fratribus Asiaticis nihilominus misisse, ut ex Euſ. l. all. patet. Author verò Tripartitæ hist. (*g*) copiosè ostendit, de his & similibus rebus Apostolos & Evangelia neque legem, neque pœnam, aut supplicium, aut maledictum minatos esse, sed singulorum reliquisse sententiæ. Addit etiam inter alia, mentem Apostolorum non fuisse, de diebus festis celebrandis leges sancire: sed conversationem rectam, & Dei prædicare culturam, vel rectè vivendi rationis & pietatis nobis authores esse. Confer Soz. l. 7. c. 19. Ita non minus rectè tria in Irenæi expostulatione Victori facta, auctores notant. 1. Quòd prædecessores Victoris & Soteris nonnisi Presbyteros Ecclesiæ Rom. vocet. 2. Quòd actus excommunicationis Victorianæ non fuerit actus jurisdictionis à superiori in inferiores exercitæ, sed secessionis Ecclesiasticæ ab æqualibus, quibus, antea in tesseram fraternitatis, si quando venirent in urbem ejus prædecessores semper Eucharistiam missitabant. 3. Quòd pax Eccles. propter ejusmodi ritualia, in quibus cuilibet Ecclesiæ licet in suo sensu abundare, non sit temerè violanda. Eandem Irenæi epistolam pulchrè considerat Ravv de Concil. à p. 459. quem vise. Quamvis autem Victor supercilii plus hac re sumpsisset, quàm oportebat, extabat tamen apud Bedam c. 45. de ratione temporum illius Epistola ad Dionysium Viennensem valde moderata, & cui nihil simile prodiit sequioribus seculis ab illa Sede. Illius præsertim hæc est conclusio: *Salutat te collegium fratrum, saluta fratres qui tecum versantur in Domino. Eubolus qui epistolam fert Viennam de nostro collegio vivere & mori tecum paratus est.* Quis Papa hodie gregarium ita alloqueretur?

§. 5.) Ita nimirum olim in honore habita ab aliis Ecclesiis Romana, ut tamen ab ejus doctrina & consuetudine discedere fas esse existimarent, & liberè ab illa discreparent, si quando eam errare judicarent, neque enim illam extra erroris aleam ponebant. Frustrà itaque objicit Perronius (*h*) Irenæum & alios Victori non exprobrâsse, eum supra alios Episcopos plus potestatis non habere, vel ipsum potestatis limites transiliisse dum excommunicavit Asiaticos. Resp. Quî ergo illum reprehenderunt πολυκώτερον, etiam nimirum postquam causam seu excommunicationem hanc in suis Conciliis

(*g*) *l. 9. c. 38. ex Socr. l. 5. c. 21.* (*h*) *in prim. Blond. à p. 27.*

An. 198. ciliis examinârunt, & nullius esse momenti decreverunt, ac cum excommunicatis hisce nihilominis communicaverunt? Immeritò itaque Eusebium & Rufinum perfidiæ incusant, ceu iniquiores erga Sedem Rom. adversarii, quandoquidem quod res est scribunt; neque hi soli, sed alii hoc idem testantur, & synodorum eventus atque decretum idem comprobat. Licet ergo Asiaticæ Ecclesiæ regimen Rom. Pontificis non agnoverint, veræ tamen Ecclesiæ membra ab Irenæo & aliis agnoscuntur. Non sine causa sigillum primum, seu equum album ex Apoc. 6. 2. doctrinam Evangelii puram denotantem, ab ascensione Christi ad hæc tempora se extendentem, huc applicant, ubi contentio de Paschate cœpit: & sigillum sextum seu terræmotus v. 12. varias disputationes significans, quæ dejecerunt stellas de cœlo, inde ab his temporibus ad an. 606. deducunt.

§. 6.) Sicuti aliis Episcopis Rom. suppositas Decretales affingunt adversarii, ita simile ab iisdem accipit beneficium Victor. De illo Hier. in Catal. ita habet: *Victor XIII. Romanæ urbis Episc.* (en non universalis) *super quæstione paschæ, & alia quædam scribens opuscula, rexit Ecclesiam sub Severo Principe annis* 10. Variè quidem de Paschate Victor ad alios scripsit Episcopos, ac iisdem etiam respondit, in Tomo tamen I. Concil. ed. Ven. à p. 336. & T. 1. ed. Paris. à p. 256. (*i*) nonnisi duarum decretalium fit mentio, quarum prior ad Theophilum Alexandr. cujus argumentum 1. de celebratione Paschæ & baptismi. 2. Ne quis incerta judicet. 3. De causis Episcoporum terminandis. Eam jure proscribunt Blondel. in Pseudis. præf p. 65. & in tract. p. 215-230. Cocus p. 63. Sub Arcadio demum sedit Theophilus, ac Constantinopolin venit condemnaturus Chrysostomum circa an. 403. Graviter ergo impegit impostor, quem imitatur liber de Rom. Pontiff. ut & Tomi Conciliorum. In neutra Epistola ullam reperias cohærentiam, sed scopas dissolutas: idem videas cerebrum, detestandam S. Scripturæ detorsionem, easdem phrases, haud absque solœcismis & barbarismis, eandem cantilenam. In priori Romanæ ac universalis Ecclesiæ Archiepiscopum, in posteriori Ecclesiæ Rom. & urbis Archiepiscopum se nominat. In prima die Dominico Pascha celebrari mandat, *quia non decet*, inquit, *ut membra à capite discrepent & contraria gerant*. At facessat hîc Sanderus (*k*) quando l. 7. c. 22. seq. talia pro argumento adducit, licet enim communicatio cum Ecclesia Rom. magni semper habita, tamen neutiquam ejus dominium agnoverunt. Etsi etiam Victoris opinio in Ecclesia tandem Universali obtinuerit, tamen non potestati Victoris id tribuendum, sed Ecclesiarum consensui: Nicenæ inpr. Synodo (*l*) & Constantini imperio. (*m*) Ac si Victoris decreto omnes subjicere se debuissent, vel si firmum fixúmq; illud fuisset, de novo in Niceno Concilio tractandum & approbandum non fuisser: neque deputati

Decretalis I. Victoris. vid. infrà §. 10. f.

i) conf. Carranz. p. 52. ed. 1. & 27. ed. 2. (k) T. 1. Conc. ed. Ven. 340. (l) Theod. l. 1. c. 9. (m) Eus. in vita Const. l. 3. c. 17. 18.

deputati Episcopi Romani ad hæc obmutivissent. Hæc autem excommunicatio separatio fuit sui ab illis Ecclesiis, imò verum schisma, unde hoc Victori frequenter exprobratum, atque ab aliis contemptum fuit. An. 198.

§. 7.) Ib. *Si necesse fuerit, aut mortis periculum ingruerit, gentiles ad fidem venientes quocunque loco vel momento, ubicunque evenerit, sive in flumine, sive in mari, sive in fontibus, tantùm Christianæ confessione credulitatis clarificata baptizentur* &c. (*n*) Ubi ergo locus consecratus? Neque verò improbamus isthoc, modò necessitatis absolutæ opinio absit.

Ib. Placuit ut accusatus, vel judicatus à comprovincialibus in aliqua causa Episcopus licenter appellet, & adeat Apostolicæ Sedis Pontificem, qui aut per se, aut per vicarios suos ejus retractari negotium procuret. Nullus (interea) in ejus loco ponatur, aut ordinetur Episcopus: vid. c. 2. q. 6. c. si quis putav. At Conciliorum statuta & praxis continua his reclamat abundè. Nimirum eadem semper Helena ludit in scena. Ubi nam tum erant metropolitani, Patriarchæ vel Primates, quorum tamen mentionem facit?

Secunda epistola ad Afros cum superiori ferè convenit, obscura autem est & inficeta: quam auctores modò allegati similiter profitemur. *Altera decr. Ep.*

Plures Victorem Decretales emisisse Baronius (*o*) ait, inpr. ad Desiderium Viennensem Episcopum, & ejus successorem Paracodam, quas dignis suis coloribus depingunt Blondellus in Pseudis. p. 232. seqq. & de Episc. p. 35. Cocus p. 63.

§. 8.) Memorabile quòd Concilia tam diversa, in tantis locorum distantiis, ac tempore tam exiguo celebrata fuerint. Non autem primo loco *Romanam Synodum* Eusebius collocat, sed fuerit prima, eo ipso Victor violentiam & invasionem etiam prodidit, atque propterea alii quoque Episcopi alibi synodos collegerunt, in quibus omnibus Romani Papæ authoritas non modò nulla fuit, sed ipsius etiam præceps judicium & temeraria excommunicandi audacia acriter reprehensa est. Alii Romanum hunc conventum ad an. 192. referunt: alii ad 194. Anonymus ordinationem de Paschate celebrando anno 194. factam ab Episc. Romano vult, & quia huic decreto constanter alii contradixerint, Concilium Romæ anno 196. habitum, cujus tamen decretum ultra Pontificatum Rom. apud alios receptum non fuerit. Hanc igitur ob causam, simili occasione, conditione & authoritate alii etiam Episcopi in suis dœcesibus synodos indixerunt, atque factum Victoris improbârunt, adeoque injustam esse excommunicationem decreverunt. (*p*) Imò excommunicationem veram fuisse rectè alii negant, sed separationem tantùm & quidem suimetipsius; seu denegationem communionis, quæ Gr. ἀκοινωνησία. In hoc Concilio Rom. Victor non tam decretum edidit de Paschate celebrando, quàm ut id, quod antè obtinebat, porrò servaretur. *Romana Synodus.*

n) *vid. Polyd. l. 4. c. 4. Cham. T. 4. l. 5. c. 14. à §. 44.* (*o*) §. 17. *Spond.* §. 3. (*p*) *vid.* §. 16. *item Niconem apud Balsam. p. 1096. seq.*

An. 198. Baronius §. 16. Victoris sui excusaturus calorem in hoc negocio, pertendit hoc Concilium non tam propter Ecclesias Asiaticas convenisse, quàm contra Montanistas & Blastum, Ecclesiæ Rom. Presbyterum, qui Judaico more Pascha vellent celebrari. Sed hæc gratis confinguntur à Cardinali, quidpe Soz. l. 7. c. 18. satis docet, Montanistas in hac quæstione non idem sensisse cum Asianis, vel Judæis, nec Lunæ respectum habuisse, sed ad cursum solis suum calculum direxisse. Et parùm solicita erat Ecclesia Rom. de Montanistis coarguendis, qui vires acquisiverunt, maximè hoc tempore, in sinu Ecclesiæ Rom. adeò ut Romæ palàm Tertullianus ad eos transierit. Blastum quod attinet, cùm Floriani assecla fuerit, & statuerit Deum esse authorem peccati, ejus excommunicandi justa causa subfuit Victori, quanquam & meritò notandus veniret, quòd Ecclesiæ Rom. Presbyter impugnaret morem in illa receptum circa Pascha, & Asiaticum propugnaret. Potuit igitur Victor cum suo decreto statuere quod judicabat è re suæ Ecclesiæ circa hoc festum, & jam receptam consuetudinem decreto synodico confirmare, sed non potuit aliis Ecclesiis legem figere, quia par in parem imperium non habet.

§. 9.) De his Conciliis ita generaliter loquitur Eusebius. (q) *Ob quam causam conventus Episcoporum* (communi termino utitur, quo Presbyteros etiam intelligit, & cœteros, prout ex ipso Concilio Rom. probabitur) *& Concilia per singulas quasque Provincias convocantur.* Quis ergo Papæ auctoritate convocata dixerit? Quis pondus illis ademerit, quia ejusdem adprobatione non fuerunt munita? Nimirum Concilia olim etiam extra R. Pontificis consensum convocata & habita fuere: ac si is legitimè decretis stare seu subscribere noluit, in sententia tamen nihilominus perstabant, nec semet, sed tergiversantem communis pacis violatorem schismatùmque auctorem æstimabant. Unde factum, ut in faciem Victori acriter alii, Galli cumpr. & Asiani, contradixerint & obstiterint. Nihil inferre temerariam excommunicationem, si modò excommunicatio dicenda, extra Ecclesiam non ejicere, non condemnare, non hæreticum facere, neque schismaticum, quin excommunicantem accusare, & communionis violatorem reddere crediderunt, nec absolutam adhærendi Ecclesiæ Rom. necessitatem statuerunt. Longissimè igitur abest, ut hoc exemplum pro argumento sumi queat, quandoquidem tum decreto suo, tum censurâ nil profecit, nil probavit: neque enim Vicarios suos in reliquorum Conciliis habuit, neque abillius confirmatione eadem dependerunt, neque ullam jurisdictionem in illos exercere potuit: quin contrà ab orientis Episcopis Julium Papam depositum Soz. l. 3. c. 2. testatur, unde tamen nullum dominium inferri volunt: sic varios Episcopos ab aliis Episcopis, & Patriarchas à Parriarchis partim depositos, partim excommunicatos legimus.

§. 10.)

q) l. 5. c. 23.

§. 10.) Proprium Annalistæ commentum est cum ait: (r) *Vides ex his Antiquum Ecclesiæ morem, per legatos Rom. Pontificis cogi Concilia, & dirimi controversias.* Paulò dubitantior Spondanus (s) *Ex eo,* inquit, *satis colligi posse videtur, quòd Beda ex actis Synodi Palæstinæ* (at ubi hæc tandem acta?) *disertis verbis asserit, eundem Victorem direxisse* (t) *auctoritatem ad Theophilum Cæsariensem eam celebrandi, eique injunxisse, ut de ea re cum aliis Episcopis deliberaret.* At alia longè, quàm Bedæ, utpote recentioris testimonia requirimus. Ne voculam habet Eusebius, quòd Concilium Cæsareense Victoris auctoritate fuerit convocatum, cujus tamen Ecclesiæ acta non nesciebat, cùm illius postea Episcopus extiterit. Si Victor imperare Theophilo & cæteris poterat, quare post decretum suum synodos cogi, sententias & judicia libera proferri, deliberationes & discussiones fieri jubet, non autem simpliciter suum decretum illis præscribit? Quare Ecclesiæ istæ sine ullo impedimento ab illo dissentiunt? Quænam verò illa Synodi Palæstinæ acta, unde Beda sua hausit? Sanè ex communi sui temporis usu & superstitione quadam ita scripsit: nihil quidquam simile vel Eusebius, vel alius aliquis. Vel admittamus tandem auctoritatis terminum, quam direxisse ad Theophilum Beda dicit, tamen is non imperium, sed sedem Patriarchalem, ordine primam, & illius Sedis consilium, vel potiùs petitionem significabit, quomodo plerique Episcopi ab aliis petere, adeóque auctores habendarum Synodorum esse potuerunt. Non merè sciolum cum Baronio (u) sed insignem impostorem rectè dixeris & mendacem Pseudodamasum, quando in vita Victoris ait, accersito Theophilo Alexandriæ Episcopo de Paschate constituisse, atqui Theophilus ubi nullus fuerat. Sed neq; pro hoc Cæsareensem Theophilum, extra historiarum fidem à Baronio nobis subsitui & fingi patimur. Memorat quidem Hieronymus hunc sub Severo contra Quartadecimanos cum cæteris Episcopis Synodicam valde utilem scripsisse: at eum à Victore accersitum, vel ab eodem jussum ne verbo quidem refert. Ita non minus suprà §. 6. Baronius Victoris ad Theophilum Alex. fictam nobis Decretalem venditat.

An 198. Cæsareensis Synodus.

§. 11.) En igitur vulpeculas, eásque apertas adversarios, quando Rom. Concilium non modò primo loco, contra Eus. l. 5. c. 22. seq. & libellum Synodicum ponunt, sed Theophilum Cæsareensem accersitum interfuisse, ac eundem postea reducem auctoritate Victoris Cæsareæ in Palæstina Concilio congregato idem decrevisse (x) audacter pronunciant. Sic non minus Collectores Concil. ed. Ven. & Paris. ordinem invertunt & Romanum primo loco ponunt. Ita verò in genere de his Conciliis Eus. *Concilia & conventus Episcoporum in unum cogebantur, & omnes una sententia decretum Ecclesiasticum per literas ad omnes Ecclesias scriptas ratum faciebant.* Et mox de Palæstino Concilio subjungit: *Decretum Episcoporum, qui tum erant in I. Palæstina convocati, ad hanc usque ætatem scriptis custoditum est: in quorum*

Synodo

r) §. 7. (s) §. 1. (t) *confer Magdeb. cent. 2. c. 9. p. 160.* (u) §. 6. (x) *Starav. p. 15.*

An. 198. *Synodo Theophilus Cæsar. Ecclesiæ Episcopus, & Narcissus Episcopus Hierosolymorum præsides fuerunt.* Eus. l. 5. c. xy. ubi nota 1. Decretum Synodi vocari, non autem nudam approbationem. 2. Non unum, sed duos præsedisse eadem cum potestate, non ut Delegatos Victoris, sed propriarum Sedium vi, seu per electionem Synodi. XII. Interfuisse Episcopos libellus Synodicus ait. Cujuscunque valoris sit & commatis ficta Theophili apud Bedam (y) epistola, ita tamen habet: *Non solùm de sua provincia, sed etiam de diversis regionibus Episcopos & sapientes viros. Cúmque grandis multitudo sacerdotum, vel sapientum virorum, in omnibus Scripturis spiritualibus erudita, in unum fuisset collecta, protulit Theophilus* &c. Ita non minus in Rom. Concilio non soli Episcopi interfuerunt; *Victor fecit Concilium*, ait Pontificale, *facta collatione cum Presbyteris & Diaconis.* ubi hîc Episcopi? Annon iidem qui Presbyteri? (z) XIV. autem Episcopos Romano interfuisse Concilio libellus Synodicus dicit.

Pontica Synodus. §. 12.) Tertia Synodus *Pontica*, cui Palmas, Ponti Episcopus ὡς ἀρχαιότατος πρεσβύτατος, ceu antiquissimus & maximè venerandus. Unde videas non tantùm loco, sed & ætati tributum à Synodo præsidendi honorem. Quare Victoris delegatus dicendus non est.

Lugdun. Conc. Quartum Concilium fuit *Gallicanum seu Lugdunense.* Victoris auctoritate vel convocatum, vel approbatum, ut volunt Romanenses, nullibi dicitur, sed tantùm præsedisse Irenæus, & quidem Victori se opponens; imò nec jurisdictionaliter præsedit, cùm solius Ecclesiæ Lugdun. fuerit Episcopus, sed celebritate nominis. Quî autem factum quòd Viennensis hanc dignitatem non obtinuerit, utpote ad quem scripsisse fingitur Victor? (a) *vid* §. 7. *f.* XIII. præter Irenæum interfuisse Episcopos libellus Synodicus ait. Quia celebres hoc tempore in Gallia erant Ecclesiæ, insignes & præstantes adfuisse viros credibile. Quanquam autem Irenæus cum suis in re ipsa cum Victore senserit, sicut & pleræque aliæ Ecclesiæ, in modo tamen procedendi Victori animosè se opposuit, quod Ecclesias Asiaticas excommunicaret, ob ceremoniarum rituúmque diversitatem doctrinæ & fidei concordiam non rumpendam judicans. Magna Synodalis Epistolæ pars apud Eus. c. 24. extat, ubi non modò ad Victorem, sed ad alios quoque scribitur Episcopos. (b) Neque tamen Irenæus ullam superioritatem sibi tribuit, sed ex communi Episcoporum more fecit, quo tum hæreticos, tum schismaticos reprehendere & corripere graviter solebant. Is ergo acrius suo & fratrum nomine contra Victorem insurrexit, retudítque præcipitem hominis & non secundùm scientiam zelum, ac illi ostendit, quàm remotus esset à modestia & charitate suorum præcessorum, qui in hac ipsa causa suasionibus & hortationibus egerint, nunquam schismata & separationes fecerint: & ipse igitur restitit

y) Bar. §. 2. (z) Lubert. de Conc. l. 2. p. 45. Blondel. de Episc. p. 202. (a) Blond. de pr. p. 714. (b) vid. T. 38. Conc. ed. Paris. p. 1. & 2.

stitit viriliter, eum objurgavit, nec consequenter in Victore Papatum illum agnovit. Objicit Turrianus: Irenæus reprehendit Victorem, non quòd careret potestate excommunicandi alios, sed quòd sine ratione excommunicâsset. Resp. Episcopis quibuscunque communis fuit potestas quoscunque scelerum vel hæreseon magistros excommunicandi h. e. communione sua indignos judicandi. Tantum verò abfuit, ut Irenæus Rom. Pontificem Christianorum omnium universale Caput agnoverit, ut communis potestatis abusum in ipso minimè ferendum, sed Ecclesiasticæ pacis turbonem censura Christiana coercendum putaverit. An. 198.

§. 13.) Annon verò censuram Victoris Gallicana Ecclesia invalidam nulliúsque momenti & ponderis hoc ipso demonstravit, quòd illa communionem cum Asiana Ecclesia nihilominus constanter aluit? De hoc Nicolaus P. epist. 9. *Cùm Asiani omnes*, inquit, *inter cæteros Johanne Evangelista authore, 14. luna cum Judæis putarent Pascha celebrandum: hos præsul meritis & nomine Victor à communione collegii separavit.* At illi omnes cum aliis Ecclesiarum præsulibus, non solùm huic manus minimè præbuerunt, verùm etiam pertinaciæ redarguerunt. Sed porrò Irenæum, cum cœtero Gallicano Clero audiamus: *Qui Soterem*, inquit, *præcesserunt Presbyteri, & Ecclesiam, quam tu nunc gubernas, administrârunt, Anicetum dico &c. licet festum non ita, uti Asiani, observarent: tamen ad se accedentibus pacem inter se & concordantiam perpetuò retinuerunt, nec illi unquam ab Ecclesia ejecti, imò Eucharistiam illis miserunt.* (c) In signum scil. mutuæ communionis, ut notat Bona in liturg. l. 2. c. 17. §. 5. quæ sanè *Eucharistia* i. q. *Eulogia*, quæ ad absentes & ad alienas parœcias mittebantur: ut idem Bona observat l. 1. c. 23. §. 11. En olim Presbyteri, qui hodie Papæ! ita de Romana Ecclesia, ut de particulari loquitur. Magna insciția tunc & Episcopum Rom. & ejus clerum laborâsse necesse est, qui inter libera & necessaria distinguere non potuerunt, imò qui jam hominum traditiones mandato Dei de dilectione proximi & concordia in tuenda Ecclesia longè prætulerit, ita ut alii, nec pauci quidem meliores doctores illam insciția seu errorem Victoris reprehenderint. Neque hoc prætereundum, quòd Papa nondum sese ita in altum extulerit, ut moneri non potuerit vel etiam redargui, vel ut absolutam & dictatoriam potestatem prætenderit, vel ut Gallicana Ecclesia eam ipsi tribuerit. Unde Irenæus non ad Victorem solum, sed etiam ad alios plerosque & diversos Ecclesiarum præsides de ista controversia scripsit.

§. 14.) Duo autem in Gallicano isthoc Concilio tractata. 1. De tempore Paschatis. 2. De jejunio. Unde Galli objectant Victori, rituum atque ceremoniarum diversitatem Ecclesiarum concordiam non impedire, & quidem præcessorum exemplo monstrant, non tantùm quod Paschatis, sed etiam quod jejuniorum celebrationem spectat. Inde Eus. l. 5. c. 24. ex Irenæo: *Controv. de jejunis & cibis.*

c) *vide omnino Valesium in hunc locum, & ex eo Dallæum de cultu Lat. l. 7. c. 27. p. 943.*

An. 198. næo: *Quidam unum diem se jejunare oportere existimant, alii duos, non pauci plures, multi quadraginta.* Ut quidem Christophorſ. reddit, planè quasi jam tum aliqui essent Christiani, qui nunc solennem Latinis quadragesimam observarent. At Græca nihil hujusmodi tinniunt, sed significant fuisse, qui diem suum esurialem horis 40. diurnis nocturnisque metirentur; neminem memorant, cujus Paschale illud jejunium 40. dierum fuerit; memorant quorum fuerit plurium, quàm duorum. Sozomenus l. 7. c. 19. has & alias aliquot rituum diversitates narrat, quæ citra ullum unitatis discrimen in usu fuere. Pascha primum & præcipuum festum olim fuit post Sabbathum, hoc autem nomine quidam non tantùm resurrectionis, sed & passionis memoriam intellexerunt, propter meditationem passionis Domini, usitata jejunia fuere atque vigiliæ, ipso verò die resurrectionis solvebatur jejunium: at hæc aliáque ejusmodi festa atque jejunia omnino dissimilia fuere in primitiva Ecclesia, seu libera pro cujusque arbitrio. (*d*) Inde Socrates l. 5. c. 21. inter alia monstrat, nunquam Apostolis propositum fuisse, de festis diebus celebrandis leges sancire, sed rectam vivendi rationem & pietatem nobis inculcare. (*e*) Ita sanè multi veteres Episcopi in Asia, Gallia & alibi judicârunt festorum dierum observationem esse debere adiaphoram seu liberam, nec propterea dissidium seu contentionem movendam esse. Nullas itaque jejuniorum leges tradidisse Apostolos, sed Montanum harum fuisse pessimum inventorem crediderunt. (*f*) Unde Irenæus in hac sua epistola jejunandi ritum non legem, statutum, præceptum, præscriptum, aut traditionem Apostolicam vocat, sed συνήθειαν, consuetudinem vulgarem: & hanc jejunii Paschalis seu quadragesimæ consuetudinem appellat idiotismum, ab hominibus simplicibus privatâ quadam observatione introductam. Significat fuisse quosdam, qui de jejunii forma statuerint aliquid, sed καθ' ἁπλότητα καὶ ἰδιωτισμὸν συνήθειαν, ex simplicitate, privata sententia seu devotione, non authoritate vel Apostolica, vel publica. Adhæc dicit viros Apostolicos consuetudines illas jejuniorum Paschalium, utpote ex simplici idiotismo ortas, non accuratè observâsse, & inde ortam fuisse illam in forma jejunii diversitatem. Annon ergo ex his Victorem typum fuisse Antichristi agnoscas? Proinde rectè à diversis ritibus Orientalium, atque aliarum etiam Ecclesiarum à Romana, concludunt nostri, eas subjectas Rom. Episcopo non fuisse, ut qui aliàs hos minimè laturus fuisset, sicuti in Victore manifestum. Nec dimittendum quod Beda habet in hist. Anglosax. & Galfridus Monomut. l. 8. de gestis Regum Brit. Polydorus, Baronius hîc §. 6. Angliam hoc Victoris decretum de Paschate non curâsse. Sic Spelman. (*g*) ait: *Eatcombertum primum Regem Anglorum jejunium 40. dierum observari principali authoritate præcepisse.* Insanit ergo Cardinalis, quando ex omnibus hisce Victo-

d) de Dom. l. 7. c. 10. § 105. Chemnit. Conc. Tr. p. 811. seq. & 787. Illyr. T. 1. 62. (e) vid. Lipst. de Monar. P. c. 5. à §. 15. (f) Cham. T. 2 l. 16. c. 7. §. 12. (g) in Concil. Angl. p. 143.

Victoris auctoritatem atque plenipotentiam concludere conatur, ut notat Lipstorpius. (h) An. 198.

§. 15.) Quintum Concilium fuit *Osroënum* in Achaja: de quo plura non extant. *Concil. Osroënum*

Sextum *Corinthiacum* à Bachyllo loci Episcopo convocatum. Hunc de Paschate librum scripsisse Hieronymus attestatur, qui periit. *Corinthiacum.*

Septimum fuit *Asianum*, à Polycrate Ephesiorum Episcopo collectum & directum. Illud itaque non Victoris authoritate convenit, sed potiùs contra illum, quia à consuetudine majorum (Johannis & reliquorum Apostolorum) celebrandi Pascha die 14. primi mensis, etiamsi in diem Dominicum non incideret, recedendum non esse constituerunt, idque per Polycratem Victori rescripserunt. Et hoc loco audet Baronius asseverare, in hac Synodo Polycratem Victoris nomine legationis munere defunctum, scil. quia Episcopos se ob hanc controversiam ejus rogatu convocâsse scribit; οὓς ἠξιώσατε, inquit, *quos postulastis, rogâstis* (i) *accersivi Episcopos, quos vos petistis, ut à me accerserentur.* Ergóne omnes Episcoporum Rom. preces erunt mandata & imperia? Vel nullíne alii Episcopi hoc idem petere potuissent? Plurimos autem, imò innumeros huic interfuisse Concilio ipse Polycrates fatetur, dum ait: *Episcoporum nomina si subscriberem, nimis multa viderentur.* Cum auctoritate verò unanimiter decrevisse, & Victori se opposuisse res ipsa clamat, unde iterum Polycrates: *Epistolam hanc sua approbatione confirmârunt*, συνευδόκησαν τῇ ἐπιστολῇ. Tu verò considera lector, quid Legati adeoque jurati Pontificis Rom. muneris sit; num non teneatur Domini sui mandata exequi? At neque Concilium ideo Polycrati subscripsit, sed quia intellexit, illum canitiem suam non frustà gerere, nec ætatem contrivisse temerè, sed semper in Christo Jesu vitam traduxisse. Frustrà verò objiciunt adversarii verba Victoris ad Theophilum Alex. *Non licere præter sententiam & authoritatem Rom. Episci decidi causas Episcoporum.* (k) Resp. Futilem esse illam decretalem suprà à §. 6. audivimus. Inst. Si hoc non in mentem Polycratis venisset, non decere ut membra à capite discrepent, nec Papam pro Capite agnovisset, quorsum attinebat ad eum scribere, & tam multis verbis traditionem Asianorum commemorare. Resp. 1. Ad omnes Episcopos datam res ipsa clamat. 2. Eusebius & Hier. in Catal. adversus Victorem πρὸς βίκτορα, scriptam volunt. 3. Utut prolixa esset Epistola, nullibi tamen Polycrates Victori suprematum tribuit, neque ei se submittit. Inst. *Omnium*, inquit Polycrates, *vestrûm minimus Polycrates.* Resp. 1 Humilitatis & modestiæ hæc est formula. 2. Victor non omnes fuit. 3. Inter eos minimum se profitetur, qui Pontificem Rom. adversarium paterentur, & se eidem opponerent. Inst. Si Episcopus Rom. in Asianos nullam potesta-

Asianum.

h) l. al. p. 37. (i) Eus. l. 5. c. κε. L. 23. (k) T. 1. Conc. ed. Ven. p. 337.

An. 198. tem habuisset, non dixisset: *Obediendum magis Deo, quàm hominibus.* Resp. 1. Cuilibet Episcopo malè monenti hæc dici potuissent, maximè quia quilibet Episcopus potestatem habuit communione sua privandi alios. 2. Discant ergo Romanenses in similibus casibus ita respondere Papæ, & Polycratem virum Apostolicum imitari. Fusè de hoc Polycrate Hieronymus, de quo tamen nil hodie restat: conf. Eus. l. 5. c. 24. ubi conjugatum fuisse docemur. De ejus fragm. Lambec. B. T. 3. p. 69.

§. 16.) Ajunt adversarii Victorem, responso accepto, Concilium reprobâsse, contumaces excommunicâsse eámque sententiam postea Patres Niceni Concilii confirmàsse. Resp. 1. Prius nonnisi per literas utrinque fuisse actum, postea demum Romanum habitum Concilium res ipsa docet. 2. Quo loco non modò ab Orientalibus, sed etiam ab occidentalibus, sive ab iis etiam, qui in reipsa h. e. de Paschatis celebratione, cum Victore senserunt, habita fuerit hæc excomunicatio, manifestè & clarè patet. 3. Licet Nicenum Concilium sententiam de Paschate celebrando, non tamen ipsam Victoris actionem & violentiam ulla ratione adprobavit. 4. ἀκοινωνησίαν fuisse, h. e. exclusionem à communione & commercio, suprà §. 8. demonstravimus. Processit hæc Victoris excommunicatio non tam per modum jurisdictionis, quàm secessionis, fuit potiùs actus negativus, quàm positivus, quòd nollet ampliùs vel cum illis communicare Sacramentum Eucharistiæ, vel Sacramentum ab illis recipere. Libellus Synodicus habet: Βίκτωρ ἀκοινωνησίαν στέλλει πολυκράτει: *Victor communionis denegationem mittit Polycrati.* Ita ipse Euseb. l. 5. c. κε. Lat. 24. ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν τῆς Ῥωμαίων προεστὼς Βίκτωρ, ἀθρόως τῆς Ἀσίας πάσης ἅμα ταῖς ὁμόροις ἐκκλησίαις τὰς παροικίας ἀποτέμνειν, ὡς ἑτεροδοξούσας, τῆς κοινῆς ἑνώσεως πειρᾶται, καὶ στηλιτεύει γε διὰ γραμμάτων, ἀκοινωνήτους ἄρδην πάντας τοὺς ἐκεῖσε ἀνακηρύττων ἀδελφούς; *His rebus adductus Victor, qui tum Rom. Ecclesiæ præerat totius Asiæ Ecclesias, cum aliis finitimis, simul omnes à communi unitate Ecclesiæ amputare conatur* (tentat) *& in eos per literas graviter invehitur: atque adeò omnes fratres incolentes eam regionem prorsus à communione secludendos edicit.* Apud Niceph. l. 4. c. 38. in animo habuisse, & literis in eos invectus hócque minatus esse fertur. Neque enim vibravit ullum anathema in istas Ecclesias, nec istas movit communione Ecclesiæ universalis, sed tantùm declaravit, se nolle eis communicare, semet abscindens.

Victor excommunicat.

§. 17.) Meritò Victor primus ex Episcopis Rom. censetur, qui falcem suam in alienam messem miserit. Et tamen aliam Victor nullam potestatem in peregrinas Ecclesias sibi vendicavit, quàm excommunicationem: cujus authoritatem non solus Rom. sed omnes Episcopi à Christo acceperunt. Magnus autem & Apostolicus vir fuit Polycrates, teste Nicephoro, neque is solus, sed & plurimi alii partim mortui, partim vivi à partibus ejus stantes. Inter alia ipse Polycrates refert: *Septem suorum parentum seu majorum, Episco-*

pos

pos fuisse, & se jam octavum esse. Euſ. l. 5. c. 24. Unde cognoſcis, an licuerit tunc ſacerdotibus uxores habere. Et nota, quòd Polycrates non ſoli Victori, ſed & Romanæ Eccleſiæ reſponſum ſuum inſcripſerit; unde non ſolius Papæ judicium vel authoritas ſpectabatur. Hanc Polycratis animoſitatem laudat Hieronymus: (*l*) Baronius contrà (*m*) hoc exemplo poteſtatem Papæ quoſcunque excommunicandi nobis ſuſpiciendam exhibet, nihil penſi habens, quænam excommunicatio ſecum ferat in alios autoritatem & jurisdictionem, quæ nullam. At nonniſi negativa hæc fuit, ac reipſa nihil aliud, niſi propriæ communicationis negatio; quomodo Epiſcopus etiam à plebe ſua ſeu auditorio excommunicari poteſt, nimirum ſubtrahente ſe ab ejus communione. Haud ergo univerſalis Eccleſiæ Capitis actio hæc fuit, quandoquidem omnes reliqui Epiſcopi ſimile facere poterant. Æquales excommunicabant æquales. Hilarius Epiſcopus Pictavienſis Liberium Romanum propter Arianiſmi ſubſcriptionem damnavit. Unde taliter excommunicati Epiſcopi nihilominus communicare cum ſuis & cum aliis liberè poterant, prout Polycrates & collegæ non tantùm cum ſuis ſed & cum iis etiam, qui à Victoris ſententia de Paſchate celebrando ſtabant, at ejus cenſuram improbabant, communionem exercebant. Non igitur Novatorum calumniæ ſunt, prout indignè de nobis loquitur Marca Archiepiſcopus (*n*) quando negant rejectos Aſiaticos à communione orientalium poſt Victoris cenſuram; quando affirmant Victoris excommunicationem à cæteris Eccleſiis ſpretam, & Eccleſiarum Aſiaticarum conſortium ab omnibus retentum. Ipſe probet contrarium Marca, evolvat Euſebium, Socratem, Sozom. vel quoscunque poſſit, num verbum de hoc: & ipſæ Irenæi, Polycratis &c. Epiſtolæ reclamant, nec in ullos alios, quàm in Romanos hujus ἀκοινωνίας vitium rejiciunt. Quaſi verò de Apoſtolicæ Sedis dignitate nihil demat, quòd ad Irenæi ſuggeſtionem pax reddita Victori. At quæ iſthæc fuerit ſuggeſtio hactenus fusè docuimus. Ex Sozomeno conſtat, ait Marca, de communione Victoris & Polycratis non interrupta. Quod aliter contingere non potuit, niſi ſuſpenſo à Victore excommunicationis effectu, poſt monita Irenæi. Verùm ſecus longè Euſebius: (*o*) ἀ πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις ταῦτ' ἠρέσκετο ἀνθωμολογεῖσθαι δηλα αὐτῷ τὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρὸς τοὺς πλησίον ἑνώσεως καὶ ἀγάπης φρονεῖν. Φέρονται δὲ καὶ αἱ τούτων φωναὶ, πληκτικώτερον καθαπτομένων τοῦ βίκτορος: *Iſta cæteris omnibus parum placebant Epiſcopis. Illum igitur contrà magnopere adhortabantur, ut pacis, concordiæ & charitatis erga proximos diligentem curam haberet. Quorum verba, utpote Victorem acriùs & acerbiùs coarguentium ſcriptis prodita adhuc extant.* Confer Sozom. l. 7. c. 19. de decreto communi mutuæ inter ſe pacis & rituum libertate relicta: ſi modò loco Polycarpi Polycratem repoſueris.

An. 198.

l) *in Catal.* (*m*) §. 10. *ſeq.* (*n*) *de concord. Sac. & Imp. l.* 3. *c.* 9. §. 4. (*o*) *l.* 5. *c.* 24. *f.* 24.

An. 198. §. 18.) Non quidem vilipensa cum Ecclesia Rom. communio, unde illius denegatio, vel si malis, excommunicatio, terrebat alios, attamen propterea non passi exteri se à Rom. Pontificibus in servitutem redigi, sed eis, ubi exorbitarent, & sua autoritate abuti vellent, in faciem restiterunt. Unde Polycrates Victori: *Ego qui 56. annos in Domino vixi, qui multis cum fratribus per orbem terrarum dispersis de fide communicavi* (ergo non solum Rom. Episcopum attendit) *qui universam S. Scripturam studiosè evolvi: his quæ nobis ad terrorem objiciuntur, minimè conturbor. Mei majores* (Apostolos se innuere ostendit) *dixerunt: Magis Deo, quàm hominibus obediendum.* Victoris ergo verba & minas atque præcepta hominis esse, non Dei agnoscit, quibus aures non semper dandæ. Victor itaque non tam alios, quàm semet eliminavit, maximè quia illud displicuit etiam cœteris.

Ex omnibus hisce facilè concluseris 1. quod extra S. Scripturam fingitur, impunè contemni & rejici posse. 2. Papam non solum esse controversiarum judicem ministerialem, unde Polycrates non tantùm ad defunctos seu præcessores appellat, sed ad vivos etiam, qui scribenti adfuerunt, quando ait: *Poteram autem & Episcoporum, quos vos petiistis, ut à me accerserentur* &c. 3. Non solum Rom. Episcopum de successione & traditionibus gloriari posse. 4. Decreta & Concilia à Papa approbata, ab aliis quoque censeri, & vel approbari, vel improbari posse. 5. Fulmina Papæ bruta esse, ceu è pelvi emissa, proin non nocere. 6. Errori Papam obnoxium, unde Eus. l. 5. c. 25. pertinaciam Victori adscribit, & quia ex inquietudine controversiam hanc movit, ab occidentalibus & orient. reprehensus & repressus fuit hoc potissimùm argumento, quia Paschatis celebratio libera semper fuerit, neque ullum unquam ob diversum ejus usum schisma factum. Unde patet, eam vim Papæ non tributam, quâ in adiaphoris conscientias obstringere posset. Meritò ergo Victor horum caput cluet, qui sanctissima excommunicationis disciplina abutuntur, contra eos quidem, qui illam non merentur. Illorum ergo prodromus est Victor, qui virgâ pastorali uti nesciunt, qui potestatis clave abutuntur ob res leviculas, propria lubidine, sine ratione ac extra diœcesin, qui devovent, ipsi magis devovendi.

§. 19.) Verecundiæ frontem exuisse penitus illi meritò censendi, qui ab errore Victorem eximere conantur: ita omnem veritatis & historiæ fidem enervare tentantes. Eo ipso enim quòd excommunicatos fuisse à Victore Asianos adversarii volunt, erat monendus πληκτικώτερον, asperius & corripiendus, quia pacis & charitatis limites fuit transgressus. Adde quod unius, aut quorundam culpa tota Ecclesia non erat excommunicanda, hinc c. Romana. de sententia excomm. in 6. *In universitatem vel collegium proferri excommunicationis sententiam penitus prohibemus.* Præterea si plures sint rei, utpote in schismate, prudenter & cum mansuetudine, adeoque longè secus quàm

quàm Victor, procedendum. Et Augustinus (p) docet: *Si peccandi contagio multitudinem invaserit, non esse illam excommunicandam, sed Dei correctionem expectari debere: nam separationis consilia esse inania, perniciosa, sacrilega, impia, superba, plus perturbare infirmos bonos, quàm corrigere animosos malos.* (q) Tam igitur abest, ut ex tam grandi & intolerabili Victoris errore illum Oecumenicum agnoscere, vel cœteras ei diœceses subjicere velimus, quemadmodum Canonista Rousselius facit, dum (r) ait: *Annon stolidæ mentis fuisset, eos excommunicare, nisi tutus esset jure suo in omnes Ecclesias principali?* Sanè stolidæ fuisse mentis jam penitus evicimus. Non enim capitis Ecclesiæ actio hæc fuit, sed schismatici, sese à communione aliarum Ecclesiarum separantis, ne ista communione pollueretur. An. 198.

§. 20.) Conscientiæ stimulus apertáque rei gestæ veritas hanc Cardinali nostro (s) confessionem extorquent: *Quamvis de rectitudine facti Victoris plurimi dubitaverint, tamen de potestate ne minimum quidem ab aliquo non modò Catholicorum, sed nec schismaticorum, controversum reperitur.* At verò exta diœcesin suam Victorem verè excommunicare non potuisse aimus. Nihil hic aliud fecit, quàm quod omnes alii Episcopi facere poterant, subducendo se à communione aliorum. Num verò isthoc œcumenicum seu Caput Ecclesiæ facit, maximè dum à cœteris propterea vehementer correptus fuit, multò minus eum secuti, eisque Victor cedere debuit. At Papam sententiam non mutâsse ait Bellarminus. Resp. Nulla historia refert quomodo, aut à quo Ecclesiæ illæ absolutæ sint. Ergo aut nunquam excommunicavit, & sponte sententiam mutavit, aut istam excommunicationem contempserunt. Insulsus Sanderus: *quò pluribus hoc Victoris decretum dissicuit, eò manifestior fit & illustrior Episcopi Rom. Principatus.* At nos longè aliter, nimirum quia tam multi, sancti, pii, docti, celebres, déque Ecclesia Christi maximè meriti viri & martyres hoc contempserunt, & in sententia ad Concilium usque Nicenum perstiterunt, Victorem Caput Ecclesiæ & summum judicem non agnoverunt: cùm interea tamen nihilominus Ecclesiæ Catholicæ membra permanserint. Nec numerositatem Quartadecimanorum ritè prætendunt, nec Presbyterum Rom. Blastum hujus tergiversationis vel authorem, vel caput rectè faciunt, quos inter Bellarminus; (t) item Bar. (u) Quasi Judaismum revocare conantes, quia plures alii sanctissimi viri vivi & mortui recensentur, vetus consuetudo opponitur, ac Blastus jam Victoris tempore hæresin Romæ propagavit. Neque prævaluisse tandem Victoris sententiam rectè dicunt, quidpe perrexerunt Asiani, (x) reliqui conatus Victoris constanter improbaverunt, Asianos pro excommunicatis minimè habuerunt, nam quod inter hæreticos recensiti fuerunt Paschatitæ seu Quartadeci-

p) *l. 3. cont. Parm. c. 2.* (q) *vid. c. 23. q. 4. non potest. Libert. Gall. T. 1. 216. & 432. seq.* (r) *l. 1. c. 3. §. 7.* (s) §. 15. *Spond.* §. 2. (t) *de R. Pont. l. 2. c. 19. §. est autem.* (u) §. 16. *Spond.* §. 2. (x) *vid. Bar. 17. Spond.* §. 3. *f.*

An. 198. tadecimani (y) primò id factum decreto Victoris nemo unquam dixit. Deinde hæreticorum terminus generaliter etiam acccipitur pro quovis, etiam in levioribus dissentiente, quo nomine multi alii veniunt apud antiquos, qui propriè hæretici non fuerunt. Deinceps in Niceno Concilio non solius Romanæ, sed aliarum quoque Ecclesiarum ratio habita, imò res ipsa spectabatur & probabatur, non autem Romani Episcopi vel decretum, vel auctoritas. Si ergo nunquam mutavit sententiam Victor, tamen non potuit efficere ut illi cœteri hac in parte obsequium præstarent. Si verò mutavit, prudenter quidem fecit, eo tamen ipso suam cœteris non prævaluisse sententiam ostendit, ac temerè & imprudenter se egisse agnovit.

y) *Aug. de hær. c. 29.*

An. 199.

JESU CHRISTI *Annus* 199.
SEVERI *Imp. Annus* 5.

Narcissus Hierosol. Episc. se subducit.

§. 1.) Victoris P. an. 6. Coss. Lateranus & Ruffinus. Narcissus Hierosolymorum Episcopus, vitâ & miraculis clarus, innocenter à nonnullis accusatus, sponte aliàs jam olim Philosophicam vitam complexus, universam Ecclesiæ multitudinem fugiens relinquit, ínque solitudine & obscuris agris plurimos annos clanculum moratur, divinitus interea falsis testibus punitis. Presbyterialis ἐξουσίας abusum hîc notat Blondellus. (a) Ab Ipsis Presbyteris fuisse incusatum apud Eus. (b) non reperio, eatenus tamen innocens collegium esse non potuit, quia innoxii Narcissi defensionem non suscepit, neque causam illius contra illius proditores egit. Igitur Narcisso amisso vicinarum Ecclesiarum præsides alium Episcopum, Dium nomine (al. etiam dicitur Ælius) ordinant, cui cum haud diu durâsset Germanion succedit, huic autem Gordius, sub quo Narcissus, quasi vitæ restitutus, apparet, & ut ad Episcopatum redeat à fratribus rogatur, cui ob annosam senectutem, Alexander in Cappadocia Episcopus, qui devotionis causâ Hierosolymas venerat, divino monitu collega datur. (c) Non est autem, ut Baronius pro peregrinationibus isthoc exemplum ad imitandum proponat, cùm singulare sit, ac singulari divino instinctu factum dicatur, ut scil. Episcopus fieret. Historiæ quoque gratiâ factum, ut esset nimirum certior de historia Evangelica. (d) Non ex voto instituta hæc peregrinatio, ut Baronius vult, sed divinis revelationibus excitatus, ut socius Narcisso jungeretur. Ait quidem etiam Eusebius, Alexandrum εὐχῆς ἕνεκα, orandi causâ eò profectum: scribit autem hoc ex more sui seculi: disertè quidpe addit, hoc ab ipso factum τῶν τόπων ἱστορίας

De Alexandro vid. an. 253. §. 19.

a) *de Episc. p. 290. seq.* (b) *l. 6. c. 9.* (c) *vid. Eus. l. 6. c. 9. & 1.* (d) *vid. Hospin. de Templ. p. 365.*

ἕνεκα historiæ locorum gratiâ: quem in finem Constantini M. ævo præci- An. 199.
puè, terræ S. loca frequentius invisi cœperunt. Aberant hactenus vota & superstitio. Errores, qui paulatim irrepsere, notant & perstringunt Hier. August. Greg. Nyss. Anthonius Eremita, alii. (e) Eutychius Patriarcha ait (f) hunc Narcissum metu, ob persecutionem Maximini, qui Babylam Antiochenum, aliósque Episcopos sustulerit, fugisse, adeóque gregem suum deseruisse. Sic (g) reversum Narcissum, annum sedisse cum Gordiano asserit, eóque mortuo, sedisse adhuc eundem Narcissum annos X. mortuum autem annos 116. natum. Fuit quidem circa 191. Maximinus, at Christianus, & quidem Antiochenus Episcopus: hoc nomine autem Imperator occurrit demum ab anno 237. Sic Babylas Antioch. Episc. demum creatus anno 241. anno denique 253. martyr sub Decio factus.

§. 2.) De hoc Narcisso refert Eusebius, cùm in festo Paschatis oleum ad luminaria deficeret, id ægrè admodum ferente populo, eum mandâsse ministris, ut aquam ex puteo afferrent, quæ ad preces illius in oleum mutata sit in magna copia. Hæc quidem historia si vera, luminaribus Pontiff. nullum patrocinium præbet, quia illorum usus ad vigilias sacras spectavit, scil. ad nocturnos piorum conventus, quibus cessantibus neque luminaribus opus est. Confer Act. 20. 8. Nanzianz. serm. de luminaribus. Plinium II. de antelucanis Christianorum conventibus. Aliàs à luminaribus interdiu accensis religionis ergò, ut fit in Ecclesia Latina, Christianos hujus seculi remotissimos fuisse patet ex Tertulliani Apol. cap. 35. *die læto lucernis diem non infringimus.* confer etiam cap. 46. & Lact. (h) exprobrat gentilibus, quòd Diis accendant lumina velut in tenebris agentibus, & subdit: *mentis suæ compos putandus non est, qui datori & authori luminis candelarum ac cereorum affert pro munere.*

§. 3.) Ab Episcopis creatos olim Episcopos adversarii Narcissi successoris exemplo volunt, quia Eus. l. al. c. 10. ait, post secessionem illius visum fuisse his, qui finitimis Ecclesiis præerant, ut alterum Episcopum crearent. Resp. 1. per χειροτονίαν non semper electio, sed & ordinatio seu manuum impositio intelligitur, uti hoc loco, adeóque penes Episcopos absolutum electionum arbitrium stetisse non damus. 2. Suffragiis itaque non tam suis, quàm cleri & plebis totius hi Episcopi Dium creâsse dicendi. Confer omnino Marcam l. 3. c. 2. à §. 7. Discimus Ecclesias ejusdem provinciæ ita fuisse associatas, ut in ordinandis Episcopis se mutuò juvarent: de quo Cypr. l. 1. ep. 4. scil. qui Episcopus eligebatur, primùm ad plebem nominabatur, quæ singulorum vitam plenissimè novit. Si probaret, de universæ fraternitatis suffragio, & de Episcoporum, qui in præsentia convenerant, judicio, Episcopatus ei deferebatur manúsque imponebatur. Si Episcopus in aliam Eccleſiam

e) *Consule Heidegg. de peregr. p. 10. & 78. seq.* (f) *hist. p. 384.* (g) *p. 288.* (h) *l. 6. Instit. cap. 2.*

An.299. transferebatur, oportebat id fieri consensu vicinorum Episcoporum: vid. Euseb. l. 6. c. 11. Canon quidem octavus Nicenus duos Episcopos in una Ecclesia non ferendos censet. Casus tamen erant, ob quos hoc non tam religiosè observabatur, utpote senium hoc loco Narcissi, unde hic Alexander ad Antinoitas: *Salutat vos Narcissus, qui hîc ante me Episcopatûs locum tenuit, & jam 116. annos prætergressus, mecum in eodem ministerio, quorundam precibus conjunctus fuit.* Porrò alius insuper extitit Narcissus, Gerundensis in Hispania Episcopus, qui profectus in Germaniam, Augustæ Vindelicorum docuisse, & præter alios Afram meretricem convertisse, tandem in Hispaniam redux martyr factus à Legendariis perhibetur. (*i*)

§. 4.) Tomo 38. Concil. Par. p. 2. ponitur Concilium ab Irenæo habitum cum XII. Episcopis adversus contradictiones hæreticorum seu Ptolemæanos, qui flosculi quasi Valentini scholæ.

i) de Dom. l. 2. c. 9. §. 15. & l. 3. c. 3. §. 62.

An. 200.

JESU CHRISTI *Annus* 200.

SEVERI *Imp. Annus* 6.

§. 1.) Victoris P. an. 7. Coss. Saturninus & Gallus. Imperator è Gallia redux ovans urbem ingressus, immaniter in Romanorum etiam præcipuos sævit: & quia Christiani à superstitiosa lætitia publica abstinuere, de hoc & variis aliis criminibus gravis paulatim persecutio orta, prout suo loco videbimus. Hac occasione Tertullianum Apologeticum suum scripsisse existimant. Hanc plures VI. alii V. appellant, quæ multas martyrum myriadas sustulit, tandem sub Caracalla defervuit. (*a*)

§. 2.) Memorabile quòd Bar. (*b*) ultrò fatetur: *Consultò*, inquit, *postea introductum videtur, ut quæ erant Gentilitiæ superstitionis officia, eadem veri Dei cultui sanctificata, in veræ religionis cultum impenderentur.* Ad quæ doctiss. Rivetus (*c*) *Tria*, inquit, *hîc observanda. 1. Originem hujus introductionis ex Christianorum quorundam, se disciplinæ divinæ subjici nolentium pertinacia profectam esse. 2. Quòd Baronius prorsus non audeat asserere, hanc introductionem jure factam esse: cùm tamen illud videatur in cultu divino damnetur. 3. Introductionem hanc nec ab Apostolorum, nec à Tertulliani tempore fuisse, sed pòst exortam fuisse.* Quid si verò hodie ad nos Tertullianus rediret, ac modernum Papatum cum primitiva Ecclesia conferret? Hanc ob causam rectè aliqui nostro seculo Papatum ex veteri Gentilismo originem suam traxisse ostenderunt. Vide pluribus Baronium, inpr. ex Hieronymo. Ethno-

a) Kortholt à p. 227. (b) §. 5. (c) in Cathol. Orth. tr. 2. q. 17. p. 264.

Ethnophrones apud Damascenum & Nicetam hæretici, quia cùm gentium institutа sequerentur, in aliis erant Christiani. Videsis Arnd. ant. p. 836. Verùm habeant sibi Papistæ omnia hæc, nos contrà primitivæ Ecclesiæ simplicitati intenti simus. An. 200.

§. 3.) Quænam secundo hoc seculo facies Ecclesiæ fuerit hactenus ex præmissis patet. Habebat Ecclesia discipulos adhuc quosdam seu auditores Apostolorum, aliósque viros Apostolicos insignes: vocatio & electio penes totam Ecclesiam subsistebat: plures quàm tres gradus apud probatos auctores non reperiuntur in Ecclesiasticis, Episcopatus, Presbyteratus & Diaconatus; officia autem reliqua Diaconorum functioni, velut subsidiaria, fuerant conjuncta. Episcopus inter Presbyteros unius Ecclesiæ, primarius Presbyter, ordinis causâ habebatur. Episcopi & Presbyteri munus docendi tum juventutem, tum plebem, in ipsa etiam Rom. Ecclesia. Sic non minus Sacramenta administrârunt & disciplinam exercuerunt, ac ceremoniarum simplicitate & antiquitate contenti fuerunt, parem potestatem gubernandi omnes Ecclesiæ juxta formam Aristocraticam habuerunt, ac in casu necessitatis vicinæ Ecclesiæ sibi invicem opem tulerunt. Plura de Christianorum disciplina, ritibus & moribus vide Tertull. librum, aliásque doctorum Apologias. Cumprimis verò contra Ethnicos Philosophos, eorúmque jactatam superstitionum antiquitatem, ut & adversus hæreticos pugnandum fuit. Quanta Tertulliani ætate Christianorum multitudo fuerit, testatur in Apologia: *Externi sumus, & vestra omnia implevimus, urbes, insulas, castella, municipia, conciliabula, castra ipsa, tribus, decurias, Senatum, forum. Et: Si hostes agere vellemus, deesset nobis vis numerorum & copiarum? Plures nimirum Mauri & Mariomanni, ipsíque Parthi, quàm totus orbis?*

INDEX LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

GENESIS.
Cap. XIX. 9. an. 112. §. 3.

LEVITICUS.
Cap. XIX. 21. an. 175. §. 4.

NUMERI.
Cap. IV. 11. an. 102. §. 16.

DEUTERONOMIUM.
Cap. XII. 13. an. 112. §. 3.

JEREMIAS.
Cap. XLV. §. 19. an. 109. §. 16.

ZACHARIAS.
Cap. II. 12. an. 132. §. 3.

MATTHÆUS.
Cap. XIII. 32. an. 118. §. 1.
XV. 2. an. 196. §. 3.
XIX. 12. an. 102. §. 48.
XXI. 12. an. 112. §. 4.
XXIV. 45. an. 109. §. 5.
XXVI. 52. an. 102. §. 63.
XXVII. 24 an. 132. §. 5.

MARCUS.
Cap. XI. 15. an. 112. §. 4.
XV. 1. an. 183. §. 6.

LUCAS.
Cap. IX. 58. an. 112. §. 4.
X. 1. an. 112. §. 6.
XXII. 32. an. 102. §. 41. a. 109. §. 14.

JOHANNES.
Cap. I. 17. an. 102. §. 39.
II. 14. an. 112. §. 4.
XX. 22. an. 101. §. 3.

ACTA APOSTOLORUM.
Cap. IV. 32. an. 174. §. 3.
VI. 14. an. 196. §. 3.
VIII. 17. an. 102. §. 4.
IX. 4. an. 167. §. 16.
XIII. 1. an. 183. §. 6.
XVII. 34. an. 109. §. 23.
XX. 8. an. 199 §. 2.

AD ROMANOS.
Cap. I. 10. an. 112. §. 9.
XIII. 1. an. 102. §. 24.
XIV. 2. 3. an. 187. §. 2.
XVI. 14. an. 159. §. 5.
v. 21. an. 183. §. 6.

I. AD CORINTHIOS.
Cap. I. 3. an. 109. §. 5.
III. 2. an. 196. §. 5.
VII. 9. an. 102. §. 47.
v. 14. an. 196. §. 6.
27. ib.
39. an. 102. §. 47.
IX. an. 175. §. 6.
XIV. 16. an. 165. §. 6.
XV. 3. an. 196. §. 3.
XVI. 1. seq. an. 175. §. 6.

II. Ad Corinthios.
Cap. III. 1. an. 142. §. 5.
VIII. 1. an. 175. §. 6.
19. an. 102. §. 41.
IX. 2. an. 175. §. 6.
XII. 20 an. 101. §. 2.
Ad Galatas.
Cap. I. 8. an. 109. §. 23.
III. 1. an. 101. §. 2.
18. an. 102. §. 63.
VI. 6. an. 175. §. 6.
Ad Philippenses.
Cap. I. 1. an. 198. §. 2.
IV. 3. an. 102. §. 11.
15. an. 175. §. 6.
Ad Colossenses.
Cap. II. 16. an. 109. §. 25.
II. Ad Thessalonicenses.
Cap. II. 2. an. 159. §. 5.
v. 15. an. 196. §. 3.
I. Ad Timotheum.
Cap. II. 15. an. 196. §. 6.
III. 4. ib.
v. 7. an. 102. §. 50.
IV. 3. an. 187. §. 2. & 196. §. 6.
v. 14. an. 102. §. 41.
V. 14. an. 196. §. 6.
v. 16. an. 175. §. 6.
II. Ad Timotheum.
Cap. I. 13. an. 196. §. 1.
II. 4. an. 102. §. 62.
Ad Titum.
Cap. I. 7. an. 109. §. 5.
Ad Hebræos.
Cap. I. 1-4. an. 102. §. 39.
I. Johannis.
Cap. II. 18. 19. an. 101. §. 2.
Apocalypsis.
Cap. VI. 2. an. 198. §. 5.
XX. 2 an. 118. §. 1.

INDEX MATERIARUM

In

Centuriam secundam.

Prior numerus annum : posterior §. denotat.

A & Ω. 175. 8.
Abalienanda non sunt Ecclesiastica bona, 167, 4.
Abbas quid, 165, 10.
Abeliani hæret. 145, 3.
Abnegator fidei; 102, 39. causa, 62.
Absens reus non damnandus; 187 1, 2.
Abstinentia nimia vituperatur; 179, 3. à vino & carne; 109 21.
Abuna; 165, 10.

Acclamationes diræ: 194. 2.
Accusare qui possint: 112. 2. laicus non potest Episcopum vel clericum: 112. 10. boni non sunt accusandi: 102. 39. causa: §. 61. accusatus præsens sit t 154 §.
Achillana synodus contra Montanistas. 173. 3.
Adamiani hær. 120. 5. & 175. 10.
ἄδηλον tempus: 101. 1.
ἄδης 109. 6.
Adorandus solus Deus: 102. 29. & 122. 2. & 179. 7. id facit Polycarpus: 169. 1. cum Smyrnensi Ecclesia: §. 3. 5. adoratio creaturarum illicita: 182. 2.
Ælia urbs: 130. 1. & 137.
Æones XXX. Valentini: 145. 1. & 175. 8.
Æsculapius Deus, ejusque miracula: 139.
Ætati dabatur præsidentia: 198. 12. vid. Senior. item Presb.
Afris scribit Victor P. 198. 7. an Papæ subjecti: 121. 2.
Agapius mart. 120. 2.
Agrippa seu Agrippinus: 160. fit Episc. Alex. 165. 11.
Aharon Brito: 183. 3.
Ἀκοινωνησία. 102. 45.
Alcibiades mart. 179. 3. Montanista: 173. 3.
Alea ludere an Clericis liceat: 102. 55.
Alexander I. fit P. 121. 4. moritur: 132. 1. ejus decret. §. seqq. alius Episc. Hieros. 199. 1. alius mart. 173. 7. in Gallia: 179. 2. 4. 6. Alexandrini Episcopi 144. 1.
Alogiani hær: 196. 11.
Altarium inventio: 142. 3. acceptio termini: 109. 16. olim unum in uno templo: §. 10. ligneum: 102. 42. idem quod mensa: ib. altaris ornamenta: 102. 16. consecratio: 158. 4. in hominum honorem illicita 196. 7.
Amantius mart. 120. 2.
S. Amator Episc. 110. 4.
S. Ammonius: 161. ejus Harmonia: 174. 1.
Anacletus fit P. 103. moritur: 112. 1. ejus decretalis: §. 2. seq. II. §. 4. III. §. 7.
Ἀνάδοχοι 158. 3.
Ἀναγνωσις 102. 32.
Anatolonus Episc. 143.
Andeolus mart. 179, 2.
Andochius à Polycarpo mittitur: 196, 7, 9.
Angelorum lapsus 196, 2. non adorandi: 179, 7. an specialem rerum curam habeant: §. 8. eorum barbara nomina: 120, 4.
Anicetus fit P. 167, 10, martyr. 175, 1, ejus decret. ib.
Animarum origo: 196, 2. an corporea & patibilis: 173, 6. non moritur: 174, 1. malæ an in dæmonas abeant: 173, 6.
Antelucani cœtus: 104, 1.
Antichristi incrementa: 110, 4. fundamenta posuit Montanus: 189. 2. prodromus Victor P. 198, 18.
S. Antigius Brix. Ep. 143. & 160.
Antiochenis scribit Ignatius: 109, 20. sentiunt terræ motum III. eversa urbs: 117. illius Ecclesiæ fundatores: 109, 8. eos odit Hadrianus Imp. 131.
Antiquitas non est nota Eccl. 102, 33.

33. & 109.23, & 165, 3, & 196. 4.
Anthropophagi an Christiani: 179,1,
Antinous Deus fit: 132,8.
Antitypa S. Cœna 102,25,27.
Antissiodor. Episc. 110. 4. & 142,9.
Antistes quid olim: 102, 52. & 165, 10.
Antitacti 120, 5.
Antoninus Imp. moritur 163.
Apelles hær. 146,7.
Ἀφορισμὸς 102,45.
Apocal. à quibus rejiciatur: 196,11.
Apollinarius Hierof. Episc. 172, 3,
Apollonius contra Montan. scribit: 173, 5. senator Rom. 189. 1. mart. 143.
Apologia Aristidis & Quadrati: 128. 1. seq. Justini: 150. 1. Melitonis: 172, 10. Apollinaris: § 3. Athenagoræ: 179 6.7. Apollonii: 189. 1. 2. Apologet. Tertull. 200. 1.
Ἀπολυτικὸν 102,51. & 142. 5.
Apostoli æquales: 109. 10.
Appellatio prohibita: 102.61. & 187. 1. Romam nulla datur: 102.51. seq. 142. 3. 146. 4. seqq. 158. 2. 173. 4. 198. 7. à Politico judice ad Eccles. vel etiam Romam: 112.3.
Appianus Alex. 144. 1.
Appion scriptor Eccl. 196.12.
Aqua lustralis: 132.5. & 165.10.
Aquarii hær. 132. 4. & 174.2.
Aquilas interpres: 137.2.
Aquisgranum conditur: 131.
Archiepiscopus quis 112.8. seq. à quo eligatur: 175.2. solus nihil agat: ib.
Archiva nostra Jesus: 109.12.
Archontici hær. 175.10.
Arcula aperta pestem excitat: 170.1.
Arelat. Primus Episc. 120.2.
Argentorat. Apost. 110.3.
Aristidis Apologia 120.1. & 128.1.
Aristo Smyrn. doctor. 101.3.
Arreptitii ne ministrent 167.8.
Arrianus historicus 145.3.
Artemon hær. 196.11.
Artotyritæ. 173.1.
Ascetæ, 192.2. seq.
Ascodrogitæ 196.12.
Asiam an Johannes rexerit: 101. 3. Asianum Concilium 198,15. Papam non curant: § 5.
Aspersiones Judæor. 132.5.
Astius Episc. martyr: 110.4.
Astrologia judic. 175. 8.
Athei non sunt Christiani: 179. 7. & 196.4.
Athenagoræ Apolog. 179.6. seq.
Athenienssibus Higinus P. scribit: 158. 2. eos Hadrianus amat: 134. ibi persecutio: 125. & 128. 1.
Atinensium Episc. 172.8.
Attalus mart. 179.2.3.5.
Athenogenes: 196.12.
Aurelius Imp moritur: 182.1. historiæ studiosus ib.
Auricupia Rom. Curiæ: 175.6.
Auscensium Apost. 148.
Αὐτόχειροι Marcionitæ: 146.7.
ad Autolycum liber. 170.2.
Azymus panis: 132.7.

B.

Bacchanalia Christianor. 183.9.
Balbina mart. 122.2.
Bannachor. scholæ fundatio: 170. 4.
Baptizandum ubique: 198. 7. ejus

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0295
DFG

administratio simplex : 165. 5. seq. præparatio : 102. 17. ritus : 169. 8.
fiat in nomine SS. Trinit. 102. 39. can. 49. baptizandi Judæi & hær. conversi : 167. 9. sine baptismo morientes : 142. 9. hæreticorum bapt. 102. 39. can. 46. seq. & §. 55. in nomine Trin. §. 56. baptizari pro mortuis : 146. 2.
Barbæ tonsura : 112. 10.
Barbarus hær. 146. 7.
Barbea mart. 107.
Barbelitæ : 120. 5.
Barcochab. 130. 2. seq. & 120.
Bardesanes hær. 175. 5.
Barjuzius Jud. R. 130. 1.
Barmius Episc. Alex. 110. 4.
Baretti. 197. 2.
Basilicas non hab. Romani. 112. 12. seq.
Basilicus hær. 146. 7.
Basilides quando ortus. 120. 3. seq.
Bassus hær. 175. 8.
Bauren-Faßnacht. 154. 3.
Bella prohibet Marcio. 146. 2. vid. milit.
Bencochab. 120. & 130. 2. seq.
Beneficium sine titulo & grege. 112. 7.
Benjamin Hieros. Ep. 113. 1.
Benignus à Polycarpo mittitur : 169. 7. seq.
Bergomens. Episc. 143.
Beryllus Episc. 198. 15.
Bibliotheca Londin. fundata : 170. 4. Romana combusta : 193.
Biblis mart. 179. 2.
Bigamia 102. 47. 179. 8. f. 196. 2. si. multanea : 102. 56. An bigami fiant irregulares : 102. 39. can. 17. & an. 173. 5.
Βήρον birrus. birrum. birretum. 197. 2.
Blandina mart. 179. 2. 4.
Blastus hær. 146. 7. & 180. 1. & 198. 8.
Bona Eccles. quomodo impendenda & divid. 102. 54. eorum œcon. ib. eorum administratio. §. 39. Can. 38. ea Episcopus ritè administret. §. 23. abusus : ib.
Borboriani hær. 120. 5.
Breve : literæ Pap. 142. 7.
Britanni à Rom. vincuntur : 144. 1. murus ibi longus : ib. & 122. 1. bellum : 161. convertuntur : 144. 2. & 183. 1. seq. Sedes : §. 3. habent alios à Rom. ritus : 183. 4.
Brixiens. patronus & Episc. 143.
Bucolus Smyrn. doctor : 101. 3.

C.

Cadurc. Episc. 142. 9.
Cæsareense Conc. 198. 9.
Cajus Mediol. Episc. 102. 65. mart. 173. 7.
Cajani hær. 145. 3.
Calocerus mart. 140.
Calumniantur nos gentiles : 170. 2.
Cambrensis Ecclesiæ fundatio. 183. 3.
Candidus : scriptor Eccl. 196. 12.
Canistrum vimineum 142. 3.
Canonici libri qui. 102. 39. Can. 85. & 165. 4. & 172. 1.
Canonicæ horæ : 102. 31. & 142. 5. Canones Apostolorum : 102. 34. seqq. descripti : §. 39.
Canonizatio olim nulla : 169. 4. & 179. 4.

Cantus Eccles. 104,1. cantores castrantur: 102,48.
Capito Hierosol. Episc. 138.
Cardinales Rom. 112,12, seq.
Carnes an vitandæ: 109,21. & 174,2. earum abominatio: 102,57. Montanistarum error: 173,5. Valentin. 145,2. & Marcion. 146,2,3.
Carpocrat. 120,5.
Cassianus (Julius) 174,3. alius Hieros. Episc. 138. al. Genevensis, 152.
Castitas in quo consistat: 196,6.
Castrabant se Valentiniani: 145,2 castratus ne fiat clericus: 102 39. can. 22. 23.
Castritianus Mediol. Episc. 186.
Cataldus docet: 144,2. Episc. 152.
Cataphryges: 173.1.
Catechetæ olim quid: 183.7. catecheses Clementis Alex. 196.1. unam scribit Dionysius Episc. 175 § 7.
Catholicas epistolas Dionysius Episc. scribit. 175 § 7.
Causæ majores an ad Sedem Romanam deferendæ: 187 § 1.
Celadion Episc. Alex. moritur: 165 § 11.
S. Celsus: 152.
Cephas unde: 112 § 10.
Cerdoniani hær. 146 § 1. Cerdo Episc. Alex. moritur: 110 § 4.
Χειροθεσία in pœnit. 102,57. Χειροτονία § 53. & § 41.
Chiliasmus: 118 § 1. seq. chiliasta Justinus: 165 § 1.
Chrismatio: 102 § 17. & § 24. quomodo data: 169 § 8. institutio: 158 § 4.
Christus num anno XXXI. passus: 196 § 2. ejus corpus non est phantast. 120 § 6. Deitas negatur: 146 § 9, f. à Theodotianis: 173 § 5.
Ceremoniarum diversitas non damnat: 167 § 11.
Cibus nullus prohibitus: 187 § 1,3. & 109 § 11,12. & 179 § 3. delectus: 102 § 25.
Ciborium: 102 § 30.
Ciranus Brito: 183 § 3.
Circuitus Petri: 102 § 32.
Circulares literæ: 142 § 6.
Citerius Apostolus: 148.
Clatheus Ep. 143.
Claves omnibus datæ Apost. 112. § 5.
Clemens quis fuerit, ejúsque scripta: 102 § 5,11. epist. ib. seq. genuina epist. § 19. an successor Anacleti: 109 § 18. à quo ordinatus: 102 § 28. ejus epistolæ & constitutiones non sunt canonicæ: 102 § 64. moritur: 102 § 1. Clemens Alex. 196 § 1. ejus errores § 2. non fuit Arianus § 3.
Clerici fieri non possunt impuri: 102 § 39. can. 18. mali deponendi: 25. clerici & laici:

§ 58. verbero deponatur: § 39. can. 27. vitiosus. §. 39. can. 42. seq.
Clericæ literæ: 142 § 7.
Cœciliæ Basilica: 162 § 1.
Cœlibatus: 102 § 22, 43, 47, 57, & 109 11, 12, 16, & 120 § 5, & 174. §. 3. & 175. §. 7, 8. 10. & 196 § 6, & 198 § 17, Papisticus: 145 §. 2, & 146 § 3. est incontinentia quorundam: 102 § 48. seq. unde ortus: §. 54. in Britannia non habent: 183 § 5.
Cœmiterium mart. 102 § 4.
S. Cœnæ reliquiæ quomodo consumptæ: 102 § 30. f. & 167 § 8. mittebatur S. panis ad absentes, ib. ejus administratio simplex: 165 § 5, 6.
Cœtus erant clandestini olim: 109, § 16.
Cogere ad religionem: 102 § 49.
Coilus Rex moritur: 124 § 1.
Colarbasii: 175 § 10.
Collecta i. q. eleemosyna: 150 § 2, & 165 § 7.
Colobium quid: 167 § 5.
Colonienſium Apost. 110 § 3.
Coma non nutriatur: 175 § 4.
Commendatitiæ literæ: 102 § 39. can. 33. & § 46. & 142 § 5.
Commodus fit Imp. éstque crudelis: 182 § 1. perit: 194 § 2. turpis: ibid.
Communio sub utraque apud Indos: 183 § 7. sub una, 109 § 10. privata 102 § 45. & 109 § 27. & 112 § 3. communicent omnes: 102 § 39. can. 8, 9. communionis S. ordo: 102 § 30. communione excluſi qui: § 29.
Communio mutua veteribus erat commendata: 142 § 5. communio bonorum: 174 § 3. non consistit in mulieribus: 102 § 19. nec in promiscua libidine: 120 § 5.
Communi consilio omnia agenda: 102 § 39. can. 34.
Communicatoriæ literæ: 142 § 4. seq.
Concilia prima post Apostolos: 173 § 3. impediunt hæreticos: 173 § 2, 3. varia habentur ob pascha: 198 § 2, 8. seq. ex presbyteris & diac. ib. & 198 § 11. quantæ authoritatis: 198 § 3. supra Papam ib. à Papa non convocata. § 9, 15. ab eo approbatio non pendet: § 18.
Concordinus mart. 175 § 11.
Concubitus irregularem non facit: 102 § 47.
Confessionem aliis mittebant novè electi & confirmati: 102 § 50. & 142 § 5. confessoriæ literæ: 142 § 6.
Confirmationis Sacramentum: 102 § 4, 24. potestas confirmandi ministros quem penes: 102 § 41, 50.
Cognatio spiritualis: 158 § 3.
Conjugium sacerd. 102 § 39. can. 16. & 174 § 2. vid. cœlib.
Conscientiam quæ obstringant: 102 § 60.
Consecratio templorum & altarium: 121 § 3. locorum sacrorum: 102 § 3.
Constantius Episc. 161, & 175 § 11.
Constitutiones Clementis: 102 § 20. cujus pretii: § 39 can. 85.

Con-

Consuetudo non probat : 196 §4. postponitur veritati: 167 §9.
Consulebant aliæ Ecclesiæ alias: 173 §2,3. Galli Asianis : 179 §13. consulere omnibus Ecclesiis non est solius Papæ : 154 §1.
Consilio aliorum omnia agenda: 102 §52.
Contesseratio: 142 §6.
Conventus auditorum V.D. quî peracti: 165 §7.
Copulatio sit publica: 121 §2.
ad Corinthios Clementis epistola: 102 §19 ibi Concilium: 198 §15.
Cornelius Antioch. Episc. 131. moritur: 143.
Coronam gestare an fas: 173 §6.
Corpus an resurgat : 175 §8.
Corporale : 142 §9.
Corrupta prima Ecclesia quomodo: 101 §2, corrupta Papistæ dicunt scripta, quæ suppolita: 102 §11.
Cortinæ regiæ: 112 §11.
Creationis materia an æterna: 146 §2 creaturæ Dei bonæ sunt : 102 §39. can. 51.
Crescens Philosophus : 164 §1. mart. 110 §2.
Crotonienſis primus Episcopus : 109 §23.
Crucis veneratio: 109 §19.
Curiæ tradere: 167 §4. Romanæ avaritia : 175 §6.
Curiensis Episcopus Lucius: 183 §5.
Cursores sacri: 109 §16.
Cynicum pallium : 197 §2.
Cyprianus universalis: 187 §2.

D.

Damnati an serventur: 146 §2,3. & 196 §2. an solus Papa damnet hæreticos: §11.
Dæmoniaci sunt irregulares : 102 §39. causa §79.
Decalogi divisio : 196 §8. juxta Clem. 102 §23.
Decimæ N.T. 102 §23,42.
Decretales Pont. 142 §7. cujus furfuris: 102 §6, seq. profana tractant, 132 §3.
Dedicatio templorum : 121 §3, f. & 158 §4. & 162 §1.
Depositus à quo recipiatur: 102 §39 can. 32.
Dervisanus: 183 §1,3.
Desiderio Vien. scribit Victor P. 198. §7.
Deus an corporeus : 196 §2. duos statuit Cerdo : 146 §1. plures Colarbasii: 175 §10.
Diaconus mart. 179 §2. diaconi qui olim: 150 §2. septem sint in urbe 121 §2. tot Romæ : 112 §12. seq. S. Cœnam distribuunt : 102 §30 165 §5. ita sacerdotes sunt: 112. §10.
Diaconissæ : 102 §24. & 109 §20.
Διατάξαι Clementis : 102 §20.
Διὰ τεσσάρων 174 §1.
Didius Julianus Imp. 195.
Dimissoriæ literæ, 142 §6.
Diœcesis: 102 §53.
Diogenes Genev. Episc. primus : 152 Laertius : 150 §2.
Dionysius Viennensis Episc. mart. 159 §7. Corinth. Episc. 175 §7. Areopagita mart. 109. 23. describitur ibid.
Diplomata quid : 142 §6.
Diptychæ : 109 §27.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0299
DFG

Divales literæ: 142 § 6.
Diversoria clericis prohibita: 102 § 39. can. 54.
Divitiæ Rom. Eccles. 175 § 6.
Divortia an licita: 173 § 6. quod illicitum: 102 § 39. can. 48. divortium ob clericatum: 102 § 63.
Dius fit Episc. Hierosol. 199 § 1.
Docebant olim Papæ Rom. 175. § 5.
Docetæ hær. 146 § 7. & 174 § 3.
Dominus vobiscum: 112 § 10.
Dominica dies: 165 § 7. & 109 § 8.
Dominicani: 109 § 8.
Dominius Genev. Episc. 152.
Dominium in Ecclesia nullum: 102 § 52.
Druidæ in Anglia convertuntur: 170 § 4.

E

Eboracensis Ecclesiæ fundatio: 183 § 3.
Ebroicensis Episc. 105 § 2.
Ecstasin quam passi Prophetæ: 173 § 5.
Ecclesia una quomodo: 142 § 7. f. quandiu virgo: 167 § 15. Ecclesia quivis locus: 102 § 3. ejus districtus: § 53. Ecclesiæ libertas: 142 § 5. vide templ.
Edictum perpetuum: 134.
Efficacia doctrinæ non est nota Ecclesiæ: 165 § 8.
Egistus Saxonum Apost. 110 § 3.
Ἔκθεσις πίστεως aliis mittebatur: 142 § 6.
Electio Ministrorum qualis olim: 102 § 50. per plebem: 175 § 11. & 199 § 3. electio præpositorum seu præsidum res nova 158 § 5. eligi cœpit præses: 167 § 5. episcopi quomodo olim facta: 102 § 29. non est hæreditaria: § 39. can. 76. non est à Papa: 167 § 3.
Eleemolynarii: 150 § 2.
Eleusippus mart. 179 § 6.
Eleutherius Diac. Paris. 109 § 23. episc. Genev. 152. martyr. 140 fit Papa: 179 § 12. obiit: 194 § 1. ejus decret. ad Gallos: 187 § 1.
Elvanus: 183 § 1, 3.
Elxai, Elchesai: 105 § 1.
Encratitæ: 132 § 4. & 174 § 2.
Encyclicæ literæ: 142 § 5, 6. eas non solus Papa scribit: 175.
Ἐνθρονισμὸς 142 § 6.
Epagathus mart. 179 § 2, 4, 5.
Ephesiis scribit Ignatius: 109 § 16.
Epipodius mart. 179 § 6.
Episcopus i. q. presbyter: 102 § 2, 42 § 4. & 109 § 21. an tempore Petri: 102 § 15. in Ægypto: 120 § 2. eorum institutio: 109 § 13. electio ib. antiquitas 145 § 2. omnibus Apostolis succedunt: 112 § 6, 7. ubi constituendi: § 7. docebant. 200 § 3. duo non sint in uno loco: 199 § 3. at erant olim plures simultanei: 102 § 2, 28. à quibus accusentur & judicentur: 102.

102 §61. si synodo accusatus se non sistat: § 39. can. 74. quis & quot testari possint: can. 75 eum laici ne accusent: 121 § 3. episcopus nemo citò fiat: 102 § 39. can. 80. non novitius: § 62. mali non sunt episcopi: § 29. eorum ordinatio: 112 § 4 à quot consecrandus: 175 § 2 à tribus ordinandus: 102 § 4. honorandus: 154 § 5. ei obediendum: 109 § 5. illi cæteri pareant: § 14. curam rerum habeat: 102 § 39. can. 40, 41. ejus bona, ib. eo inscio nihil fiat: § 39. episcopus soli Christo subjectus: 109 § 14. à Deo judicandus: 112 § 4. superiorem non habet: 109 § 26. an à solo Papa jud. 121 § 3. an Romano subjecti: 142 § 8. sunt universales: 187 § 2. episcopus episcoporum: 102 § 13. & 142 § 2.

Episcopatûs munus: 102 § 26. & 187 § 2. est supremus principatus 109 § 6. eis obed. § 7, 21.

Episcopæ: 102 § 47.

Epochæ quid: 101 § 1.

Estheræ liber num canonicus: 172 § 2. f.

Ethnophrones: 200 § 2.

Evangelium Petri: 191. Marcionis 146 § 3. Ægyptiorum: 196 § 2. Valentini de infantia Christi 145 § 1. secundum Hebræos: 174 § 1. Evangelia & epistolæ in Missa: 154 § 5.

Evaresius fit P. 102 § 1. & 112 § 11. tollitur: 121 § 1. ejus decretales: § 2. seq.

Evasius Brix. Episc. 160.

Eucharistiæ reservatio, domum portatio: 167 § 7.

Eunuchi: 102 § 48.

Evodius an primus Antioch. episc. 109 § 20.

S. Euchus: 117.

Eudocia mart. 102 § 65.

Eventius mart. 132 § 1.

Eugenius episc. Tolet. 109 § 28.

Eulogia i. q. S. Cœna: 198 § 13. sacratus panis: 167 § 8.

Eumenes fit episc. Alex. 133. de eo 144 § 1.

Evodius à quo ordinatus: 102 § 28.

Euprepiæ domus: 167 § 5.

Eusebius Romæ mortuus: 192. Cæsar. an Arianus, & num fidem mereatur: 196. §. 12.

Eustasius episc. 160.

Excommunicatio i. q. exclusio: 198. §. 16. 20. ob res temporales: 102. §. 61. temeraria: 198. §. 17. non quævis potestatem supremam includit: ib. ea abutitur Victor P. 198. §. 18. injusta: 102. §. 23. Papæ non nocet: 198. §. 9. est ipsius secessio: 198. §. 4. non semper valida: 198. §. 3. 13. non excommunicanda communitas:

tas: 198.§.19. excommunicati vitandi: 102.§.39.can.10. 11.12.alibi non recipiuntur. 167.§.12. nec Romæ: 146. §.4.
Exemtio Clericorum: 187.§.2.
Exomis: 167.§.5.
Exorcistæ: 102.§.31.

F

Fabricæ: 112.§.12.
Fabulosum tempus: 101.§.1.
Faganus: 183.§.1.3.
Fatum: 175.§.8.
Favorinus ff.110.§.4.
Faustinus mart. 122.§.2.
Felicitas non est nota eccles. 165. §.9. & 179.§.8. quædam martyr. 175.§.11.
Fermentatus panis: 132.§.7. apud Indos: 183.§.7.
Festa quæ olim: 102.§.31. sunt adiaph. 198.§.14. in illis quomodo jejunandum: 102.39 can.53.
Fidentius mart. 166.
Fides vera nota eccles. 196.§.8.9. 10. fidem negare an liceat: 105.§.1.
Flamines Gent. 175.§.3. in Britan. 183.§.3.
Florentius episc. 175.§.11.
Floriani: 120.§.5. Florinus hær. 180.§.1.
Formatas Româ deferant: 142.§. 4. seq. formalis epistola: §.5. figura: ib.
Fornicatio Clericorum: 102.43.
Forum ecclesiast. 102.44. sua tractent, non secularia. 132.3.
Fractio panis. 132.7. & 109.16.
Franciscani 109.S.
Fridolinus Argentorat. Apost. 110. §.3.
Frumentius Apost. 183.§.7.
Frumentum Dei Ignatius: 109.17
Fuga in persecutione: 169.§.1.& 173.§.6.
Fulmina P. bruta. 198.§.18. fulminatrix legio: 176.§.1.
Fundârunt omnes Apostoli Ecclesias: 109.§.10.
Funera veterum: 102.§.27. & 31.

G.

Gajanus Hierosol. episc. 138.
Gallia quando conversa 179.§.1.f. seq. ab Asianis consulitur. 173 §.2. consulit Phrygibus & Asianis: 179.§.13. ei prædicatores à Papa missi: 142.§.9. à Polycarpo etiam: 169.§.7. Papæ se non subjicit: 187.3. Gallic. Concilium: 177. contra Montan. 173.§.3.
Gemara. 153.
Genealogia Christi à Tatianis omissa. 174.§.1.
Genevensium Apostoli. 152.
Genii an duo. 159.§.7.
à Gentilibus multa habent Christiani P. 200.§.2.
Genulphus episc. 142.§.9.
Germanion episc. Hierosol. 199.§.1.
Germa-

Germanorum Apoſt. 110. §. 3. converſio: 140.
Gervaſius tollitur: 169. §. 9.
Glebæ homines clerici: 102. §. 46.
Gloria in excelſis Deo: 154. §. 5.
Glyceria mart. 175. §. 11.
Γνώμη 102. §. 52. f.
Gnoſtici: 120. §. 5.
Gordius Epiſc. Hieroſ. 199. §. 1.
Gortyn. Ep. 172. 3.
Gradus Eccleſiaſticorum: 109. 7. 14. 20. & 158. 5. ſeq. & 196. 7. tres ſub II. ſeculo: 200. 3. vid. ordo.
Græcum pallium 197 § 2.
Gynæcobapt. 102. § 24. & 146. § 2. & 175. § 9.

H.

Hadrianus fit Imp. 119. peregrinatur variè 122. & 123. ſeqq. pro Chriſtianis reſcribit: 128. § 2. ejus templa 130 § 5 & 140. moritur: 140.
Helladius Antiſſiod. Ep. 110. § 4.
Hæreſis quid 109. § 9. quotuplex ib. hæreticorum terminus: 198. §. 20. Eccleſiæ moleſti: 120. §. 3. vitandi 102. § 39. can. 45. ſeq. & 64. quomodo convincendi: 146. § 8.
Hannaſi 153.
Harmoria Evang. 174 § 1. Theophil. 170 § 1.
Harmonius hær. 175. § 8.
Hegeſippus quis 167. § 13. ſeq.
Helceſaitæ 105 § 1.
Hemerobaptiſtæ 132. § 5.
Heraclas aſceticus 197. 3.
Heracleonitæ 175. § 9.
Heraclius ſcriptor Eccl. 196. § 12.
Herculianus Ep. 175. § 11.
Hermes Rom. converſus 132. §. 1. Hermetis liber: 159. 1. 6. & 167. 1.
Hermogenes hær. 146. § 7. & 170. § 2.
ad Heronem Ignatius 109 § 21. Ignatii fit ſucceſſor. 110. § 2. & 131. ſecundus hujus nom. 143. moritur: 170 § 1.
Herren-Faßnacht 154 § 3.
Hierapol. Synodus, contra Montan. 173 § 3.
Hierarchia 109. § 14.
Hieroſolymit. Epiſcopi 138. & 199. § 1. ex Judæis: 113 § 1. ea Sedes quanta. 196. §. 9. ejus prærog. 165 § 4. urbs reædificabatur: 130. § 1. excidium 167. § 13. illius ſpolia Romæ combuſta: 193.
Higinus fit P. 154 § 7. mart. 158 § 1. decret. § 2.
S. Hilarius excommunicat Papam. 198. § 17.
Hiſtorias amavit Aurelius Imp. 182. § 1. hiſtoricum tempus 101 § 1.
Homicidarum pœna 102 § 58.
Homines an vorent Chriſtiani 165. § 6.
Honorandi ſuperiores: 102 § 39. can. 55. ſeq.
Horæ Canonicæ 102. §. 28. & 104. §. 1.
Hoſtiarum inventio: 132 § 7.
Humanas hoſtias tollit Hadr. 140.
Hyacinthus mart. 108. & 120 §. 2.
Hydroparaſtatæ. 132 § 4. & 174 §. 2.
Hymnorum Eccleſ. an Ignatius autor. 109. § 22. Angelicus cantandus: 154 § 4. in Miſſa 102. § 28. & 142. § 8.

Hypo-

Hypostases an quatuor in Deo 196. §1.

I.

Jacobum quis constituerit Hieros. Episc. 196. §9. à quibus ordinatus 102. §. 31. & 112. §. 4. ad eum Clemens scribit. 102. §11. 12. 16.
Januarius mart. 175. §11.
Ideæ Plat. 145. §1.
Idololatria prohib. 196 §4. 8.
R. Jehuda 153.
Jejunia 102 §25. 57. an mereantur. 159. §7. inde eleemosyna facienda. ib. illorum nulla certa regula 198 §4. 14. 15. inde variant. 154. §2. quænam vera §3. non jejunandum die Dom. 102. §39. can. 66. & §. 59. jejuni Missam celebrent. 179. 10. jejunia nimia vituperantur. 179. §3. jejun. leges invenit Montanus: 173. 1. §. 6. Marcionis quæ, 146. §. 3.
Ἡγεμονικὴ. 101. §. 1.
Ignatius: 109. §. 2. ejus scripta: à §3. octo aliæ epist. à §. 18. à quo ordinatus: §. 28. passus: 110. §. 1.
Ignorantia radix idololatriæ: 196 §4.
Ἡλιακοὶ 105. §. 1.
Imagines nullæ Christianis: 196. §. 4. 8. non faciendæ: 165. §. 8. tollendæ: 179. §. 8. contra illas: 102. §. 33. radiatæ: 101. §. 3. coronatæ: ib. qui habeant: 120. 6.
Immunitas Cler. à jud. seculari: 112. §. 4.
Impassibilitas hom. 102. §. 17.
Imperii Romani gradus: 119. Imp. collegæ primi: 163.
Incarnatio Christi: 175. §. 8. eam negat Valentinus: 145. §. 1. & Marcio: 146. §. 2. 7.
Incendium Rom. 193.
Incestum permittit Montanus: 173. §. 1.
Indi conversi: 183. §. 7.
Inquisitio Hispan. 154. §. f.
Intercessio Sanct 112. §. 9.
Inventarium: 142. §. 7.
Invocatio Sanctorum negatur: 165. §. 3. invocatur solus Deus: 102. §. 1.
Johanni Evangelistæ Ignatius scribit: 109. §. 22. moritur: 101. §. 3. ejus sedes, scripta, &c. ib. acta: ib. ubi prædicârit & passus: ib. ejus Evangelium solum recipit Valentinus: 145. §. 1. à quibus rejiciatur: 196. §. 11.
Joseph Arimath. in Angl. 183. §. 2. Gorionis: 167. §. 13.
Jovianus mittitur Gallis: 142. §. 9.
Jovita mart. 122. §. 2.
Irenæus à Polycarpo mittitur: 169. §. 7. Romam ab Ecclesia mittitur: 179. §. 13. illi Ecclesiæ succurrit: ibid. Præses Concilii contra Papam: 198. §. 12. Victorem non curat: 198. §. 3. an mendax: 159. §. 3. martyr. 120. §. 2.
Irenicæ literæ: 142. §. 5.
Irregularitas: 102. §. 62. ob membrorum defectum: §. 39. can. 77. seq.
Irridere miserum non debemus: 102 39. can. 57.
Isidorus hær. 120. §. 4.
Itinerarium Petri: 102. §. 32.
Judæi omnibus exosi: 137. §. 1. vitandi:

tandi: 102. §. 39. can. 70. rebelles domantur: 116. conversi recipiendi, 167. §. 9. debellantur: 135. & 137. eorum clades sub Barchoba, 130. §. 4. excisio: 130. §. 2. seq. & 137. tutiores erant quàm Christiani: 191.
Judicia peregrina prohibita: 158. §. 2 judices habeant omnes Ecclesiæ Episcopos: 112. §. 3. judices rationem Imperatori reddunt: 134.
Julii Philosophi Apol. 120. 1.
Julio & Juliano Clemens scribit 102. 18. senator Rom. mart. 192. al. 175. 11. Hieros. Episc. 138.
Jurare per Caput Dei 167. 6.
Juris Rom. fundamentum 134.
Justinus Episc. Alexand. 122. 2. cum Tryphone disp. 130. 3. Apologiæ. 150. 1. ad Senatum. 164. 1. fit martyr 165. 1. ejus errores & alia ib. seq.
Justus fit Episcop. Hieros. 109. §. 1. tollitur: 113. §. 1. Viennensi scribit Pius P. 167. 5.
Juventus instituenda: 196. §. 1.

K.

Kalimerus Mediol. Ep. 186.
Κεφαλή. 112. §. 10.

L.

Laborantes 109. 10.
Lacerna 197. 2.
Laicus Episcopum ne accuset. 154. 6. & 167. 3. laicus Clericum in jus non vocet. 102. 3. laica communio § 46.
Laurentius Neap. Ep. 161.
Legendæ non certæ 173. 7.
Leontius Ep. 180. 2, Vincentinus. 141.
Lex oralis 153. lex solus est Deus in Verbo loquens 165. 8. lex naturæ an servet. 165. 1.
Liberius Ravenn. Ep. 183. 9. Papa excomunicatur ab Hilario 198. 17.
Libertini 120. 5.
Liberum arbitrium. 102. 17. statuit Justinus 165. 1.
Libri non omnes recipiendi. 102. 26. impii non legendi. 102. 39. Can. 60 hæreticorum. 57. gentilium an legendi: 196. 2. Sibyllini prohibiti. 142. 1. libros supposuit plurimos Valentinus. 145, 1. & Sethiani 3.
Limina Petri & Pauli 106. 1. visitanda 112. 10.
Lingua peregr. 175, 9. missa celebranda 179. 11.
Linus à quo ordinatus 102, 28.
Literarum genera 142, 5, 6. captivorum ib. festivæ. ib. Apostolicæ. 7.
Liturgia Apostolorum. 102, 20. 64. duæ: 5. an. 109. 27. Clementis. 102. 5.
Londinensis Eccl. fundata. 183. 3. 6.
Lotiones Jud. 132. 5.
Lucianus hær. 146. 7. atheus. 171. 1.
Lucillæ exorcizatio. 163.
Lucius rex fit. 124. in Brit. 170. 4. extra regnum abit. 183. 1. seq. & 5. à quo missus 6. alius Atinens. Ep. 172. 3. al. mart. 164. 2. Lucius Quietus Judæos damnat. 116.
Lugdunense Concil. 198. 12. illa Ecclesia celebris. 179. 2. martyres: ib. & 3.
Luminaria S. 199. 2.

Lupanaria Rom. 102. §. 47. 57.
Lustrici parentes : 158. §. 3.

M.

Magistratûs potestas : 102. §. 63. causas cognoscit : 165. §. 2. an subsit Papæ & Episcopis: 112. §. 3. 4. ei obediant omnes : 109. §. 14. 20. 169. §. 8. 172. §. 1. 102. §. 24. etiam clerici : §. 39. can. 84. pro illo orandum 179. §. 7. cognoscit res Eccles. ib. etiam infidelis colendus : 150. §. 2.
Magnesiis scribit Ignatius; 109 §. 7.
Malum unde: 196. §. 2. 12.
Mallo Episc. Paris. 109. §. 23.
Mansuetus obiit; 105. §. 2.
Manus impositio: 102. §. 4. pœnit. §. 57.
Marcellianus Antissiod. Episc. 142. §. 9.
Marcianus Ravenn. Episc. 120. §. 2.
Marcio hær. 146. §. 2. ejus scripta: 3. Romæ est. 180. §. 1. ibi excomunicatus non suscipitur: 146. §. 4. contra illum scribit Theophilus: 170. §. 2. Philippus: 172. §. 3. item Modestus; ib. Marcionitæ Romæ; 167 §. 10.
Marcitæ seu Marcosii : 175. §. 9.
Marcomannicum bellum: 164 §. 1. & 176. §. 1.
Marcomirus fit Rex Franc. 129.
Marcus primus ex Gentil. Episcopus Hieros. 113. §. 1. & 130. §. 4. Marcus II. Episc. Alexandr. 144. §. 1.
Mariæ transitus liber : 172. §. 1. Mariæ Cassobol. scribit Ignatius 109. §. 18.
Marsus mart. 120. §. 2.
Martinus Vienn. Episc. 101. §. 4.
Martyres non adorant Smyrnenses. 169. §. 3. seq. martyria lubentes subeunt Christiani : 128. §. 2. & 167. §. 5.
Martyrologia corrupta : 179. §. 2.
Massus Episc. Paris. 109. §. 23.
Matthæi Evang. Hebr. 183. §. 7.
Matricula : 142. §. 7.
Matrimonium urgetur : 102. §. 15. clandestinum ; 121. §. 2.
Matrinæ : 150. §. 3.
Maturus mart. 179. §. 2.
Maximilla hær. 173. §. 1.
Maximus fit Ant. Episc. 182. §. 2. scriptor Eccles. 196. §. 12.
Mediator solus Christus: 102. §. 23. & 169. §. 5.
Mediolan. Episc. 186.
Meduinus; 183. §. 1. 6.
Melchisedeciani hær. 196. §. 12.
Melitones plures, inpr. Sard. 172. 1.
Melitensis legio : 176. §. 1.
Melote : 197. §. 2.
Memoria martyrum : 169. §. 4. ejus initium: ib. Petri & Pauli: 106. §. 1. Sanctorum, non est invocatio ; 109. §. 27.
Mendacia in Christianos; 179. §. 1.
Mensa Dom. 102. §. 42.

Mersio

Merſio una: 102. §. 56.
Μεταψύχωσις 120. §. 5. & 146. §. 2.
Metropolitæ qui: 112 § 8. 9. & 175. §. 3.
Militare an fas: 173. §. 6. & 176. §. 1. Clericis non licet: 102. §. 39. can. 83.
Miltiadis ſcripta: 173. §. 7.
Miniſter negligens: 102. §. 39. can. 58. miniſterium brachio ſeculari acquiſitum. ib.
Miracula non ſunt nota Eccleſiæ: 165. §. 9. & 179. §. 8. an in ſola Cathol. Eccleſia: 169. §. 1. falſa 145. §. 3. etiam Gentiles faciunt: 139.
Miſna Judæorum: 153.
Miſſæ nomen non antiquum: 167 §. 5. Apoſtolorum erat ſimplex: hodie cento: 142. §. 8. privata. 109. §. 10. & 112. §. 3. una uno die celebranda: 132 §. 7. miſſam audire. 102. §. 45. jejuni celebrent: 179. §. 10. privata. ibid. non eſt ſacrificium: 196. §. 5.
Miſſaticum i. q. formatæ. 142. §. 4.
Miſſio non à ſolo Papa fit: 183. §. 7
Modeſtus contra Marcionem ſcribit: 172. §. 3.
Moguntin. fundator. 110. §. 3.
Monachorum pallium. 197. §. 2. 3.
Monarchiarum typus: 101. §. 1. in Eccleſia nulla: 102. §. 52. Papalis quæ: 109. §. 10. 12.
Monarchici. 196. §. 12.
Monas Mediol. Ep. 186.
de Monogamia Tertull. 173. §. 5.
Montaniſtarum ortus: 173. §. 1. errores. ib. Conciliarib. conventibus damnantur. §. 2. an Romam provocent. §. 3. 5. ibi inquieti: 198. §. 8. & in Phrygia. 179. §. 13.
Montmartre. 109. §. 28.
Mortuos aqua benedicta aſpergere: 132. §. 5.
Mulieres miniſtrant apud Montaniſtas: 173. §. 1. an Diaboli opus: 175. §. 8.
Multitudo non excommunicanda: 198. §. 19. non eſt nota Eccleſiæ. 165. §. 9.
Murus Britannicus: 122. §. 1.

N.

Naaſiani 120. §. 5.
Narciſſus Hieroſ. Ep. 198. §. 11. ſe ſubducit. 199. §. 1. 2. 3.
Nativitatis nocte ter Miſſa celebranda: 154. §. 4. noctu: §. 5.
Nazarius Apoſt. 152.
Neapolit. Epiſcopi. 161.
Negare Chriſtum recuſat Polycarpus: 169. §. 2.
Negocia Cleric. ſecul. vid. ſecularia n.
Nepotiſmus: 102. §. 54.
Νηφάλια. 132. §. 4.
Nomine proprio non vocandi mariti: 109. §. 20. nomina ſplendida habent hæretici: 174. §. 3. nomen non ſufficit abſque re: 165. §. 4.
Notarii Romæ VII. 102. §. 4.

Novatus mart. Rom. 162. §. 1.
Nudi sunt Adamiani. 175. §. 10. nudipedalis Heraclas: 197. 3.
Nuptiæ publicè celebr. 179. §. 12. secundæ damnantur à Montan. 173 §. 1.

O.

Obediendi Episcopi! 154. §. 6.
Oblationes fidelium: 167. §. 8. quomodo distrib. 102. §. 30. oblatio dicitur S. Cœna: 132. §. 27.
Odemar fit Franc. Rex. 115. moritur. 129.
Oecumen. Episcopus: 142. §. 2.
Offerendum quid in altari: 102. §. 39. can. 3. & §. 42.
Oleum sanctum: 102. §. 61. varium. §. 24. ejus multiplicatio. 199. §. 2. nec Judæis, nec Gentil. inferendum: 102. §. 39. Can. 71.
Oncelos: 137. §. 2.
Onesimus fit. Ep. 102. §. 39. Can. 82. mart. 110 §. 2.
Ophitæ hær. 145. §. 3.
Opus operatum in baptis. 146. §. 3.
Orare cum suspenso: 102. §. 45. cum hæret. & Jud. §. 58.
Oratio Dom. sola olim in Missa: 142. §. 8. quoties recitand: 102. §. 28.
Oratoria Romæ quando: 112. §. 12.
Ordinatio quæ olim: 102. §. 31. non facienda extra diœcesin. §. 39. Can. 35. & §. 53. una est. §. 39. Can. 68. Episcopi, presb. & Diac. quæ ib. Can. 1. & 3. & an. 112. §. 4. ordinent Episcopum quot. 102 §. 41. f.
Ordo Eccles. vid. gradus Cler. quot olim: 109 §. 20. & 158. 6. hodie quot. 112. §. 7. Romæ qui 179. §. 12. semel in anno dandus 102. §. 4.
Orientales non curant Occid. 198. §. 1. 14.
Os discipulorum: 109. §. 16.
Osculum pacis: 142. §. 5.
Osrœnum Concil. 198. §. 15.
Osseni: 105. §. 1.

P.

Pacificæ literæ: 142. §. 5.
Palla linea. 142. 9.
Pallium Tertull. 197. 1. palliatus, atæ fabulæ. 2.
Palmas Ep. 198. §. 12.
Panis usitatus adhibendus in Euchar. 102. §. 30. unus est. 109. §. 10. 16. reliquiæ quomodo consumptæ. 11. 16. panem S. humano sang. miscent. Montanistæ. 173. §. 1.
Pantænus Indis prædicat. 183. §. 7.
Papæ nomen. 165. §. 10. generale. 109. §. 18. i. q. Abbas 198. §. 13. quid Justino 165. §. 6. olim docebant. 175. §. 5. & 179. 12. ei plures se opponunt. 159. 1. seq. nonnisi Romæ Episcopi sunt. 102. §. 10. ejus sententia an omnes superet ib. ejus primatus 196 §. 9. eum sibi sumpsit. §. 3. non est princeps Ecclesiæ. 102. §. 51. nec supremus judex controvers. 198. §. 18. errans non audiendus. 198. §. 12. seqq. ab eo datur appellatio ad Concilium. §. 3. Papa Montanizat. 173 §. 4.
Papias fl. 118. §. 1. quis ib.
Papienses Episcopi. 180. §. 2.
Papistæ multa ab Ethn. habent: 200. §. 2.

Par

Par potestas Apost. 112. §. 5.
Paracodæ Vienn. scribit Victor P. 198 §. 7.
Paranymphi. 179. §. 12.
Parisini Primi Episc. 109. §. 23.
Parmenas mart. 109. §. 28.
Parochia. 102. §. 53. earum origo. 112. §. 12.
Parthicum bellum. 168.
Parricida vitandus. 102. §. 39. Can. 65.
Pascha. 109. §. 19. ejus celebratio. 159. §. 1. seq. 167 §. 1. quando. 102. §. 39. Can 7. §. 45. an. 198. §. 6. illud jejunium 102. §. 39. Can. 69. per pasch. festum quid intelligatur: 198. §. 14. illa celebratio libera: 175. §. 5. & 198. §. 1. 14. de eo Polycarpus Romæ agit. 167. §. 10.
Passio Domini in Missa. 132. §. 4.
Pastophorium. 102. §. 30.
Pastoris titulus. 162. §. 1. pastoris liber facit schisma. 159. §. 1. 5. 6. pastorales literæ. 142. 6.
Patres errant: 118. §. 1. quo censu eos habeant Latini: 180. §. 2.
Patriarchæ unde: 112. §. 9. qui § 8. & 175. §. 3. quot ib.
Patripassiani. 196. §. 12.
Patrini: 158. §. 3.
Patroclus Montanista: 173. §. 5.
Paulus Antiochenæ Eccl. fundator. 109. §. 8. Romæ Episcopus: §. 6. adeoque Papa 112. §. 8. & 121. §. 4. & 158. §. 1. alius Narbon. Ep. 109. §. 28.
Pauperibus succurrendum: 102. §. 39. Can. 59. & 175. §. 6. pauperes non sunt Monachi: 102. §. 54.
Pace fruitur Ecclesia: 183. §. 1.
Pepuziani: 173. §. 1.
Peregrinus Romæ mart. 192. & 120. §. 2. Gallis à P. mittitur: 142. §.
Peregrinationes Sacræ: 199. §. 1. Hadriani Imp. 127. & seqq. annis.
Periarchon Orig. 196. §. 1.
περιβόλαιον: 197. §. 2.
Periodi quid: 101. §. 1.
de Perjuris: 167. 6. perjuria docent decretales: 132. §. 4.
Persecutio III. vel IV. 120. §. 1. item IV. vel V. 164. §. 1. alia sub Aurelio: 179. §. 1. alia VI. vel VII. 200. §. 1.
Persona una in Deitate: 173 §. 5.
Pertinax fit Imp. 195. tollitur: ib.
Perusini Episcopi: 175. §. 11.
Pestis ex arcula prodit: 170. §. 1.
Petrus an princeps reliquorum: 112. §. 5. non solus fuit Episc. Rom. 102. §. 33. nec Monarcha. 165. §. 8. & 196. 9. de eo quid sentiat Dionysius Areop. 109. §. 26. seq.
φελόνη: 197. §. 2.
Phibionitæ: 120. §. 5.
Philadelph. scribit Ignatius: 109. §. 9
Philippensibus scribit Ignatius: 109. §. 19. item Polycarpus: 107. §. 1. ea una restat epistola: 169. 6. alius Gortynæ Ep. 172. §. 3.
Philosophi nocuere Theologiæ: 196 §. 2. Anex Philosophia salus ib. Philosophicum pallium: 197. §. 2.
Philumena prophetissa: 163.
Phlegontis liber. 163.
Phocas mart. 110 §. 2. & 114.
Photinus mart. in Gall. 179. §. 2.

Φρεαρός: 109 § 20.
Pintus seu Pinytus Ep. 174 § 3. & 175. §. 7.
Pius I. fit P. 158. §. 7. moritur: 167 § 1. eus decret: ib. seq.
Plebs etiam eligit. 102. §. 41. vid. electio, judex esse potest in religione. §. 33. in cautu & liturg. respondet: 109. §. 22.
Plenissimæ literæ: 187. § 2.
Plinii II. epistola: 104 § 1.
πληροφορία: 109 § 14.
Plutarchus fl. 110 § 4.
Pluvias impeterant Christiani: 164 § 1.
Pœna Dei in persecutores: 154 § 7.
Pœnitentes an recipiendi: 102. § 39. Can. 52. & § 57. eam negant Montanistæ: 173. § 1. 6. an detur post hanc vitam: 196 § 2.
Politica dignitas Sedes Eccles. fecit: 175. § 3.
Polycarpum Johannes ordinat: 101 § 3. universalis fuit doctor 169. § 7. ei scribit Ignatius. 109. §. 16. is Philippensibus scribit. 107. §. 1. ea una epistola restat: 169 § 6. Romam venit. 167. § 10. martyr. 169. § 1. an mendax. 159 § 3.
Polycrates an P. legatus 198. § 15. 17. quis ib. an mendax. 159. § 3.
Pontianus Romæ mart. 154 § 7. & 192.
Ponticus mart. 179. § 2. Pontica synodus: 198. § 12.
Pontifex Max. 142. § 2. Pontif. i. q. Episc. 109. § 27.
Pontulus August. Raurac. Apost. 110. § 3.
Potitus hær. 146 § 7.
Praxeas Montanista: 173 § 5. praxeani: 196 § 12.
Prempon hær. 146 § 7.
Præsides magnam potestatem olim habebant: 167 § 5. olim Imperator ib. rationem reddebant: 134. plures olim in uno Concilio erant: 198 § 11.
Presbyter i. q. Episcopus. 102 § 23. i. q. Papa. 198 § 13. presbyteri sunt Episcopi Rom. 198. § 4. vicarii sunt vacante Episcopatu. 109. § 20. an τοῖς LXX. succedant. 112. § 6. 7. Apostolorum successores 109 5. etiam intersunt Conciliis, 198. § 11. manus imponunt 102. § 41. iidem qui Episcopi, ib. sunt senatus Apostolicus: 109 § 7. 14. Apostolis succedunt ib. à Synodis non excluduntur. ib.
Presbyteræ: 102 § 47.
Presbyterium: 102 § 15. 42. 52. & 109. §. 5. non unus facit presbyterium: 167 § 12. i. q. senatus Eccles. § 5. qui id constituant: 102 § 23. eligendi potestatem habent: 125. quis locus: 102 § 3. Pri-

Primus fit Epiſt. Alex. 110 § 4. & 122 § 2.
Primus loci ſciatur: 102 § 39. can. 34.
Primates qui: 112 § 8. 9. & 175. § 3.
Primitiæ an offerendæ: 102: § 42.
Princeps in Eccleſia nullus: 102. § 52. Epiſcoporum: 109 § 14. ſacerdotum: 175 § 3.
Priſca hær. 173 § 1.
Privatæ literæ: 142 § 6.
Privilegia Eccleſ. 112 § 3.
Prochori ſcriptum: 101 § 3.
Proclus Ravenn. Epiſt. 140. mart. 110 § 4. Montaniſta: 173 § 5.
Prodiciani hær. 175. § 10.
Προεσῶς. 165 § 5. 10.
S. Profuturus Ep. 180 § 2.
Prophetia non eſt nota Eccl. 165. § 9. prophetiſſa Philumena, 146 § 7.
Προσκυνεῖν: 196 § 4.
Protaſius tollitur: 169. § 9.
Πρῶτος quis: 102 § 52. λεῖα. ib.
Protopapa: 165 § 10.
Proverbia Sol. dicuntur Sapientia. 172 § 2.
Provinciæ Rom. quare diviſæ. 112. § 6.
Pſychici: 173 § 1.
Ptolomæus mathemat. 142. §. 10. mart. 164. § 2.
Ptolemiani hær. 175: § 8.
Publius Athen. mart. 125. Hieroſ. Ep. 138.
Pudentiana: 162 § 1.
Purgatorium: 102 § 31. & 196. § 2. quantum. 119. patrum quod 142 § 1. nullum. 165 § 9.
Python hær. 146 § 7.

Q.

Quadi qui: 176 § 1.
Quadrageſima: 102. § 25. 60. & 109 § 19. ejus inſtitutio: 154. § 2. ſeqq. obſervatio adiaphora: 198 § 14. i. q. bacchanalia: 183 § 9.
Quadratus Athen. Ep. 125. ejus Apolog. 120 § 1. & 128 § 1.
Quartadecimani: 102 § 45 & 159 § 1. & 167 § 11.
Quinquageſima 154 § 2.
Quintilla hær. 173 § 1.

R.

Rabbenu hakkadoſch. 153.
Ῥαχδύται. 197 § 2.
Ῥαντισμός. 102 § 56.
Raptores virgg. 102 § 39. can. 67.
Ravenn. Ep. calocerus 140.
Rebaptizatio: 102 § 55. prohibetur. 102 § 39. can. 47. Marcionis: 146 § 2.
Recognitiones Clem. 102 § 32.
Regimen Eccl. eſt Ariſtocr. 187 § 2
Regulus primus Arel. Ep. 120 § 2.
Religio Chriſt. propagatur ſub Antonino: 144 § 2.
Reliquiæ mart. 179 § 5. Rom. 106. § 1. Sanctorum nullæ 169 § 4.
Reſervatio panis: 102 § 30. f.

Reſur-

Resurrectio carnis: 175 § 9. negat Cerdo: 146 § 1.
Revelationibus studeni Pontificii: 159. §. 1.
Rex caput Ecclesiæ: 183. §. 4.
Rhodon hær. 174. §. 2.
Richimer Franc. R. moritur. 115.
Rituum libertas. 198. §. 1. 14. alios habent Britanni à Rom. 183. §. 4. pacem non frangunt. 198 § 4. 14.
Rodericus mart. 105 § 2.
Romanum non i. q. Catholicum. 146. §. 8. & 158. §. 2. an Romam Paulus fundaverit & rexerit. 158. 1. unde primatum habeat. 112. §. 6. an à Domino Caput constituta: 112. §. 8. est Ecclesia particularis. 198. § 13. quomodo olim culta illa Ecclesia. §. 4. ejus communio non fuit vilipensa. §. 18. ejus divitiæ. 175 § 6. ab illa dissentire licet: 198. §. 3. ejus ritus alii non curant. §. 1. seq. Romanis scribit Ignatius: 109. §. 17. illi Ecclesiæ succurrit Irenæus: 179. §. 13. ibi hæretici. 180. §. 1. nullum excommunicatum alibi, potuit recipere ib. Romam hæretici amant. 146 § 1. & 5. seq. Romani an Theodotum primi damnârint. 196. §. 11. eò venit Polycarpus, item hæretici. 167. §. 10. Polycarpus ibi multos convertit hæret. §. 13. 16. Rom. Concilium. 146. §. 8. & 167. §. 11. fictum: 196. §. 11. sub Victore. 198. §. 2. ob Pascha. §. 8. 11. ibi incendium. 193. Rom. leges omnes sequi debent. 134.
Romuli passio. 108.
Rusticus presb. Paris. mart. 109. §. 23.

S.

Sabbatho an jejunand. 102. §. 59.
Sabina mart. 122. §. 2.
Sacrificia Christiani propriè dicta non habent 179. 8. & 196. 5.
Sacerdotis terminus: 109. §. 13. quî ordinandi. 112. §. 4. eis omnia tribuit Alexander P. 132. §. 6.
Sagaris Ep. 172. §. 3.
Salisburgi prædicat Lucius. 183. § 5
Salvianus Genev. Ep. 152. Salvii Juliani edictum. 134.
Salutatio Angel. 102. §. 28.
Samosates. 120. §. 5. prodromus. 196. §. 11.
Sampsæi. 105. §. 1.
Sanctus S. Sanctus. 142. §. 8. sanctos non adorant Christiani. 196. §. 4.
Sanguinis esus. 102. §. 39. can. 63. & §. 58. an. 179. §. 3. sang. Dom. effusio in S. Cœna. 167 §. 7.
Sapientia Sol. quis liber. 172. §. 2.
Sarbelius mart. 107.

שאול

שאול. 109. §. 6.
Savianæ templum Romæ. 189 § 1.
Saxonum Apost. 110. §. 3.
Schismatici qui. 109. §. 9. schismaticus Minister. 102. §. 39. can. 31. schismatici non statim sunt, qui ab Ecclesia Rom. discedunt. 198. §. 3. schisma ob Pascha. 159. §. 1. Græcorum unde 142. §. 7.
Schola Alex. celebris. 183 §. 7.
S. Scriptura tractanda. 102. §. 64. Canonica. ib. legenda. §. 22. & § 39. can. 85. clavis est. 174. §. 1. attendenda. 165. §. 2. ex ea reformandum 183. §. 4. qui prohibeant lectionem. 120. §. 6. eam vituperat Valentinus. 145. § 2. S. S. totius explanatores. 196. § 1.
Secularia Cler. negocia prohib. 102. 14. §. 25. §. 39. can. 6. §. 57. §. 62. & 44. 48. ea vitet Episcopus. §. 39. can. 81. 83.
Secundiani hær. 175. §. 8.
Sedes Eccl. ad rationem polit. institutæ. 112. §. 6. 8. 9.
Senatus Apostolicus. 109 § 7. Romanorum dicitur Presbyterium. 167. §. 5.
Senior quis 102. §. 52. primatum habeant, seu fiebant præsides. 121. §. 4. 125. & 158 § 5, 6. & 167. §. 5. etiam Apostoli ita dicuntur. 118. § 2.
Septimius Severus fit Imp. 195.
Sepulchrum Christi 130 § 1. Sanctorum non colenda. 196 § 7. martyres olim sepulti. 162 § 1. & 164 § 1. & 169. § 4. & 179. §. 5. extra urbem erat sepultura. 119.
Serapidis templum conflagrat. 165. § 11.
Serapio Antioch. 191.
Serennius Granius pro Christianis scribit 128 § 2.
à Serpentibus morsi sanantur. 114.
Servi quando fiant Clerici 102 § 39. can. 82.
Sethiani hær. 145 § 3.
Severiani hær. 174. §. 2.
Severinus Colon Apost. 110 § 3.
Sybillini libri prohib. 142 § 1.
Siccitas. 164. § 1.
Simeon Cleophæ mart. 109 § 1.
Simoniaci in Papatu. 102. § 50. tales deponendi: § 39. can. 29.
Simplicitas cerem. commendatur. 165 § 5, 6.
Simulachra Christiani nulla habent. 130 § 5. & 140.
Sincerus hær. 146 § 7.
Sindon. 142 § 9.
Sixtus I. fit P. 132 § 8. moritur. 142. § 1. decret. §. 2. seq. ejus comment. §. 9.
Smyrnæ plures doctores. 101. 3. multi mart. 169 § 1. etiam Polycarpus. ib. iis scribit Polycarpus: 109 § 14.
Sophia mart. 122 § 2.
Soter fit P. 175. §. 5. mart. 179. § 9. ejus decret. ib.
Speusippus mart. 179 § 6.
Spiritus probandi. 109 § 9.
Sponsus Ecclesiæ Episc. 121 § 3.
Stationes Montan. 173. § 5.
Stelliones. 105 § 1.
Strateas Smyrn. doctor 101 § 3.
Stratio hær. 146 § 7. Stratiotici. 120. § 5.
Stromatæus 196 § 1.

Suburbicariæ Eccl. notant diœcesin. 102 §. 53.
Successor Petri quis. 102 §. 14. Paparum successio nulla §. 2. 50. nec primorum 101 §. 4. non sola Roma, habet Ecclesia. 198 §. 18.
Suetonius fil. 129.
Summi Apostoli quinam. 196. §. 9. summus sacerdos. 112. §. 4. & 175 §. 3. Pontifex. 109 §. 13.
Suppositi libri, vid. libri.
Sus in porta Hieros. 137 §. 1.
Suspensio 102 §. 45.
Symmachus Hieros. Ep. 138.
Symbolum quid de sepultura Christi 109 §. 6.
Synodi annuæ. 102 §. 53. bis in anno §. 39. can. 37. habent sententiam ultimam §. 52. synodicæ literæ 142 §. 6.
συνέξεια 102. §. 34.
συναλιγοῦ 102. §. 46. Papæ ad Imp. §. 51. aliorum, 142. §. 5.
σύσημα 109 §. 19.

T.

Talmud utrunque, 153.
Tarsensibus scribit Ignatius, 109. §. 19.
Tatiani plures. item hær. 174. §. 1. 2.
Taurinus Episc. fl. 105 §. 2.
Taxillis ludere. 102. §. 55.
Telesphorus fit Pap. 142. §. 10. mart. 154 1. decr. 2.
Templa Rom. 162. §. 1. ibi nulla, 165 §. 7. & 189 §. 1. & 192. an Clementis tempore. 102. §. 16. initio vilia, 130. §. 5. eorum structura, 102. §. 23. numerus & struendi licentia, 158. §. 2. dedicatio §. 4. in honorem Sanctorum, 196. §. 7. sine simulachris, 130. §. 5. & 140. è templis nihil auferendum, 102. §. 39. can. 72.
Temporis periodi, 101. §. 1.
Terræmotus Antioch. 111.
Terentius mart. 140. Episc. 161.
Tertull. pallium, 197. §. 1.
Tessera i. q. formata, 142. §. 6.
Testes Episcoporum quinam, 102. §. 39. can. 75.
Testimoniales literæ, 142. §. 5.
Theanus primus Londin. Episcopus, 183. §. 3. 6.
Thebutes, 109. §. 1.
Themiso qualis Confessor, 173. §. 7.
Themistion Montanista, 173. §. 5.
Theodotionis translatio, 183. §. 8. al. Montanista, 173. §. 5. Theodotus Coriarius hær. 146. §. 9. 196 §. 11.
Theodulus mart. 132. §. 1.
Theogonia Hesiodi, 145. §. 1.
Theolastus Genev. Episc. 142.
Theophilus fit Antioch. Episc. 170. §. 1. ejus scripta ib. seq. moritur, 182. §. 2. Lucæ quis, 170. §. 3. Alexandrinus non fuit vicarius Papæ, 198. §. 9. ei scribit Victor, §. 6.
Theopiste mart. 120. §. 2.
Thralea mart. 173. §. 7.
Θυμικὸν & Θυμιπὸν tempus; 101. §. 1.
Thyrsus à Polycarpo mittitur, 169. §. 7.
Θυσία 109. §. 14. S. Cœna, 102. §. 30.
Timotheus fil. Pudentis, 167. §. 5.
Tituli Rom. presbyteris dividuntur, 112. §. 11. seq.
Tobias Hieros. Ep. 113. 1.
Tonsura Cler. 175 §. 4. & 196 §. 8. author. 112 §. 10.
Tractoriæ literæ. 142 §. 6.

Tradi-

Traditiones non attendendæ 165 §2. non statim recipiendæ. 118 §1. quæ veræ. 109 §21. & 196. §10. trad. Apostolica an firmum argum. 146 §8. Patrum. 196. §2.3. eas commendat Valentinus 145 §2.
Trajani mors 116. & 119. anima ib.
ad Trallenses Ignatius 109 §5.
Transitio & translatio 102 §46 prior prohibita. §.39. can. 14--16.
Translatio Bibl. Theodotionis. 183. §8.
Transsubstantiatio. 109 §10. 15. 17. 27. & 165 §6. & 167,7. & 175. §9. & 179 §1.7. & 196 §5.
Τείβων. 197 §2. Φορ&-. ib.
de S. Trinitate 142 §2.
Trisagium. 142 §8.
Trypho cum Justino disputat. 130. §3.
Tullensis primus Ep. 105 §2.
Tungrensium proventus unde. 183. §6.
Turpissimi qui Impp. 194 §2.
Τύπ&-i. q. formatæ lit. 142,5.

V.

Vacatio Sedis Rom. 102. 2. quatuor annorum: 158. 7. vacante sede quæ literæ scriptæ. 142.7.
Valentiniani hær. 142.2. & 175,8.
Vasa S. non profananda. 102.39. can. 73. attrita comburenda. §3. mulieres ne tangant 179.10. & 142 3 aurea, argentea 102,61.
Valentinus hær. 145. 1. seq. Romæ. 180.1. & 167.10.
Valerius & Valerianus Episcopi Gall. 142.9.
Valesiani. 102. 48.
Velandæ virgines. 179. 10. quando. 167.6.
Veritas omnibus rebus præcedit. 109 23.
Versiones Bibl. Hebr. 137.2.
L. Verus Imp. moritur. 171.1.
Vestes Missaticæ unde. 102.3.
Verius mart. 179.2,5.
V. Test. negat Cerdo. 146.1.
Viator Ep. 143.
Vicarii Christi omnes Ministri. 109.5. collegium est Papâ mortuo. 146.4.
Vicentini Episcopi. 141.
Victor fit P. 194. 1. non est judex controv. 198. 1. malè excommunicat Asianos. 3. 16. primus falcem mittit in alienam messem. §.17. erravit §.20. ejus decreta. à §. 6. schismaticus: §. 12.13.
Viennensis Episc. Martinus, 101. §. 4. Ecclesia celebris, 179. §.2. Asianis scribis. 177. Justo Pius P. scribit. 167. §.5.
Vinum album in S. Cœna, 175. §.9. Vini S. effusio, 167. §.7. vinum aquâ miscere, 132. §.4. à vino abstinere, 174 §.2.
Virgo Ecclesia quandiu, 101. §.2. & 110. §.4. & 120. §.3. & 167. 15. Virgines, 109. 11. 15. 19. earum velatio, 179. §10. quando velandæ, 167. §.6.
Visitantur etiam aliæ Ecclesiæ, 167. §.15.
Vita Cler. olim communis, 102. §.54.
Vitalis Ravenn. mart. 160.
Vitia veteres Christiani prohibuêre, 104. §.1.
Vitrum in Euchar. 142. §.3.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0315
DFG

Unctio varia, 102. §. 24. quotuplex, 158. §. 4. extrema, 175. §. 9. in baptismo, 169. §. 8. in ordinatione, 112. §. 4.
10000. martyrum in Armenia, 108.
Universales Episcopi, 102. §. 26. & 109. §. 9. & 142. §. 2. & 187. §. 2.
Vocationi obtemperandum. 102. §. 39. can 36.
Urbium dignitates pepererunt Sedes Ecclesiasticas: 112. §. 8.
S. Ursicinus Episc. 180. 2.
Usura Clericorum prohibita. 102. §. 39. can. 44. & §. 55.
Uxor quæ ducenda, 121. 2. non abjicienda, 102. 39. can. 5. uxorati Episcopi, 120. 5.

W.

Wienn. Ecclesiæ in Gallia fundatio, 110. 3.

X.

Χηροφαγία 102. 25. & 173. 1. 5.
Xistus fit Papa, 132. 8.

Y.

Υἱοπροφορία 132. 4.

Z.

Zachæus Episc. Hieros. 102. 33. & 113. 1.
Zacchæi, 120. 5.
Zacharias mart. 110. 3.
Zosimus mart. 109. 28.
Zoticus mart. 120. 2.

Errata obiter notata sic emendentur:

P. 8. lin. 12. Apostolici: adde pertinet.
p. 15. lin. 5. qui pro quia.
p. 32. lin. 5. visib. pro invisibilis.
p. 47. can. 64. pro 65.
p. 52. lin. 20. fuerit.
p. 53. lin. 9. cum pro eum.
p. 66. §. 45. pro 54.
p. 67. lin. 7. ditissimi.
p. 73. §. 63. lin. 4. clericorum pro clericatum.
p. 75. lin. 12. f. innocentia. Ib. lin. 9. conferendam pro conservandam.
p. 88. lin. 4. f. Synaxin.
p. 106. lin. 2. perhibeatur pro prohibeatur.
p. 108. lin. 15. requirit.
p. 141. f. commemoratos.
p. 155. lin. 6. f. ferè pro verè.
p. 157. lin. 13. Privatus.
pag. 120. lin. 10. de uno pro denuo.
p. 216 lin. 16. Lex pro Lev.
p. 242. init. an. 188. pro 187.
p. 263. lin. 17. f. ubi pro ibi.

Finis Centuriæ secundæ.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0316
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770150616/phys_0320
DFG

, alii 13. alii 15. vocant. Post Formosum Platina, Stella &c.
facium VI. eum Gaulterius ex Bar. anno 897. omittit, quia in
damnatus fuit. Sedisse fertur diebus 15. Secutus *Stephanus*
dit an. 1. m. 3. creatus an. 897. al. 901. Tanto autem odio For-
sequutus, ut statim ejus decreta omnino abrogaverit, &-
ejus corpus effossum tractúmque Pontificalibus exui vesti-
ari indui habitu jusserit, abscisísque duobus dexteræ ejus di-
projici: deinde reliquum corpus in Laicorum sepultura se-
Stephanus tandem pœnitenti â ductus Monasterium ingres-

omanus I. surrogatur: Bar. an. 900. Stellæ an. 902. sedit men-
n. 4. & aliquot dies. *Non ambitione*, ait Stella, *nec largitio-*
I sui temporis, Pontificum munus obtinuit: tamen in ito Pon-
retáque Stephani improbavit. Horum nempe Pontificum in-
Stella, *atque virtus TOT A in alterius nominis ac dignita-*
rat.

Theodorus II. An. 901. al. 902. sedit dies 20. *& ipse in*
Pontificum ambulavit, qui nulla virtute præditus, post posi-
ue honore, Formosi acta restituit: Stella.

epit *Johannes* X. al. IX. an. 901. al. 902. sedit an. 2. etiam
restituit, inde populi Rom. timore perterritus Ravennam
XIV. Episcoporum Concilio habito. Stephani res gestas
batis Formosi. *Nihil autem memoria dignum gessit, nisi*
ene extinctas, renovavit & suscitavit.

Benedictus IV. an. 904. al. 905. sedit annos 3. m. 4. utut
nt-scriptores, tamen ab eo nihil facilitatum ait Stella, *quod*
ri possit: acciderat enim illi ætati, quòd omnis virtus, tam in
embris, ex hominum ignavia consumpta fuerat. Et Platina:
ctrina Pontificum decus sine ullis opibus primo quidem au-
t hostes —— mox verò ubi cum ipsis opibus lasciviæ cœpit
rsis ejus cultoribus à severitate ad lasciviam, peperit nobis
ccandi, nullo Principe flagitia hominum tum coërcente, hac
nta &c.

s *Leo* V. at mox captus & in vincula conjectus à Christo-
iari, non sine maxima seditione: sedit nonnisi 40. dies:
tem septem menses, post quos monasticam obire vitam co-
tem cognita hominis iniquitate eundem retractum in vin-
c multò pòst in arctiore custodia illum revinxit, ubi & tan-
r defecit.

II. tandem sedit anno 907. mortuus anno 910. at Pla-
ptimo Pontificatûs anno, mense 4. die 16. pridem ob For-

 mosi